

AR BIBL

5

AL LEVRIOÙ EILKANONEL

DANIEL (*Stagadennoù*)

addit̄ = reclasser

ESTER (*diwar ar gresianeg*)

YOUDITH

TOBIT

1 MAKABEED

2 MAKABEED

AR FURNEZ

FURNEZ SIRAC'H

BAROUÇ'H

LIZHER YEREMI

AL LEVRIOÙ EILKANONEL

Al levrenn-mañ eo ar bempvet eus **AR BIBL** embannet gant **AN TOUR-TAN**. Kavet e vo enni levrioù a bep seurt, troet diwar an destenn c'hresianek, rak n'eus ket anezho er Bibl hebraek, daoust ma'z eus darn en o zouez hag o deus bet ur skrid-orin en hebraeg, ha daoust ma oant bet, er mare kentañ, degemeret gant ar c'humuniezhoù yuzev o vevañ en diaspora, e-lec'h ma veze komzet ar gresianeg. Ar Gatoliged, abaoe Sened-meur Trento e 1546, a verkas evit mat kanon ar Skriturioù, a ro d'al levrioù-mañ an hevelep talvoudegezh ha d'ar re all ; met evel maz eus bet tabutoù e-pad kantvedoù war o divoud, ez int bet anvet "eilkanonel", tra ma vez graet kentkanonel eus al levrioù all, bet sellet dalc'hamat evel awenet, gant ar Yuzevion ha gant ar Gristenion. Seizh oberenn a zo eus al levrioù eilkanonel : Youdith, Tobit, ar vMakabeed 1 ha 2, ar Furnez, Furnez Sirac'h, Barouc'h gant lizher Yeremia ; hag en tu-hont dezho ez eus ivez arroudennoù eus Ester ha Daniel ha na gaver ket en destenn hebraek.

An droidigezh a zeu amañ da-heul a zo graet eta diwar destenn c'hresianek ar Seikont (LXX, d.l.e. Septuaginta), embannet gant Alfred Rahlfs. N'eus ket bet tu, evel gant an hebraeg, da heuilh ken strizh urzh ar gerioù el lavarenn c'hresianek, met daoust da gement-se hon eus klasket chom an tostañ ar gwellañ ouzh an destenn-se, a zo, evel ma ouzer, kalz koshoc'h eget an hini hebraek deuet betek ennomp, hag o klotañ gwelloc'h ivez moarvat gant ar skridoù-orin. Evel-se ivez hon eus miret an anvioù divoutin damdost evel m'emaint er gresianeg, ha dre-se e kavor amañ anvioù-tud, broioù, pobloù ha kêrioù un nebeudig disheñvel diouzh ar re roet dezho e levrennoù kentañ eus hor Bibl; aezet e vo d'al lenner adkavout an anvioù hebraek dindan ar re c'hresianek, da skouer Moshe ha Moses. Lezet hon eus avat da gouezhañ an dibenn-ger : 'os' pa ne oa ket ret e virout, evel e Ptolemai e-lec'h Ptolemaios, Mardoc'hai e-lec'h Mardoc'haios, h.a... Peurliesañ e vo kavet ar c'henglotadurioù en notennoù. Forzh penaos e oa un dibab da ober, hag an hini hon eus graet ned eo ket, a gav dimp, falloc'h eget un all.

AL LEVRIOÙ EILKANONEL

Gant al levrenn-mañ en deus tizhet An Tour-Tan ar pal en devoa merket d'e labour : embann an Testamant Kozh en e bezh. N'eo ket difazi, a dra sur ; met pa soñjer ez eus anezhañ ouzhpenn trizek kant pajenn vrezhonek, hep mar ivez en devo al lenner ar vadelezh da zigareziñ ar mankoù merzet gantañ a-hed ar pajennoù-se. Ha neuze n'eo ket da bigosat ar fazioù e teu amañ lenner ar Bibl, da zastum kelennadurezh, furnez ha magadur evit e ene ne lavaran ket, da glask sklerijenn ha kennerzh evit tizhout porzh an diskuizh war-lerc'h e imram er bed-mañ, hag evit troadañ e Tir ar Bromesa e-lec'h ma kavo barr al levnez o welout an Aotrou dremm-ouzh-dremm hag o klevout e vouezh, n'eo ken a-dreuz komzoù denel, met war-eeun, diwar e vuzelloù glan ha santel

=====

DANIEL 3

- 35 Na zilam ket da drugarez diganimp,
en abeg da Abraam ac'h eus karet,
en arbenn da Isaak, da servijer,
abalamour da Israel, da sant,
- 36 m' az poa graet dezho ar bromesa da niverusaat
o bugale evel stered an neñvou,
evel an traezh a zo war aod ar mor.
- 37 Hogen, Mestr, deuet omp an disterañ
e-touez an holl boblou,
ha bez' ez omp ar re izelañ war an douat a-bezh
hiziv en abeg d'hor pec'hedoù.
- 38 N'hon eus, en amzer a-vremañ, na priñs, na profed,
na rener nag holloskad, nag aberzh na profadenn
nag ezañsador, na lec'h evit degas preveudiu
dirazout ha kaout truez.
- 39 Met gant hon ene glac'haret hag hor spered izelaet
ra vezimp degemeret evel gant holloskadoù
tourzed ha koleed, ha gant dekmiliadoù oaned lart.
- 40 Ra vezo evel-se hor sakrifis dirazout hiziv,
ma kendalc'himp ouzh da heul,
ha n'o devo ket mez ar re o deus fiziañs ennout !
- 41 Bremañ emaoamp ouzh da heuilh a greiz kalon,
da zoujañ a reomp hag e klaskomp da zremm :
Na ra ket mez dimp !
- 42 met kentoc'h gra en hor c'heñver gant douster
ha hervez fonnusted da drugarez.
- 43 Hon dieub, gant da vurzhudoù,
ha ro gloar d'az Anv, Aotrou !
- 44 Ra vezint mezhekaet,
an holl re a zo drouk ouzh da servijerion,
ra vezint dismegañset, hep galloud na beli,
ra vezo freuzet o nerzh !
- 45 Ra ouezint ez out an Aotrou, an Doue nemetañ,
klodus war an douar a-bezh !
- 46 Ha dibaouez, servijerion ar roue o devoa taolet
anezho er fornez, he zomme gant naft, peg, stoup ha
keuneud. 47 Hag e save ar flamm a-us d'ar fornez betek
nav ilinad ha daou-ugent, 48 hag ez eas da zêviñ ar
Galdeaned a gavas e-tal ar fornez. 49 Met ael an Aotrou a
oa diskennet gant Azaria hag e geneiled er fornez, hag a
vountas flamm an tan er-maez eus ar fornez. 50 Ober a
reas, e-kreiz ar forn, un avel c'hlijzhenn sourrus ha ne stoke
outo tamm ebet an tan, ha ne reas dezho na poan na
trubuilh

DANIEL 3

- 51 Neuze o zri, a-unvouezh, a ganas, o reiñ gloar
ha meuleudi da Zoue er fornez en ur lavarout :
- 52 Bennozh dit, Aotrou, Doue hon tadoù,
ha meuleudi dit, an Uhel-meurbet, evit ar
c'hantvedoù !
Ra vezo benniget da Anv klodus ha santel,
ra vezo uhelveulet, dreist-meulet er c'hantvedoù !
- 53 Ra vezi benniget ez Templ santel ha gloriüs,
uhelganet hag uhelvrudet a-hed ar c'hantvedoù !
- 54 Benniget war da gador a roue,
meulganet ha meurekaet er c'hantvedoù !
- 55 Benniget, Te hag a wel an islonkoù
hag a dron war ar geroubined,
da vezo meulet hag enoret er c'hantvedoù !
- 56 Benniget en oabl an neñvou,
uhelveulet hag uhelvrudet er c'hantvedoù !
- 57 C'hwi holl, oberoù an Aotrou, benniget an Aotrou,
kanmeulit hag uhelvrudet-er c'hantvedoù !
- 58 Aeled an Aotrou, benniget an Aotrou,
kanmeulit hag uhelvrudet-er c'hantvedoù !
- 59 Neñvou, benniget an Aotrou,
kanmeulit hag uhelvrudet-er c'hantvedoù !
- 60 Holl zoureier a-us d'an oabloù, benniget an Aotrou,
kanmeulit hag uhelvrudet-er c'hantvedoù !
- 61 Holl strolladoù an Aotrou, benniget an Aotrou,
kanmeulit hag uhelvrudet-er c'hantvedoù !
- 62 Heol ha loar, benniget an Aotrou,
kanmeulit hag uhelvrudet-er c'hantvedoù !
- 63 Stered an neñvou, benniget an Aotrou,
kanmeulit hag uhelvrudet-er c'hantvedoù !
- 64 Glaveier ha glizheier, benniget an Aotrou,
kanmeulit hag uhelvrudet-er c'hantvedoù !
- 65 Holl avelioù o c'hezhañ, benniget an Aotrou,
kanmeulit hag uhelvrudet-er c'hantvedoù !
- 66 Tan ha tommder, benniget an Aotrou,
kanmeulit hag uhelvrudet-er c'hantvedoù !
- 67 Yenijenn ha gwrez, benniget an Aotrou,
kanmeulit hag uhelvrudet-er c'hantvedoù !
- 68 Glizh ha frim, benniget an Aotrou,
kanmeulit hag uhelvrudet-er c'hantvedoù !
- 69 Rev ha riell, benniget an Aotrou,
kanmeulit hag uhelvrudet-er c'hantvedoù !

- 70 Skorn hag erc'h, benniget an Aotrou,
kanmeulit hag uhelvrudit-eñ er c'hantvedoù !
- 71 Nozioù ha deizioù, benniget an Aotrou,
kanmeulit hag uhelvrudit-eñ er c'hantvedoù !
- 72 Sklerijenn ha teñvalijenn, benniget an Aotrou,
kanmeulit hag uhelvrudit-eñ er c'hantvedoù !
- 73 Luc'hed ha koumoul, benniget an Aotrou,
kanmeulit hag uhelvrudit-eñ er c'hantvedoù !
- 74 Ra vennigo an douar an Aotrou,
ra ganmeulo hag hen uhelvrudo er c'hantvedoù !
- 75 Menezioù ha torgennoù, benniget an Aotrou,
kanmeulit hag uhelvrudit-eñ er c'hantvedoù !
- 76 Holl blantennoù an douar, benniget an Aotrou,
kanmeulit hag uhelvrudit-eñ er c'hantvedoù !
- 77 Eienennoù, benniget an Aotrou,
kanmeulit hag uhelvrudit-eñ er c'hantvedoù !
- 78 Morioù ha stêrioù, benniget an Aotrou,
kanmeulit hag uhelvrudit-eñ er c'hantvedoù !
- 79 Morviled ha kement a verv en doureier, benniget an
Aotrou:kanmeulit hag uhelvrudit-eñ er c'hantvedoù
- 80 Holl evned an neñv, benniget an Aotrou,
kanmeulit hag uhelvrudit-eñ er c'hantvedoù !
- 81 Loened gouez ha chatal, benniget an Aotrou,
kanmeulit hag uhelvrudit-eñ er c'hantvedoù !
- 82 Mibion an dud, benniget an Aotrou,
kanmeulit hag uhelvrudit-eñ er c'hantvedoù !
- 83 Ra vennigo Israel an Aotrou,
ra ganmeulo hag hen uhelvrudo er c'hantvedoù !
- 84 Beleion an Aotrou, benniget an Aotrou,
kanmeulit hag uhelvrudit-eñ er c'hantvedoù !
- 85 Servijerion an Aotrou, benniget an Aotrou,
kanmeulit hag uhelvrudit-eñ er c'hantvedoù !
- 86 Speredoù hag eneoù an dud reizh, benniget an
Aotrou, kanmeulit hag uhelvrudit-eñ er c'hantvedoù
- 87 Sent ha tud izel a galon, benniget an Aotrou,
kanmeulit hag uhelvrudit-eñ er c'hantvedoù !
- 88 Anania, Azaria, Misaël, benniget an Aotrou,
kanmeulit hag uhelvrudit-eñ er c'hantvedoù !
Rak hon tennet en deus diouzh ar sheol,
ha saveteet diouzh dorn ar marv :
hon tennet en deus a-greiz ar fornez tan grizias,
hag a-greiz an tan hor saveteet.

3, 88 : sheol : bro ar re varv, an Hades, e gresianeg.
dorn ar marv : galloud ar marv.

- 89 Roit klod d'an Aotrou evit e vadelezh,
rak peurbad eo e drugarez.
- 90 Lavarit bennozh, c'hwi holl, azeulerion, da Zoue an
doueoù ; meulit-eñ hag hen brudit, rak peurbad eo
e dugarez, a gantvedoù da gantvedoù :

13. Souzanna.

1 Bez' e oa un den o chom e Babulon, ma oa e anv
Yoakim. 2 Kemeret en devoa ur wreg, dezhi an anv a
Souzanna, merc'h da Helkias, kaer-meurbet, hag a zouje an
Aotrou. 3 He zud a oa tud reizh, ha kenteliet o devoa o
merc'h hervez Lezenn vMoses. 4 Ha Yoakim a oa
pinvidik-tre hag en devoa ul liorzh stok ouzh e di ; hag ec'h
errue ar Yuzevion d'e gaout, rak enorus-dreist e oa. 5 Hag
anvet e oa bet, d'ar bloaz-se, evel barnerion, daou henaour
a-douez ar bobl, a seurt gant ar re en devoa lavaret ar
Mestr diwarno : "Deuet eo ar fallagriezh eus Babulon gant
henaourion a oa barnerion hag a dremene evit ren ar bobl."
6 Ar re-se a zaremprede ti Yoakim, ha mont a rae d'o
c'haout an holl re o deveze da vezañ barnet. 7 Neuze, pa
veze aet kuit ar bobl, da greiz an deiz, e teue-tre Souzanna
da ober ur bale e liorzhe fried. 8 Hag he gwelout a rae an
daou henaour bemdez, pa zeue da ober he bale, hag e
teujont d'he c'hoantaat. 9 Trelatañ a rejont o spered ha
distreiñ o daoulagad evit chom hep sellout ouzh an neñv na
kaout soñj eus ar gwir hag ar reizh. 10 Garwasket e oant
o-daou ganti, met ne gontent ket an eil d'egile o foan, 11
rak mezh o devoa da ziskleriañ o devoa c'hoant da vont
d'en em unaniñ ganti; 12 hag e vezent o c'hedal evel
amourouzion bemdez, evit he gwelout. 13 Lavarout a
rejont an eil d'egile : "Deomp d'ar gêr, rak koulz merenn eo
!" hag ez ejont war-raok, disparti an eil diouzh egiloe. 14
Met dont a rejont war o c'hiz hag en em gavout a-gevret ;
ha goulennet an eil gant egile ar perak, ec'h anzavjont o
c'hoantegezh, ha neuze a-gevret e tivizjont ur c'houlz ma
c'hellfent he c'havout hec'h-unan.

15 Ha setu, evel ma c'hedent un deiz mat, ma
teuas-hi evel boaz, gant div blac'h yaouank hepken, hag e
c'hoantaas gouronkediñ el liorzhe, rak tomm e oa (an

13, 1 : Souzanna : heb. Shoushan, lilienn.

5 : henaou : kozhiad - ar Mestr : Doue.

9 : ouzh an neñv : ouzh Doue.

15 : evel boaz : g.e.g. : evel dec'h ha derc'hent-dec'h.

amzer). 16 Ne oa den eno, nemet an daou henaour, kuzhet, oc'h evashaat outi. 17 Lavarout a reas d'ar merc'hed yaouank : "Degasit din eoul ha frondoù, ha prennit dorioù al liorz, maz in da gouronkañ". 18 Hag e rejont evel m'he devoa lavaret, ha prenañ dorioù al liorz ha mont er-maez dre an nor a-dreñv, evit kerc'hat ar pezh a oa bet diskleriet dezho ; ne ouient e oa an henaourion kuzhet.

19 Met kerkent ha ma oa aet er-maez ar merc'hed yaouank, an daou henaour da sevel ha da redek daveti, 20 ha da lavarout : "Setu prennit dorioù al liorz, den d'hon gwelout, ha c'hoant hon eus ac'hanout : asantiñ a rankez dont ganimp, 21 anez se e testimp a-enep dit e oa ganit ur paotr yaouank hag ez eo en abeg da se ec'h eus kaset kuit ar merc'hed yaouank a-ziouzhit". 22 Hag e kunudas Souzanna en ur lavarout : "Enket on a bep tu : mar gran se, ez eo ar marv evidon; mar ne ran ket, ne dec'hin ket diouzh ho taouarn. 23 Met gwell eo din kouezhañ hep bezañ graet se, etre ho taouarn, eget pec'hiñ e-keñver an Aotrou !" 24 Hag e huchas a vouezh uhel Souzanna, hag e huchas ivez an daou henaour a-enep dezhi avat, 25 hag e redas unan da zigeriñ dorioù al liorz. 26 Pa glevjont o huchal el liorz, e hastas tud an ti da vont dre an nor a-dreñv da welout petra e oa erruet ganti. 27 Met p'o devoe lavaret an henaourion o c'homzoù, e voe mezhek-tre ar servijerion, rak biskoazh ne oa bet lavaret seurt traoù diwar-benn Souzanna.

28 D'an deiz war-lerc'h, pa voe bodet ar bobl e ti he den Yoakim, ec'h erruas an daou henaour, leun a-enep Souzanna eus ar mennad fall d'he lakaat d'ar marv. 29 Hag e lavarjont dirak ar bobl : "Kerc'hit Souzanna, merc'h Helkias, gwreg Yoakim !" Hag e voent kerc'het. 30 Dont a reas gant he zud, he bugale, hec'h holl dud nes. 31 Ha Souzanna a oa kizidik-meurbet ha koant he dremm. 32 Hag al lamponed-se a roas urzh d'he dioueliañ, rak goueliet e oa, evit kaout o gwalc'h eus he c'hened. 33 Gouelañ a rae ar re eus he nsted ha kement hini a oa ouzh he gwelout. 34 Sevel a reas an daou henaour e-kreiz ar bobl ha lakaat o daouarn war he fenn. 35 Hag hi, o ouelañ, a sellas etrezek an neñvoù, fizius he c'halon en Aotrou. 36 Lavarout a reas an henaourion : "Edomp o vale hon-unan-penn el liorz, paz eo degouezhet houmañ gant div blac'h yaouank ; alc'houezet he deus dorioù al liorz ha kaset a-gostez ar merc'hed yaouank. 37 Neuze ez eo deuet

daveti ur paotr yaouank hag a oa kuzhet, ha gourvezet ganti. 38 Ni a oa e korn al liorz, hag o welout an torfed-se, hon eus redet warno. 39 Hag hon eus o gwelet oc'h en em unaniñ. Eñ, n'hon eus ket gallet e vestroniañ, rak kreñvoc'h e oa egedomp, ha digoret gantañ an dorioù e oa lammet kuit. 40 Hi avat hon eus tapet ha goulennet diganti piv a oa ar paotr yaouank, 41 met n'he deus ket mennet hen diskleriañ dimp. Sed a destomp !" Hag o c'hrediñ a reas ar gevredigezh dre ma oant henaourion ar bobl ha barnerion hag he c'hondaoniñ a rejont d'ar marv. 42 Hag e c'harmas Souzanna a vouezh uhel en ur lavarout : "Doue peurbadus, Te hag a anav ar sekredoù hag a oar pep tra a-raok na c'hoarvezont, 43 Te a oar o deus graet ur falstamall diwarnon; hag ez an da vervel hep bezañ graet netra eus ar pezh o deus ijinet war va c'hont"

44 Hag e klevas an Aotrou he mouezh. 45 Tra ma oad ouzh he c'has d'ar marv, e tihunas an Aotrou Doue spered santel ur paotr yaouank anvet Daniel. 46 Hemañ a huchas a vouezh kreñv : "Glan on eus gwad houmañ !" 47 Distreiñ a reas an holl dud war-zu ennañ, hag e lavarjont : "Petra eo ar gomz a lavarez ?" 48 Hag eñ, en e sav en o zouez, a lavaras : "Pegen diskiant ez oc'h, mibion Israel ! Hep enklask, hep gouzout ar wirionez, e kondaonit ur verc'h da Israel ! 49 Kit en-dro d'al lez-varn, ur fastamall a zo bet graet war he c'hont !" 50 Hag e hastas an holl dud war o c'hiz. Hag e lavaras an henaourion dezhañ : "Deus da azezañ en hon touez, ha diskleir se dimp, mar en deus Doue roet dit furnez ar re gozh". 51 Hag e lavaras Daniel dezho : "Disrannit-int an eil diouzh egile, hag ez an d'o goulennata". 52 Pa voent dispartiet an eil diouzh e gile, e c'halvas unan anezho hag e lavaras dezhañ : "Deuet out d'un oad a gozh e-barzh ar falloni; bremañ e teu en-dro ar pec'hedoù a raes diagent, 53 oc'h ober barnoù direizh, o kondaoniñ an dud didamall hag o tieubiñ ar re gablus, goude m'en deus lavaret an Aotrou : An den didamall, an hini reizh ne lazhi ket ! 54 Ac'hanta ! peogwir ec'h eus he gwelet, lavar dindan petore gwezenn ec'h eus o gwelet o parañ a-gevret !" Hag e lavaras : "Dindan ur faouenn". Hag e lavaras Daniel : "Mat gaouiat ac'hanout ! se a vezo war da benn resevet en deus dija ael Doue digant an Aotrou an urzh d'az faoutañ dre greiz !" 56 Hag o vezañ e laket a-gostez, e roas urzh da zegas egile, hag e lavaras dezhañ : "Noueañs diwar gKanaan ha nann Youda ! ar gened he deus da zianket, ar c'hoantegezh he deus trelatet da galon :

57 Evel-se e raec'h da verc'hed Israel, hag ar re-mañ, aonet, a c'hoarie ganeoc'h ! met ur vaouez eus Youda n'he deus ket gouzañvet ho fallagriez ! 58 Bremañ eta, lavar din : dindan petore gwezenn ec'h eus o gwelet oc'h en em unaniñ a-gevret ?" Hag e lavaras : "Dindan un daouzenn". 59 Lavarout a reas dezhañ Daniel : "Mat, gaouiat ac'hanout ! Dit ivez e vezo se war da benn ! Emañ ael Doue o c'hortoz, e gleze gantañ, evit daouhanteriñ ac'hanout : evel-se ne vezo ken ac'hanoc'h !"

60 Hag e huchas ar gevredigezh a-bezh a vouezhiou uhel, hag e lavarjont bennozha da Zoue, salver ar re a esper ennañ. 61 Hag e savjont a-enep d'an daou henaour, rak o faketa en devoa a-gevret Daniel dre o genou evel falstestou hag e voe graet dezho evel ma ouient itrikañ enep o nesañ : 62 graet e voe diouzh Lezenn vMoses, lazhet e voent, hag e voe salv ar gwad didamall en deiz-se. 62 Helkias hag e wreg a veulas Doue evit o merc'h Souzanna, gant Yoakim, he fried, hag o holl gerent, dre ma ne oa bet kavet netra mezhus enni.

64 Ha Daniel a zeuas bras dirak ar bobl adalek an deiz-se ha da c'houde.

14. Bel ha Daniel.

1 Ar roue Astyage o vezañ bet dastumet gant e hendadoù, e kemeras ar Persiad Kuros e rouantelezh. 2 Hag e veve Daniel e ti ar roue, muioc'h enoret eget e holl vignoned. 3 Hag o devoa, e Babulon, un idolenn, hec'h anv Bel, a veze dispignet ganti bemdez : daouzek artab a flourenn, daou-ugent dañvad ha c'hwec'h muzul a win. 4 Hag ar roue a gehele Bel hag a zeue bemdez d'e azeuliñ, met Daniel; eñ a azeule e Zoue.

5 Hag e lavaras dezhañ ar roue : "Perak n'azeulez ket Bel ?" Hag eñ da respont : "Rak n'azeulan ket idoloù graet gant daouarn an dud, met an Doue bev en deus krouet an neñv hag an douar, hag en deus aotrouniezh war bep kig !" 6 Hag e lavaras dezhañ ar roue : "Ne gredez ket ez eo Bel un doue bev ? Ne welez ket pegement e tebr hag ec'h ev bemdez ?" 7 Hag e lavaras Daniel en ur c'hoarzhin : Arabat dit en em dromplañ, roue ; hemañ en diabarzh a zo pri hag

en diavaez, arem, ha n'en deus debret nag evet biskoazh". 8 Ar roue, kounnaret, a c'halvas e veleion hag a lavaras dezho : "Mar ne lavarit ket din piv a zebr a pourveziou-se e varvot ; met mar prouit ez eo Bel a zebr anezho, Daniel a varvo, rak droukpedet en deus a-enep Bel". 9 Hag e lavaras Daniel d'ar roue : "Ra vezo graet hervez ma lavarez !" Bez' e oant, beleion Bel, dek-ha-tri-ugent, en tu-hont d'ar gwraez ha d'ar vugale.

10 Hag ez eas ar roue gant Daniel da di Bel. 11 Hag e lavaras beleion Bel : "Setu maz eomp er-maez, hag ez eo te, o roue, a lakaio ar meuzioù, a vesko ar gwin hag hen degaso, a brenno hag a siello an nor gant da vizaoued. Ha pa zistroi arc'hoazh-beure, mar ne gavez ket an holl draoù debret gant Bel, e varvimp, pe e vo Daniel, en deus lavaret gaou war hor c'hont". 12 Ar re-mañ a oa bet ijinus : graet o devoa dindan an daol un antre kuzhet, ha dre eno e teuent bewech da lemell an traoù.

13 Pa voent aet er-maez, e reas ar roue lakaat boued evit Bel. 14 Met Daniel a gemennas d'e servijerion kerc'hat ludu da damouezet dre-holl en templ, dirak ar roue hepken, hag aet er-maez; e prenjont an nor ouzh he siellañ gant bizaoued ar roue, hag ez ejont kuit. 15 Ar veleion a zeuas e-kerz an noz evel boaz, gant o gwraez hag o bugale; hag e tebrjont hag ec'h evjont pep tra. 16 Abred e voe ar roue eno antronoz, ha Daniel gantañ. 17 Hag e lavaras ar roue : "Anterin eo ar sielloù, Daniel ?" Hag e lavaras : "Anterin ez int, o roue !" 18 Adal ma voe digoret an nor, e reas ar roue ur sell ouzh an daol hag e huchas a vouezh uhel : "Bras ez out, Bel, ha n'eus ennout touellerezh ebet !" 19 Met c'hoarzhin a reas Daniel ha kregiñ er roue evit ned aje ket larkoc'h en ur lavarout : "Sell ouzh ar pavez hag anavez eus piv eo ar roudoù-se !" 20 Hag e lavaras ar roue : "Gwelout a ran roudoù paotred ha merc'hed ha bugale !" 21 Kounnaret e voe neuze ar roue, hag e pakas ar veleion, o gwraez hag o bugale; hag e tiskouezjont dezhañ an dorioù kuzh, ma teuent drezo da zebriñ ar pezh a veze war an daol. 22 Hag e reas ar roue o lazhañ, hag e roas, e teroas Bel da zDaniel, a ziskaras anezhañ hag e dempl.

An aerouant.

23 Bez' e oa un aerouant bras hag a veze azeulet e Babulon. 24 Hag e lavaras ar roue da zDaniel !: "Ne c'hellez

14, 1 : Astyage : roue Madai, bet trec'het gant Koresh e 550 KHS
3: Babulon : Bavel, en hebraeg - Bel, an anv roet da zoue Bavel
artab : muzul a gendalc'h , 50 litrad

ESTER

Troet eo bet levr Ester diwar an hebraeg el levrenn 4 eus hor Bibl. Perak neuze ober amañ un droidigezh all diwar ar gresianeg ? Dre vras ez eo tost a-walc'h an div destenn an eil ouzh eben, hag an darvoudoù danevellet enno a zo peuzheñvel, nemet ez eus muioc'h a vunudoù er gresianeg eget en hebraeg, hag arroudennoù ouzhpenn evel huñvre Mardec'hai, lizher Aman, h.a. hon eus moulet e lizherennoù stouet. Ul live speredel uheloc'h a gavomp amañ gant pedennoù Mardec'hai hag Ester (K 1-30). Fellout a ra dezho chom feal da Zoue o zadoù, daoust d'o c'hoant bezañ leal ivez e-keñver pennadurezhioù bro o harlu, ha taolennañ mat a ra levr Ester an diaesterioù, ar c'hudennoù a geje ganto ar Yuzevion dastrewet e-touez ar broadoù evit heuilh o lezennoù-int, dibar diouzh re ar baganed (B 5). Setu dres ar pezh a vez rebechet dezho, ha pa n'hellont ket sentiñ ouzh divizadurioù enep o reolennoù a vuhez, e teu neuze warno heskinadurioù kriz a-berzh tud digar, a venn raskaén o gouenn diwar c'horre an douar

Ur c'hiz kozh ha bev bepred er mare-mañ eo ar c'henellazh, ha n'eo ket hepken a-enep pobl ar Yuzevion. Met ar Bobl-mañ n'eo ket dizoue, evel m'hon eus merzet meur a wech e-kerz hec'h istor, ha pa gouezh warni ar gwashañ reuzioù zoken, etalc'h da gaout fiziañs en he Doue, un Doue "ha n'eus den evit herzel outañ p'en devez c'hoant, da saveteiñ Israel" (K 2) ; un Doue ha pa vez pedet, a selaou hag a sell gant truez ouzh e hêrezh, "ha na lez ket da vont da get genou ar re a vez ouzh e veuliñ" (K 10) ; un Doue hag a lak neuze da sevel un den, pe un denez, gredus ha kalonek evel Mardec'hai hag Ester, evit degas e silvidiogezh d'e bobl vuiañ-karet.

Levr Ester, a lavarer bet skrivet war-dro 140 KHS, troet e gresianeg gant ul Lusimac'h, eus Yerousalem (F 11), a c'hellfe bezañ bet degaset neuze d'an Ejipt er bloaz 114 KHS (pevare bloaz eus ren Ptolemai VIII), pe er bloaz 48 KHS (pevare bloaz eus ren Ptolemai XII), evit pezh a sell da vihanañ lizher ar "Pourim", ha moarvat ivez an droidigezh a-bezh, rak al lizher hag al levr a hañval bezañ hevelep tra.

=====

ESTER

A. Huñvre Mardec'hai.

1 D'an eil bloaz eus ren Artakserkses, d'ar c'hentañ a viz Nizan, e welas un huñvre Mardec'hai, mab Yair, mab Semei, mab Kisai, eus meuriad Binyamin. 2 Hemañ a oa ur Yuzev o chom e kêr Sous, un den uhel o servijañ e lez ar roue, 3 unan eus ar forbanned en devoa harluet Nabouc'hodonosor, roue Babulon, eus Yerousalem, gant Yec'honias, roue ar Youdaia.

4 Ha setu e huñvre : Bez' e oa trouz ha todilhon, kurun ha kren-douar, tousmac'h war an douar ! 5 Ha setu daou zragon bras o tont, prest o-daou evit an argad, hag e rejont ur youc'hadenn vras. 6 Hag ouzh o youc'hadenn en em lakas prest an holl bobloù evit stourm ur brezel a-enep da bobl an dud reizh. 7 Hag e voe un devezh a deñvalijenn hag a zispac'h bras war an douar.

8 Hag e voe trefuet ar vroad reizh a-bezh gant aon rak ar gwalleurioù ; war-nes bezañ kollet, e c'harmjont etrezek Doue. 9 Eus o garmadeg e teuas, evel eus un andon vihan, ur stêr vras, doureier fonnus. 10 Sklerijenn hag heol a savas, hag an dud izel, uhelaet, a zebras ar re lorc'hus.

11 Ur wech dihun, Mardec'hai hag en devoa gwelet an huñvre-se, hag ar pezh e oa mennet Doue da ober, a viras an huñvre en e galon hag a glaskas e pep doare he c'hompren, betek an noz.

12 Hag e tiskuižas Mardec'hai e porzh ar roue gant Gabata ha Tara, daou spazhad ar roue, a rae gward ar porzh. 13 Dre glevout o c'homzoù e tivinas o mennadoù hag e vezas e oant war-nes teureol o daouarn war ar roue Artakserkses hag o diskuliañ a reas d'ar roue. 14 Atersiñ a reas ar roue an daou spazhad, a anzavas, hag e voent paket. 15 Hag e skrivas ar roue an darvoud-se en

A, 1 : Artakserkses = Ahashverosh - Mardec'hai, pe Mardoc'hai
2 3 Sous = Shoushan - Nabouc'hodonosor = Nevyoc'hadnesar
12 : Gabata ha Tara = Bigtan ha Teresh

ESTER A - 1

e eñvorennoù ha Mardec'hai a skrivas an traoù-se ivez
16 Hag e tivizas ar roue e servijfe Mardec'hai en e lez, hag e roas dezhañ donezonou evit-se. 17 Met bez' e oa ivez Aman, mab Amadat, ar Bougaiaed, enoret dirak ar roue ; hag e klaske ober droug da vMardec'hai ha d'e bobl, en abeg da zaou spazhad ar roue.

1. Drouk'hras ar rouanez.

1 Ha setu goude an darvoudoù-se, e deizioù Artakserkses - an Artakserkses-mañ a oa mestr adalek an Indez war gant seizh rannvro warn-ugent, - 2 en deizioù-se, evel ma oa azezet ar roue Artakserkses e kêr Sous, 3 d'an trede bloaz eus e ren, e reas ur banvez evit e vignoned hag evit pobladoù all, uhelidi bPersia ha Media, priñsed ha satraped. 4 Ha goude-se, goude bezañ diskouezet dezho pinvidigezh e rouantelezh, gloar ha pompad e vadoù, e-pad nav-ugent devezh, 5 pa voe peurechu an deizioù-fest-se, e reas ar roue ur banvez evit an dud en em gave e kêr, seizh deiz-pad, e porzh palez ar roue. 6 Gwarniset e oa gant moñselin ha moug, stignet war gerdin moug ha limestra, ouzh diñsoù aour hag arc'hant, ouzh peulioù marmor ha glanvaen, bez' e oa hirgadorioù aour hag arc'hant, war daradur gwervaen, gwerkregin ha marmor, pallennoù lufrennaouus liesdoare a bep tu, tro-dro marellet a rozennoù, 7 hanafoù aour hag arc'hant, ha dirazo ur c'hop gant skarboukloù a dregont mil talant, ha gwin a-fonn ha saourus, eus an hini a eve ar roue. 8 Hag an evadeg-se ne oa ket da vezañ diouzh boaz : sed a oa c'hoant ar roue : roet en devoa urzh da renerion e di da seveniñ e youl hag hini e dud.

9 Hag Astin, ar rouanez, a reas ivez ur banvez evit ar maouezed, e palez ar roue, lec'h ma oa ar roue Artakserkses.

10 Ha d'ar seizhvet deiz, laouenaet ar roue, e lavaras da Aman, Bazan, Tara, Boraze, Zatoita, Abataza ha Taraba, ar seizh spazhad a servije ar roue Artakserkses, 11 degas ar rouanez dirazañ, evit ober anezhi rouanez en ur lakat dezhi ar gurunenn, hag he diskouez d'an holl briñsed ha d'an holl bobloù en he c'haerder, rak kenedus e oa. 12 Met

1, 1 : Indez = Hodoù, en hebr.
3 : Persia ha Media : = Paras ha Madai
priñsed ha satraped : g.e.g. : pennoù ar satraped
5 : an dud, pe ar broadoù
6 : diouzh boaz : hervez ar c'hementad rakverket.
9 : Astin : = Vasti.

ne sentas ket outañ ar rouanez Astin evit dont gant ar spazhidi, hag e voe feuket ar roue, hag e kounnaras, 13 hag e lavaras d'e vignoned : "Evel-se he deus komzet Astin ? Grit bremañ diwar-se reolenn ha barn !"

14 Hag ez eas davetañ Arkesai, Sarsatai ha Malesear, ar briñsed persiat ha mediat a oa ar re dostañ d'ar roue, ar re gentañ da azezañ e-kichen ar roue, 15 da ziskleriañ dezhañ, hervez al lezennoù, penaos e tlee ober d'ar rouanez Astin, pa n'he devoa ket sevenet an urzhioù roet gant ar roue dre ar spazhidi. 16 Hag e lavaras Moukai d'ar roue ha d'ar briñsed : "N'eo ket d'ar roue hepken he deus manket ar rouanez Astin, met da holl briñsed ha gouarnerion ar roue. 17 Rak dont a ray betek enno komzoù ar rouanez, ha penaos he deus respontet d'ar roue Artakserkses; 18 hag an itronezed all, er rannvroioù persiat ha mediat, o klevout ar pezh a zo bet lavaret d'ar roue ganti, a gredo, heñveldoare, dizenoriñ o gwazed. 19 Mar plij eta d'ar roue, e vo graet un urzh roueel dre skrid, hervez al lezennoù persiat ha mediat ! N'en devo ket da ober a-hend-all, na da gerc'hat ar rouanez evit dont d'e gaout ! Hec'h enor a rouanez a roio ar roue d'ur vaouez gwelloc'h egeti. 20 Ha pa vo klevet al lezenn-se a-berzh ar roue, mar gra anezhi, en e rouantelezh, diwar-se an holl wragez a rento enor d'o gwazed, ar re baour hag ar re binvidik".

21 Plijout a reas ar c'homzoù-se d'ar roue ha d'ar briñsed, hag e reas ar roue evel m'en devoa lavaret Moukai. 22 Hag e kasas (lizhiri) dre ar rouantelezh a-bezh, da bep rannvro hervez he yezh, en doare ma voe doujet ar wazed en o ziez.

2. Savidigezh Ester.

1 Da c'houdevezh e spanaas kounnar ar roue, ha ne reas ken meneg eus Astin, rak soñj en devoa petra he devoa lavaret ha penaos en devoa he c'hondaonet. 2 Hag e lavaras servijerion ar roue : "Ra vezo klasket evit ar roue merc'hed yaouank, gwerc'h ha koant da welout. 3 Ra lako ar roue kefridiourion en holl rannvroioù e rouantelezh evit dibab merc'hed yaouank, gwerc'h ha koant da welout, (a zegasint) da gêr Sous, da di ar maouezed, ma vezint roet da spazhad ar roue a zo gward ar merc'hed, ma vezo roet dezho traetoù hag o ezhommoù all. 4 Hag ar vaouez a blijo d'ar roue a reno e-lec'h Astin". Plijout a reas d'ar roue an dra-se, hag e voe graet e-giz-se.

5 Ha bez' e oa ur Yuzev e kêr Sous, e anv Mardec'hai, mab Yair, mab Semei, mab Kisai, eus meuriad Binyamin. 6

Hemañ a oa unan eus ar re a oa bet harluet eus Yerou-salem, harluet gant Nabouc'hodonosor, roue Babulon. 7 Hag en devoa ur bugel, bet maget gantañ, ur verc'h da Aminadab, breur e dad, hec'h anv Ester ; p'he devoa kollet he zud, en devoa he savet evit bezañ e wreg : houmañ a oa un duardenn doareet brav.

8 Pa voe embannet urzh ar roue, e voe degaset kalz a blac'hed yaouank da gêr Sous dre zorn Gai, hag e voe kaset Ester dezhañ, Gai, gward ar maouezed. 9 Plijout a reas dezhañ ar plac'h, a gavas gras dirazañ, hag e hastas reiñ dezhi traetoù ha lodoù ; ha seizh plac'h a voe pourvezet dezhi eus palez ar roue, hag e voe graet brav dezhi ha d'he c'henseurtezed e ti ar merc'hed. 10 Ne zisklerias Ester nag he gouenn nag he bro, rak Mardec'hai en devoa difennet outi en ober. 11 Ha bemdez ez ae da vale dirak porzh ar maouezed evit gwelout penaos e c'hoarveze gant Ester.

12 An amzervezh d'ar plac'h a-raok mont davet ar roue a oa daouzek miz, hag evel-hen e veze peurc'hraet an deizioù-se da bleidiñ ganti : c'hwec'h miz oleviñ gant eoul mirek, ha c'hwec'h miz gant frondoù ha traetoù merc'hed. 13 Neuze ez ae davet ar roue, hag ar pezh a lavare a veze roet dezhi da vont ganti eus ti ar merc'hed da di ar roue. 14 Mont a rae d'abardaez, ha pa veze deiz e tistroe da di ar merc'hed adarre gant Gai, spazhad ar roue ha gward ar maouezed, ha ned ae ken davet ar roue, nemet ha galvet e veze dre hec'h anv.

15 Pa voe peurdremenet amzervezh Ester, merc'h Aminadab, eont Mardec'hai, da vont da di ar roue, n'he devoa nac'het netra a gement a gemenne dezhi ar spazhad, gward ar merc'hed, rak Ester a gave gras dirak kement hini he gwele. 16 Mont a reas Ester da-gichen ar roue Artakserkses d'an daouzekvet miz, a zo Adar, d'ar seizhvet bloaz eus e ren. 17 Ha plijout a reas Ester d'ar roue, kavout a reas gras muioc'h eget an holl vaouezed; hag e lakas-eñ dezhi kurunenn ar wreg. 18 Hag e reas ar roue ur banvez evit e holl vignoned ha kargidi, seizh deiz-pad, evit reiñ splannder da eured Ester, hag e roas frankizadurioù da holl sujidi e rouantelezh.

19 Ha Mardec'hai a oa servijer el lez. Hag Ester n'he devoa ket diskleriet he mammvro : evel-se en devoa kemennet dezhi Mardec'hai, ha doujañ Doue ha seveniñ e

2, 7 : e wreg : e verc'h en heb.

16 : daouzekvet miz : deket miz, en heb.

c'hourc'hemennou evel pa oa-hi gantañ, hag Ester ne gemmas ket he doare-ober.

21 Ha drouklaouen e oa daou spazhad ar roue, e warded-korf, gant araokadur Mardec'hai, ha klask a raent lazhañ a roue Artakserkses. 22 Hag e voe diskleriet an dra da vMardec'hai, hag e roas kel da Ester, hag hi a zizoloas d'ar roue an irienn. 23 Hag ar roue, graet gantañ aters an daou spazhad, o c'hasas d'ar groug ; hag urzh a roas ar roue da enskrivañ kement-se e dielloù ar roue, evit derc'hel eñvor eus servij Mardec'hai.

3. Aman hag ar Yuzevion.

1 Goude-se e roas ar roue Artakserkses gloar da Aman, mab Amadat, ar Bougiaid, ouzh e lakaat uhel e renk kentañ e holl vignoned. 2 An holl, el lez, a stouas dirazañ, evel m'en devoa roet ar roue an urzh da ober, met Mardec'hai ne stoue ket. 3 Hag e lavaras tud al lez roueel da vMardec'hai : "Mardec'hai, perak ne sentez ket ouzh ar pezh en deus lavaret ar roue ?" 4 Bemdez e lavarent-se dezhañ, met eñ ne rae ket van outo. Hag e voe diskuliet Mardec'hai da Aman evel disant ouzh urzhioù ar roue. Hag en devoa diskleriet Mardec'hai e oa ur Yuzev (anezhañ). 5 Pa ouezas Aman ne stoue ket dirazañ Mardec'hai, e voe kounnaret-meurbet, 6 hag ec'h iriennas kas da get an holl Yuzevion eus rouantelezh Artakserkses. 7 Hag e kemeras un diviz, en daouzekvet bloaz eus ren Artakserkses, hag e taolas an diñsoù evit an deiz hag ar miz, en doare da goll en un devezh gouenn vMardec'hai. Hag e kouezhas ar sord war an drizek eus ar miz, a voe Adar.

8 Hag e lavaras (Aman) d'ar roue Artakserkses : "Bez' ez eus ur bobl strewet e-mesk ar broadoù ez holl rouantelezh. O lezennoù a zo disheñvel diouzh re an holl vroadoù, ha da lezennoù ar roue ne sentont ket. Ne dalvez ket d'ar roue o lezel. 9 Mar plij d'ar roue, e roio urzh d'o distrujañ, ha me a enskrivo evit teñzor ar roue dek mil talant". 10 Hag e tennas ar roue e walenn-viz d'he lakat e dorn Aman evit siellañ skridoù a-enep ar Yuzevion. 11 Hag e lavaras ar roue da Aman : " An arc'hant, mir-eñ, ha gra d'ar bobl-se evel ma kari !"

12 Hag e voe dec'halvet skribed ar roue d'ar miz kentañ, d'an drizek (eus ar miz), hag e voe skrivet evel ma kemenne Aman d'ar renerion ha d'ar briñsed dre ar vro a-bezh, adalek an Indez betek an Etiopia, d'ar c'hant seizh rannvro warn-ugent, ha da briñsed ar broadoù, hervez o yezh, a-berzh ar roue Artakserkses. 13 Kaset e voe gant

dougerion-lizheroù, da rouantelezh Artakserkses (urzh) da zistrujañ gouenn ar Yuzevion en un devezh eus an daouzekvet miz, hini Adar, ha da breizhañ o madoù.

B. Lizher Aman.

1 Sed eus al lizher-se an adskrid : "Ar roue meur Artakserkses da briñsed ha renerion ar c'hant seizh rannvro warn-ugent, eus an Indez d'an Etiopia, a zo sujet dezhañ, a skriv kement-mañ : 2 Laket e penn e-leizh a bobloù, mestr war an douar a-bezh, em eus soñjet, e-lec'h fougeal gant rogentez ar galloud, e oa gwell din gouarn gant duster hag hegarated evit bastañ d'am sujidi ur vuhez didrabas dalc'hmat, ha lakaat ar rouantelezh sioul ha gant hentoù mat betek hec'h harzoù, ha diazezañ ar peoc'h c'hoantaet gant an holl dud. 3 Goulennet em eus digant va c'huzulierion penaos kas kement-se da benn, hag unan eus an dibab en hon touez evit e furnez hag e skiant-vat digemm, brudet evit e fealded divrall, douget d'an eil renk er rouantelezh, Aman, 4 en deus diskuliet dimp ez eus, e-mesk holl bobloù ar bed ha mesket ganto, ur bobl mennet-fall, gant lezennoù enep re an holl bobloù, hag a zistaol urzhioù ar roue, diehan, ma n'hell ket derc'hel ar gouarnamant reizh ha didamall maz eo hor hini.

5 O vezañ komprenet eta emañ ar bobl-se, hag hi nemeti, gant un doare-ober kontrol da hini an holl dud dalc'hmat, disheñvel dre stumm iskis he lezennoù, gant ur spered a enebiezh ouzh hon doareoù-ni, oc'h ober a-benn an diwezh hor gwashañ gwalleur dre herzel ouzh hor rouantelezh da vezañ stabilaet-mat, 6 e c'hourc'hemennomp eta ma vezo ar re-se merket deoc'h e lizheroù Aman, karget eus an aferioù hag evel hon eil tad, (ma vezint) holl, gant o gwraez hag o bugale, distrujet-mik dre gleze o enebourion, hep truez ebet ha dizamant, d'ar bevarzek eus an daouzekvet miz, hini Adar, eus ar bloaz-mañ. 7 Hag evel-se, gant o droukyouloù a-wechall hag a-vremañ o tiskenn en hevelep deiz, dre nerzh pe dre heg, d'an Ades, e lezint ganimp, evit an dazont, hon aferioù da ober berzh ha didrabas a-benn an diwezh".

3, 14 Adskridoù al lizhiri a voe embannet e pep rannvro, hag urzh a voe roet d'an holl vroadoù da vezañ prest a-benn an deiz-se. Buan e tegouezhas ar c'heloù e Sous, ha tra ma oa ar roue hag Aman o lonkañ, e oa trubuilh e kêr.

dougerion-lizheroù, da rouantelezh Artakserkses (urzh) da zistrujañ gouenn ar Yuzevion en un devezh eus an daouzekvet miz, hini Adar, ha da breizhañ o madoù.

B. Lizher Aman.

1 Sed eus al lizher-se an adskrid : "Ar roue meur Artak serkses da briñsed ha renerion ar c'hant seizh rannvro warn-ugent, eus an Indez d'an Etiopia, a zo sujet dezhañ, a skriv kement-mañ : 2 Lañket e penn e-leizh a bobloù, mestr war an douar a-bezh, em eus soñjet, e-lec'h fougeal gant rogentez ar galloud, e oa gwell din gouarn gant douster hag hegarated evit bastañ d'am sujidi ur vuhez didrabas dalc'hmat, ha lakaat ar rouantelezh sioul ha gant hentou mat betek hec'h harzoù, ha diazezañ ar peoc'h c'hoantaet gant an holl dud. 3 Goulennet em eus digant va c'huzulierion penaos kas kement-se da benn, hag unan eus an dibab en hon touez evit e furnez hag e skiant-vat digemm, brudet evit e fealded divrall, douget d'an eil renk er rouantelezh, Aman, 4 en deus diskuliet dimp ez eus, e-mesk holl bobloù ar bed ha mesket ganto, ur bobl mennet-fall, gant lezennoù enep re an holl bobloù, hag a zistaol urzhioù ar roue, diehan, ma n'hell ket derc'hel ar gouarnamant reizh ha didamall maz eo hor hini.

5 O vezañ komprenet eta emañ ar bobl-se, hag hi nemeti, gant un doare-ober kontrol da hini an holl dud dalc'hmat, disheñvel dre stumm iskis he lezennoù, gant ur spered a enebiezh ouzh hon doareoù-ni, oc'h ober a-benn an diwezh hor gwashañ gwalleur dre herzel ouzh hor rouantelezh da vezañ stabilaet-mat, 6 e c'hourc'hemennomp eta ma vézo ar re-se merket deoc'h e lizheroù Aman, karget eus an aferioù hag evel hon eil tad, (ma vezint) holl, gant o gwragez hag o bugale, distrujet-mik dre gleze o enebourion, hep truez ebet ha dizamant, d'ar bevarzek eus an daouzekvet miz, hini Adar, eus ar bloaz-mañ. 7 Hag evel-se, gant o droukyouloù a-wechall hag a-vremañ o tiskenn en hevelep deiz, dre nerzh pe dre heg, d'an Ades, e lezint ganimp, evit an dazont, hon aferioù da ober berzh ha didrabas a-benn an diwezh".

3, 14 Adskridoù al lizhiri a voe embannet e pep rannvro, hag urzh a voe roet d'an holl vroadoù da vezañ prest a-benn an deiz-se. Buan e tegouezhas ar c'heloù e Sous, ha tra ma oa ar roue hag Aman o lonkañ, e oa trubuilh e kêr.

B, 7 : Ades : sheol en heb; : bro an Anaon

Ester an hini a oa deuet d'he c'haout, davet Mardec'hai evit lavarout : : 16 "Kae da vodañ ar Yuzevion a zo e Sous, ha yunit evidon : na zebrit ket, na evit ket e-pad tri deiz, na noz na deiz. Me ha va flac'hed a dremenno hep boued ivez, ha neuze ez in da gaout ar roue, enep al lezenn, ha mar bezan kollet, e vin (kollet !" 17 Hag ez eas Mardec'hai, hag e reas ar pezh a gemenne dezhañ Ester.

K. Pedenn vMardec'hai.

- 1 Hag e pedas an Aotrou, o kounañ holl oberoù an Aotrou, hag e lavaras :
- 2 Aotrou ! Aotrou ! roue an holl c'halloudoù,
P'emañ ez peli an hollved,
n'eus den evit herzel ouzhit,
ma 'c'heus c'hoant da saveteiñ Israel !
- 3 Graet ec'h eus an neñv hag an douar,
ha kement tra burzhudus a zo dindan an neñv ;
- 4 ha Te eo Aotrou an holl,
ha n'eus den evit enebañ ouzhit, Aotrou !
- 5 Te a anavez pep tra ;
Te a oar, Aotrou,
n'eo ket dre fouge na c'hoant-enor
em eus graet kement-mañ :
- 6 tremen hep stouiñ dirak ar fougeer Aman ;
rak poket a-walc'h em befe da sol e dreid
evit silvidigezh Israel !
- 7 Met graet em eus kement-se
evit chom hep lakat gloar un den
uheloc'h eget gloar Doue ;
ha ne stouin dirak den
nemet dirazout-Te, va Aotrou,
ha ne ran ket se evit fougeal.
- 8 Ha bremañ, Aotrou Doue,
Roue, Tad Abraam, espern da bobl,
rak iriennet eo hon distrujadeg,
mennet ez eur da goll da hêrezh a-wechall !
- 9 Na vez ket diseblant ouzh da lodenn
ac'h eus dasprenet eus an Ejipt !
- 10 Selaou ouzh va fedenn,
dre druez ouzh da hêrezh,
ha tro hor glac'har e levenez ,
ma vezimp bev evit kanañ da Anv, Aotrou ;
ha na lez ket da vont da get
genou ar re az meul !"

ESTER K

11 Hag an holl Israeliz a c'harme a-bouez o nerzh, rak ar marv a oa dirak o daoulagad.

Pedenn Ester.

12 Hag ar rouanez Ester a glaske gwarez e-kichen an Aotrou, e par ar marv a oa lammet warni. 13 Ha dilamet ganti he dilhad glorius, he devoa gwisket dilhad anken ha kañv ; e-lec'h frondoù pompadus he devoa goloet he fenn a ludu hag a lastez ; he c'horf he devoa disteraet meurbet, hag he c'hinklerezh drant goloet a-grenn gant he blev fuilhet. 14 Hag e pedas an Aotrou, Doue Israel, en ur lavarout :

Va Aotrou, hor Roue ! N'eus nemedout !

Ro din skoazell, rak me a zo va-unan-penn,

15 n'em eus sikour nemet ennout,
ha va buhez a lakan en arvar.

16 Klevet 'm eus abaoe maz on ganet e meuriad va zad ez eo Te, Aotrou, ac'h eus dibabet Israel a-douez an holl bobloù,
hag hon tadoù a-douez o holl hendadoù evit bezañ un hêrezh peurbad ;
ha graet ec'h eus evito ar pezh az poa lavaret.

17 Ha bremañ hon eus pec'het ez-keñver,
hag ec'h eus hon deroet etre daouarn hon enebourion,

18 dre m'hon eus roet enor d'o doueoù.
Te a zo reizh, Aotrou !

19 Met bremañ n'eo ket a-walc'h evito garvder hor sklavelezh,

laket o deus o daouarn e daouarn o idoloù,
20 evit diframmañ an Emglev diouzh da c'henou,
distrujañ da hêrezh, klozañ genou ar re az meul,
ha mougañ gloar da Di ha da Aoter,

21 ha digeriñ genou ar broadoù evit (meuliñ) perzhioù an netraioù,
ha (bamañ) dirak ur roue a gig da viken.

22 Na ro ket, Aotrou, da vazh-roue da reoù ha n'int netra,
ma na raint ket goap pa gouezhimp ;
distro o mennad enep dezho,
gra ur skouer gant an hini en deus kroget ganimp.

K, 15 ; en arvar g.e.g. : ar riskl a zo em daouarn.

19 : laket...idoloù : un emglev o deus graet gant o idoloù

ESTER K - D

- 23 Bez soñj, Aotrou ;
en em ro da anaout en hon amzer a drubuilh.
Ha me, ro din nerzh-kalon,
Roue an doueoù, Aotrou an holl aotrouion
- 24 Laka komzoù hesonus em genou dirak al leon,
ha tro e galon da gasaat an hini a ra brezel dimp,
ma vezo echuet gantañ, hag ar re a soñj eveltañ !
- 25 Hor savete gant da zorn ha ro din skoazell,
paz on va-unan ha n'em eus nemedout, Aotrou !
- 26 Anaoudegezh ac'h eus a bep tra,
ha gouzout a rez e kasaan gloar an dud direizh,
hag e heugan ouzh gwele an diamdroc'hidi
hag an holl estrenion.
- 27 Te a oar pebezh rediezh am eus,
pebezh heug am eus ouzh arouez va uhel-renk,
a vez war va fenn en deizioù m'en em roan²
da welout : heug am eus outi
evel ouzh ul lienenn lastezet,
ha n'he dougan ket em deizioù a ziskuizh.
- 28 N'he deus ket debret da vatezh ouzh taol Aman
nag enoret banvez ar roue,
nag evet gwin an evadegoù.
- 29 N'he deus ket bet eurvad da vatezh,
abaoe deiz va daskemmadur betek bremañ
nemet ganit-Te, Aotrou, Doue Abraam.
- 30 O Doue, kreñvoc'h eget an holl,
selaou ouzh mouezh an dud dic'hoanag,
hag hon tenn a-dre daouarn ar re fallakr,
ha tenn-me ivez diouzh va spont !"

D. Ester dirak ar roue.

1 Ha setu, a-benn tri deiz, paouezet ganti a bediñ, e tilamas (Ester) he dilhad a benedourez evit gwiskañ he re bompadus. 2 Ha deuet skedus evel-se, ec'h aspedas an Doue a salv hag a evasha ouzh an holl, hag e kemeras he div servijerez :3 war unan e harpe gant tenerded, 4 eben a heuilhe o tougen he lostad. 5 Ruziañ a rae, e barr he c'haerded, he dremm laouen, karantezus, met he c'halon enkrezet spontus. 6 Tremenet ganti an holl zorojoù, en em gavas dirak ar roue ; eñ, azezet war e gador roueel, kinklet gant e holl wiskamantoù pompus, an holl gant aour ha mein prizius, a rae aon, ken a rae. 7 Sevel a reas e zremm entanet a c'hloar, hag e barr ar gounnar, e taolas ur sell.

K, 24 : al leon, d.l.e. ar roue

Hag e kouezhas ar rouanez, o tislivañ en he falladenn hag o harpañ he fenn ouzh hini ar servijerez a yae ganti.

8 Neuze e troas Doue spered ar roue ouzh hen habaskaat. Ankeniet e lammas eus e gador hag e kemeras anezhi en e zivvrec'h ken na zeuas enni hec'h-unan hag he frealzas gant komzoù a beoc'h. : 9 "Petra a zo, Ester ? Me eo da vreur ! Bez dizaon ! Ne varvi ket ! Evit tud ar werin ez eo hon urzhiadur. 11 Deus !" 12 Hag o sevel e vazh-aour, e lakas anezhi war he c'houzoug, hag e pokas dezhi en ur lavarout : "Komz ouzhin !" 13 Hag hi da lavarout dezhañ : "Da welout a raen, aotrou, evel un ael -doue, hag ez eo bet strafuilhet va c'halon gant aon rak da c'hloar, 14 rak estlammus ez out, aotrou, ha da zremm leun a c'hrasoù !" 15 Met tra ma oa o komz, e semplas a-nevez, 16 hag ar roue a voe trefuet, hag e servijerion a frealzas anezhi.

5. Kouviadenn Ester.

3 Hag e lavaras ar roue : "Petra a fell dit, Ester ? Petore goulenn eo da hini ? Na pa ve un hanter eus va rouantelezh, e vo roet dit !" 4 Hag e lavaras Ester : "Un deiz espar a zo ganin hiziv : mar plij d'ar roue, ra zeuio, eñ hag Aman, d'ar banvez a ran hiziv". 5 Hag e lavaras ar roue : "Grit difrae evit kemenn da Aman, ma raimp ar pezh a lavar Ester !" Hag ez ejont o-daou d'ar banvez he devoa lavaret Ester. 6 Eno e lavaras ar roue da Ester : "Petra a zo, rouanez Ester ? Roet e vezo dit kement a c'houlenni !" 7 Hag e lavaras-hi : "Va mennad ?...va goulenn ? 8 Mar em eus kavet gras dirak ar roue, ra zeuio ar roue hag Aman arc'hoazh d'ar banvez a rin evito ! Arc'hoazh e rin memes tra !"

9 Aman a oa deuet kuit eus ti ar roue, laouen-bras. Met pa welas Aman ar Yuzev Mardec'hai e porzh ar roue, e voe kounnaret-meurbet. 10 Erruet er gêr, e c'halvas e vignoned hag e wreg Zosara ; 11 hag e tiskouezas dezho e binvidigezh ha pebezh enor en devoa graet ar roue en-dro dezhañ, ha penaos en devoa e c'hraet ar c'hentañ e gouarnamant ar rouantelezh. 12 Hag e lavaras Aman : "Ar rouanez n'he deus pedet den gant ar roue d'ar banvez nemedon ; a-benn arc'hoazh ez on (adarre) pedet. 13 Met se n'eo ket evidon ur blijadur e-keit ma welin ar Yuzev Mardec'hai er porzh". 14 Hag e lavaras dezhañ e wreg Zosara hag e vignoned : "Gra troc'hañ ur wezenn a hanter-kant ilinad, hag arc'hoazh-vintin e lavari d'ar roue krougañ Mardec'hai ouzh ar wezenn-se ; hag ez i d'ar banvez gant ar roue, evurus !" Hag e plijas an dra-se da Aman, hag e reas lakat prest ar wezenn.

6. Mardec'hai enoret.

1 An Aotrou a zilamas ar c'houk digant ar roue en noz-se, hag e lavaras (hemañ) d'e gelenner degas levr eñvorennoù an deizioù, ha lenn dezhañ. 2 Kavout a reas an arroud skrivet a-zivout Mardec'hai, penaos en devoa diskuliet d'ar roue daou spazhad ar roue o devoa e-pad o gward klasket teurel o daouarn war Artakserkses. 3 Hag e lavaras ar roue : "Petore enor pe c'hras hon eus graet da vMardec'hai ?" Hag e lavaras servijerion ar roue : "N'ec'h eus graet netra evitañ !"

4 Tra ma c'houlennate ar roue diwar-benn servijou mat Mardec'hai, setu Aman er porzh. Hag e lavaras ar roue : "Piv a zo er porzh ?" Aman a oa o tont evit lavarout d'ar roue krougañ Mardec'hai ouzh ar c'hoad en devoa lakat prest. 5 Hag e lavaras servijerion ar roue : "Aman eo a zo er porzh". Hag e lavaras ar roue : "Galvit-eñ !" 6 Hag e lavaras ar roue da Aman : "Petra am eus da ober evit un den am eus c'hoant da enoriñ ?" Lavarout a reas Aman ennañ e-unan : Piv en deus c'hoant ar roue da enoriñ nemedon ? 7 Hag e lavaras d'ar roue : "An den en deus c'hoant ar roue da enoriñ ? 8 Ra zegaso servijerion ar roue dilhad lin eus re ar roue hag ur marc'h a ya ar roue warnañ. 9 Ra vezint roet da unan eus mignoned ar roue, unan enorus, a wisko an den a zo bet karet gant ar roue ; ra vo laket gantañ da vont war ar marc'h ha ra hucho war leurenn-veur ar gêr : "Evel-se e vezo graet da nep piv bennak a fell d'ar roue enoriñ !"

10 Hag e lavaras ar roue da Aman : "Evel m'ec'h eus lavaret ec'h eus da ober evit ar Yuzev Mardec'hai, servijer em lez, hep lezel da gouezhañ netra a gement ac'h eus lavaret !" 11 Kemer a reas Aman an dilhad hag ar marc'h, gwiskañ a reas Mardec'hai hag ober dezhañ mont war varc'h, hag hen baleas dre leurenn-gêr en ur embann : "Evel-se e vezo graet da nep piv bennak a fell d'ar roue enoriñ !"

12 Distreiñ a reas Mardec'hai d'al lez, hag Aman a zistroas d'ar gêr, teñval hag izel e benn. 13 Hag e kontas Aman ar pezh a oa c'hoarvezet gantañ d'e wreg Zosara ha d'e vignoned ; hag e lavaras dezhañ e vignoned hag e wreg : "Mard eo Mardec'hai eus gouenn ar Yuzevion, ha maz out krog da vezañ izelaet dirazañ, sur-mat e kouezhi : Ne c'helli ket e zizarbenn, rak un Doue bev a zo gantañ"

14 Edont c'hoazh o komz pa zegouezhas ar spazhidi, o hastañ war Aman evit ar banvez he devoa aozet Ester.

7. Diskar Aman.

1 Mont a reas eta ar roue hag Aman da banvezañ gant ar rouanez. 2 Hag e lavaras ar roue, d'an eil devezh-se, e-kerz ar banvez : "Petra eo, rouanez Ester ? Pehini eo da c'houlenn ? pehini da vennad ? Dit e vezo, betek an hanter eus va rouantelezh". 3 Hag hi da respont en ur lavarout : "Mar em eus kavet gras dirak ar roue, ra vezo lezet ganin va buhez; sed va goulenn ; hag hini va fobl, sed va mennad ! 4 Gwerzhed omp bet, me ha va fobl, evit bezañ distrujet, preizhet, sklavaet, ni hag hor bugale, da vezañ sklaved ha sklavezed ! Sed am eus damglevet, met an tamaller n'eo ket dellezek eus lez ar roue !"

5 Hag e lavaras ar roue : "Piv eo hennezh en deus kredet ober kement-se ?" 6 Hag e lavaras Ester : "Hon enebour eo Aman, an den fallakr-se !" Trelatet e voe Aman dirak ar roue hag ar rouanez.

7 Ar roue a savas evit kuitaat ar sal ha mont d'al liorz ; hag Aman en em erbedas ouzh ar rouanez, rak gwelout a rae edo en ur pleg fall. 8 Pa zistroas ar roue eus al liorz, edo Aman en em daolet war divan ar rouanez. Hag e lavaras ar roue : "Betek gwallañ va gwreg em zi ?" Aman, o klevout se a zistroas e zremm. 9 Ha Bougata, unan eus ar spazhidi, a lavaras d'ar roue : "Ac'hanta ! ur groug a zo bet laket prest gant Aman evit Mardec'hai, en devoa komzet evit ar roue ; sonnet eo e ti Aman : ur c'hoad a hanter-kant ilinad !" Hag e lavaras ar roue : "Ra vo ispilhet outañ !" 10 Hag e voe krouget Aman ouzh ar c'hoad en devoa prientet evit Mardec'hai. Ha neuze e voe sioulaet ar roue eus e gounnar.

8. An trec'h gant ar Yuzevion.

1 An deiz-se end-eeun, e roas ar roue Artakserkses da Ester kement tra en devoa bet Aman, an tamaller; ha Mardec'hai a voe galvet davet ar roue, rak diskleriet he devoa Ester e oa eus he c'herentiezh. 2 Kemer a reas ar roue e walenn-viz, en devoa dilamet digant Aman, hag he reiñ a reas da vMardec'hai. Hag e voe laket Mardec'hai gant Ester war beadra Aman.

3 Mont a reas Ester adarre da gomz ouzh ar roue, hag e kouezhas e-harz e dreid ouzh hen aspediñ da zistreiñ an droug a felle da Aman, ar pezh en devoa itriket a-enep ar Yuzevion. 4 Astenn a reas ar roue da Ester e vazh-aour, hag adsevel a reas Ester hag en em zalc'has e-kichen ar roue. 5 Hag e lavaras Ester : "Mar plij, ha mar em eus

kavet gras, ra vezo kaset (urzh) da herzel ouzh al lizheroù bet embannet gant Aman, ar skridoù evit distrujañ ar Yuzevion a zo ez rouantelezh. 6 Rak penaos e c'hellfen gwelout gwalleur va fobl, penaos e c'hellfen bezañ saveteet paz afe da get va bro ?" 7 Hag e lavaras ar roue da Ester : "Kement tra en devoa Aman am eus roet grasius dit, hag e grouget em eus ouzh ar c'hoad evit bezañ douget e za&ouarn war ar Yuzevion ; petra c'hoazh a fell dit ? 8 Skrivit hoc'h-unan em anv ar pezh a blijjo deoc'h ha siellit gant va gwalenn-viz, rak ar pezh a vez skrivet dre urzh ar roue ha siellet gant va gwalenn n'heller ket e zislavarout

9 Hag e voe galvet ar skribed, d'ar miz kentañ, a zo Nizan, d'an dri-warn-ugent, eus ar bloaz-se; hag e voe skrivet evit ar Yuzevion urzhioù d'ar velestrourion, gouarnerion, satraped, eus an Indez betek an Etiopia, evit ar c'hant seizh rannvro warn-ugent, da bep hini hervez he yezh. 10 Skrivet a-berzh ar roue, siellet gant e walenn, e voe kaset al lizhiri gant dougerion-baperoù. 11 Aotreet e voe dezho ober diouzh o lezennoù e pep kêr evit en em zifenn hag ober gant o enebourion, gant ar re en em lakfe a-enep dezho, evel ma c'houlent, 12 un devezh hepken, e rouantelezh Artakserkses, d'an drizek eus an daouzekvet miz, a zo Adar.

E. Lizher ar roue evit mad ar Yuzevion.

1 *Setu un adskrid eus al lizher a voe skrivet :*

"Ar roue-meur Artakserkses da c'houarnerion ar rannvroioù ha d'ar guzulierion hon eus adalek an Indez betek an Etiopia er c'hant seizh rannvro warn-ugent, salud !

2 *Kalz a dud, graet vad dezho gant ar vrasañ madelezh, a vez graet enor bras dezho, ha muioc'h a-se a c'hoantaont : n'eo ket hepken da noazout ouzh hor sujidi, pa n'hellont ket gouzañv o gwalc'h, met da itrikañ zoken en em lakont a-enep o madoberourion. 4 N'eo ket a-walc'h dezho dilemel an anaoudegezh-vat a-douez an dud, met ouzhpenn a reont : c'hwezhet gant stlakou-daouarn ar re n'anavezont ket ar mad, e soñj ganto e tec'hint dirak justis an Doue a wel pep tra dalc'hmat, (an hini) a gasa ar falloni.*

5 *Hag alies, kalz a dud uhel-renk, dre (faot) mignoned fiziet enno renadur an aferioù, a zo bet laket gant o alioù da vezañ kablus eus ur gwad didamall, ha paket dre-se e degouezhioù diremed : 6 gant kuzulioù fall an dud*

8, 9 : Nizan : Siwan, en heb.

12 d'an drizek : d.l.e. derc'hent an hini merket gant Aman.

drouk ha gaouiat-mañ e vez gwariet youl-vat ar bennrenerion.

7 Gwelout a c'heller, ha n'eo ket hervez danevelloù kozh tremenet betek ennomp, met gant ar pezh a c'hoarvez e-harz ho treid, mar grit ur sell, petore torfedoù a gas da benn ar vosenourion-se ha n'int ket dellezek da gaout karg. 8 Dav eo dimp plediñ, evit dazont ar rouantelezh, da bourvezañ didrubuilh ha peoc'h d'an holl dud, 9 dre seveniñ kemmadurioù hag en ur varn kement a zeuio dirak hon daoulagad gant bepred muioc'h a vadelezh degemerus.

10 Evel-se Aman, mab Amadat, ur Makedoniad estren evit gwir da wad ar Bersed ha pell-mat diouzh hor madelezh, a voe hon ostiziad. 11 Kejet en devoa gant ar garantez a zougomp d'an holl bobloù betek bezañ anvet hon tad ha dont da vezañ azeulet gant an holl evel an eil uheliad ouzh kador ar roue. 12 Met n'eo ket bet evit herzel ouzh an ourgouilh, hag en deus itriket evit lemel diganimp ar veli hag ar vuhez ; 13 hag hor saveteer hag holl-vadoberour Mardec'hai, ha keneilez dinamm hor ren Ester, hag o fobl a-bezh en deus goulennet koll anezho dre e gammdroioù link ha flodus. 14 Dre ar gwalloberoù-se e soñje, ouzh hon derc'hel dizifenn, treuzkas impalaeriezh ar Bersed da hini ar vMakedonidi. 15 Evidomp-ni avat, ar Yuzevion, deroet d'an distrujadeg gant an tridoubl hailhon-se, ned int ket, a gav dimp, drougobourion, met renet int gant lezennoù reizh ; 16 bugale int d'an Uhelañ, d'an Doue bras ha bev, a zalc'h ar rouantelezh, evidomp hag evit hon hendadoù, en he c'haerañ stad.

17 Mat e reot eta tremen hep derc'hel kont eus al lizheroù kaset gant Aman, mab Amadat, o vezañ m'eo bet krouget an hini en deus graet anezho, e-harz dorjoù Sous, gant e diegezh ; an Doue hollc'halloudek en deus rentet dezhañ buan ar varnedigezh dleet. 18 Un adskrid eus al lizher-mañ a vezo laket e pep lec'h, ent-dizolo, ma raio ar Yuzevion gant o lezennoù o-unan, ma vezint skoazellet evit dizarbenn ar re en em lakfe a-enep dezho d'an deiz a heskinerezh e vije bet an deiz-se end-eeun, d'an drizek eus an daouzekvet miz, hini Adar. 19 Gant an deiz-se e ra Doue, mestr war bep tra, e-lec'h hini distrujadeg ar bobl zibabet, hini al levenez. 20 Setu perak, e-touez ho kouleliou-berz e lidot an deiz dreist-mañ gant ebatoù a bep seurt, evit ma vezo, bremañ ha da-c'houde, silvidigezh evidomp hag evit ar re a zo a-du gant ar Bersed, hag evit ar re a itriko enep dimp, un eñvoradur a gollidigezh.

21 Kement kêr ha tiriad dre vras, ha na ray ket hervez an urzhioù-mañ, dre ar goaf hag an tan a vezo distrujet gant kounnar ; ne vezo ket laket hepken dibleustr evit an dud, met ivez argarzhus, evit al loened gouez hag an evned, da viken.

8, 13 An adskridoù da vezo laket sklaer dirak an daoulagad, dre-holl er rouantelezh, ma vezo prest an holl Yuzevion evit an deiz-se, da ober brezel d'o enebourion".

14 Mardec'hai a yeas buan da gas da benn ar pezh en devoa lavaret ar roue : embannet e voe ivez an urzh e Sous. 15 Ha Mardec'hai a zeuas er-maez, gwisket gantañ e zilhad roueel, gant ur gurunenn aour hag un talgen lin mouk ; ouzh e welout e voe levenez e Sous. 16 Evit ar Yuzevion e voe kement-se sklerijenn ha laouenidigezh. 17 E pep kêr hag e pep rannvro ma veze embannet an urzh, ma veze skritellet ar skrid, e voe levenez ha trivliadeg evit ar Yuzevion, chervad ha trivliadeg. Kalz a dud en em reas amdroc'hañ evit dont da vezañ Yuzevion gant aon rak ar Yuzevion.

9. An enebourion laket d'ar marv.

1 D'an daouzekvet miz, d'an drizek eus ar miz, a oa miz Adar, e oa degouezhet al lizhiri skrivet a-berzh ar roue. 2 En deiz-se ez eas da get enebourion ar Yuzevion ; den ne zalc'he penn, rak aon o devoa razo.. 3 Ar bennrenerion, ar briñsed hag ar skribed roueel a rae stad eus ar Yuzevion, gant an aon rak Mardec'hai a oa enno. 4 Degouezhet e oa ganto kemennadur ar roue, ma vefe embannet (e anv) er rouantelezh a-bezh...5 6 Hag e kêr Sous e lazhas ar Yuzevion pemp kant den, 7 (en o zouez) Farsanestain, Delfon, Fasga, 8 Fardata, Barea, Sarbaka, 9 Marmasima, Aroufai, Arsai ha Zaboutai, 10 dek mab Aman, mab Amadat, ar Bougaiad, enebour ar Yuzevion ; hag e voe preizhadeg en deiz-se.

11 Hag e voe roet d'ar roue niver ar re a oa bet lazhet e Sous. 12 Hag e lavaras ar roue da Ester : "Distrujet o deus ar Yuzevion e kêr Sous pemp kant den.. Hag en trowardroioù, pet a soñjez o deus graet ? Petra a fell dit c'hoazh hag e vezo graet evidout ?" 13 Hag e lavaras Ester

8, 5 : ar gwerzad-mañ n'eus ket anezhañ er gresianeg.

d'ar roue "Ma vezo lezet ar Yuzevion d'ober kemend-all arc'hoazh, ha ma vezo krouget dek mab Aman" 14 Hag e roas urzh da ober evel-se, hag e voe aotreet Yuzevion ar gêr da lakat a-ispilh korfoù mibion Aman. 15 Ar Yuzevion bodet e Sous d'ar bevarzek eus (miz) Adar a lazhas tri c'hant den, met hep ober preizhadeg..

16 An nemorant eus ar Yuzevion, ar re a oa er rouantelezh, en em vodas ivez a-benn en em harpañ evit kaout peoc'h diouzh o enebourion, o tistrujañ pemzek mil anezho d'an drizek a (viz) Adar, hep ober preizhadeg. 17 Diskuizhañ a rejont d'ar bevarzek eus ar miz-se hag ober eus an deiz-se unan a ziskuizh, a levenez hag a drivliadeg. 18 Evit ar Yuzevion a oa bodet e kêr Sous, ne voe ket ar bevarzek un diskuizhadenn, met lidet e voe ganto ar bemzek el levenez hag en drivliadeg. 19 Setu perak ar Yuzevion, strewet dre an holl rannvroioù war ar maez, a ra eus ar bevarzek a (viz) Adar un devezh hoal-vat, gant chervad, o kas lodennoù an eil d'egile, hag ar re a zo o chom er c'hêrbennoù a ra fest ha chervad d'ar pemzekvet deiz eus Adar, en ur gas lodennoù d'an amezeion.

Diazezadur ar fest.

20 Skrivañ a reas Mardec'hai an traoù-se war ul levr, hag e kasas d'ar Yuzevion a oa e rouantelezh Artaksekse, ar re dost hag ar re bell, 21 (urzhiou) evit derc'hel da lidañ an deizioù-gouel-mañ : ar bevarzek hag ar bemzek a (viz) Adar ; 22 rak en deizioù-se e tiskuizhas ar Yuzevion diouzh o enebourion, hag ar miz ma oa bet ennañ kemmadur evito, hemañ a oa miz Adar, (o tremen) eus ar glac'har d'al levenez, eus ar boan d'un devezh hoal-vat, (ar miz-se) a oa da vezañ lidet penn-da-benn evel deizioù eurvad a euredoù hag a drivliadeg, ha kasidigezh a lodennoù d'ar vignoned ha d'ar beorion.

23 Hag e tegemeras ar Yuzevion ar pezh a skrive dezho Mardec'hai ; 24 penaos en devoa Aman, mab Amadat, ar Makedoniad, graet brezel dezho, lakat ober ul lezenn hag ur sord evit o distrujañ ; 25 penaos e oa aet da gaout ar roue evit lavarout (dezhañ) krougañ Mardec'hai, ha penaos ar pezh a oa krog d'ober a zroug a-enep ar Yuzevion a oa bet graet dezhañ, hag e oa bet krouget, eñ hag e vugale.

26 Setu perak ez eo bet galvet an deizioù-se "Pourim" en abeg d'ar sordoù, rak en o yezh e vezont anvet

9, 16 : pemzek mil : pemzek mil-ha tri-ugent, en heb.

"pourim"; en arbenn da dermenoù al lizher-se, d'ar pezh o devoa bet da c'houzañv en degouezhiou-se, d'ar pezh a oa c'hoarvezet ganto, 27 ez eo bet diazezet kement-se ha degemeret gant ar Yuzevion evito o-unan, evit o diskennidi hag evit ar re en em lakfe ganto, ha ne reont ket a-hend-all : an deizioù-se a zo un eñvoradur lidet rik gant pep kerentiez, kêr, rummad ha rannvro. 28 An deizioù-se, re ar "Pourim", a vezo lidet da holl viken ; dalc'het e vezo soñj anezho, ne vezint ket dilezet gant an dud. 29 Skrivet e voe gant ar rouanez Ester, merc'h Aminadab, ha gant ar Yuzev Mardec'hai, ar pezh o devoa graet ha diazezadur ar "Pourim" dre o lizher 30 ...31 Mardec'hai hag Ester, ar rouanez, o devoa divizet kement-se drezo o-unan evito hag evit o diskennidi...32 Ester he devoa hen diazezet dre he c'homz evit bepred, ha goude e oa bet skrivet, ma vefe dalc'het soñj (a gement-se).

10. Mardec'hai e barr e vrud.

1 Sevel a rae ar roue skridoù evit ar rouantelezh, war an douar ha war ar mor. 2 E c'halloud hag e galoned, pinvidigezh ha gloar e rouantelezh, a zo bet skrivet e levr rouaned ar Bersed ha Mediz, evit derc'hel eñvor. 3 Mardec'hai a zeue war-lerc'h ar roue Artaksekse hag a oa bras er rouantelezh, hag enoret gant ar Yuzevion. Karet ganto, e konte e vuhezgezh d'e holl genvroiz.

F. Diskleriadur an huñvre.

1 Lavarout a rae Mardec'hai : "A-berzh Doue ez eo c'hoarvezet kement-se. 2 Soñj am eus an huñvre am boa gwelet a-zivout an darvoudoù-se : n'eus bet c'hwitet hini anezho :

3 An andon vihan a zeu da vezañ ur stêr, hag ar sklerijenn, hag an heol, hag an doureier fonnus. Ester eo ar stêr, dimezet ganti ar roue ha graet gantañ rouanez. 4 An daou zragon eo me hag Aman. 5 Ar broadoù eo ar re a zo en em gevredet evit koll anv ar Yuzevion. 6 Va fobl eo Israel, an hini he deus klemmet etrezek Doue hag a zo bet saveteet ; ya, salvet en deus an Aotrou e bobl, hon tennet en deus an Aotrou eus an holl reuzioù-se, graet en deus Doue sinoù ha burzhudoù bras seurt n'eus ket bet e-touez ar broadoù. 7 Evit-se en deus graet div blanedenn : unan

9, 30 : ar gwerzad-mañ n'eus ket anezhañ er gresianeg

ESTER 10

evit pobl Doue, hag unan evit an holl vroadoù. 8 Hag ez eo deuet an div blanedenn-se d'an eur, d'ar mare ha d'an deiz a varn dirak Doue evit an holl vroadoù. 9 Ha soñj en deus bet Doue eus e bobl, ha justis en deus graet d'e hêrezh. 10 Hag e vezo an deizoù-mañ, a viz Adar, ar bevarzek hag ar bemzek eus ar miz-se, deizioù a vodadegoù, a joa hag a levenez dirak Doue, a rumm da rumm, da viken, evit e bobl Israel."

11 D'ar pevare bloaz eus ren Ptolemai ha Kleopatra, e tegasas Dositei, a lavaras bezañ beleg ha levit, ha Ptolemai, e vab, al lizher-se eus ar 'Pourim", a lavarent bezañ bet troet gant Lusimac'h, mab Ptolemai, eus Yerousalem

=====
XXXXXXXXXXXXXXXXX
XXXXXXXXXXXXXXXXX
XXXXXXXXXXXX
XXXXXXXXXXXX
=====

YOUDITH

Goude Ester, ha damheñvel ouzh hini adverb'c'h Mardec'hai, setu "istor" Youdith. Doue, - a lavar dimp ar Skrituriou - ne ra ket a ziforc'h etre e grouadurion ; kefridiañ a ra, gwech ur gwaz, gwech ur vaouez, rak "an den a sell gant an daoulagad, met an Aotrou a sell ouzh ar galon (1 Shm 16, 7), ha tud-veur a gaver e-touez ar merc'hed en Israel kenkoulz hag e-touez ar baotred. An Aotrou a blij dezhañ teurel e sell madelezhus zoken war ar pezh a zo gwan, dister ha disprizet a-wechou, rak nerzh-kalon kentoc'h eget nerzh-korf eo a ra talvoudegezh un den, hag er c'heñver-se ez eus meur a vaouez gouest da reiñ kentel a galoned d'ar wazed.

Arabat ivez ankounac'haat emañ an Aotrou o prientiñ a-bell donedigezh ar Salver nemetañ, hag o skeudenniñ tamm-ha-tamm dremm ar Vaouez dibar hag hollc'henedus, pennoberenn ar grouadelezh, ar Vaouez a vezo dilennet gantañ evit reiñ d'ar bed ha d'an dud an Hini a zeuio da ziazezañ an Israel nevez, ar Rouantelezh digor zoken d'ar broadoù, evel maz eo rakskeudennet amañ gant skouer Ac'hor, un den a-youl-vat a-douez mibion Amon, hag a zeu d'en em stagañ ouzh pobl ar Yuzevion.

Daoust hag un diazez istorel-bennak he deus an danevell-mañ ?... A c'hell kaout, met ar pouezusañ evit ar skrivagner sakr n'eo ket taolennañ an istor, hogen reiñ ur stern gwirheñvel d'e daolenn, ha diskouez ur wech ouzhpenn, emañ an Aotrou, e pep degouezh, oc'h eveshaat ouzh e bobl hag oc'h amprouiñ he fealded a-dreuz an darvoudoù kalet a zeu d'he gwaskañ. Nebeut a dra eo galloudeion an douar, pa fell dezhañ difenn e hêrezh; ezhomm ebet evit-se a veuroberoù, evel ma tiskouez istor Youdith.

Roue an Asurianed en deus graet e soñj da sujañ pobloù ar C'huzh-heol hag ar C'hreisteiz, en o zouez pobl ar

YOUDITH

Yuzevion. E benngadour, Olofern, gant un armead niverus-tre a varc'heion hag a droadeion, goude bezañ aloubet meur a vroad, a gav dirazañ ur gwir eneber, ar Youdaia. Baituloua, ur gêr vihan ouzh harzoù Israel, sezizet gant Olofern, a zo prest da gouezhañ. Ha setu ma sav d'an ampoent un intañvez yaouank eus ar gêr, hec'h anv Youdith, hag a ya da gaout ar penngadour betek en e dinell, d'e hoalañ dre he c'hened, d'e zibennañ en e gousk, ha da zistreñ davet he c'henvroiz, sabatuet-mik ouzh hec'h adwelout ha bec'h ganto o kompren penaos eo deuet a-benn ar vaouez kalonek da lakaat un termen da rogentez Olofern ha d'o saveteiñ war un dro diouzh an enkadenn m'en em gavent enni. N'eo ket, a dra sur, hep skoazell an Aotrou; rak, evel ma kan Youdith, "an Aotrou Hollc'halloudek en deus o dizarbennet gant dorn ur vaouez (Ydt 16, 5). Setu ur gwir abeg da ganañ e vraster, da lakaat o fiziañs ennañ ha d'hen uhelveliñ, Eñ hag en deus laketa nerzh e kalon hag e brec'h ur vaouez evit dieubiñ Israel diouzh e enebourion.

XXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXX

YOUDITH

1. Brezel etre Nabouc'hodonosor hag Arfaksad.

1 Er bloaz daouzek eus ren Nabouc'hodonosor, e rene war an Asurianed e Nineue ar gêr vras, e deizioù Arfaksad, a rene war ar vMediz en Ekbatan, 2 hag en devoa savet en-dro da Ekbatan ramparzhioù mein-ben ledan a dri ilinad, hir a c'hwec'h ilinad, ha graet uhel ar ramparzh a zek ilinad ha tri-ugent ha ledan a hanter-kant ilinad ; 3 ha tourioù en devoa laketa ouzh an dorjoù, a gant ilinad war un diazez ledan a dri-ugent ilinad, 4 ha graet dezhi dorjoù, dorjoù a save d'an uhelder a zek ilinad ha-tri-ugent war ul ledander a zaou-ugent ilinad evit ermaeziadennoù armead e gadourion ha renkadoù e droadeion 5 ober a reas brezel, en deizoù-se, ar roue Nabouc'hodonosor d'ar roue Arfaksad er blaenenn vras, da lavarout eo ar blaenenn a zo war harzoù Ragau. 6 Hag e kevredas gantañ holl annezidi ar menez hag an holl re o chom war ribloù an Eufrat, an Tigris, an Udaspe hag e kompezennoù Arioc'h, roue an Elimaiz ; ha kalz a vroadoù en em strollas evit emgann mibion Gheleoud.

7 Hag e kasas Nabouc'hodonosor, roue an Asurianed, (kannaded) da holl annezidi bPersia, da holl annezidi ar C'huzh-heol, da annezidi gKilikia, Damask, al Liban, an Antiliban, ha d'an holl re a oa o chom war diradoù an arvor, 8 ha da bobladoù ar C'harmel, Galaad, Gorre-Galilea ha kompezenn Esdrelon, 9 ha da holl re Samareia hag he c'hêrioù, hag en tu-hont d'ar Yordan betek Yerousalem ha Batane ha Khelous ha Kades ha froud an Ejipt ha Tafna ha Ramese hag holl diriad Gesem, 10 betek tapout a-us da dTanis ha Memfis holl annezidi an Ejipt betek harzoù Etiopia.

1, 1 : er bloaz daouzek, d.l.e. 582 KHS

Nabouc'hodonosor = Nevouc'hadnesar.. Asurianed = Ashouriz.
Nineue=Ninve .Ekbatan:kêrbenn ar vMediz=Ahmeta en Ezra
5-6-7-8 :Ragau = Rages ? Elimaiz = Elamiz . Kheleoud =Kaldea

Damask = Damesek .Galaad = Gilead. Esrelon = Izrael
Samareia=Shomron. Tafna= Tahpanes. Gesen= Goshen

YOUDITH 1 - 2

11 Hag e tisprizas holl annezidi an douar a-bezh lavar Nabouc'hodonosor, roue an Asurianed, ha ne zeujont ket gantañ da vrezeliñ, pa n'o devoa ket aon razañ, rak bez' e oa dirazo evel un den e-unan, hag e kasjont war o c'hiz e gannaded dibourvez, ar vevh war o fas. 12 Hag e kounnaras Nabouc'hodonosor enep an holl diriadoù-se, meurbet, hag e touas war e dron ha war e rouantelezh kastizañ holl rannvroioù Kilikia, Damask, Siria, ha distrujañ gant e gleze ivez holl annezidi bro-vMoav, mibion Amon, ha Youdaia a-bezh, hag holl re an Ejipt betek erruout war aodoù an daou vor. 13 Hag e stagas da emgannañ gant e armead ouzh ar roue Arfaksad er bloaz seitek, hag e trec'has en emgann-se, hag ec'h eilpennas holl vadoù Arfaksad, e holl varc'hegerion hag e holl girri. 14 Hag ec'h aloubas e gêrioù, tizhas betek Ekbatan, tapas he zourioù, gwastas he balioù ha lakas he splannder da vevh. 15 Tapout a reas Arfaksad e menezioù Ragau, e drebarzhiñ gant e zaredoù hag e zistrujañ betek hiziv-an-deiz. 16 Hag e tistroas goude gant e holl veskailhez, un tolpad a vrezelourion niverus-meurbet ; hag en em daoljont eno d'al lugudachou ha d'ar banveziou, eñ hag e armead, e-pad kant ugent deiz.

2. Troioù-brezel Olofern.

1 En trivec'hvet bloaz, d'an daou warn-ugent eus ar miz kentañ, e voe keal e ti Nabouc'hodonosor, roue an Asurianed, da gastizañ an holl vroioù, evel m'en devoa lavaret. 2 Hag e c'halvas e holl renerion hag e holl uhelidi, hag e talc'has ganto e guzul kuzh, hag e tivizas gwalleur an douar a-bezh diouzh e c'henou. 3 Hag e rejont o menoz da zistrujañ kement den n'en devoa ket heuilhet lavar e c'henou. 4 Neuze, pa voe disoc'h e guzul, e c'halvas Nabouc'hodonosor, roue an Asurianed, Olofern, penngadour e arme hag an eil war e lerc'h, hag e lavaras dezhañ : 5 "Evel-hen e komz ar roue bras, aotrou an douar a-bezh : setu, pa vi aet a-zirazon, e kemeri ganit gwazed amprouet o nerzh ; troadeion, c'hwec'h-ugent mil bennak, hag un tolpad a gezeg gant marc'hegerion, daouzek mil. 6 Hag e

1, 10 : Tanis= Soan. Ejipt=Aiguptos(gres). Etiopia_Aithiopia(gres)
 12 : Moab=Moav . Youdaia=Yehouda
 16 : e holl veskailhez: tud, loened, bitailh, strobelloù.
 2, 1 :er bloaz 586 KHS. an holl vroioù : ar re n'o devoa ket sentet
 2 :renerion : an holl re a oa ouzh e servij, e guzul kuzh
 7 : lakat prest douar ha dour : d.l.e. bezañ sujet, aloubet

YOUDITH 2

kerzhi enep holl vroioù ar C'huzh-heol, peogwir n'o deus ket sentet ouzh lavar va genou ; 7 hag e kemenni dezho lakaat prest douar ha dour, rak mont a rin dezho em c'hounnar hag e c'holoin holl c'horre an douar gant treid va armead, hag o roin da breizh dezho ; 8 hag o gloazidi a leunio o stankennoù, hag an holl froudoù ha stêrioù a vo leun-barr gant o reoù varv : 9 hag e kasin o frizonidi betek bevennoù an douar a-bezh. 10 Ha te, kae da aloubiñ evidon o holl diriad, hag en em roint dit, hag o mirout a ri din a-benn deiz o c'hastizadur ; 11 ouzh an emzavidi e vo dizamant da lagad : o dereiñ a ri d'al lazhadeg ha d'ar breizhadeg war da holl diriad. 12 Rak bev on ha kreñv eo va rouantelezh ! lavaret em eus hag e rin kement-se gant va dorn ! 13 Ha te, ne dorri ket unan eus lavarioù da aotrou, met o seveniñ a ri ez-pervezh, evel em eus kemennet dit, ha ne zalei ket d'o c'has da benn"

14 Hag ez eas Olofern a-zirak e aotrou, hag e c'halvas an holl c'halloudeion, ar benngadourion hag an ofiserion eus armead Asour. 15 Hag e tinveras kadourion eus an dibab evit an emgann, evel m'en devoa kemennet dezhañ e aotrou, betek c'hwec'h ugent mil, ha gwaregerion war varc'h, daouzek mil. 16 Hag o renkañ a reas en doare ma vez graet ur strollad brezel. 17 Hag e kemeras kañvaled, ezen ha muled evit o strobelloù, un niver bras-kenan, ha deñved, oc'hen ha givri evel pourvezañs, na ouied niver ebet dezho ; 18 ha bitailh evit pep den a-builh, hag aour hag arc'hant eus ti ar roue e-leizh.

19 Hag ez eas war-raok gant e holl armead, en ergerzhadeg, evit diaraogiñ ar roue Nabouc'hodonosor ha goleiñ holl c'horre ar vro trema ar C'huzh-heol, gant o c'hirri, marc'hegerion ha troadeion eus an dibab. 20 Hag ar yoc'had niverus evel karvedeg a yeas ganto, hag evel uloc'h an douar, na oad ket evit o niveriñ, kement a oa anezho.

21 Loc'hañ a rejont eus Nineue hag ober un hentad a dri devezh etrezek kompezenn vBektileth, ha mont da gampañ eus Bektileth tost d'ar menez a zo a-gleiz da c'horre Kilikia. 22 Hag e kemeras e holl armead, e droadeion, e varc'hegerion hag e girri, hag e loc'has alese war-zu ar menez. 23 Hag e pilas Foud ha Loud, hag e tapas holl vibion Rasis ha mibion Ismael a oa a-dal d'ar gouelec'h, e kreisteiz C'heleon. 24 Tremen a reas an Euftrat, treuzañ ar vMezopotamia ha gwastañ an holl gêrioù

2, 21 : a-gleiz : d.l.e. en hanternoz.
 23 : Foud ha Loud : Pout (Gen. 10, 6) ha Loud (Gen. 10, 22)
 24 : kêrioù uhel : kêrioù mogeriet uhe, pe savet war an uhel

uhel a-us d'ar froud Abona betek e-kichen ar mor. 25 Hag e tapas tiriad Kilikia hag e tispennas an holl re a enebe outañ, hag e tizhas betek harzoù Yafet ouzh ar c'hreisteiz a-dal d'an Arabia. 26 Enkelc'hiañ a reas holl vibion vMadian, tangwallañ o zinelloù ha preizhañ o c'hlozioù. 27 Diskenn a reas e kompezenn Damask da vare eost an ed, tangwallañ o holl barkeier, dereiñ chatal bras ha munut d'an distrujadeg, gwastañ o c'hêrioù, kroueriañ o maezioù ha skeiñ war o holl yaouankizoù dre lemm ar c'hleze. 28 Hag e kouezhas spont ha krenijenn raziñ war holl annezidi an arvor a oa e Sidon hag e Tur, hag annezidi Sour hag Okina, hag holl annezidi Yemnaan; hag annezidi Azot hag Askalon o devoe aon spontus raziñ.

3. Kannadouriezh da-gichen Olofern.

1 Kas a rejont dezhañ kannaded gant komzoù a beoc'h da lavarout : 2 "Setu ni, servijerion Nabouc'hodonosor, ar roue bras ; emaoamp dirazout : gra en hor c'heñver evel ma plijo dit. 3 Setu : hon atantoù, hon holl zouaroù hag hon holl barkoù ed, hon chatal munut ha bras, hag holl glozioù hon teltadegoù a zo aze dirazout : gra ganto evel ma plijo dit. 4 Setu : hon c'hêrioù hag o annezidi a zo da sklaved pa zeul war-arbenn dezho hervez ma vo mat ouzh da zaoulagad". 5 Hag e teuas ar wazed-se davet Olofern, hag e lavarjont dezhañ ar c'homzoù-se.

6 Met diskenn a reas d'an arvor, eñ hag e armead, lakaat gedvaou er c'hêrioù uhel, ha kemer diwarno evit o skoazellañ gwazed eus an dibab... 7 Hag o degemer a rejont, int hag o zowardrioù, gant kurunnoù ha korolloù ha taboulinoù. 8 Hogen gwastañ a reas dre-holl o maezioù, ha troc'hañ o c'hoadoù sakr, rak kefridiet e oa bet ennañ distrujañ holl zoueoù an douar, evit ma vefe Nabouc'hodonosor, hag eñ nemetañ, azeulet gant an holl bobloù, ha ma vefe an holl yezhoù ha meuriadoù ouzh hen aspediñ evel doue. 9 Hag ez erruas a-dal da Esdrelon e-kichen Dotaia, a zo dirak steudennad vras (menezioù) ar Youdaia; 10 hag e kampas etre Gebai ha kêr Skuthon, hag e chomas eno ur mizvezh evit adstrollañ holl strobadoù e armead.

2, 27 : evit kroueriañ : d.l.e. evit furchata.
28 : Tur, Sour : moarvat an hevelep kêr : Sor en heb.
3, 3 : a zo aze dirazout : d.l.e. a zo laket etre da zaouarn.
10 : Skuthon : Skuthopolis (gres) : Bet-Shoan (hebr)

4. Darbaradeg ha pedennoù er Youdaia.

1 Hag e klevas mibion Israel o chom er Youdaia kement en devoa graet d'ar broadoù Olofern, penngadour Nabouc'hodonosor, roue an Asurianed, hag e pe zoare en devoa preizhet o holl santualioù hag o deroet d'an distrujadeg. 2 Hag e voent spouronet-meurbet diraziñ, ha strafuilhet evit Yerousalem ha Templ an Aotrou, o Doue. 3 Rak nevez-deuet e oant eus an harlu, hag agentao e oa bet dastumet holl bobl ar Youdaia ha santelaet al listri sakr, an aoter hag an Templ goude bezañ bet disakret.

4 Hag e kasjont (kannaded) en holl driad Samareia ha Kona, Baitoron, Belmain, Yeric'ho, ha da C'hoba hag Aisona ha saonenn Salem. 5 Hag e talc'hjont holl gernioù an uhelvenezioù, ha da vogeriañ ar c'hêriadennoù a oa eno ha da zaspugn pourvezañs ha pourchasoù brezel, rak nevez-eostet e oa bet o farkeier. 6 Hag e skrivas Yoakim, ar beleg bras a oa er mare-se e Yerousalem, da annezidi vBaituloua ha Baitomesthaim, a zo rag-enep da Esdrelon, a-dal da gompezenn a zo nes Dotaim, 7 o lavarout (dezho) derc'hel krapennoù ar menez, rak dre eno e oa an hent d'ar Youdaia, hag aezet e oa herzel ouzh ar re a zeufe war-raok, ken enk ma oa ar riboul, zoken daou-ha-daou. 8 Hag e reas mibion Israel evel ma oa bet kemennet dezho gant ar beleg bras Yoakim ha kuzul henaourion pobl Israel a-bezh o sezañ e Yerousalem.

9 Hag e c'harmas holl wazed Israel etrezek Doue gant gred bras hag ec'h izelajont o eneoù gant gred bras. 10 Int hag o gwragez hag o bugale, o chatal hag o holl ostizidi gopridi ha sklaved, a lakas seier en-dro d'o lounezhi. 11 Hag holl wazed Israel, ha maouezed ha bugale, o chom e Yerousalem, a stouas dirak ar santual hag a fennas ludu war o fennoù, hag a zistennas o seier dirak an Aotrou. 12 Hag e c'hourizjont an aoter gant ur sac'h, hag e c'harmjont etrezek Doue Israel a-unvouezh, diarsav, evit na zerofe ket d'ar breizhadeg o bugale, o gwragez d'ar skrapadeg, kêrioù o hêrezh d'an distrujadeg, an Neved santel d'an disakradur ha da gunujenn c'hoapaus ar broadoù. 3 Hag e klevas an Aotrou o mouezh hag e sekkas ouzh o enkrez; hag ar bobl a yunas meur a zevezh er Youdaia a-bezh hag e Yerousalem

4, 2 : diraziñ, pe : en abeg dezhañ.
3 : nevez-deuet, pe : nevez-pignet. an Templ, peTi Doue.
4 : Baitoron : Bet-Horon (heb.)
6 : Dotaim, pe Dotaia, pe Dotazn(heb.)
9 : izelaat an eneoù : ober pinijenn ha yunañ

dirak santual an Aotrou Hollc'halloudek. 14 Ha Yoakim, ar beleg bras, hag an holl veleion en em zalc'he dirak an Aotrou, ha liderion an Aotrou, saeoù-reun en-dro d'eo c'hroazlez, a ginnige an holloskazd peurbad, ar profoù gouestlet ha roadoù youlek ar bobl. 15 Bez' e oa ludu war o zulbanoù ha garmiñ a raent etrezek an Aotrou a-bouez-nerzh evit ma weladennfe evit e vad holl diegezh Israel.

5. Kuzul-brezel e kamp Olofern.

1 Kel a zeuas betek Olofern, penngadour armea&d Asour, edo mibion Israel oc'h en em brientiñ evit ar brezel hag o devoa stouvet odeoù ar menez, mogeriet holl gribennoù an uhelvenezioù ha laket diarbennoù er c'hompezennoù. 2 Neuze e voe droug bras ennañ hag e c'halvas holl bennoù Moab, penngadourion Amon hag holl satraped an arvor. 3 Hag e lavaras dezho : "Degasit din keloù, mibion Ghanaan : piv ar bobl-se a zo o chom war ar menez, ha pere eo ar c'hêrioù a annezont, ha pegen niverus eo o armead, hag e petra emañ o nerzh hag o galloud, ha piv a zo o ren warno evel roue hag o kas o strolladoù, 4 ha perak o deus disprizet dont davedon, en enep da holl annezidi ar C'huzh-heol ?"

5 Hag e lavaras dezhañ Ac'hior, pennrener holl vibion Amon : "Ra selaouo va aotrou ur gomz eus genou da servijer, hag e tiskleriin dit ar wirionez diwar-benn ar bobl-se a zo o chom war ar menez-se, tostik-tost ouzhit, ha ne zeuio gaou ebet er-maez eus genou da servijer. 6 Ar bobl-se a zo eus diskennidi ar Ghaldeaned. 7 Chemel a rejont da gentañ er c'Mezopotamia, rak ne c'houlent ket heuilh doueoù o zadoù a oa e bro ar Ghaldeaned. 8 Hag e tilezjont hent o gourdadoù hag ec'h azeuljont Doue an neñv, an Doue o devoa anavezet. Argaset e voent a-zirak o doueoù hag e tec'hjont d'ar vMezopotamia hag e chomjont eno pell-amzer. 9 Hag e lavaras o Doue dezho kuitaat o chomlec'h ha mont da vro-Ghanaan ; hag e chomjont eno, hag o devoe ur bern aour hag arc'hant, ha tropelladoù niverus-meurbet.

10 Hag e tiskennjont d'an Ejipt, rak peurc'holoet he devoa an naonegezh gorre douar Khanaan, hag e chomjont eno tra ma voe boued evito, hag e teujont da vezañ eno un

5, 2 :satraped, pe : gouarnerion.
3 : C'hanaan : Kenaan en heb.
7 er vMezopotamia, d.l.e. e Haran (Gen. 11, 31)

engroeziad niverus, ha ne oa ket ur gont (da ober) eus o gouenn. 11 Hag e savas a-enep dezho roue an Ejipt hag o c'horvigellas en anerioù brikennoù : izelaet e voent hag e teujont da vezañ sklaved. 12 Hag e c'harmjont etrezek o Doue, a skoas war holl zouar an Ejipt gant gwalinier a oa diremed, hag o argas a reas an Ejiptiz a-zirazo. 13 Hag e tisec'has Doue ar Mor Ruz en o raok, 14 hag o c'has a reas war hent ar Sina ha Kades-Barne; hag ec'h argasjont an holl re a oa o chom er gouelec'h. 15 Hag e rejont o annez e bro an Amoraiz hag an holl Esebonited a zistrujont gant o nerzh, hag o treuziñ ar Yordan o devoe da hêrezh an holl venezeier. 16 Argas a rejont a-zirazo ar Ghananead, ar Ferezead, ar Yebousead, ar Suc'hemead hag an holl C'hergeseiz, hag e chomjont eno pell-amzer.

17 Endra ne bec'hent ket enep o Doue, e veze ganto an eurvad, rak un Doue o kasaat an direizhder a zo ganto. 18 Pa guitajont avat an hent en devoa kemennet dezho, e voent distrujet e kalz emgannoù niverus-meurbet, ha kaset d'an harlu war un douar estren, ha Templ o Doue a voe rasket, hag o c'hêrioù tapet gant o enebourion. 19 Ha bremañ paz int distroet davet o Doue, ez int deuet en-dro eus o skignadeg e-lec'h ma oant bet strewet, hag o deus dalc'het Yerousalem, lec'h emañ o santual, ha graet o annez er menezzeier a oa digevannez. 20 Neuze 'ta, mestr hag aotrou, maz eus un diheñchadenn er bobl-se, ha mar o deus pec'het enep o Doue, hag ec'h evesahaomp ez eus enno an asoup-se, e savimp hag e raimp brezel outo; 21 hogen mar n'eus ket a zireizhder en o foblad, ra dremeno va aotrou e-biou gant aon na warezfe o Aotrou hag o Doue a-us dezho ha na vefemp ur godiserezh dirak an douar a-bezh".

22 Ha neuze p'en devoe Ac'hior echuet da lavarout ar c'homzoù-se, e c'hrozmolas an holl boblad bodet en-dro d'an deltenn, en o sav tro-war-dro ; hag e komzas uhelidi Olofern hag holl annezidi an arvor ha Moab eus e vroustañ ; 23 "Rak n'hon eus ket da aoniñ rak mibion Israel, sed ur bobl ha n'eus enni na galloud na nerzh evit un emgann taer. 24 Deomp war-raok eta, hag e vezint lonkadur da holl armead, mestr Olofern"

6. Ac'hior deroet da vibion Israel

1 Pa voe paouezet an todilhon gant an dud a oa en-dro d'ar c'huzul, e lavaras Olofern, penngadour armead

5,13Sina=Sinai.(Erm.19,1).Kades-Barne=Kadesh-Barnea(Niv.32,6

Asour, da Ac'hior, dirak an holl boblad estrenion, ha da holl vibion vMoab : 2 "Ha piv out-te, Ac'hior, ha c'hwi, gopridi Efraim, evit diouganañ en hon touez evel hiziv, ha lavarout chom hep ober brezel da ouenn Israel, dre ma vefe o doue ouzh o gwareziñ? Ha piv a zo doue nemet Nabouc'hodonosor ? Hemañ a gaso e nerzh hag o distrujo diwar c'horre an douar, ha n'o saveteio ket o doue. 3 Met ni, e servijerion, a bilo anezho evel un den e-unan, ha ne zalc'hint ket dirak nerzh hor c'hezeg. 4 Rak o leskiñ a raimp en o c'hêr, hag o menezioù a vezo mezvriet gant o gwad hag o c'hompezennoù leuniet gant o re varv, ha ne zalc'ho ket roud o zreid dirazomp, hogen mervel a raint mik, - eme ar roue Nabouc'hodonosor, aotrou an douar a-bezh - rak lavaret en deus, ha ne vezint ket diefed ar c'homzoù lavaret gantañ.

5 Te avat, Ac'hior, goprad Amon, (te) hag ec'h eus distaget ar c'homzoù-se e deiz da zireizhded, ne welin ken va dremm adalek an deiz-mañ, ken n'em bo kastizet ar ouenn-se deuet eus an Ejipt. 6 Neuze e treuzo houarn va strolladoù ha tolpad va skoazellerion da gostezioù hag e kouezhi e-mesk o gloazidi pa zistroin. 7 O vont d'az kas kuit emañ va servijerion betek ar menez, ha d'az lakaat en unan eus kêrioù ar c'hrapennoù ; 8 ha ne varvi ket, betek an deiz ma vezi distrujet a-gevret ganto. 9 Ha maz eus esper ez kalon ne vezint ket tapet, gant na vezo ket da zremm mantret : komzet em eus hag hini ebet ne gouezho eus va c'homzoù !"

10 Hag e kemennas Olofern d'e servijerion, en em zalc'he en e deltenn, tapout Ac'hior hag e gas betek Baituloua, hag e lezel etre daouarn mibion Israel. 11 E dapout a reas e servijerion, hag e gas er-maez eus ar c'hamp, er blaenenn, hag alese, a-greiz ar blaenenn betek ar menez, e tegouezhjont betek an eien a oa e traoñ Baituloua. Pan o gwelas gwazed ar gêr war gribenn ar menez, e kemerjont o armoù, ha da ermaeziañ eus kêr war gribenn ar menez, ha kement den a oa batalmer d'o dizarbenn da grapañ en ur skeiñ mein ganto. 13 Oc'h en em zilañ e traoñ ar menez ec'h erenjont Ac'hior ha d'e zilezel en e led ouzh troad ar menez, ha mont en-dro davet a aotrou 14 Met diskenn a reas mibion Israel eus o c'hêr d'e gichen, hag ur wech dizereet, e voe degaset da vBaituloua ha diskouezet dirak renerion o c'hêr, 15 a oa en deizioù-se, Ozias, mab Mic'ha, eus meuriad Sumeon, ha Khabris,

6, 1 : estrenion : ar re deuet eus ar meuriadoù all
6 : tolpad e skoazellerion, pe goaf e servijerion
15 : Sumeon = Shimeon en heb.

mab Gothoniël , ha Kharmis, mab Melc'hiehl 16 Dec'hervel a rejont holl gozhidi kêr, hag e teredas ivez o holl yaouankizoù hag ar maouezed d'ar vodadeg hag e lakjont Ac'hior e-kreiz an holl boblad hag e c'houlennas digantañ Ozias petra a oa c'hoarvezet. 17 Hag eñ o respont a zanevellas dezho komzoù kuzul Olofern hag an holl gomzoù en devoa lavaret e-kreiz renerion mibion Asour ha lavarioù pompadus distaget gant Olofern enep tiegezh Israel. 18 Hag e stouas ar bobl, oc'h azeuliñ Doue hag o c'harmiñ en ur lavarout ; 19 "Aotrou, Doue an neñv, sell ouzh o rogentez ha bez truez ouzh mezhekadur hor gouenn, ha taol pled ouzh dremm ar re en em ouestl en deiz-mañ". 20 Kennerzhañ a rejont Ac'hior hag e c'hourc'hemennaouiñ kalonek. 21 Hag e degas a reas Ozias gantañ eus ar vodadeg en e di, hag e reas ur banvez evit ar gozhidi : hag ec'h aspedjont Doue Israel d'o sikour a-hed an nozvezh-se.

7. Seziz Baituloua.

1 Antronoz e kemennas Olofern d'e holl armead ha d'e holl boblad, ar re a oa deuet d'e skoazellañ, digampañ etrezek Baituloua, derc'hel krapennoù ar menez hag ober brezel ouzh mibion Israel. 2 Hag ez eas war-raok, en deiz-se end-eeun, kement den gouest a oa anezho. Ha nerzh ar vrezelourion-se a oa kant dek mil ha tri-ugent troadeg ha daouzek mil marc'heg, hep kontañ ar strobadoù hag an dud war droad en o metou, un tolpad niverus-tre. 3 En em lec'hiañ a rejont er gampoullenn, nes Baituloua, e-kichen an andon, hag en em astennjont a-led eus Dotaim betek Belbaim hag a-led eus Baituloua betek Kuamon, a zo rag-enep da Esdrelon.

4 Mibion Israel, ouzh o gwelout ken niverus, a voe strafuilhet kenan, hag e lavarjont an eil d'egile : "Bremañ ez a ar re-mañ da beuriñ gorre an douar a-bezh ! Nag ar menezioù uhel nag ar stankennoù nag an torgennoù ne zalc'hint dindan o fouez". 5 Kemer a reas pep hini e harnez-brezel, ha goude bezañ enaouet taniou war an tourioù, e chomjont da c'hedal e-pad an noz-se. 6 An eil deiz ec'h ermaezias Olofern e holl varc'hegerion dirak mibion Israel a oa e Baituloua. 7 Ensellout a reas ar c'hra ennoù trema o c'hêr, gweladenniñ an andonioù dour hag o ferc'hennañ, ha lakaat outo gwardoù brezelourion, hag eñ a zistroas davet e dud.

7, 4 : da beuriñ : d.l.e. da raskañ, da rezañ

8 Dont a reas d'e gaout holl bennoù mibion Esau hag holl renerion poblad vMoab hag holl benngadourion an arvor, o lavarout :9 "Ra selaoou hor mestr ur gomz, ma na vo ket a freuz ez armead ; 10 rak ar boblad mibion Israel-mañ ne fiziont ket en o goafioù, met en uhelder ar menezioù emaint o chom warno, rak n'eo ket aezet tizhout kribennoù o menezioù. 11 Ha bremañ, mestr, na stourm ket outo evel ma vez graet en emgann a renkadoù, ha ne gouezho eus da dud den ebet. 12 Gortoz e-barzh da gamp en ur virout an holl wazed eus da armead, ha ra vezo mestr da servijerion war an eien dour a darzh diouzh troad ar menez, 13 rak alese e tenn dour holl annezidi vBaituloua, hag e vezint distrujet gant ar sec'hed, hag e taskorint o c'hêr. Ni hag hor pobl a grapo war gribennoù tostañ ar menezioù hag a gampo eno evit herzel ouzh unan bennak da vont er-maez eus kêr. 14 Dizeriañ a raint gant an naon, int hag o gwragez hag o bugale, ha kent d'ar c'hleze erruout warno, e vezint ledet war leurennoù o chomlec'hioù. 15 Hag e c'hopri dezho ur gopr fall evit o emsavadeg ha dre ma n'int ket deuet war-arbenn dit e peoc'h".

16 Plijout a reas o c'homzoù dirak Olofern ha dirak e holl servijerion, hag e kemennas ober evel m'o devoa lavaret. 17 Hag e savas kamp mibion Amon ha ganto pemp mil eus mibion Asour, hag e kampjont er stankenn hag e tapjont doureier hag andonioù dour mibion Israel. 18 Hag e krapas mibion Esau ha mibion Amon, hag e kampjont er menez dirak Dotaim, hag e kasjont eus o re etrezek ar c'hreisteiz hag ar reter, a-dal da Egrel, a zo tost da C'hous hag a zo war froud Moc'hmour. Ha nemorant armead an Asurianed a gampas er gompezenn hag a c'holoas holl c'horre ar vro; hag o zelttennoù hag o strobadoù a rae ur mellad kampad : un engroeziad divent a oa anezho.

19 Ha mibion Israel a c'harmas etrezek an Aotrou, o Doue, rak gwanaet e oa o c'halon dre ma oant enkelc'hiet gant o holl enbourion, ha ne oa tu ebet da dec'hel diouzh o c'hreiz. 20 Chom a reas en-dro dezho kampad Asour, o zroadeien, o c'hirri hag o marc'hegerion, e-pad pevar deiz-ha-tregont ; hag e reas diouer da holl annezidi vBaituloua o holl bourveziou dour. 21 Ar c'hibelloù a yae da hesk ha ne c'hellent ken evañ o gwalc'h a zour un devezh hepken, rak gant muzul e veze roet dezho da evañ.

7, 8 : Esau = Esav pe Edom.

12 : troad ar menez : g.e.g. gwriazienn ar menez

22 Hag e voe dinerzhet o bugaligoù ; ar maouezed hag ar re yaouank, diviet gant ar sec'hed, a gouezhe war leurennoù kêr hag e toull an dorioù, ha ne oa ken a nerzh enno.

23 Hag en em dolpas ar bobl a-bezh en-dro da Ozias ha da renerion gêr, ar re yaouank, ar maouezed hag ar vugale; hag e c'harmjont a vouezh kreñv hag e lavarjont dirak an holl gozhidi : 24 "Ra varno Doue etrezomp-ni ha c'hwî, rak graet hoc'h eus ouzhimp ur gaou bras, pa n'hoc'h eus ket komzet a beoc'h gant mibion Asour. 25 Ha bremañ n'eus ket a zifenner evidomp, met hor gwerzhet en deus Doue etre o daouarn, ma vezimp pladet dirazo gant ar sec'hed hag en argoll bras. 26 Ha bremañ galvit-int ha deroit ar gêr a-bezh evit ar gwastadur da dud Olofern ha d'e holl armead 27 Rak gwelloc'h eo evidomp dont da vezañ ur preizh evito : bez' e vezimp o sklaved, met bevañ a ray hon ene, ha ne welimp ket marv hor bugaligoù ouzh hon daoulagad, nag hor gwragez hag hor bugale o kuitaat ar vuhez. 28 Kemer a reomp da destoù a-enep deoc'h an neñv hag an douar, hag hon Doue hag Aotrou hon tadoù a gastiz ac'hanomp diouzh hor pec'hedoù ha diouzh fazioù hon tadoù, mar ne rit ket hervez al lavarioù-se en deiz hiziv". 29 Hag e voe ur glemmadeg vras e-kreiz ar gevredigezh a-bezh a-unvan, hag e c'harmjont etrezek an Aotrou Doue a vouezh kreñv.

30 Hag e lavaras dezho Ozias : "Kalon, breudeur ! dalc'homp c'hoazh pemp devezh : en o c'heit e tistroio an Aotrou, hon Doue, e drugarez warnomp, rak n'hon dilezo ket betek an diwezh. 31 Hogen, mar tremenont hep na zeufe dimp skoazell, e rin neuze evel ma lavarit". 32 Hag e skignas e bobl pep hini d'e gamp : mont a rejont war ar ramparzhioù ha war dourioù o c'hêr hag e kasjont en-dro o gwragez hag o bugale d'ar gêr, ha mantret-bras e oant e kêr.

8. Hanterouriezh Youdith.

1 Hag e klevas se, en deizioù-ss, Youdith, merc'h Merari, mab Oks, mab Yosef, mab Oziel, mab Elkia, mab Ananias, mab Gedeon, mab Rafain, mab Ac'hitob, mab Elia, mab Khelkia, mab Eliab, mab Natanael, mab Salamiel, mab Saradadai, mab Israel. 2 Hag he gwaz Manase, eus he meuriad hag eus he c'herentiez, a oa marvet da vare eost an heiz : 3 eveshaat a rae ouzh ar re a liamme an

8, 1 : Youdith = ar Yuzevez;

drammoù er blaenenn, hag ar wrez a gouezhas war e benn, hag aet war e wele e varvas e Baituloua, e gêr, hag e voe beziet gant e dadou er park a zo etre Dotaim ha Balamon. 4 Hag e veve Youdith en he zi, intañvez abaoe tri bloaz ha pevar miz. 5 Graet he devoa eviti un dinell war leur-doenn he zi, laket en-dro d'he dargreiz ur sac'h ha warni he dilhad intañvez. 6 Yunañ a rae holl deizioù hec'h intañvelezh, nemet derc'hent ar shabatoù, derc'hent al loarioù-nevez, al loarioù-nevez, ar gouelioù ha deizioù a levenez tiegezh Israel. 7 Kaer e oa he neuz ha koant-meurbet da welout, ha lezet en devoa dezhi Manase he gwaz aour hag arc'hant, ha mitizhion ha chatal ha parkeier, hag e veve diwarno. 8 Ha ne oa den evit brozennat diwar he fenn ur gomz fall, rak doujañ a rae Doue meurbet.

9 Klevout a reas komzoù drouk ar bobl enep ar rener, dre ma oant digalonekaet dre ziouer a zour ; ha klevout a reas ivez Youdith kement en devoa lavaret dezho Ozias, ha penaos en devoa touet dezho dereiñ ar gêr a-benn pemp deiz d'an Asurianed. 10 Hag e kasas he matezh a oa karget eus hec'h holl vadou da c'hervel Khabris haé Kharmis, henaourion he c'hêr. 11 Hag e teujont daveti, hag e lavaras dezho : "Selaouit-me, pennrenerion annezidi vBaituloua. Rak n'eo ket eeun ho prezeg, hoc'h eus lavaret dirak ar bobl en deiz-mañ, nag al ledoued hoc'h eus dalc'het ha lavaret etre Doue ha c'hwi, o tivizout dereiñ ar gêr d'hon enebourion, mar ne zeu ket e-keit-se an Aotrou d'hor skoazellañ. 12 Ha bremañ, piv oc'h-c'hwi evit amprouiñ Doue en deiz hizic hag en em lakaat a-us da Zoue e-touez mibion an dud ? 13 Ha bremañ, an Aotrou Hollc'halloudek eo a furchit, ha netra n'anavezot biskoazh ! 14 Rak donder kalon an den ne gavot ket ha poelladoù e spered ne vezot ket ; ha penaos Doue en deus graet kement-se holl a c'hellfec'h furchal, hag e spered, penaos hen anavezfec'h, hag e vennad, penaos he komprenfec'h ? Narenn, breudeur, na gounnarit ket an Aotrou, hon Doue ! 15 Rak mar ne fell ket dezhañ, er pemp devezh-mañ dont d'hor skoazellañ, Eñ en deus galloud da wareziñ en deizioù a garo, evel d'hon distrujañ dirak hon enebourion. 16 Met c'hwi, na lakit ket endalc'hioù da vennadoù an Aotrou, hon Douer, rak Doue ne vez ket enket evel un den, na rediet evel ur mab-den. 17 Setu perak, en ur c'hortoz silvidigezh

8, 7 : diwarno, pe en o metou.

9 : ar rener : Ozias.

digantañ, aspedomp-Eñ d'hor sikour, hag e selaouo hor mouezh mar plij dezhañ; 18 rak n'eus ket bet en hor rummadoù, ha n'eus ket en deiz hiziv na meuriad, na kerentiezh, na poblad, na kêr, en hon touez, oc'h azeuliñ doueoù graet gant an dorn, evel ma c'hoarvezas en deizioù a-ziagent. 19 En abeg da se, e voe bet deroet d'ar c'hleze ha d'ar breizhadeg hon tadoù, hag e voent diskaret en un dismantr bras, dirak hon enebourion. 20 Ni avat, Doue arall ebet n'hon eus anavezet estregetañ ; rak-se ec'h esperomp ne ray ket fae ouzhimp nag ouzh hor gouenn. 21 Rak mar bezomp tapet, evel-se e vo tapet ar Youdaia a-bezh hag e vo preizhet hor santual hag e vo goulennet kont eus o disakradur digant hor gwad. 22 Lazhadeg hor breudeur, harlu ar vro ha gwastadur hor hêrezh, o distreiñ a ray war hor penn e-touez ar broadoù e-lec'h ma vezimp sklaved, hag e vezimp ur droukskouer hag un dismegañs dirak hon aotrouion. 23 Rak n'hor heñcho ket hor sklavelezh da gavout gras, met un dizenor eo a ray anezhi an Aotrou, hon Doue.

24 Ha bremañ, breudeur, diskouezomp d'hor breudeur emañ a-ispilh ouzhimp o buhez, hag al lec'h santel, an Templ hag an aoter fiziet ennomp. 25 En arbenn da gement-se holl, trugarekaomp an Aotrou, hon Doue, a amprou ac'hanomp evel hon tadoù. 26 Ho pet soñj eus ar pezh a reas gant Abraam, penaos ec'h amprouas Isaak, hag ar pezh a c'hoarvezas gant Yakob, er vMezopotamia Suria pa vesae deñved Laban, breur e vamm. 27 Rak evel n'en devoa ket o fulluc'het evit arnodiñ o c'halonoù, ni kennebeut n'en deus ket hor c'hastizet, met evit kenteliañ eo e skourjez an Aotrou ar re a dosta outañ".

28 Hag e lavaras dezhi Ozias : " Kement tra ac'h eus lavaret eo a galon vat ac'h eus e zistaget, ha n'eus den da vont enep da lavarioù. 29 Rak n'eo ket a hiziv ez eo anat da furnez, met abaoe derou da zeizioù ec'h anavez ar holl bobl da skiant ha pegen mat eo stummet da galon. 30 Met ar bobl a oa taget gant ar sec'hed hag o deus hor rediet da ober evel m'hon eus lavaret dezho, ha taolet warnomp ul ledoued na dreustremenimp ket. 31 Ha bremañ, ped evidomp, rak ur vaouez deol a zo ac'hanout, ha kas a ray an Aotrou glav da leuniañ hol laouerioù ha ne faezhimp ket ken".

32 Hag e lavaras dezho Youdith : "Selaouit ouzhin hag

8, 12 : amprouiñ Doue : o c'houlenn ur burzhud digantañ;
27 : ar re a dosta outañ : ar re a fell dezho e servijiñ.

hag e rin ur meurober a dizho a rumm da rumm mibion hor gouenn. 33 C'hwil en em zalc'ho ouzh an nor fenoz, ha me a ermaezio gant va matezh, hag en deizioù hoc'h eus lavaret dereñ ar gêr d'hon enebourion, en devo gweladennet an Aotrou Israel dre va dorn. 34 Evidoc'h avat, n'enklaskit ket pizh war va c'hefridi, n'he lavarit ket deoc'h ken n'em bo echuet ar pezh emañ oc'h ober". 35 Hag e lavaras Ozias hag ar renerion dezhi : "Kae e peoc'h ! ra vo an Aotrou Doue dirazout evit kastiz hon enebourion :". 36 Hag o vont e-maez an dinell ez ejont d'o c'harg.

9. Pedenn Youdith.

1 Youdith a gouezhas war he dremm, a lakas ludu war he fenn hag a zizoloas ar sac'h he devoa gwisket ; edod end-eeun o kinnig e Yerousalem, e Ti Doue, ezañs an abardaez-se. Hag e c'harmas Youdith a vouezh kreñv etrezek an Aotrou, en ur lavarout : 2 "Aotrou, Doue va zad Sumeon, az poa laket en e zorn ur c'hleze evit kastizañ an estrenion o devoa gwallet ur werc'hez evit he saotradur, noashaet he c'hroazell evit he mezh, ha disakret he mammog evit he dizenor, - rak lavaret az poa : ne vo ket graet evel-se ! - hag e rejont ! 3 Setu perak ec'h eus deroet o renerion d'al lazhadeg, hag o gwele, en devoa anavezet o zouellerezh, a oa bet touellet er gwad ; skoet ec'h eus war sklaved gant mistri, ha war vistri gant galloudeion ; 4 deroet ec'h eus o gwraez d'ar skraperezh hag o merc'hed d'ar prizonerezh, hag o holl zibourc'hioù d'ar rannidigezh etre ar vibion a gares, o devoa gred ouzh da gehelañ, hag a oa heuet gant saotradur o gwad hag o devoa da c'halvet a-benn skoazell. O Doue, va Doue, selaou ouzhin-me, an intañvez !

5 Rak Te ac'h eus graet an traoù a-ziagent, ar re a-vremañ hag ar re da zont ; ar re a-vremañ hag ar re da zont ac'h eus poellatet. 6 Degouezhet eo an traoù ac'h eus mennet, hag o deus lavaret : "Setu ni amañ !", rak da holl hentoù a vez prientet ha da vennadoù diawelet.

7 Setu an Asurianed o deus lieskementet o nerzh, fougeet gant o c'hezeg hag o marc'hegerion, pompadet

9, 1 : a zizoloas, kentoc'h eget a ziwiskas, pezh a reas goude 10, 3
 2 : Sell. Gen. 34.
 3 : gant galloudeion, pe war o zonioù.
 5 : an traoù a-ziagent : ar re a oa a-raok ar re-mañ
 7 : brec'h : d.l.e. nerzh

diwar brec'h o zroadeion, fiziet er skoed, er goaf, er wareg hag er vatalm, ha n'o deus ket gouezet eo Te, Aotrou, a dorr ar brezelioù. 8 Aotrou eo da Anv ! Te, diskolp o nerzh gant da c'halloud, dispenn o galloudegezh dre da galonegezh, rak graet o deus o menoz da zisakrañ da santual, da saotrañ teltenn-diskuizh da Anv gloriou, ha da skeiñ traoñ gant an houarn kornioù da aoter.

9 Sell ouzh o rogentez, kas da gounnar war o fennoù, ro d'am dorn a intañvez an nerzh am eus em spered. 10 Lop war ar sklav, dre douellerezh va muzelloù, gant ar mestr, ha war ar mestr gant ar servijer, freuz o braster gant dorn ur vaouez. 11 Rak n'emañ ket en niver da c'halloud, na da veli er re greñv, met Doue ar re izel ez out-Te, skoazell ar re vihan, gwarezour ar re wan, difenner ar re zilezet, salver ar re zic'hoanaget.

12 Ya, ya, Doue va zad ha Doue hêrezh Israel, mestr an neñv hag an douar, krouer an doureier, roue da holl grouadelezh, Te, selaou ouzh va fedenn ! 13 Ha ro din komz ha touellerezh evit gloazañ hag o bronduañ, rak enep da Emglev, da Di santel, kern Sion hag an Ti perc'hennet gant da vibion, o deus graet mennadoù garv. 14 Gra m'o devo kement broad a zo dit ha pep meuriad, anaoudegezh da c'houzout ez out Doue, Doue pep galloudegezh ha nerzh, ha n'eus gwarezer ebet evit Israel nemedout".

10. Youdith davet Olofern.

1 Ha setu, p'he devoe paouezet da c'harvat etrezek Doue Israel hag echuet an holl gomzoù-se, 2 e savas diouzh he stouadenn, hag e c'halvas he matezh, hag e tiskennas d'an ti ma tremene ennañ deizioù ar shabatoù hag ar gouelioù ; 3 lemel a reas ar sac'h he devoa laket, diwiskañ he dilhad intañvez, gwalc'hñ he c'horf gant dour, en em eouliañ gant frondoù puilh, diluziañ blevad he fenn, lakaat warnañ un daledenn ha pourc'hañ he dilhad a levenez, ar re a wiske d'ar mare ma veve he fried Manase. 4 Hag e kemeras solennoù evit he zreid, hag e lakas he ruilhennoù, he gwalinier, he bizoù, he c'hleierigoù hag hec'h holl vragerizoù, hag en em lakas en he c'haerañ evit hoalañ

9, 8 : teltenn-diskuizh da Anv : an Templ.
 13 : kern Sion : anvet e-lec'h all : menez Sion.
 10,3 : frondoù puilh g.e.g. : eoul druz.
 5 : ur c'hroc'henad gwin, pe un doukenn-ler
 - ur vureded, pe ur jarlad.
 greun rostet, pe yod-heiz. endalc'herioù : kroc'henad, buredad.

daoulagad ar wazed a welfe anezhi. 5 Hag e roas d'he matezh ur c'hroc'henad gwin hag ur vuredad eoul, hag e kargas ur bisac'h a c'hreun rostet, a gachennoù fiez hag a varaennoù glan, hag e pakas hec'h holl endalc'herioù hag o fizias enni. 6 Mont a rejont etrezek dor kêr vBaituloua, hag e kavjont, e ged eno, Ozias ha kozhidi ar gêr, Khabris ha Kharmis. 7 Pa weljont anezhi kemmet he dremm hag adaozet he dilhad, e voent estlamm et ouzh he c'hened dreistpar hag e lavarjont dezhi : 8 "Doue hon tadoù da reiñ dit kaout gras ha kas da benn da vennadoù evit lorc'hentez mibion Israel hag uheladur Yerousalem !" 9 Hag ec'h azeulas Doue, hag e lavaras dezho : "Roit urzh da zigeriñ evidon dor ar gêr hag ec'h ermaezin evit kas da benn ar c'homzoù hoc'h eus lavaret din". Hag e c'hourc'hemennjont d'ar re yaouank digeriñ dezhi, evel m'he devoa lavaret. 10 Hen ober a rejont hag ec'h ermaezias Youdith, hi hag he matezh ganti; hag e sellas outi gwazed kêr, tra ma tiskenne ar menez, ken n'he devoe tremenet ar ganienn, ha n'he gweljont mui.

11 Evel ma kerzhent er ganienn war-eeun, e teuas war-arbenn dezhi rakwarded an Asurianed. 12 Hag e tapjont anezhi hag e c'houlennjont : "A be tu ez out ? a be lec'h e teuez ha pe lec'h emañ o vont ?" Hag e respontas : "Ur verc'h on d'an Hebreiz hag e tec'han a-ziganto, rak emaint war-nes bezañ deroet deoc'h da voued. 13 Ha me a zeu dirak Olofern, penngadour hoc'h armead, evit kemenn dezhañ komzoù a wirionez, hag e tiskouezin dirazañ an hent ma c'hello mont evit mestroniañ ar menez a-bezh, ha ne vanko eus e dud na korf na c'hwezhadenn a vuhez".

14 P'eo devoe klevet ar baotred he c'homzoù hag arvestet ouzh he dremm, - rak ur bam e oa dirazo he c'hened, - e lavarjont dezhi : 15 "Saveteet ec'h eus da vuhez o tifraeañ diskenn davet hon aotrou. Ha bremañ, kae d'e gaout en e dinell, ha lod ac'hanomp az ambrougo hag az lako etre e zaouarn. 16 Pa vezi dirazañ, bez dizaon ez kalon; met displeg dezhañ (an traoù) hervez da lavarioù hag e ray brav dit". 17 Hag e tibabjont en o zouez kant den, hag ec'h ambrougjont Youdith hag he matezh hag o derenjont da deltenn Olofern.

18 Hag e voe un dolpadeg er c'hamp a-bezh, rak brudet e oa bet en tinelloù he donedigezh; dont a raent en-dro dezhi, tra m'en em zalc'he diavaez teltenn Olofern, ken na voe roet kel dezhañ diwar he fenn. 19 Estlammata a raent ouzh he c'hened hag estlamm o devoa ouzh mibion Israel en abeg dezhi, hag e lavarent an eil d'egile : "Piv a zisprizfe ur bobl evel-se he deus enni maouezed seurt-se ?

A-dra-sur, ne vije ket dereat lezel un den hepken anezho : ar re a dreuzvefse a c'hellfe touellañ an douar a-bezh !"

20 Hag ez eas er-maez ar re a gouske e-tal Olofern hag e holl servijerion hag e terenjont anezhi en deltenn. 21 Edo Olofern o tiskuzhañ war e wele, dindan ar stign-fubu mouk alaouret, gant gwervan ha mein prizius sterniet. 22 Hag e voe roet kel dezhañ diwar he fenn, hag e teuas dirak an deltenn, ha kantolorioù arc'hant a yae dirazañ. 23 P'en em gavas dirazañ Youdith, ha dirak e servijerion, ec'h estlammjont holl gant kaerder he dremm. Hag o kouezhañ war he dremm, e stouas dirazañ, met hec'h adsevel a reas e servijerion-eñ

11. Emweladenn Youdith hag Olofern.

1 Hag e lavaras dezhi Olofern : "Bez fiziañs, maouez, nebaon ez kalon, rak n'em eus graet biskoazh droug d'un den en deus dibabet servijañ Nabouc'hodonosor, roue an douar a-bezh. 2 Ha bremañ, da bobl a zo o chom war ar menez, mar n'he dije ket va disprizet, n'em bije ket savet va goaf a-enep dezhi, hogen int-i eo o deus graet dezho o-unan kement-se. 3 Ha bremañ, lavar din perak ez out tec'het a-ziganto ha deuet davedomp, rak deuet out evit da silvidigezh ; bez fiziañs, en noz-mañ e vevi ha da c'houde. 4 Rak n'eus den hag a rafe droug dit, hogen vad eo e vo graet dit, evel ma vez graet da servijerion va aotrou, ar roue Nabouc'hodonosor...."

5 Hag e lavaras dezhañ Youdith : "Degemer komzoù da servijerez, hag e komzo da sklavoerez dirazout, ha ne gontin ket gaou d'am aotrou en noz-mañ. 6 Ha mar heuilhez lavarioù da vatezh, e kaso Doue ganit an afer da benn ha ne gavo ket kerse va aotrou en e gefridioù. 7 Bevet Nabouc'hodonosor, roue an douar a-bezh, ha bevet e c'halloud, Eñ hag en deus da gaset evit reizhañ an holl re vev, ma vo n'eo ket hepken an dud drezout ouzh e servijañ, met ivez loened ar maezioù, ar chatal hag evned an neñvoù, dre da nerzh, a vevo evit Nabouc'hodonosor hag e holl diegezh. 8 Rak keloù hon eus bet eus da furnez hag eus gwidreoù da spered, ha gouzout a reer dre an douar a-bezh ez out kadarn er rouantelezh a-bezh, barrek dre ar skiant ha marzhus en troioù-brezel.

9 Ha bremañ, ar c'homzoù en deus lavaret Ac'hior ez

10, 21 : stign-fubu, pme stign-gwele.

11, 7 : e c'halloud : galloud Doue.

kuzul, klevet hon eus e brezegenn, rak hen espernet o deus paotred Baituloua, ha displeget en deus dezho kement tra en devoa lavaret du-se. 10 Neuze 'ta, mestr hag aotrou, na ra ket fae ouzh e gomzoù, mir anezho ez kalon rak gwirion ez int ; rak ne vez ket kastizet hor gouenn, ha ne c'hell netra ar c'hleze a-enep dezho, mar ne bec'hont ket enep o Doue. 11 Ha bremañ, evit na c'hoarvezo ket gant va aotrou bezañ distaolet ha dic'halloud, ha ma& lammo ar marv war o dremmoù, tapet en deus krog enno ar pec'had a ra kounnariñ o Doue bep tro ma reont sotoni. 12 Abaoe m'o deus diouer a voued ha maz eo deuet berr an dour, o deus en em droet d'en em deurel war o chatal, ha kement tra en deus kemennet Doue dezho dre e lezennoù chom hep debriñ, o deus divizet ober gantañ. 13 Preveudioù an ed, deogoù ar gwin hag an eoul, o devoa miret evel traoù santel evit ar veleion en em zalc'h e Yerousalem dirak dremm hon Doue, ez int mennet da beurzebriñ, goude ma n'eo ket aotreet da zen ebet eus ar bobl stekiñ outo gant an daouarn. 14 Kaset o deus (tud) da Yerousalem, - rak eno o deus graet an annezizidi kemend-all - da gerc'hat evito un aotre a-berzh ar gozhidi. 15 Ha p'o devo bet ar respont ha graet kement-se, e vezint deroet dit evit an distruj en deiz-se end-eeun.

16 Setu perak, me, da vatezh, pa 'm eus gouvezet kement-se, em eus tec'het a-ziganto, ha va c'haset en deus Doue evit ober ganit oberrennoù, ma vo sebezet ganto an douar a-bezh, an neb a glevo kel anezho. 17 Rak da vatezh a zo deol hag a servij noz-deiz Doue an neñvoù. Ha bremañ e choman ez kichen, va aotrou, hag ec'h ermaezio da vatezh da noz er ganienn hag e pedin Doue, hag e lavaro din peur o devo graet o fec'hedoù.. 18 Hag e teuin da gemenn dit, hag ermaeziañ a ri gant da holl armead, ha ne vo den en o zouez evit enebiñ ouzhit. 19 Da gas a rin dre greiz ar Youdaia betek mont dirak Yerousalem ha lakaat da dron en he c'hreiz, hag o c'has a ri evel deñved ha n'o deus ket a vesaer, ha ne c'hourdrouzo ket ur c'hi gant e lañchenn dirazout : rak kement-se a zo bet lavaret din gant va raganaoudegezh ha kemennet din, ha kaset on bet d'e ziskleriañ dit".

20 Plijout a reas he c'homzoù da Olofern ha d'e holl servijerion, hag e voent sebezet gant he furnez hag e lavarjont : 21 "N'eus ket ur vaouez evel-se eus an eil penn

11, 10 : dezho : da dud hor gouenn.

11 : ur sotoni : un dra amzere.

12 :chom hep debriñ : Sell. Adl. 14, 3-21 ha Lev. 22, 10

d'an douar d'egile, evit kened an dremm ha furnez ar c'homzoù. 22 Hag e lavaras dezhi Olofern : "Mat en deus graet Doue ouzh da gas a-raok ar bobl, evit ma vo en hon daouarn an nerzh, hag er re o deus disprizet va aotrou, ar rivin. 23 Ha bremañ, plijus eo da neuz ha talvoudus da gomzoù. Ma rez evel m'ec'h eus lavaret, da Zoue a vezo va Doue, ha te a chomo e ti Nabouc'hodonosor, hag e vezi brudet dre an douar a-bezh".

12. Youdith e kamp Olofern.

1 Hag e roas urzh d'he c'has d'al lec'h ma oa laket e listri arc'hant, hag e kemennas servijout dezhi eus e veuzioù ha reiñ dezhi da evañ eus e win. 2 Hag e lavaras Youdith : "Ne zebrin ket diouto gant aon na zegouezfe ganin kouezhañ, met gant ar pezh a zo deut ganin e vezin pourvezet". 3 Hag e lavaras dezhi Olofern : "Pa ray diouer an traoù a zo ganit, a belec'h e kavimp da reiñ dit evelto, rak n'eus den ganimp eus da ouenn ?" 4 Hag e lavaras Youdith dezhañ : "Ra vevo da ene, va aotrou ! N'he devo ket peurzebret da vatezh ar pezh a zo ganin, m'en devo graet an Aotrou dre va dorn ar pezh en deus divizet".

5 Hag he c'has a reas servijerion Olofern d'an delenn, hag e kouskas betek kreiz an noz, hag e savas war-dro gward ar beure. 6 Hag e kasas da lavarout da Olofern : "Ra gemenno eta va aotrou ma vo lezet da vatezh da ermaeziañ evit ar bedenn !" 7 Hag e c'hourc'hemennas Olofern d'e warded-korf chom hep enebiñ outi. Tremen a reas tri deiz er c'hamp ; ha mont a rae er-maez da noz betek kanienn vBaituloua, hag emwalc'hiñ a rae er c'hamp, er vammenn-zour. 8 Pa zeue er-maez, e pede an Aotrou, Doue Israel da vleinañ hec'h hent war-zu adsaveidigezh mibion e bobl. 9 Deuet en-dro, glanaet, e chome en dinell ken na veze degaset boued dezhi d'abardaez.

10 Hag e c'hoarvezas, d'ar pevare deiz, ma reas Olofern ur banvez evit e servijerion hepken, ha ne c'halvas d'e gouviadenn den estreget na oa ezhomm. 11 Hag e lavaras da vBagoas, ar spazhad a oa karget eus e holl aferioù : "Kae da lakaat ar vaouez hebreadez a zo du-se da zont davedomp da zebrin ha da evañ ganimp ; 12 rak ur vezh a vije war hon dremm, mar lezjemp da vont ur vaouez evelti hep kaout darempred ganti, rak mar n'he gounezomp ket, e ray goap ouzhimp !"

12, 8 : hec'h hent : ar pezh a oa mennet d'ober. e bobl : pobl Doue

13 Hag ez eas Bagoas er-maez a-zirak Olofern, ha mont d'he c'haout ha da lavarout : "Gant na vezo ket war vordo ar vatezh kaer-mañ evit dont davet va aotrou, da vezañ enoret dirazañ, da evañ ganimp gwin el levenez, ha dont da vezañ en deiz-mañ evel unan eus merc'hed mibion Asour en em zalc'h e ti Nabouc'hodonosor". 14 Hag e lavaraz dezhañ Youdith : "Ha piv on-me evit dislavarout va aotrou ? Kement tra a vo plijus d'e zaoulagad, gant mall a rin, hag e vo se evidon ur barr-levenez betek deiz va marv."

15 Sevel a reas eta, ha fichañ he dilhad hag hec'h holl ginkladurioù-plac'h ; mont a reas en he raok he matezh, hag e ledas eviti dirak Olofern, war an douar, ar maoutkenoù he devoa bet digant Bagoas evit he fred pemdeziet, evit debriñ, gourvezet warno. 16 Hag aet-tre, e c'hourvezas Youdith ; hag e voe trefuet kalon Olofern ganti ha trelatet e spered, hag en devoa c'hoant bras d'en em unaniñ ganti : gedal a rae an ampoent d'he hoalañ abaoe an deiz m'en devoa he gwelet. 17 Hag e lavaraz dezhi Olofern : "Ev eta ha bez laouen ganimp !" 18 Hag e lavaraz Youdith : "Evañ a rin eta, aotrou, rak meurekaet eo va buhez ennon hiziv, dreist da holl zeizioù va bezoud". 19 Kemer a reas, debriñ hag evañ dirazañ ar pezh he devoa aozet he matezh. 20 Laouen e oa Olofern ganti, hag ec'h eas gwin kalz-meurbet, evel ma n'en devoa biskozezh evet en un devezh abaoe ma oa ganet.

13. Drouklzhadenn Olofern.

1 Pa voe diwezhat anezhi, e hastas e servijerion mont kuit. Ha Bagoas a glozas an deltenn a-ziavaez, goude bezañ kaset kuit ar re en em zalc'h dirak dremm e aotrou, hag ez ejont d'o fledoù, rak faezhet e oant holl dre ma oa bet re-gorfad. 2 Lezet e oa bet Youdith hepken en deltenn, hag Olofern a oa kouezhet war e wele, rak liñvet e oa gant ar gwin. 3 Lavaret he devoa Youdith d'he matezh en em zerc'hel er-maez eus he c'hamb-gousket ha gedal hec'h ermaeziadenn evel bemdez, rak mont a rafe, emezi, er-maez evit he fedenn. Ha da vBagoas he devoa lavaret an hevelep komzoù. 4 Hag aet e oant holl a-zirak, ha den ne oa bet lezet er gambr, bihan pe vras ; Youdith en he sav e-kichen e wele a lavaraz en he c'halon "Aotrou, Doue an hollc'halloud, tro da sell, en eur-mañ, ouzh oberoù va

13, 2 : liñvet e oa gant ar gwin : g.e.g. tonnoù gwin a oa en-dro dezhañ

daouarn evit uhelvrud Yerousalem 5 Rak setu bremañ ar pred da gemer ez torn da hêrezh ha da seveniñ va mennad evit freuzadur an enebourion a zo savet a-enep dimp". 6 Ha deuet e-tal post ar gwele a oa ouzh penn Olofern, e tiskennas e sabrenn diwarnañ. 7 Hag o tostaat ouzh ar gwele, e krogas e blevad e benn en ur lavarout : "Kreñva-me, Aotrou, Doue Israel, en deiz-mañ !" 8 Hag e skoas war e c'houzoug div wech a-nerzh, hag e lemas e benn dioutañ. 9 Hag e ruilhas e gorf diwar ar gwele, hag e tennas ar stign-fubu diwar ar postoù. Hag ur predig goude e teuas er-maez hag e roas penn Olofern d'he matezh, 10 a daolas anezhañ en he sac'h-bitailh. Hag ec'h ermaezjont o div a-gevret, hervez o boaz, evit ar bedenn. Ha treuzet ganto ar c'hamp ha graet tro d'ar ganienn, e krapjont ouzh menez Baituloua hag en em gavjont ouzh he dorjoù

11 Hag e lavaraz Youdith a-bell d'ar re a oa ouzh gward an dorjoù : "Digorit, digorit eta an nor ! Ganimp emañ Doue, hon Doue a ray c'hoazh gant e nerzh en Israel ha gant e c'halloud enep hon enebourion, evel m'en deus graet hiziv !" 12 A-boan ma klevas gwazed kêr he mouezh, e tiffraejont diskenn betek dor o c'hêr, hag e c'halvjont kozhidi ar gêr. 13 Hag e teredjont holl, eus ar bihanañ d'ar brasañ, rak sebezus e oa evito e oa deuet en-dro, hag e tigorjont an nor hag o degemer a rejont, hag o vezañ enaouet tan da (welout) sklaer, en em gelf'hjont en-dro dezho. 14 Hi avat a lavaraz dezho a vouezh kreñv : "Meulit Doue, meulit ! Meulit Doue, n'en deus ket dilamet e drugarez digant tiegezh Israel, hogen en deus freuzet hon enebourion dre va dorn en noz-mañ !" 15 Hag o tennañ ar penn eus ar bisac'h, hen diskouezas en ur lavarout dezho : "Setu penn Olofern, penngadour armead Asour, ha setu ar stign-fubu ma oa gourvezet dindan en e vezverezh : skoet en deus warnañ an Aotrou dre zorn ur vaouez ! 16 Bevet an Aotrou, en deus va diwallet en hent ma oan aet gantañ, rak e lubanet he deus va dremm evit e walleur, ha n'en deus ket graet e bec'hed ganin, d'am saotrañ ma mezhiñ".

17 Boemet e voe ar bobl a-bezh, meurbet, hag o stouiñ ec'h azeuljont Doue hag e lavarjont a-unvan : "Benniget out, hon Doue, Te hag ec'h eus kaset da get hiziv enebourion da bobl !" 18 Hag e lavaraz dezhi Ozias : "Benniget out, merc'h, gant an Doue Uhel-meurbet, dreist an holl vaouezed a zo war an douar, ha benniget an Aotrou Doue, en deus krouet an neñv hag an douar hag en deus da

13, 13 : en-dro dezho : en-dro da Youdith ha d'he matezh.
16 : e lubanet : lubanet Olofern.

vleinet evit tizhout penn levier hon enebourion. 19 Rak ne guitaio ket ar spi a zo bet da hini, kalon an dud o devo soñj eus galloud Doue da virviken. 20 Ha ra blijo d'an Aotrou ober kement-mañ evidout, evit da uheladur peurbad : m'az kweladenno gant madoù, en abeg ma n'ec'h eus ket espernet da vuhez pa oa izelaet hor gouenn, met enebet ec'h eus ouzh hor rivin en ur gerzhout war-eeun dirak hon Doue". Hag e lavaras ar bobl a-bezh : "Bezet graet ! bezet graet !"

14. Ar gwallzarvoud dizoloet.

1 Hag e lavaras dezho Yodith : "Selaouit-me, breudeur, kemerit ar penn-se, lakit-eñ a-ispilh ouzh kranell hor ramparzh. 2 Ha neuze, da c'houlou-deiz, pa savo an heol war an douar, e kemerot pep hini ac'hanoc'h hoc'h harnez-brezel, hag ez eot, kement den gouest a zo, er-maez eus kêr, hag e lakot ur mestr warnoc'h, evel da ziskenn d'ar blaenenn etrezek rakwarded mibion Asour, met ne ziskennot ket. 3 Ar re-se, kemeret ganto o armoù, a yelo etrezek o c'hamp hag a zihuno penngadourion armead Asour ; hag e teredint da deltenn Olofern ha n'hen kavint ket. Neuze e kouezho warno ar spont hag e tec'hint a-zirak ho tremm. 4 Hag o vont war o lerc'h, c'hwï hag holl annezidi tiriad Israel, o diskar a reot war o hentoù.

5 Met a-raok ober kement-se, galvit davedon Ac'hior an Amoniad, ma welo hag anavezao an hini en devoa disprizet tiegezh Israel, hag en devoa e gaset davedomp evel d'ar marv". 6 Gervel a rejont Ac'hior eus ti Ozias. Pa 'n em gavas hag e welas penn Olofern e dorn un den e bodadeg ar bobl, e kouezhas war e zremm hag e simplas e spered. 7 Pa voe adsavet, e kouezhas e-harz treid Yodith hag e stouas dirazi en ur lavarout : "Benniget out en holl dinellou Youda hag en holl vroadoù : ar re a glevo da anv a vezo strafuilhet. 8 Ha bremañ, diskleir din ar pezh ac'h eus graet en deizioù-mañ". Hag e tanevellas Yodith dezhañ, e-kreiz ar bobl, kement tra he devoa graet en deiz ma oa aet kuit betek an hini ma komze outo. 9 P'he devoe echuet da gomz, e youc'has ar bobl a vouezh kreñv hag en em roas d'an tregern a levenez en o c'hêr. 10 Pa welas Ac'hior an holl bezh en devoa graet Doue Israel, e kredas start en Doue, hag e reas amdroc'hañ kroc'hen e bod-mezenn hag e kengevredas ouzh tiegezh Israel betek an deiz-mañ.

11 Pa savas ar goulou-deiz, e voe laket penn Olofern a-ispilh ouzh ar ramparzh, hag e kemeras pep den e armoù, hag ec'h ermaezjont a-strolladoù war grapennoù ar menez.

12 Mibion Asour avat, pan o gweljont, a gasas (kannaded) d'ofiserion ; ar re-mañ a yeas da gaout o fenngadourion, o fennmilieroù hag o holl bennoù. 13 Hag en em gavjont ouzh teltenn Olofern, hag e lavarjont d'an hini a oa karget eus e holl aferioù : "Dihun eta hon aotrou, rak disaouzan a-walc'h eo bet ar sklaved evit diskenn davedomp da vrezeliñ, a-benn bezañ distrujet betek ar penn pellañ". Mont-tre a reas Bagoas ha stlakañ e zaouarn ouzh lien an deltenn, rak kavout a rae dezhañ edo o kousket gant Yodith. 15 Evel ma ne gleve den, e tigoras hag antreas er gambr, hag e kavas anezhañ ouzh toull an nor, distaolet marv, hag e benn a oa bet lamet digantañ. 16 Hag e c'harmas a vouezh kreñv gant gouelvanoù, keinvanoù ha garmoù skiltr, hag e fregas e zilhad. 17 Mont a reas neuze en dinell e-lec'h ma veze Yodith o lojañ ha n'he c'havas ket ; en em strinkañ a reas etrezek ar bobl ha da huchal : 18 "Treitouret o deus ar sklaved, graet he deus dismegañs ur vouezh a-douez an Hebreiz da di ar roue Nabouc'hodonosor, rak setu Olofern d'an douar hag e benn n'emañ ket warnañ !" 19 Pa glevas ar c'homzoù-se pennoù armead Asour, e fregjont o zonegoù, ha trefuet-meurbet e voe o spered, hag e voe ganto klemmadeg ha garmadeg bras-meurbet e-kreiz ar c'hamp.

15. Drouziwezh kampad Asour.

1 Pa glevas kement-se ar re a oa en tinelloù, e voent spouronet gant ar gwallzarvoud 2 hag e kouezhas warno krenijenn hag aon, ha ne voe ket un den evit chom dirak un all, met skarzhañ a raent a-gevret ha tec'hout dre holl hentoù ar blaenenn hag ar menez. 3 Ar re a gampe war ar menez en-dro da vBaituloua en em lakas ivez da dec'hout ; ha neuze mibion Israel, kement den a vrezel a oa anezho, en em daolas warno. 4 Hag e kasas Ozias betek Baito mes-thaim ha Bebai ha Khobai ha Kola ha da holl diriad Israel tud da gemenn ar pezh a oa c'hoarvezet, evit m'en em strinkfent war an enebourion a-benn o distrujañ. 5 Pa glevas se mibion Israel, e kouezhjont holl a-gevret warno, ouzh o lopañ betek Khoba ; hag evel-se e teuas re Yerosalem ha re ar menez a-bezh, rak kemennet e oa bet dezho ar pezh a oa c'hoarvezet e kamp o enebourion ; hag

14, 13 : ar sklaved : an Hebreiz.
 14 : edo o kousket : edo Olofern o kousket.
 15 : ouzh toull an nor : pe war ar skaoñ, pe war ar bazenn.
 15, 4 : c'hoarvezet, pe : bet sevenet.

ar re a oa e Galaad hag er C'halilaia a skoas warno a-gostez a daolioù bras betek erruout e Damask hag en he zolead. 6 Hag an nemorant, ar re a oa o chom e Baituloua, en em daolas war gampad Asour hag o freizhas oc'h ober madoù bras. 7 Mibion Israel, deuet en-dro eus al lazhadeg, a vestronias an nemorant ; (re) ar bourc'hioù hag an atantou, er menez hag er blaenenn, a skrapas ur bern dibourc'hioù, rak bezañ a oa e-leizh, kalz-meurbet.

8 Ha Yoakim, ar beleg bras, ha kuzul henaourion mibion Israel, a oa o chom e Yerosalem, a zeuas da arvestiñ ouzh ar vad en devoa graet an Aotrou da Israel, ha da welout Youdith ha komz a beoc'h outi. 9 Pa voent en em gavet ganti, he bennigañ a rejont holl a-unvan hag e lavarjont dezhi : "Te a zo uhelvrud Yerosalem, te, lorc'hentez vras Israel, te, balc'hded vras hor gouenn ! 10 Graet ec'h eus kement-se holl gant da zorn, graet ec'h eus madoberoù en Israel ha plijet o deus da Zoue. Ra vezi benniget gant an Aotrou Hollc'halloudek da holl viken !" Hag e lavaras ar bobl a-bezh : "Bezot graet !"

11 Skrapadeg a reas ar bobl a-bezh er c'hamp e-pad tregont deiz, hag e rejont da Youdith teltenn Olofern hag an holl listri arc'hant, hag ar gweleoù hag ar pladoù hag e holl vinvioù : o c'hemer a reas, sammañ he mulez, sterniañ he c'hirri ha berniañ an traoù warno. 12 Hag e teredas holl verc'hed Israel d'he gwelout hag he bennigjont hag e rejont eviti korolloù kenetrezo. Hag e kemeras thirsez en he daouarn hag o roas d'ar maouezed a oa ganti. 13 Hag en em c'harlantezjont gant olivez, hi hag ar re a oa ganti, hag ez eas dirak ar bobl a-bezh, o ren korad an holl vaouezed, ha war-lerc'h e teue holl wazed Israel, harnezet ha kurunet, ha meulganou en o genou. 14 Hag e stagas Youdith gant an drugarekadenn-mañ e metou holl Israel, hag e youc'has an holl bobl ar c'hanmeul-mañ :

16. Kanenn Youdith.

1 Hag e lavaras Youditk

"Kanmeulit va Doue gant taboulinoigoù,
kanit d'an Aotrou war simbalennoù,
kenaozit dezhañ salm ha kanenn,
uhelvelit hag aspedit e Anv.

15, 8 : komz a beoc'h outi : he saludiñ.
10 : en Israel : gant Israel en destenn
12 : thirsez : korzennoù-pin gant delioù lliav a veze
douget gant ambrougadeg en enor da vBakus

- 2 Rak un Doue a freuz ar brezelioù eo an Aotrou, rak en e gampoù emañ e-kreiz ar bobl : va diframmet en deus diouzh dorn va heskinerion.
- 3 Dont a reas Asour eus menezioù an hanternoz, dont a reas gant dekmiliadoù e armead ; ar yoc'had anezho a stankas ar froudoù, hag o varc'hegerion a c'holoas an torgennoù.
- 4 Komz a reas a dangwallañ va ziriad, a zistrujuañ va yaouankizoù dre ar c'hleze, a stlepel va magadelled d'an douar, a zereñ va bugaligoù d'ar preizh, hag a skrapañ va gwerc'hez.
- 5 An Aotrou Hollc'halloudek en deus o dizarbennet gant dorn ur vaouez !
- 6 Rak n'eo ket kouezhet o c'halloudeg dindan yaouankizoù ; n'eo ket mibion d'Titaned o deus skoet warnañ, n'eo ket ramzed mentek o deus e daget, hogen Youdith, merc'h Merari, dre gened he dremm he deus e zinerzh.
- 7 Rak diwiskañ a reas he dilhad intañvez evit adsevel ar re boaniet en Israel, eouliañ a reas he dremm gant frondoù,
- 8 derc'hel he blev gant un talgen, ha kemer dilhad lin evit e hoalañ.
- 9 He solenn a zedennas e lagad, hag he c'hened a lorbas e ene ; ar sabrenn a droc'has e c'houzoug.
- 10 Skrijañ a reas ar Bersed gant he herder, hag ar Vediz gant he hardison a voe spouronet.
- 11 Neuze e youc'has va dud izel, hag (ar re all) o devoe aon ; va re wan a (genyouc'has), hag int a voe spontet, sevel a rejont o mouezh, hag e voen trefuet.
- 12 Mibion verc'hedigoù o zrebarzhas, hag evel bugale tec'hidi e c'hloazjont anezho, mervel a rejont en emgann va Aotrou.
- 13 Kanañ a rin d'am Doue ur meulgan nevez : Aotrou, bras out ha klodus, souezhus a greñvder ha didrec'hus.

16, 2 : en e gampoù emañ : pe laket en deus e gampoù.
4 : a skrapañ, pe a zibourc'hañ
6 : Titaned : ramzed an doueedoniezh, brudet dre o nerzh

- 14 R'az servijo da holl grouadurion,
rak komzet ec'h eus hag ez int deuet da vezañ,
kaset ec'h eus da spered hag ez int bet savet ;
n'eus den hag a zalc'hfe enep da vouezh.
- 15 Rak ar menezioù diwar o solioù a horello
gant an doureier,
hag ar reier dirazout evel koar a deuzo,
met Te, e-keñver ar re o deus doujañs ouzhit
a vezo c'hoazh madelezhus.
- 16 Rak nebeut a dra eo un aberzh a c'hwez vat,
ha nebutoc'h an holl lardoù hollosket evidout,
met neb a zouj an Aotrou a vez bras bepred.
- 17 Gwa ar broadoù en em sav enep va broad,
an Aotrou Hollc'halloudek o c'hastizo
da zeiz ar varn, o lakat tan ha preñved en o c'horf,
ha gouelañ a raint gant ar boan da viken !"

18 Pa 'n em gavjont e Yerousalem, e stoujont dirak Doue, ha pa voe glanaet ar bobl, e kinnigjont o holloskadoù, o frofoù ha donezonoù. 19 Hag e tedias Youdith holl draoù Olofern, he devoa roet ar bobl dezhi ; hag ar stign-fubu he devoa kemeret hec'h-unan eus e gambr-eñ, a zeroas en anaoue da Zoue. 20 Hag e voe ar bobl el levenez e Yerousalem, dirak al lec'h santel, e-pad tri miz, ha Youdith a chomas ganto.

21 Goude an deizioù-se ez eas kuit pep hini etrezek e hêrezh, ha Youdith a yeas en-dro da vBaituloua hag a chomas eno war he madoù; hag e teuas en hec'h amzer da vezañ brudet er vro a-bezh. 22 Kalz a c'hoantaas anezhi, met gwaz ebet n'hec'h anavezaz a-hed holl zeizioù he buhez, abaoe an deiz ma oa marvet Manase, he fried, ha ma oa bet dastumet gant e bobl. 23 Dre maz ae war an oad e kreske he c'hlod hag e koshaas e ti he gwaz betek pemp bloaz ha kant. Hag e taskoras d'he matezh ar frankiz, hag e varvas e Baituloua, hag e voe beziet e groc'h he gwaz Manase. 24 Kañvaouiñ a reas dezhi tiegezh Israel e-pad seizh deiz ; ingalet he devoa he feadra a-raok mervel, etre tud-nes Manase, he fried, ha re he c'herentiezh. 25 Ha ne voe nikun hiviziken d'ober aon da vibion Israel, e deizioù Youdith, na goude he marv, e-pad deizioù niverus.

16, 23 : mont a rae....e kreske he c'hlod :g.e.g. :mont a rfae war-raok, bras-meurbet.

YY

TOBIT

Levr Tobit a zo anezhañ div destenn en embannadur graet gant Rahlfs eus ar LXX, un destenn verr hag unan hiroc'h, a heuilhomp amañ. Houmañ a zu diwar un dornskrid gresianek, ar "Sinaiticus", eus ar pevare kantved. Tostoc'h e vefe, gouez d'ar viblourion, d'an destenn hebrark pe arameek, skrid-arin al levr. A-hervez e vije bet kenaozet lvr Tobit war-dro ar bloavezhioù 200 KHS

Un den fur ha deol eo Tobit, o vevañ en harlu, e Nineue, kêrbenn bro an Asurianed, gant e wreg Anna hag e vab Tobia. Derc'hel a ra strizh d'al Lezenn, ha soñj en devez pergen da ober aluzenoù hag oberoù a drugarez evit mad e genvroiz. Daoust da se ez eo kouezhet warnañ an drougeur p'en deus kollet ar gweled, hag en arbenn da se e vez graet goap anezhañ gant e amezeion ha zoken gant e wreg. Met Tobit a chom feal d'an Aotrou, a zo ouzh hen amprouiñ, hag ar bedenn a zeu diwar e vuzelloù a zo leun a fiziñs hag a uvelded. Selaouet eo e bedenn, ha divizet eo gant Doue diskouez e vadelezh d'e servijer : dileuriañ a ra ur c'hannad, Azarias, evit ambroug Tobia, mab Tobit, betek Rages, e bro-vMedia, e-lec'h m'en devoa an tad fiziet gwechall un nebeud arc'hant. Bleinet gant e geneil, e ra Tobia, e-kerz e veaj, un ehan en Ekbatan, e ti Ragouel, un den eus e gerentiezh. Hemañ en deus ur verc'h, Sara, a zo gwallskoet gant ur spered fall ha dismegañset en abeg da se gant hec'h amezeion. War atiz Azarias, e c'houlenn Tobia he dorn digant he zad, ha setu graet an dimeziñ, dinammet ar wreg yaouank, degaset an arc'hant eus Rages ha lidet devezhioù an eured. Ha pa vezo distro an dud da Nineue, ec'h adkavo Tobit ar gweled, a-drugarez d'ar pesk tapet gant e vab e-kerz ar veaj, ha dreist-holl a-drugarez da Azarias, a zizolioio neuze e anv gwirion, Rafael "unan eus ar seizh ael

TOBIT

en em zalc'h dirak klod an Aotrou" (12, 15). Setu graet e gefridi, hag a-raok kimiadiñ e ped an holl da vennigañ an Aotrou. Ha setu Tobit o veuliñ Doue gant ur c'hana drugarez, o pediñ e genvroiz da zistreiñ d'an Aotrou, hag o tiouganañ an distro eus an harlu, adsavidigezh ha klod Yerousalem, e-lec'h m'en em zastumo an holl vroadoù da vennigañ ha da servijañ Doue ar c'hantvedoù.

Ya, evit gwir, "mat eo an Aotrou " : setu ster an anv "Tobit" en hebraeg, ha fellout a ra d'an aozer diskouez d'e vreudeur harluet peseurt damant en deus Doue evit e servijerion : mar chomont feal dezhañ en amprou, mar bezont aketus, daoust d'an diaesterioù a gavont e-touez ar baganed, da heuilh al Lezenn war an douar estren, e selaou Doue o fedennoù gant evezh bras, hag an holl zarvoudoù a gejont ganto ne reont nemet seveniñ e vennadoù ha ragaozañ ar gopr a vezo roet dezho hep mar evit o oberoù mat, pedennoù hag aluzennoù. Setu ar c'huzul diwezhañ roet gant Tobit d'e vugale a-raok mervel, e destamant, a zo ivez pennvenoz al levr :

"Servijit Doue e gwirionez ha grit ar pezh a blij dezhañ"
(14, 8)

www

TOBIT

1. Eounded ha deoliezh Tobit.

1 Levr oberoù Tobit, mab Tobiel, mab Ananiel, mab Adouel, mab Gabael, mab Rafael, mab Ragouel, eus gouenn Asiel, eus meuriad Neftalim, 2 a voe harluet e deizioù Enemesar, roue an Asurianed, eus Tisbe, a zo e kreisteiz Kudios-Neftalim, e gorre-Galileia a-us da Aser, en a-dreñv d'ar c'huzh-heol, ouzh hanternoz Fogor.

3 Me, Tobit, am eus kerzhet en hentoù a wirionez hag a reizhded holl zeizioù va buhez, ha kalz aluzennoù am eus graet d'am breudeur ha da reoù va broad deuet ganin d'an harlu e bro an Asurianed, da Nineue. 4 Ha pa oan em bro, war zouar Israel, pa oan yaouank, holl veuriad Neftalim, va hendad, en em zistagas diouzh tiegezh David, va zad, ha diouzh Yerousalem, ar gêr bet dibabet a-douez holl veuriadoù Israel, e sell da aberzhiñ evit holl veuriadoù Israel, ha lec'h ma oa bet kensakret an Templ, chomlec'h Doue, savet eno evit an holl rummadoù da viken. 5 Va holl vreudeur ha tiegezh Neftalim, va hendad, a aberzhe, int, d'al leue en devoa graet Yerobeam, roue Israel, e Dan, war holl venezioù Galileia.

6 Ha me, va-unan, a yae alies da Yerousalem evit ar gouelioù, hervez maz eo skrivet evit Israel a-bezh evel gourc'hemenn peurbad : ar preveudioù, ar re gentañ-ganet, deog ar chatal ha kentañ-touz an deñved, e tereden (ganto) da Yerousalem, 7 hag o roen d'ar veleion, mibion Aaron, evit an aoter ; ha deog ar gwinizh, ar gwin, an eoul, ar greunadez, ar fiez hag ar frouezh all (a roen) da vibion Levi

1, 1 : oberoù, pe fedoù : g.e.g. : komzoù, traoù.

2 : e kreisteiz : e dehou; pa seller ouzh ar sav-heol

Kudios...Aser...Fogor : n'eus ket tu da laret lec'h an anvioù-se

5 : Sell. 1 R. 12, 29

6 : hevez...skrivet : Erm 23, 17

a servije e Yerosalem. Hag an eil deog a saven en arc'hant, c'hwec'h vloaz (diouzh renk), hag ez aen d'e zispign e Yerosalem bep bloaz. 8 Hag e reiñ a raen d'an emzivad ha d'an intañvezed ha d'an estrenion en em gave gant mibion Israel ; e zegas a raen hag e reiñ dezho d'an trede bloaz hag e tebrempe anezhañ, hervez ar gourc'hemenn graet war e zivoud e Lezenn vMoses, hag hervez ar c'hemennadurioù roet gant Debora, mamm Ananiel, hon tad, rak va lezet emzivad en devoa va zad pa oa marvet. 9 Ha pa oan deuet un den, e kemeris ur wreg eus lignez hor c'herentiez, hag ec'h engehentis diouti ur mab hag e c'halvis e anv Tobia.

10 Goude bezañ bet kaset d'an harlu e (bro) an Asurianed, pa oan harluet e oan aet da Nineue. Va holl vreudeur, ha re va gouenn, a zebre eus boued ar broadoù. 11 Me avat en em vire a zebriñ eus boued ar broadoù. 12 Ha pa'm boa soñj eus va Doue, a holl ene, 13 e roas din an Uheñ gras ha doare dirak Enemesar, hag e prenen evitañ kement tra en deveze ezhomm. 14 Mont a raen da vMedia, hag e raen prenadurioù evitañ betek e varv. Hag e lakis e ti Gabael, breur Gabri, e bro-vMedia, ur yalc'had a zek talant arc'hant.

15 Ha pa voe marv Enemesar, e renas Senac'herim, e vab, war e lerc'h, ha hentoù Media a zigevedas ha n'hallen ken mont da vMedia. 16 E deizioù Enemesar em boa graet kalz aluzenou d'am breudeur, reoù va gouenn : 17 va bara a roen d'ar re naoniek, ha dilhad d'ar re noazh, ha mar gwelen unan bennak eus va broad, marv ha taolet a-dreñv da vogerioù Nineue, e touaren anezhañ. 18 Ha mar lazhe Senac'herim unan bennak, pa zistroe o tec'hel diouzh ar Youdaia e deizioù ar varnedigezh a reas diouto Roue an neñv en abeg d'ar mallozhioù o devoa touet, e sebelien anezhañ, - rak kalz a lazhas, en e fulor, eus mibion Israel - laerezh a raen o c'horfoù evit o douarañ. O c'hlask a reas Senac'herim ha n'o c'havas ket.

19 Hag ez eas unan bennak eus Nineue da ziskuliañ d'ar roue war va divoud eo me o sebelie, ha me da guzhat. Hag e ouezis en devoa klevet ar roue diwar va fenn hag e

1, 9 : Tobia : Tobias, e gresianeg.

10 : boued ar broadoù : meuzioù ar pobloù estreget Israel.

12 : kaout soñj eus Doue : seveniñ al Lezenn roet d'e bobl.

13 : doare : neuz, kened.

14 : Media : rannvro veneziek etre an Tigris ha Mor Kaspia.

Ekbatan : kêrbenn bro-vMedia (Ahmeta e Ezra 6, 2)

18 : Youdaia : bro-Yehouda. O tec'hel : Sell. 2 R 19, 37

oan klasket evit bezañ lakat d'ar marv, hag em boe aon hag e tec'his dre guzh. 20 Hag e voe skrapet kement tra a oa din, ha ne voe lezet ganin netra a gement ne voe dilamet evit an teñzor real, nemet Anna, va gwreg, ha Tobia, va mab. 21 Ha ne voe ket tremenet daou-ugent deiz ma voe lazhet gant e zaou vab, hag e tec'hjont da venezioù Ararat, hag e renas Sac'herdon, e vab, war e lerc'h, hag e kargas Ac'hic'har, mab Anael, va breur, eus holl gontoù e rouantelezh, hag hemañ en devoe beli war an holl velestrerezh. 22 Neuze ec'h erbedas Ac'hic'har evidon, hag e tistrois da Nineue. Ac'hic'har end-eeun a oa mestr-hanafer, war ar sielloù, pennverour ha pennarc'hantour dindan Senac'herim, roue an Asurianed, ha Sac'herdon en devoa e lakat en eil renk : un niz e oa din hag eus va c'herentiez.

2. Tobit amprout.

1 Dindan ar roue Sac'herdon e tistrois d'am zi, hag e voe rentet din va gwreg Anna ha Tobia, va mab. Ha d'ar Pantekost, hor gouel, e voe evidon ul lein mat, hag ec'h azezis ouzh taol evit debriñ. 2 Degaset e voe din an daol, ha degaset din meuzioù a-leizh, hag e lavar is da dTobia, va mab : "Mabig, kae, ha mar kavez unan bennak ezhommek a-douez hor breudeur harluet e Nineue, hag en deus soñj anezhañ a holl galon, degas-eñ hag e tebro a-gevret ganin. Setu m'az kortozan, mabig, betek ma vi deuet en-dro". 3 Hag ez eas Tobia da glask ur paour bennak eus hor breudeur ; hag e tistroas, en ur lavarout : "Tad !" Hag e lavar is dezhañ : "Setu me, mabig !" hag oc'h eilgeriañ e lavar is : "Tad, setu unan eus hor c'henvroiz a zo bet lazhet ha taolet war leurenn-gêr, hag eno emañ, taget" 4 Hag o lammat, e tilezis ar pred kent din bezañ e dañvaet, ha da zilemel anezhañ eus al leurenn ha d'e lakat en unan eus an adtiez betek kuzh-heol evit e douarañ. 5 Distroet, en em walc'his hag e tebris va bara gant glac'har. 6 Hag e kounais lavar ar profed, ar pezh en devoa lavaret Amos a-fet Baitel :

1, 22 : Ac'hic'har : den brudet gant e skrid : "Furnez Ac'hic'har", un dastumad krennlavaroù ha mojennoù

2, 1 : rentet din : pa oa aet kuit, en devoa ranket o dilezel ec'h azezis ; g.e.g. e c'hourvezis oueh tzol

2 : soñj anezhañ : soñj eus Doue

5 : gant glac'har, pe gant kañv.

6 : lavar ar profed Amos : (Amos 8, 10)

Troet e vo ho kouelioù e kañvoù,
Hag hoc'h holl ganennoù e keinvanoù.

Ha me da ouelañ. 7 Pa voe aet an heol da guzh, ec'h is da doullañ ha d'e zouarañ. 8 Ha va amezeion a rae goap, o lavarout : "N'en deus ken aon ! Rak dija ez eo bet klasket evit bezañ laket d'ar marv, en abeg d'an hevelep afer, hag ez eo aet kuit, hag a-nevez, setu eñ o touarañ ar re varv !"

9 Ha d'an noz-se e kibellis hag ec'h antreis em forzh hag e c'hourvezis ouzh moger ar porzh, ha va dremm a oa dizolo en arbenn d'ar wrez. 10 Ne ouien ket e oa golveni er voger a-us din, hag e kouezhas o failhañs em daoulagad, en tomm, o tegas gwennennoù. Mont a ris da gaout ar vezeged da vezañ louzaouet, met seul vui ma lakent traetoù din, seul vui e veze dallet va daoulagad gant ar gwennennoù, ken na zeuis da vezañ dall ; hag e voen hep gwelout gant va daoulagad e-pad pevar bloaz. Ha va holl vreudeur a voe ankeniet ganin, hag Ac'hic'har am magas daou vloaz-pad kent dezhañ mont kuit da Elimaiz.

11 Er mare-se , Anna, va gwreg, a blede gant labourioù maouezed, 12 a gase d'ar mestrou, hag e roent dezhi ar gopr. Ha d'ar seizh a (viz) Dustros e troc'has an danvez ha d'e gas d'ar mestrou, a roas dezhi an holl c'hoproù, hag a roas dezhi evit he ziegezh ur menn-gavr. 13 Pa 'n em gavas du-mañ, e krogas ar c'havrig da vegeliat : gervel a ris va gwreg hag e lavaris : "A belec'h ar menn-gavr-mañ ? Ha mar bije bet laeret ? Daskor-eñ d'e vistri ! Rak n'hon eus ket ar gwir, ni, da zebriñ tra pe dra bet laeret". 14 Hag e lavaras-hi din : "Un donezon eo, bet roet din en tu-hont d'ar gopr". Ha ne gredis ket enni, hag ec'h adlavaris (dezhi) e rentañ d'ar vistri, ha mezh am boa en abeg da se dirazi. Neuze e respontas en ur lavarout : "Hag emen emañ da aluzenoù ? emen da oberoù a reizhded ? ar pezh a c'hoarvez ganit a zo anat !"

3. Pedenn dTobit ha pedenn Sara.

1 Enkrezet 'vel ma oan em ene, e hirvoudis en ur ouelañ hag e krogis da bediñ gant huanadoù :

2 "Reizh out, Aotrou, ha da holl oberoù a zo reizh, ha da holl hentoù, kendruez ha gwirionez ;
Te eo a varn ar rummadoù.

2, 12 : d'ar mestrou : d'ar re a gemenne al labourioù.
Dustros : Miz Adar an Hebreed (c'hwervrer-meurzh)

- 3 Ha bremañ, Te, Aotrou, bez soñj ac'hanon, sell ha n'am c'hastiz ket evit va fec'hedoù, nag evit va mankadennou na re va zadoù, o deus pec'het dirazout.
- 4 Disent omp bet ouzh da c'hourc'hemennou, hag hon deroet ac'h eus d'ar breizhadeg, d'an harluadeg ha d'ar marv, evit bezañ un heñveladenn, ur glabousezh, ur gunujenn e-touez an holl vroadou e-lec'h m'ec'h eus hon stlabezet.
- 5 Ha bremañ, niverus eo da varnioù ha gwiriek ac'h eus a-enep din en abeg d'am pec'hedoù, rak n'hon eus ket sevenet da c'hourc'hemennou, na kerzhet ez-eeun dirazout.
- 6 Ha bremañ, hervez ma plijo dit gra em c'heñver, ha gourc'hemenn ma vo adkemeret va anal diganin ma vezin diverket diwar an douar, ha ma teuin da vezañ douar; rak gwelloc'h eo evidon mervel eget bevañ, dre m'em eus klevet kunujennoù gaouiat, hag ez eus enkreuz bras ennon. Aotrou, gourc'hemenn ma vin divec'hiet diouzh an anken-se, va lez mont d'al lec'h peurbad, ha na zistro ket da zremm, Aotrou, diouzhin, rak gwelloc'h eo evidon mervel eget gwelout ken bras enkreuz em buhez ha chom hep klevout kunujennoù".

7 En deiz-se e c'hoarvezas gant Sara, merc'h Ragouel, eus Ekbatan e Media, klevout kunujennoù, hi ivez, a-berzh unan eus mitizhion he zad, 8 dre ma oa bet roet da seizh gwaz, hag Asmodai, an arc'houere fall, en devoa o lazhet, kent dezho bezañ aet daveti evel ma vez graet gant ar gwraez. Hag e lavaras dezhi ar vatezh : "Te eo ac'h eus lazhet da briedoù ! Setu dija maz out bet roet da seizh gwaz, ha nikun anezho n'ec'h eus douget e anv. 9 Perak hor skourjezañ en abeg d'az priedoù dre maz int marv ? Kae kuit ganto, ha gant na welimp diouzhit na mab na merc'h birviken !"

10 En deiz-se e voe enkreuzet en hec'h ene, hag e ouelas, hag o pignat da gambr-uhel he zad, e felle dezhi en

3, 6 : na zistro ket da zremm : na zilam ket da warez diwarnon
d'al lec'h peurbad : e-lec'h emañ ar re varv, Ades, Sheol.
9 : skourjezañ : kastizañ, boureviañ.

em grougañ. Met ur wech c'hoazh e prederias hag e lavaras : "Kunujennet e vije va zad ha lavaret dezhañ :N'az poa nemet ur verc'h karet hag ez eo en em grouget en abeg d'he gwalleurioù ! Hag e tiskennfen kozhni va zad en d'ristidigezh d'an Ades. Talvoudusoc'h eo evidon chom hep en em grougañ, hogen aspediñ an Aotrou d'ober din mervel, ma na glevin ken kunujennoù em buhez".

11 D'an ampoent end-eeun, oc'h astenn he daouarn etrezek ar prenestr, e pedas hag e lavaras :

"Benniget out-Te, Doue a drugarez,
ha benniget da Anv evit ar c'hantvedoù !
R'az pennigo da holl oberoù !

- 12 Ha bremañ, davedout va dremm
ha va daoulagad am eus savet :
13 Lavar ma vezin diverket diwar an douar,
ha ma na glevin ken, me, a gunujennoù !
14 Te a oar, Mestr, ez on glan a bep saotradur gwaz.
15 Ha n'em eus mastaret na va anv nag anv va zad
e bro va forbannerezh.

Unverc'h on d'am zad ha n'en deus ket a vugel all
evit bezañ hêr dezhañ,
ha n'en deus na breur tost dezhañ na kar-nes,
m'en em virfen evitañ da bried ;
kollet em eus dija seizh,
perak em befe c'hoazh da vevañ ?
Ha mar ne blij ket dit va lazhañ,
Aotrou, neuze selaou ouzh va c'hunujenn".

16 D'an ampoent end-eeun e voe klevet o fedenn dezho o-daou dirak gloar Doue, 17 hag e voe kaset Rafael d'o fareañ o-daou : da dTobit, evit dilemel ar gwennenoù diouzh e zaoulagad, dezhañ gwelout gant e zaoulagad sklerijenn Doue ; ha da Sara, (merc'h) Ragouel, evit he reiñ da dTobia, mab Tobit, evel gwreg, hag evit kas kuit Asmodai, an arc'houere fall, diouti, rak da dTobia e oa dleet he c'haout a-raok an holl c'houlennerion. D'ar mare-se e teuas en-dro Tobit eus ar porzh d'e di, ha Sara, (merc'h) Ragouel, a ziskennas, hi, eus ar gambr-uhel.

4. Erbedoù Tobit d'e vab.

1 En deiz-se, e teuas soñj da dTobit eus an arc'hant en devoa lakat e ti Gabael, e Rages Media, 2 hag e lavaras en e galon : "Setu m'em eus goulennet ar marv ; perak chom hep gervel Tobia, va mab, ha reiñ titouroù dezhañ

war an arc'hant-se a-raok ma varvin ?" 3 Hag e c'halvas Tobia, e vab, a zeuas davetañ ; ; hag e lavaras dezhañ : "Sebelia-me evel ma tere, bez doujañs ouzh da vamm, ha n'he dilez ket e-pad holl deizioù he buhez ; gra ar pezh a zo plijus dezhi ha na ra doan dezhi e netra. 4 Bez soñj anezhi, mabig, eus an holl arvarioù maz eo bet lakat enno evidout pa oas en he c'hof. Ha pa varvo, bezia anezhi em c'hichen en hevelep bez.

5 E-doug da holl deizioù, mabig, bez soñj eus an Aotrou ha n'asant ket pec'hiñ na treuztremen e c'hourc'hemmennoù ; reizhoberoù a ri holl deizioù da vuhez ha na gerzh ket gant hentoù an direizhded ; 6 rak ar re a ra ar wirionez a ray berzh en o oberoù. 7 Hag ar re a ra ar reizhded, eus da vadoù gra dezho aluzenoù ; gant na vo ket avius da lagad pa ri an aluzen, na zistro ket da zremm diouzh nep reuzeudig, ha diouzhit ne zistroio ket dremm da Zoue. 8 Hervez ar pezh ac'h eus, diouzh puilhentez da vadoù, gra ganto aluzen ; ma c'h eus nebeut, gant an nebeut-se na zouj ket ober aluzen : 9 ur postadur mat a zastumez evidout a-benn deiz an enkreiz, 10 rak an aluzen a salv eus ar marv hag a vir a vont d'an deñvalijenn ; 11 ur brofadenn vat eo an aluzen, evit an holl re a ra anezhi, dirak an Uhel-meurbet.

12 En em ziwall, mabig, ouzh pep orgederezh, ha kemer ur wreg dreist-holl eus lignez da dadoù. Na gemer ket ur vaouez estren na vefe ket eus meuriad da dad , rak mibion brofeded ez omp-ni, Noe, Abraam, Isaak, Yakob hon tadoù abaoe an derou, bez soñj (anezho), mabig, rak int-i holl a gemeras gwragez a-douez o breudeur, hag a voe benniget en o bugale, hag o lignez he devo da hêrezh an douar. 13 Ha bremañ, mabig, kar d a vreudeur ha ne vo ket fae ganit ez kalon war da vreudeur ha war vibion ha merc'hed da bobl, evit kemer diouto ur wreg evidout, rak er rogentez ez eus distruj ha dizurzh e-leizh, hag en digasted, droukverzh ha dienez vras, rak an diegi a zo mamm an naonegezh.

14 Gopr kement den en devo labouret ne chomo ket du-se, met daskor-eñ raktal, ha mar servijez Doue, e vezi gopraet, te (ivez). En em ziwall, mabig ez holl oberenoù, ha bez desavet mat ez holl vuhezegezh. 15 Ar pezh a gasaez na ra da zen ; gwin da vout mezv na ev ket, gant na gerzho ket ar mezvrezh ganit war an hent !

4, 6 : ob : bevañ hervez gwirionez Doue, kerzhout gant e hentoù 7-19 : an arrouden-mañ a gaver en destenn verr hepken

16 Eus da vara ro d'ar re naoniek, hag eus da zilhad d'ar re noazh. Kement ac'h eus dreist-ezhomm, gra aluzen (gantañ) ; gant na vo ket avius da lagad pa rez an aluzen. 17 Skuilh da vara war bez an dud reizh, met na ro ket d'ar bec'herion. 18 Goulenn kuzul digant kement den (a zo) fur, ha na zispriz nep kuzul talvoudus. 19 E pep degouezh, bennig an Aotrou Doue, ha goulenn digantañ ma vezo reizh da hentoù, ha ma ray berzh da holl emelloù ha mennadoù ; rak pep broad n'he deus ket a guzul, met Eñ eo, an Aotrou, a ro an holl vadoù, hag an hini a fell dezhañ, an Aotrou hen diskenn betek donderioù an Ades.

Ha bremañ, mabig, dalc'h soñj eus ar c'hentelioù-se, ha gant na vezint ket diverket eus da galon ! 20 Ha bremañ, mabig, e tisklerian dit em eus laket dek talant arc'hant e ti Gabael, (mab) Gabri, e Rages Mediaz. 21 Bez dizaon, mabig, maz omp deuet paour : kalz a vadoù ac'h eus mar doujez Doue ha mar tec'hez diouzh pep pec'hed, ha ma rez ar pezh a zo mat dirak an Aotrou, da Zoue".

5. Darbaroù beaj.

1 Neuze e respontas Tobia en ur lavarout da dTobit, e dad : "Kemen tra ac'h eus urzhiet din a rin, tad ; 2 met penaos e c'hellin-me kaout (an arc'hant) digantañ, pa n'en deus ket anaoudegezh ac'hanon, na me anezhañ ? Peseurt merk a roin dezhañ, m'am anavezoz ha ma kredo ennon ha ma roio din an arc'hant ? Hag an hentoù da vMedia n'anavezan ket pere mont ganto". 3 Neuze e respontas Tobit en ur lavarout da dTobia, e vab : "E skrid en deus roet din, hag ur skrid am eus roet dezhañ : e zaouhanteret am eus ha roet unan dezhañ hag e laket gant an arc'hant. Ha bremañ, setu ugent vloaz abaoe 'm eus laket an arc'hant e fiziadur ; ha bremañ, mabig, klask evidout un den a fiziadur a yelo ganit, hag e roimp dezhañ ur gopr betek ma vi deuet en-dro. Ha degemer digantañ an arc'hant-se".

4 Mont a reas Tobia da glask un den a rafe hent gantañ da vMedia hag en defe anaoudegezh eus an hent : mont a reas hag e kavas Rafael, an ael, en em zalc'he dirazañ, ha ne ouie ket e oa un ael Doue ; hag e lavaraz dezhañ : 5 "A belec'h ez out, paotr yaouank ?" (An ael) a lavaraz dezhañ : "Eus mibion Israel, da vreudeur, ha deuet on amañ da labourat". Hag e lavaraz dezhañ (Tobia) : "Hag

anaout a rez an hent evit mont da vMedia ?" 6 Hag e lavaraz dezhañ (an ael) : "Ya, alies on bet du-hont hag anaout a ran mat-tre an holl hentoù ; lies a wech ez on aet da vMedia hag em eus nozvezhiet e ti Gabael, hor breur, a zo o chom e Rages Media ; daou zevezhiad hent ez reizh a zo eus Ekbatan da Rages, rak lec'hiet eo er menez". 7 Hag e lavaraz (Tobia) dezhañ : "Gortoz-me, paotr yaouank, ken na vin bet o reiñ keloù d'am zad, rak ezhomm am eus e teufes ganin, ha reiñ a rin dit da c'hopr". 8 Hag e lavaraz (an ael) dezhañ : "Setu ma choman amañ ; hogen, na zale ket !"

9 Hag ez eas Tobia da reiñ keloù da dTobit, e dad, en ur lavarout dezhañ : "Setu, kavet em eus un den a-douez hor breudeur, mibion Israel". Hag e lavaraz dezhañ (e dad) : "Galv davedon an den, ma ouezin pehini eo e ligned hag eus pe veuriad ez eo, ha mar galler fiziout ennañ evit mont ganit, mabig". 10 Mont a reas Tobia d'e c'hervel hag e lavaraz dezhañ : "Paotr yaouank, va zad a zo ouzh da c'hervel". Mont a reas davetañ hag e saludiñ a reas Tobit da gentañ, hag e lavaraz (an ael) dezhañ : "Levenez da vezañ bras ganit !" Hag e respontas Tobit en ur lavarout dezhañ : "Peseurt levenez a c'hellan kaout c'hoazh ? Me a zo un den dioueret a zaoulagad, ne welan ken sklerijenn an neñv, met en deñvalijenn ez on gourvezet, evel ar re varv ha n'arvestont ken ouzh ar sklaerder ; bev ez on e-touez ar re varv ; mouezh an dud a glevan, met n'o gwelan ket". Hag e lavaraz (an ael) dezhañ : "Kalon ! prestik-kaer emañ Doue (o vont) d'az pareañ ; kalon !" Hag e lavaraz dezhañ Tobit : "Tobia, va mab, a fell dezhañ mont da vMedia : ha gallout a rafes mont gantañ hag e heñchañ ? Reiñ a rin dit da c'hopr, breur". Hag e lavaraz (an ael) dezhañ : "Gallout a ran ober hent gantañ, hag anavezout a ran an holl hentoù, ha lies a wech ez on aet da vMedia hag em eus ergerzhiet an holl blaenennou anezhi ; hag ar menezioù hag an holl hentoù anezhi ac'h anavezan". 11 Hag e lavaraz (Tobit) dezhañ : "Breur, a beseurt tiegezh out-te, hag a beseurt meuriad ? Ro din da c'houzout, breur !" 12 Hag e lavaraz (an ael) : "Peseurt ezhomm ac'h eus a veuriad ?" Hag e lavaraz (Tobit) dezhañ : "C'hoant am eus da c'houzout ar wirionez ; a biv ez out, breur, ha pehini eo da anv ?" 13 Hag e lavaraz (an ael) dezhañ : "Me eo Azarias, (mab) da Ananias-Veur, eus da vreudeur". 14 Hag e lavaraz (Tobit) dezhañ : "Bez deuet-mat ha yac'h, breur ! N'a ket drouk

4, 19 : pep broad, pe an holl dud
-ar c'hentelioù-se : va re, pe re an Aotrou

5, 3 : digantañ : digant Gabael.

4 : Rafael : anv o talvezout : Doue en deus pareet.

5, 13 : Azarias : anv o talvezout : Doue en deus skoazellet.

a-enep din, breur, dre 'm eus c'hoantaet gouzout ar wirionez war da diegezh ; Te a zo ur breur, eus ul lignez kaer ha mat ez out ; anavezet em eus Ananias ha Nathan, daou vab da Semeias-Veur ; mont a raent ganin da Yerousalem hag azeuliñ a raent ganin du-hont, ha n'o deus ket diheñchet ; da vreudeur a zo tud dres, eus un orin mat ez out ; bez laouen !" 15 Hag e lavaras dezhañ : "Me a ro dit (evel) gopr, bemdez, un drakm hag ar pezh ac'h eus ezhomm evel d'am mab. 16 Kae gant va mab, ha c'hoazh e lakin dit ouzhpenn ar gopr". 17 Hag e lavaras (an ael) dezhañ : "Ya, mont a rin gantañ ; nebaon ! yac'h ez aimp kuit, ha yac'h e tistroimp davedout, rak an hent a zo diriskl !" Hag e lavaras (Tobit) dezhañ : "Ra vezi benniget, breur !" Hag e c'halvas e vab hag e lavaras dezhañ : "Mabig, prient an traoù evit an hent ha kae gant da vreur, hag an Doue a zo en neñv d'ho tiwallo du-hont ha d'ho tegaso davedon yac'h, hag e ael da raio hent ganeoc'h evit ho kwareziñ, mabig !"

Hag ez eas (Tobia) da brientiñ e hent, hag e pokas d'e dad ha d'e vamm; hag e lavaras dezhañ Tobit : "Beaj vat !" 18 Hag e vamm da ouelañ ha da lavarout da dTobit : "Perak ec'h eus kaset kuit va bugel . Ha n'eo ket eñ bazh hon dorn, hag eñ a ya hag a zeu a-zirazomp ? 19 Gant na vo ket laket arc'hant gant arc'hant, hogen ra vo sellet evel reputailhoù a-geñver d'hor mab ! 20 Evel m'eo bet roet dimp gant an Aotrou da vevañ, a-walc'h e oa evel-se evidomp". 21 Hag e lavaras-eñ dezhi : "Kuit a verfeti ! yac'h ez ay hor bugel ha yac'h e teuy en-dro davedomp, ha da zaoulagad a welo an deiz ma teuo davedout yac'h. 22 Kuit a chal ! Bez dinec'h ganto, va c'hoar ! rak un ael mat hen ambrougo, hag e ray berzh gant e hent, hag e tistroimp yac'h ". 23 Hag e paouezas-hi da ouelañ.

6. Ar pesk.

1 Hag ar paotr a loc'has hag an ael gantañ ; ar c'hi ivez a yeas gantañ hag a reas hent ganto. Aet e oant o-daou en hent, ha pa zegouezhas an noz kentañ, e kampjont war (ribl) ar stêr Tigris. 2 Hag e tiskennas ar

5, 14 : eus un orin, pe : eus ur wrizienn.

17 : evit ho kwareziñ : g.e.g. : gant silvidigezh

Beaj vat : g.e.g. : kae yac'h

19 : ra vo sellet : an arc'hant)

22 : va c'hoar : va gwreg

paotr da walc'hiñ e dreid er stêr Tigris, hag e lammas ur pesk bras eus an dour, o klask lonkañ troad ar paotr, a c'harmas. 3 An ael a lavaras d'ar paotr : "Tap ar pesk ha bez mestr warnañ !" Mestroniañ a reas ar paotr ar pesk hag e degas war an douar 4 Hag e lavaras dezhañ an ael: "Digor ar pesk, dilam ar vestl, ar galon hag an avu dioutañ a-gostez ganit, ha distaol ar fast, rak louzoù talvoudus eo ar vestl, ar galon hag an avu anezhañ". 5 Digoret ar pesk gantañ, e kemeras ar paotr ar vestl, ar galon hag an avu, hag e fritas eus ar pesk hag e tebras, hag e lakas dioutañ da sallañ.

6 Hag e talc'hjont gant an hent o-daou a-gevret betek tostaat da vMedia. 7 Neuze e c'houlennas ar paotr digant an ael en ur lavarout dezhañ : "Azarias, va breur, peseurt louzoù ez eus er galon, en avu ar pesh hag er vestl ?" 8 Hag e lavaras (an ael) dezhañ : "Ar galon hag avu ar pesk, gra dezho mogediñ dirak un den pe ur vaouez arsailhet gant un drougael pe ur spered fall, hag e tec'ho kuit diouto pep arsailh, ha ne chomint ken ganto da vepred. 9 Ha gant ar vestl e rimiez daoulagad an den a zo deuet gwennennoù warnañ, c'hwezhañ a rez warno, war ar gwennennoù hag e vezint pareet".

10 Pa oa aet e-barzh Media, evel ma tostae da Ekbatan, 11 e lavaras Rafael d'ar paotr : "Tobia, va breur !" Hag e lavaras (Tobia) dezhañ : "Setu me !" Hag e lavaras (an ael) dezhañ : "E ti Ragouel e fell dimp tremen an nozvezh-mañ ; an den a zo kar dit, hag ur verc'h en deus, hec'h anv Sara. 12 Na mab na merc'h n'en deus estreget Sara hepken, te a zo kar nesañ dezhi, ha dreist an holl wazed ez eo dit he c'haout ha gwir ac'h eus da gaout holl vadou he zad da hêrezh. Ar plac'h a zo poellek, kalonek ha kaer-dreist, hag he zad, un den mat". 13 Hag ec'h ouzhpennas : "Ar gwir ac'h eus d'he c'hemer, ha selaou-me, breur, hag e komzin d'an tad diwar-benn ar plac'h yaouank d'an noz-mañ, m'hon devo anezhi evidout da gefriza : ha pa zistroimp diouzh Rages, e raimp hec'h eured. Gouzout a ran ne c'hello ket Ragouel he dinac'h ouzhit, pe he dimeziñ d'un all, rak dleet e vefe dezhañ mervel hervez setañs levr Moses, peogwir e oar ec'h eus ar gwir da gaout ha da gemer e verc'h a-raok pep den. Ha bremañ, selaou ouzhin, breur, hag e komzimp diwar-benn ar plac'h en noz-mañ hag e c'houlennimp anezhi da zimeziñ evidout; ha pa zistroimp diouzh Rages, he c'hemer hag he c'has a raimp ganimp d'az ti"

14 O respont neuze, e lavaras Tobia da Rafael : "Azarias, va breur, klevet em eus e oa bet roet da seizh

gwaz, hag ez int marvet en noz er gambr-eured : paz aent daveti, e varvent, ha klevet em eus darn lavarout eo un diaoul eo o lazhe. 15 Ha bremañ em eus aon, me, rak dezhi ne ra ket a zroug, met an neb a c'hoanta tostaat outi, e lazhañ a ra ; unvab on d'am zad, ha ma varvan, e ran diskenn buhez va zad ha va mamm d'o bez, en arbenn d'ar glac'har diwar va lerc'h, rak ur mab all n'o deus ket evit o douarañ" 16 Hag e lavaras (Rafael) dezhañ : "Ha n'ec'h eus ket soñj eus kemennadurioù da dad, p'en deus lavaret dit kemer ur wreg eus ti da dad ? Ha bremañ, selaou ouzhin, breur, na vez ket e chal gant an diaoul-se, ha kemer (anezhi). Gouzout a ouzon e vezo roet en noz-mañ dit da bried. 17 Paz i e-barzh ar gambr-eured; kemer eus avu ar pesk hag ar galon, ha lak-int war regez an ezañsoù ; ar c'hwez en em skigno, an diaoul a c'hwesetaio hag a dec'ho kuit, ha ne vezo ken gwelet en-dro dezhi biken. 18 Ha pa vezi war-nes mont ganti, savit da gentañ ho-taou, pedit hag aspedit Aotrou an neñv ma teuo warnoc'h trugarez ha silvidigezh. Nebaon, rak dit ez eo bet tonket a-viskoazh, ha te he saveteio, ha mont a ray ganit, hag e c'houlakan az po diouti bugale, a vezo evidout evel breudeur : ket a verfeti !" 19 P'en devoe klevet Tobia komzoù Rafael, hag e oa anezhi ur c'hoar, eus lignez tiegezh e dad, he c'harout a reas kalz-meurbet hag e galon en em stagas outi.

7. Eured Tobia.

1 Pa 'n em gavjont en Ekbatan, e lavaras (Tobia) dezhañ : "Azarias, va breur, deren-me ez-eeun da di Ragouel, hor breur " Hag e zeren a reas betek ti Ragouel; hag e gavout a rejont azezet e-tal dor ar porzh, hag e saludiñ a rejont, ar re gentañ. Hag e lavaras dezho : "Salud, breudeur, donemat deoc'h !" Hag o bleinañ a reas betek e di, 2 hag e lavaras da Edna, e wreg : "Nag eo hañval ar paotr yaouank-mañ ouzh Tobit, va breur !" 3 O goulennata reas Edna en ur lavarout dezho : "A belec'h oc'h-c'hwil, breudeur ?" Hag e lavarjont dezhi : "Eus mibion Neftalim ez omp, harluet da Nineue" 4 Hag e lavaras dezho : "Hag anavezout a rit Tobit, hor breur ?" Hag e lavarjont dezhi : "Anavezout a reomp anezhañ !" 5 Hag e lavaras dezho "Ha mont a ra mat ?" hag e lavarjont dezhi : "Mont a ra, ha bev eo" Hag e lavaras Tobia : "Va zad eo !" 6 Hag e lammas Ragouel da boket dezhañ, hag e ouelas, hag e komzas en ur

6, 18 : mont ganti, pe en em gavout ganti, pe en em unaniñ ganti

lavarout dezhañ : "Ra vezi benniget, mabig, (mab) un tad mat hag eeun. Gwashat drougeur, maz eo deuet fall un den reizh (eveltañ) hag oc'h ober aluzenou !" Hag ouzh en em deurel da gerc'henn Tobia, e vreur, (e tirollas) da ouelañ. 7 Hag Edna, e wreg, a ouelas ivez warnañ, ha Sara, o merc'h, en em lakas ivez da ouelañ. 8 Hag e lazhas un tourz eus an tropell hag o degemer a reas en-hegarat.

9 Goude bezañ kibellet hag en em walc'het, pa voen aet ouzh taol, e lavaras Tobia da Rafael ; "Azarias, va breur, lavar da Ragouel reiñ din Sara, va c'hoar" 10 Hag e klevas Ragouel ar gomz hag e lavaras d'ar paotr : "Debr hag ev, ha bez laouen en noz-mañ, rak n'eus den a vefe dleet dezhañ kemer Sara, va merc'h, nemedout, breur, na kennebeut me n'em eus ar gwir d'he reiñ d'un den all estredout, peogwir ez out kar-nesañ din. Evit gwir, ar wirionez a zisklerian dit, paotr. 11 He roet am eus da seizh gwaz eus hor breudeur, hag holl ez int marvet d'an noz end-eeun maz aent daveti. Ha bremañ, paotr, debr hag ev, hag an Aotrou a oberio evidoc'h". 12 Hag e lavaras Tobia : "Ne zebrin netra ac'han ha n'evin (netra) ken n'az po bet un disentez evidon". Hag e lavaras dezhañ Ragouel : "Hag a ran : roet eo-hi dit hervez kemennadur levr Moses, hag eus an neñv ez eo divizet he reiñ dit : degemer da c'hoar ; adalek bremañ ez out breur dezhi ha hi a zo c'hoar dit ; roet eo dit diwar hiziv ha da viken. Aotrou an neñv a ray ma vo mat evidoc'h, paotr, an nozvezh-mañ, hag a roio deoc'h trugarez ha peoc'h".

13 Hag e c'halvas Ragouel e verc'h Sara, a zeuas davetañ. Hag o kemer he dorn, e roas anezhi dezhañ hag e lavaras : "Degemer-(hi) hervez al lezenn hag hervez ar c'hennadur skrivet e levr Moses, a ro anezhi dit da wreg ; kemer ha ren anezhi etrezek da dad war he yec'hed. Hag Aotrou an neñv d'ho kaso e peoc'h !" 14 Hag e c'halvas he mamm, hag e lavaras degas ur bapiruzenn, hag e skrivas skrid ar c'hontrad-dimeziñ : penaos e roe e verc'h dezhañ da wreg hervez kemennadur Lezenn vMoses; adal neuze en em lakjont da zebriñ ha da evañ.

15 Hag e c'halvas Ragouel e wreg Edna hag e lavaras dezhi : "Va c'hoar, prient ar gambr all ha kas anezhi di". 16 Hag ez eas da fichañ ar gwele er gambr, evel m'en devoa lavaret dezhi, hag e kasas di he merc'h hag e tirollas da ouelañ warni, hag o stankañ he daerou e lavaras dezhi : "Kalon, va merc'h ! Aotrou an neñv da roio dit levrenez e-lec'h da zoan ; kalon, merc'h !" Hag e teuas er-maez.

7, 9 : pa voen aet ouzh taol : : p'o devoa gourvezet evit debriñ

1 P'o devoe ehanet da zebriñ ha da evañ, o devoe c'hoant da weleata : kaset e voe ar paotr yaouank ha lakaet er gambr. 2 Hag e kounaas Tobia komzoù Rafael, hag e kemeras avu ar pesk hag ar galon eus e visac'h hag o lakas war regez an ezañs. 3 Ha c'hwez ar pesk a harzas ouzh an diaoul, a dec'has kuit ouzh krec'h etrezek kornadoù-bro an Ejipt. O vezañ aet di, Rafael hen hualas eno hag hen ereas raktal.

4 Hag aet er-maez, o devoa serret dor ar gambr. Hag e savas Tobia eus ar gwele hag e lavaras dezhi : "Va c'hoar, sav ! pedomp hag aspedomp hon Aotrou, ma roio dimp trugarez ha silvidigezh". 5 Hag e savas-hi, hag en em lakjont da bediñ ha d'aspediñ evit ma vefe roet dezho silvidigezh. Hag e krogas da lavarout :

"Benniget out-Te, Doue hon tadoù !
Ha benniget da Anv evit ar rummadoù da viken !
R'az pennigo an neñvoù hag an hollved krouet da viken !

- 6 Te eo ac'h eus graet Adam,
ha Te ac'h eus graet dezhañ da skoazell
ha harp Eva, e wreg ;
hag anezho o-daou ez eo graet gouenn an dud ;
ha Te eo ac'h eus lavaret :
N'eo ket mat e vefe an den e-unan-penn ;
greomp dezhañ ur skoazell heñvel outañ.
- 7 Ha bremañ n'eo ket dre orgederezh
e kemeran va c'hoar amañ, met evit ar wirionez.
Gourc'hemenn ma vo trugarezet ouzhin-me
hag outi, ha ma tizhimp ar gozhni a-gevret".

8 Hag e lavarjont a-unan : "Amen, amen !" 9 Hag ez ejont da gousket evit an noz.

10 Hag o sevel, Ragouel a c'halvas ar servijerion davetañ, hag ez ejont da doullañ ur bez, rak lavarout a rae : "Mar deufe da vervel, e teufemp da vezañ ur godiserezh hag un dismegañs !" 11 Ha p'o devoe echuet da doullañ ar bez, e tistroas Ragouel d'an ti hag e c'halvas e wreg. 12 Hag e lavaras : "Kas unan eus ar mitzhion evit mont da

8,2 a dec'has..Ejipt : pe a dec'has etrezek rannvroioù gorre-Ejipt

4 : aet er-maez : pa voe aet ar re all er-maez

6 : N'eo ket mat.. : Sell Gen. 2, 18.

7 : evit ar wirionez : evit seveniñ finvez an dimeziñ.

welout hag-eñ ez eo bev ; ha mard eo marv, ma touarimp anezhañ en doare na vo den o c'houzout". 13 Hag e kasjont ar vatezh ha da enaouiñ ar goulou ha da zigeriñ an nor ; mont a reas e-barzh hag o c'havout a reas kousket-mat a-gevret. 14 Hag e teuas ar vatezh er-maez da ziskleriañ dezho e oa bev ha ne oa netra fall. 15 Hag e vennigjont Doue an neñv, en ur lavarout :

"Benniget out-Te, o Doue a gement bennozh c'hlan a zo
Ra vezi benniget da holl viken !

16 Benniget out-Te d'am bezañ laouenaet,
ha n'eo ket c'hoarvezet ar pezh a soñjen,
hogen hervez da drugarez vras ec'h eus graet ganimp.

17 Ra vezi benniget da vezañ truezet ouzh daou bennhêr !
Gra en o c'heñver, Mestr, trugarez ha silvidigezh,
ha peurgas o buhez gant levenez ha kendruez !"

18 Neuze e lavaras d'e servijerion peurleuniañ ar bez a-raok ar goulou-deiz. 19 Ha d'e wreg e lavaras ober baraennoù niverus, hag o vont d'an troPELL, e tegasas daou ejen ha pevar dourz, hag e lavaras o aozañ ; hag e voe kroget gant an aozadurioù. 20 Gervel a reas Tobia ha lavarout dezhañ : "E-pad pevarzek deiz ne loc'hi ket ac'han, met chom a ri amañ, o tebriñ hag oc'h evañ du-mañ, hag e laouenai ene va merc'h diouzh hec'h enkreziou. 21 Hag eus va holl vadoù kemer diwar vremañ an hanter, ha kae en-dro yac'h davet da dad ; hag an hanter all, pa vezimp marv, me ha va gwreg, a vezo deoc'h. Kalon, mabig, me a zo da dad hag Edna da vamm, hag ez-kichen emaoimp, hag e-kichen da c'hoar adal bremañ ha da viken : kalon, mabig !"

9. Ar gefridi sevenet.

1 Neuze e c'halvas Tobia Rafael, hag e lavaras dezhañ : 2 "Azarias, va breur, kemer ganit pevar servijer ha daou gañval, ha kae da Rages, kae da di Gabael ha ro dezhañ an teul, degemer an arc'hant hag e degas ganit evit an eured. 3-4 Rak gouzout a rez emañ an tad o niveriñ an deizioù, ha mar dalean un deiz hepken,, e rin glac'har dezhañ kalz-meurbet Gwelout a rez ar pezh en deus touet Ragouel ha ne c'hellan ket tremen dreist e ledoued". 5 Mont a reas Rafael hag ar pevar servijer hag an daou gañval da Rages-Media ha nozvezhiañ e ti Gabael. Hag e roas dezhañ e skrid, hag e tisklerias dezhañ, diwar-benn Tobia, mab Tobit, en devoa kemeret ur wreg hag hen pede d'an eured ; hag o sevel, e kontas dezhañ ar sac'hadoù gant ar sielloù hag o c'hargañ a rejont.

5 Hag e savjont a-gevret beure-mat hag e teujont d'an eured. Hag aet da di Ragouel, e kavjont Tobia ouzh taol; hag e lammas (hemañ) evit e sakudiñ; ha (Gabaël) da ouelañ ha d'e vennigañ en ur lavarout dezhañ : "(Mab) eeun ha nek un den eeun ha kalonek, reizh ha largentezus, an Aotrou da roio dit bennoz an neñv ha d'az kwreg ha d'az tad ha da vamm da wreg ! Ra vezo benniget Doue, dre 'm eus gwelet Tobit, va c'henderv, en unan hañval outañ !"

10. Kimiad da Ragouel.

1 E-keit-se, deiz goude deiz, e tinivere Tobit deizioù ar veaj, da vont ha da zont. Ha pa voe tremenet an deizioù, hag e vab ne oa ket degouezhet, 12 e lavaras : "Ha maz eo bet dalc'het du-hont ? Pe ez eo marvet Gabaël ha n'eus den da reiñ dezhañ an arc'hant ?" 3 Hag e krogas da vezañ ankeniet. 4 Hag Anna, e wreg, a lavare : "Kollet eo va bugel ! N'emañ ken e-touez ar re vev !" Hag en em lakas da c'harmiñ ha da geinañ war he mab, hag e lavaras : 5 'Gwa me, va bugel, dre 'm eus da lezet da vont, te, sklerijenn va daoulagad !" 6 Ha Tobit a lavare dezhi : "Peoc'h ! N'a ket da 'n em chalañ, va c'hoar ; yac'h eo ; kalz emelloù o deus bet du-hont, hag an den a zo aet gantañ a zo a fiziñs hag eus hor breudeur. Kuit a verfeti diwar e benn, va c'hoar, prestik e vo aze". 7 Hag e lavaras dezhañ : "Na gomz ket ouzhin, n'am zouell ket ; kollet eo va bugel !" Hag ez ae a-herr da eveshaat ouzh an hent ma oa aet he mab kuit, bemdez, ha n'he devoa fiziñs e den ebet ; pa veze aet an heol da guzh, e teue en-dro da geinañ ha da leñvañ a-hed an noz hep kavout ar c'houked.

8 Pa voe tremenet pevarzek devezh an eured, en devoa touet Ragouel ober d'e verc'h, e teuas davetañ Tobia hag e lavaras : "Va lez da vont, rak gouzout a ouzon, va zad ha va mamm a soñj (ganto) n'am gwelint ken; ha bremañ e c'houlennan diganit, tad, va lezel da vont en-dro etredek va zad ; diskleriet em eus dit dija penaos em eus e guitaet". 9 Hag e lavaras Ragouel da dTobia : "Chom, mabig, chom ganin, hag e kasin kannaded davet Tobit, da dad, hag e roint kel dezhañ diwar da benn". Hag e lavaras (Tobia) dezhañ : "Tamm ebet, da bediñ a ran d'am lezel da vont ac'han davet va zad".

10 Ha kerkent e roas Ragouel da dTobia Sara, e wreg, hag an hanter eus e holl vadoù, servijerion ha mitizhion, ejened ha deñved, ezen ha kañvaled, gwiskamantou, arc'hant hag arbeuri. O lezel a reas da vont, yac'h, hag

ouzh e saludiñ e lavaras dezhañ : "Yec'hed mat, mabig, ha kae war-raok, yac'h ! Aotrou an neñv da reiñ berzh-mat deoc'h, dit ha da Sara, da wreg, ha ra welin ho pugale a-raok mervel !" 12 Hag e lavaras da Sara, e verc'h : "Kae davet da dad-kaer, peogwir adal bremañ ez int da dud evel ar re o deus da c'hanet. Kae e peoc'h, va merc'h, ra glevin keloù mat diwarnout keit ha ma vevin !" Hag o kimiadiñ (diouto), e lezas anezho da vont.

13 Hag Edna a lavaras da dTobia : "Mab ha breur karet, an Aotrou d'az kaso en-dro, ha ra welin da vugale keit ha ma vevin, ha reoù Sara, va merc'h, a-raok mervel ! Dirak an Aotrou e fizian ennout va merc'h e gwarez ; na ro ket glac'har dezhi holl deizioù da vuhez, mabig ! kae e peoc'h ! A-vremañ ez on da vamm; ha Sara, da c'hoar. Ra vezimp holl eürus evel bremañ holl deizioù hor buhez !" Hag e pokas dezho o-daou, hag o lezas da vont yac'h-mat. 14 Hag e loc'has Tobia eus ti Ragouel, yac'h ha laouen hag o vennigañ Aotrou an neñv hag an douar, Roue an hollved, da vezañ kaset da vad e veaj. Hag e lavaras (Ragouel) dezhañ : "Ra vezi laouen o toujañ da dud holl deizioù o buhez !"

11. Pare Tobit.

1 Evel ma tostaent da gKaserin, a zo dirak Nineue, e lavaras Rafael : 2 "Gouzout a rez penaos hon eus lezet da dad. 3 Redomp en a-raok d'az kwreg ha prientomp an ti e-keit ha ma tegouezhont". 4 Hag ez ejont o-daou a-gevret, ha (Rafael) a lavaras dezhañ : "Kemer ez taouarn ar vestl". Hag ez ae ganto ar c'hi a-dreñv dezhañ ha da dTobia

5 Hag Anna a oa azezet oc'h eveshaat ouzh hent he mab. 6 E verzout a reas o tont hag e lavaras d'e dad : "Setu da vab o tont gant an den a oa aet gantañ". 7 Ha Rafael a lavaras da dTobia kent dezhañ tostaat ouzh e dad : "Gouzout a ran e tigo e zaoulagad ; 8 laka bestl ar pesk ouzh e zaoulagad, hag al louzaouenn a ray d'ar gwennenoù strishaat ha distagañ eus e zaoulagad, hag ec'h adkavo da dad ar gweled hag e welo ar sklerijenn".

9 Hag e redas (Anna) d'en em strinkañ ouzh kerc'henn he mab hag e lavaras dezhañ : "Da welet am eus, mabig, adal bremañ e c'hellan mervel"; hag e tirollas da ouelañ. 10 Hag e savas Tobit, hag en ur strebotiñ ez eas er-maez dre zor ar porzh. 11 Mont a reas Tobia davetañ, bestl ar pesk en e zorn, hag e c'hwezhas en e zaoulagad, hag o terc'hel anezhañ e lavaras : "Kalon, tad !" Hag e lakas al

louzaouenn warnañ hag he lezas (ur pennad). 12 Hag e tistagas (ar gwennennou) gant e zaou zorn diouzh korn e zaoulagad. 13 Ha (Tobit) en em daolas ouzh e gerc'henn, hag (o tirollañ) da ouelañ, e lavaras dezhañ : "Da welet am eus, va mab, sklerijenn va daoulagad !" Hag e lavaras :

"Benniget ra vezo Doue,
ha benniget e Anv bras,
ha benniget e holl aelez santel !
Ra vezo e Anv bras warnomp !
ha ra vezo benniget an holl aelez da holl viken !
Rak Eñ en devoa va skourjezet,
ha setu ma welan Tobia, va mab !"

15 Hag ec'h antreas Tobia, laouen hag o vennigañ Doue leizh e c'henou ; hag e tisklerias Tobia d'e dad en devoa graet berzh en e veaj hag e tegase an arc'hant, hag en devoa kemeret Sara, merc'h Ragouel, da wreg, "ha setu m'emañ o tont hag emañ tostik-tost da zor Nineue".

16 Hag ez eas (Tobit) war-arbenn d'e verc'h-kaer, laouen hag o vennigañ Doue, etrezek dor Nineue ; hag ouzh e welout o kerzhout hag o tremen en e holl nerzh, hep den ouzh e gas gant an dorn, tud Nineue a voe estlammet, ha Tobit a embanne dirazo en devoa bet Doue truez outañ hag en devoa digoret e zaoulagad. 17 Hag ec'h erruas Tobit e-kichen Sara, gwreg Tobia, e vab, hag he bennigas en ur lavarout dezhi : "Degemer mat dit, va merc'h ! Benniget ra vo da Zoue, en deus da zerenet betek ennoomp, va merc'h ! Ha benniget da dad, ha benniget Tobia, va mab, ha ra vezi benniget, te, va merc'h ! Deus e-barzh da di gant yec'hed, bennozh ha levenez ! Deus-tre, va merc'h !" 18 En deiz-se e voe levenez evit an holl Yuzevion o chom e Nineue. 19 Ac'hic'har ha Nabad, e nizion, a zeuas ivez, laouen, davet Tobit.

12. Rafael, kannad an Aotrou.

1 Pa voe peurc'hraet an eured, e c'halvas Tobit e vab Tobia, hag e lavaras dezhañ : "Mabig, gwel da reiñ ar gopr d'an den en deus da ambrouget ha da lakaat en tu-hont d'ar gopr". 2 Hag e lavaras (Tobia) dezhañ : "Tad, pegement a roin dezhañ da c'hopr ? N'on ket koll mar roan dezhañ an hanter eus ar madou en deus degaset ganin. 3 Va derenet en deus er yec'hed, pareet va gwreg, dezouget ganin an arc'hant, ha gwellaet ac'hanout-te : pegement a roan c'hoazh dezhañ evel gopr ?" 4 Hag e lavaras Tobit dezhañ : "Reizh eo dezhañ, mabig, kemer an hanter eus

kement tra en devoa o tont (en-dro)". 5 Hag e c'hervel a reas (Tobia) hag e lavaras : "Kemer an hanter eus kement tra az poa o tont en-dro, evel gopr, ha kae e peoc'h !"

6 Neuze e c'halvas (Rafael) anezho o-daou dre guzh hag e lavaras dezho : "Benniget Doue ha kanmeulit anezhañ dirak an holl re vev evit ar pezh en deus graet evidoc'h a vad, en ur vennigañ hag en ur ganañ e Anv. Diskouezit oberou Doue d'an holl dud gant enor ha na lureit ket evit e ganmeulit. 7 Kevrin ar roue a zo mat e guzhat, met oberennou Doue a zo da ziskuliañ ha da ziskouezata gant enor. Grit ar pezh a zo mat, hag ar pezh a zo fall n'ho kavo ket

8 Gwell eo pedenn gant gwirionez, hag aluzen gant reizhdred, eget pinvidigezh gant direizhdred. Gwell eo ober aluzen eget dastum aour. 9 An aluzen a zieub eus ar marv hag a c'hilana a bep pec'hed. Ar re a ra aluzen o devo o gwalc'h a vuhez. 10 Ar re a ra pec'hed ha direizhdred a zo enebourion dezho o-unan.

11 An holl wirionez deoc'h a zisklerian ha ne guzhan ouzhoc'h netra. Dija em eus diskouezet deoc'h ha lavaret : Kevrin ar roue a zo mat e guzhat hag oberou Doue a zo da ziskuliañ gant enor. 12 Ha bremañ, pa oas o pediñ, evel Sara, me eo a gase eñvoradur ho pedenn dirak klod an Aotrou ; ha pa zouares ar re varv, heñvel-dra. 13 Ha pa n'ec'h eus ket tortet evit sevel ha dilezel da lein evit mont da sebeliañ an den marv, neuze eo ez on bet kaset davedout evit da amprouiñ. 14 Ha war un dro en deus Doue va c'haset da bareañ, te, ha Sara, da c'houhez. 15 Me eo Rafael, eus ar seizh ael en em zalc'h hag a zeu dirak klod an Aotrou".

16 Hag e voen strafuilhet o-daou ; kouezhañ a rejont war o dremm hag o devoe aon. 17 Hag e lavaras (Rafael) dezho : " N'ho pet ket aon ! Peoc'h deoc'h ! Benniget Doue da holl viken ! 18 Me, pa oan ganeoc'h, n'eo ket dre va hegarated en ho keñver e oan ganeoc'h, hogen dre youl Doue. Benniget-Eñ a-hed an holl zeizioù, kanmeulit-Eñ ! 19 Merzet hoc'h eus ne zebren netra, hogen ur weledigezh eo a zo bet merzet ganeoc'h. 20 Ha bremañ, benniget war an douar an Aotrou ha kanmeulit Doue. Setu mac'h adsavan davet an Hini en deus va c'haset. Skrivit kement tra a zo

12, 10 : enebourion dezho o-unan : g.e.g. : enebourion o ene
12 : eñvoradur : Sell. Niv. 5, 26 ha Lev. 24,7

c'hoarvezet ganeoc'h". Hag ec'h adpignas. 21 Sevel a rejont, met n'hallent ken e welout. 22 Hag e vennigent hag e kanent Doue, hag e veuliñ a raent evit e holl veuroberoù : gwelet e oa bet ganto ael Doue !

13. Kanenn dTobit.

- 1 Hag e lavaras Tobit :
- 2 Benniget ra vezo an Doue a vev da virviken !
ha (benniget) e roueelezh !
Rak skourjezañ, a ra ha trueziñ,
diskenn a ra d'an Ades, da gondoniou an douar,
hag ober adpignat eus ar gollidigezh vras,
ha n'eus den a ziflipfe diouzh e zorn.
- 3 Kanmeulit-Eñ, mibion Israel, dirak ar broadoù ;
rak hor strewet en deus en o metou.
- 4 Eno en deus diskouezet deoc'h e veurdez ;
Uhelveulit-Eñ dirak kement a zo bev,
rak Eñ eo hon Aotrou, hag Eñ, hon Doue,
hag Eñ eo hon Tad hag hon Doue da holl viken.
- 5 Hon skourjezañ a ra evit hon direizhderioù,
met trueziñ a ray ouzhoc'h holl,
(ho tastum a ray) a-douez an holl vroadoù
e-lec'h maz oc'h bet strewet.
- 6 Mar distroit davetañ a holl galon hag a holl ene
evit seveniñ dirazañ ar wirionez :
neuze e tistroio davedoc'h,
ha ne guzho ken e zremm ouzhoc'h hiviziken.
- 7 Ha bremañ evesahit ouzh ar pezh en deus graet
evidoc'h, ha kanmeulit-Eñ leizh ho kenou ;
ha benniget Aotrou ar reizhded
hag uhelveulit Roue ar c'hantvedoù.
- 8 Me, war douar va harlu, a ganmeul anezhañ
hag a ziskouez e c'halloud hag e veurdez
d'ur vroad a bec'herion.
Distroit, pec'herion, ha sevenit ar reizhded dirazañ :
Piv a oar ? mar fell dezhañ ober trugarez deoc'h ?
- 9 Va Doue a uhelveulan
ha va ene (a gan) Roue an neñv
hag a drid a levenez gant e veurdez.

13, 6 : a holl galon : g.e.g. gant hoc'h holl galon.
7 : evidoc'h, pe : ganeoc'h.
8-11 : arrouden troet diwar an destenn verr.

- 10 Ra lavaro an holl hag hen uhelveulint e Yerosalem
Yerosalem, kêr santel ,
da gastizañ a ra en abeg da oberoù da vibion,
hag a-nevez en devo truez ouzh mibion ar re just.
- 11 Kanmeul an Aotrou a-zevri-kaer,
ha bennig Roue ar c'hantvedoù,
ma vo a-nevez savet e Deltenn ennout
gant levenez,
- 12 ma laouenaio ennout an holl harluidi,
ha ma karo ennout an holl reuzeudion
evit an holl rummadoù da viken !
- 13 Ur sklerijenn skedus a lugerno
betek holl harzoù an douar :
broadoù niverus (a zeuio) a-bell,
hag annezidi holl bennoù pellañ an douar
etrezek da Anv santel gant o donezonou
en o daouarn evit Roue an neñv ;
Rummadoù a rummadoù a roio dit levenez
hag anv an dilennadez (a chomo)
evit ar rummadoù da viken.
- 14 Milliget an holl re a lavar komzoù garv,
milliget an holl re az tistruj
hag a ziskar da vogerioù,
an holl re a zismantr da dourioù hag a lesk da diez
Ha benniget e vezo da viken an holl re az touj !
- 15 Kae neuze, ha bez evurus en abeg da vibion
an dud reizh, rak holl e vezint bodennet
hag e vennigent Aotrou ar c'hantvedoù.
Evurus ar re da gar, hag evurus ar re a vo laouen
gant da beoc'h !
- 16 Hag evurus an holl dud a vo enkrezet
gant da holl reuzioù, rak ennout e vezint laouen
hag e welint da holl levenez da holl viken.
Ha va ene a vennigo an Aotrou, ar Roue bras,
rak Yerosalem a vezo adsavet,
hag er gêr, e Di, evit an holl gantvedoù.
Evurus e vin-me, mar deu nemorant va gouenn
da welout da glod ha da ganmeuliñ Roue an neñv.
Dorioù Yerosalem gant safir hag emrodez
a vo adsavet, ha gant mein prizius da holl vogerioù

13, 11 : e Deltenn, e Di, e Santual, e Dempl.
15 : ggant da beoc'h d.l.e? gant da eurvad.
17 : Soufir, pe Ofir : Sell. Job 22, 24

Tourioù Yerousalem en aour a vo adsavet,
hag he difennoù, en aour glan.

Straedoù Yerousalem a vezo pavezet
gant skarbouklez ha mein Soufir

- 18 Ha dorjoù Yerousalem a gano meulganou
a levez hag hec'h holl diez a gano Alleluia,
benniget Doue Israel,
ha benniget ar re a vennig an Anv santel
da viken ha muioc'h c'hoazh !

14. Darvoudoù diwezhañ buhez Tobit ha Tobia.

1 Hag e voe peurechuet komzoù trugarekadenn dTobit

2 Hag e varvas e peoc'h d'an oad a gant daouzek vloaz
hag e voe veziet gant enor e Nineue. Ha daou vloaz ha
tri-ugent en devoa pa gollas e zaoulagad, ha goude adkavet
gantañ ar gweled, e vevas er builhentez hag e reas
aluzenou. Derc'hel a reas ivez da vennigañ Doue ha da
uhelveuliñ meurdez Doue. 3 Ha pa voe o vont da vervel, e
c'halvas Tobia, e vab, hag e roas dezhañ e urzhioù :
"Mabig, kas (ganit) da vugale, 4 ha kerzh buan da vMedia,
rak krediñ a ran-me e komz Doue war Nineue, en devoa
lavaret Naoum : Kement tra a vezo hag a c'hoarvezo war
Asour ha Nineue ; ha kement tra o deus lavaret profeded
Israel en deus kaset Doue, se a c'hoarvezo, netra ne vezo
dilamet eus o holl gomzoù ; holl e tegouezhint en o amzer,
hag e Media e vezo silvidigezh muioc'h eget en Asour hag e
Babulon. Rak gouzout a ran, me, ha krediñ a ran : kement
tra en deus lavaret Doue a vezo hag a c'hoarvezo ; ha ne
gouezho ket ur gomz eus an diouganou. Hag hor breudeur a
zo o chom war zouar Israel a vezo holl stlabezet ha
forbannet eus an douar mat-se, hag holl vro Israel a vezo
digenvez, ha Samareia ha Yerousalem a vezo digenvez, ha
Ti Doue, er glac'har, a vezo losket evit ur pennad. 5 Hag
a-nevez e truezo outo Doue, hag o degas a ray Doue en-dro
da zouar Israel, hag a-nevez ec'h adsavint an Ti, nann avat
evel an hini kentañ, betek ar mare ma vo peursevenet an
amzerioù merket. Ha goude-se e tistroint holl diouzh o
forbannerezh hag ec'h adsavint Yerousalem a-stad, ha Ti
Doue enni a vo adsavet, evel m'o deus lavaret diwar e benn
profeded Israel.

6 Hag an holl vroadou, re an douar a-bezh, a zistroio
holl hag a zoujo Doue e gwirionez ; hag e tilezint holl o

14, 4 : Sell. Nahoum 2, 14 ha 3, 7-19 -Asour : Athour, e gresianeg
an diouganou : g.e.g. ar c'homzoù

idolennoù a zihenne anezho en o diheñchadurioù
touellus, hag e vennigint Doue ar c'hantvedoù er reizhded.

7 Holl vibion Israel a vezo saveteet en deizioù-se, dre
gaout soñj eus Doue, e gwirionez, en em zastumo hag a
zeuio da Yerousalem hag a chomo da viken war zouar
Abraam e savete hag e vezo roet (an douar-se) dezho. Hag
e vezo laouen ar re a gar Doue e gwirionez, hag ar re a ra
ar pec'hed hag an direizhded a vezo rasket diwar an douar
a-bezh.

8 - 9 Ha bremañ, va bugale, me a gemenn deoc'h
:servijit Doue e gwirionez ha grit ar pezh a blij dezhañ ; ha
d'ho pugale, ra vezo kemennet seveniñ reizhded hag
aluzen, ha ma talc'hint soñj eus Doue ha ma vennigint e
Anv e pep degouezh, e gwirionez ha gant o holl nerzh. Ha
bremañ, te, mabig kae er-maez eus Nineue ha na chom ket
amañ. En deiz m'az po douaret da vamm em c'hichen, en
deiz-se end-eeun na chom ket en he harzoù. Rak gwelout a
ran kalz a zireizhded enni, ha kalz a floderezh a vez graet
enni hep n'o defe mez. h.

10 Sell, mabig ouzh kement en deus graet Nadab da
Ac'hikar en devoe e savet ; ha n'eo ket en-bev ez eo bet
diskennet en douar ? Met restaolet en deus Doue e
fallagriezh ouzh e fas : deuet eo d'ar sklerijenn Ac'hikar, tra
m'eo aet Nadab en deñvalijenn beurbad, dre m'en devoa
klasket lazhañ Ac'hikar. Dre ober an aluzen ez eo aet
er-maez eus griped ar marv en devoa stegnet dezhañ
Nadab, ha Nadab a zo kouezhet e griped ar marv en deus
graet dezhañ mervel. 11 Ha bremañ, va mibion, gwelit ar
pezh a zegas an aluzen hag ar pezh a zegas an direizhded,
lazhañ a ra. Ha setu va ene o vankout din". Hag e lakat a
rejont war ar gwele hag e varvas. Hag e voe beziet gant
enor.

12 Ha pa varvas e vamm, e touras anezhi Tobia gant
e dad. Hag ez eas, eñ hag e wreg, da vMedia, hag e chomas
en Ekbatan gant Ragouel, e dad-kaer. 13 Hag e reas gant
bri en-dro d'o c'hozhni hag o beziañ a reas en Ekbatan a
vMedia. Hag en devoe da hêrezh ti Ragouel hag hini Tobit,
e dad. 14 Hag e varvas d'an oad a gant seitek vloaz,
enoret-bras. 15 Gwelout a reas ha klevout, a-raok mervel,
distruj Nineue, ha gwelout he zud prizoniet kaset da
vMedia, ar re en devoa forbannet Ac'hic'har, roue Media.
Hag e vennigas Doue evit kement en devoa graet da vibion
Nineue hag Athour. Laouen e voe diwar-benn Nineue, hag e
vennigas an Aotrou Doue evit kantvedoù ar c'hantvedoù.

XX

1. MAKABEED

Daou levr a gaver er Bibl dindan an titl "Ar Vakabeed", o tanevellañ, pep hini diouzh e stumm, ur prantad berr a-walc'h eus istor pobl Israel. Er mare-se o devoa laketañ priñsed ellenek o beli war ur vro ec'hon, "adalek stêr an Eufrat betek harzoù an Ejipt", gant Antioc'heia da gêrbenn, ha fellout a rae dezho hevelebeakaat outo o-unan ar pobloù o devoa aloubet. Unan anezho pergen, ar roue Antioc'hos anvet Epifan, a renas etre 175 ha 164 KHS, en devoa graet e venoz da ellenekaat ar Youdaia, hag a grogas da zougen lezennoù direizh evit rediañ ar Yuzevion da enteuziñ er sevenadurezh c'hresianek, da zianzav kredennoù, gouelioù ha boazioù o hendadoù evit lidañ aberzhoù d'an idoloù. E sigur ober "ur bobl nemetken" gant holl dudadoù e rouantelezh, e oa mall gantañ skarzhañ kuit an holl zibarelezhioù ha raskañ an holl genelioù arallstur. Ha tud a gavas Antioc'hos Epifan e-mesk ar Yuzevion, - met piv a vo souezhet gant se ? - ha zoken e-touez o fennadurezhioù, evit harpañ e vennadoù ha kenoberiañ gant an estren, e-skeud mont gant an Araokaat ha, gouez dezho, evit mad o broad (1, 11-15). Met tud all ivez a savas da enebiñ ouzh an heskiner hag ouzh e gemennadurioù enepreizh hag enepyuzev : gant ar Vakabeed eo e voe kaset da benn an emsavadeg.

Matathias, ur beleg, a gemeras penn an harzerezh, o sachañ gantañ an holl re "o devoa gred evit al Lezenn hag a zalc'he d'an Emglev" (2, 27). En em dennañ a rejont d'ar gouelec'h evit en em brientiñ a-benn stourm ouzh armead ar vac'homerion. Goude e varv e kemeras Youdas, anvet Makabai, lec'h e dad e penn ar strolladoù-stourm, ha gant ar c'hurioù a sevenas e teuas a-benn da skarzhañ an enebour diouzh ar vro, nemet diouzh un nebeut kreñvlec'hioù, Yerousalem en o zouez ; an Templ, a oa bet disakret, a voe glanaet, ha goude marv Antioc'hos, ec'h adkavas ar Yuzevion ar frankiz da lidañ o gouelioù evel diagent. Met kenderc'hel a reas ar c'hrogadoù ha kouezhañ

1 MAKABEED

a reas Youdas. E vreur Yonathan a gasas neuze ar stourmadeg, gwech oc'h ober emglev gant ar Romaned, gwech gant ar Spartiz, gwech o klask intent gant roue Suria, ha d'an diwezh, e kouezhas, eñ ivez, etre daouarn an enebourion. Ken brudet hag e vreudeur e voe Simon dre e galoned hag e garantez evit hêrezh e dadoù, hag o zri, e rojont o buhez evit o feiz hag o bro.

Ha bremañ, pa daoler ur sell war an emsav o devoa renet, e c'heller lavarout o devoa dieubet o bro eus an estren, diazezet ur stad yuzev dizalc'h, adsavet al Lezenn hag al lidoù hengounel ha degaset d'ar bobl ar surentez, "pep hini azezet dindan e winienn hag e fiezenn, hep na voe den da ober aon dezhañ" (14, 12).

Ur wech c'hoazh e oa bet saveteet dre zorn ar Vakabeed hêrezh an Aotrou, ar Salver nemetañ. Youdas Makabai (d.l.e. morzhol ?), hag en devoa bet al levezon vrasañ en emsavadeg, a roas e anv d'e vreudeur ha d'an holl re a genstrollas ganto evit difenn Lezenn an Aotrou, feiz o hendadoù ha frankiz o bro. Sellet int bet a bell'zo evel harozed ha merzherion, gant ar Yuzevion hag ar Gristenion, evel brogarourion galonek a dra sur gant an holl, tud dellezek ivez da vezañ sellet gant estlamm ha kehelet gant an holl dud a feiz.

Dianav eo aozer levr kentañ ar Vakabeed, met e oberenn a vefe bet skrivet war-dro ar bloavezh 100 KHS.

1.MAKABEED

1. Antioc'hos o trevadenniñ, oc'h ellenaat ar vro.

1 Ha setu, goude m'en devoa Aleksandr, mab Filip, Makedoniad, a oa deuet eus bro-gKhetim, (m'en devoa) pilet Dareios, roue ar Bersed hag ar Vediz, ha ma oa deuet roue en e lec'h, da gentañ war an Ellas, 2 e stagas gant emgannoù niverus, e tapas kreñvlec'hioù hag e lazhas rouaned an douar. 3 Mont a reas betek pennoù an douar ha kemer dibourc'hioù e-leizh a vroadoù. Hag e voe sioul an douar dirazañ. En em sevel hag uhelaat a reas en e galon ; 4 hag e tastumas un armead galloudus-meurbet, hag e vestronias rannvroioù, broadoù ha rouanedigoù, hag e tlejont dezhañ truj.

5 Ha goude kement-se e kouezhas war e wele hag e ouezas edo o vont da vervel. 6 Hag e tec'halvas e ofiserion, an uhelidi a oa bet savet gantañ ez-youank, hag e rannas etrezo e rouantelezh, tra ma oa c'hoazh bev. 7 Renet en devoa Aleksandr daouzek vloaz pa varvas. 8 Hag e voe mestr e ofiserion, pep hini en e zalc'h. 9 Hag e lakjont holl talgenoù goude e varv, hag o mibion war o lerc'h e-pad kalz a vloavezhioù, hag e liesajont ar reuzioù war an douar.

10 Hag e teuas diouto ur wrizienn bec'herez, Antioc'hos Epifan, mab Antioc'hos, ar roue, a oa bet gouestlad e Roma hag a zeuas da vezañ roue er bloaz kant seizh-ha-tregont eus rouantelezh an Ellened.

11 En deizioù-se e tiflukas eus Israel mibion zireol a hoalas kalz a dud en ur lavarout : "Deomp, hag en em gevredomp gant ar broadoù a zo en-dro dimp, rak abaoe maz omp rannet diouto hon eus bet kalz a reuzioù". 12 Hag e voe mat ar gomz ouzh o daoulagad, 13 ha darn eus ar bobl a zifraeas mont davet ar roue, a roas dezho an aotre

1, 1 :Ha setu : g.e.g. e c'hoarvezas

Khetim, pe : Kiteiz, annezidi an inizi hag an aodoù.

7 : 12 vloaz : 336-323 KHS

8 : en e zalc'h, pe en e dolead

11 : mibion zireol : ar Yuzevion difeal e-keñverl Lezenn vMoses

1 MAKABEED 1

da heuilh boazioù ar broadoù. 14 Sevel a rejont ur gourenlec'h e Yerousalem diouzh gizioù ar broadoù, 15 hag ober evito o-unan podoù-mezenn ha disrannañ diouzh an Emglev santel ha stagañ ouzh ar broadoù hag en em werzhañ evit ober an droug.

16 Hag (ur wech) startaet ar rouantelezh dirazañ, Antioc'hos a fellas dezhañ bezañ roue bro an Ejipt, evit ren war an div rouantelezh. 17 Mont a reas d'an Ejipt gant ur boblad niverus, gant kirri, olifanted, marc'hegerion hag ul lestraz bras, 18 hag e krogas an emgann enep Ptolemai, roue an Ejipt, hag e troas Ptolemai a-zirazañ hag e tec'has, hag e kouezhas gloazidi niverus. 19 Tapout a rejont ar c'hêrioù kreñvlec'hiet e bro an Ejipt, hag (Antioc'hos) a skrapas dibourc'hioù douar an Ejipt. 20 Distreiñ a reas Antioc'hos, goude bezañ pilet an Ejipt er bloaz kant tri-ha-daou-ugent, hag e savas enep Israel hag e pignas war Yerousalem gant un tolpad bras. 21 Mont a reas er Santual gant rogentez, ha kemer an aoter aour, kantolor ar goulou hag e holl zafaroù, 22 taol ar profoù, ar c'hopoù hag ar c'hiboù, al loskerioù-frondoù en aour, ar stenneris, ar c'hurunenoù hag ar c'hinkladur aour a oa ouzh talbenn an Templ, ha raskañ a reas pep tra. 23 Kemer a reas an arc'hant hag an aour hag an traoù prizius, ha tapout an teñzorioù kuzhet a gavas. 24 Ha tapet gantañ kement tra, ez eas d'e vro : graet en devoa lazhadeg ha komzet gant rogoni vras.

25 Hag e voe kañv bras war Israel er vro a-bezh.

26 Hag e hirvoudas pennoù ha kozhidi, merc'hed ha paotred yaouank a zizerias, ha kened ar maouezed a zisleberas.

27 Pep ozhac'h yaouank a stagas gant ur c'heinvan, hag azezet er gambr-eured hi a voe e kañv.

28 Hag e krenas an douar evit e annezidi, hag holl diegezh Yakob a voe gwisket a vezh.

29 Daou vloaz goude e kasas ar roue ur penn-tailhanter e kêrioù Youda, a zeuas da Yerousalem gant un tolpad bras. 30 Hag e lavaras dezho komzoù a beoc'h dre finesa, hag e voe kredet ennañ. Hag en em daolas war ar gêr a-daol-trumm, hag e skoas warni un taol

1, 17 : ur boblad niverus, pe : un engroez a bouez ;
ul lestraz : ur strollid listri
18 : Ptolemai VI Filometor (181-145 KHS)
20 : er bloaz 143 d.l.e. e 169 KHS
29 : daou vloaz goude :g.e.g. goude daou vloavezh deizioù

1 MAKABEED 1

bras, hag e voe lazhet kalz a dud eus Israel. 31 Tapout a reas dibourc'hioù ar gêr, tangwallañ anezhi ha diskar he zier hag he mogerioù tro-dro. 32 Kas a rejont d'an harlu ar gwragez hag ar vugale ha perc'hennañ ar chatal. 33 Hag adsevel a rejont Kêr-David gant ur voger vras ha kreñv, tourioù tev, hag e voe evito ur c'hreñvlec'h. 34 Ha lakaat a rejont eno ur ouenn bec'herez, tud dilezenn, hag en em greñvaat a rejont enni. 35 Lakaat a rejont armoù ha bitailh, ha dastumet (ganto) dibourc'hioù Yerousalem o lakjont eno, hag e teujont da vezañ un antell vras :

36 Kement-se a voe un traped evit ar Santual un ebeber divat evit Israel e pep amzer.

37 Skuilh a rejont ur gwad didamall en-dro d'ar Santual, ha saotrañ al lec'h sakr.

38 Hag e tec'has annezidi Yerousalem en abeg dezho, hag e teuas da vezañ un drevadenn estrañjourion, da vezañ estren d'ar re a oa ganet enni, hag he bugale a zilezas anezhi.

39 He Santual a voe dilezet evel ur gouelec'h, he gouelioù a droas e kañvoù, he sabatoù en dismegañs, hec'h enor en dispriz.

40 Diouzh ar c'hloar he devoa bet e voe karget a zizenor, hag hec'h uhelded a droas e kañvoù.

41 Hag e skrivas ar roue d'e rouantelezh a-bezh da vezañ holl ur bobl nemetken, 42 ha da zilezel pep hini e lezennoù. Hag e tegemeras an holl vroadoù urzh ar roue. 43 Ha kalz eus an Israeliz a voe laouen gant e gehelerezh, a aberzhas d'an idoloù hag a zisakras ar sabat. 44 Hag e kasas ar roue lizheroù dre zorn kannaded da Yerousalem ha da gêrioù Youda, (o kemenn dezho) heuilh lezennoù estren d'ar vro, 45 skarzhañ holloskadoù, aberzhoù ha diedoù kinnig eus ar Santual, ha disakrañ sabatoù ha gouelioù, 46 saotrañ ar Santual hag ar Sent, 47 sevel aoterioù, santualioù ha temploù-idoloù ha lidlazhañ moc'h ha loened dic'hlan, 48 lezel o mibion diamdroc'h, euzhusaat o oneoù dre bep dic'hlanded ha disakradur, 49 e doare da zisoñjal al Lezenn ha da gemmañ an holl urzhreolennoù. 50 "Hag an neb na ray ket hervez urzh ar roue a varvo" 51 Gant an

1, 42 : e tegemeras urzh : ec'h asantas ober diouzh urzh.
- ar broadoù : ar re na oant ket eus Israel.
46 : ar Sent : ar Yuzevion feal d'al Lezenn

holl lavarennoù-se eo e skrivas d'e rouantelezh a-bezh, hag e lakas evashaerion war an holl bobl hag e c'hourc'hemen-nas da gêrioù Youda ober aberzhoù e pep kêr. 52 Kenstrollañ a reas kalz eus ar bobl ganto, - an holl re a zileze al Lezenn - hag ober a rejont traoù fall er vro, 53 ha rediañ Israel da guzhat en e holl vinic'hioù.

54 Ha d'ar pemzekvet deiz eus (miz) Khaseleu, er bloaz kant pemp-ha-daou-ugent, e voe savet un euzhuster mantrus war an aoter, hag e kêrioù Youda tro-dro e voe savet aoterioù. 55 Hag ouzh dorioù an tiez ha war al leurennoù e veze ezañset. 56 Ha levrioù al Lezenn, ar re a gavent, a veze dêvet en tan, (goude bezañ bet) drailhet. 57 Ha pa veze kavet e ti unan bennak ul levr eus an Emglev, ha mar sente unan ouzh al Lezenn e veze gant kemennadur ar roue kaset d'ar marv. 58 Dre o nerzh eo e raent gant Israel, gant ar re a veze kavet, miz goude miz, er c'hêrioù. 59 Ha d'ar bemp warn-ugent eus ar miz e veze aberzhet war an aoter savet war aoter (an holloskadou). 60 Hag ar maouezed o devoa amdroc'het o bugale a veze laket d'ar marv hervez an urzhreolennoù, 61 a-isplh o magadelled ouzh o c'houzoug, o ziegezhioù ivez hag ar re a rae an amdroc'h dezho.. 62 Met kalz en Israel a voe kreñv a-walc'h hag o devoe nerzh evit chom hep debriñ traoù dic'hlan. 63 Asantiñ a rejont mervel kentoc'h eget en em saotrañ gant meuzioù dic'hlan ha disakrañ an Emglev santel, ha mervel a rejont. 64 Deuet e oa ar Gounnar vras war Israel, kalz-meurbet.

2. Stourmerez Matathias.

1 En deizioù-se e savas Matathias, mab Yoann, mab Sumeon, ur beleg eus mibion Yoarib, eus Yerousalem, hag ez eas da chom e Modein

2 Hag en devoa pemp mab : Yoann, lesanvet Gadi, 3 Simon, galvet Thasi, 4 Youdas, galvet Makabai, 5 Eleazar, anvet Auaran, Yonathes, anvet Apfous, 6 Hag e welas an

1, 54 : Khaseleu :pe Kisleu : navet miz ar bloaz (du-kerzu)
-euzhuster mantrus,pe euzhuster ar vantridigezh(Daniel 9,27)
57:e veze.gant...marv g.e.g.kemennadur ar roue hen lake d'ar marv

63 : kentoc'h eget :g.e.g. evit (chom) hep.

2, 1 e savas :lavarenn evit merkañ e teu a-wel un dudenn nevez, un den a-bouez en istor Israel.

4 : Makabai : ger tost d'ur ger hebraek o talvezout morzhol

.taolioù-disakr a veze graet e Youda hag e Yerousalem, 7 hag e lavaras : "Gwa, me ! daoust ha ganet on evit gwelout drastadeg va fobl ha gwastadur ar gêr santel, ha chom azezet aze, tra m'eo deroet e dorn an enebourion, ar Santual e dorn an estrenion ?

- 8 Deuet eo he Santual evel un den diglod :
- 9 binvioù he gloar a zo bet kaset d'ar prizonerezh, lazhet eo bet he bugaligoù war he leurennoù, he yaouankizoù dre gleze an enebour.
- 10 Petore broad n'eo ket bet hêr eus he roueelezh, ha n'he deus ket tapet eus he dibourc'hioù ?
- 11 Hec'h holl ginkladur a zo bet dilamet, e-lec'h bezañ dieub, setu hi sklavourez.
- 12 Ha setu hon lec'h santel, hon c'haerder hag hor gloar aet da ouelec'h, hag o deus he disakret ar broadoù.
- 13 Da betra e talv dimp bevañ c'hoazh ?

14 Hag e fregas Matathias hag e vibion o dilhad, hag e wiskjont seier hag e rejont kañv bras.

15 Hag e teuas, a-berzh ar roue, ar re a redie (an dud) da zianzav (ar feiz) betek kêr vModein evit an aberzhoù. 16 Ha kalz eus an Israeliz a yeas daveto, met Matathias hag e vibion a voe bodet a-gevret. 17 Hag e c'houlennas tud ar roue en ur lavarout da vMatathias ar c'homzoù-mañ : "Mestr, hag enoret, ha bras ez out er gêr-mañ, ha harpet gant mibion ha breudeur. 18 Kae war-raok eta ar c'hentañ evit seveniñ urzh ar roue, evel m'o deus graet an holl vroadoù, ha paotred Youda hag ar re chomet e Yerousalem, hag e vezi, te ha da vibion, e-touez mignoned ar roue, ha te ha da vibion a vezo enoret gant arc'hant hag aour ha kefredioù". 19 Hag e respontas Matathias en ur lavarout a vouezh kreñv : "Ha pa vefe an holl vroadoù a zo e ti rouantelezh ar roue o sentiñ outañ, en ur bellaat pep hini diouzh keheladur e dadoù, hag oc'h en em stagañ ouzh e urzhreolennoù, 20 me, va mibion ha va breudeur a gerzho en Emglev hon tadoù. 21 (Doue) ra viro ouzhimp a zilezel Lezenn ha reolennoù ! 22 Ouzh urzhioù ar roue ne sentimp ket evit tremen e-biou hon azeulerezh a-zehou pe a-gleiz".

23 Hag evel ma echue gant ar c'homzoù-se, e teuas war-raok ur Yuzev ouzh daoulagad an holl evit aberzhiñ war an aoter e Modein hervez urzh ar roue. 24 Ouzh e welout,

2, 10 :he roueelezh :pe he falezioù.

Matathias a voe leun a c'hred hag e skrijas e lounezhi ; sevel a reas ennañ fulor hervez ar reizhded, hag o redek, e vuntras anezhañ war an aoter. 25 Ha paotr ar roue, a redie da aberzhiñ, a lazhas ivez war an taol, hag an aoter a ziskaras. 26 Hag e voe entanet e c'hred evit al Lezenn, evel ma oa bet Finees e-keñver Zambri, mab Salom.

27 Hag e huchas Matathias er gêr a vouezh kreñv en ur lavarout : "Neb en deus gred evit al Lezenn hag a zalc'h d'an Emglev, ra zeuio d'am heul !" 28 Hag e tec'has, eñ hag e vibion, d'ar menezioù, o tilezel kement tra o devoa er gêr

29 Neuze e tiskennas kalz a dud a glaske ar reizhded hag an eeunded, d'ar gouelec'h evit en em ziazezañ eno, 30 int hag o mibion hag o gwraez hag o chatal, rak kaletet e oa warno ar reuzioù. 31 Hag e voe kemennet da baotred ar roue ha d'ar strolladoù a oa e Yerousalem, kêr David, e oa diskennet tud, ar re o devoa distaolet urzhreolennoù ar roue, da guzhlec'hioù ar gouelec'h. 32 Hag e redjont war o lerc'h, niverus, hag o zapjont, hag e kampjont a-dal dezho hag e prientjont a-enep dezho un argad a-benn deiz ar sabat. 33 Hag e lavarjont dezho : "A-walc'h bremañ ! Deuit er-maez, grit diouzh urzh ar roue hag e vevot !" 34 Hag e lavarjont : "Ned aimp ket er-maez, ha ne raimp ket urzh ar roue da zisakrañ deiz ar sabat". 35 Hag e tifraejont (ober) brezel dezho. 36 Met (ar Yuzevion) ne respontjont ket dezho, na skeiñ ur maen ganto, na stouvañ ar c'huzhlec'hioù, 37 o lavarout : "Marvomp holl en hon eeunded : testoù eo ganimp an neñv hag an douar ez eo hep barn e lazhit ac'hanomp". 38 Hag e savas (ar re all) a-enep dezho en arsailh e-pad ar sabat, hag e varvjont, int hag o gwraez hag o bugale hag o chatal, betek ur millier a dud.

39 Hen gouzout a reas Matathias hag e vignoned, hag e rejont warno kañv bras, 40 hag e lavarjont an eil d'egile : "Ma reomp holl evel m'o deus graet hor breudeur, ha mar ne stourmomp ket enep ar broadoù evit hor buhez hag hor reolennoù, bremañ-souden o devo hon diouennet diwar an douar". 41 Hag e rejont un disentez en deiz-se en ur lavarout : "Kement den a zeuio warnomp evit an argad da zeiz ar sabat, stourmomp a-enep dezhañ, ha ne varvimp ket holl evel m'eo marvet hor breudeur er c'huzhlec'hioù".

42 Neuze en em vodas ganto ur strollad Asideaned,

2, 26 : Finees : Pinehas en hebraeg (Niv. 26, 11)

42 : Asideaned : ur strollad Yuzevion feal ouzh al Lezenn, tud deol

kadourion galonek en Israel, an holl re en em ginnige a-youl-vat evit al Lezenn. 43 Hag an holl re a dec'he diouzh ar reuzioù en em dolpas ganto hag a zeuas da vezañ evito ur skoazell. 44 Strollañ a rejont un armead ha skeiñ a rejont war ar bec'herion en o fulor, ha war an dud dilezenn en o c'hounnar ; hag an nemorant a dec'has d'ar broadoù evit bezañ saveteet. 45 Hag e reas Matathias hag e vignoned un droiad evit diskar an aoterioù ; 46 amdroc'hañ a rejont ar vugale diamdroc'h a gavjont war diriad Israel, dre heg, 47 Bannañ mibion ar rogoni, hag ober a reas berzh al labour etre o daouarn. 48 Adkregiñ a rejont el Lezenn diouzh dorn ar broadoù hag ar rouaned, ha ne lezjont ket galloud gant ar pec'her

49 Hag e tostaas an deizioù evit Matathias da vervel, hag e lavaras d'e vibion :

"Bremañ eo harpet-mat ar rogentez hag ar gunujenn mare ar reveuzi ha brouez ar gounnar.

50 Bremañ, va bugale, bezit gredus evit al Lezenn ha roit ho puhez evit Emglev hon tadoù.

51 Ho pet soñj eus oberoù ho tadoù, o devoa graet en o rummadoù, hag e tegemerot klod bras ha brud peurbad.

52 Abraam, daoust ha n'eo ket bet kavet feal en amprou, ha n'eo ket bet kontet se dezhañ da reizhded ?

53 Yosef, en amzer e enkreiz, en deus miret ar gourc'hemenn hag a zo deut da vezañ aotrou en Ejipt.

54 Finees, hon tad, dre vezañ bet entanet a c'hred, en deus degemeret emglev ar velegiezh peurbad.

55 Yesous, dre vezañ sevenet ar gomz, a zo deuet da vezañ barner en Israel.

56 Khaleb, dre vezañ testeniet er vodadeg, en deus bet un hêrezh er vro.

57 David, gant e zeoliezh, en deus bet da hêrezh un tron roueel evit ar c'hantvedoù.

58 Elias, dre vezañ bet entanet a c'hred evit al Lezenn a zo bet dibradet d'an neñv.

59 Ananias, Azarias, Misael, o vezañ bet fiziañs, a zo bet saveteet diouzh ar flamm.

2, 48 : galloud : g.e.g. kernioù (arouez ar galloud)

55 : Yesous : Yehoshoua

57 : e zeoliezh, pe e fealded, e drugarez.

- 60 Daniel, dre e eunded,
a zo bet tennet eus geol al leoned.
- 61 Hag evel-se komprenit penaos, hervez pep rummad
an holl re a esper Ennañ ne zinerzhint ket.
- 62 Arabat deoc'h dirak urzhioù un den pec'her
kaout aon,
rak mont a ra e c'hloar d'an teil ha d'ar preñved.
- 63 Hiziv e vo uhelsavet hag arc'hoazh ne vo ket kavet
rak distroet e vo d'e uloc'h hag e vennadoù aet da
goll.
- 64 Va bugale, bezit kalonek ha kreñv evit al Lezenn,
rak ganti e viot uhelvrudet.

65 Ha setu Sumeon, ho preur ; gouzout a ran ez eo un
den a guzul (mat) ; selaouit outañ dalc'hmat, eñ eo a vezo
ho tad. 66 Ha Youdas Makabai, kadarn ha kreñv abaoe e
yaouankiz, eñ eo a vo penngadour hoc'h arme hag a gaso
ar stourm ouzh ar pobloù. 67 Ha c'hwi, degasit ganeoc'h an
holl re a heuilh al Lezenn ha sevenit dial ho pobl. 68 Roit o
c'hemend-all d'ar broadoù ha bezit aketus ouzh
gourc'hemennoù al Lezenn".

59 Hag e vennigas anezho, hag e voe unanet ouzh e
hendadoù. 70 Mervel a reas er bloaz kant c'hwec'h ha
daou-ugent, ha beziet e voe e bez e dadoù, e Modein, hag
Israel a-bezh a reas warnañ keinvan bras.

3. Youdas Makabai.

1 Hag e savas Youdas, anvet Makabai, e vab, en e
lec'h. 2 E skoazellañ a reas e holl vreudeur hag an holl re o
devoa kevredet gant e dad, hag e rejont brezel Israel gant
levenez.

- 3 Astenn a reas klod e bobl,
ha gwiskañ an hobregon evel ur ramz,
ha gourizañ e armoù brezel,
hag embregañ emgannoù
en ur wareziñ ar c'hamp gant e gleze.
- 4 Dont a reas heñvel ouzh ul leon en e oberoù,
evel ul leonig o yudal trema preizh.
- 5 Hemolc'hiñ a reas an dud dilezenn a glaske
ha trubuilherion e bobl a leskas.

2, 61 : Ennañ : en Aotrou.

3, 3 : evel ur ramz, pe evel un haroz.

- 6 Digresket e voe an dud dilezenn gant aon razañ,
an holl zrougobourion a voe spouronet,
ha berzh a reas ar silvidigezh dre e zorn..
- 7 Hegasiñ a reas rouaned niverus,
ha laouenaat Jakob gant e oberoù,
ha da viken an eñvor anezhañ a vo da veuleudi
- 8 Ergerzhout a reas kêrioù Youda,
o peurgas diouto an dud difeiz,
hag e tistroas ar gounnar diwar Israel.
- 9 Brudet e voe betek penn ar bed,
ha bodennañ a reas ar re gollet.

10 Dastum a reas Apolonios paganed hag, eus
Samareia, un armead vras evit stourm a-enep Israel. 11
Gouzout a reas Youdas, mont a reas war-arbenn dezhañ, e
gannañ hag e lazhañ ; kouezhañ a reas kalz a c'hloazidi hag
an nemorant a dec'has kuit. 12 Kemeret e voe o
dibourc'hioù, ha Youdas a dapas goustilh Apolonios, hag e
voe gantañ en emgann bemdez. 13 Klevout a reas Seron,
penngadour armead Suria, en devoa adstrollet Youdas ur
strollad hag ur bodad tud feal gantañ o vont da vrezeliñ, 14
hag e lavaras : "Ober a rin din-me un anv hag e vin
klodusaet er rouantelezh, hag e rin brezel da Youdas ha d'ar
re a zo gantañ hag a zispriiz urzh ar roue". 15 Hag ez eas
d'e dro hag e savas gantañ un armead kreñv a dud difeiz
evit e skoazellañ da ober dial diouzh mibion Israel. 16
Tostaat a reas betek grav Baithoron, ha Youdas da vont
war-arbenn dezhañ gant un nebeud tud. 17 O welout an
armead o tont a-ziarbenn dezho, e lavarjont da Youdas :
"Penaos e c'hellimp-ni, un nebeudig maz omp, stourm ouzh
ken bras engroeziad ? Ha ni a zo diviet pa n'hon eus ket
debret hiziv !" 18 Hag e lavaras Youdas : "Aezet eo pakañ
kalz e daouarn nebeud, ha n'eus ket a ziforc'h dirak an
neñv (etre) saveteiñ gant kalz pe gant nebeut, 19 rak n'eo
ket en engroez ar strolladoù emañ an trec'h er brezel,
hogen eus an neñv eo (e teu) an nerzh. 20 Int a zeu
warnomp gant kalz a rogentez hag a zifealded evit hor
raskañ, ni hag hor gwragez hag hor bugale hag evit hon
dibourc'hañ ; 21 ni avat a stourm evit hor buhez hag hon
lezennoù. 22 Hag Eñ o flastro dirazomp : c'hwi avat, n'ho
pet ket aon razo !"

3, 6 : ar silvidigezh, pe an dieubidigezh.

11 : mont a reas, pe : ermaeziañ a reas.

17 : e lavarjont : e lavaras ar Yuzevion.

20 : raskañ, pe falc'hat

23 A-boan m'en devoa paouezet da gomz, ma lammas warno trumm, hag e voe pilet Seron hag e armead dirazañ. 24 Hag int da vont war o lerc'h e dinaou Baithoron betek ar blaenenn ; hag e kouezhas en o zouez war-dro eizh kant a dud, hag an nemorant a dec'has da vro ar Felistiz. 25 Hag e krogas ar spont rak Youdas hag e vreudeur, hag ar spouron a gouezhas war ar broadoù tro-dro dezho. 26 Hag e teuas betek ar roue e vrud, ha diwar-benn emgannoù Youdas e komze ar broadoù.

27 Pa glevas ar roue Antioc'hos an traoù-se, e voe kounnar vras ennañ, hag e roas urzh da gendastum holl vagadoù e rouantelezh, un armead kreñv-meurbet. 28 Hag o tigeriñ e deñzor, e roas o gopr d'ar strolladoù evit ur bloavezh hag e kemennas dezho bezañ prest da bep ezhomm. 29 Met gwelout a reas e rae diouer an arc'hant en teñzorioù hag e oa dister trujou an toleadoù en abeg d'ar freuz ha d'ar reuz en devoa laket er vro, o tilemel ar boazioù a oa anezho abaoe an deizioù kentañ. 30 Aon en devoe n'en defe ket, evel ur wech pe ziv, a-walc'h evit an dispignoù hag an donezonoù a rae diagent gant un dorn largentezus hag a roe larkoc'h eget ar rouaned a-ziaraok. 31 Trechalet-bras en e spered, e tivizas mont da bPersia ha sevel trujou ar rannvroioù ha dastum arc'hant e-leizh.

32 Lezel a reas Lusias, den illur hag eus kerentiez ar roue, war aferioù ar rouantelezh adalek stêr an Eufrat betek harzoù an Ejipt, 33 ha war diorroadur Antioc'hos, e vab, betek e zistro. 34 Fiziout a reas ennañ un hanter eus ar strolladoù hag an olifanted, hag e roas urzhioù dezhañ war gement tra en devoa divizet ha war annezidi ar Youdaia ha Yerousalem : 35 kas a-enep dezho un armead evit distrujañ ha raskañ nerzh Israel ha nemorant Yerousalem, ha diverkañ an eñvor anezho eus al lec'h-se, 36 ha diazezañ mibion an estren war o holl diriad ha lodennañ o douar. 37 Hag ar roue a gemeras un hanter eus ar strolladoù a vane hag a yeas kuit eus Antiocheia, kêrbenn e rouantelezh, er bloaz kant seizh-ha-daou-ugent ; treuziñ a reas stêr Eufrat ha tremenn ar rannvroioù-krec'h.

38 Dilenn a reas Lusias Ptolemai, mab Dorumenos, ha Nikanor ha Gorgias, tud galloudek a-douez mignoned ar roue, 39 hag e kasas ganto daou-ugent mil den ha seizh mil marc'heg evit mont da vro Youda hag he drastañ hervez urzh ar roue. 40 Hag aet war-raok gant o holl vagadoù, ec'h errujont da gampañ e-tal Amaous, en izel-vro. 41 Hag

3, 37 : a yeas kuit, pe a zigampas.
40 : Amaous : Emmaus.

e klevas marc'hadourion an tolead an doare anezho, hag e kemerjont arc'hant hag aour kalz-meurbet, ha hualoù, hag e teujont d'ar c'hamp evit kemer mibion Israel da sklaved hag e kevredas ganto ur strollad eus Suria hag eus bro an estrenion.

42 Hag e welas Youdas hag e vreudeur e oa kresket ar reuzioù hag e kampe ar strolladoù war o ziriad ; ha gouzout a rejont urzhioù ar roue en devoa roet a-benn kas ar bobl d'an distruj ha d'ar finvez, 43 hag e lavarjont an eil d'egile : "Adsavomp diskaradur hor pobl ha stourmomp evit hor pobl hag evit hon Lec'h santel". 44 Hag en em vodas ar gumuniez evit bezañ prest d'an emgann, hag evit pediñ ha goulenñ truez ha trugarez.

45 Ha Yerousalem a oa digevannez evel ur gouelec'h, ne oa den da vont e-barzh na da zont er-maez, eus ar re ganet enni ; ar Santual a oa mac'hellet, ha mibion an estren a oa er c'hreñvlec'h, herberc'hva ar broadoù. Ha forbannet a oa al levenez diouzh Jakob, dilezet fleüt ha telenn !

46 En em zastum a rejont ha dont betek Masefa, a-dal da Yerousalem, rak ul lec'h a bedenn a oa bet e Masefa diagent evit Israel. 47 Yunañ a rejont en deiz-se hag en em wiskañ a seier, (lakat) ludu war o fenn ha fregañ o dilhad. 48 Dirollañ a rejont levr al Lezenn, a-fet ar pezh a c'houlennata ar broadoù digant skeudennoù o idolennoù. 49 Degas a rejont gwiskamantoù ar veleion, hag ar preveudioù hag an deogoù, ha lakaat da zont an nazired o devoa sevenet deizioù (o naziriezh), 50 hag e c'harmjont a-bouez-penn etrezek an neñv, o lavarout : "Petra a raimp gant ar re-mañ, ha pelec'h e kasimp anezho, 51 rak da Santual a zo bet mac'hellet ha disakret, ha da veleion a zo e kañv hag en dismegañs ?" 52 Ha setu ar broadoù dastumet a-enep dimp evit hon distrujañ ; Te a oar ar pezh a itrikont a-enep dimp. 53 Penaos e c'hellimp derc'hel dirazo, mar ne zeuez ket d'hor skoazellañ ?" 54 Hag e sonjont en trompilhoù, hag e c'harmjont a-bouez-penn.

55 Ha goude-se e tiazegas Youdas pennoù ar bobl, pennoù a villieroù, kantadoù, hanter-kantadoù ha degoù. 56

3, 41 : bro an estrenion : dre vras : bro ar Felistiz.
46 : Masefa : Mispé, en hebraeg.
56 : hervez al Lezenn : Sell. Adl. 20, 5-8.

Hag e lavaras d'ar re a save tiez, d'ar re a oa o tizeziñ, o plantañ gwiniegi ha d'ar re aonik distreiñ pep hini d'ar gêr, hervez al Lezenn. 57 Hag e loc'has an armead hag e kampas e kreisteiz Amaous. 58 Hag e lavaras Youdas : "En em harnezit ha bezit mibion galonek, ha bezit prest da veure da stourm ouzh ar broadoù-se strollet a-enep dimp evit hon distrujañ, ni hag hor Santual. 59 Rak gwelloc'h eo evidomp mervel en emgann eget gwelout gwalleurioù hor broad hag al Lec'h santel. 60 Evel ma vezo (E) youl en neñv, evel-se bezet graet !"

4. Emgann Amaous. Dedi an Templ.

1 Kemer a reas Gorgias pemp mil den ha mil marc'heger eus an dibab, hag e loc'has e armead da noz, 2 evit en em deurel war armead ar Yuzevion ha lopañ warno a-daol-trumm ; ha tud eus ar c'hreñvlec'h a oa ouzh o vleinañ. 3 Klevet-se gantañ, Youdas a loc'has, eñ hag e gadourion, evit dornañ armead ar roue a oa en Amaous, 4 e-keit ha ma oa ar strolladoù skignet diavaez ar c'hamp. 5 Erruout a reas Gorgias e kamp Youdas da noz ha nikun ne gavas, hag o c'hilask a reas er menezioù, "rak, -a lavare-tec'hel a reont dirazomp !"

6 Da c'houlou-deiz e voe gwelet Youdas er blaenenn gant tri mil den ; hogen harnezioù na klezeier n'o devoa evel m'o defe mennet. 7 Gwelout a raent kampad ar broadoù, kreñv hag harnezet, hag ar varc'hegerion a oa en-dro dezhañ, hag int embreget d'ar brezel. 8 Hag e lavaras Youdas d'an dud a oa gantañ : "N'ho pet ket aon rak an tolpad-se, ha rak o arsailh na spontit ket. 9 Ho pet soñj e voe saveteet hon tadoù er Mor Ruz pa zeue Faraon war o lerc'h gant un armead. 10 Ha bremañ, huchomp etrezek an neñv, m'en devoa grad-vat ouzhimp ha soñj eus Emglev (hon) tadoù, ha ma roio ur pilad d'an armead-se dirazomp en deiz-mañ. 11 Hag e ouezo an holl vroadoù ez eus Unan hag a zieub hag a salv Israel".

12 An estrenion a savas o daoulagad, hag ouzh o welout o tont rag-enep, 13 ez ejont er-maez eus ar c'hamp evit an emgann ; hag e sonas en trompilhoù re Youdas. 14 Hag e krogjont an emgann, hag e voe friket ar broadoù, a dec'has d'ar blaenenn, 15 met ar re ziwhezhañ a gouezhas holl dindan ar c'hleze. Mont a rejont war o lerc'h betek Gazara ha betek kompezennoù Idoumaia hag Azot ha Yamneia, hag e kouezhas eus o metou war-dro tri mil den.

4, 2 : armead, pe kampad.
12 : an estrenion ; tud Gorgias.

16 Youdas, distroet gant e armead a-ziwar o lerc'h, 17 a lavaras d'ar bobl : "Na c'hoantait ket an dibourc'hioù, rak un emgann (all) a zo dirazomp : 18 Gorgias hag e armead a zo er menez tost dimp : sonnait eta bremañ rag-enep hon enebourion ha stourmit outo, ha goude-se e tapot ar preizh e pep frankiz". 19 A-boan peurechu gant Youdas ar c'homzoù-se, ma voe gwelet ur rannad oc'h ober ged diwar ar menez. 20 Hag e weljont e oa drouziwezhet (o re) ha tangwallet ar c'hamp, rak ar moged a veze gwelet a ziskoueze ar pezh a oa c'hoarvezet. 21 O welout kement-se, e voent spontet-bras, hag o verzout armead Youdas er gompezenn, preszt evit an emgann, 22 e tec'hjont holl da vro an estrenion. 23 Ha Youdas da zistreiñ evit preizhadeg ar c'hamp, hag e voe tapet aour e-leizh hag arc'hant, mezher limestra ha mouk-mor ha madoù bras.. 24 Hag en ur zistreiñ, e veulganent hag e vennigent an neñv : "rak mat eo, ha peurbad e drugarez !" 25 Hag e voe un dieubidigezh vras evit Israel en deiz-se.

26 Ar re a-douez an estrenion a oa salv a zeuas da gemenn da Lusias kement a oa c'hoarvezet. 27 O klevout se e voe trefuet ha digalonekaet, rak ne oa ket c'hoarvezet an traoù diouzh e c'hoant evit Israel, ha ne oant ket bet (sevenet) evel m'en devoa gourc'hemennet dezhañ ar roue.

28 Er bloaz war-lerc'h e stollas tri-ugent mil den eus an dibab ha pemp mil marc'heger evit ober brezel dezho. 29 Mont a rejont d'an Idoumaia ha kampañ e Baithsour. Hag ez eas Youdas a-ziarbenn dezho gant dek mil a dud ; 30 hag o welout an armead galloudus, e pedas hag e lavaras : "Benniget out-Te, salver Israel, Te hag ac'h eus freuzet lañs ar c'hadour dre zorn da servijer David, ha deroet armead an estrenion e daouarn Yonathas, mab Saoul, hag an hini a zouge e armoù. 31 Serr evel-se an armead-se e dorn da bobl Israel, ha ra vezint mezhekaet gant o strollad hag o marc'hegiezh : 32 Ro dezho laoskentez, gra teuziñ herder o nerzh, ha ra vezint horellet gant o flastrerezh. 33 Diskar-int gant kleze ar re da gar, ha r'az meulo an holl re a anavez da Anv gant meulganou !"

34 Hag e krogas an emgann kenetrezo, hag e kouezhas, a-douez armead Lusias, war-dro pemp mil a dud, hag e kouezhjont a-dal dezho. 35 Neuze Lusias, o welout

4, 17 : a zo dirazomp : d.l.e. a zo da vezañ
25 : an dieubidigezh, pe silvidigezh d.l.e. an trec'h.
28 ; dezho ; d'ar Yuzevion
30 : ar c'hadour : Goliat (1 Shm. 17, 51)

an drouziwezh o tont en e renkadoù, hag ar fiziañs e re Youdas, hag e oant prest da vevañ pe da vervel ent-kadarn, a loc'has war-zu Antioch'heia hag a dutas tud an tu-hont evit e skoazellañ a-enep ar Youdaia.

36 Hag e lavaras neuze Youdas hag e vreudeur : "Setu flastret hon enebourion ; pignomp da c'hlanaat al Lec'h santel ha d'ober an dedi". 37 Hag en em vodas an armead a-bezh hag e pignjont da venez Sion. 38 Hag e weljont ar Santual gwastet, an aoter disakret, an dorjoù peurzêvet, hag er perzhier plantennoù bountet evel en ur c'hoad pe war ur menez, hag ar c'hambrou dismantret. 39 Hag e fregjont o dilhad, hag e rejont klemmvan bras hag en em lakjont ludu (warno), 40 hag e kouezhjont dremm d'an douar ; seniñ a rejont en trompilhoù evit an arouezioù ha garmiñ etrezek an neñv.

41 Neuze e kemennas Youdas d'e dud emgannañ a-enep ar re a oa er c'hreñvlec'h, ken n'en defe glanaet ar Santual. 42 Hag e tilennas beleion direbech ha gredus evit al Lezenn, 43 hag e c'hlanajont ar Santual, hag e tougjont mein ar saotradur d'ul lec'h dic'hlan. 44 Hag e voe emguzuliet diwar-benn aoter an holloskadoù a oa bet disakret : petra ober ganti ? 45 Hag e teuas dezho ar menoz mat d'he diskar, gant aon na zeufe un dismegañs evito, dre an arbenn ma oa bet saotret gant ar broadoù ; ha distrujañ a rejont an aoter, 46 hag e lakjont ar vein war venez an Ti en ul lec'h dereat, ken na zeufe ur profed da reiñ un disentez war o divoud. 47 Kemer a rejont mein anterin, hervez al Lezenn, ha sevel un aoter nevez, diouzh an hini gent. 48 Adsevel a rejont ar Santual ha diabarzh an Ti ha santelaat ar perzhier. 49 Ober a rejont listri sakr nevez, ha degas ar c'hantolor, aoter ar frondoù hag an daol en Templ. 50 Mogediñ a rejont ezañsoù war an aoter hag enaouiñ gouloueroù ar c'hantolor, a skedas er Santual. 51 Lakaat a rejont war an daol baraennoù ha stegnañ an tennerisoù. Ha peurechuiñ a rejont an holl labourioù o devoa kroget ganto.

52 Sevel a rejont beure-mat, d'ar bemp warn-ugent eus an navet miz, -hemañ eo miz Khaseleu - er bloaz eizh ha seizh-ugent, 53 ha kinnig un aberzh, hervez al Lezenn, war aoter nevez an holloskadoù o devoa graet. 54 D'ar mare ha d'an deiz m'o devoa he disakret ar broadoù, ennañ end-eeun e voe graet an dedi gant kanennoù ha (sonadeg) ar c'hitaroù, an telennoù hag ar simbalennoù. 55 Hag e

kouezhas ar bobl a-bezh war an dremmoù, oc'h azeuliñ hag o vennigañ an neñv, en devoa roet berzh dezho. 56 Hag e rejont dedi an aoter eizh deiz-pad, o kinnig holloskadoù gant levez, hag oc'h ober aberzhoù a silvidigezh hag a veuleudigezh. 57 Kinklañ a rejont talbenn an Templ gant kurunennoù aour ha skoedoùigoù, ha nevesaat ar porchedoù hag ar c'hambrou, o lakaat doriou outo. 58 Hag e voe levez bras-meurbet e-touez ar bobl, hag e voe kaset kuit an dismegañs a-berzh ar broadoù. 59 Hag e tivizas Youdas hag e vreudeur hag holl gumuniezh Israel e vefe lidet deizioù dedi an aoter en o amzer bep bloaz e-pad eizh deiz, adalek ar pempvet warn-ugent a viz Khaseleu, gant levez ha laouenidigezh.

60 Savet e voe er mare-se tro-war-dro menez Sion, mogerioù uhel ha tourioù kreñv, gant aon na zeufe ar broadoù d'o mac'hellañ evel m'o devoa graet diagent. 61 Ha (Youdas) a lakas eno gwarded da ziwall al lec'h hag a greñvlec'hias Baithsour evit m'he defe ar bobl ur c'hreñvlec'h a-dal d'an Idoumaia.

5. Troioù-brezel a-enep ar broadoù.

1 Degouezhout a reas d'ar broadoù tro-war-dro klevout e oa bet adsavet an aoter hag adkempennet ar Santual evel diagent, hag e voent kounnaret-bras ; 2 hag e tivizjont distrujañ gouenn Yakob, ar re anezho a oa en o metou ; hag en em lakjont da lazhañ e-touez ar bobl ha da zistrujañ. 3 Emgann a rae Youdas a-enep mibion Esau en Idoumaia, e (bro) an Akribaten, dre ma oant o c'hronnañ Israel ; skeiñ a reas warno un taol bras, o bountañ en-dro ha tapout o dibourc'hioù.

4 Soñj en devoe neuze eus fallagriezh mibion vBaian, a oa evit ar bobl ur roued hag ur skoilh, ouzh o antellañ war o hentoù. 5 O serriñ a reas en tourioù, o sichañ, o anaoueañ, ha tangwallañ o zourioù en tan gant an holl re a oa e-barzh.

6 Hag e tremenas da-vetou mibion Amon, hag e kavas un nerzh kreñv hag ur bobl niverus ha Timotheos ouzh o ren. 7 Emgannoù niverus a reas a-enep dezho, o flastrañ a reas dirazañ hag o c'hannañ. 8 Hag e tapas Yaser hag he c'hêriadennnoù hag e tistroas d'ar Youdaia.

9 En em genstrollañ a reas ar broadoù a oa er Galaad a-enep an Israeliz a oa en o ziriad, evit o c'has da get, hag e tec'has (ar re-mañ) da greñvlec'h Dathema. 10 Kas a

rejont lizheroù da Youdas hag e d'e vreudeur, o lavarout : "Dastumet eo a-enep dimp ar broadoù a-ziwar-dro evit hon distrujañ. 11 Emaint oc'h en em brientiñ da zont da dapout ar c'hreñvlec'h maz omp repuget ennañ, ha Timotheos eo a gas o armead. 12 Deus eta bremañ d'hon diframmañ diouzh o daouarn, rak kouezhet ez eus kalz ac'hanomp, 13 hag hon holl vreudeur a oa e Toubiou a zo bet lazhet, hag harluet eo bet o gwragez hag o bugale hag o madoù, ha purgaset eo bet eno war-dro ur milier a dud".

14 Edod c'hoazh o lenn al lizheroù, ha setu kannaded all o tegouezhout eus ar C'halilea, freget o dilhad, da gemenn ar c'heleier-mañ, 15 en ur lavarout e oa kevredet a-enep dezho tud eus Ptolemais ha Tur ha Sidon hag eus holl C'halilea an estrenion "evit hon distrujañ". 16 Pa glevas Youdas hag ar bobl ar c'homzoù-se, en em vodas ur gevredigezh vras evit emguzuliañ war ar pezh a oa da ober evit o breudeur a oa moustret hag arsailhet. 17 Hag e lavaras Youdas d'e vreur Simon : "Dibab evidout paotred, ha kae da zieubiñ da vreudeur a zo er C'kalilea ; me ha Yonathan, va breur, ni a yelo da vro C'halaad". 18 Lezel a reas Yosef, mab Zac'haria, hag Azarias, rener ar bobl, gant nemorant an arme, er Youdaia, evit ober gward, 19 hag e roas dezho an urzh-mañ : "Bezit e penn ar bobl-se, ha na stagit ket da emgann enep ar broadoù ken na vezimp distro". 20 Hag e voe rannet da Simon tri mil a dud evit mont d'ar C'halilea, ha da Youdas eizh mil den evit bro C'halaad.

21 Mont a reas Simon d'ar C'halilea hag ober emgannoù niverus enep ar broadoù, hag e voe pilet ar broadoù dirazañ. 22 Mont a reas war o lerc'h betek dor Ptolemais. Hag e kouezhas a-douez ar broadoù war-dro tri mil a dud, hag e tapas o dibourc'hioù ; 23 hag e kasas gantañ ar re a oa eus ar C'halilea hag en Arbata, gant ar gwragez, ar vugale, ha kement tra o devoa, hag o degasas d'ar Youdaia gant levenez vras.

24 Youdas Makabai ha Yonathan, e vreur, a dreuzas ar Yordan hag a reas un hentad a dri devezh er gouelec'h. 25 En em gavout a rejont gant an Nabateiz, a zeuas war-arbenn dezho e peoc'h hag a zisklerias dezho kement tra a oa c'hoarvezet gant o breudeur e bro C'halaad : 26 kalz anezho a oa dalc'het e Bosora, ha Bosor en Alema, Khasfo, Maked ha Karnain : an holl gêrioù-mañ kreñv ha bras ; 27 hag e kêrioù all bro C'halaad e oa ivez (tud serret, hag evit an deiz war-lerc'h en em briente (an enebourion) a-benn arsailhañ ar c'hreñvlec'hioù, tapout hag o distrujañ holl er memes deiz. 28 Distreiñ a reas

Youdas hag e armead war hent ar gouelec'h etrezek Bosora a-daol-trumm, tapout a reas ar gêr ha ledañ kement gour a oa dre lemm ar c'heleze ; kemer a reas o holl zibourc'hioù, ha lakaat enni an tan. 29 Loc'hañ a reas alese da noz ha mont betek ar c'hreñvlec'h. 30 Ha setu da veure ma savjont o daoulagad hag e oa un engroeziad niverus, na oad ket evit ober ar gont anezho, o stigmañ skeulioù hag ardivinkoù evit tapout ar c'hreñvlec'h, ha krog e oant d'arsailhañ. 31 Hag e welas Youdas e oa deraouet an emgann, ha garmadeg ar gêr a save betek an neñv, gant son an trompilhoù ha garmoù bras ; 32 hag e lavaras da baotred an armead : "Stourmit hiziv evit hor breudeur !" 33 Ha da vont, e teir rannad, war o diadrefiv : seniñ a rejont en trompilhoù ha huchal er bedenn. 34 Hag armead Timotheos, o c'houzout e oa Makabai, a dec'has dirazañ ; ha (Makabai) a skoas warno un taol bras, hag e kouezhas eus o zouez, en deiz-se, war-dro eizh mil a dud. 35 Hag e troas war-zu Alema, ha d'hec'h arsailhañ, d'he zapout ha da lazhañ kement gour a oa enni ha da gemer he dibou rc'hioù ha da lakaat enni an tan. 36 Alese e loc'has, ha da dapout Khasfo, Maked ha Bosor ha kêrioù all bro C'halaad.

37 Goude an darvoudoù-se e stollas Timotheos un armead all, ha da gampañ a-dal da Rafon, en tu-hont d'ar froud. 38 Ha Youdas da gas (tud) evit evezhiañ ar c'hamp, hag e kemennjont dezhañ, en ur lavarout : "Dastumet eo en e gichen an holl vroadoù a zo en-dro dimp, un arme niverus-meurbet ; 39 Arabed a zo bet gopraet evit o skoazellañ ha kampet int en tu-hont d'ar froud, prest da zont warnout evit an emgann". Ha Youdas da vont a-ziarbenn dezho. 40 Hag e lavaras Timotheos da benngadourion e armead, tra ma tostae Youdas hag e armead ouzh ar froudad dour : "Mar tremen davedomp da gentañ, ne c'hellimp ket derc'hel outañ, rak trec'hiñ a ray a dra sur warnomp. 41 Mar en deus aon avat hag e kamp en tu all d'ar stêr, e treuzimp davetañ hag e trec'himp warnañ".

42 Pa voe tost Youdas da froud an dour, e lakas skribed ar bobl e-tal ar froud, hag e roas urzh dezho en ur lavarout : "Na lezit den da gampañ, hogen ra yelo an holl d'an emgann !" 43 Hag e treuzas daveto ar c'hentañ, hag an holl boblad war e lerc'h, ha flastrañ a rejont dirazo an holl vroadoù, a daolas o armoù hag a dec'has etrezek neved Karnain. 44 Pakañ a rejont ar gêr, ha lakat an tan en neved gant an holl re a oa e-barzh. Distrujet e voe Karnain, ha ne c'helled ken derc'hel dirak Youdas.

45 Bodañ a reas Youdas an holl Israeliz a oa e bro C'halaad, adalek an hini bihan betek an hini bras, hag o

gwragez hag o bugale hag o madoù, un tolpad bras-meurbet, evit mont da vro Youda. 46 Mont a rejont betek Efron, - houmañ a oa ur gêr vras war an hent, ha kreñv-meurbet, -ne oa ket tu da vont e-biou dezhi a-zehou pe a-gleiz, met dav e oa mont dre he c'hreiz. 47 Hag e stankas outo tud ar gêr, ha stouvañ a rejont an dorjoù gant mein. 48 Kas a reas Youdas daveto (tud) gant komzoù a beoc'h da lavarout : "Emaomp o treuziñ da vro evit mont d'hor bro, ha den ne ray droug deoc'h, war droad hepken e tremenimp". Met ne c'houljont ket digeriñ dezhañ. 49 Hag e roas urzh Youdas da gemenn en armead da bep hini kampañ el lec'h ma oa. 50 Hag en em renkas paotred an arme, hag e tagas (Youdas) ar gêr a-hed an deiz-se hag an noz a-bezh, hag en em roas ar gêr etre e zaouarn. 51 Hag e tremenas kement gour a oa dre lemm ar c'hleze, hag e tistrujas (ar gêr) a-grenn hag e tapas he dibourc'hioù hag e treuzas ar gêr en ur dremen war ar re lazhet. 52 Tremenn a rejont ar Yordan etrezek ar blaenenn vras a-dal da vBaithsan ; 53 hag edo Youdas o kenstrollañ an daleerion hag o kalonekaat ar bobl a-hed an hent, ken n'erruas e bro Youda. 54 Hag e savjont da venez Sion gant joa ha levez, hag e kinnigjont holloskadoù, rak ne oa kouezhet nikun anezho ken e voent distroet e peoc'h.

56 Hag e-pad an deizioù ma oa Youdas ha Yonathan e bro C'halaad, ha Simon, e vreur, er C'halilea, dirak Ptolemais, 56 e klevas Yosef, mab Zac'haria, hag Azarias, penngadourion an arme, ar c'hurioù hag an emgannoù o devoa graet, 57 hag e lavarjont : "Greomp, ni ivez, dimp-ni un anv, ha deomp d'argadiñ ouzh ar broadoù a zo en-dro dimp". 58 Hag e rojont urzh d'ar re eus an arme a oa ganto, hag e kerzhjont etrezek Yamneia. 59 Ermaeziañ a reas Gorgias eus ar gêr gant e dud evit mont a-ziarbenn dezho da emgannañ. 60 Hag e voe faezhet Yosef hag Azarias, hag e voent argaset betek harzoù an Youdaia, hag e kouezhas en deiz-se a-douez pobl Israel, war-dro daou vil a dud. 61 Bez' e voe un drouziwezh bras evit ar bobl, rak n'o devoa ket selaouet Youdas hag e vreudeur, o soñjal ober ivez kurioù. 62 Int avat ne oant ket eus gouenn ar wersed-se a oa bet roet dezho saveteiñ Israel gant o daouarn..

63 Ar gour Youdas hag e vreudeur a voe klodusaet-tre dirak Israel a-bezh hag an holl vroadoù, a gleve brud anezho. 64 En em zastum a raed en-dro dezho evit o meuliñ. 65 Hag ermaeziañ a reas Youdas hag e vreudeur

5, 54 : e peoc'h, pe dibistig, yac'h ha salv

evit ober brezel da vibion Esau e bro ar c'hreisteiz. Kannañ a reas Hebron hag he c'hêriadennou, distrujañ he c'hreñvlec'hioù ha lakaat he zourioù en tan tro-war-dro. 66 Hag e loc'has evit mont da vro an estrenion hag e treuzas Marisa. 67 En deiz-se e kouezhas beleion en emgann, c'hoant ganto ober kurioù o vont d'an argad dibreder. 68 Hag e troas Youdas war-zu Azot, e bro an estrenion, hag e tiskaras o aoterioù hag e loskas skeudennou o doueoù en tan, hag e preizhas dibourc'hioù ar c'hêrioù hag e tistroas da vro Youda.

6. Marv Antioc'hos . Aberzh Eleazar.

1 Ar roue Antioc'hos a oa oc'h ergerzhout an tiriadoù e krec'h hag a glevas e oa Elumais, e Persia, ur gêr brudet dre he finvidigezh en arc'hant hag en aour, 2 hag e oa enni krogennoù aour hag Hobregonou hag armoù, en devoa lezet eno Aleksandr, mab Filip, roue Makedonia, a renas da gentañ war an Ellened. 3 Mont a reas da glask tapout ar gêr hag he freizhañ ha ne c'hellas ket, rak gouezet e oa bet an dra gant tud ar gêr, 4 hag e savjont a-enep dezhañ evit emgannañ, hag e tec'has hag ez eas kuit ac'hane gant trubuilh vras evit distreiñ da vBabulon.

5 Hag e teuas unan da gemenn dezhañ e Persia e oa bet laket da dec'hout an armeoù a oa aet da vro Youda : 6 aet e oa Lusias da gentañ gant un armead kreñv ha deuet war e giz a-zirazo; kreñvaet e oa ar re-mañ gant armoù ha nerzhioù ha preizhoù niverus, kemeret ganto diwar armeoù o devoa pilet; 7 diskaret o devoa an euzhuster en devoa savet war an aoter e Yerousalem, ha klozet ar Santual evel diagent gant mogerioù uhel ha Baithsour, e gêr. 8 Ha neuze pa glevas ar roue ar c'homzoù-se, e voe spontet ha saouzanet-meurbet, hag e kouezhas war e wele, klañv gant ar glac'har, rak ne oa ket c'hoarvezet an traoù evitañ evel m'en devoa c'hoant. 9 Hag e voe eno meur a zevezh, rak plavet e oa warnañ un drubuilh vras; hag e soñjas e oa e par ar marv. 10 Gervel a reas e holl vignoned ha lavarout dezho : "Pellaet eo ar c'houk diouzh va daoulagad ha sammet on em c'halon gant ar brederi, 11 ha lavaret em eus d'am c'halon :Betek petore azrec'h ez on erruet hag e peseurt trefu ez on-me bremañ ! Rak mat ha

6, 1 : Elumais : Elan (Gn. 10, 22)
4 : Babulon : Bavel

karet e oan em galloudegezh . 12 Bremañ avat em eus soñj eus an droug am eus graet e Yerousalem : kemeret em eus an holl listri arc'hant hag aour a oa enni, ha kaset em eus (tud) da lazhañ annezidi Youda hep abeg. 13 Anzav a ran ez eo en abeg da se o deus va c'havet an drougoù-mañ, ha setu ma varvan gant ur glac'har bras war un douar estren"

14 Hag e c'halvas Filip, unan eus e vignoned, hag hen diazezañ a reas war e holl rouantelezh. 15 Raiñ a reas dezhañ e dalgen, e sae hag e walenn evit bleinañ Antioc'hos, e vab, hag hen desevel evit ar roueelezh. 16 Hag e varvas eno ar roue Antioc'hos er bloaz kant nav-ha daou-ugent. 17 Ha pa ouezas Lusias e oa marv ar roue, e lakas da ren Antioc'hos, e vab, en devoa desavet ez-yaouank hag e c'halvas e anv Eupator.

18 Tud ar c'hreñvlec'h a zalc'he Israel serret en-dro d'ar Santual hag a glaske ober droug dezhañ dalc'hamat hag a oa ur skoazell evit ar broadoù. 19 Hag e tivizas Youdas o distrujañ hag e tec'halvas ar bobl a-bezh da ober seziz warno. 20 Hag en em gendastumjont d'ober ar seziz er bloaz kant ha hanter-kant, hag e rejont bannerezed hag ardivinkoù. 21 Ermaeziañ a reas darn eus ar re sezizet hag en em strollas ganto lod eus difeizidi Israel ; 22 mont a rejont davet ar roue hag e lavarjont : "Betek peur e vezi hep ober justis ha dialañ hor breudeur ? 23 Ni hon eus kavet mat servijañ da dad ha kerzhout diouzh e lavarioù ha heuilh e c'hourc'hemennoù. 24 Hag o deus sichet mibion hor pobl (ar c'hreñvlec'h) en abeg da se, ha graet ouzhip evel ouzh estrenion ; hag ouzhpenn, ar re o deus kavet eus hon touez a zo bet lazhet hag hor madoù a zo bet preizhet. 25 Ha n'eo ket a-enep dimp hepken o deus kaset o dorn, hogen ivez war o holl harzoù. 26 Ha setu m'emaint hiziv o c'hronnañ ar c'hreñvlec'h e Yerousalem evit e dapout; ar Santual ha Baithsour o deus kreñvlec'hiet. 27 Ha mar ned ez ket a-ziarbenn dezho a-zillo, muioc'h-a-se e raint ha ne c'halli ket derc'hel outo".

28 Hag e voe fuloret ar roue o klevout se, hag e vodas e holl vignoned, pennoù e arme hag ar strobelloù. 29 Hag eus ar rouantelezhioù all hag eus inizi ar mor e teuas davetañ strolladoù a c'hopridi. 30 Hag e voe niver e

6, 13 : va c'havet : d.l.e. tizhet ac'hanon.

17 : Eupator : Antioc'hos Eupator ne renas nemet daou vloaz

25 harzoù : ar ger-mañ a dalvez ivez tiriadoù

28 : ar strobelloù : ar re karget eus ar sugelloù

strolladoù : kant mil troadeg hag ugent mil marc'hag ha daou olifant ha tregont embreget evit an emgann. 31 Dont a rejont dre an Idoumaia ha kampañ dirak Baithsour, hag e rejont brezel e-pad deizioù niverus, hag ardivinkoù ; met ermaeziañ a reas (ar re all) hag o zangwallañ ha stourm ent-kadarn. 32 Hag e loc'has Youdas eus ar c'hreñvlec'h hag e kampas e Baithzac'haria, rag-enep da gampad ar roue. 33 Hag e savas abred ar roue hag e loc'has e armead en un taol war hent Baithzac'haria, hag en em brientas ar strolladoù evit an emgann hag e voe sonet en trompilhoù. 34 Hag e voe diskouezet d'an olifanted gwad rezin ha mouar evit o atizañ d'an emgann. 35 Rannet e voe al loened etre ar c'hevrennoù ha laket e-kichen pep olifant mil den hobregonet e jakoun, ha tokarnoù arem war o fennoù, ha pemp kant marc'hag eus an dibab a voe dilennet evit pep loen. 36 Ar re-mañ a veze en a-raok lec'h ma veze al loen, e-lec'h maz ae ez aent gantañ, ne bellaent ket dioutañ. 37 Tourioù-koad warno ha kreñv o warezañ pep loen ha sterniet warnañ gant gwikefreoù, ha war bep hini pevar den a vrezel o stourm hag e indezad. 38 Hag ar rest eus ar varc'hegerion a oa bet laket eus an eil tu hag egile eus an arme evit fourgasiañ hag ober gwarez d'ar c'hevrennoù.

39 Pa baras an heol war ar skoedoù aour hag arem, e skedas ar menezioù ganto hag e splannjont evel gouleier-tan. 40 Ur rann eus armead ar roue en em ledas war uhelderioù ar menez, un all war an diazoù, ha mont a raent e savete hag a-ratre. 41 Krenañ a raent holl o klevout safar an engroez, trouz o c'herzhadeg ha storlok an armoù, rak bez' e oa un armead bras-meurbet ha kreñv. 42 Tostaat a reas Youdas hag e arme evit an emgann, hag e kouezhas, a-douez armead ar roue c'hwec'h kant den. 43 Gwelout a reas Eleazar-Auaran unan eus al loened harnezet gant hobregoned roueel hag a oa uheloc'h eget an holl loened (all), hag e soñjas e oa ar roue warnañ, 44 hag en em roas e-unan evit saveteiñ e bobl hag ober dezhañ e-unan un anv peurbad ; 45 mont a reas d'ar red warnañ gant tizh e-kreiz ar gevrenn en ur lazhañ a-zehou hag a-gleiz, hag e tec'hed diwar e dro eus an eil tu d'egile. 46 En em ruzañ a reas betek an olifant, en em lakaat dindan hag e lazhañ, hag e kouezhas (al loen) d'an douar warnañ, hag e varvas eno (Eleazar). 47 Hag o welout nerzh ar rouantelezh ha lañs ar strolladoù, en em dennjont a-zirazo.

6, 37 : e indezad : e gornak

44 : en em roas : en em aberzhas , a roas e vuhez.

48 Tud eus armead ar roue a bignas da Yerousalem a-ziarbenn dezho, hag e kampas ar roue a-enep ar Youdaia hag a-enep menez Sion. 49 Ober a reas ar peoc'h gant re vBaithsour, a zeuas er-maez eus kêr, rak ne oa ket a voued evito eno da chom serret enni, pa oa sabat evit an douar. 50 Tapout a reas ar roue Baithsour ha lakaat enni ur gward evit he diwall. 51 Kampañ a reas dirak ar Santual e-pad deizioù niverus ha lakaat eno bannerezed hag ardivinkoù, strinkerezed-tan ha strinkerezed-mein ha krugedigoù da vannañ daredoù, ha batalmoù. 52 Hag e rejont, int ivez, ardivinkoù a-enep o ardivinkoù, hag e stourmjont deizioù niverus. 53 Met na oa ket a vitailh er sanailhoù dre ma oa ar seizhvet bloaz, hag ar re a oa en em dennet er Youdaia a-douez ar broadoù o devoa debret ar restad eus ar bourvezañs. 54 Hag e lezjont er Santual un nebeud tud, rak trec'h dezho e oa an naonegezh ; hag en em strewiñ a rejont pep hini en e lec'h.

55 Hag e klevas Lusias e oa Filip, -bet karget gant ar roue Antioc'hos, en e vev, da sevel Antioc'hos, e vav, evit ar roueelezh - 56 (e oa) distroet eus a bPersia hag a vMedia, gant ar strolladoù a oa aet gant ar roue, hag e klaske tapout krog en aferioù. 57 Hag e hastas reiñ urzh da vont kuit hag e lavaras d'ar roue, da bennoù an arme ha d'an dud : "Gwanaat a reomp bemdez hag ar bitailh evidomp a zo bihan, hag al lec'h emaoamp o sichañ a zo kreñv, ha warnomp emañ o pouezañ traoù ar rouantelezh. 58 Bremañ eta roomp an dorn dehou d'an dud-se, ha greomp ganto ar peoc'h ha gant o broad a-bezh ; 59 aotrenomp dezho kerzhout hervez o boazioù evel diagent, rak en abeg d'o boazioù, hon eus ni torret, eo o deus feulzet ha graet kement-se". 60 Hag e plijas ar gomzenn d'ar roue ha d'ar benngadourion ; hag e kasas (kannaded) daveto d'ober ar peoc'h, hag e tegemerjont (ar c'hinnigoù). 61 Touiñ dezho a reas ar roue hag ar pennoù ; war gement-se e teujont er-maez eus ar c'hreñvlec'h. 62 Hag e eas ar roue da venez Sion hag e welas difennoù al lec'h , ne zalc'has ket d'al le en devoa touet, hag e roas an urzh da zistrujañ ar mogeriadur tro-war-dro. 63 Hag e loc'has a-hast, hag e tistroas da Antioc'heia, hag o kavout Filip mestr war ar gêr, e reas brezel outañ hag e kemeras ar gêr war-bouez nerzh

6, 49 :sabat evit an douar : Sell, Erm 23, 10-11 ha Lev 25, 2-7

54 : en e lec'h d.l.e. er gêr.

58 : rein an dorn dehou : en em glevout evit ar peoc'h

7. Demetrios ha Nikanor.

1 Er bloaz kant unan-ha-hanter-kant e tec'has kuit Demetrios, mab Seleukos, diouzh Roma, hag e lestras gant un nebeud tud etrezek ur gêr e-tal ar mor hag e voe roue eno. 2 Ha setu, p'edo o vont da di roueel e dadoù, ma tapas an arme Antioc'hos ha Lusias evit o degas dezhañ. 3 Ha pa voe roet da c'houzout dezhañ an dra, e lavaras : "Na ziskouezit ket din o dremmoù !" 4 Hag o lazhañ a reas an arme, hag ec'h azezas Demetrios war dron e rouantelezh. 5 Dont a reas davetañ an holl baotred dilezenn ha difeiz eus Israel hag Alkimos o rene, c'hoant dezhañ bezañ beleg. 6 Tamall a rejont ar bobl dirak ar roue en ur lavarout : "Kaset o deus Youdas hag e vreudeur d'ar marv da holl vignoned hag hon dastrewet diouzh hor bro. 7 Bremañ eta, kas un den m'ec'h eus fiziañs ennañ, evit mont da welout an holl zismantroù en deus graet en hor metou hag e tiriad ar roue : ra gastizo anezho hag an holl re a zo ouzh o skoazellañ !"

8 Dilenn a reas ar roue Bakhides, eus mignoned ar roue, hag a oa mestr en tu all d'ar stêr, bras er rouantelezh ha feal d'ar roue. 9 E gas a reas hag Alkimos, an den difeiz ; aotren a reas da hemañ ar velegiezh, hag urzh a roas dezhañ da seveniñ an dial e-touez mibion Israel. 10 Loc'hañ a rejont ha mont gant ur strollad niverus da vro Youda ; kas a reas kannaded davet Youdas hag e vreudeur gant komzoù a beoc'h, dre widre. 11 Met int ne rejont ket a van ouzh o c'homzoù, rak gwelout a raent e oant o tont gant ur strollad niverus. 12 En em vodañ a reas davet Alkimos ha Bakhides ur strollad skribed da enklask reizhoù. 13 Hag ar re gentañ a voe an Asideaned a-douez mibion Israel, o c'houlenn diganto ar peoc'h. 14 Lavarout a raent end-eeun : "Un den beleg eus gouenn Aaron a zo deuet gant ar strolladoù ha ne ray ket a zireizhded a-enep dimp !" 15 Hag e lavaras dezho komzoù a beoc'h hag e touas dezho en ur lavarout : "Ne glaskimp ket ober droug deoc'h na d'ho mignoned". 16 Int a fizias ennañ ; met pakañ a reas tri-ugent anezho hag o lazhañ en hevelep deiz, hervez al lavar a zo bet skrivet : 17 'Kig da sent hag o gwad a deus skuilhet en-dro da Yerousalem, ha ne oa den evit o sebeliañ" 18 Hag e kouezhas ar spont razo hag ar spouron war ar bobl a-bezh, rak labarout a raed : "N'eus ket enno a wirionez nag a reizhded, p'o deus torret an emglev hag al le o devoa touet". 19 Hag e loc'has Bakhides eus Yerousalem

hag e kampas e Bethzaith ; kas a reas (tud) da dapout kalz eus ar re o devoa tremenet gantañ hag hiniennou eus ar bobl, hag o lazhañ a reas er puñs bras. 20 Hag e roas ar rannvro da Alkimos hag e lezas gantañ un armead evit e skoazellañ. Hag e tistroas Bakhides davet ar roue.

21 Stourm a reas Alkimos evit bezañ beleg-meur, 22 hag en em vodas en-dro dezhañ an holl re a c'hardenne o fobl, hag ec'h aloubjont bro Youda hag e rejont reuz bras en Israel. 23 Gwelout a reas Youdas an holl zroug a rae Alkimos hag ar re a oa gantañ da vibion Israel, muioc'h eget ar broadou, 24 hag ec'h ermaezias dre holl diriadoù ar Youdaia tro-dro hag e sevenas dial war an dud o devoa tec'het, ha ne c'halljont ken mont dre ar vro. 25 Ha pa welas Alkimos e oa deuet kreñv Youdas hag ar re a oa gantañ, hag o c'houzout ne oa ket evit o dizarbenn, e tistroas davet ar roue hag e tamallas warno fallagriez.

26 Hag e kasas ar roue Nikanor, unan eus e benngadourion vrudetañ hag en devoa kasoni hag enebiezh ouzh Israel., hag e roas urzh dezhañ da falc'hat ar bobl. 27 Dont a reas Nikanor da Yerousalem gant un armead vras, ha kas a reas (kannaded) davet Youdas hag e vreudeur, dre widre, gant komzoù a beoc'h, o lavarout : 28 "Gant na vo ket emgann etrezon-me ha c'hwil ! Mont a rin gant un nebeud tud evit gwelout ho tremm gant peoc'h". 29 Dont a reas davet Youdas, hag en em vriatjont an eil egile e peoc'h, met an enebourion a oa prest da skrapañ Youdas. 30 Gouvezet e voe an dra gant Youdas : dre widre e oa deuet davetañ, hag aon en devoe razañ ha ne c'houlas ken gwelout e zremm. 31 Kompren a reas Nikanor e oa bet dizoloet e vennad hag ez eas a-ziarbenn da Youdas d'an emgann e-kichen Khafarsalama. 32 Hag e kouezhas eus re Nikanor war-dro pemp kant a dud, hag (ar rest) a dec'has etrezek kêr David.

33 Goude an darvoudoù-se, e pignas Nikanor da venez Sion, hag e teuas eus al Lec'h santel hiniennou eus ar veleion hag eus heñavourion ar bobl evit e saludiñ e peoc'h ha diskouez dezhañ an holloskad kinniget evit ar roue. 34 Hag e reas fae ha goap outo, hag o saotras hag e komzas (outo) gant rogoni ; 35 hag e touas gant kounnar en ur lavarout : "Mar ne vez ket deroet Youdas hag e arme etre va daouarn diwar vremañ, ac'hanta, pa vezin distro e peoc'h, e lakin an tan en Ti-se !" Hag ez eas war-raok, fuloret-bras. 36 Dont a reas-tre ar veleion, ha da arsaviñ

7, 28 : evit gwelout ho tremm : d.l.e. evit kejañ ganeoc'h

a-dal d'an aoter ha d'an Templ ha da ouelañ en ur lavarout : 37 "Te ac'h eus dibabet an Ti-mañ, ma vezo galvet da Anv warnañ, evit bezañ un ti a bedenn hag azgoulenn evit da bobl, 38 gra dial ouzh an den-se hag ouzh e armead, ha ra gouezhint dre ar c'hleze ! Bez soñj eus o c'hunujennou ha na aotren ket dezho a zale !"

39 Kuitaat a reas Nikanor Yerousalem ha mont da gampañ e Baithoron, hag en em dolpas gantañ armead Suria. 40 Ha Youdas a gampas en Adasa gant tri mil a dud, hag e pedas Youdas o lavarout : 41 "P'o devoa (kannaded) ar roue komzet fall, e oa deuet da ael hag en devoa skoet en o zouez war gant pemp mil ha daou-ugent. 42 E-giz-se, flastr an armead-se dirazomp hiziv, ma ouezo ar re a vano en deus droukkomzet enep da Santual, ha barn-eñ diouzh e fallagriez !" 43 Hag e krogas an armeoù gant an emgann d'an drizek a viz Adar, hag e voe friket armead Nikanor, hag e kouezhas e-unan ar c'hentañ en emgann. 44 Pa welas e armead e oa kouezhet Nikanor, o skeiñ an armoù e tec'hjont kuit. 45 Mont a reas (ar re all) war o lerc'h, hentad un devezh, adalek Adasa betek erruout e Gazara, hag e sonent a-dreñv dezho gant trompilhoù ar youc'hadegoù. 46 Hag e teued er-maez eus holl vourc'hiou ar Youdaia tro-dro, hag e troed anezho, hag e tistroas ar re-mañ a-enep dezho, hag e kouezhjont holl dre ar c'hleze, ha ne voe lezet anezho hini ebet. 47 Tapet e voe an dibourc'hiou hag ar preizh, ha penn Nikanor a voe troc'het hag e zorn dehou en devoa astennet gant rogoni ; kasent e voent ha diskouezet e-kichen Yerousalem. 48 Laouen-bras e voe ar bobl, ha lidet e voe an deiz-se evel un devezh a levenez vras. 49 Hag e voe divizet lidañ bep bloaz an deiz-se, trizekvet a (viz) Adar. 50 Hag e voe sioul bro Youda un nebeud deizioù.

8. Emglev gant ar Romaned.

1 Hag e klevas Youdas ar brud eus ar Romaned, e oant galloudus a nerzh hag e raent vad d'an holl re en em lake ganto, hag an holl re a zeue daveto, e raent ganto mignoniezh, hag e oant kadourion gadarn. 2 Kontet e voe dezhañ o brezelioù hag ar c'hurioù o devoa graet e metou ar C'halated, o devoa trec'het warno hag o lakaet dindan truj, 3 ha kement o devoa graet e ranndir Spania evit

7, 41 : Sell. 2 R 19, 35

43 : miz Adar : C'hwervrer-Meurzh

8, 1 : kadourion gardarn : g.e.g. galloudus dre an nerzh

bezañ mestr war ar mengleuzioù arc'hant hag aour a oa eno,⁴ hag o devoa mestroniet ar vro a-bezh gant o youlegezh ha divuanegzh, ur vro hag a oa pell-mat diouto, hag ar rouaned a oa deuet a-enep dezho eus penn pellañ an douar, o devoa o friket ha skoet warno un taol bras ; hag ar re all a roe dezho truez bep bloaz : 5 ha Filip, Persea, roue ar gKiteiz, hag ar re en em savet a-enep dezho, o devoa o brevet en emgann hag o mestroniet.

6 Hag Antioc'hos-Veur, roue an Asia, a oa aet a-ziarbenn dezho da vrezeliñ gant c'hwec'h-ugent olifant, ha kezeg ha kirri hag un armead niverus-meurbet, a oa bet flastret (ivez) ganto ; 7 e dapet o devoa bev, hag o laket o devoa, eñ hag ar re a renfe war e lerc'h, da reiñ un truez bras, da zereñ gouestlidi, ha disrann 8 ar vro indezat, ha Media ha Ludia diouzh e re gaerñ rannvroioù, hag (ur wech) o c'hemeret diganto, o reiñ d'ar roue Eumen. 9 Re an Hellas o devoa divizet mont d'o distrujañ. 10 Met anavezet e voe an dra ganto, hag e kasjont a-enep dezho ur penn-gadour hepken, hag e rejont brezel outo, hag e kouezhas en o zouez kalz a c'hloazidi ; kas a rejont d'an harlu o gwraez hag o bugale, o freizhañ ha mestroniañ ar vro, ha diskar o c'hreñvlec'hioù hag o rediañ d'ar sklavelezh betek an deiz-mañ. 11 Hag ar rouantelezhioù all hag an inizi, ar re a oa en em savet un deiz (bennak) a-enep dezho, o devoa gwastet ha laket da sklaved ; gant o mignoned avat, ha gant ar re a fizie enno, o devoa miret mignoniezh. 12 Sujet o devoa ar rouantelezhioù a-dost hag a-bell hag ar re a glev o anv o devez aon razo. 13 Ar re a vennont skoazellañ ha lakat da ren, a ren, met ar re o devez c'hoant a zigargont ; uhel-mat ez int deuet. 14 Hag e kement-se n'en deus laket hini ebet anezho an talgen, na gwisket limestra evit en em vrasaat drezañ. 15 Ur sened o deus graet evito, ha bemdez e kuzulia tri c'hant ugent kuzulier diwar-benn kement a sell ar bobl evit urzhiañ pep tra. 16 Ha fiziañ a reont en un den hepken evit bezañ mestr warno bep bloaz ha da vestrañ o bro a-bezh, hag an holl a sent outañ-eñ, ha ne vez ket a c'hourvenn nag a warizi en o zouez.

17 Hag e tilennas Youdas Eupolemos, mab Yoann, mab Akos, ha Yason, mab Eleazar, hag o c'hasas da Roma evit sevel mignoniezh hag emglev, 18 hag evit lemel ar

8, 5 : Filip V, roue Makedonia, pilet gant ar Romaned e 197 hag e vab Persea, e 168
6 : Antioc'hos-Veur, tad an Epifan, pilet gant ar Romaned e 189
16 : un den hepken : ur fazi istorek : daou guzul veze bep bloaz

yev a-ziwarno, rak gwelout a raent rouantelezh an Hellened o sujañ Israel dindan sklavelezh. 19 Loc'hañ a rejont etrezek Roma, hag an hent a voe hir-meurbet ; mont a rejont d'ar sened ha respont en ur lavarout : 20 "Youdas Makabai, hag e vreudeur, ha pobl ar Yuzevion o deus hor c'haset davedoc'h da sevel emglev ganeoc'h ha peoc'h, hag evit hon enskrivañ evel kevredidi ha mignoned". 21 Hag e voe kavet mat an dra dirazo. 22 Ha setu an adskrid eus al lizher a voe enskrivet war daolennou arem ha kaset da Yerusalem evit bezañ, en o metou, un eñvoradur a beoc'h hag a emglev :

23 "Berzh-mat d'ar Romaned ha da bobl ar Yuzevion war vor ha war zouar da virviken ! Kleze hag enebour da chom pell diouto 24 Mar degouezh avat brezel ouzh Roma, da gentañ, pe ouzh hec'h holl gevredidi en o holl zomaniezh, 25 e stourmo a-gevret pobl ar Yuzevion, diouzh ma verko dezho an degouezh, a holl galon. 26 Ha d'ar vrezelourion ne roint na ne bourvezint ed, armou, arc'hant, na listri, evel m'eo divizet gant Roma ; hag int a viro o endalc'hioù hep degemer netra. 27 En hevelep doare, mard eo gant pobl ar Yuzevion e c'hoarvez da gentañ kaout brezel, e stourmo ganti ar Romaned a (holl) ene, hervez ma verko dezho an degouezh. 28 Ha d'ar gevredidi ne vezo roet nag ed, nag armou, nag arc'hant na listri, evel divizet gant Roma ; hag int a viro an endalc'hioù, hag hep touellerezh. 29 Hervez an termenou-se eo o deus divizet ar Romaned gant pobl ar Yuzevion. 30 Met goude an divizoù-se, mar fell d'ar re-mañ pe d'ar re-se stagañ pe lemel (un dra bennak), henn ober a raint diouzh o grad, hag ar pezh o devo staget pe dilamet en devo nerzh reizh. 31 Ha diwar-benn ar reuzioù en deus graet ar roue Demetrios en o zouez, hon eus skrivet dezhañ, o lavarout : Perak ec'h eus laket da yev da bouezañ war hor mignoned ha kevredidi, ar Yuzevion ? 32 Mar kouezhont c'hoazh eta dindanout, ni a ray dezho justis hag a stourmo ouzhit war vor ha war zouar".

9. Marv Youdas Makabai.

1 Hag e klevas Demetrios e oa kouezhet Nikanor hag e armead en emgann, hag e kasas a-nevez Bakhides hag

8, 26 : d'ar vrezelourion : d'ar Yuzevion a zeuio d'o skoazellañ.
28 : d'ar gevredidi : d'ar Romaned a zeuio d'o skoazellañ

Alkimos un eil wech da vro Youda, ha korn dehou (an arme) ganto. 2 Hag e kerzhjont gant an hent etrezek Galgala, hag e kampjont dirak Maisaloth, e-kichen Arbeles, hag e tapjont anezhi hag e lazjont kalz a dud. 3 Ha da viz kentañ ar bloaz kant daou-ha-hanter-kant e kampjont e-kichen Yerousalem ; 4 hag e loc'hjont da vont etrezek Berea gant ugent mil a dud ha daou vil marc'heger. 5 Ha Youdas en devoa laketa e gampad en Elasa, ha tri mil den gantañ eus an dibab.

6 Hag e weljont tolpad ar strolladoù pegen niverus e oant, hag o devoa aon bras, hag e tirampas kalz er-maez ar c'hamp ha ne vanas anezho nemet eizh kant den. 7 Ha Youdas, o welout e tiflpe e arme, hag ar brezel ouzh e waskañ, a voe rannet e galon, rak n'en devoa ket amzer d'oadstrollañ. 8 Dinerzhet e voe, hag e lavaras d'ar re a oa chomet : "Savomp ha pignomp a-enep hon argaderion, mar bez koulskoude gallus dimp stourm a-enep dezho !" 9 Int avat hen distro e ur lavarout : "N'hallomp ket, nemet saveteomp hor buhez evit ar mare ! distreiñ a raimp gant hor breudeur hag e stourmimp a-enep dezho, met re nebeut omp !". 10 Hag e lavaras Youdas : "Ne c'hoarvezo ket (ganimp) an dra-se : tec'hout a-zirazo ! Mard eo deuet hon eur, marvomp ent-kadarn evit hor breudeur ha ne lezomp ket a rebech d'hor gloar !"

11 Loc'hañ a reas armead (an enebourion) eus ar c'hamp, hag (int) en em zalc'has evit o dizarbenn ; rannet e oa ar varc'hegerion e div lodenn, ar vatalmerion hag ar waregerion a gerzhe en a-raok d'an arme hag an diaraogerion a oa holl (tud) kadarn ; Bakhides avat a oa ouzh ar c'horn dehou. 12 Tostaat a reas ar falañs eus an daou gostez en ur seniñ gant an trompilhoù ; hag e sonas ar re a oa gant Youdas, int ivez, en trompilhoù. 13 Hag e voe horellet an douar gantourni an armeoù, hag e krogas an emgann hep ehan adal ar beure betek ar pardaez. 14 Hag e welas Youdas e oa Bakhides hag ar c'hreñv eus an arme a-zehou, hag en em vodas gantañ an holl re dispont a galon. 15 Hag e voe friket ar c'hostez dehou ganto ; hag ez eas (Youdas) war o lerc'h betek menez Azot. 18 Ar re a oa ouzh an tu kleiz a welas e oa bet friket ar c'horn dehou hag a zistroas war seulioù Youdas hag ar re a oa gantañ, a-ziadreñv. 17 War bounneraat ez eas an emgann, ha kouezhañ a reas gloazidi e-leizh eus an eil re hag ar re all, 18 ha Youdas a gouezhas hag ar rest a dec'has.

9, 3 : da viz kentañ : miz Nisan (Meurzh-Ebrel), er bloaz 152 : 160 KHS
16 : seulioù : treid, en destenn.

19 Yonathan ha Simon a gasas Youdas, o breur, hag hen bezias e bez e dadoù e Modein. 20 Israel a-bezh a ouelas dezhañ hag a reas warnañ keinvan bras o kañvaouiñ e-pad deizioù niverus, hag o lavarout : 21 "Penaos ez eo kouezhet ar c'hadour a salve Israel ?" 22 An nemorant eus oberoù Youdas, eus ar brezelioù hag ar c'hurioù a reas hag eus e veurdez n'eo ket bet skrivet, rak an niver anezho a oa re vras.

23 Ha setu, goude marv Youdas, m'en em ziskouezas an (dud) dilezenn war holl diriad Israel, hag e savas an holl oberourion a zireizhded. 24 En deizioù-se e c'hoarvezas an naonegezh vras-meurbet, hag e tremenas ar vro a-du ganto. 25 Hag e tilennas Bakhides an dud difeiz d'oa lakaat da vistri war ar vro. 26 Klask a raent ha tapout mignoned Youdas hag o degas dirak Bakhides, a gastize anezho hag a rae goap outo. 27 Hag e c'hoarvezas un enkrez bras en Israel, evel ne oa ket bet abaoe an deiz ne oa ket bet en em ziskouezet a brofed dezho. 28 Hag en em vodas holl vignoned Youdas hag e lavarjont da Yonathan : 29 "Abaoe m'eo marvet da vreur Youdas, n'eus ket un den heñvel outañ evit mont ha kerzhout a-enep an enebourion, enep Bakhides hag ar re a zo oc'h enebiñ ouzh hor broad. 30 Neuze 'ta, da zibab a reomp hiziv evit bezañ en e lec'h hor penn hag hor rener, da gas hon emgann". 31 Degemer a reas Yonathan er pred-se ar veli hag e savas e-lec'h Youdas, e vreur.

32 Gouzout a reas Bakhides ha klask a reas e lazhañ. 33 Klevout a reas se Yonathan, ha Simon, e vreur, hag an holl re a oa ganto, hag e tec'hjont da ouelec'h Thekoa hag e kampjont e-tal dour ar stank Asfar. 34 Hag e ouezas Bakhides en deiz ar sabat, hag e teuas, eñ hag e holl armead, en tu all d'ar Yordan. 35 Kas a reas (Yonathan) e vreur, a gase an engroez, da c'houlenn digant an Nabateiz, e vignoned, mar gellfe lakaat en o c'hichen o strobelloù, a oa niverus. 36 Dont a reas mibion Yambri, re vMedaba, hag e kemerjont Yoann ha kement tra en devoa hag ez ejont gant o (freizh). 37 Goude an darvoudoù-se e voe kemennet da Yonathan ha da Simon, e vreur, edo mibion Yambri oc'h ober un eured vras hag o teren ar gefrisa eus Nadabath, ur verc'h da unan eus pennoù-bras Khanaan, gant un amheulidag vras. 38 Hag o devoe soñj eus gwad Yoann, o breur, hag e pignjont da guzhat dindan gwarez ar

9, 22 : eus e veurdez : d.l.e. eus e vreurberoù.
35 : o strobelloù : re ar Yuzevion

menez. 39 Hag o sevel o daoulagad, e weljont e oa ur vourbi ha strobelloù e-leizh ; ar c'hefrisa, e vignoned hag e vreudeur a zeue etrezek enno gant taboulinoù, binvioù-seniñ hag armoù e-leizh. 40 Hag o tiboukañ warno eus o gedlec'h, e lazjont anezho ; hag e kouezhas gloazidi e-leizh, hag ar rest a dec'has d'ar menez ; hag e tapjont o holl zibourc'hioù. 41 Hag e voe troet an eured da gañv, ha sonerezh o binvioù da geinvan. 42 Ha graet (ganto) veñjañs eus gwad o breur, e tistrojont da lagenn ar Yordan.

43 Klevout a reas Bakhides, hag e teuas, da zeiz ar sabat, betek briennou ar Yordan gant un armead niverus. 44 Hag e lavaras Yonathan d'ar re a oa gantañ : "Savomp ha stourmomp evit hor buhez, rak n'eo ket hiziv evel dec'h ha derc'hent dec'h : 45 setu an emgann dirak hag a-dreñv dimp, ha dour ar Yordan eus un tu, hag ouzh an tu all geun ha brouskoad ; n'eus lec'h ebet da ziflipañ. 46 Bremañ eta, huchit etrezek an neñv, ma viot saveteet eus dorn hon enebourion !" 47 Hag e krogas an emgann, hag ec'h astennas Yonathan e zorn evit skeiñ gant Bakhides, met tec'hout a reas dioutañ, ouzh (en em deurel) en a-dreñv. 48 Lammat a reas Yonathan hag ar re a oa gantañ er Yordan ha tizhout diwar neuñv an tu all ; ha ne dreuzas ket (ar re all) war o lerc'h ar Yordan. 49 Kouezhañ a reas, eus tu Bakhides, en deiz-se, ur mil bennak a dud.

50 Hag e tistroas da Yerousalem, hag e savjont kêrioù-kloz er Youdaia : krenvlec'h Yeric'ho, Amaous, Baithoron, Baithel, Thamnatha, Farathon ha Tefon, gant mogerioù uhel, dorjoù ha morailhoù. 51 Hag e lakas gedourion enno evit heskinañ Israel. 52 Kreñvaat a reas kêr vBaithsour ha Gazara hag ar C'hreñvlec'h, ha lakaat enno strolladoù ha pourvezioù bitailh. 53 Kemer a reas mibion renerion ar vro da ouestlidi hag o lakaat e kreñvlec'h Yerousalem, en toull-bac'h.

54 Er bloaz kant tri-ha hanter-kant, d'an eil miz, e roas Alkimos an urzh da ziskar moger porzh diabarzh al Lec'h santel ; hag e tistrujas oberoù ar profeded ; krog e oad da ziskar, 55 d'ar mare-se end-eeun e voe skoet Alkimos hag e voe harzet e labourioù, hag e voe serret e c'henou ha seizet, ha ne c'halle ken lavarout ur ger na reiñ un urzh diwar-benn e di. 56 Hag e varvas Alkimos d'ar c'houlz-se e-kreiz diwaskoù bras. 57 Ha Bakhides, o welout e oa marvet Alkimos, a zistroas da vetou ar roue ; hag e voe sioul bro Youda daou vloaz-pad.

58 Kuzuliañ a reas an holl dud dilezenn, o lavarout : "Setu Yonathan hag ar re a zo gantañ o chom er sioulder

hag er fiziañs ; bremañ eta, lakomp da zont Bakhides hag e pako anezho holl en hevelep nozvezh". 59 Mont a rejont d'en em guzuliañ gantañ. 60 Hag e loc'has (Bakhides) evit mont gant un armead niverus, hag e kasas dre guzh lizheroù d'e holl gevredidi a oa er Youdaia, ma pakjent Yonathan hag ar re a oa gantañ ; met n'halljont ket, rak gouvezet e oa bet o mennad. 61 Tapout a rejont, eus tud ar vro, ar re a gase an drouger, tro hanter-kant den, hag o lazhañ a rejont.

62 En em dennañ a reas Yonathan ha Simon hag ar re a oa gantañ, e Baithbasi, er gouelec'h, hag ec'h adsavas ar rivinoù anezhi hag he c'hreñvaas. 63 Gouzout a reas Bakhides hag e tastumas e holl strolladoù ha da re ar Youdaia e roas keloù. 64 Hag o vezañ deuet, e kampas a-enep Baithbasi, hag e stourmas a-enep dezhi e-pad deizioù niverus hag e reas ardivinkoù. 65 Lezel a reas Yonathan Simon, e vreur, e kêr hag ec'h ermaezias er vro, hag ez eas gant ur c'hementad. 66 Pilat a reas Odomera hag e vreudeur ha mibion Farison en o zeltadeg ; hag e krogas (ar re-mañ) da skeiñ hag e pignjont gant ar strolladoù. 67 Simon hag ar re a oa gantañ a zeuas er-maez eus kêr hag a lakas an tan en ardivinkoù. 68 Stourm a rejont a-enep Bakhides, a voe friket ganto ; e waskañ a raent kalz, rak bet e oa e vennad hag e droiad goull. 69 Hag aet droug ennañ ouzh an dud dilezenn o devoa kuzuliet dezhañ dont er vro, e lazhas kalz anezho hag e tivizas distreiñ d'e vro.

70 O c'houzout kement-se, Yonathan a gasas davetañ kannaded evit skoulmañ peoc'h gantañ hag (ober) daskor dezho ar brizonidi. 71 Asantiñ a reas (Bakhides) hag ober a reas hervez komzoù (Yonathan), ha touiñ a reas dezhañ chom hep klask ober droug dezhañ e-pad holl deizioù e vuhez. Daskor a reas dezhañ ar brizonidi en devoa tapet diagent e bro Youda, hag o vont en-dro e tistroas d'e vro ha ne zeuas ken war o ziriad. 73 Diskuizhañ a reas ar c'hleze en Israel hag e annez a reas Yonathan e Mac'hmas. En em lakaat a reas Yonathan da varn ar bobl ha kas a reas da get an (dud) difeiz eus Israel.

10. Yonathan hag Aleksandr.

1 Er bloaz kant tri-ugent e loc'has Aleksandr, mah Antioc'hos, an Epifan, hag e kemeras Ptoleméis ; degemeret e voe hag e voe roue eno. 2 O klevout se,

9, 61 : tapout a rejont ar Yuzevion a dapas.

65 : ur c'hementad : d.l.e. un nebeud a dud.

73 : Mac'hmas = Mic'hmas (1 Shm 13, 2)

10, 1 : er bloaz 160 = 152 KHS

Demetrios, ar roue, a strollas un armead niverus-meurbet hag a yeas a-ziarbenn dezhañ d'an emgann. 3 Hag e kasas Demetrios da Yonathan lizheroù gant komzoù a beoc'h evit e veurekaat ; rak lavarout a rae : "Difraeomp ober peoc'h ganto a-raok na ray (Yonathan) gant Aleksandr a-enep dimp ; 5 rak soñj en devo eus an holl zrougoù hon eus peursevenet a-enep dezhañ ha d'e vreudeur ha d'e vroad". 6 Hag e roas dezhañ galloud da zastum strolladoù, da bourchas armoù ha da vezañ e gevredad, hag ar ouestlidi a oa er C'hreñvlec'h e lavaras (o) rentiñ dezhañ.

7 Dont a reas Yonathan da Yerousalem, ha lenn a reas al lizhiri ouzh divskouarn ar bobl a-bezh hag ar re a oa er C'hreñvlec'h. 8 Hag aon bras o devoe (ar re-mañ) pa glevjont en devoa roet dezhañ ar roue galloud da zastum strolladoù. 9 Hag e rentas ar re a oa er C'hreñvlec'h da Yonathan ar ouestlidi, hag eñ o roas d'o c'herent. 10 Hag e reas Yonathan e annez e Yerousalem, hag e krogas da adsevel ha da adnevesaat ar gêr. 11 Hag e lavaras d'ar re a rae al labourioù sevel ar mogerioù ha tro-dro menez Sion gant mein-ben, ma vefent kreñv, hag e rejont evel-se. 12 Tec'hout a reas an estrenion a oa er c'hreñvlec'hioù bet savet gant Bakhides ; 13 dilezel a reas pep hini e lec'h evit mont d'e vro. 14 (Ne voe) nemet e Baithsour e chomas darn eus ar re o devoa dilezet al Lezenn hag ar gourc'hemenoù, rak deuet e oa (da vezañ) ur vinic'hi.

15 Hag e klevas Aleksandr ar promesaoù en devoa kaset Demetrios da Yonathan : kontet e voe dezhañ ivez an emgannoù hag ar c'hurioù en devoa sevenet, eñ hag e vreudeur, hag ar poanioù en devoa bet, 16 hag e lavaras : "Ha kavout a raimp un den heñvel outañ ? Ha bremañ, greomp gantañ ur mignon hag ur c'hevredad evidomp". 17 Hag e skrivas lizheroù, a gasas dezhañ, hag a lavare ar c'homzoù-mañ :

18 "Ar roue Aleksandr d'e vreur Yonathan, salud ! 19 Klevet hon eus diwar da benn ez out un den kadarn ha kreñv ha gouest da vezañ hor mignon. 20 Ha bremañ, da lakaat a reomp hiziv beleg-meur da vroad ha da envel a reomp mignon ar roue, - Kas a rae dezhañ ur (sae) limestra hag ur gurunenn aour - ma vezi a-du gant hon aferioù ha ma viri mignoniezh evidomp".

21 Gwiskañ a reas Yonathan ar gwiskamantoù santel d'ar seizhvet miz eus ar bloaz kant tri-ugent, da geñver gouel al Logelloù. Dastum a reas strolladoù ha pourchas armoù e-leizh.

22 Klevout a reas Demetrios an traoù-se hag e voe azrec'het ; hag e lavaras : "Petra hon eus graet aze, m'en deus tapet Aleksandr araozomp mignoniezh gant ar Yuzevion, a-benn (kaout) skoazell ? 24 Skrivañ a rin dezho, me ivez, komzoù a gennerzh, a uheladur hag a roadoù, ma vezint ganin a-benn (kaout) sikour". 25 Hag e kasas dezho (ul lizher) gant ar c'homzoù-mañ :

"Ar roue Demetrios da vroad ar Yuzevion, salud ! 26 P'hoc'h eus miret an divizoù graet ganimp hag ez oc'h chomet en hor mignoniezh ha ned oc'h ket tremenet gant hon enebourion, hon eus klevet se hag ez omp bet laouen. 27 Ha bremañ, kendalc'hit c'hoazh da virout fealded en hor c'heñver, hag ec'h aotrenimp deoc'h madoù en eskemm d'ar pezh a rit evidomp. 28 Ober a raimp deoc'h distaol e-leizh ha reiñ deoc'h donezoù. 29 Ha bremañ ho frankizan hag o tisamman holl, Yuzevion, diouzh an truañjoù, diouzh tell an hollen ha diouzh ar c'hurunenoù. 30 Evit an drederenn eus an hadoù, hag an hanter eus frouezh ar gwez a zo dleet din, e paouezan adalek hiziv hag hiviziken d'o c'hemer diwar bro Youda ha diwar an tri zolead staget outi eus ar Samareia hag ar C'halilea, adalek hiziv hag evit bepred. 31 Yerousalem da vezo santel ha dizalc'h, evel he zolead, gant an deogoù hag an telloù. 32 Dilezel a ran ivez ar veli war greñvlec'h Yerousalem hag he reiñ d'ar beleg-meur, ma lako ennañ tud a zibabo e-unan evit e ziwall. 33 Ha kement den eus ar Yuzevion a zo bet harluet eus bro Youda e kement lec'h eus va rouantelezh a lezan dieub, digoust ; ha ra vezint holl zoken distrob diouzh an taosoù war o chatal. 34 An holl ouelioù, hag ar sabatoù, hag al loarioù-nevez, hag an deizioù merket, hag an tri deiz a-raok ar gouel ha goude ar gouel, ra vezint holl deizioù a zistaol hag a ziskarg evit an holl Yuzevion a zo em rouantelezh. 35 N'en devo beli den ebet evit ober paeañ na trubuilhañ unan bennak anezho diwar-benn un afer. 36 Enrollet e vo eus ar Yuzevion evit arme ar roue betek tregont mil a dud ha roet e vo dezho ur gopr evel m'eo dleet da holl strolladoù ar roue. 37 Laket e vo darn anezho e kreñvlec'hioù bras ar roue, hag anezho (ivez) darn a vezo laket war gargoù a fiziañs ar rouantelezh ; ar re a vezo warno hag ar pennoù, ra vezint eus o metou ha ra gerzhint hervez o lezennoù, evel m'en deus roet ar roue urzh e bro Youda. 38 Hag an tri zolead bet staget ouzh ar Youdaia diwar rannvro Samareia, ra chomint stag ouzh ar Youdaia ha sellet evel o vezañ dindan un (den) hepken, ha na sentiñ ouzh

aotrouniezh all estreget hini ar beleg-meur.. 39 Ptolemais hag ar pezh a genstag outi a roan e donezon da Santual Yerusalem evit an dispignoù o sellout ouzh al Lec'h santel. 40 Ha me a ro bep bloaz pemzek mil shekel arc'hant diwar gontoù ar roue, diouzh al lec'hioù dereat 41 Ha kement a zo dreist-niver ha na oa ket bet roet gant ar gargidi er bloazioù kentañ, a vezo roet a-vremañ evit labourioù an Ti. 42 Hag ouzhpenn, ar pemp mil shekel arc'hant a gemered diwar leve ar Santual, a-ziwar gont bep bloaz, kement-se ivez a vezo lezet, rak dleet int d'ar veleion o deus karg eus al liderezh. 43 Hag an holl re a dec'ho d'an Templ a zo e Yerusalem hag en e holl harzoù en abeg d'un die d'ar roue pe un afer all bennak, ra vezint dieubet, gant kement tra o deus em rouantelezh. 44 Al labourioù evit adsevel hag adnevesaat ar Santual, an dispignoù (evito) a vezo roet diwar gont ar roue. 45 Hag evit adsevel mogerioù Yerusalem hag o c'hreñvaat tro-dro, e vo savet ivez an dispignoù diwar gont ar roue, hag ivez evit adsevel ar mogerioù er Youdaia".

46 Pa glevas Yonathan hag ar bobl ar c'homzoù-se, ne gredjont ket enno ha n'o degemerjont ket, rak soñj o devoa eus an drougoù bras en devoa graet en Israel hag en devoa gwasket warno kalz-meurbet. 47 Asantiñ a rejont da Aleksandr, rak eñ a oa bet an hini kentañ evito pennabeg a gomzoù peoc'hiek ha kevredet e voent gantañ dalc'hmata.

48 Dastum a reas ar roue Aleksandr strolladoù bras ha kampañ rag-enep da zDemetrios. 49 Hag e krogas an daou roue an emgann, hag e tec'has kampad Demetrios ; mont a reas Aleksandr war e lerc'h hag e trec'has warno. 50 Start-meurbet e voe an emgann betek ar c'huzh-heol ha Demetrios a gouezhas en deiz-se.

51 Hag e kasas Aleksandr (kannaded) davet Ptolemai, roue an Ejipt, evit lavarout ar c'homzoù-mañ :

52 "Setu maz on distroet d'am rouantelezh hag azezet war dron va zadoù ; kemeret em eus ar veli, flastret Demetrios ha mestroniet hor bro ; 53 kroget em eus an emgann a-enep dezhañ hag ez eo bet pilet, eñ hag e armead, ganimp hag hon eus koazezet war e dron roueel. 54 Ha bremañ, lakomp etrezomp mignoniezh, ha ro din bremañ da verc'h evel gwreg, dont a rin ez kerentiezh ha

10, 41 : an Ti : an Templ.

51 : Ptolemai VI, anvet Filometor (180-14

53 : war e dron roueel : g.e.g. war dron e rouantelezh.

reiñ a rin dit, ha dezhi, donezonoù dellezek ac'hanout"

55 Hag e respontas Ptolemai, ar roue, en ur lavarout "Evurus an deiz maz out distroet da vro da dadoù hag aet d'azezañ war o zron roueel. 56 Ha bremañ e rin evidout ar pezh ac'h eus skrivet, hogen deus war-arbenn din da bPtolemais, ma 'n em welimp ha ma rin ac'hanout va mab-kaer evel m'ec'h eus lavaret".

57 Mont a reas kuit Ptolemai eus an Ejipt, eñ ha Kleopatra, e verc'h, hag e teuas da Ptolemais er bloaz kant daou-ha-tri-ugent. 58 Hag e teuas ar roue Aleksandr war-arbenn dezhañ, ha (Ptolemai) a roas dezhañ Kleopatra, e verc'h hag a reas hec'h eured e Ptolemais, evel (dereat) d'ar rouaned, gant enor bras. 59 Hag e skrivas Aleksandr, ar roue, da Yonathan dont davetañ. 60 Hag e teuas (hemañ) gant digoroù da bPtolemais hag en em gavas gant an daou roue ; hag e roas dezho arc'hant hag aour, hag ivez d'o mignoned, gant donezonoù e-leizh, hag e kavas gras dirazo. 61 Hag en em gevredas a-enep dezhañ tud vosennus eus Israel, tud dilezenn, evit emellout a-enep dezhañ, met ne daolas ket ar roue evezh outo. 62 Hag e roas ar roue urzh da zilemel e zilhada da Yonathan ha d'e wiskañ a limestra ; hag e rejont evel-se. 63 Ar roue hen lakas d'azezañ en e gichen hag a lavararas d'e benngadourion : "Ermaezit gantañ da greiz kêr hag embannit ma na vezo den oc'h ober klemm outañ a-zivout tra ebet, den d'e dregasiñ evit tra pe dra". 64 Ha setu, pa welas ar flemmerion an enor (graet) dezhañ, ha penaos ec'h embanne (ar roue) hag e oa gwisket a limestra, e tec'hjont holl. 65 Enor a voe graet dezhañ gant ar roue, hen enskrivañ a reas e-touez e vignoned kentañ hag e reas gantañ ur penngadour hag ur gouarnour. 66 Hag e tistroas Yonathan da Yerusalem e peoc'h hag el levenez.

67 Er bloaz kant pemp-ha-tri-ugent, e teuas Demetrios, mab Demetrios, eus Kreta da vro e dadoù. 68 Klevout a reas Aleksandr, ar roue, hag e voe nec'het-bras, hag e tistroas d'Antioc'heia. 69 Diazezañ a reas Demetrios Apolonios, a oa e penn Koile-Suria, ha dastum a reas un armead vras ha kampañ e-tal Yamneia ; hag e kasas (tud) davet Yonathan, ar beleg-meur, da lavarout :

70 "Te a zo da-unan oc'h en em sevel a-enep dimp, ha me a zo deuet da vezañ ur godiserezh hag un dismegañs en abeg dit ; perak ober da vestr a-enep dimp er menezioù ? 71 Bremañ avat, m'ac'h eus fiziañs ez strolladoù, diskenn

10, 67 : Demetrios II, anvet Nikator

davedomp er blaenenn hag en em vuzuliomp an eil egile eno, rak ganin emañ arme ar c'hêriou. 72 Goulenn ha desk piv on, ha (piv) ar re all a zo ouzh hor skoazellañ ; lavarout a reont ned oc'h ket evit derc'hel treid dirazomp, rak div wech o deus da dadoù troet kein en o bro. 73 Ha bremañ, ne c'halli ket herzel ouzh marc'heion nag ouzh un armead evel hounnezh er blaenenn, e-lec'hj n'eus na roc'hell na maen na lec'h evit tec'hout".

74 Pa glevas Yonathan komzoù Apolonios, e voe trefuet e spered ; dibab a reas dek mil den ha mont er-maez eus Yerousalem ; hag en em strollas gantañ Simon, e vreur evit reiñ skoazell dezhañ. 75 Kampañ a reas dirak Yope, hag e serras outañ tud ar gêr, rak ur gward da Apolonios a oa e Yope. Hag e stourmjont outañ, 76 ha deuet aon dezho, tud ar gêr a zigoras, hag e voe Yonathan mestr war Yope. 77 Hag e klevas Apolonios hag e renkas tri mil marc'heger hag un armead niverus hag ez eas etrezek Azot, evel (ma vije bet) o tremen, ha war un dro ec'h araokaas etrezek ar blaenenn, dre m'en devoa kalz a varc'hegerion ha fiziañ a rae enno. 78 (Yonathan) a yeas war e lerc'h war-zu Azot, hag e krogas an armeoù da 'n em gannañ. 79 Lezet en devoa Apolonios mil marc'heg kuzhet a-dreñv dezho. 80 Hag e ouezas Yonathan e oa tud war api a-dreñv dezhañ : enkelc'hiañ a rejont e arme ha teurel dredoù war ar bobl adal ar beure betek an abardaez. 81 Met ar bobl a zalc'has, hervez m'en devoa urzhiet Yonathan, ha skuizhañ a reas o c'hezeg. 82 O tennañ gantañ e strollad, Simon a arsailhas ar falañs, rak ar c'hezeg a oa faezh ; hag e voent flastret gantañ hag e tec'hjont, 83 hag ar c'hezeg en em skignas dre ar blaenenn ; tec'hout a rejont war-zu Azot hag antren e Bethdagon, templ o idolenn, evit en em saveteiñ. 84 Ha Yonathan a lakas an tan en Azot hag er c'hêriou tro-dro dezhi hag a gemeras o dibourc'hioù ; ha templ Dagon hag ar re a oa tec'het e-barzh a zêvas (ivez) dre an tan. 85 Hag e voe (anezho), ar re gouezhet dre ar c'hleze gant ar re a oa bet dêvet, war-dro eizh mil a dud. 86 Mont a reas Yonathan ac'halese da gampañ e-tal Askalon, hag e teuas er-maez tud ar gêr war-arbenn dezhañ gant digoroù bras. 87 Hag e tistroas Yonathan da Yerousalem gant ar re a oa gantañ ha preizh

10, 75 : Yope = Yafu (Yehoshoua 19, 46).

79 : a-dreñv dezho : a-dreñv d'ar Yuzevion.

83 : Bethdagon = templ Dagon, doue ar Felishtiz

bras ganto. 88 Hag e teuas Aleksandr, ar roue, da glevout kement-se, hag e roas muioc'h c'hoazh a enorioù da Yonathan. 89 Kas a reas dezhañ ur c'hloched aour, evel m'eo ar boaz da dud-kar ar rouaned, ha reiñ dezhañ Akaron hag hec'h holl dolead da hêrezh.

11. Yonathan ha Demetrios.

1 Roue an Ejipt a strollas un armead niverus evel an traezh a zo war aodoù ar mor, ha listri e-leizh, hag a glaskas bezañ mestr war rouantelezh Aleksandr dre widre hag he stagañ ouzh e rouantelezh-eñ. 2 Mont a reas da Suria gant komzoù a beoc'h, ha digeriñ a rae dezhañ tud ar c'hêriou ha mont war-arbenn dezhañ, rak urzh Aleksandr, ar roue, a oa e ziambroug, dre ma oa e dad-kaer. 3 Hogen, pa zeue er c'hêriou, e lake Ptolemai darn eus e strolladoù da ward e pep kêr. 4 Pa voent tost da Azot, e tiskouezjont dezhañ templ Dagon tangwalle, Azot hag he zro-war-droioù dismantret, ar c'horfoù distailet ha relegoù losket ar re en devoa dêvet (Yonathan) er brezel, rak graet o devoa bernioù anezho war e hent. 5 Dezevell a rejont d'ar roue ar pezh en devoa graet Yonathan a-benn e damall, met tevel a reas ar roue. 6 Hag e teuas Yonathan a-ziarbenn d'ar roue, e Yope, gant digoroù bras ; en em saludiñ a rejont an eil egile ha nozvezhiañ eno. 7 Mont a reas Yonathan gant ar roue betek ar stêr anvert Eleuther, ha distreiñ da Yerousalem.

8 Ar roue Ptolemai avat a vestronias kêriou an arvor betel Seleukeia war (vord) ar mor, hag e prederiate a-fet Aleksandr mennadoù fall. 9 Kas a reas kannaded davet Demetrios, ar roue, da lavarout : "Deus, divizomp etrezomp un emglev, hag e roin dit va merc'h, en devoa Aleksandr, hag e reni war rouantelezh da dad. 10 Keuz am eus end-eeun a vezañ roet dezhañ va merc'h, rak klasket en deus va lazhañ". 11 E damall a rae dre m'en devoa c'hoant eus e rouantelezh, 12 ha lamet digantañ e verc'h e roas anezhi da zDemetrios ; kemmañ a reas a-enep Aleksandr hag anat e voe o enebiezh. 13 Antren a reas Ptolemai en Antioc'heia, ha lakaat taled an Asia ; div daledenn a lakas en-dro d'e benn, re an Ejipt hag an Asia. 14 Ar roue Aleksandr a oa e Kilikia er mare-se, rak dizalc'het o devoa tud an tiriadoù-se. 15 Klevout a reas Aleksandr ha mont a-enep dezhañ d'an emgann ; hag e teuas Ptolemai a-ziarbenn dezhañ gant ur strollad kreñv hag e lakaat da dec'hout. 16 Tec'hel a reas Aleksandr d'an Arabia evit en

em wareziñ eno, met ar roue Ptolemai a voe uhelaet. 17 Hag e lemas Zabdiel, an Arab, e benn digant Aleksandr hag hen kasas da bPtolemai. 18 Hag ar roue Ptolemai a varvas tri deiz goude, hag ar re a oa en e greñvlec'hioù a voe lazhet gant tud ar c'hreñvlec'hioù-se. 19 Hag e voe roue Demetrios er bloaz kant seizh-ha-tri-ugent

20 En deizioù-se e strollas Yonathan re ar Youdaia evit arsailhañ Kreñvlec'h Yerosalem, hag e reas enep dezhañ ardivinkoù niverus. 21 Hag ez eas darn, hag a gasae o fobl, tud dilezenn (anezho) davet ar roue da gontañ dezhañ e oa Yonathan o sichañ ar C'hreñvlec'h. 22 O klevout-se e voe fuloret, hag a-boan klevet e loc'has kercent hag e teuas da bPtolemais, hag e skrivas da Yonathan paouez ar seziz ha dont war-arbenn dezhañ evit kejañ gantañ da Ptolemais a-benn-herr. 23 Met pa glevas se, Yonathan a roas urzh da genderc'hel ar seziz, hag e tibabas (hiniennou) a-douez kozhidi Israel hag eus ar veleion hag en em lakas e-unan en arvar. 24 Hag o vezañ kemeret arc'hant hag aour ha dilhad ha donezonou all e-leizh, ez eas davet ar roue da bPtolemais, hag e kavas gras dirazañ. 25 Droukprezeg a reas a-enep dezhañ un nebeud tud difeiz eus ar vroad ; 26 met ar roue a reas gantañ evel m'o devoa graet outañ e ziaraogerion, hag hen uhelaat a reas dirak e holl vignoned. 27 Hag hen derc'hel a reas e karg ar beleg-meur hag en holl enorioù all en devoa bet da gentañ hag hen lakaat a reas e penn e vignoned kentañ. 28 Hag e c'houlennas Yonathan digant ar roue diskargañ ar Youdaia eus an tailhoù, an tri zolead hag ar Samareia, hag e prometis dezhañ tri c'hant talant. 29 Asantiñ a reas ar roue ha skrivañ da Yonathan lizheroù diwar-benn kement-se gant an doare-mañ :

30 "Ar roue Demetrios da Yonathan, e vreur, salud, ha da vroad ar Yuzevion. 31 An adskrid eus al lizher hon eus skrivet da Lasthenes, kar-nes dimp, diwar ho tivoud, a skrivomp ivez deoc'h, m'ho pezo anaoudegezh : 32 Ar roue Demetrios da Lasthenes, e dad, salud ! 33 Da vroad ar Yuzevion, hor mignonned, hag a vir en hor c'heñver ar pezh a zo reizh, hon eus divizet ober vad en abeg d'o hegarated ouzhimp. 34 Lezel a reomp ganto tiriad ar Youdaia hag an tri zolead, Afairama, Luda ha Rathamin ; staget int bet ouzh ar Youdaia diwar ar Samareia, gant kement a aparchant outo, evit mad an holl re a ra aberzhoù e Yerosalem, en

11, 19 : er bloaz 167 = 145 KHS

34 : Afairama = Efron (1 Dnl 13, 19). Luda = Lod (1 Dnl 8, 12)

eskemm ar gwirioù roueel a gemere ar roue diganto diagent bep bloaz, diwar frouezh an douar hag ar gwez. 35 Hag evit an traoù dleet dimp, a-vremañ, war an deogoù hag an taosioù all dleet dimp, ar paludoù holen hag ar c'hurunennoù dleet dimp, kement-se holl a lezimp ganto. 36 Ne vezo torret hini ebet eus an dalc'hioù-se a-vremañ da-vepred. 37 Ha bremañ, bezit aketus da ober un adskrid eus an traoù-se, ma vezo roet da Yonathan da vezañ laket war ar menez santel en ul lec'h a-wel".

38 Hag e welas Demetrios, ar roue, e oa sioul ar vro dirazañ, ha ne oa netra oc'h enebañ outañ ; kas a reas e holl strolladoù pep hini d'e gêr, nemet ar strolladoù estren en devoa enrollet diwar inizi ar broadoù. Met enebiezh o devoe outañ an holl strolladoù (deuet) a-berzh e dadoù. 39 Trufon avat, a oa eus re Aleksandr da gentañ, pa welas an holl strolladoù o c'hrozmolat enep Demetrios, a yeas davet Imalkoue, an Arab, a save Antioc'hos, mab yaouank Aleksandr. 40 Derc'hel a reas warnañ evit m'hen rofe dezhañ ha ma renfe e-lec'h e dad ; hag e tisklerias dezhañ kement en devoa urzhiet Demetrios, hag an enebiezh o devoa e strolladoù enep dezhañ, hag e chomas eno e-pad deizioù niverus

41 Kas a reas Yonathan (tud) davet Demetrios, ar roue, evit ma kasfe kuit eus Yerosalem an dud a oa er C'hreñvlec'h, ha re ar c'hreñvlec'hioù (all), rak ober a raent brezel da Israel. 42 Hag e kasas Demetrios (tud) davet Yonathan da lavarout : "N'eo ket se hepken a rin evidout hag evit da vroad, met da gargañ a rin a enorioù, te ha da vroad, pa gavin an digarez. 43 Bremañ eta e ri mat o kas din tud a stourmo ganin, rak dizalc'het o deus va holl strolladoù". 44 Hag e kasas Yonathan tri mil den kadarn ha kreñv dezhañ da Antioc'heia ; mont a rejont davet ar roue, hag e voe laouen ar roue gant o donedadeg. 45 Hag en em vodas tud kêr e kreiz kêr, war-dro c'hwec'h-ugent mil a dud, c'hoant ganto lazhañ ar roue. 46 Hag e tec'has ar roue d'ar palez, tra ma aloube tud ar gêr straedoù kêr ha ma krogent an emgann. 47 Hag e c'halvas ar roue ar Yuzevion d'e skoazellañ ; en em strolañ a rejont en e gichen holl a-gevret, hag en em skignañ goude dre ar gêr ha lazhañ en deiz-se war-dro kant mil a dud. 48 Tangwallañ a rejont ar gêr, ha tapout preizh bras en deiz-se ha saveteiñ ar roue. 49 Ha tud ar gêr, o welout o devoa mestroniet ar Yuzevion ar gêr evel ma karent, a voe digalonekaet hag a c'harmas war-zu ar roue gant aspedenn, o lavarout : 50

"Ro dimp da (zorn) dehou, ha ra baouezzo ar Yuzevion da stourm ouzhimp hag ouzh ar gêr". 51 Hag e taoljont an armoù hag e rejont ar peoc'h. Hag e voe klodusaet ar Yuzevion dirak ar roue ha dirak holl dud e rouantelezh, hag e tistrojont da Yerusalem gant preizh bras. 52 Azezañ a reas Demetrios, ar roue, war dron e roueelezh hag e voe sioul ar vro dirazañ. 53 Met dislavarout a reas kement tra en devoa lavaret, hag estrenaat ouzh Yonathan, ha ne rentas ket dezhañ grad-vat evel m'en devoa graet-eñ, met e wallgas a reas kalz-meurbet.

54 Goude-se e tistroas Trufon, hag Antioc'hos gantañ, ur paotrig yaouank-tre, a zeuas da vezañ roue hag a lakas (warnañ) an taled. 55 En em vodañ a reas en-dro dezhañ an holl strolladoù en devoa distaolet Demetrios, hag ober brezel ouzh hemañ, a dec'has hag a voe kaset en hent. 56 Kemer a reas Trufon an olifanted hag aloubiñ Antioc'heia. 57 Hag e skrivas Antioc'hos yaouank da Yonathan o lavarout : "Da zerc'hel a ran evel beleg-meur ha da lakaat war ar pevar zolead ha da vezañ e-touez mignonned ar roue". 58 Hag e kasas dezhañ listri aour ha dafaroù hag e roas dezhañ aotre da evañ el listri aour, da vezañ (gwisket) a limestra ha da gaout ur c'hoched aour. 59 Ha Simon, e vreur a lakas da benngadour adal Skeul Tur betek harzoù an Ejipt.

60 Loc'hañ a reas Yonathan da ergerzhout an tu all d'ar stêr hag ar c'hêrioù, hag en em vodas en-dro dezhañ holl armead Suria da stourm gantañ. Mont a reas da Askalon hag e teuas war-arbenn dezhañ tud kêr gant digoroù. 61 Hag e loc'has alese etrezek Gaza, met serriñ a reas (outañ) tud Gaza ; hag e lakas ar seziz en-dro dezhi, an tan en he fabourzioù hag o dibourc'has. 62 Aspediñ a reas tud Gaza Yonathan, hag e roas dezho an (dorn) dehou ; kemer a reas mibion o fennoù evel gouestlidi hag o c'has da Yerusalem ; hag e tremenas dre ar vro betek Damask.

63 Klevout a reas Yonathan e oa penngadourion Demetrios e Kedes, er C'halileia, gant un armead niverus, hag e klaskent e zigargañ. 64 Mont a reas war-arbenn dezho, met e vreur Simon a lezas er vro. 65 Hag e kampas Simon dirak Baithsour, hag e stourmas outi e-pad deizioù niverus, ouzh he derc'hel er c'hloz. 66 Hen aspediñ a rejont da gemer o (dorn) dehou, hag e roas e (zorn) dezho. Hag o argas a reas alese, aloubiñ ar gêr ha lakaat enni ur gard.

67 Yonathan hag e armead a gampas e-tal doureier Gennesar, hag abred e tegouezhjont e plaenenn Asor. 68 Ha setu armead an estrenion o tont a-ziarbenn dezhañ er blaenenn, ha kaset o devoa ur ged a-enep dezhañ d'ar menezioù, tra ma teuent, int, war-arbenn (dezhañ) a-dal. 69 Ar spi-brezel a zibouchas eus o lec'h hag e krogjont da emgannañ. 70 Tec'hel a reas ar re a oa gant Yonathan, an holl ; ne chomas hini ebet anezho nemet Matathias, mab Absalom, ha Youdas, mab Khalfi, penngadourion strolladoù an arme. 71 Hag e fregas Yonathan e zilhag hag e lakas douar war e benn hag e pedas. 72 Hag en em droas a-enep dezho evit argadiñ hag e reas dezho mont kuit, hag e tec'hjont. 73 Pa weljont se, ar re a dec'he, eus e re, a zistroas davetañ hag a yeas war-lerc'h (ar re all) betek Kedes, betek o c'hampad, hag e kampjont eno. 74 Hag e kouezhas a-douez an estrenion, en deiz-se, war-dro tri mil a dud. Hag e tistroas Yonathan da Yerusalem.

12. Emglev gant Roma ha gant Sparta.

1 Hag e welas Yonathan e laboure an amzer gantañ, hag e tibabas tud a gasas da Roma da startaat ha da adnevesaat ar vignoniezh ganto. 2 D'ar Spartiz ivez ha da lec'hioù all e kasas lizheroù gant an hevelep menozioù. 3 Mont a rejont da Roma hag antren er Sened, da lavarout : "Yonathan, ar beleg-meur, ha broad ar Yuzevion o deus hor c'haset evit adnevesaat ganto ar vignoniezh hag an emglev evel ma oant diagent". 4 Hag e voe roet dezho lizheroù evit an dud e pep lec'h, ma vefent ambrouget etrezek bro Youda e peoc'h.

5 Ha sed an adskrid eus al lizheroù a skrivas Yonathan d'ar Spartiz :

6 "Yonathan, beleg-meur, ha kuzul kozhidi ar vroad, ar veleion ha nemorant pobl ar Yuzevion d'ar Spartiz, o breudeur, salud ! 7 Diagent c'hoazh e oa bet kaset ul lizher da Onias, ar beleg-meur, a-berzh Areios, a oa roue warnoc'h, (o lavarout) ez oc'h hor breudeur, evel testeniet en adskrid. 8 Ha degemer a reas Onias an den a oa bet kaset, gant enor, ha kemer a reas al lizheroù ma oa diskleriet enno emglev ha mignoniezh. 9 Evidomp, daoust ma n'hon eus ket ezhomm anezho, peogwir hon eus da frealz al Levrioù sakr etre hon daouarn, 10 broudet omp bet da gas deoc'h hor breudeuriezh ha da nevesaat

mignoniezh ganeoc'h, ma na vimp ket estrenion evidoc'h, rak kalz amzer a zo tremenet abaoe m'hoc'h eus kaset (ho lizher) davedomp. 11 Evidomp, e pep degouezh ha dizehan, er gouelioù hag en deizioù all merket hon eus bet soñj ac'hanoc'h e-kerz an aberzhoù hon eus kinniget hag en hor pedennoù, evel maz eo dleet ha dereat kounaat breudeur. 12 Laouen omp gant ho kloar. 13 Ni avat, gronnet omp bet gant kalz trubuilhoù ha brezelioù niverus, ha stourmet o deus a-enep dimp ar rouaned a zo en-dro dimp. 14 Met n'eo ket bet fellet dimp ho tregasiñ, c'hwi hag hor c'hevredidi ha mignoned all, er brezelioù-se ; 15 rak sikour hon eus a-berzh an neñv evit hor skoazellañ, ha dieubet omp bet eus hon enebourion. 16 Dilennet hon eus eta Noumenios, mab Antioc'hos, hag Antipater, mab Yason, hag o c'haset hon eus davet ar Romaned evit nevesaat ganto ar vignoniezh hag an emglev evel diagent. 17 Kemennet hon eus ivez dezho mont davedoc'h, ho saludiñ ha reiñ deoc'h hon lizheroù diwar-benn nevesadur hor breudeuriez. 18 Ha bremañ, mat a reot o respont dimp diwar-se"

19 Ha sed an adskrid eus al lizheroù a oa bet kaset da Onias :

20 "Areios, roue ar Spartiz, da Onias, beleg-meur, salud ! 21 Kavet eo bet, en ur skrid a-fet ar Spartiz hag ar Yuzevion, ez int breudeur hag ez int eus gouenn Abraam. 22 Ha bremañ, p'hon eus gouvezet se, e reot mat skrivañ dimp diwar-benn ho stad ; 23 ha ni, skrivañ a reomp deoc'h (kement-mañ) : ho chatal hag ho madoù a zo dimp hag hor re a zo deoc'h. Urzh a roomp eta ma vo kaset deoc'h keloù diouzh se".

24 Hag e klevas Yonathan e oa distroet penngadourion Demetrios gant un armead niverusoc'h eget diagent da ober brezel dezhañ. 25 Hag e loc'has eus Yerusalem da vont a-ziarbenn dezho da vro Hamat, rak ne roas ket dezho amzer da zont e-barzh e vro. 26 Kas a reas spierion d'o c'hamp, hag e tistrojont da gemenn dezhañ e oant prest d'an em deurel warno da noz. 27 Pa voe aet an heol da guzh, e kemennas Yonathan d'ar re a oa gantañ beilhañ ha bezañ harnezet, prest da stourm a-hed an nozvezh ; hag e kasas rakgwarded tro-dro d'ar c'hamp. 28 Hag e klevas an enebourion e oa prest Yonathan hag ar re a oa gantañ evit an emgann, hag o devoe aon, trefuet e voent en o c'halonoù, hag enaouiñ a rejont tantadoù en o c'hamp. 29

12, 22 : diwar-benn ho stad :g.e.g. diwar-benn ho peoc'h, pe ho yec'hed.

Yonathan avat hag e dud ne ouejont ket a-raok ar beure, rak gwelout a raent an taniou o leskiñ. 30 Hag en em daolas Yonathan war o lerc'h, met n'o zapas ket, rak treuzet o devoa ar stêr Eleuther. 31 En em dreiñ a reas Yonathan a-enep an Arabed anvet Zabadaiz, o filat a reas ha kemer o dibourc'hoù. 32 Hag (ur wech) digampet, ez eas betek Damask hag e treuzas ar vro a-bezh.

33 Ha Simon a loc'has hag a yeas war-raok betek Askalon hag ar c'hreñvlec'hoù nes ; neuze e troas etrezek Yope ha d'he c'hemer ; 34 rak klevet en devoa e felle dezho reiñ ar c'hreñvlec'h d'ar re a oa gant Demetrios, hag e lakas eno ur gward d'he diwall.

35 Distreiñ a reas Yonathan, ha bodañ kozhidi ar bobl ; hag e ti'zizas ganto sevel kreñvlec'hoù er Youdaia, 36 dreistuhelaat mogerioù Yerusalem ha sevel ur voger vras etre ar c'hreñvlec'h hag ar gêr evit e zistagañ diouzh kêr, ma vefe en e bart e-unan, hep na c'hellfe (tud ar c'hreñvlec'h) na prenañ na gwerzhañ. 37 En em zastum a rejont evit adsevel ar gêr, rak kouezhet e oa lod eus moger ar froud ouzh ar sav-heol, hag e voe adaozet an hini anvet Khafenatha. 38 Ha Simon a adsavas Adida, er Sefela ; he c'hreñvaat a reas ha lakaat (outi) dorjoù ha morailhoù.

39 Klask a rae Trufon bezañ roue an Asia, lakaat an taled hag astenn e zorn war Antioc'hos, ar roue. 40 Met doujañ a rae n'hen lezfe d'ober Yonathan ha na rafe brezel dezhañ, ha klask a rae kregiñ ennañ evit e lazhañ ; loc'hañ a reas ha mont da vBaithsan. 41 Hag ec'h ermaezias Yonathan a-ziarbenn dezhañ gant daou-ugent mil den dibabet evit brezeliñ, hag e teuas da vBaithsan. 42 Ha Trufon, o welout e oa deuet gant un armead niverus, en devoe aon da lakaat e zorn warnañ. 43 Hag e degemer a reas gant digoroù hag hen erbediñ d'e holl vignoned, hag e roas dezhañ donezonou, hag e kemennas d'e vignoned ha d'e strolladoù sentiñ outañ evel outañ e-unan. 44 Hag e lavaras da Yonathan : "Perak ec'h eus skuizhet an holl boblad-se, pa n'eus ket a vrezel etrezomp ? 45 Ha bremañ, kas anezho en-dro d'ar gêr, dibab evidout un nebeud tud a vezo ganit, ha deus ganin da bPtolemais, hag he reiñ a rin dit hag ar c'hreñvlec'hoù all, ar strolladoù all hag an holl dud e karg ; hag o tistreiñ war va c'hiz ez in kuit, rak evit-se ez on amañ". 46 O fiziañ ennañ, (Yonathan) a reas evel ma lavare : kas a reas kuit ar strolladoù hag ez ejont

12, 38 : Adida = Hadid (Ezra 2, 33) ; er Sefela, pe en izel-vro

en-dro da vro Youda. 47 Mirout a reas gantañ tri mil den, daou vil anezho a chomas er C'halilea hag ur milier a yeas gantañ. 48 Met pa voe deuet Yonathan e-barzh Ptolemais, e serras tud Ptolemais an dorjoù hag e krogjont ennañ, hag an holl re a oa deuet gantañ a lazjont dre ar c'hleze.

49 Hag e kasas Trufon strolladoù ha marc'heion da C'halilea ha d'ar blaenenn vras evit lazhañ holl dud Yonathan. 50 Hag e ouezas (ar re-mañ) e oa bet tapet ha lazhet (ivez) ar re a oa gantañ, hag oc'h en em gennerzhañ kenetrezo, ez ejont war-raok a-skoaz, prest d'an emgann. 51 Hag e welas ar re a oa war o lerc'h e oant gouest da zifenn o buhez, hag ez ejont war o c'hiz: 52 Hag (ar re all) a yeas holl e peoc'h da vro Youda, hag e rejont kañvoù da Yonathan ha d'ar re a oa gantañ, hag o devoe aon bras; ha kañv a reas Israel a-bezh, kañv bras. 53 Hag e klaskas an holl vroadoù en-dro dezho o distrujañ, rak lavarout a raent: "N'o deus ken na penn na skoazell; bremañ eta stourmomp outo ha skarzomp a-douez an dud an eñvor anezho!"

13. Simon enep Trufon.

1 Hag e klevas Simon en devoa bodet Trufon un armead niverus evit mont da vro Youda hag he flastrañ. 2 Hag e welas ar bobl o krenañ ha spouronet, hag e pignas da Yerousalem da vodañ ar bobl. 3 Hag ouzh o c'hennerzhañ, e lavaras dezho: "C'hwil a oar ar pezh am eus me, va breudeur ha ti va zad, graet evit al lezennoù hag ar Santual, hag an emgannoù hag en enkadennoù hon eus gwelet. 4 En abeg da se ez eo marvet va holl vreudeur evit Israel hag ez on manet va-unan. 5 Ha bremañ, arabat din espern va buhez e nep pred a enkrez, rak ned on ket gwelloc'h eget va breudeur. 6 Nemet dialañ a rin va fobl, ar Santual, ho kwragez hag ho pugale, rak en em vodet o deus an holl vroadoù evit hon distrujañ dre gasoni". 7 Hag e vuhezekaas spered ar bobl o klevout ar c'homzoù-se, 8 hag e respontjont a vouezh kreñv, o lavarout: "Te eo hor pennrener e-lec'h Youdas ha Yonathan, da vreur; 9 kas hor stourmad, ha kement tra a lavari a raimp!" 10 Hag e vodas an holl dud gouest da stourm, hag e tifraeas

13, 3 : hon eus gwelet : d.l.e. hon eus anavezet.

9 : kas hor stourmad : g.e.g. : stourm hor stourmad

peurober mogerioù Yerousalem hag he c'hreñvaat tro-dro. 11 Hag e kasas Yonathan, mab Absalom, ha gantañ un armead a bouez, da Yope; (hemañ) a argasas ar re a oa e-barzh hag a chomas enni.

12 Hag e loc'has Trufon eus Ptolemais gant un armead niverus evit mont da vro Youda, ha Yonathan a oa gantañ dindan gward. 13 Simon avat a gampas en Adida, a-dal d'ar blaenenn. 14 Hag e ouezas Trufon e oa savet Simon e-lec'h Yonathan, e vreur, hag e oa war-nes kregiñ da stourm outañ, hag e kasas davetañ kannaded da lavarout: 15 "En abeg d'an arc'hant a zle Yonathan, da vreur, da deñzor ar roue en arbenn d'ar c'hargoù en devoa, eo e talc'homp anezhañ. 16 Ha bremañ, kas kant talant arc'hant ha daou eus e vibion evel gouestlidi, gant aon, ur wech laoskaet, ned afe kuit a-ziganimp; (neuze) e laoskimp anezhañ". 17 Hag e ouezas Simon e oant o komz dre widre outañ, met kas a reas kerc'hat an arc'hant hag ar vugale, gant aon da zihun un enebiezh vras e-touez ar bobl, 18 he defe lavaret: "Dre n'eo ket bet kaset dezhañ an arc'hant hag ar vugale ez eo bet lazhet". 19 Hag e kasas ar vugale hag ar c'hant talant, met ne zalc'has ket (Trufon) d'e bromesa ha ne laoskaas ket Yonathan.

20 Ha goude-se ez eas Trufon da aloubiñ ar vro ha d'he gwastañ; kammdreiñ a reas dre hent Adora, ha Simon hag e armead a gerzhe a-stur gantañ e kement lec'h maz ae. 21 Tud ar C'hreñvlec'h avat a gasas da d'Trufon kannaded o pouezañ warnañ evit dont daveto dre ar gouelec'h ha kas dezho bitailh. 22 Prientiñ a reas Trufon e holl gezeg evit mont, met en noz-se e voe erc'h kalz-meurbet ha n'eas ket en abeg d'an erc'h; hag e loc'has hag ez eas da vro C'halaad. 23 Pa voe tost da vBaskama, e lazhas Yonathan, a voe sebeliet eno. 24 Hag e tistroas Trufon da vont d'e vro.

25 Kas a reas Simon (tud) da gerc'hat eskern Yonathan, e vreur, hag e veziañ a reas e Modein, kêr e dadou. 26 Hag e ouelas dezhañ Israel a-bezh, ur c'heinvan bras, ha kañvaouiñ a rejont dezhañ e-pad deizioù niverus. 27 Hag e savas Simon, war bez e dad hag e vreudeur, ur savadur uhel, e mein levnet, evit bezañ gwelet a-ziaraok hag a-ziadre. 28 Sevel a reas seizh pikern, an eil a-geñver egile, evit e dad, e vamm hag e bevar breur. 29 Hag e reas dezho gwikefreoù o lakaat en-dro dezho kolonnennoù bras,

13, 20 : Adora = Adoraïm (2 Dnl 11, 9)

24 : d'e vro : da Suria

ha war ar c'holonnennoù e reas panelladoù-armoù, da vrud peurbad, hag e-kichen ar panelloù, listri kizellet evit bezañ gwelet gant an holl verdeidi war vor. 30 Evel-se eo ar bez a reas e Modein, betek an deiz-mañ.

31 Trufon avat a yae dre widre gant Antioc'hos, ar roue yaouank ; e lazhañ a reas, 32 hag e renas war e lerc'h, hag e lakas taledenn an Asia, hag e reas gwalleur bras ar vro. 33 Adsevel a reas Simon kreñvlec'hioù ar Youdaia, o lakaat dezho mogerioù tro-dro gant tourioù uhel, mogerioù bras ha dorjoù ha morailhoù ; hag e lakas bitailh er c'hreñvlec'hioù. 34 Dilenn a reas Simon tud, a gasas d'ar roue Demetrios, evit ober distaol d'ar vro, rak holl oberoù Trufon a oa preizherezh. 35 Hag e kasas dezhañ ar roue Demetrios ur respont hervez ar c'homzoù-se hag e skrivas dezhañ al lizher-mañ :

36 "Ar roue Demetrios da Simon, beleg-meur ha mignon ar rouaned, d'ar gozhidi ha da vroad ar Yuzevion, salud ! 37 Ar gurunenn aour hag ar balmezenn hoc'h eus kaset hon eus resevet, ha prest omp d'ober ganeoc'h ur peoc'h padus ha da skrivañ d'ar re a zo e karg ober deoc'h diskargoù. 38 Kement tra hon eus divizet evidoc'h a zo divizet, hag ar c'hreñvlec'hioù hoc'h eus savet a zo deoc'h. 39 (Ho) kuitezañ a reomp eus an dievezhioù hag ar mankoù hoc'h eus bet betek an deiz hiziv, eus ar gurunenn a zleit, ha mar beze dastumet tailhoù all e Yerosalem, ne vezint ken dastumet. 40 Ha maz eus darn ac'hanoc'h gouest da vezañ enskrivet e-touez ar re a vez ganin, ra vezint enskrivet, ha ra vezo peoc'h etrezomp !"

41 Er bloaz kant dek-ha-tri-ugent e voe savet yev ar broadoù diwar Israel, 42 hag e krogas ar bobl da skrivañ war an aktaoù hag er c'henfeurioù : "E bloaz kentañ Simon, beleg-meur dreist, penngadour ha pennrener ar Yuzevion".

43 En deizioù-se e kampas dirak Gazara hag he c'hronnas gant e strolladoù, hag e reas un taper-kêrioù, a gasas e-harz kêr ; skeiñ a reas gant un tour hag e dapout. 44 Lammat a reas ar re a oa en ardivink e kêr, hag e voe saouzan bras e kêr. 45 Pignat a reas tud kêr, gant o gwrazez hag o bugale, war ar vogez, freget o dilhad ganto, hag e c'harmjont a vouezh kreñv, oc'h aspediñ Simon da reiñ dezho e (zorn) dehou ; 46 hag e lavarjont : "Na ra ket dimp hervez hor fallagriez, met hervez da drugarez". 47 Hag e feurias Simon ganto ha ne reas ket brezel dezho ; o

13, 41 : er bloaz 170 = 142 KHS

c'has a reas er-maez eus kêr, glanaat a reas an tier a oa idoloù enno, hag evel-se ez eas enni gant meulganou ha meuleudioù. 48 Skarzhañ a reas anezhi pep dic'hlander ha lakaat enni da chom tud o seveniñ al Lezenn ; he c'hreñvaat a reas ha sevel evitañ un ti-anez enni.

49 Tud ar C'hreñvlec'h e Yerosalem, harzet outo a vont er-maez hag a zont e-barzh ar vro evit prenañ ha gwerzhañ, o devoe naon bras, hag e varvas meur a hini anezho gant an naonegezh. 50 Hag e c'harmjont etrezek Simon da gemer o (dorn) dehou, hag e roas dezho (e zorn), o argas a reas alese, glanaat a reas ar C'hreñvlec'h eus ar saotradurioù. 51 Antren a rejont ennañ d'an trivet warn-ugent eus an eil miz, er bloaz kant unnek ha-tri-ugent gant meuleudioù ha palmez, gant kitarou, simbalennoù ha telennoù, gant meulganou ha kanennoù, rak brevet e oa bet enebour bras Israel. 52 Hag e tivizas lidañ bep bloaz an deiz-se gant levezeg ; kreñvaat a reas menez ar Santual, a-hed ar C'hreñvlec'h, hag e reas eno e annez eñ hag ar re a oa gantañ. 53 Hag e welas Simon e oa Yoann, e vab, un den hag hen lakas da benngadour e holl strolladoù, hag e voe Yoann o chom e Gazara.

14. Uhelvrud Simon.

1 Er bloaz kant daouzek ha-tri-ugent, e tastumas Demetrios, ar roue, e strolladoù hag ez eas da vMedia da gerc'hat skoazell evitañ a-benn stourm ouzh Trufon. 2 Hag e klevas Arsakes, roue Persia ha Media, e oa deuet Demetrios war e diriad, hag e kasas unan eus e benngadourion d'e dapout bev. 3 Mont a reas ha pilat a reas armead Demetrios ; e dapout a reas hag e zegas da Arsakes, a lakas anezhañ en toull-bac'h.

- 4 Sioul e voe bro Youda e-pad holl zeizioù Simon, Klask a reas eurvad e vroad. Plijout a reas dezho e veli, hag e c'hloar e-pad an holl zeizioù.
- 5 Hag e-kreiz e holl c'hloar e kemeras Yope d'ober ur porzh-mor, hag e reas un digor da inizi ar mor.
- 6 Ledanaat a reas harzoù e vroad, ha mestr e voe war ar vro.

13 50 : da gemr : d.l.e. da c'houlenn gantañ kemer.

14, 1 : er bloaz 172 = 140 KHS

- 7 Dastum a reas kalz a brizonidi, mestroniañ Gazara, Baithsour hag ar C'hreñvlec'h ; skarzhañ a reas an dic'hlanderioù dioutañ : ha ne voe den da zerc'hel outañ.
- 8 Labourat a raent an douar e peoc'h, hag an douar a roe e eostadoù, gwez ar blaenenn o frouezh.
- 9 Ar re gozh war al leurennoù en o c'hoazez a gendivize holl eus an eurvad, hag ar re yaouank en em wiske a c'hloar hag a harnezouù-brezel.
- 10 D'ar c'hêrioù e pourvezas bitailh, hag e lakas enno strobelloù-difenn, ken e voe meneget brud e anv betek pennoù an douar.
- 11 Diazezañ a reas ar peoc'h er vro, ha laouenaet e voe Israel a levnezh vras.
- 12 Hag ec'h azezas pep hini dindan e winienn hag e fiezenn, ha ne voe den d'ober aon dezho.
- 13 Paouezet e voe da stourm outo er vro, hag ar rouaned a voe flastret en deizioù-se.
- 14 Harpañ a reas holl dud izel e bobl, kehelañ a reas al Lezenn, ha dilemel an holl (dud) dilezenn ha fallakr.
- 15 Klod a roas d'ar Santual, ha kreskiñ a reas annez ar Santual.

16 Hag e voe klevet e Roma e oa marv Yonathan, ha betek Sparta, hag e voe kalz a drubuilh. 17 Met pa glevjont e oa Simon, e vreur, beleg-meur war e lerc'h hag e oa eñ mestr war ar vro ha war ar c'hêrioù a oa enni, 18 e skrivjont dezhañ war daolennoù arem evit nevesaat gantañ ar vignoniezh hag an emglev o devoa skoulmet gant Youdas ha Yonathan, e vreudeur. 19 Hag e voent lennet dirak ar vodadeg e Yerousalem. 20 Ha sed an adskrid eus al lizher a gasas ar Spartiz :

"Renerion ha kêr ar Spartiz da Simon, ar beleg-meur, d'ar gozhidi, d'ar veleion ha da nemorant pobl ar Yuzevion, o breudeur, salud ! 21 Ar gannaded a zo bet kaset davet hor pobl o deus roet da c'houzout dimp ho kloar hag ho meurded, ha laouen omp bet gant o donedigezh. 22 Hag adskrivet hon eus ar pezh o deus lavaret e-touez divizoù ar bobl evel-hen : Noumenios, mab Antioç'hoz, hag Antipater,

14, 7 : dioutan : diouzh ar C'hreñvlec'h . outañ : ouzh Simon

mab Yason, kannaded ar Yuzevion, a zo deuet davedomp da nevesaat ar vignoniezh ganimp. 23 Ha plijet eo bet gant ar bobl degemer an dud-se gant enor, ha lakaat an adskrid eus o c'homzoù el levrioù diskouezet d'ar bobl evit m'he devo soñj anezho pobl ar Spartiz" Hag un adskrid a gement-se a skrivjont da Simon, ar beleg-meur.

24 Goude-se e kasas Simon Noumenios da Roma gant ur skoed aour, unan bras a boueze mil minenn, evit startaat an emglev ganto.

25 Pa glevas ar bobl an traoù-se, e lavaras : "Petore anaoudegezh-vat a aotrenimp da Simon ha d'e vibion ? 26 Rak bet eo serzh, e-unan hag e vreudeur ha ti e dad : stourmet o deus ouzh enebourion Israel ouzh o c'has pell, ha laket start evitañ ar frankiz". Hag e skrivjont se war daolennoù arem hag (o) lakjont war beulvanoù, war venez Sion. 27 Ha sed un adskrid eus ar skridenn :

"D'an trivec'h (a viz) Eloul, er bloaz kant daouzek ha-tri-ugent, - an trivet bloaz eus Simon, beleg-meur dreist an Asaramel - 28 e bodadeg vras ar veleion, ar bobl, pennoù ar vroad ha kozhidi ar vro, ez eo bet roet dimp da c'houzout : 29 Da goulz meur a stourm degouezhet er vro, Simon, mab Matathias, beleg eus mibion Yoarib, hag e vreudeur, o deus en em laket war var hag en em savet a-enep enebourion o broad, evit ma vije miret ar Santual hag al Lezenn, ha gant klod bras o deus uhelvrudet o broad. 30 Adstrollañ a reas Yonathan o broad ha dont da vezañ o beleg-meur, hag e voe unanet gant e bobl. 31 Hag e c'hoantaas o enebourion aloubiñ o bro hag astenn o dorn war o Santual. 32 Neuze e savas Simon, hag e stourmas evit e vroad ; dispign a reas kalz eus e vadoù, reiñ armoù d'an dud eus armead e vroad ha reiñ gopr dezho. 33 Kreñvaat a reas kêrioù ar Youdaia, ha Baithsour war harzoù ar Youdaia, e-lec'h ma oa armoù an enebourion da gentañ, ha lakaat a reas eno evel gward brezelourion yuzev. 34 Yope a greñvaas ivez war (ribl) ar mor, ha Gazara, war harzoù Azot, e-lec'h ma oa diagent an enebourion o chom, hag e lakas eno Yuzevion, ha kement tra a oa ret evit o bevañs a lakas enno. 35 Hag e welas ar bobl fealded Simon hag ar c'hloar a felle dezhañ reiñ d'e vroad, hag e lakaat a rejont da bennrener warno ha da veleg-meur, en

14, 27 : miz Eloul = Eost-Gwengolo.

32 ; da dud armead e vroad, pe da did kadarn e vroad.

abeg da gement tra en devoa graet, hag evit ar reizhded hag ar fealded en devoa miret d'e vroad ha dre m'en devoa klasket e pep stumm uhelaat e bobl. 36 En e zeizioù e teujod a-benn, dre e zaouarn, da lemel ar broadoù diouzh o ziriad, hag ar re a oa e kêr David e Yerousalem hag o devoa graet evito ur c'hreñvlec'h maz ermaezient anezhañ evit saotrañ trowardroioù ar Santual ha reiñ un taol bras d'e santelezh. 37 Lakaat a reas ennañ paotred Youdaia hag e greñvaat evit surentez ar vro hag ar gêr hag uhelaat mogerioù Yerousalem. 38 Hag ar roue Demetrios a gretaas dezhañ karg ar beleg-meur en abeg da se. 39 Ober a reas anezhañ e vignon ouzh hen enoriñ gant klod bras. 40 Klevet en devoa end-eeun e veze galvet ar Yuzevion mignoned gant ar Romaned, ha kevredidi ha breudeur, hag e oant aet war-arbenn da gannaded Simon gant enorioù, 41 hag o devoa kavet mat ar Yuzevion hag o beleion e vefe Simon pennrener warno ha beleg-meur da viken, ken na savfe ur profed da vezañ kredet 42 hag e vefe penngadour warno, e rafe war-dro ar Santual o lakaat e-unan (tud) war e labourioù, war ar vro, war an armoù ha war ar c'hreñvlec'hioù ; 43 hag en defe karg eus ar Santual, hag e vefe sentet outañ gant an holl, hag e vefe skrivet gant e anv an holl skridennoù er vro, hag e vefe gwisket a limestra hag a aour. 44 Ha ne vezo aotreet den eus ar bobl nag a-douez ar veleion da zisteurel nep hini eus an traoù-se, na da zislavarout ar pezh a zo distaget gantañ, na da zastum bodadeg ebet heptañ, na da wiskañ limestra na da lakaat warnañ kloched aour. 45 Neb a ray a-enep an traoù-se, pe a dorro unan bennak anezho a vezo endalc'het (d'ur boan). 46 Kavet he deus mat ar bobl a-bezh aotren da Simon ober hervez an holl gomzoù-se. 47 Hag asantet en deus Simon ha kavet en deus mat bezañ beleg-meur ha penngadour ha pennrener ar Yuzevion, ar veleion, ha bezañ e penn an holl".

48 Kemennet e voe lakaat ar skrid-mañ war daolennoù arem hag o lakaat ouzh moger-dro ar Santual en ul lec'h a-wel, 49 ha lakaat an adskridoù anezho en teñzor-di, m'o defe anezho Simon hag e vibion (en o dorn).

15. Antioc'hos enep Trufon.

1 Hag e kasas Antioc'hos, mab Demetrios, ar roue,

14, 36 : o ziriad : tiriad ar Yuzevion.

15 : 1 : Antioc'hos : hemañ : ur breur da zDemetrios Nikator

lizheroù eus inizi ar mor da Simon, beleg ha pennrener ar Yuzevion, ha d'an holl vroad ; 2 hag e oant troet en doare-mañ :

"Ar roue Antioc'hos da Simon, beleg-meur ha pennrener, ha da vroad ar Yuzevion, salud ! 3 Peogwir o deus un nebeud tud bosennus tapet rouantelezh hon tadoù ha pa 'm eus c'hoant adkaout ar rouantelezh-se evit hec'h adsevel evel ma oa diagent ; pa 'm eus tutet kalz a strolladoù ha paramantet listri-brezel, 4 hag ez on mennet da zilestrañ er vro evit mont war-lerc'h ar re o deus rivinet hor bro ha gwastet kêrioù niverus em rouantelezh, 5 bremañ eta e kretaan dit an holl zistaolioù o devoa graet dit ar rouaned a oa em raok hag an holl roadoù all o deus graet dit. 6 Hag aotre a roan dit da ober moneiz dibar, diouzh splot da vroad ; 7 Yerousalem hag ar Santual da vezo dieub ; hag an holl armoù ac'h eus prientet hag ar c'hreñvlec'hioù ac'h eus savet hag a zalc'hez da chomo ganit, 8 ha kement a zo dleet d'ar roue ha da vezañ dleet dezhañ azalek bremañ ha da holl viken da vezo distaolet dit 9 ha p'hon devo adtapet hor rouantelezh, e raimp enor dit, d'az pobl ha d'an Templ, un enor bras, en doare ma teuio da vezañ anat ho kloar dre an douar a-bezh !"

10 Er bloaz kant pevarzek ha-tri-ugent, ec'h ermaezias Antioc'hos da vro e dadoù, hag en em vodas davetañ an holl strolladoù, en doare ma voe nebeud gant Trufon. 11 Mont a reas Antioc'hos war e lerc'h, hag e teuas (Trufon), o tec'hout betek Dora, war (ribl) ar mor, 12 rak gouzout a rae e oa deuet warnañ ar reuzioù hag o devoa e zilezet e strolladoù. 13 Hag e kampas Antioc'hos e-tal Dora, ha gantañ c'hwec'h-ugent mil den a vrezel hag eizh mil marc'heger. 14 Sichañ a reas ar gêr, tra ma oa al listri oc'h arsaillañ diwar ar mor, hag e waske ar gêr dre zouar ha dre vor, ha ne leze den da vont er-maez na da zont e-barzh.

15 Erruout a reas Noumenios hag ar re a oa gantañ eus Roma, ha ganto lizheroù evit ar rouaned hag evit ar vroioù ma oa skrivet enno kement-mañ :

16 "Leukios, konsul ar Romaned, d'ar roue Ptolemai, salud ! 17 Kannaded ar Yuzevion a zo deuet davedomp evel hor mignoned ha kevredidi, da nevesaat ar vignoniezh hag an emglev a-wechall, kaset gant Simon, ar beleg-meur,

15, 10 : er bloaz 174 = 138 KHD.

11 : Dora : = Dor (Yehoshoua 11,2)

16 : Leukios (Lucius) : konsul e 142 KHS

ha pobl ar Yuzevion. 18 Degaset o deus ur skoed aour a vil minenn. 19 Plijet eo bet dimp eta skrivañ d'ar rouaned ha d'ar broioù chom hep klask noazout outo, nag ober brezel dezho. 20 Asantet hon eus ivez degemer ar skoed a-ziganto. 21 Mar en em gav eta bosennerion, tec'het diouzh o bro davedoc'h, deroit-int d'ar beleg-meur Simon, ma kastizo anezho hervez o Lezenn".

22 An hevelep traoù a skrivas da zDemetrios, ar roue, da Atalos, da Ariarathes, da Arsakes, 23 ha d'an holl vroioù, da Samsames, d'ar Spartiz, da zDelos, Mundos, Sikuonia, Karia, Samos, Pamfilla, Lukia, Alikarnas, Rodos, Faselis, Kos, Side, Arados, Gortuna, Knidos, Kupros ha Kurene. 24 Un adskrid a gement-se a voe skrivet evit Simon, ar beleg-meur.

25 Ar roue Antioc'hos a gampas e-tal Dora, er rakkêr, o tegas dizehan a-enep dezhi ar c'hevrennoù hag oc'h ober ardivinkoù, hag e serras Trufon, na (oa ket evit) dont er-maez na mont e-barzh. 26 Hag e kasas Simon dezhañ daou vil den eus an dibab evit stourm gantañ, hag arc'hant hag aour ha strobelloù niverus. 27 Met n'houlas ket o degemer, hogen terriñ a reas kement tra en devoa divizet gantañ diagent, hag estrenaat a reas outañ. 28 Kas a reas davetañ Athenobios, unan eus e vignoned, evit komz gantañ ha lavarout : "C'hwi a zo oc'h aloubiñ Yope ha Gazara hag ar C'hreñvlec'h a zo e Yerosalem, kêrioù eus va rouantelezh. 29 Laket hoc'h eus da ouelec'h o ziriad ha graet reuz bras er vro ha mestroniet lec'hiennoù niverus eus va rouantelezh. 30 Bremañ eta, daskorit ar c'hêrioù hoc'h eus tapet ha trujou al lec'hiennoù hoc'h eus mestroniet er-maez eus harzoù ar Youdaia, 31 anez se, roit en o lec'h pemp kant talant arc'hant, hag evit an dismantrou hoc'h eus graet ha trujou ar c'hêrioù, pemp kant talant all ; anez se e teuimp d'ober brezel deoc'h". 32 Hag e teuas Athenobios, mignon ar roue, da Yerosalem, hag e welas meurdez Simon, ur ganastell gant listri aour hag arc'hant, ha servijerion e-leizh ; hag e voe sebezet, hag e kemennas dezhañ komzoù ar roue. 33 Hag e respontas Simon en ur lavarout dezhañ : "N'eo ket un douar estren hon eus kemeret, na madoù an estrenion hon eus tapet, met hêrezh hon tadoù eo, hag a oa bet skrapet gant hon enebourion ent-direizh en ur pred bennak. 34 Evidomp, p'hon eus tu, ec'h adkrogomp e hêrezh hon tadoù. 35 Evit

15, er rakkêr : g.e.g. en eil, d.l.e. e karter nevez ar gêr

Yope ha Gazara, ac'h azgoulennet, ar re-se a rae droug bras d'hor pobl ha d'hor bro ; evito e roimp kant talant" 36 Ha ne respontas dezhañ grik, met distreiñ a reas gant kounnar davet ar roue ha kemenn dezhañ ar c'homzoù-se, meurdez Simon ha kement en devoa gwelet ; hag e kounnaras ar roue, ur gounnar vras !

37 Ha Trufon, savet war ul lestr, a dec'has da Orthosia. 38 Hag e lakas ar roue Kendebaios da bengadour war an arvor, hag e roas dezhañ strolladoù a droadeion hag a varc'heion. 39 Hag urzh a roas dezhañ da gampañ a-dal d'ar Youdaia, hag urzh ivez dezhañ da adsevel Kedron ha da greñvaat an dorjoù hag ober brezel d'ar bobl ; ar roue avat a yeas war-lerc'h Trufon. 40 Kendebaios, erruet e Yamneia, a grogas da hegasañ ar bobl, da aloubiñ ar Youdaia, da brizoniañ ar bobl ha da lazhadegañ. 41 Adsevel a reas Kedron ha lakaat eno marc'heion ha strolladoù evit ermaeziañ hag ergerzhout hentoù ar Youdaia, evel m'en devoa kemennet dezhañ ar roue.

16. Simon drouklazhet.

1 Hag e pignas Yoann eus Gazara hag e kontas da Simon, e dad, ar pezh en devoa kaset Kendebaios da benn. 2 Hag e c'halvas Simon e zaou vab henañ, Youdas ha Yoann, hag e lavaras dezho : "Me ha va breudeur ha ti va zad hon eus graet stourmoù Israel abaoe hor yaouankiz betek an deiz hiziv, ha deuet eur da benn, dre hon daouarn, da saveteiñ Israel meur a wech. 3 Met bremañ, ez on deuet kozh, ha c'hwi, dre drugarez, a zo kreñv a-walc'h dre an oad, kemerit v... lec'h hag hini va breur ; ermaezit ha stourmit evit hor broad, hag eus an neñv, skoazell da vezo ganeoc'h !" 4 Dibab a reas eus ar vro ugent mil den a vrezel ha marc'hegerion ; kerzhout a rejont a-enep Kendebaios ha nozvezhiañ e Modein. 5 Savet abred, e kerzhjont etrezek ar blaenenn, ha setu ma teue un armead niverus a-ziarbenn dezho, troadeion ha marc'heion ; hag ur froud a oa etrezo. 6 Hag e kampas a-dal dezho, eñ hag e bobl, hag e welas o devoa aon e dud da dreuziñ ar froud, hag e treuzas da gentañ : ouzh e welout, an dud a dreuzas war e lerc'h. 7 Rannañ a reas ar bobl, hag ar varc'heion e-kreiz an droaderion ; kezeg an enebourion a oa niverus-tre. 8 Sonet e voe gant an trompilhoù ha laket Kendebaios da dec'hout gant e armead ; hag e kouezhas anezho gloazidi niverus, hag ar re a vane a dec'has d'ar

c'hreñvlec'h. 9 Neuze e voe tizhet Youdas, breur Yoann, met Yoann a redas war o lerc'h betek m'en em gavas (Kendebaios) e Kedron, en devoa adsavet. 10 Tec'hout a rejont betek an tourioù a zo war vaezioù Azot, hag e lakas (Yoann) an tan enni ; kouezhañ a reas anezho war-dro daou vil a dud. Hag e tistroas (Yoann) d'ar Youdaia e peoc'h.

11 Ha Ptolemai, mab Aboubos, a oa bet laket da benngadour war blaenenn Yeric'ho, hag en devoa arc'hant hag aour e-leizh, 12 rak mab-kaer e oa d'ar beleg-meur. 13 Uhelaat a reas e galon, ha c'hoantaat av reas mestroniañ ar vro ha mennet e oa, dre widre enep Simon hag e vibion, da zilemel anezho. 14 Simon, a oa oc'h ergerzhout kêrioù ar vro hag o prederiañ war o melestradur, a ziskennas da Yeric'ho, eñ ha Matathias ha Youdas, e vibion, er bloaz kant seitek-ha tri-ugent, en unnekvet miz, a zo miz Sabat. 15 O degemer a reas mab Aboubos er c'hreñvlec'h anvet Dok, gant gwidre, (an hini) en devoa savet, hag e reas evito ur banvez bras hag e kuzhas eno tud. 16 Ha pa voe mezv Simon hag e vibion, e savas Ptolemai hag ar re a oa gantañ, hag o kemer o armoù en em daoljont war Simon er sal-banvez, hag e lazjont , eñ hag e zaou vab ha darn eus e servijerion. 17 Ober a reas (aze) ur fallagriez vras ha rentañ a reas an droug evit ar mad.

18 Hag e skrivas Ptolemai kement-se hag e kasas (tud) d'ar roue evit degas dezhañ strolladoù d'e skoazellañ ha dereiñ o bro hag ar c'hêrioù. 19 Kas a reas reoù all da Gazara evit dilemel Yoann, ha d'ar bennmilieroù e kasas lizheroù evit dont davetañ a-benn reiñ dezho arc'hant hag aour ha donezonoù. 20 Ha reoù all a gasas da aloubiñ Yerousalem ha menez ar Santual. 21 Met o redek en a-raok e kasas unan bennak da Yoann e Gazara, e oa marvet e dad hag e vreudeur, o (lavarout) ouzhpenn : "Kaset o deus ivez d'az lazhañ". 22 O klevout se e voe feulzet-meurbet, hag e tapas krog en dud a oa deuet d'e lazhañ hag e lazhas anezho ; rak klevet en devoa e klaskent e lakaat d'ar marv.

23 Ha nemorant oberoù Yoann, e vrezelioù hag ar c'hurioù a sevenas ha savadur ar mogerioù a savas hag e oberiadurioù, 24 setu maz int skrivet e levr an deizioù eus e velegiezh-veur, abaoe ma oa deuet da vezañ beleg-meur war-lerc'h e dad.

16, 14 : er bloaz 177 = 134 KHD. miz Sabat = C'hwevrer
 18 : o bro hag o c'hêrioù : re ar Yuzevion
 XXX

2. MAKABEED

Eil levr ar Vakabeed a vefe da lakaat kentoc'h da gantañ, rak skrivet eo bet war-dro 120 KHS ; ha n'eus ket da glask ennañ un heuliad da 1 Makabeed, met un danevell all eus an hevelep darvoudoù, pe damdost, un diverradur, hervez ar skrivagner, eus un oberenn e pemp levrenn bet skrivet gant Yason, ur C'hurenead yuzev (2, 23), war-dro 160 KHS. Ar berraer en deus skrivet e destenn e gresianeg.

E penn e labour en deus laket daou lizher kaset gant Yuzevion Yerousalem d'o breudeur a zo en Ejipt, o pediñ ar re-mañ da lidañ a-unan ganto gouel glanidigezh pe dedi an Templ. Klask a ra ar skrivagner tennañ kentel eus an darvoudoù danevellet gantañ : an heskinadeg o deus bet ar Yuzevion da ziwaskañ ned eo nemet un dra reizh en abeg d'o fec'hedoù, met tremenet eo ar brasañ eus ar reuzioù, rak truezet en deus an Aotrou, ha daskoret eo bet al Lec'h santel d'al lidoù ha d'ar gouelioù. Dav eo eta d'o breudeur arallvro kenlidañ ganto ar frankiz adkavet. Evit reiñ tu d'e genvroiz da gompren an darvoudoù c'hoarvezet en deus fellet d'an aozer ober un diverradur anezho.

Muioc'h eget 1 MaK., e tispleg al levr-mañ orin an heskinadeg, ar pezh en deus degaset emsavadeg Youdas, met ne ra meneg ebet eus Matathias nag eus breudeur Youdas. A-hend-all e kaver e 2 Mak. darvoudoù evel istor Eliodor, merzheriadenn Eleazar hag ar seizh breur, ha traoù all c'hoazh ha n'int ket meneget e 1 MaK.. Ar wech kentañ el levrioù sakr e lenner ar ger "Yuzevelezh" (2, 21; 8, 1 ; 14, 38) evit envel relijion ar Yuzevion. A-fet an dud varv e kaver arroudennoù a bouez : talvoudegezh ar bedenn evito (12, 43-45); dasorc'hidigezh ar re just evit ur vuhez peurbadel (7, 9.14.25 ha 12, 43); erbedadur ar re varv evit ar re vev (15, 11-16). Gallout a reer c'hoazh lenn el levr-mañ ez eo bet krouet ar bed gant Doue a-ziwar an netra (7, 28). Seblantout a ra dreist-holl an aozer kaout un deoliezh dibar e-keñver Templ Yerousalem "azgouezet" dre an hollved (3, 12) "ar santelañ eus an douar a-bezh" (5,

15); ha ne chom ket digastiz an neb en deus hen disakret, evel ma tiskouez istor Eliodor (3, 7-40). Hag ouzhpenn, daoust ha n'eo ket pal an emsavadeg dieubiñ ha glanaat al Lec'h santel ? (10, 1-9). Sed aze da vihanañ orin gouel an Dedi, pe gouel ar Gouleier, - Hanouka, en hebraeg - ar gouel savet war-lerc'h an darvoudoù danevellet amañ, ur gouel lidet bep bloaz abaoe amzer ar Vakabeed gant an tiegezhioù yuzev. Hep mar o dije gallet ar Yuzevion, evel ma felle d'ar roue mac'homer o rediañ d'henn ober, dianzav o c'hredennoù, o boazioù, o lidoù hag o gouelioù, met an holl draoù-se, arouezet gant an Templ hag al Lezenn, a oa evito, - hag a zo c'hoazh hiziv an deiz - sklerijenn o buhez. Didalvoud ar vuhez hep al Lezenn : Eleazar, ar seizh breur hag o mamm, en ur reiñ skouerioù ken lugernus eus an emaberzh, o deus roet ivez d'o c'henvroiz, - ha d'an holl dud a feiz - un testeni hollsplann a nerzh-kalon, ur skouer hollvrudet a fealded hag a c'hred evit al Lezenn, un anadatur eus dreistelezh ha didrec'husted ar spered, rak spered an den a zo ur c'houlaouenn, un elfenn eus e Grouer (Krl 20, 27)

+++++=====+++++

2. MAKABEED

1. Lizhiri da Yuzevion an Ejipt.

1 D'ar vreudeur, ar Yuzevion a zo en Ejipt, salud ! Ar vreudeur, ar Yuzevion a zo e Yerousalem hag ar re a zo e bro Youdaia (a het deoc'h) peoc'h ha berzh-mat ! 2 Doue da ober vad deoc'h ha da gaout soñj eus e Emglev gant Abraam, Isaak ha Yakob, e servijerion fidel ; 3 ha da reiñ deoc'h-holl ur galon evit E gehelañ hag ober e vennadoù a galon vat hag a ene youlek. 4 Ra zigoro ho kalon d'e Lezenn ha d'ar gourc'hemennnoù, ha ra seveno ar peoc'h ! 5 Ra selaouo ho pedennoù, ma vezo adunvanet ganeoc'h ha ma n'ho tilezo ket en amzer a reuz ! 6 Ha bremañ evel-se emaoamp o pediñ evidoc'h.

7 Pa oa Demetrios roue, er bloaz kant nav ha -tri-ugent, hon eus skrivet deoc'h, ni ar Yuzevion, en enkrez ar gwashañ deuet warnomp er bloavezhioù-se, goude m'o devoa dizalc'het Yason hag ar re a oa gantañ diouzh an Douar santel hag ar rouantelezh, 8 ha m'o devoa dêvet ar porched ha skuilhet ur gwad didamall. Hag hon eus pedet an Aotrou hag ez omp bet selaouet ; kinniget hon eus un aberzh gant flourenn, enaouet ar gouleier ha lakat a-wel ar baraennoù. 9 Ha bremañ eta, lidit deizioù gouel al Logelloù, a viz Khaseleu. Er bloaz eizh ha pevar-ugent.

10 Ar re a zo e Yerousalem, ar re a zo er Youdaia, Kuzul ar Re Gozh ha Youdas, da Aristoboulos, kuzulier ar roue Ptolemai, deuet eus lignez ar veleion olevet, ha d'ar Yuzevion a zo en Ejipt, salud ha yec'hed ! 11 Saveteet gant Doue eus riskloù bras, e trugarekaomp anezhañ kalz-meurbet, rak a-enep ar roue emaoamp o stourm, 12 hag Eñ eo en deus skubet ar re a oa deuet da stourm

- 1, 7 : er bloaz 169 = 143 KHS.
 en enkrez ar gwashañ : dindan heskinerezh Antioch'os Epifan
 dizalc'het, pe dianzavet. Sell. 4, 7
 8 : un aberzh : evit dedi an Templ e 164 KHS (Lev. 6, 6)
 9 : a viz Khaseleu = Kislev, en heb. a zo miz Kerzu
 10 : Ptolemai : Filometor
 12 : Eñ : Doue

enep ar Gêr santel. 13 Ar penngadour end-eeun, a oa aet da bPersia, hag e armead, a seblante bezañ didrec'hus, a zo bet diskolpet e templ Nanaia dre un taol-gwidre implijet gant beleion Nanaia. 14 Evel da zimeziñ ganti e oa deuet Antioc'hos d'al lec'h-se gant e vignoned, en doare da gemer ar madoù bras (anezhi) e-giz argourou. 15 O dispaket o devoa beleion Nanaia, hag hemañ a zeuas war-raok gant un nebeud tud e klozadur an neved, hag e serrjont an templ a-boan ma oa aet-tre Antioc'hos ; 16 hag o tegeriñ an nor kuzhet er solieradur, e stlapjont mein en ur foeltrañ ar penngadour ; ha graet (ganto) tammoù ha lemet ar pennoù, e taoljont anezho d'ar re a oa er-maez. 17 E pep tra ra vezo benniget hon Doue, en deus deroet (d'ar marv) ar re o devoa graet traoù disakr.

18 War-nes ober, d'ar pemp warn-ugent a (viz) Khaseleu, glanidigezh an Templ, hon eus soñjet e oa dleet reiñ da c'houzout deoc'h, en doare ma reot, c'hwi ivez, gouel al Logelloù hag an tan, (gwelet) p'en devoa Neemia, savet (gantañ) an Templ hag an aoter, kinnige't aberzhoù. 19 Rak pa voe kaset hon tadoù da bPersia, o devoa ar veleion deol a-neuze kemeret tan diwar an aoter, hag (e) guzhet, dre laer, e strad ur puñs hag a oa hesk ; e lakaat a rejont eno e savete, en doare ma voe dianav d'an holl al lec'h. 20 Tremenet meur a vloavezh, pa blijas da Zoue, e lakas Neemia, kaset gant roue Persia, diskennidi ar veleion o devoa e guzhet, da enklask an tan. Ar re-mañ a lavaras dimp n'o devoa ket kavet tan, met dour tuzumek ; ha neuze e kemennas dezho puñsañ ha degas. 21 Pa voe bet laket an traoù evit an aberzhoù, e kemennas Neemia d'ar veleion sparfañ gant an dour, ar c'hoad hag ar pezh a oa war-c'horre. 22 Ur wech graet kement-se ha tremenet ur predad, e skedas an heol, mouchet da gentañ,, hag e savas flammoù bras, ken e voe estlammet an holl. 23 Peditañ a rae ar veleion, tra ma peurloske an aberzh, ar veleion hag an holl, Yonathan o kregiñ hag ar re all o respont gant Neemia. 24 Ha bez' e oa gant ar bedenn an doare-mañ :

"Aotrou, Aotrou Doue, krouer an holl vad, spouronus, galloudus, reizh ha trugarezus, ar roue nemetañ ha madelezhus,, 25 brokus nemetañ ha reizh nemetañ, holl-

1, 13 : Naania :un doueez a vBabulon.

15 : hemañ : Antioc'hos.

18 : gouel an tan : ne zlee ket an tan peurbad bezañ mouget (Lev. 6, 6)

19 : da bPersia : da vBabulon, ha n'eo ket da vBersia, e oant bet harluet

21 : an traoù : ar c'hoad, al lidlazhiad hag ar profoù

c'halloudek ha peurbadel, an Hini a salv Israel a bep droug, en deus graet eus hon tadoù dilennidi hag o santelaet. 27 Kendastum hor re skignet, dieub ar re sklavaet e-touez ar broadoù, gra ur sell ouzh ar re zisprizet hag ar re gasaet, ha ra ouezo ar broadoù ez eo Te hon Doue. 28 Amprou ar re hon gwask hag hon dismegañs gant rogoni. 29 Enplant da bobl e-barzh da Lec'h santel, evel m'en deus lavaret Moses.

30 Ar veleion a stage da ganañ meulganou. 31 Adal ma voe peurlosket traoù an aberzh, e kemennas Neemia skuilhañ an dour a vane war mein bras. 32 Pa voe graet se, ec'h entanas ur flammenn ; met o tont eus an aoter e skedas ur sklerijenn, hag e voe spluiet (ar flammenn). 33 Pa voe deuet anat an dra ha kontet da roue ar bPersed penaos el lec'h m'o devoa ar veleion harluet kuzhet an tan e oa deuet a-wel un dour o devoa Neemia hag e dud glanaet gantañ traoù an aberzh, 34 e lakas ar roue ur gloued tro-dro, hag e reas un neved goude bezañ amprouet an dra. 35 Hag ar re o devoa e c'hrad-vat, ar roue, gant ar yalc'hadoù bras a denne, a roe lod (dezho). 36 Reiñ a reas dezhañ ar re a oa gant Neemia an anv 'nefthar' ; hogen anvet e vez gant kalz 'nefthai'

2. Lizheroù all. Rakskrud an aoter.

1 Kavout a reer er skridoù e kemennas ar profed Yeremia d'an harluidi kemer tan, evel maz eo merket, 2 ha penaos e c'hourc'hemennas ar profed d'an harluidi, en ur reiñ dezho al Lezenn, diwall d'an kouaat kemennadurioù an Aotrou ha da ziankañ en o soñjoù, o welout delwennou aour hag arc'hant hag ar c'hinkladur en-dro dezho. 3 Hag o lavarout traoù all evel-se, en o gourfede da chom hep pellaat al Lezenn diouzh o c'halon.

4 Bez' e oa ivez er skrid en devoa kemennet ar profed, goude ma oa deuet un diougan dezhañ, degas gantañ an deltenn hag an Arc'h, hag e oa aet d'ar menez, e-lec'h ma oa pignet Moses da arvestiñ ouzh hêrezh Doue. 5 Degouezhet eno, en devoa Yeremia kavet un ti evel ur vougev ; an deltenn, an Arc'h hag aoter an ezañsoù a lakas

1, 27 : hor re skignet: an diaspora, ar Yuzevion e diavaez o bro.

33 : Neemia hag e dud : g.e.g. : ar re en-dro da Neemia

36 : nefthar, pe : naft, ger persiat

2, 4 : ar menez : menez Nevo (Adl. 32, 49 ha 34, 1) hêrezh Doue : douar ar bromesa.

e-barzh, hag e vardellas an antre. 6 Dont a reas darn eus an ambrougerion evit aroueziañ an hent ha n'helljont ket e gavout. 7 Pa ouezas Yeremia, e reas tamall dezho en ur lavarout : "Dizanav e vezo al lec'h ken n'en devo Doue graet dastumadur ar bobl ha na vezo deuet pardonus.. 8 Neuze e tiskouez an Aotrou an traoù-se hag e teuio a-wel gloar an Aotrou hag ar goumoulenn evel m'en em ziskouezas da vare Moses ha pa bedas Salomon evit ma vefe kensakret al Lec'h ent-dispar"

9 Diskleriet e oa c'hoazh penaos en e furnez en devoa kinniget un aberzh evit dedi ha gourfenn an Templ. 10 Evel m'en devoa Moses pedet an Aotrou, ha ma tiskennas tan eus an neñv, a beurloskas traoù an aberzh, evel-se ivez e pedas Salomon hag e tiskennas an tan, a bulluc'has an holloskadoù. 11 Hag en devoa lavaret Moses : "Dre ma n'eo ket bet debret, an (aberzh) evit ar pec'hed a zo bet pulluc'het". 12 En hevelep doare, e lidas Salomon an eizh devezh-gouel.

13 Danevellet e oa ivez er skridoù hag en eñvoriou amzer Neemia an traoù-se, ha penaos ivez, o tiazezañ ul levraoueg, e tastumas al levrioù diwar-benn ar rouaned hag ar brofeded, reoù David ha lizhiri ar rouaned a-zivout profadennoù. 14 Evel-se ivez en deus Youdas dastumet an holl re bet skignet en arbenn d'ar brezel degouezhet ganimp, hag emaint ganimp. 15 M'hoc'h eus eta ezhomm, kasit tud da gerc'hat (anezho) evidoc'h.

16 War-nes lidañ ar c'hlanidigezh, e skrivomp deoc'h ; mat a reot eta o lidañ an deizioù-se. 17 An Doue en deus salvet e holl boblad ha daskoret d'an holl an hêrezh, ar roueelezh, ar velegiezh hag ar santeladur, 18 evel m'en devoa prometet dre al Lezenn, rak esper hon eus en devo dambrest an Doue-se truez ouzhimp hag hon dastumo (a bep lec'h) dindan an neñv el Lec'h santel ; rak hon tennet en deus diouzh reuzioù bras ha glanaet al Lec'h-se.

19 An traoù a-fet Youdas Makabai hag e vreudeur, glanidigezh an Templ meurdezus ha dedi an aoter, 20 ar brezelioù a-enep Antioc'hos Epifan hag e vab Eupator, 21 an emziskouezioù deuet eus an neñv d'ar gadourion a gevezas evit ar Yuzevelezh, en doare da breizhata, daoust dezho bezañ nebeud, ar vro a-bezh, ha da gas kuit ar yoc'hadoù barbar, 22 da adkavout an Templ brudet dre ar

2, 10 : an tan o tiskenn (Lev.9, 23-34) ha (2 Danl 7, 1)

11 : Sell. Lev. 10, 16.

12 : Sell 1 R 8, 65.

18 : evel prometet : : Sell. Erm. 19, 6

21 : Yuzevelezh = kredennoù, reolennoù ha boazioù ar Yuzevion

bed-holl, da zieubiñ ar Gêr ha da adsevel al lezennoù war-nes bezañ torret, an Aotrou gant trugarez vras o vezañ bet pardonus evito, 23 kement-se, bet displeget gant Yason ar C'hurenead e pemp levr, a glaskimp diverrañ en ul levrenn hepken. 24 O welout end-eeun morad an niveroù hag an diaested o deus ar re a fell dezho troidellañ e danevelloù an istor, en abeg da builhder an danvez, 25 hon eus soñjet (reiñ), d'ar re a c'hoanta lenn bourrusted, d'ar re a blij dezho adtremen dre an eñvor, aested, ha d'an holl re o devo degouezh, talvoudegezh.

26 Evidomp-ni, kemeret ganimp karg poanius an diverradur, n'eo ket bet aezet an trevell, met c'hwezenn ha beilhoù, 27 evel an hini a brient ur banvez hag a glask splot ar re all, n'eo ket didenn (evitañ) ; koulskoude evit anaoudegezh-vat ur c'halz e c'houzañvimp a c'hrad-vat an trevell-se, 28 en ur lezel ar skrivagner da arnodennañ dre ar munud pep poent hag en ur boaniañ evit mont war-raok diouzh patromoù an diverradur. 29 Rak evel ma tle tisavour an ti nevez kaout preder eus ar savadur a-bezh, an hini a stag da goarañ ha da livañ, imbroudiñ ar pezh a zo ret evit ar c'hinkladur, evel-se, a gav din, evidomp. 30 Mont e-barzh, ober an dro d'an traoù ha kemer poan gant pep tra dre ar munud, kement-se a zere ouzh aoter an istor. 31 Met tizhout berded al lavar ha dizerc'he'l diouzh peurglokadur an oberenn a zo aotreet d'an hini a ra ur c'henaozadur. 32 A-vremañ eta krogomp gant an danevell en ur lakaat hepken ar pezh a zo bet lavaret ; rak droch e vije astenn ar pezh a zo a-raok an istor ha berraat an istor.

3. Istor Eliodor.

1 Pa oa ar Gêr santel o vevañ en ur peoc'h klok hag e oa miret eus ar gwellañ al lezennoù en abeg da zeoliezh Onias, ar beleg-meur, ha d'e gasoni ouzh an droug, 2 e tegouezhas d'ar rouaned o-unan enoriñ al Lec'h (santel) ha reiñ gloar d'an Templ gant ar gwellañ profadennoù, 3 ken e pourvezas Seleukos, roue an Azia, diwar e leve e-unan, d'an holl zispignoù o sellout ouzh lidadur an aberzhoù.

4 Met ur Simon bennak, eus meuriad Benyamin, laket da velestrour an Templ, en devoe un dael gant ar beleg-meur a-fet mererezh marc'hadoù ar Gêr. 5 Evel ma ne oa ket evit trec'hiñ war Onias, ez eas davet Apolonios

3, 1 : ar Gêr santel : Yerousalem.

4 : meuriad Benyamin, pe meuriad Bilga, hervez darn.

5 : penngadour : gouarnour war aferioù ar geoded hag ar brezel

eus Tarsos, a oa d'ar mare-se penngadour Koele-Suria ha Fenikia. 6 Hag e kontas (dezhañ) e oa leun an teñzor e Yerusalem a binvidigezhioù diniver, ken e oa dijedadus kementad ar bernioù (arc'hant) ha na glotent ket ouzh kontoù an aberzhoù, hag e oa gallus (ober) dezho kouezhañ dindan mestroni ar roue.

7 E-kerz un emweladenn gant ar roue, e roas Apolonios da c'houzout dezhañ ar pinvidigezhioù a oa bet diskuliet dezhañ ; goude bezañ dilennet Eliodor, a oa e penn an aferioù, e voe kaset gant ar roue, o reiñ urzhioù da dreuzkas ar pinvidigezhioù lavaret. 8 Diouzhtu ez eas Eliodor gant an hent, war zigarez ensellout kêrioù Koele-Suria ha Fenikia, evit gwir, evit kas da benn mennad ar roue. 9 Erruet e Yerusalem ha degemeret evel ur mignon gant beleg-meur ar Gêr, e kemennas an diskuliadur a oa bet graet, hag e tisklerias perak en em gave aze ; goulenn a rae hag-eñ, e gwirionez, e oa kont gant an traoù evel-se. 10 Ar beleg-meur a ziskouezas e oant fiziadurioù an intañvezed hag an emzivadad, 11 un darn ivez eus re Urkan, mab Tobia, un den meur en ur garg uhel ; -ur falstamaller e oa eta Simon, an den difeiz - hag en holl e oa pevar c'hant talant arc'hant ha daou c'hant aour ; 12 hag ober gaou d'ar re o devoa fiziet e santelezh al Lec'h, e meurdez hag e disgwallusted un Templ, azaouezet dre an hollved, a oa (un dra) dic'hallus a-grenn.

13 Eliodor avat, en arbenn d'an urzhioù en devoa bet digant ar roue, a lavare groñs e oa ar (madoù)-se da vezañ diberc'hennet evit an teñzor roueel. 14 Lakaat a reas an deiz hag ec'h antreas evit (ober) enselladur eus an traoù-se ; un enkrezenn vras a voe neuze er Gêr a-bezh. 15 Ar veleion, dirak an aoter, e gwiskamantoù beleion, oc'h en em stouñ, a aspede an neñv, aozer al lezenn war ar fiziadurioù, da virout salv an traoù-se d'ar re o devoa o fiziet. 16 O welout neuz ar beleg-meur e veze rannet ar galon, rak e zremm hag e liv distreset a ziskoueze enkreze e ene ; 17 rak sonnet e oa an den gant an aon hag ar gridienn-gorf, dre benaos e oa anat d'ar re a selle, ar boan a oa en e galon. 18 Hag ouzhpenn, eus an tiez en em stlape tud a strolladoù evit un aspedenn bobl, en abeg d'an dismegañs war-nes dont war al Lec'h. 19 Ar maouezed, gourizet a seier a-is d'an divronn, a oa a-fonn er straedoù ; ar re zalc'het eus ar merc'hed yaouank a rede , lod d'an

3, 10 : ar fiziadurioù a oa gwarezet gant al Lezenn (Adl 27, 19)
14 : un enkrezenn vras : g.e.g. : ne voe ket bihan an enkreze.

dorojoù, lod d'ar mogerioù, ha darn a yae war o brusk d'ar prenestroù. 20 An holl, oc'h astenn an daouarn war-zu an neñv, a rae an aspedenn. 21 Un druet e oa (gwelout) fallgalon an tolpad mesk-divesk ha damaon ar beleg-meur gwall-enkrezet. 22 Tra ma oant o pediñ an Aotrou hollc'halloudek da virout ar fiziadurioù d'ar re o devoa o fiziet, salv hag e pep surentez, 23 e sevene Eliodor ar pezh a oa bet divizet.

24 Eno end-eeun, hag eñ o tegouezhout gant e warded e-tal an teñzor, e reas Mestr ar speredoù ha pep galloud un emziskouez bras, ken e voe alvaonet an holl re o devoa kredet dont aze, gant galloud Doue, ha ma 'n em gavjont dinerzh ha digalon. 25 A-wel dezho e oa ur marc'h, ha warnañ ur marc'heger spontus, ha kinklet gant un hollgaer a sternaj ; hag oc'h en em strinkañ gant herr, e wintas ouzh Eliodor e bavou a-ziaroek ; an hini a oa warnañ a seblante kaout un armadur aour. 26 Daou all en em ziskouezas dezhañ, yaouank, heverk dre an, nerzh, kaer-meurbet a stumm, hollgaer a wiskamant, hag oc'h en em zerc'hel a bep tu, e skourjezet anezhañ diehan, o tarc'haouiñ outañ kalz a daolioù. 27 A-daol-trumm e kouezhas d'an douar hag e voe paket en un defvalijenn vras, hag ouzh e c'horren hen lakjont war fledoù 28 hag an hini a oa deuet ergentaou gant un ambrougaded niverus hag e holl warded en teñzor kent lavaret, a voe douget, dic'hallus da 'n em skoazellañ e-unan, gant ar re a anzave sklaer galloud Doue. 29 Distaolet e oa, en arbenn d'ar galloud doueel, divouezh ha dibourvezet diouzh pep esper a silvidigezh, 30 Hag ar re (all) a vennige an Aotrou, a roe gloar d'e Lec'h ; hag an Templ, a oa leun ur predig a-raok a spont hag a enkreze, a voe karget, gant emziskouez an Aotrou hollc'halloudek, a joa hag a levenez. 31 Darn avat eus koskor Eliodor a c'houlennas a-zillo digant Onias pediñ an Uhel-meurbet da deurvezout reiñ ar vuhez d'an hini en em gave a-grenn en e huanad diwezhañ. 32 Ar beleg-meur, o toujañ en defe ar roue ar soñj e oa bet graet un taol fall bennak enep Eliodor gant ar Yuzevion, a ginnigas un aberzh evit silvidigezh an den. 33 Tra ma oa ar beleg-meur oc'h ober an dic'haouadur, e teuas a-nevez an hevelep paotred yaouank a-wel da Eliodor, gwisket (ganto) an hevelep gwiskamantoù, hag en o sav e lavarjont (dezhañ) : "Bez kalz a drugarez dezhañ eo en deus roet an Aotrou dit gras ar vuhez. 34 Ha te, bet skourjezet a-berzh an neñv, kemenn d'an holl braster galloud Doue". Ha lavaret (ganto) an traoù-se e teujont disgwel.

35 Hag Eliodor,, kinniget gantañ un aberzh d'an Aotrou ha kaset pedennoù c'hwek d'an hini en devoa miret (dezhañ) ar vuhez, a gimidas diouzh Onias hag a zistroas gant e dud davet ar roue. 36 Testeniañ a rae dirak an holl kement en devoa arvestet gant e zaoulagad, oberoù an Doue-meur. 37 Ar roue a c'houlennas digant Eliodor piv a zeree kas ur wech c'hoazh da Yerousalem, hag e lavaras (hemañ) : 38 'Mar 'c'h eus un enebour bennak pe un iriennet en aferioù, kas-eñ di hag hen degemeri skourjezet, gant en em denno (alehont), rak evit gwir, ez eus en-dro d'al Lec'h-se ur galloud doueel. 39 An Hini en deus e chomlec'h en neñv a zo evezhiad ha skoazeller al Lec'h-se, hag ar re a zeu da zrougober, o skeiñ ganto e ra dezho mervel".

40 Sed an darvoudoù a-fet Eliodor ha mirerezh an teñzor, evel maz int tremenet.

4. Stourmadoù evit ar galloud.

1 Ar Simon kentlavaret a oa bet flatrer ar madoù hag ar vammvro, a wallvrude Onias evel pa vije hemañ en dije gwallgaset Eliodor hag a vije bet pennabeg ar reuzioù. 2 Madoberour ar Gêr, gwarezer e genvroiz, (mirer) gredus al lezennoù, e krede lavarout e oa (anezhañ) un iriennet en aferioù. 3 An enebiezh a zeuas ken bras (etrezo) ma voe graet muntroù gant unan eus ar re a laboure gant asant Simon. 4 Onias, o veizañ diaester ar c'hevezerezh, ha ne rae Apolonios, (mab) Menestheos, penngadour Koile-Suria ha Fenikia, nemet kreskiñ fallagriezh Simon, 5 en em zougas davet ar roue, nann evit bezañ tamaller e genvroiz, met evit gounid ar bobl a-bezh hag e sell da (vad) pep hini ; 6 rak gwelout a rae, anez rekour ar roue, e oa dic'hallus d'an aferioù adkavout ar peoc'h, ha da Simon lakaat diwezh d'e follentez.

7 P'en devoe Seleukos kuitaet ar vuhez, hag Antioc'hos, lesanvet Epifan, kemeret ar rouantelezh, e skrapas Yason, breur Onias, ar garg a veleg-meur : 8 prometet en devoa d'ar roue, e-kerz un emziviz, tri-ugent talant arc'hant en tu-hont da dri c'hant, ha, diwar un orin all, pevar-ugent talant. 9 Ouzhpenn da se e tisklerie groñs enskrivañ kant hanter-kant all, mar befe aotreet dezhañ sevel, en e veli e-unan, ur gourenlec'h hag ur sportva hag enskrivañ an Antioc'heiz a oa e Yerousalem. 10 Asantiñ a reas ar roue, ha (Yason) a gemeras ar galloud hag a lakas

4, 1 : ar Simon kent-lavaret : sell. 3, 4

kerkent e genvroiz da dremen dre zoareoù-bevañ ellenek. 11 An divizoù a-du gant ar Yuzevion a zistaolas, (ar re) diwar-benn an teñzor roueel, dre berzh Yoan, tad Eupolemos, (an hini) en devoa graet ar gannadouriezh e sell d'ar vignoniezh ha d'an emglev gant ar Romaned ; hag o tistrujañ an ensavadurioù hervez lezenn, e krogas gant boazioù enep-lezenn. 12 Laouen e voe end-eeun o tiazezañ ur gourenlec'h ouzh troad ar gorre-kêr, hag e tegasas ar re wellañ eus ar yaouankizoù da 'n em renkañ dindan an tog bras. 13 Ken pell ez eas barrad an ellenegouriezh hag an doug d'an estren-voazioù, en arbenn da fallagriezh an (den) dizoue ha nann ar beleg-meur Yason, 14 ma ne voe ken ar veleion gredus evit lidoù an aoter, hogen, o tisprizañ ar Santual hag o tilezel an aberzhoù, e hastent kemer perzh en embregadoù ar gourenezh goude galv ar gantenn, 15 o sellout evel netra gloarioù an tadoù hag o prizañ an enorioù ellenek evel ar re gerrañ. 16 En abeg da se e voent gronnet gant un enkadenn c'harv : ar re a glaskent heuliañ o doareoù hag a c'hoantaent bezañ heñvel outo e pep doare, ar re-se o devoe da enebourion ha da dalvezourion. 17 Rak bezañ dizouj e-keñver lezennoù Doue n'eo ket diboan ; sed ar pezh a ziskouezo an degouezh da heul.

18 Edod o lidañ ar c'hoarioù pempbloaziek e Turos, hag ar roue a oa eno ; 19 hag e kasas Yason, an hailhon, arvestidi a-douez Antioc'heiz Yerousalem da zougen tri c'hant drakm arc'hant evit aberzh Erakles ; hag e c'houlennas an dezougerion na vijent ket implijet evit un aberzh, rak ne oa ket se dereat, met lakaet evit un dispign all. 20 Hag e kouezhas an arc'hant-se, (roet) dre berzh an hini en devoa e gaset evit aberzh Erakles, en arbenn d'an dezougerion, evit paramantadur al listri triroefivek.

21 Apolonios, mab Menestheos, a oa bet kaset d'an Ejipt evit kentañ lec'hiadur ar roue Filometor, hag e verzas Antioc'hos e oa deuet hemañ da vezañ enebour e aferioù, hag e soñjas en e surentez ; setu perak, goude bezañ aet da Yope, e tistroas da Yerousalem. 22 Degemeret kaer-dispar gant Yason hag ar Gêr, e voe ambrouget e-barzh gant torchadoù ha youc'hadennoù, ha goude-se ez eas gant e arme d'ar Fenikia.

23 A-benn tri bloaz e kasas Yason Menelas, breur ar

4, 12 : an tog bras, pe ledan, anvet 'petas' e gresianeg, a veze laketa gant ar gaezourion e-pad o embregadoù dindan an amzer

16 : talvezourion, pe dialourion, bourevion.

18 : arvestidi, pe dileuridi

22 : gant e arme, pe da gampiñ.

Simon kentlavaret, da zougen an arc'hant d'ar roue ha da gas da benn an divizadurioù diwar-benn an aferioù difraeus. 24 Hemañ, pa 'n em gavas gant ar roue, hen uhelweulas evit doareoù e aotrouniezh, hag a sachas warnañ ar velegiezh-veur en ur reiñ tri c'hant talant arc'hant muioc'h eget Yason. 25 Degemeret (gantañ) urzhioù ar roue, e tegouezhas, hep kaout netra warnañ dellezek eus ar velegiezh-veur, met gant fulorioù ur mac'homer kriz ha kounnarou ul loen gouez. 26 Evel-se, Yason hag en devoa distroadet e vreur e-unan, a voe distroadet gant un all hag a voe rediet da dec'hout da vro an Amoniz. 27 Menelas avat a rae e vestr, met stad ebet eus ar promesaou arc'hant graet d'ar roue, 28 daoust d'ar glemmadenn graet gant Sostratos, gouarnar ar gorre-kêr, rak dezhañ e oa dastum an tailhoù ; en abeg da se e voent galvet o-daou gant ar roue. 29 Ha Menelas a lezas etrekarg ar velegiezh-veur d'e vreur Lusimac'hos, ha Sostratos (a lezas) Krates, mestr ar gKupreiz.

30 War an darvoudoù-se, e c'hoarvezas da dud Tarsos ha Mallos en em sevel, dre ma oant bet roet evel argourou da Antioc'his, adwreg ar roue. 31 A-hast eta e teuas ar roue da reizhañ an afer, o lezel en e lec'h Andronikos, unan eus an uhelgargidi. 32 O soñjal kaout un digarez mat, goude bezañ bogodet traoù en aour eus an Templ, e tonezonas Menelas darn da Andronikos, ha darn all e teuas a-benn da werzhañ da dTuros ha d'ar c'hêrioù tro-dro. 33 P'en devoe gouvezet se a dra sur, e tamallas Onias anezhañ, goude bezañ en em dennet en ul lec'h repu, e Dafne, nes Antioc'heia. 34 Setu perak Menelas, o kemer en e bart Andronikos, hen atize da lazhañ Onias. Mont a reas da gaout Onias, hag o lakaat e fiziñs er finesa hag en e zorn dehou, e roas e zorn gant touadelloù, ha daoust ma oa en disfiz, en e lakas da zont er-maez eus e repu, ha war an taol hen lakas d'ar marv, dizouj d'ar reizhder. 35 En abeg da se, n'eo ket hepken ar Yuzevion, met kalz ivez eus ar broioù all a voe droug enno ha doaniet gant muntr direizh an den-se. 36 Pa voe distroet ar roue eus toleadou Kilikia, e teuas d'e gavout Yuzevion ar gêr hag an Ellened a gasae evelto an droug, diwar-benn drouklazh diabeg Onias. 37 Glac'haret en e ene ha trefuet gant an druez, e ouelas Antioc'hos en abeg da furnez ha da boellegezh an hini tremenet. 38 Hag entanet a fulor, e lemas war an taol

4, 25 : urzhioù ar roue : an enkargadur.
30 : Tarsos, Malos : div c'hêr a gKilikia.

digant Andronikos al limestra, a fregas (dezhañ) e zilhag, hag ouzh e gas dre ar Gêr a-bezh d'al lec'h end-eeun ma oa bet disakr e-keñver Onias, eno e kasas d'ar bed all ar muntrer, an Aotrou o taskoriñ dezhañ ar c'hastiz dleet.

39 Laeroñsioù disakr a oa bet graet e Kêr gant Lusimac'hos ha gant asant Menelas, hag ar vrud a gement-se a oa aet er-maez, hag en em vodas ar bobl a-enep Lusimac'hos, goude ma oa bet endeo kaset a bep tu kalz a draoù aour. 40 Evel ma tispac'he an engroezioù, leun-barr a gounnar, ec'h armas Lusimac'hos war-dro tri mil den hag e krogas un argad direizh dindan sturierezh un Auronos bennak deuet war an oad ha tamm ebet nebeutoc'h kataret. 41 O verzout krogad Lusimac'hos, e tapjont darn mein, darn tammoù koad, darn all o kemer a-vozadoù ludu a oa eno ha d'o stlepel mesk-divesk war dud Lusimac'hos ; 42 en abeg da se e rejont kalz a c'hloazidi en o metou ; diskar a rejont darn, lakaat an holl (re all) da dec'hout, hag ar saotrer e-unan d'ar marv e-tal an teñzor.

43 Diwar-se e voe graet ur prosez da vMenelas. 44 Pa 'n em gavas ar roue e Turos, e reas an tri den kaset gant Kuzul ar Re-gozh ur vreuradenn dirazañ. 45 (O welout) endeo e oa kollet, e prometas Menelas yalc'hadoù mat da Ptolemai, (mab) Dorumenos, evit gounid ar roue d'e du. 46 Dre-se e tegasas Ptolemai ar roue d'ar beuliaoueg evel da gemer an aer hag e troas anezhañ ; 47 hag an hini a oa kiriek d'an holl zroug, Menelas, e lezel a reas (ar roue), gwalc'het eus an tamalloù, hag ar reuzeudion, a vije bet, mar o dije komzet dirak Skuthed, kaset kuit divlam, o c'hondaoniñ a reas d'ar marv. 48 Dizale 'ta e c'houzañvas ur c'hastiz direizh ar re o devoa breutaet evit ar Gêr, ar bourc'hioù hag al listri sakr. 49 En abeg da se e pourvezas Turiz, kas enno ouzh an droug, da bep tra evit o obidoù gant pompad. 50 Menelas avat, dre wallc'hoantegezh ar c'halloudeion, a chomas el levrierezh, o washaat ar fallagriez hag ouzh en em lakaat da enebour e genvroiz.

5. Heskinezeh Antioc'hos Epifan.

1 E-tro ar mare-se e prietas Antioc'hos e eil arsailh enep an Ejipt. 2 Hag e c'hoarvezas, dre ar Gêr a-bezh e-pad tost da zaou-ugent devezh, ma voe gwelet o redek

4, 47 : Skuthed : an dud-mañ a oa brudet da vezañ gouez ha kriz
5, 1 : er mare-se : 168 KHS

dre an aer marc'hegerion o tougen dilhad alaouret, ha goaferion a-strolladoù, harnezet, ha klezeier dic'houinet, 3 skouadronoù marc'hegerion a-renkadoù, argadoù hag arsailhoù a bep eil tu, skoedoù fourgaset, pikoù a-vernioù, bannadur daredoù, lufr an harnezioù aour hag an hobregonoù a bep seurt. 4 Ha gant-se e pede an holl evit ma vefe e sell d'ar mad ar weledigezh-se.

5 Evel ma oa deuet ar brud faos en devoa kollet Antioc'hos e vuhez, e kemeras Yason d'an nebeutañ ur milier a dud (gantañ) evit kas da benn a-daol-trumm un argad enep ar Gêr ; ar re a oa war ar voger a oa bet dizarbennet hag ar Gêr tapet a-benn ar fin, hag en em repuas Menelas e Gorre--kêr. 6 Ha Yason a reas ul lazhadeg didruez eus e genvroiz-eñ, hep soñjal e oa an trec'h war dud e ouenn ar gwashañ droukverzh, met o krediñ gounid arouezioù-trec'h war enebourion ha nann war genvroiz. 7 Met ne dapas ket ar galloud, ha d'an diwezh, gant ar vezh, tapet diwar e gavailh, e tistroas a-nevez evel tec'had da vro an Amoniz. 8 Erziwezh e kavas un diskoulm fall : tamallet dirak Aretas, tirant an Arabed, o tec'hel a gêr da gêr, argaset gant an holl, kasaet evel renavi al lezennoù, argarzh evel bourev e vammvro hag e gengêriz, e voe peñseet d'an Ejipt, 9 hag eñ hag en devoa harluet kalz eus o mammvro, a varvas en estrenvro, goude bezañ dizouaret davet al Lakedemoniz a-benn kaout andor en abeg d'ar gerentiez. 10 Eñ hag en devoa taolet ur bern tud hep sebiadur, ne voe ket gouelet evitañ ha n'en devoe perzh ebet en obidoù e nep doare nag er beziadur gant e dadoù.

11 Pa c'hoarvezas kel gant ar roue eus ar pezh a oa degouezhet, e tezvarnas edo ar Youdaia o tispac'hañ ; dre-se, o loc'hañ eus an Ejipt, fuloret-gouez, e tapas ar Gêr dre an armoù. 12 Hag e roas urzh d'ar soudarded da ziskar didruez ar re a gouezhfe ganto ha da lazhañ ar re a savfe d'o zier. 13 Hag e voe ul lazhadeg a re yaouank hag a re gozh, un distrujadeg a grennarded, a vaouezed hag a vugale, un aberzhadeg a verc'hed yaouank hag a vagadelled. 14 Pevar-ugent mil a dud a voe rasket en ur ober tri devezh : daou-ugent mil a gouezhas er veskadeg ha kemend-all a voe gwerzh evel sklaved.

15 N'en devoe ket e walc'h gant kement-se, krediñ a reas mont e-barzh an Templ ar santelañ eus an douar

5, 8 : tirant, ger o talvezout amañ mestr hollveliek, hepken. hep ster gwashaus.

a-bezh, sturiet gant ar Menelas-se a oa deuet trubard d'al lezennoù ha d'ar vammvro. 16 Gant e zaouarn dic'hlan e kemeras an traoù sakr, hag ar pezh o devoa rouaned all laket eno evit kreskidigezh, gloar hag enor al Lec'h, a skrapas gant e zaouarn disakr.

17 Fougeal a rae Antioc'hos en e spered, hep gwelout e oa en abeg da bec'hedoù annezidi ar Gêr e oa kounnaret ez-veur ar Mestr ; a-se e teue e ziseblanted e-keñver al Lec'h. 18 Mar ne vije ket bet degouezhet ganto en em zoug en d'ur bern pec'hedoù, evel ma oa bet Eliodor kaset gant ar roue Seleukos evit ensellout an teñzor, kerkent hag aet e-barzh, e vije bet, eñ ivez, skourjezet ha distroet diouzh e herded. 19 Hogen n'eo ket ar bobl en deus dibabet an Aotrou en abeg d'al Lec'h, met al Lec'h en abeg d'ar bobl. 20 Setu perak en deus bet al Lec'h e-unan perzh er gwalleurioù c'hoarvezet gant ar bobl, ha goude en deus bet lod en eurvad, hag eñ, a oa bet dilezet e-kerz buanegezh an Hollc'halloudeg, a voe a-nevez, gant adunvanidigezh ar Mestr bras, adsavet en e holl c'hloar.

21 Antioc'hos eta, o kas gantañ triwech kant talant eus an Templ, a hastas mont en-dro da Antioc'heia, o krediñ, en e vrasoni, lakaat an douar merdeus hag ar mor treizhus, en abeg da c'hweshadur e galon. 22 Met lezel a reas kargidi da wallgas ar ouenn, e Yerousalem, Filip, a ouenn frugiad, en devoa doareoù gousoc'h eget an hini en devoa e laket e karg ; 23 e Garizin, Andronikos, hag ouzhpenn ar re-se, Menelas, a oa gwashoc'h eget ar re all ouzh e genvroiz, o vezañ m'en devoa plegoù kasaus ouzh e genvroiz Yuzevion. 24 Kas a reas an euzhus Apolonios gant un armead a zaou vil den warn-ugent, gant an urzh da lazhañ an holl re a oa e barr an oad ha da werzhañ ar maouezed hag ar re yaouankañ. 25 Degouezhet e Yerousalem, oc'h ober van a beoc'h, e c'hortozas hemañ deiz santel ar sabad, hag o tapout ar Yuzevion o vakiñ, e roas urzh d'e dud da gemer o armoù, 26 hag an holl re a oa deuet er-maez evit an taol-lagad a lazhadegas, hag o redek dre ar Gêr gant e (soudarded) armet, e tiskaras ur maread tud.

27 Youdas avat, ar Makabai, gant un dek all bennak, a oa en em dennet er gouelec'h, hag a veve gant e gompagnuned evel loened gouez er menezioù, o tebrñ evel boued nemet louzeier, evit chom hep pakañ dic'hlanded.

5, 17: ar Mestr: unan eus an anvioù roet da Zoue = an Hollc'halloudeg

22 : ar ouenn gouenn ar Yuzevion.

24 : euzhus : troidigezh all : 'musac'h', mestr ar c'hopriddi musiat

6. Merzheriadenn Eleazar.

1 Nebeut amzer goude, e kasas ar roue un henaour, un Athenad, evit rediañ ar Yuzevion da vont e-biou da lezennoù o zadou ha da chom hep reizhañ o buhez hervez lezennoù Doue, 2 da saotrañ Templ Yerusalem ha (reñ dezhañ) anv Zeus Olumpel, hag hini Garizin, diouzh temz-spered annezidi al lec'h, (an anv) a Zeus Herberc'hour

3 Bec'hius ha poanuis e voe evit an holl gwashadur ar fallagriez. 4 Leuniet e oa an Templ a c'hadaliez hag a vezvadegoù gant ar Jentiled o fringal gant serc'hed hag o taremprediañ merc'hed ar perzhier sakr, hag o tegas e-barzh traoù dizereat. 5 An aoter a oa karget a draoù difennet ha berzet gant al lezennoù. 6 N'edod ket evit lidañ ar sabad, na mirout gouelioù an tadoù, na zoken anzav bezañ Yuzev. 7 Degaset e vezed gant rediezh c'hwerv, bep miz, da-geñver deiziad-bloaz ganedigezh ar roue, d'ur pred lidel, ha pa zegouezhe gouelioù Dionusos, e vezed rediet da ambroug Dionusos gant kurunou ilia. 8 Ur c'hemennadur a zeuas d'ar c'hêrioù ellinat amezek war atiz Ptolemai, da heuilh an hevelep doare-ober e-keñver ar Yuzevion ha (d'o rediañ) d'ar predoù lidel ; 9 ar re na rafent ket o menoz da vont war-lerc'h ar boazioù ellinat a vefe lazhet ; tu a oa da welout edo ar gwalleur o kregiñ.

10 Degaset e voe div vaouez hag o devoa amdroc'het o bugale, hag o magadelled a-ispilh ouzh o brennid, hag e voent baleet dre ar gêr dirak an dud ha stlapet diwar ramparzh. 11 Darn all, bodet tostik-tost er c'hevioù evit lidañ e-kuzh ar seizhvet deiz, ha flatret da Filip, a voe losket, rak doujañ a raent en em zifenn o-unan, en arbenn d'an enor (dleet) d'an deiz santel-meurbet.

12 Erbediñ a ran eta ar re a zegouezho (ganto) lenn al levr-mañ, da chom hep bezañ diflaket en abeg d'ar reuzioù-se, met da soñjal e c'hoarvez kastizoù evel-se, nann evit hon distrujañ, hogen evit kenteliañ hor gouenn. 13 Rak pa ne lezer ket re bell amzer an dud difeiz, hag e vezont diouzhtu adreizhet, ez eus (aze) ur sin a vadelezh vras. 14 Rak e-keñver ar broadoù all e c'hortoz ar Mestr gant pasianted evit kastizañ ken na vezont leun-barr a bec'hedoù, met n'eo ket evel-se en deus diferet ober

6, 1 : nebeut amzer goude : 167 KHS.

2 : Zeus : doue an Ellened, tad an doueoù hag an dud.

Olumpel : eus Olumpos, ur menez a vro Tesalia, annezlec'h an doueoù

7 : pred lidel : ma veze debret ennañ diabarzh al loened aberzhet

ganimp, 15 en doare ma n'eo ket pa vez erruet hor pec'hedoù betek ar penn, en defe d'hor c'hastizañ. 16 Setu perak ne ziam morse diganimp e drugarez, met o kenteliañ dre ar gwalleur, ne zilez ket e bobl. 17 Kement ha degas soñj hepken ez eo lavaret an traoù-se ; goude-se e tleomp distreiñ d'hon danevell.

18 Eleazar, unan eus ar skribed kentañ,, un den deuet endeo war an oad ha neuziet kaer-meurbet e zremm, a voe rediet da zigeriñ e c'henou ha da zebriñ kig moc'h. 19 Eñ avat, gwelloc'h gantañ ur marv gloriuz eget gortoz ur vuhez mezhus, a yae a-youl-vat d'ar bazhadoù, 20 goude bezañ tufet, evel ma tle ober ar re o deus kalon da zisteurel ar pezh n'eo ket dereat tañva dre garantez ouzh ar vuhez. 21 Ar re a oa karget eus ar pred lidel-se eneplezenn, dre maz anavezant an den pell e oa, a gemeras anezhañ en e bart hag hen atizas da zegas kig eus ar pezh a oa aotreet dezhañ kemer hag aozet gantañ, ha neuze ober van da zebriñ eus ar pezh a oa gourc'hemennet a-berzh ar roue, eus kig an aberzh, 22 hag oc'h ober e-giz-se e vefe dieubet eus ar marv hag e vefe graet outañ gant hegarated en abeg d'e vignoniezh kozh evito. 23 Eñ avat, o kemer un disentez seven, dellezek eus e oad, eus dreisted ar gozhni, eus e vlev a oa deuet gwenn-kann, eus e vuhezegezh peurreizh adal e vugeliezh, ha muioc'h c'hoazh eus al lezennadur sante'l diazezet gant Doue e-unan,, a respontas dre-se en ur lavarout e gas buan d'an Ankou : 24 "N'eo ,ket dellezek eus hon oad ober seblant, gant aon na gredfe kalz a re yaouank ez eo tremenet Eleazar, d'an oad a zek vloaz ha pevar-ugent, d'an estrenvoazioù, 25 hag int o-unan, en abeg d'am pilpouzerzh hag evit an tammig buhez-mañ berrbad, a vije diheñchet ganin, hag e vije se un euzhenn hag un dizenor d'am c'hozhni. 26 Ha pa ziwalljen evit ar mare diouzh kastiz an dud, ne dec'hjen ket, bev ve varv, diouzh daouarn an Hollc'halloudeg. 27 Setu perak, o kuitaat ez-kalonek bremañ ar vuhez, en em ziskouezin dellezek eus ar gozhni, 28 o lezel d'ar re yaouank ur skouer uhelvrud en ur vervel a-youl-vat hag ez-kalonek evit hon lezennoù sakr ha santel". Ar c'homzoù-se lavaret, e kerzhas raktal d'ar benveg-boureviañ. 29 Ar re a oa ouzh e ren a droas neuze da zroukrañs o hegarated a-ziagent en arbenn d'ar c'homzoù en devoa lavaret hag a gavent diboell ; 30 ha war-nes mervel dindan an taoljoù, e lavaras en ur

6, 18 : kig moc'h : difennet gant al Lezenn (Lev. 11, 7 ; Adl. 14, 8)

23 : d'an Ankou, pe d'an Ades (gres.) pe d'ar Sheol (-heb)

hirvoudiñ : "Evit an Aotrou, en deus ar skiant santel, ez eo anat, goude ma c'hallen tec'hout diouzh ar marv, e c'houzañvan diwaskoù garv em c'horf, skourjezet evel maz on, em ene avat ez eo gant levez e c'houzañvan en abeg d'am doujañs outañ". 31 An den-se a dremenas e-giz-se, ha n'eo ket hepken d'ar re yaouank, met ivez d'ar pep muiañ eus ar vroad e lezas gant e varv ur skouer a gadarnded hag un eñvorad a vertuz.

7. Merzheriadeg ar seizh breur hag o mamm.

1 Hag e c'hoarvezas ivez gant seizh breur, bet paket a-ser gant ar vamm, bezañ rediet gant ar roue, a daolioù skourjez ha nervennoù, da zebriñ eus ar c'hig moc'h difennet (gant al Lezenn). 2 Unan anezho, oc'h ober o jubennour, a lavaras : "Petra emañ o c'houlenn hag o (klask) gouzout diganimp ? Rak prest omp da vervel kentoc'h eget terriñ lezennoù hon tadoù". 3 Feulzet, e roas ar roue urzh da dommañ ruz pilligoù ha kaoterioù. 4 Ar re-mañ a voe tommet raktal hag e kemennas (ar roue) troc'hañ teod an hini a oa bet o jubennour, digroc'henañ e benn ha skejañ e vleñchoù ouzh daoulagad e vreudeur all hag e vamm. 5 Pa voe peurvac'hagnet, e roas urzh d'e dostaat ouzh an tan, tra ma anale c'hoazh ha d'e lakaat er billig. Evel m'en em fuilhe moged ar billig pell a-walc'h, en em erbede ar re all gant ar vamm da vervel ent-kadarn, hag e lavarent : 6 "An Aotrou Doue a wel, hag evit gwir en deus truez ouzhimp, diouzh m'en deus diskleriet Moses en e ganenn, ar ro testeni dirak an holl, pa lavar : Ouzh e servijerion en devo truez".

7 Pa voe tremenet an hini kentañ en doare-se, e voe degaset an eil evit ar gwaskoù ; pa voe dichafantet kroc'hen e benn gant e vlev, e c'houlennjont : "Ha debriñ a ri, a-raok ma vo boureviet da gorf tamm-ha-tamm ?" 8 Eñ avat, o respont e yezh e dadou, a lavaras : "Nann !" Ha dre-se en devoe ivez da heul an hevelep diwaskoù hag an hini kentañ. 9 Pa voe e par e huanadenn ziwezhañ, e lavaras : "Te, amprevan, hon distag diouzh ar vuhez-mañ, hogen Roue ar bed hon dasorc'ho evit un advuhez peurbad, ni hag a varv evit e lezennoù".

10 En e c'houde e voe boureviet an trede : tennañ a reas e deod er-maez, adal ma voe goulennet digantañ, hag

7, 2 : jubennour, pe difennour

4 : digroc'henañ : evel ma rae ar Skuthed.

6 : kanenn vMoses : Sell.Ad. 32, 36.

astenn e zaouarn ent-kalonek, 11 ha lavarout ent-kadarn : "Eus an neñv em eus bet anezho, en abeg d'e lezennoù en o disprizan, ha digantañ ec'h esperan o adkavout", 12 en doare ma estlamme ar roue hag ar re a oa gantañ gant kaloned ar paotr yaouank, a selle evel netra an diwaskoù.

13 Pa voe tremenet hennezh, e voe jahinet ar pevare gant ar vourevion en hevelep doare. 14 Hag oc'h ober e dalaroù, e lavaras evel-hen : "Gwelloc'h eo mervel dre berzh an dud, en ur c'hortoz a-berzh Doue an esper da vezañ dasorc'het gantañ ; rak evidout ne vo dasorc'hidigezh ebet evit ar vuhez".

15 Kerkent goude e voe degaset ar pempvet hag e voe boureviet. 16 Hag eñ, o sellout ouzh (ar roue), a lavaras : "Galloud ac'h eus e-touez an dud, goude maz out dibad ; ar pezh a vevnez a rez, met na gred ket e ve dilezet hor gouenn gant Doue. 17 Amzer eta, hag e weli braster e nerzh ha penaos az pourevio, te ha da lignez".

18 En e c'houde e voe degaset ar c'hwec'hvet, ha war-nes mervel e lavaras : "Arabab dit diheñchañ diboell ; ni eo en abeg dimp e c'houzañvomp evel-se, dre m'hon eus pec'het a-enep hon Doue-ni ; ar pezh a zo dellezek a estlamm a zo c'hoarvezet ; 19 te avat, na soñj ket e vezi digastiz, pa 'c'h eus en em laket da stourm ouzh Doue".

20 Estlammus-krenn e voe ar vamm ha dellezek a eñvor illur : o welout he seizh mab kollet e-kerz ar memes deiz, e c'houzañvas se gant kalonegezh en abeg d'an esperañs (a lake) en Aotrou. 21 Erbediñ a rae pep hini anezho e yezh an tadoù : leun a drivliadoù kalonek hag oc'h entanañ he gred a blac'h gant un nerzh gourel, e lavare dezho : 22 "N'ouzon ket penaos hoc'h eus en em ziskouezet em diabarzh ; n'eo ket me am eus aotrenet deoc'h an anal nag ar vuhez, na kempennet elfennoù pep hini. 23 Setu perak Krouer ar bed, hag en deus stummet an den er penn-kentañ hag a zo orin an holl draoù krouet, a aotreno deoc'h a-nevez gant trugarez an anal hag ar vuhez dre m'en em zisprizit hoc'h-unan en abeg d'e lezennoù".

24 Antioc'hos, o krediñ e oa dismegañset, ha diskred ennañ war gunujenn ar c'homzoù-se, tra m'edo bev c'hoazh an hini yaouankañ, hen erbede, n'eo ket hepken dre gomz, met o reiñ c'hoazh dezhañ dre ledoued ar bromesa d'e binvidikaat ha d'hen ober evurus, mar dilezfe boazioù e dadou, d'e gaout da vignon ha da fiziout ennañ uhelgargoù. 25

7, 22 : an anal, pe ar spered - elfennoù : pe dudi

Evel ma ne rae van ebet ar paotr yaouank, e c'halvas ar roue ar vamm, ouzh he fediñ da vezañ kuzulierez ar c'hrennard evit e saveteiñ. 26 Goude meur a bedenn eus e berzh, ec'h asantas kendrec'hiñ he mab. 27 Met o stouiñ davetañ hag o tejanal an tirant digar, e komzas evel-hen e yezh an tadoù : "Va mab, bez truez ouzhin, am eus da zouget em askre e-pad nav miz, roet bronn e-pad tri bloaz, da vaget ha da zegaset d'an oad-mañ ha pourvezet d'az pevañs. 28 Da aspediñ a ran, mabig, sell ouzh an neñv hag ouzh an douar, gwel kement tra a zo enno, ha goar n'eo ket gant traoù a oa en deus o graet Doue, hag evit gouenn an dud ez eo c'hoarvezet kemend-all. 29 Na zouj ket ar bourev-se, met bez dellezek eus da vreudeur ha degemer ar marv evit m'az adkavin, dre e druez, gant da vreudeur".

30 Edo c'hoazh o komz pa lavaras ar paotr yaouank : "Petra a c'hortozit ? Ne sentan ket ouzh gourc'hemennou ar roue, hogen selaou a ran ouzh gourc'hemennou al Lezenn a zo bet roet d'hon tadoù gant Moses. 31 Ha te ac'h eus ijinet a bep seurt droug a-enep an Hebreed, ne dec'hi ket diouzh daouarn Doue. 32 Rak ni eo en abeg d'hor pec'hedoù e c'houzañvomp. 33 Ha mard eo evit rebech hag hor c'henteliañ ez eo kounnaret, evit ur momedig, hon Aotrou hag a zo bev, neuze e ray peoc'h a-nevez gant e servijerion. 34 Te avat, den difeiz hag ar flaeriusañ eus an dud, n'a ket da c'hweshañ diskiant, o vraniskellat en esperansoù arvarus hag o sevel an dorn a-enep bugale an neñv ; 35 rak n'ec'h eus ket evit c'hoazh diflipet diouzh bardedigezh an Doue hollc'halloudek, a wel pep tra. 36 Hor breudeur, evit ar gwir, goude bezañ bremañ gouzañvet poanioù dibad e sell ur vuhez peurbad, a zo kouezhet dindan emglev Doue ; te avat, dre varn Doue e c'houzañvi kastiz reizh da rogentez. 37 Me, evel va breudeur, a ro va c'horf ha va ene evit lezennoù va zadou, en ur bediñ Doue da vezañ trugarezus emberr ouzh hor broad, ha d'az lakaat da anzav, goude reuzioù ha gwalinier, n'eus nemetañ a Zoue, 38 ha ma tihano ennon hag em breudeur kounnar an Hollc'halloudeg dirollet ez-reizh war hor gouenn a-bezh".

39 Feulzet evel ma oa, ez eas ar roue dezhañ gwashoc'h eget d'ar re all, rak c'hwerv e kave bezañ goapaet. 40 Hag e tremenas hemañ ivez, glan a-grenn ha leun a fiziañs en Aotrou 41 D'an diwezhañ, goude he mibion, e varvas ar vamm.

7, 26 : eus e berzh : a-berzh ar roue.

29 : dre e druez : dre druez an Aotrou

42 Sed aze trawalc'h diskouezet diwar-benn ar predoù lidel hag an diwaskoù dreistmuzul.

8. Trec'hadenn Youdas Makabai.

1 Youdas Makabai hag e goskor; o vont dre guzh e-barzh ar c'hêrioù, a c'halve o c'herent, hag o stagañ outo ar re a oa en em zalc'het er Yuzevelezh, e tastumjont war-dro c'hwec'h mil (a dud). 2 Aspediñ a raent an Aotrou da sellout ouzh ar bobl mac'hellet gant an holl, da drueziñ ouzh an Templ disakret gant tud dizoue, 3 da vezañ trugarezus ouzh ar Gêr gwastet ha war-nes bezañ rezet, da selaou ar gwad o c'harmiñ davetañ, 4 da gaout soñj eus lazhadeg enepgwir ar vugaligoù diantek, hag a-fet al ledouedoù graet enep e Anv, da gasaat an droug.

5 Adal deuet e penn ur strollad, e voe Makabai didrec'hus hiviziken evit ar broadoù, rak kounnar an Aotrou a oa troet da drugar. 6 O tegouezhout a-daol-trumm er c'hêrioù hag er c'hêriadennoù e tangwalle (anezho) ; oc'h aloubiñ al lec'hioù sletus, e lake da dec'hout kalz a enebourion. 7 An nozvezhioù dreist-holl a gemere da genoberour evit an argadoù-se; hag ar vrud eus e gadarned en em skignas dre-holl.

8 Filip, o welout ez ae war gresk tamm-ha-tamm an den-se hag e rae berzh muioc'h-mui, a skrivas da bPtolemai, penngadour Koile-Suria ha Fenikia, dont da reiñ skozell en aferioù ar roue. 9 Henezh a zilennas diouzhtu Nikanor, mab Patrokl, a-douez ar vignoned kentañ, hag e gas a reas goude lakaat dindanañ ugent mil da nebeutañ (a dud) a bep seurt broadoù evit distrujañ a-grenn gouenn ar Yuzevion ; keneilañ a reas dezhañ Gorgias, un den a oa pennvrezelour hag en devoa chemet e traoù ar brezel. 10 Ober a reas Nikanor e venoz da beurbaeañ d'ar Romaned an truj a zaou vil talant dleet gant ar roue en ur werzhañ ar Yuzevion brizoniet. 11 Hag e kasas kerkent da gêrioù an arvor ur c'houviadur da zont da bremañ sklaved yuzev, o prometiñ lezel dek ha pevar-ugent sklav evit un talant, hep bezañ engortoz eus ar c'hastiz war-nes dont warnañ a-berzh an Hollc'halloudeg.

12 Pa zeuas kel da Youdas eus donedigezh Nikanor, e tisklerias d'ar re a oa gantañ e oa bezant ar c'hampad. 13 Ar re zigalon hag ar re na gredent ket e justis Doue a

8, 3 :selaou ar gwad : evel e Gen. 4, 10.

10 : truj : rouaned Suria a bae truj d'ar Romaned abaoe ma oant bet faezhet ganto (1 Mak. 8, 6-8)

12 :donedigezh, pe ergerzhadeg ar c'hampad, pe an armead

dec'has d'en em dennañ a bep tu. 14 Ar re all a werzhe kement tra a vane ganto, hag a bede war un dro an Aotrou da zieubiñ ar re en devoa gwerzhet Nikanor difeiz a-raok en em gavout ganto, 15 mar n'eo ket en abeg dezho, da vihanañ en arbenn d'an emglevioù (roet) d'o zadoù, ha dre ma veze galvet warno e Anv klodus ha meurdezus. 16 Makabai eta, goude bezañ dastumet ar re a oa gantañ, tro c'hwec'h mil (a dud), o atize da vezañ dispont rak an enebourion ha dizouj dirak an niver bras a vroadoù a zeue direizh a-enep dezho, met da stourm ent-kalonek, 17 o kemer dirak o daoulagad an dismegañs diswir graet gant ar re-se ouzh al Lec'h santel, gwaskoù ar Gêr voureviet ha freuz an ensavadurioù hendadel. 18 "Ar re-se, a lare-eñ, o deus fiziañs en o armoù hag en o herderioù, ni avat, en Doue hollc'halloudek, a c'hell en un taol-kont diskar ar re a zeu a-enep dimp hag an hollved, eo e fiziomp". 19 Hag e tezrevellas dezho ar skoazelloù da vare an hendadoù, peurgetket dindan Sennac'herim, pa varvas kant pemp ha pevar-ugent mil (a dud), 20 hag an emgann graet e Babulonia a-enep ar C'halated; an holl re a oa deuet d'ar c'hrogad, eizh mil (anezho), gant ar vMakedoniz, pevar mil, pa oa deuet bec'h war ar vMakedoniz, o devoa an eizh mil distrujet kant ugent mil, en abeg d'ar skoazell degouezhet ganto eus an neñv, ha tapet preizhenn vras.

21 Goude o leuniañ a fiziañs hag o lakaat prest da vervel evit al lezennoù hag ar vammvro, e reas pevar rann eus e armead. 22 E penn pep rann e lakas e vreudeur : Simon, Yosef, ha Yonathan, ha dindan pep hini, pemzek kant (a dud), 23 hag ivez Eleazar; ha goude bezañ lennet al Levr sakr ha roet da c'her-stur 'Skoazell-Doue', hag o kemer e-unan penn ar rann gentañ, ec'h arsailhas Nikanor. 24 An Hollc'halloudeg a zeuas da gevredañ ganto, hag e lazjhont ouzhpenn nav mil a enebourion, hag e rejont tud c'hloazet ha muturniet gant an darn vrasañ eus armead Nikanor, hag o lakjont holl da dec'hout. 25 Arc'hant ar re a oa deuet d'o frenañ a gemerjont ivez; goude mont war o lerc'h pell a-walc'h, e teujont war o c'hiz, dre ma oant dalc'het gant an eur : 26 derc'hent ar sabad e oa end-eeun, ha dre-se ne gendalc'hjont ket da vont war o lerc'h. 27 P'o devoe dastumet armoù ha kemeret dibourc'hoù an enebourion, e krogjont gant ar sabad, o lavarout ur bern bennozhioù ha meuleudioù d'an Aotrou, en

8, 18 : un taol-kont, pe dre un taol-penn.

19 : Sennac'herim : Sell. 2 R 19, 35 (Sanheriv, en heb.)

devoa o saveteet en deiz-se hag a stage evel-se da dreziañ outo. 28 Goude ar sabad, darnaouet (ganto) ul lodenn etre ar re a oa bet gwallgaset, an intañvezed hag an emzivadad, e lodennjont an nemorant etrezo-int hag o bugale. 29 Goude graet kement-se, en ur bedenn a-gevret e c'houlennjont digant an Aotrou trugarezus adunvaniñ erfin gant e servijerion.

30 E-kerz un emgann a-enep tud Timotheos ha Bakhides, e lazjhont ouzhpenn ugent mil anezho, ha mestrioniañ a-grenn a rejont kreñvlec'hioù uhel; lodennañ a rejont dibourc'hoù niverus, oc'h ober lodoù kevatal, evito, evit ar re a oa bet gwallgaset, an emzivadad, an intañvezed hag ivez evit ar re gozh. 31 Dastum a rejont an armoù hag o lakaat holl gant evezh el lec'hioù diouzh-se; ar rest eus an dibourc'hoù a voe dezouget da Yerousalem. 32 Lazhañ a rejont penn-meuriad tud Timotheos, un den difeiz-kenan hag en devoa graet kalz a zroug d'ar Yuzevion. 33 P'edont o lidañ an trec'h en o mampvro, e tēvjont ar re o devoa tangwallet an dorjoù sakr ha Kallisthen, a oa tec'het en un ti bihan, hag en devoe evel-se an digoll dleet d'e zifealded.

34 An tri-doubl amprevan a Nikanor, hag en devoa degaset mil marc'hadour evit gwerzh ar Yuzevion, 35 a voe dilorc'het dre skoazell an Aotrou, gant ar re a selle evel ar re izelañ : diwisket gantañ e zilhadañ an enor hag o skeiñ a-dreuz parkeier evel un tec'had evitañ e-unan, ez erruas en Antioc'heia dre un taol-chañs dreist, goude gwallverzh e armead. 36 Hag an hini a felle dezhañ peurbaeañ d'ar Romaned an truañ gant (gwerzh) prizonidi Yerousalem, a embanne o devoa ar Yuzevion Unan o stourm (evito), ha dre gement-mañ eo e oa didrec'hus ar Yuzevion : dre ma heuilhent al lezennoù kemennet gantañ.

9. Kastiz Antioc'hos Epifan.

1 Tro ar mare-se e tegouezhas gant Antioc'hos distreiñ disked eus rannvroioù Persia. 2 Aet e oa e-barzh ar (gêr) anvet Persepolis, hag en em lakas da breizhañ an templ ha da waskañ ar gêr; dre-se en em strinkas an engroez war sikour an armoù d'ober (dezhañ) treiñ, hag e c'hoarvezas gant Antioc'hos, laketañ da dec'hout gant tud ar vro, ober ur skampadeg mezhekaus. 3 Evel m'edo en Ekbatan, en devoe keloù eus ar pezh a oa c'hoarvezet gant Nikanor ha gant tud Timotheos. 4 Brouezet, e soñje lakaat ar Yuzevion

9, 2 : Persepolis : unan eus kêrbenoù Persia.

3 : Ekbatan : annezlec'h -hañv rouaned Persia

da baeañ ar wallc'hañs en devoa bet a-berzh ar re o devoa graet dezhañ tec'hout, hag en abeg da se e roas urzh d'ar bleiner kas ar c'harr war-raok diehan betek penn ar veaj, barnadenn an neñv o vezañ war e dro ; rak evel-hen en devoa lavaret gant rogoni : "Ur vered a Yuzevion a rin eus Yerousalem, pa vin erruet eno !"

5 Met an Aotrou, a wel pep tra, Doue Israel, a skoas gantañ ur c'hleñved dibare ha diwelus : a-boan m'en devoa lavaret ar c'homzoù-se, ma krogas ennañ poanioù bouzelloù dic'houzañvus ha diwaskoù garv en e ziabarzh : 6 un (dra) peurreizh evit unan hag en devoa boureviet gant reuzioù niverus hag iskis bouzelloù ar re all. 7 Eñ avat, hep dizerc'hel tamm ebet diouzh e rogentez, ha leun-tenn c'hoazh a vorgiañs, o c'hwezhañ tan e fulor a-enep ar Yuzevion, a roe urzh da vont herroc'h gant an hent. Met degouezhout a reas dezhañ kouezhañ diwar ar c'harr, a ruilhe a-benn-herr, hag o kouezhañ gant al lamm grevus e voe brevet holl izili e gorf. 8 Eñ hag a soñje ergentaou en e foug dreist-denel gourc'hemenn da goumou ar mor, hag a grede pouezañ begoù ar menezioù en e valañs, setu ma oa aet d'an douar ha dezouget war ur c'hravazh, o lakaat anat d'an holl galloudegezh Doue, 9 ken e teue eus korf an den difeiz-mañ preñved a-vern; hag eñ bev, e kouezhe e gigennoù er poanioù hag en diwaskoù, hag e voe diaezet an armead a-bezh gant ar flae eus e vreinaour. 10 An hini a soñje gantañ, ur predig kentoc'h, tizhout stered an neñv, ne c'helle den e zougen en arbenn da bouez dic'houzañvus ar flae-se.

11 Neuze e krogas da 'n em zizober, brevet evel ma oa, diouzh kalz eus e vrasoni, ha da zont da gaout anaoudegezh, dindan skourjez Doue, dre benaos e oa broudet gant poanioù kriz. 12 Ha pa ne oa ken evit gouzañv e-unan e flae, e lavaras kement-mañ : "Reizh eo sujañ da Zoue, ha pa vezer marvel, chom hep soñjal bezañ par d'un doue". 13 Peditañ a rae an amprevan-se ar Mestr, na druezfe ken outañ, en ur lavarout 14 e vefe diskleriet frank ar Gêr santel, ma teue daveti gant herr evit he rezañ hag ober ganti ur vered, 15 hag ar Yuzevion, ha na oant ket, hervezañ, dellezek a sebeliadur, met d'ober boued evned, hag a felle dezhañ teurel gant o bugale d'al loened-gouez, o lakaat a rafe holl kevatal gant an Atheniz; 16 an Templ santel, en devoa preizhet diagent, a ginkle

9, 11 : skourjez Doue : ar c'hastiz deuet a-berzh Doue.

gant ar c'haerañ donezonoù, al listri sakr a rentfe holl ha kalz niverusoc'h, ha pourvezañ a rafe diwar e leve e-unan ar mizoù rekis evit an aberzhoù ; 17 en tu-hont da se e teufe da vezañ Yuzev hag ez afe da gement lec'h annezet evit embann galloudegezh Doue.

18 Met ne voe ehan ebet d'e boanioù, rak barnedigezh reizh Doue he devoa e dizhet ; ha dispi warnañ e-unan, e skrivas d'ar Yuzevion al lizher amañ war-lerc'h, e doare un azgoulenn, ha stummet evel-hen :

19 "D'ar Yuzevion vat, d'e genvroiz, yec'hed ha berzh e pep tra, a-berzh ar roue ha penngadour Antioc'hos ! 20 Mard a mat ganeoc'h ha mar emañ ho pugale hag ho traoù diouzh ho krad, ni hon eus esper en neñv, 21 pa soñjan gant tenerded en ho toujañs hag en hoc'h hegarated evidomp. Gant va distro eus rannvroioù Persia ez on kouezhet en ur c'hleñved grevus hag em eus kavet e oa dav soñjal e surentez an holl a-gevret. 22 N'on ket dispi warnon va-unan, hogen esper bras am eus da dec'hout er-maez eus ar c'hleñved-mañ ; 23 ha gwelout a ran en devoa va zad, d'ar c'houlz maz ae da vrezelekaat d'ar broioù krec'h anvet e warlerc'hiad, 24 evit tud ar vro, mar degouezhfe un dra dic'hortoz pe ur c'heloù fall bennak, o c'houzout da biv e oa lezet an aferioù, ma na vefent ket trefuet ; 25 o vezañ em eus merzet ouzhpenn emañ ar roueed a-ziwar-dro hag amezelon ar rouantelezh o c'hedal an digarezioù hag o c'hortoz ar pezh a c'hoarvezo, en em anvet va mab Antioc'hos da roue, eñ hag am eus alies, pa reden etrezek ar rannvroioù krec'h, fiziet hag erbedet d'an darn vuiañ ac'hanoc'h ; skrivet em eus dezhañ al lizher amañ war-lerc'h. 26 Ho peditañ a ran eta, hoc'h aspediñ, da gaout soñj eus ar madoberoù hoc'h eus bet, a-gevret ha pep hini ac'hanoc'h, ha da virout an hegarated em c'heñver hag e-keñver va mab. 27 Rak fiziañs am eus e kendalc'ho, gant habaskted ha kerreizhded, war va roudoù, hag en em ray ganeoc'h".

28 Neuze 'ta, ar muntreer hag an touer-se, o c'houzañv ar gwashañ diwaskoù, evel m'en devoa graet (gouzañv) d'ar re all, a beurechuas e vuhez en estrenvro, er menezioù, dre ur marv mantrus-kenan. 29 Dezouget e voe e gorf gant Filip, e geneil a-vihanik ; met hemañ, o toujañ mab Antioc'hos, en em zougas d'an Ejipt, davet Ptolemai Filometor.

9, 25 : al lizher : ankouaet en deus an aozer hen adskrivañ war-lerc'h

10. Glanidigezh an Templ . Stourmadoù.

1 Makabai hag e dud, an Aotrou ouzh o bleinañ, a dapas en-dro an Templ hag ar Gêr. 2 Diskar a rejont an aoterioù savet war al leurgêr gant an estrenion, hag an tachennoù sakr. 3 Ha goude glanaat an Templ, e rejont un aoter all, hag oc'h ober fulennoù gant mein-tan hag o kemer tan diouto, e kinnigjont aberzhoù goude daou vloavezh (astal); hag e rejont (a-nevez) gant an ezañs, ar gouleier hag ar baraennoù-kinnig. 4 Graet ganto kement-se, e pedjont an Aotrou, stouet war o c'hof, evit na gouezhfent ken e seurt gwalleurioù, hogen, mar degouezhfe ganto pec'hiiñ c'hoazh, da vezañ kastizet gant trugarezusted, hag evit na vefent ket deroet da vroadoù jarneour ha gouez. 5 En deiz ma oa bet disakret an Templ gant estrenion, en deiz-se end-eeun e voe graet glanidigezh an Templ, d'ar pempvet warn-ugent eus an hevelep miz, a zo Khaseleu. 6 Ha gant levezeg e lidjont an eizh deiz e doare al Logelloù, o kounañ e oant, nebeut amzer a-raok, gant gouel al Logelloù, o chom er menezioù hag er mougevioù, evel loened gouez. 7 Setu perak, o tougen ganto thursez, bodouigoù glas ha barroù-palmez, e raent sevel meulganou etrezek an Hini en devoa kaset da benn glanidigezh e Lec'h. 8 Divizout a rejont, dre urzh ha divizadur hollek, evit holl vroad ar Yuzevion, lidañ bep bloaz an deizioù-se. 9 Evel-se 'ta e voe an degouezhioù da-geñver marv Antioc'hos lesanvet Epifan.

10 Bremañ emaoamp o vont da ziskleriañ an traoù a-zivout Antioc'hos Eupator, mab an (den) dizoue-se, en ur ziverrañ ar reuzioù kenstag ouzh ar brezelioù. 11 Hemañ, kemeret gantañ ar rouantelezh, a anvas war an aferioù ul Lusias bennak, penngadour ha mestr Koile-Suria ha Fenikia. 12 Rak Ptolemai, anvet Makron, ar c'hentañ o virout ar reizhded e-keñver ar Yuzevion en abeg d'an direizhderioù bet graet a-enep dezho, a glasse reizhañ an traoù ganto er peoc'h. 13 Dre-se e voe tamallet gant ar vignoned dirak Eupator, ha bep tro en em gleve gervel trubard, dre m'en devoa dilezet Kupros, fiziet ennañ gant Filometor, hag en em dennet davet Antioc'hos Epifan : ne oa ket bet uhel a-walc'h diouzh e garg hag oc'h en em ampoezoniñ e-unan e kuitaas ar vuhez. 14 Gorgias avat, deuet da vezañ penngadour ar rannvroioù-se, a vage strolladoù estren hag a glasse e pep pleg ober brezel d'ar Yuzevion. 15 E-keit-se ivez, an Idoumaiz, mistri war greñvlec'hioù a bouez, a hege ar Yuzevion, hag o tegemer ar re forbannet eus Yerusalem, e klaskent magañ ar brezel.

16 Makabai hag e dud, goude bezañ graet ur bedenn ha goulennet digant Doue bezañ o c'hevredad, a sailhas enep kreñvlec'hioù an Idoumaiz. 17 Oc'h en em strinkañ disaouzan warno, e teujont da vestroniañ al lec'hioù ha da zizarbenn an holl re a stourme war ar ramparzh ; lazhañ a raent ar re a gouezhe (etre o daouarn), hag e kouezhas da nebeutañ ugent mil. 18 Nav mil da nebeutañ o devoa en em repuet e-barzh daou dour kreñvlec'hiet dreist hag o devoa kement tra ret evit ur seziz ; 19 Makabai a lezas Simon ha Yosef gant Zakhajog hag e dud, a-walc'h evit ober ar seziz anezho, hag en em zougas e-unan d'al lec'hioù ma oa mall (mont). 20 Met tud Simon, gwallc'hoantek d'an arc'hant, a voe gounezet, evit arc'hant, gant darn eus ar re a oa en tourioù, ha goude bezañ kemeret dek mil drakm ha tri-ugent, e lezjont ur re bennak da ziflipañ. 21 Pa voe kemennet da vMakabai ar pezh a oa c'hoarvezet, e vodas renerion ar bobl hag e tamallas (d'an dud-se) bezañ gwerzhet o breudeur evit arc'hant en ul lezel o enebourion a-enep dezho. 22 Lakaat a reas d'ar marv eta ar re-se a oa deuet da vezañ trugareurion, ha war an taol e kemeras an daou dour. 23 O kas da benn pep tra gant e armoù etre e zaouarn e lakas d'ar marv en daou greñvlec'h ouzhpenn ugent mil den.

24 Timotheos, trec'het diagent gant ar Yuzevion, en devoa dastumet strolladoù estren niverus-kenan ha strollet ur bern kezeg deuet eus an Azia ; hag e tiloc'has evel (o vont) da aloubiñ ar Youdaia dre an armoù. 25 Makabai hag e dud,, tra ma tostae hennezh, e sell da aspediñ Doue, a bouldrennas douar war o fennoù hag a c'hourizas a seier o c'hroazlezh ; 26 ha stouet ouzh troad an aoter, e pedent (an Aotrou) da vezañ trugareus outo, da ('n em ober) enebour o enebourion, ha da enebiñ ouzh ar re a oa a-enep dezho, evel ma tiskleir al Lezenn. 27 Deuet eus ar bedenn ha kemeret o armoù ganto, ez ejont er-maez eus ar Gêr pell a-walc'h, hag erruet tost d'o enebourion, ec'h arsavjont. 28 Dres pa oa goulou-deiz o tispakañ, e voe argadet eus an eil tu hag egile, ar re-mañ o kaout evel gwarant a verzh-mat hag a drec'h, ouzhpenn o c'hadardded, o rekour d'an Aotrou, ar re all o lakaat o ernez da rener o stourmadou. 29 E-kreiz an emgann ruz en em ziskouezas d'an enebourion, o tont eus an neñv war virc'hed gant gweskennoù aour, pemp paotr espar, a gerzhe dirak ar Yuzevion. 30 O kemer

10, 24 : trec'het diagent : Sell. 8, 30-32.

26 : al Lezenn : Sell. Erm. 23, 22.

Makaba en o c'hreiz hag ouzh e wareziñ gant o harnezioù, en e virent dic'hloazus ; war an enebourion avat e strinkent biroù ha foeltroù, ken e voent skoet dall ha distrollet, leun a spont. 31 Lazhet e voe ugent mil pemp kant (troadeg) ha c'hwec'h kant marc'heg. 32 Timotheos e-unan a dec'has d'ur c'hreñvlec'h anvet Gazara, ur wikadell dreist, lec'h ma oa Khaireos penngadour. 33 Makabai hag e dud, laouen, a c'hronnas ar wikadell e-pad pevar devezh. 34 Ar re a oa e-barzh, o fiziñ e nerzh ar c'hreñvlec'h, a doue dreist-penn hag a zistilhe komzoù disakr. 35 Pa darzhas ar pempvet deiz, en em strinkas war ar ramparzh ugent den yaouank a-douez ar vMakabeed, entanet a fulor en abeg d'ar sakreoù-se, gant kalon c'hourel hag en ur skeiñ gant ernez ferv war ar re a gouezhe (etre o daouarn). 36 Reoù all, o pignat en hevelep doare en ul lec'h all a-enep ar re sezizet, a dangwallas an tourioù, hag oc'h enaouiñ tantadoù, e peurluskjont bev ar sakreerion ; darn all a freuze an dorjoù, hag o tegemer ar rest eus ar strolladoù, e voent da gentañ oc'h aloubiñ ar gêr. 37 Lazhañ a rejont Timotheos, a oa aet da guzh en ur foz, hag e vreur Khaireos, hag Apollofanos. 38 Peurgaset (ganto) an traoù-se, e vennigent gant meulganou ha meuleudioù an Aotrou, a rae kalz a vad da Israel hag a roe dezho an trec'h.

11. Lusias faezhet. Feurioù-skrid.

1 Un nebeudig-amzer goude, Lusias, gward ha kar d'ar roue, hag a oa e penn an aferioù, a gave diaes-tre ar pezh a oa c'hoarvezet ; 2 hag o tastum war-dro pevar-ugent mil (den) hag an holl varc'heion, e tiloc'has a-enep ar Yuzevion, gant ar menoz da ober eus ar Gêr an annezlec'h evit an Ellened, 3 da sujañ an Templ d'un truañ, evel santualioù all ar broadoù, ha da lakaat e gwerzh bep bloaz ar garg a veleg-meur ; 4 ne rae van ebet eus galloud Doue, nemet fouge gant e viliadoù troadeion, e vilieroù marc'heion hag e bevar-ugent olifant.

5 Erruet er Youdaia, e tostaas da vBaithsour, a zo ur c'hreñvlec'h war-hed pemp 'skhoen' bennak diouzh Yerousalem, hag e waske anezhañ. 6 Pa glevas Makabai hag e dud e c'hronne (Lusias) ar c'hreñvlec'hioù, ec'h aspedjont gant klemmvanou ha gouelvanou an Aotrou, a-unvan gant an engroez, da gas un ael mat evit silvidigezh

11, 1 nebeudig-amzer goude :164 KHS (1 Mak.4, 26-35)

5 : 'skhoen' : e-lec'h 'stad' en destenn. Ar stadenn a dalvez 165 m hag ar skhoen, 30 stadenn

Israel. 7 Eñ e-unan ar c'hentañ, Makabai, o kemer e armoù, a atizas ar re all da 'n em lakaat gantañ war evit reiñ sikour d'o breudeur ; hag a-gevret en em strinkjont gant herrder. 8 Edont c'hoazh tost da Yerousalem, pa zeuas a-wel, o kas anezho, ur marc'heg gant dilhad gwenn o hejañ armoù aour. 9 Holl a-unan, e vennigjont an Doue trugarezus, hag e voent kennerzhet en o eneoù ha prest da beurfoeltrañ, n'eo ket tud hepken, met ivez al loened gouesañ ha mogerioù houarn. 10 Hag int da vont war-raok gant o harnezadur hag ar c'hevredad eus an neñv, rak an Aotrou en devoa truezet outo. 11 Evel leoned e lammjont war an enebourion hag e tiskarjont unnek mil anezho ha c'hwetek kant marc'heg ; hag ar re (all), o rediañ a rejont da dec'hout. 12 An darn vuiañ anezho en em dennas gloazet ha dizarm ; hag eñ e-unan, Lusias, en em saveteas en ur dec'hel mezhus.

13 Evel ne oa ket diboell, o prederiañ war an drouk-verzh en devoa bet, e komprenas e oa didrec'hus an Hebreiz, dre ma stourme an Doue galloudek ganto. 14 Hag e kasas (kannaded) evit o degas da adunvaniñ war an holl (zivizoù) reizh, ha lakaat a rafe, (emezañ) ar roue da vezañ mignon dezho. 15 Asantiñ a reas Makabai da gement tra a ginnige Lusias, dre zamant evit mad an holl ; rak ar pezh a c'houlennas Makabai digant Lusias dre skrid a-fet ar Yuzevion, ar roue hen aotrenas.

16 Al lizher skrivet d'ar Yuzevion gant Lusias en devoa an endalc'h-mañ :

"Lusias da genstrollad ar Yuzevion, salud ! 17 Yoann hag Absalom, ho kannaded, goude bezañ roet an teul eiskrivet amañ dindan, o deus goulennet (ur respont) war ar pezh a zo merket ennañ. 18 Kement tra a zlee bezañ diskouezet d'ar roue am eus eta displeget dezhañ, hag ar pezh a oa degemeradus am eus aotrenet. 19 Mar mirit eta ho luskadoù mat e-keñver al levierzh, e strivin me ivez en dazont da genlabourat evit ho mad. 20 Diwar-benn ar munudoù em eus roet urzhioù d'ho tud ha d'am re da emguzuliañ ganeoc'h. 21 Yec'hed mat ! Er bloaz kant eizh ha daou-ugent, d'ar bevare warn-ugent a viz Dioskor."

22 Lizher ar roue a oa e-barzh kement-mañ :
"Ar roue Antioc'hos d'e vreur Lusias, salud ! 23 Hon tad a zo tremenet davetou an doueoù, hag e fell dimp e

11, 12 : dizarm : g.e.g. noazh

18 : am eus aotrenet, pe en deus aotrenet.

21 : Dioskor, pe Zeus Korinthiat, met ne vez kavet neblec'h anv ar miz-mañ

23 : hon tad : Antioc'hos Epifan

vefe didrabas tud ar rouantelezh evit plediñ gant o zraoù-int. 24 Met klevet hon eus n'asante ket ar Yuzevion treiñ, (war urzh) hon tad, d'ar boazioù ellenek, met e oa gwelloc'h ganto o doare-bevañ dezho-int, hag e c'houlennont ma vefe aotrenet dezho o c'hustumoù ; 25 fellout a ra dimp eta e vefe didrubuilh ivez ar vroad-se hag e tivizomp e vezo daskoret an Templ dezho hag e vevint hervez boazioù o hendadoù. 26 Mat e ri eta o kas daveto (unan bennak) da reiñ (dezho) an dorn dehou, ma vezint laouen o c'houzout hor mennad, ha ma talc'hint da 'n em dreiñ ouzh o aferioù o-unan".

27 Lizher ar roue d'ar vroad a oa evel-hen : "Ar roue Antioc'hos da sened ar Yuzevion ha d'ar Yuzevion all, salud ! 28 Mard emaoch'ha yac'h, ar pezh a hetomp,, ni a zo yac'h ivez. 29 Diskleriet en deus dimp Menelas ho poa c'hoant da zistreiñ d'ar gêr evit plediñ gant ho aferioù. 30 D'ar re eta a yelo d'ar gêr a-raok an tregont (a viz) Ksanthik e vezo roet an dorn dehou, gant ar surentez. 31 Ar Yuzevion da ober gant o fourveziou hag o lezennoù-int evel diagent, ha nikun anezho ne vezo trubuilhet e doare ebet evit ar mankoù dirat. 32 Kas a ran Menelas evit ho kennerzhañ. 33 Yec'hed mat ! Er bloaz kant eizh-ha daou-ugent, ar bemzek a (viz) Ksanthik".

34 Kas a reas ivez ar Romaned ul lizher dezho evel-hen : "Kointos Memmios, Titos Manios, dileuridi ar Romaned, da bobl ar Yuzevion, salud ! 35 A-fet ar pezh en deus Lusias, kar d'ar roue, aotreet deoc'h, e roomp, ni ivez, hon asant. 36 Evit ar pezh en deus divizet kas e barn ar roue, kasit unan bennak kerkent ha graet ur sell ouzh an traoù, ma kinnigimp anezho evel ma tere ouzhoc'h ; rak mont a reomp da Antioc'heia. 37 Difraeit eta kas tud dimp, ma ouezimp pere eo ho menozioù. 38 Yec'hed mat ! Er bloaz kant eizh-ha-daou-ugent, ar bemzek a (viz) Ksanthik".

12. Yoppe ha Yamnia kastizet. Trec'hoù all.

1 (Ur wech) graet an emglevioù-se, e tistroas Lusias davet ar roue ; hag ar Yuzevion a blede gant o farkeier. 2

- 11, 26 : reiñ an dorn dehou : adunvaniñ, ober ar peoc'h.
 27 : ar vroad : broad ar Yuzevion, sened, pe kuzul an henaourion
 30 : miz Ksanthik : kentañ miz an deiziadur makedoniat, miz Nizan ar Yuzevion = Meurzh-Ebrel
 33 : er bloaz... 15 a viz Ebrel 164 KHS
 34 : Kointos... e latin : Quintus Memmius...Titus Manius.

Met e-touez penngadourion an tiriad, Timotheos hag Apollonios, mab Gennaios, hag ivez Yeronumos ha Demofon, hag ouzhpenn ar re-se Nikanor, rener Kupros, n'o lezent ket e peoc'h na didrubuilh gant o labour. 3 Tud Yoppe a gasas da benn an torfed-mañ : pediñ a rejont ar Yuzevion o chom en o metou da bignat war bagoù greiet ganto, e-ser o gwraez hag o bugale, evel ma ne vije bet drougiezh ebet a-enep dezho, 4 met diouzh kemennadur foran ar gêr ; asantiñ a reas ar re-mañ, evel tud o klask bevañ e peoc'h ha n'o devoa disfiz ebet, hag ur wech en donvor e voent goueledet : daou c'hant da nebeutañ a oa anezho.

5 Adal ma klevas Youdas ar c'hrizhder a oa bet graet d'e genvroiz, e roas urzhioù d'an dud a oa gantañ, 6 ha goude bezañ aspedet Doue, ar barner reizh, e kerzhas enep muntrerion e vreudeur, e lakas an tan er porzh-mor, da noz, e leskas ar bagoù hag e trebarzhas ar re a oa en em dennet enno. 7 Met o vezañ ma oa prenet al lec'h, ez eas kuit, met gant ar soñj da zistreiñ ha da ziwriziennañ a-grenn keoded ar Yoppeiz.

8 Klevet gantañ o devoa tud Yamneia c'hoant da ober kemend-all d'ar Yuzevion a oa o chom ganto, 9 ec'h arsailhas ar Yamneiz da noz, e tangwallas ar porzh gant al listri, ken e voe gwelet sklaerder ar flammoù betek Yerousalem, war-hed daou c'hant daou-ugent stadenn.

10 Evel ma oant aet alese war-hed nav stadenn, oc'h ober o ergerzhadeg a-enep Timotheos, e kouezhas warnañ Arabed, pemp mil da nebeutañ ha pemp kant marc'heg. 11 Bez' e voe rust an emgann, ha tud Youdas, en abeg d'ar skoazell a-berzh Doue, a reas berzh, hag ar gantereion trec'het a c'houlennas digant Youdas reiñ dezho an dorn dehou, en ur brometiñ reiñ chatal ha servijout anezho en dazont. 12 Youdas, o verzout e vefent evit gwir talvoudek e meur a dra, a asantas ober ar peoc'h ganto ; hag ar re-mañ, goude bezañ kemeret e zorn dehou, en em dennas en o zeltannoù.

13 Arsailhañ a reas ivez ur gêr difennet gant savennoù ha gronnet a vogerioù, hag e oa ur meskad a vroadoù o chom enni hag hec'h anv Kaspin. 14 Ar re a oa e-barzh, o fiziañ war starter ar mogerioù ha war o fourveziou boued, a hegas betek re tud Youdas ouzh o c'hunujañ hag ouzhpenn

- 12, 9 : 240 stadenn : tro 40 km
 11 : en dazont, pe evit ar rest.
 15 : diskaret Yeric'ho : Sell. Yehoshoua (Yesus 6)

o touiñ hag o lavarout traoù diaotreet. 15 Tud Youdas avat, goude aspediñ Mestr bras ar bed hag en devoa, hep tourterezed nag ardivinkoù, diskaret Yeric'ho en amzer Yesous, a sailhas evel loened gouez ouzh ar ramparzh. 16 Tapet ganto ar gêr dre youl Doue, e rejont ur vuntradeg dilavar, ken e seblante ar stank e-kichen, ledan a ziv stadenn, peurleun gant ar gwad poulladet (enni).

17 Evel ma oant aet alese war-hed seizh kant hanter-kant stadenn, e tizhjont Kharaka, e ti an Yuzevion anvet Toubianiz. 18 Ne gavjont ket Timotheos el lec'hioù-se ; aet e oa kuit eus al lec'hioù-se hep bezañ graet netra, met lezet en devoa ur gward en un tu bennak, unan kreñv-meurbet. 19 Dositheos ha Sosipatros, penngadourion da vMakabai, a oa aet d'ober un droad, a lazhas ar re a oa bet lezet gant Timotheos er c'hreñvlec'h : ouzhpenn dek mil a oa anezho.

20 Ha Makabai, goude bezañ urzhiet an armead a oa gantañ dre gevrennoù, o lakas war ar c'hevrennoù hag en em daolas war dTimotheos, en devoa en-dro dezhañ c'hwec'h-ugent mil troadeg ha daou vil pemp kant marc'heg. 21 Pa glevas e oa Youdas o tont, e kasas Timotheos ar maouezed, ar vugale hag ar strobelloù all d'ul lec'h anvet Karnion, rak diaes e oa da c'hronnañ ha tenn al lec'h da dizhout, dre ma oa enk-tre an holl dreizhoù. 22 Pa 'n em ziskouezas kevrenn gentañ Youdas, e teus ar spont war an enebourion hag ar spouron rak emziskouez an Hini a wel kement tra, o tont warno, hag en em lakjont da dec'hout amañ hag ahont, en doare ma voent gloazet alies an eil gant egile, ha trebarzhet gant begoù o c'hlezeier. 23 Mont a reas Youdas war o lerc'h gant taerder, o peurfoeltrañ an amprevaned-se hag o tistrujañ tregont mil den bennak. 24 Timotheos e-unan a gouezhas gant tud Dositheos ha Sosipatros hag a c'houlennas gant kalz a gorvigell ma vefe lezet dibistig, dre ma talc'he kerent ha breudeur da gaiz anezho. ha ne vefe ket dalc'het kont anezho. 25 Kretaat a reas gant meur a gomzoù, ar marc'had da zaskor ar re-se dibistig, hag e lezel a rejont evit saveteiñ o breudeur.

26 Diloc'hañ a reas evit Karnion hag Atergateion, hag e lazhas pemp mil warn-ugent a dud. 27 Goude drouziwezh ha distrujadeg ar re-se, e kerzhas enep Efron, kêr vogeriet

12, 17 : 750 stadenn : 140 km . Kharaka, pe ar c'hamp difennet.
20 : o lakas: d.l.e. Dositheos ha Sosipatros
21 : Karnion : Sell. 1 Mak. 5, 43
24 : ne vefe ket dalc'het kont anezho
26 : Atergateion : un tempi da Atergatis, doueez suriat

lec'h ma oa Lusias o chom hag ur boblañs liesouenn ; paotred yaouank bagol, lec'hiet dirak ar mogerioù, a stourme gant kalon, ha bez' e oa aze kalz a bourveziou ardivinkoù ha boledoù. 28 Met goude aspediñ ar Mestr a freuz gant e c'halloud nerzhioù an enebourion, e kemerjont ar gêr dindan o beli hag e tiskarjont pemp mil warn-ugent bennak eus ar re a oa e-barzh. 29 Diloc'het alese, en em strinkjont enep kêr ar Skuthed, war-hed c'hwec'h kant stadenn diouzh Yerousalem. 30 Met ar Yuzevion o chom eno a destenias o devoa bet kêriz ar Skuthed en o c'heñver hegarated ha degemer seven da vare ar reuzioù ; 31 trugarekaat hag o erbediñ a rejont da 'n em ziskouez c'hoazh hegarat en dazont e-keñver o gouenn, hag en em gavout a rejont e Yerousalem p'edo tost gouel ar Sizhunioù.

32 Goude ar (gouel) anvet Pantekost, e kerzhjont a-enep Gorgias, penngadour an Idoumaia. 33 Hemañ a loc'has gant tri mil troadeg ha pevar c'han marc'heg. 34 E-kerz ar c'hrogad e tegouezhas d'un nebeud Yuzevion kouezhañ. 35 Un Dositheos bennak, ur bagol a varc'heg a-douez tud Kakenor, a vestronias Gorgias, hag ouzh e zerc'hel dre e rokedenn, hen gourdone gant nerzh, c'hoant dezhañ kemer bev an den milliget-se, pa 'n em daolas warnañ ur marc'heg thrakiat, a skejas e skoaz, hag e tec'has Gorgias etrezek Marisa. 36 Met an dud a oa gant Esdrin a stourme abaoe pell, a oa diviet, hag e c'halvas Youdas an Aotrou da 'n em ziskouez (evel) kevredad ha rener o emgann. 37 Hag o kregiñ, e yezh e dadoù, da youc'hal gant meulganoù, en em strinkas a-daol-trumm war dud Gorgias hag o lakas da dec'hout.

38 Youdas, goude bezañ adstrollet e armead, a yeas da gêr Odollam, ar seizhvet deiz a oa deuet hag en em c'hlanajont hervez boaz hag e tremenjont eno ar sabad. 39 An deiz war-lerc'h ez eas tud Youdas, - ezhomm e oa, rak deuet e oa ar poent - da gerc'hat korfoù ar re a oa kouezhet, evit o lakaat gant o zud e beziou o zadoù. 40 Ha setu ma kavjont, dindan tonegoù pep hini eus ar re varv, traoù sakr idolennoù Yamneia, ar pezh a zifenn al Lezenn d'ar Yuzevion ; hag e teuas anat d'an holl en abeg da betra e oa kouezhet an dud-se. 41 An holl eta a vennigas oberioù an Aotrou, barner reizh, a laka splann an traoù

12, 29 : 600 stadenn : tro 100 km.

31 : gouel ar Sizhun : Sell. Erm. 34, 22.

32 : Pantekost : 50 deiz goude Pask = anv gresianeg ar gouel

40 : ar pezh a zifenn al Lezenn : (Adl. 7, 25)

kuzhet ; 42 hag en em lakaat a rejont da bediñ evit ma vefe diverket a-grenn ar pec'hed a oa bet graet. Hag an den kadarn Youdas a atizas an engroez da 'n em virout dibec'hed, p'o devoa gwelet gant o daoulagad ar pezh a oa c'hoarvezet, en abeg da bec'hed ar re a oa kouezhet. 43 Dastum a reas e-touez e dud war-dro daou vil drakm arc'hant, a gasas da Yerousalem evit kinnig un aberzh evit ar pec'hed, oc'h ober evel-se un dra peurreizh ha seven, o soñjal en dasorc'hidigezh ; 44 rak mar n'en dije ket kredet e oa ar re gouezhet da adveañ, didalvoud ha diod e oa pediñ evit ar re varv ; 45 hag ouzhpenn e selle ar gopr kaer miret evit ar re a oa marv gant deoliezh : reizh ha santel e oa ar preder-se ; setu perak e reas an aberzh-dic'haouiñ evit ar re varv, (dezho) bezañ divec'hiet diouzh o fec'hed.

13. An trec'h war Antioc'hos Eupator.

1 Er bloaz kant nav-ha-daou-ugent e tegouezhas kel gant tud Youdas edo Antioc'hos Eupator o tont gant ur bern strolladoù a-enep ar Youdaia, 2 ha gantañ Lusias, e ward, a gase e aferioù ; pep hini en devoa un armead ellenek a gant dek mil troadeg, pemp mil tri c'hant marc'heg, daou olifant warn-ugent ha tri c'hant karr armet a filc'hier. 3 Menelas a genstrollas ganto hag atizañ a rae Antioc'hos gant kalz a douellerezh, nann evit silvidigezh ar vammvro, met gant ar soñj da vezañ adlaket en e garg. 4 Met Roue ar rouaned a zihunas ernez Antioc'hoas a-enep an amprevan-se, ha Lusias a ziskouezas e oa anezhañ ar pennabeg eus an holl reuzioù, hag e kemennas (Antioc'hos), evel ma oa ar c'hustum el lec'h-se, deren (anezhañ) da vBeroia hag e lakaat d'ar marv. 5 Bez' ez eus eno un tour a hanter-kant ilinad, leun a ludu, gant un ardivink-tro, a-serzh a bep tu trema al ludu. 6 Eno eo e vez bountet, evit bezañ laket d'ar marv, an holl re gablus a breizherezh disakr pe eus un torfed bras all bennak. 7 Dre an diwezh-se e tegouezhas d'ar Menelas dilezenn-se mervel, ha ne gavas ket zoken an douar (evit e zegemer) 8 un dra reizh a-grenn, rak o vezañ m'en devoa graet kalz pec'hedoù enep an aoter, - ma oa sakr an tan hag al ludu anezhi, - el ludu eo e kavas ar marv.

12, 43 : aberzh evit ar pec'hed, ha 45 : aberzh-dic'haouiñ (Lev 4-5)
13, 1 er bloaz 149 = 163 KHS (1 Mak. 6, 28)

9 Gant menozioù ferv e teue eta ar roue, (gant ar mennad) da ziskouez d'ar Yuzevion traou gwashoc'h eget ar re c'hoarvezet dindan e dad. 10 Youdas, pa glevas kement-se, a gemennas d'ar bobl aspediñ an Aotrou deiz ha noz, da reiñ bremañ skoazell, erziwezh, hag ur wech c'hoazh, d'ar re a oa war-nes bezañ lamet diganto Lezenn, vammvro ha Templ santel, 11 ha da virout ar bobl, a-boan adkavet ganti hec'h anal, a gouezhañ etre daouarn ar broadoù dichek. 12 P'o devoe graet holl a-gevret evel-se ha pedet an Aotrou trugarezus gant gouelvanoù ha yunoù hag emstouadurioù e-pad tri deiz diastal, ouzh o c'hennerzhañ e kemennas Youdas(dezho) bezañ en e gichen 13 Emguzuliañ a reas gant ar gozhidi en e bart hag e tivizas mont war-raok hep gortoz he defe armead ar roue aloubet ar Youdaia ha mestroniet ar Gêr, hag ober kement tra gant skoazell Doue.

14 O reiñ ar melestrerezh da Grouer ar bed, ec'h atizas e dud da stourm kalonek betek ar marv evit al lezennoù, an Templ, ar Gêr, ar vammvro hag an ensavadurioù, hag e lakas e gampad e-kichen Modein . 15 Ha goude reiñ d'e dud evel ger-gourc'hemenn : 'Trec'h Doue' ec'h arsailhas da noz, gant paotred yaouank dibabet a-douez ar re wellañ, teltenn ar roue ; lazhañ a reas er c'hamp war-dro daou vil a dud ha toullgofañ ar pennañ eus an olifanted gant an hini a oa el log. 16 Ha d'an diwezh e leugnont ar c'hamp a spouron hag a strafuilh, hag en em dennjont, graet berzh-vat (ganto). 17 Edo endeo an deiz o skleuriñ pa voe sevenet kement-se, gant ar skoazell en devoa kavet e gwarez an Aotrou.

18 Ar roue, en devoa bet un tañva eus hardizhegezh ar Yuzevion a glaskas (kemer) al lec'hioù dre widre 19 Kerzhout a reas enep Baithsour, ur c'hreñvlec'h d'ar Yuzevion; dizarbennet e voe, dalc'het en argoll ha trec'het. 20 Youdas a lakas tremen ar pezh a oa ret d'ar re a oa e-barzh. 21 Met Rodokos, eus armead ar Yuzevion, a roe da anaout ar sekredoù d'an enebourion ; klasket e voe, harzet ha toullbac'het. 22 Aduoullañ a reas ar roue ar gomz gant tud Baithsour, reiñ e zorn dehou, kemer (o hini) ha mont kuit, arsailhañ a reas tud Youdas hag e voe trec'het. 23 Klevout a reas en devoa Filip, lezet (gantañ) en Antioc'heia war an aferioù, kollet e benn, hag e voe trefuet

13, 12 : da vezañ en e gichen, pe da vezañ prest.

14 : ar melestrerezh pe an dezvarn.

23 : kollet e benn, pe dispac'het

; gervel a reas ar Yuzevion, sujañ a reas, touiñ war an holl feurioù reizh adunvaniñ ha kinnig un aberzh, enoriñ a reas an Templ hag ober seven gant al Lec'h (santel). 24 Degemer a reas Makabai, ha lezel Egemonides da benngadour adalek Ptolemais betek bro ar C'herenniz. 25 Mont a reas da bPtolemais, met displijet e oa tud Ptolemais gant ar feurioù : droug e oa enno end-eeun gant an emglevioù-se a felle dezho disteurel ; breutaat a reas eus e wellañ, kendrec'hiñ, habaskaat, o lakaat a-du, ha neuze e tiloc'has etrezek Antioc'heia. Setu penaos e tremenas argadenn ha kizadenn ar roue.

14. Emglev skoulmet ha torret etre Youdas ha Nikanor.

1 Goude tri bloavezh e tegouezhas keloù gant tud Youdas en devoa Demetrios, mab Seleukos, abourzhet e porzh Tripolis gant un armead kreñv hag ur strollad listri, 2 hag en devoa mestroniet ar vro, goude lakaat d'ar marv Antioc'hos hag e ward Lusias. 3 Un Alkimos bennak, bet diagent beleg-meur, hag en devoa en em saotret a-ratozh da vare an tousmac'h, o veizañ ne oa e stumm ebet a silvidigezh evitañ, na tu hiviziken da vont d'an aoter santel, 4 a zeuas da gaout ar roue Demetrios, war-dro ar bloaz kant unan-ha-hanter-kant, o kinnig dezhañ ur gurunenn aour, ur balmezenn, hag en tu-hont da se ar bodoù olived boaziek d'an Templ; hag en deiz-se e chomas sioul.

5 Met tapout a reas un dro a-du gant e follentez : galvet e voe d'ar c'huzul gant Demetrios ha goulennatet diwar-benn doareoù ha mennadoù ar Yuzevion, hag e respontas : 6 "Ar re, a-douez ar Yuzevion, anvet Asideaned ha renet gant Youdas Makabai, a zo o vagañ ar brezel hag oc'h atizañ an tousmac'h, ha ne lezont ket ar rouantelezh da gaout sioulder. 7 Setu perak, goude maz on bet digarget diouzh ar c'hloar hendadel, - lavarout a ran ar velegiezh-veur - setu maz on deuet amañ bremañ, 8 da gentañ gant ar preder gwirion evit traoù ar roue, d'an eil, e sell da vad va c'hengêriz ; rak diboellegezh ar re am eus lavaret a zo o paouraat, ha n'eo ket nebeut, hor gouenn a-bezh. 9 Neuze 'ta, o c'houzout kement tra a-fet an traoù-se, te, o roue, teurvez emellout eus hor bro hag eus

14 : 1-2 : Sell. 1 Mak. 7, 1-4.

4 : ar bloaz 151 : 161 KHS.

6 : an Asideaned : hasidim, en heb.an Israeliz o heuilh strizh al Lezenn

hor gouenn en arvar, hervez an drugarezusted hegarat ac'h eus e-keñver an holl. 10 Rak e-keit ha m'emañ Youdas aze, dic'hallus eo d'an aferioù kaout ar peoc'h".

11 A-boan m'en devoa komzet evel-se, ma hastas ar vignoned all, hag o devoa droug enep Youdas, da entañ muioc'h c'hoazh Demetrios. 12 Dilenn a reas kerkent Nikanor, a oa deuet da vezañ mestr war an olifanted, e envel da benngadour ar Youdaia ha d'e gas, 13 en ur reiñ urzh dezhañ d'ober mervel Youdas, da skignañ e gompagnuned ha da lakat Alkimos da veleg-meur an Templ bras-meurbet 14 Broadoù ar Youdaia, o devoa tec'het dirak Youdas, en em stollas a-vern gant Nikanor, o soñjal e vefe droukverzh ha reuzioù ar Yuzevion berzh-mat evito o-unan.

15 P'o devoe kel eus donedigezh Nikanor hag eus argad ar broadoù, e poultrennas (ar Yuzevion) uloc'h warno, oc'h aspediñ an Hini en devoa diazezet e bobl da viken hag a skore bepred e lodenn dre un emziskouez. 16 Met war urzh ar rener e tiloc'hjont kerkent alese hag e kavjont ar re all e kêriadenn Dessaou. 17 Simon, breur Youdas, en devoa kroget an argad ouzh Nikanor, met gant donedigezh trumm an enebourion, en devoa bet un tamm dizeur. 18 Nikanor avat, o klevout petore karded o devoa tud Youdas ha petore kalonegezh en argadoù evit o mammvro, a zoujas ober ar varn dre ar gwad. 19 Setu perak e kasas Posidionos, Theodotos ha Matathias, da reiñ ha da zegemer an dorn dehou.

20 Goude imbourc'hiñ muioc'h an traoù, e roas ar rener anezho da c'houzout d'ar strolladoù : ar menoz a voe unvouezh da welout, hag e rojont o asant d'ar c'hendivizoù. 21 Merket e voe un deiz (evit ar renerion) da 'n em gavout en o fart o-unan ; eus an eil tu hag egile e teuas war-raok ur c'harr hag e voe laket azezennoù. 22 Laket en devoa Youdas tud armet el lec'hioù diouzh-se, prest (da emellout), mar degouezhfe trumm ur falloni a-berzh an enebourion; met en un doare dereat e rejont an emziviz.

23 Chom a reas Nikanor e Yerousalem hep ober netra diseven ; kas a reas kuit avat an engroezioù bodet a-stroll en-dro dezhañ. 24 Dalc'hmatac'h en deveze Youdas dirazañ, douget ma oa en e ene d'an den-se. 25 Hen aliañ a reas da zimeziñ ha d'engehentañ bugale ; dimeziñ a reas (Youdas), chom a reas sioul ha kemer perzh er vuhez.

26 Alkimos, o welout e oant hegarat an eil ouzh egile, a gemeras an emglevioù a oa bet graet hag a yeas da gaout

14, 20 : an traoù : ar feurioù-emglev.

Demetrios, o lavarout dezhañ e oa mennadoù Nikanor amzereat ouzh an aferioù ; enebour ar rouantelezh end-eeun, Youdas, a oa bet anvet gantañ evel e eil-rener. 27 Ar roue, aet e kounnar ruz ha heget gant falstamalloù ar gwallibil-se, a skrivas da Nikanor da lavarout dezhañ e c'houzañve fall an emglevioù-se, ha da reiñ urzh dezhañ da zegas Makabai ereet da Antioc'heia raktal.

28 Pa zegouezhas kement-mañ gant Nikanor, e voe trefuet ; gwallvec'huis e kave disteurel an emglevioù, pa ne oa mankaédenn ebet en den-se. 29 Met evel ne oa ket evit mont a-enep ar roue, e klaske un digarez mat da gas se da benn e-ser un taol-gwidre. 30 Ha Makabai, o verzout e oa strishoc'h Nikanor en e zarempredoù gantañ, hag e oa rustoc'h e zegemer eget boaz, a gomprenas ne oa ket eus ar gwellañ ar strizhder-se, hag o vodañ en-dro dezhañ kalz a gompagnuned, ez eas da guzhat ouzh Nikanor. 31 Kompren a reas hemañ e oa bet c'hoariet kaer gant an den hag ez eas d'an Templ bras-meurbet ha santel tra m'edo ar veleion o kinnig an aberzhoù boas, hag e roas urzh da reiñ an den-se. 32 Evel ma lavarent groñs gant ledouedoù ne ouient ket pelec'h edo an hini a glasked, 33 ec'h astennas e zorn dehou etrezek an Templ en ur douiñ : "Mar ne roit ket din Youdas ereet, e rin ur blaenenn gant an Templ Doue-se, e tiskarin an aoter hag e savin el lec'h-se un templ hollgaer da sDionusos". 34 Lavaret kement-se (gantañ), ez eas kuit. Ar veleion avat, oc'h astenn o daouarn etrezek an neñv, a bedas Difenner peurbad hor gouenn en ur lavarout evel-hen : 35 "Te, Aotrou, hep kaout ezhomm a netra, a zo bet plijet ganit e vefe en hon touez Templ da annez. 36 Bremañ eta, Aotrou santel a bep santelezh, mir da virviken disaotr an Ti-mañ nevez zo glanaet".

37 Ur Razis bennak, unan eus kozhidi Yerousalem, a voe flatret da Nikanor : ur brogarour a oa anezhañ, brudet kaer-tre ha lesanvet, en abeg d'e hegarated, tad ar Yuzevion. 38 Rak en amzerioù a-ziagent an tousmac'h e oa bet tamallet dezhañ e Yuzevelezh hag en devoa laket korf hag ene en arvar gant e holl gendalc'husted evit ar Yuzevelezh. 39 Nikanor avat, c'hoant dezhañ lakaat anat e zroukrañs enep ar Yuzevion, a gasas ouzhpenn pemp kant soudard d'e dapout ; 40 rak soñjal a rae ober dezho ur reuz bras en ur dapout an (den)-se. 41 Edo ar strollad war-nes

14, 28 : en den-se : e Youdas.

41 : en em daolas war e gleze : g.e.g. a lakas e gleze dindanañ

aloubiñ an tour hag o tivarc'hañ dor ar porzh, pa oa bet roet urzh da zegas tan evit leskiñ an dorjoù : enklc'hiet ma oa a bep tu, en em daolas (Razis) war e gleze, 42 c'hoant dezhañ mervel hael kentoc'h eget kouezhañ etre daouarn fallakr ha bezañ dismegañset en un doare dizenorus evit e haelded. 43 Met c'hwitañ a reas e daol gant trummder an argad ; evel m'o devoa an engroezioù en em daolet e diabarzh an dorjoù, e redas (Razis) ent-kadarn war lein ar voger hag en em strinkas ent-kalonek war an engroez. 44 Ar re-mañ a yeas raktal en a-dreñv hag e voe ul lijour, hag e teuas da gouezhañ e-kreiz al lec'h goullou. 45 Oc'h analañ c'hoazh hag entanet a c'hred, ec'h adsavas, e wad o strinkañ evel ur stivell, ha daoust d'e c'hloazioù grevus, ez eas d'ar red dre douez an engroez ; hag en e sav war ur roc'hell serzh, 46 diwadet endeo a-grenn, e tennas er-maez e vouzelloù, hag ouzh o c'hemer gant e zaouarn, en o zaolas d'an engroez ; ha goude bezañ pedet Mestr ar vuhez hag an anal, d'o daskoriñ dezhañ a-nevez, en doare-se e tremenas.

15. Faezhidigezh ha marv Nikanor.

1 Nikanor, gouvezet gantañ edo kompagnuned Youdas e tiriadoù ar Samareia a zivizas en em deurel warno diriskl a-grenn e-kerz deiz an diskuizh. 2 Ar Yuzevion a yae gantañ dre heg a lavare : "Na ra tamm ebet dezho mervel en un doare ken kriz ha ken gouez, hogen ro gloar d'an deiz en deus enoret a-dreist (ar re all) an Hini a wel pep tra, ouzh e santelaat". 3 Met an tridoubl amprevan-se a c'houlennas ha bez' e oa en neñv ur Mestr hag en devoa roet urzh da lidañ devezh ar sabad. 4 Hag ar re-se da respont : "An Aotrou eo, bev e-unan, Mestr an neñv, en deus roet urzh da gehelañ ar seizhvet deiz". 5 Hag egile : "Ha me, emezañ, mestr war an douar, eo a c'hourc'hemenn kemer an armoù ha seveniñ servij ar roue !" Koulskoude ne voe ket evit kas da benn e vennad kriz.

6 Nikanor avat, o sevel e benn gant ar brasañ pompad, en devoa divizet sevel un arouez-trec'h foran gant dibourc'hioù Youdas hag e dud. 7 Hogen Makabai a zalc'he da gaout fiziñs hag a c'hortoze gant un esper anterin da gaout skoazell digant an Aotrou. 8 Erbediñ a rae e gompagnuned da vezañ dizouj rak argad ar broadoù ha da gaout dirak o spered ar skoazelloù o devoa bet diagent digant an neñv, ha da c'hortoz bremañ an trec'h a zeufe

15, 4 : en deus roet urzh : Sell. Erm. 20, 8-10.

dezho a-berzh an Hollc'halloudeg. 9 Ouzh o c'hennerzhañ gant al Lezenn hag ar brofeded, en ur zegas ivez soñj dezho eus an emgannoù o devoa kaset da benn, en o lakas gredusoc'h. 10 Ha goude bezañ entanet o gred, e roas e urzhioù en ur ziskouez dezho war un dro displealded ar broadoù ha torridigezh o ledouedoù.

11 Goude bezañ armet pep hini anezho, nann gant surentez ar skoedoù hag ar goafioù, evel gant kennerzh ar c'homzoù mat, e tanevellas un huñvre din a feiz, ur weledigezh a laouenaas an holl. 12 Sed ar pezh en devoa gwelet : Onias, hag a oa bet beleg-meur, un den mat ha leal, evezhiek ouzh an holl, kuñv en e zoareoù ha seven en e gomzoù, gourdonet a-vihanik d'an holl voazioù a vertuz, an (den)-se a oa o pediñ, astennet e zaouarn, evit holl genstrollad ar Yuzevion ; 13 goude se e voe gwelet gant e vlev gwenn hag e sked, ken sebezus ha marzhus ma oa en-dro dezhañ e veurdez. 14 O toullañ kaoz, Onias en devoa lavaret : "An den-mañ, a gar e vreudeur, eo an hini a bed kalz evit ar bobl hag ar Gêr santel, Yeremia, profed Doue". 15 Hag oc'h astenn e zorn dehou, en devoa Yeremia roet da Youdas ur c'hleze aour, hag ouzh e reiñ en devoa lavaret : 16 "Kemer ar c'hleze santel-mañ, un donezon eo a-berzh Doue, gantañ e freuzi da enebourion".

17 Frealzet gant komzoù Youdas, hollgaer ha gouest da zougen d'ar galonegezh ha d'ar c'hourelezh eneoù an dud yaouank, e tivizjont, n'eo ket da gampañ, met da vont ent-kadarn d'an arsañh ha da varn an aferioù en ur stourm krog-ha-krog gant o holl galonegezh, dre ma oa en arvar ar Gêr, an traoù santel hag an Templ. 18 Rak an nec'h o devoa evit o gwragez hag o bugale, o breudeur hag o c'herent, en em gave en ur renk izeloc'h evito, an hini brasañ hag ar c'hentañ a oa evit an Templ kensakret. 19 Ne oa ket, evit ar re chomet er Gêr, disteroc'h an enkreuz, trubuilhet evel ma oant gant an argad-se war maez digor.

20 Engortoz edont holl d'an diskoulm tost, an enebourion a oa dastumet, an armead renket evit an argad, an olifanted degaset en ul lec'h diouzh-se hag ar c'hezeg rezet ouzh ar c'hernioù. 21 Makabai, o welout dirazañ ar strolladoù-se, strobelloù liesseurt an armoù hag arvez gouez al loened, a savas e zaouarn etrezek an neñv hag a bedas an Aotrou burzhudour, o c'houzout (mat) n'eo ket dre an armoù, met diouzh m'en deus divizet eo e ro an trec'h d'ar re dellezek anezhañ. 22 Lavarout a reas e-giz-mañ e bedenn : "Te, Mestr, ac'h eus kaset da ael dindan Ezekias,

15, 20 : an olifanted : al loened, en destenn.

roue ar Youdaia, hag en deus distrujet, eus armead Sennac'herim, tro kant pemp mil ha-pevar-ugent (a dud). 23 Bremañ ivez, Mestr an neñvoù, kas un ael mat a-ziarbenn dimp evit (lakaat) spont ha krenijenn. 24 Gant brasted da vrec'h, ra vezo spouronet ar re a zo deuet gant ledouedoù a-enep da bobl santel !" Ha war gement-se e peurechuas.

25 Tud Nikanor a zeue war-raok gant (son) an trompilhoù ha brezelganoù. 26 Met tud Youdas eo gant pedennoù hag aspedennoù ez ejont da argadiñ o enebourion. 27 O stourm gant o daouarn hag o pediñ Doue gant o c'halonoù, e tiskarjont da nebeutañ pemp mil ha tregont (a dud), leun a levenez vras gant emziskouez Doue. 28 Echu ganto an argad, edont o tistreiñ gant laouenidigezh, pa anavezjont Nikanor kouezhet gant e holl harnez. 29 E-kreiz ar youc'hadeg hag ar veskadeg e venniget ar Mestr e yezh o zadou. 30 Ha neuze, an hini en devoa bep tro pennstourmet korf hag ene evit e gengêriz, an hini en devoa miret evit e genvroiz youl-vat e yaouankiz, a roas urzh da droc'hañ penn Nikanor hag e vrec'h betek e skoaz ha d'o c'has da Yerousalem. 31 Pa voe degouezhet eno, e c'halvas e genvroiz hag ar veleion, hag en em lakas dirak an aoter hag a reas kerc'hat tud ar c'hreñvlec'h. 32 Diskouez a reas penn an amprevan Nikanor ha dorn ar gwallibil, en devoa astennet en ur boufal enep Ti santel an Hollc'halloudeg ; 33 hag e tidroc'has teod an Nikanor difeiz en ur lavarout e reiñ a-dammoù d'an evned ha lakaat a-ispilh a-dal d'an Templ gopr e zibellegezh. 34 An holl a roe meuleudioù war-zu an neñv d'an Aotrou en em ziskouezet, en ur lavarout : "Benniget, an Hini en deus miret e Lec'h disaotr !"

35 Stagañ a reas ouzh ar wikadell penn Nikanor evel un arouez anat d'an holl ha hewel eus skoazell an Aotrou. 36 Hag an holl a gemennas, dre gendiviz ar bobl, ne vefe ket lezet diheverk an devezh-se, hogen e vefe merket an trizekvat (deiz) eus an daouzekvet miz, anvet Adar e yezh Suria, un deiz a-raok devezh Mardoc'hai.

37 Evel-se e tremenas an darvoudoù a-fet Nikanor, hag evel maz eo bet, abaoe ar mare-se, ar Gêr dindan beli an Hebreed, e peurchuin amañ, me ivez, va oberenn. 38 Mard eo brav ha troet mat va aozadur, setu dres ar pezh am boa c'hoant ; ha mard eo skort ha dister, sed ar pezh am eus gallet ober. 39 Rak evel maz eo noazus evañ gwin

15, 33 : gopr, pe brec'h.

36 : e yezh suriat : pe en arameeg

nemetken, hag heñvelda dour nemetken, tra maz eo saourus ar gwin mesket gant dour, hag e tegas un dudi bourrus, evel-se e tidu aozadur an danevell divskoarn ar re a lenn an oberenn. Amañ eta e vo an diwezh.

```
XXXXXXXXX
  XXX
  XXX
  XXX
XXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXX
XXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXX
  XXX
  XXX
  XXX
XXXXXXXXX
```


LEVR AR FURNEZ

"Kaeroc'h eo eget an heol...splannoc'h eget an holl steredegi" (7, 29) ; "gant Doue emañ o kenvevañ" (8, 3) ; "gallout a ra pep tra" (7, 27), "ober a ra pep tra" (8, 5) ; "gouzout a ra pep tra" (8, 8). N'eus nemet Doue e-unan a c'hellfe diskleriañ d'an den petra eo ar Furnez, rak he diskouez a ra en e oberoù, e grouadelezh hag e ragevezh : urzhiet en deus "pep tra gant muzul, niver ha pouez" (11, 20) ; "ren a ra pep tra gant reizhder" (12, 15), "damant en deus da bep tra" (12, 16), hag "espern a ra pep tra" (11,27), rak "karout a ra an holl voutoù" (11, 24). Evel-se e c'hell Doue reiñ ar Furnez da neb a fell dezhañ, rak ar vammenn anezhi a zo ennañ, hag anezhañ evel eus ur stivell e tifluk pep furnez...

- Furnez Israel, da gentañ, ha drezi furnez an holl bobloù : sed an deirvet lodenn (pennadoù 10 - 19). Pa daoler ur sell war istor ar bobl dibabet gant Doue, ha dreist-holl war istor an Ermaeziadeg, ez eus tu da welout en un doare splann-meurbet pelec'h emañ ar Furnez ha petra a zegas ganti. O keñveriañ an div blanedenn, tonkadur an Israeliz gant hini an Ejiptiz, e fell d'ar skrivagner herzel ouzh e gengredenneion a vezañ holet ha dedennet gant an amva e-lec'h ma vevont, hini ar broadoù pagan, en ur lakaat anezho da brederiañ war istor o hendadoù : "ar Furnez eo he deus dieubet eus o foanioù ar re a servije anezhi" (10, 9), "Hi eo a zieubas ar bobl santel...a-dre ur vroad a heskinerion (10, 15) , tra ma kastize an eneberion (11,8), met "o reiñ tu hag amzer dezho da zistreiñ diouzh o fallagriez" (12, 20), "o reiñ lec'h d'ar pened" (12,10). Pegen berrboell neuze arvestiñ, evel ar baganed, ouzh an oberoù hep anavezout an oberour (13, 1-5), ha pegen reuzeudik ned int ket oc'h ober "douceoù eus oberoù o daouarn" (13, 10), traoù divuhez holl anezho, ha na zegasont ganto "nemet gwad ha muntr" (14, 25), "rak azeulerezh an idolennoù dizanv a zo penn-orin, abeg ha diwezh pep gwall" (14, 27), hag an dud a vez ganto "ereet gant an hevelep chadenn a deñvalijenn" (17, 16). N'eus ket eta da c'houlenn ar furnez digant ar baganed, p'emañ hepken gant pobl an Aotrou ; ha Furnez Israel a zo el Lezenn roet dezhañ gant Doue : o virout hag o seveniñ gourc'hemennoù an Emglev, sed aze pelec'h "e vo ho Furnez ouzh daoulagad ar bobloù...a lavaro neuze : Ya, ur Bobl fur ha poellek eo ar Bobl vras-se" (Adl 4, 6), rak evit gwir "n'en deus ket graet an Aotrou kemend-all evit an holl bobloù" (Salm 147)

=====

LEVR AR FURNEZ

1. Ar reizhder, andon a vuhez.

- 1 Karit ar reizhder, barnerion an douar, en em soñjit diwar-benn an Aotrou gant madelezh, ha gant eeuded a galon klaskit anezhañ ;
- 2 rak kavet e vez gant ar re n'e demptont ket, en em ziskouez 'ra d'ar re na ziskredont ket warnañ
- 3 Rak ar poelladoù gwidilus a zisrann diouzh Doue, hag ar Galloud amprout a saouzan an dud diboell.
- 4 E-barzh un ene fallakr ned ay ket ar Furnez, ned ay ket da chom en ur c'horf gwallsammet a bec'hed.
- 5 Rak ar spered santel kelenner a dec'ho dirak ar pilpouzerezh, hag en em zalc'ho pell diouzh ar poelladoù diskiant, hag a vo saouzanet pa zegouezho an direizhder.
- 6 Ur spered o karout an dud eo ar Furnez, ha ne lezo ket digastiz ar falstouer evit e lavarioù rak eus e lounezhi ez eo test Doue, eus e galon, an enseller gwirion, hag eus e gomzoù, ar selaouer.
- 7 Rak Spered an Aotrou a beurleugn an hollved, Hag Eñ, a zalc'h pep tra, en deus anaoudegezh eus ar gomz.

-
- 1, 1 :-ar reizhder : emglev ar poell hag an ober gant youl Doue, diskleriet el Lezenn.
-barnerion :gouarnerion, renerien ar broioù, karget da varn
-klaskit anezhañ : strivit evit anaout ha seveniñ youl Doue
 - 2 : temptiñ Doue : mont a-enep e youl.
 - 3 : Galloud...Speñd...Furnez :doareoù-natur Doue.
 - 5 : saouzanet, pe divarc'het
 - 6 : eus e lounezhi, eus e drivliadoù hag e luskadoù eus e galon :eus e boelladoù hag e vennadoù

LEVR AR FURNEZ 1 - 2

- 8 Rak an neb a gomz direizh ne vez ket disoñjet,
ne dremen ket e-biou dezhañ ar varn amprouer.
- 9 Rak war vennadoù ar fallakr e vo graet imbourc'h,
trouz e gomzoù a yelo betek an Aotrou,
evel prouenn e oberoù direol.
- 10 Ur skouarn warizius a selaou pep tra,
brozenn ar sourradoù zoken ne vez ket kuzhet outi.
- 11 En em virit eta diouzh ar sourrad didalvoud,
diwallit diouzh begadoù an teod ;
rak ur gomz dre guzh ne dremen ket diefed;
hag ar genou gaouiat a ro marv d'an ene.
- 12 N'it ket da glask ar marv dre ziheñchadurioù ho
puhez, na sachit ket warnoc'h ar rivin gant oberoù
ho taouarn.
- 13 Rak Doue n'en deus ket graet ar marv,
ha ne vez ket plijet gant koll ar re vev.
- 14 Ha krouet en deus an holl voutoù evit bevañ,
ha salvus eo geneliezhoù ar bed,
ha n'eus ket enno a vinim marvel,
hag an Ankou n'eo ket roue war an douar,
- 15 rak ar reizhder a zo divarvel.
- 16 Ar re fallakr, avat, gant o daouarn hag o c'homzoù,
o deus e c'halvet;
o soñjal ez eo ur mignon e faezhont (evitañ),
hag un emglev o deus graet gantañ,
rak dellezek int da vezañ eus e lod.

2. Diboellachou an dud difeiz.

- 1 Rak lavarout a reont enno o-unan, o poelladiñ
direizh : "Berr ha doanius eo hor buhez,
ha n'eus ket a remed da goulz tremenvan an den,
ha n'anavezer den a vije bet dieubet eus an Ades.

1, 14 : an Ankou : en Ades, (gres.) emañ galloud ar marv.
16 : e c'halvet : galvet an Ankou.

2, 1 : an Ades : al lec'h ma vez dalc'het ennañ ar re varv.

LEVR AR FURNEZ 2

- 2 Dre zegouezh ez omp ganet,
ha goude-se e vezimp evel pa ne vijemp ket bet,
ur vokedenn eo an anal en hon difronn,
hag ar reizh, ur fulenn e keflusk hor c'halon.
- 3 Pa vezo mouget, e kouezho ar c'horf e ludu,
hag e vezo steuzet ar spered evel un aezhenn flak.
- 4 Hag hon anv a vezo ankouaet, gant an amzer,
ha den n'en devo soñj eus hon oberoù ;
ha tremen a ray hor buhez evel roudoù ur
goumoulenn ha steuziet e vezo evel ul latarenn
kaset kuit gant bannoù an heol
ha faezhet gant e dommder.
- 5 Rak ur skeud o tremen eo hon amzer,
ha n'eus ket a zistro d'hon diwezh,
rak siellet eo, ha n'eus den o tont en-dro.
- 6 Deuit eta, en em zudiomp gant ar madoù bezant,
greomp hor mad eus ar bed krouet,
gant berr ar yaouankiz.
- 7 En em vezvomp a win a briz hag a frondoù,
gant na dremeno ket e-biou dimp
bleunienn an nevez-amzer !
- 8 En em gurunennomp a vroñsennoù-ros
a-raok na vezint gweñvet.
- 9 Nikun ac'hanomp da vezañ dilodek en hor herder,
lezomp dre-holl arouezioù hol levezenez,
rak houmañ eo hol lodenn,
hennezh eo hon tonkad.
- 10 Gwaskomp ar paour, a zo reizh,
n'espernomp ket an intañvez,
bezomp digernezh ouzh blev gwenn
ar c'hoazhiad hiroadet.
- 11 Ra vezo hon nerzh lezenn ar gwir,
rak ar pezh a zo gwan en em ziskouez didalvoud.

- 12 Antellomp an den reizh, ra diaezus eo evidomp,
hag enebñ a ra ouzh hon oberoù,
rebech a ra dimp hor mankoù d'al Lezenn,
ha tamall dimp ar pec'hedoù enep hon desavadur.
- 13 Diskleriañ a ra en deus anaoudegezh eus Doue,
hag en em envel e-unan bugel an Aotrou.
- 14 Deuet eo evidomp un tamall evit hor soñjoù,
ur bec'h evidomp kaout gwel anezhañ ;
- 15 rak disheñvel diouzh ar re all eo e vuhez
hag iskis e zoareoù.
- 16 Evel farlotaj ez omp sellet gantañ,
mont a ra diwar hor hentoù evel diwar lastez.
Lavarout a ra evurus planedenn an dud reizh,
ha brabañsal e vefe Doue e dad.
- 17 Gwelomp hag-eñ eo gwir e lavarou,
arnodomp penaos e vezo e dremenvan.
- 18 Rak mard eo an den reizh mab da Zoue,
e teuio (Doue) d'e skoazellañ,
hag e sachañ a ray a-dre daouarn e enebourion.
- 19 Gant dismegañs ha boureviadur amprouomp-eñ,
en doare mac'h anavezimp e habasketed
ha mac'h arnodimp e zivuanegzh.
- 20 Kondaonomp-eñ d'ur marv mezhekaus,
peogwir e vezo gweladennet, hervez e gomzoù.
- 21 Sed a soñjent, met fraziañ a raent,
rak o dallañ a rae o fallagriezh ;
- 22 ha n'anavezent ket sekredoù Doue,
n'esperent gopr ebet evit ar santelezh,
ha ne gredent ket e garedon an eneoù dinamm.
- 23 Doue avat en deus krouet an den evit an
divarvelezh,
ha skeudenn e natur-eñ en deus hen graet.

2, 20 : gweladennet : Doue en em ziskouez evit skoazellañ
23 : e natur-eñ : ar beurbadelezh en deus doue dre natur

- 24 Met dre warizi an diaoul ez eo deuet ar marv er bed
henn arnodiñ a ra ar re o deus lod gantañ.

3. Tonkadur an dud reizh.

- 1 Eneoù an dud reizh a zo etre dorn Doue,
ha ne vezint tizhet gant boureviadur ebet.
- 2 Ouzh daoulagad an dud berrboell o deus seblantet
bezañ marv,
hag evel ur gwalleur eo bet sellet o zremenvan,
- 3 hag o ergerzh pell diouzhip evel ur freuzadur :
int avat a zo er peoc'h.
- 4 Ha mar o deus bet, hervez gwel an dud, kastizadur,
e oa leun o goanag a zivarvelezh.
- 5 Kastizet un nebeud o devo dreistmadoù,
rak Doue en deus o amprouet
hag o c'havet dellezek anezhañ e-unan.
- 6 Evel aour en teuzlestr en deus o amprouet,
hag evel aberzh un holloskad, o c'havet mat.
- 7 En deiz e weladenn e vezint hollskedus,
hag evel etivi e vezint red-dired er souleg.
- 8 Barn a raint ar broadoù ha mestroniañ ar pobloù,
ha ren a ray warno an Aotrou evit ar c'hantvedoù.
- 9 Ar re o deus fiziañs ennañ a gompreno ar wirionez,
ar re feal a chomo en e gichen er garantez,
rak gras ha trugarez ez eus evit e zibabidi.
- 10 Ar re fall avat o devo ur c'hastiz diouzh m'o devo
mennet ; ar re dizamant ouzh ar gwir
hag o deus dilezet an Aotrou.
- 11 Rak ar re a zispriz furnez ha reizhidigezh
a zo gwalleurus, goullo eo o goanag, ha difrouezh
o zrevelloù ha didalvoud o labourioù.

3, 1 : eus dorn Doue d'indan e waérez hag en e zalc'h.
4 : kastizadur:pezh o deus gouzañvet a-berzh an heskinerion
9 : ar wirionez : mennad an Aotrou a-zivout an dud
-e zibabidi, pe e sent, e zilenddidi

- 12 Diboell eo o gwragez, divat o bugale, argarzhus o lignez.
- 13 Evurus ar vaouez difrouezh met disaotr, an hini n'anav ket gwele ar pec'hed : frouezh he devo da weladenn an eneoù :
- 14 hag an tizog n'en deus ket graet direizhded gant e zorn, na bet c'hoantegezhioù fall a-enep an Aotrou, rak roet e vo dezhañ evit e fealded ur gopr eus an dibab hag ul lod dudius-tre e Templ an Aotrou.
- 15 Rak frouezh ar strivoù mat a zo klodus, ha divrall gwrizienn ar Furnez.
- 16 Bugale an avoultrerion a vezo diglok, ha diskennidi ur gwele direol a yelo da get.
- 17 Zoken mard eo hir o buhez, e vint sellet evel netra ha displed, d'an diwezh, e vezo o c'hozhni.
- 18 Ma varvont abred, n'o devo na goanag na frealz da zeiz ar varnedigezh.
- 19 rak poanius eo tonkadur ur ouenn fallakr.

4. Hiroad hag eurvad : daou dra disheñvel.

- 1 Gwelloc'h eo bezañ divugale ha kaout vertuz, rak an divarvelezh a zo en eñvor anezhi, hag anavezet eo gant Doue ha gant an dud.
- 2 Bezant, e vez kemeret skouer diwarni, ezvezant, e hiraezher dezhi ; er beurbadelezh emañ, kurunennet, o trec'hliadañ goude bet an trec'h e stourm ar gourenoù dinamm.
- 3 Met engroez frouezhus an difeizidi ne vo ket talvoudus, diwar broustennoù bastard ne roio ket gwrizioù don, ha diazez divrall ne vo ket evit staliañ.

3, 14 : hag an tizog = hag evurus an tizig...
- e Templ an Aotrou : en neñvoù.

- 4 Rak goude ma taolfe barroù evit ur pennad, stabilaet risklus, e vezo horellet gant an avel, ha diwrizennet gant nerzh ar gorventenn.
- 5 Torret e vo ar skoultrouigoù a-raok na vezint graet, ha didalvoud e vo o frouezh, diaz da vezañ debret ha mat da netra.
- 6 Rak ar vugale ganet diwar kouskedoù direizh a zo testoù a fallagriezh enep ar gerent da zeiz an enklask.
- 7 Hogen an den reizh, zoken pa varv a-raok an oad, a gav an diskuizh.
- 8 Rak ar gozhni enorus ned eo ket hiroalek, ha ne vez ket muzuliet diouzh niver ar bloavezhioù
- 9 (Ével) blev gwenn eo ar furnez evit an dud, ha oad ar gozhni eo ur vuhez dinamm.
- 10 Plijus da Zoue, ez eo bet karet gantañ, hag o vevañ e-touez pec'herion, ez eo bet dilamet.
- 11 Skrapet eo bet, da virout ouzh an droug da dreiñ e spered, hag ouzh ar gorvigell da douellañ e ene.
- 12 Rak strobinnell ar fallagriezh a deñvala ar mad, ha belbi ar c'hoantegezhioù a durmud ur spered dinoaz.
- 13 Deuet da beurlat e berr amzer en deus leuniet ur prantad kaer
- 14 Rak plijus e oa d'an Aotrou e ene, setu perak ez eo aet fonnus er-maez eus ar siegezh An dud avat a wel, met ne verzont ket, ha ne lakont ket war o spered kement-mañ :
- 15 Ez eus gras ha trugarez evit e zibabidi, ha gweladenn evit e sent.
- 16 An den reizh a varv a gondaon an difeizidi a vev, hag ar yaouankiz buan peurgaset, kozhni hirbad an den direizh.

4, 6 : da zeiz an enklask : da zeiz ar varn.

- 17 Gwelout a raint diwezh an den fur,
met hep kompren petra en deus an Aotrou mennet
evitañ, na perak en deus e laket e surentez.
- 18 Gwelout a raint ha disprizout,
met an Aotrou a ray fent ganto.
- 19 Hag e vezint goude se ur c'helan dismegus,
hag ur vezhadenn e-touez ar re varv da viken,
rak o stlepel a ray, mut, war o fenn,
o diskogellañ diwar o sichenn,
hag e vezint gwastet betek ar penn hag e vezint
er boan hag ez ay an eñvor anezho da get.
- 20 Hag e teuint, pa vo graet ar gont eus o fec'hedoù,
braouac'het, hag o zammal a ray, a-dal; o zorfedoù

5. Ar varn ziwezhañ.

- 1 Neuze en em zalc'ho gant surentez vras,
an den reizh en e sav a-dal d'e waskerion
ha d'ar re a zisprize e strivoù.
- 2 Ouzh e welout, e vezint trefuet gant ur spont
euzhus, souezhet-mik gant e silvidigezh dic'hortoz.
- 3 Hag e lavarint an eil d'egile, kerse ganto,
ha gant berranal e huanadint, o lavarout :
- 4 "Hennezh eo hon eus diagent graet goap outañ,
ha (laket) da vojenn a zismegañs, diboell ma oamp
E vuhez hon eus sellet evel ur follentez,
hag e varv evel un dizenor.
- 5 Penaos emañ kontet e-touez mibion Doue
hag en deus e lod gant ar sent ?
- 6 Neuze hon eus dianket diouzh hent ar wirionez,
ha sklerijenn ar reizhder n'he deus skedet warnomp
nag an heol n'eo ket bet savet evidomp.
- 7 Hon gwalc'h hon eus bet gant hentoù an direizhded
hag ar gollidigezh,

4, 19 : ur c'helan dismegus : un dizenor hag ur c'hastiz e oa
evit ur c'horf marv chom hep sebelladur
5, 5 : mibion Doue : an aeled.

- baleet hon eus gouelec'hioù dihentoù,
met hent an Aotrou n'hon eus ket anavezet.
- 8 Da betra he deus servijet dimp hon lorc'hentez,
ha petra degaset dimp pinvidigezh ha brabañserezh
- 9 Evel ur skeud eo tremenet kement-se holl,
evel ur c'heloù o tremen d'ar red .
- 10 Evel ul lestr o vont a-dreuz an dour bourbouilhet,
hep na vefe kavet roudenn e dreizh,
na tresadenn e gein er c'hoummoù.
- 11 Pe evel ul labous o nijal dre an aer,
ha na vez kavet nep arouez eus e dreug,
rak an aezhenn skañv, foetet a daolioù stuc'h,
ha reget gant lusk-dilusk nerzhus,
an eskell o flapañ, a vez treuzet,
ha goude-se ne vez ket kavet ennañ
merk un dreuzadenn.
- 12 Pe c'hoazh evel ur bir bannet trema ar pal :
an aer diroget a zistro kentizh warnañ e-unan,
ken na ouvezer an hent anezhañ.
- 13 Evel-se omp : a-boan ganet maz omp steuziet,
ha n'hon eus tres ebet a vertuz da ziskouez,
ha pulluc'het omp bet en hor fallagriezh.
- 14 Rak goanag an den difeiz a zo evel pell skubet
gant an avel, evel an eon skañv kaset kuit
gant ar gorventenn :!
evel moged ez eo gwentet gant an avel,
hag evel eñvor ostiziad un deiz ez eo steuziet.
- 15 An dud reizh avat a zo bev da viken,
ha gant an Aotrou emañ o gopr,
hag ar preder ganto e-kichen an Uhelañ.
- 16 Setu perak e resevint an talgen a enor,
hag an taled a gened digant dorn an Aotrou,
rak o gwareziñ a ray gant e zehou,
hag o goudoriñ gant e vrec'h.

5, 7 : n'hon e'us ket anavezet: n'eo ket bet fellet dimp
e zaremprediñ

LEVR AR FURNEZ 5 - 6

- 17 Da harnes e kemero e c'hred,
hag harnezañ a ray ar bed krouet
evit dizarbenn an enebourion ;
- 18 da hobregon e wisko ar reizhded,
ha da dokarn e lako ur varn didroidell.
- 19 da skoed e kemero ur santelezh didrec'hus,
- 20 da gleze e vreolimo ur gounnar didruezus,
ha stourm a ray gantañ an hollved
a-enep an diskianted.
- 21 Mont a ray eeun-tenn an daredoù luc'hedus,
hag eus an ebrou, evel eus ur wareg stennet-mat
e tarzhint etrezek ar pal ;
- 22 ha gant ur vangounell e vezo bannet
grizilhonoù leun a vrouez,
enep dezho e feulzo dourioù ar mor,
hag ar stêrioù o liño didruez.
- 23 Sevel a ray a-enep dezho un avel greñv,
a wento anezho evel ur gorventenn.
Hag e wasto an direizhded an douar a-bezh,
hag e tiskaro an drougiezh tronoù ar c'halloudeion.

6. Imbroud ar Furnez.

- 1 Selaouit enta, rouaned, ha komprenit !
kemerit kentel, barnerion dibennoù an douar !
- 2 Roit skouarn, c'hwi, mestronierion an engroezioù,
hag a gemer lorc'h diwar tolpadoù ar broadoù !
- 3 Rak gant an Aotrou eo bet roet deoc'h ar galloud,
ha gant an Uhelañ, ar vestroniezh :
Eñ eo a ray enklask war hoc'h oberoù,
hag a furcho ho mennadoù.
- 4 Servijerion e rouantelezh ez oc'h-c'hwi,
ha mar n'hoc'h eus ket barnet ez-reizh,
na miret al Lezenn, na kerzhet hervez youl Doue,

5, 23 : un avel greñv : g.e.g. un avel a c'halloud

LEVR AR FURNEZ 6

- 5 spontus ha trumm e plavo warnoc'h,
rak didruez e vez ar varn evit an uhelrenerion.
- 6 An hini bihan avat a zo digarezus ha truezus,
met ar c'halloudeion a vezo imbourc'het galloudus.
- 7 Rak ne souzo dirak den mestr an holl,
ha ne ray ket van ouzh ar braster ;
rak bihan ha bras, Eñ eo en deus o graet,
hag an hevelep preder a gemer gant an holl.
- 8 Met d'ar re greñv e vo dalc'het un enklask pizh.
- 9 Evidoc'h enta, rouaned, eo va c'homzoù,
ma teskot ar Furnez ha na gouezhot ket.
- 10 Rak ar re a heuilh ez-reizh an traoù reizh,
a vo reishaet,
hag ar re o desko a gavo didamalladur
- 11 C'hoantait enta va c'homzoù,
hiraezhit dezho hag e viot desket.
- 12 Skedus eo ar Furnez ha ne zilufir ket,
aezet da arvestiñ gant ar re a gar anezhi,
ha da gavout gant ar re a ya d'he c'hlask.
- 13 Diaraogiñ a ra ar re o deus c'hoant anezhi,
oc'h en em reiñ da anaout da gentañ.
- 14 Neb a ya abred war he lerc'h ne skuizho ket ;
he c'havout a ray azezet e-tal e zor.
- 15 Rak prederiañ warni a zo poellegezh peurvat,
ha neb a veilh en abeg dezhi a vezo buan dibreder.
- 16 Rak ar re dellezek anezhi,
mont a ra d'o c'hlask hec'h-unan, ha war an hentoù
en em ziskouez dezho gant madelezh,
hag e pep mennad ez a war-arbenn dezho.
- 17 Rak an derou ar gwirañ anezhi
eo ar c'hoant, bezañ desket,
ar pled ouzh-an deskamant eo ar garantez.
- 18 Ar garantez eo mirout he lezennoù,
an evezh d'he lezennoù eo diarvar an divarvelezh.

- 19 hag an divarvelezh a ra bezañ tost da Zoue.
- 20 Evel-se e teren c'hoant ar Furnez d'ar roueelezh.
- 21 Mar plij deoc'h enta troniou ha bizhier-roue,
aotrounez ar poblou, kehelit ar Furnez,
evit bezañ rouaned da viken.
- 22 Petra eo ar Furnez ha penaos eo ganet, a zisplegan
ha ne guzhin ket ouzhoc'h ar c'hevriou,
hogen adal derou he geneliezh e heuilhin
he roudou
hag e lakin er sklaerder an anaoudegezh anezhi,
ha ne dremenin ket e-biou d'ar wirionez ;
- 23 ne rin ket hent gant an erez divius,
rak n'he deus houman netra d'ober gant ar Furnez.
- 24 Un niver bras a furion a zo silvidigezh ar bed,
hag ur roue poellek, ur bobl a-ratre.
- 25 Gant-se, bezit kenteliet gant va lavarou,
hag e reot ho mad ganto.

7. Meulgan d'ar Furnez.

- 1 Me a zo ivez un den marvel, heñvel ouzh an holl,
un diskennad d'an hini kentañ bet tennet eus an
douar ; e kof ur vamm ez on bet kizellet e kig ;
- 2 e-pad dek miz em eus kaletet en he gwad,
diwar sper ur gwaz ha plijadur ar gejadenn er
c'houk.
- 3 Ha me ivez adal ganet am eus analet an aer boutin
hag ez on kouezhet war an douar en hevelep doare
ha va garmadenn gentañ, an hevelep hini
evit an holl, ur gouelvan.
- 4 Er pakoù on bet desavet hag er brederi .
- 5 Hini ebet eus ar rouaned n'en deus bet
un derou all d'e vuhez ;

6, 20 : d'ar roueelezh : da rouantelezh an neñvou
7, 2 : dek miz : dek miz loariek.

- 6 un antre hepken evit an holl d'ar vuhez,
hag un hevelep ermaeziadenn.
- 7 Setu perak em eus pedet,
ha skiant-poell a zo bet roet din,
aspedet em eus, ha deuet eo din ar spered a furnez
- 8 He c'haret am eus dreist d'ar bizhier-roue ha d'an
troniou, hag ar binvidigezh am eus prizet evel
netra en he c'heñver.
- 9 N'em eus ket laket heñvel outi ar maen priziusañ,
rak an holl aour en he c'heñver a zo un tamm
grouan, hag evel pri ez eo jedet an arc'hant a-dal
dezhi.
- 10 Muioc'h eget yec'hed ha kened am eus he c'haret,
hag he dibabet am eus kentoc'h eget kaout
sklerijenn, rak digousk eo ar sklaerder o tont
anezhi.
- 11 Deut eo avat davedon an holl vadoù a-gevret ganti
ha pinividigezh dijedadus en he daouarn.
- 12 Laouenaet on bet ganto holl,
rak degsaet int bet gant ar Furnez ;
ne ouien ket koulskoude a oa-hi mamm an
traoù-mañ.
- 13 Hep flod em eus he desket,
hep erez hen c'henlodennan,
ne guzhin ket he finvidigezh.
- 14 Rak un teñzor diheskus ez eo evit an dud :
ar re hen gounez o deus danzeet mignoniezh
gant Doue, erbedet maz int gant an donezonou
deuet dre an deskamant.
- 15 Doue da reiñ din komz diouzh e c'hrad,
ha poelladiñ ent-dereat ouzh e zonezonou,
rak Eñ a zo bleiner ar Furnez ha reizher ar furion.
- 16 Rak en e zorn emamp, ni hag hol lavarou,
ha kement skiant-poell ha skiant-pren a zo.
- 17 Eñ en deus roet din anaoudegezh wirion eus an
traoù, evit gouzout frammadur ar bed
hag oberiantiz an elfennoù,

LEVR AR FURNEZ 7

- 18 derou, diwezh ha kreiz an amzerioù,
troadoù ar marevezhioù ha kemmoù ar c'houlzioù
amzer.
- 19 kelc'hiadoù ar bloavezh ha lec'hiadurioù ar stered
- 20 Doareoù an anevaled ha plegioù al loened-gouez,
poulzadoù ar speredoù ha prederioù an dud,
liesseurtoù ar plant ha perzhioù ar gwrizioù.
- 21 Kement a zo kuzh hag anat am eus anavezet,
rak ijinerezh pep tra, ar Furnez, he deus
va c'helennet.
- 22 Rak enni ez eus ur spered skiantek, santel,
unel, liesstumm, mistr,
mibin, spis, disaotr,
sklaer, anterin, mad-karour, lemm,
- 23 dieub, madoberus, kar-an-dud,
start, divrall, dibreder,
hollc'halloudus, hollevezhiek,
o trebarzhiñ an holl speredoù,
ar re veizek, ar re c'hlan hag ar re soutilañ.
- 24 Rak muioc'h eget pep fiñv ez eo mibin ar Furnez,
treantiñ ha trebarzhiñ a ra pep tra en abeg d'he
glanded.
- 25 Rak un aezhenn eo eus galloud Doue,
un deveradur glan eus klod an Hollc'halloudeg ;
gant-se, netra saotr n'en em strink warni.
- 26 Rak un adsked eo eus ar sklerijenn beurbad,
ur meleziour disaotr eus oberiantiz Doue,
hag ur skeudenn eus e vadelezh.
- 27 Eviti da vezañ hec'h-unan, e c'hell pep tra,
hag o chom enni hec'h-unan, ec'h adnevesa pep tra
hag o tremen a-hed an amzerioù, en eneoù santel
e stumm mignoned da Zoue ha profeded.
- 28 Rak Doue ne gar nemet ar re a vev gant ar Furnez.
- 29 Rak kaeroc'h eo houmañ eget an heol,
ha dreist d'an holl steredegi :
keñveriet gant ar sklerijenn e vez kavet da gentañ
- 30 Rak honnezh a ro he lec'h d'an noz,
met d'ar Furnez ne vez trec'h gwall ebet.

LEVR AR FURNEZ 8

8. Madoberoù ar Furnez.

- 1 En em astenn a ra gant nerzh eus an eil penn
d'egile (d'ar bed),
ha reizhañ a ra an holl draoù gant eeuded.
- 2 Hi eo am eus karet ha klasket abaoe va yaouankiz
ha c'hoantaet em eus he c'haout da bried evidon,
ha deuet on da vezañ karour he c'hened.
- 3 Diskouez anat a ra hec'h orin uhel,
dre m'emañ o kenveañ gant Doue,
ha Mestr an hollved en deus he c'haret.
- 4 Rak deskoniet eo da ouezoniezh Doue,
hag hi eo a zibab e oberoù.
- 5 Mard eo ar binvidigezh ur mad c'hoantaet er vuhez
petra pinvidikoc'h eget ar Furnez oberourez pep tra
- 6 Mard eo ar skiant a ra al labour,
piv gwelloc'h egeti a zo ijinourez ar boudoù ?
- 7 Ha mar kar unan bennak ar reizhder,
he frouezh-hi eo ar vertuzioù,
rak kelenn a ra kerreizhded ha poellegezh,
reizhder ha kalonegezh,
ha n'eus netra talvoudusoc'h er vuhez evit an dud.
- 8 Ha c'hoantaet a ra unan bennak muioc'h a
skiant-prenet ?
Anaout a ra an traoù kozh ha rakverzout ar re da
zont ;
gouzout a ra treiñ al lavaroù ha diluziañ ar
c'hudennoù ;
rakwelout a ra an arouezioù hag ar burzhudoù,
dibunad ar mareadoù hag an amzerioù.
- 9 Divizout a ris enta he degas da vevañ ganin,
o c'houzout e vefe evidon ur guzulierez vat,
un ali em frederioù hag em foanioù.
- 10 Bez'em bo en abeg dezhi gloar e-mesk an
engreozioù, hag enor e-tal ar gozhidi,
daoust din bezañ yaouank.

- 11 Lemm e vezin kavet er barnerezh,
hag ouzh sell ar c'halloudeion e vezin un estlamm.
- 12 Mar tavan, e vezint o c'hortoz,
mar komzan, e vezint evezhiel,
mar lavaran muioc'h, e lakint o dorn war o genou.
- 13 Bez' em bo, en abeg dezhi, an divarvelezh,
hag eñvor beurbed a lezin d'am warlerc'hidi.
- 14 Gouarn a rin pobloù, ha broadoù a vezo sujet din.
- 15 Aon o devo, ouzh va c'hlevout, rouaned spouronus,
gant an engroez en em ziskouezin mat,
ha kalonek er brezel.
- 16 Distroet d'ar gêr, e tiskuizhin en he c'hichen,
rak n'eus ket a c'hwervoni ouzh he daremprediñ,
na poan o kenveañ ganti, met plijadur ha levenez.
- 17 Goude bezañ prederiet evel-se ennon va-unan,
ha soñjet em c'halon emañ an divarvelezh
e kerentiez ar Furnez,
- 18 hag en he mignoniezh, ur blijadurezh seven;
hag en oberoù he daouarn, ur binvidigezh diheskus
hag e pleustr an darempred ganti, ar skiant-poell,
hag ar brud mat, er gumuniezh a gomzoù ganti,
ez aen a bep tu en ur glask penaos he c'hemer
evidon.
- 19 Ur bugel e oan a ouenn vat,
ha bet em boa un ene eeun,
- 20 pe gentoc'h, o vezañ ma oan mat,
e oan deuet en ur c'horf disaotr.
- 21 Met o c'houzout ne oan ket evit he c'haout
nemet ha Doue he rofe din,
- ha kement-se a oa furnez :
gouzout a biv eo an donezon -
e tivizis gant an Aotrou hag e bediñ a ris,
hag e lavariz a greiz va c'halon :

8, 12 : o dorn war o genou : gant ar bam o devo ouzh va
c'hlevout.

9. Pedenn evit gouenn ar Furnez.

- 1 Doue hon tadoù nhag Aotrou an drugarez,
Te hag ec'h eus graet an hollved gant da gomz,
- 2 ha gant da Furnez, stummet an den,
evt bezañ mestr war ar c'hrouadurioù
deuet ac'hanout,
- 3 hag evit melestriñ ar bed gant deoliezh ha reizhded
hag evit ober barnedigezh gant eeunded a ene,
- 4 ro din an hini he deus he zron ganit, ar Furnez,
na n'am distaol ket a-douez da vugale.
- 5 Rak da servijer ez on ha mab da servijerez,
un den gwan ha berrbadus,
ha dic'houest da vezañ ar gwir hag al lezennoù.
- 6 Ha pa vije unan bennak peurvart e-touez mibion
an dud hep ar Furnez a zeu diganit, e vezo prizet
evit netra.
- 7 Te ac'h eus va dilennet evit bezañ roue da bobl,
ha barner da vibion ha da verc'hed.
- 8 Lavaret ec'h eus din sevel un Templ war da verez
santel, hag un aoter e kêr da annezlec'h,
diouzh skouer an deltenn santel
az poa prientet abaoe an derou.
- 9 Ganit emañ ar Furnez ac'h anavez da oberoù,
hag edo ganit pa oas oc'h ober ar bed,
ha gouzout a ra petra 'zo plijus d'az taoulagad,
ha petra kenstumm ouzh da c'hourc'he'mennoù..
- 10 Kas-hi eus an neñvoù santel,
hag eus tron da c'hloar kannad anezhi,
ma poanio d'am skoazellañ,
ha ma ouezin ar pezh a blij dit.
- 11 Rak gouzout a ra honnezh ha kompren pep tra;
ha va bleinañ a ray em oberoù ez-poellek,
ha va diwall a ray gant he gloar.

8, 11 : gant he gloar : gant he galloud sebezus

- 12 Neuze e vezo degemeret va labourioù,
hag e varnin da bobl gant reizhder,
hag e vezin dellezek eus tron va zad.
- 13 Piv end-eeun eo an den a c'hell anavezout
mennad Doue ?
Piv a c'hell meizañ pezh a fell d'an Aotrou ?
- 14 Rak lent eo soñjoù an dud varvel,
ha bresk hor poelladoù.
- 15 Rak ur c'horf breinadus a bounnera an ene,
ha pouezus eo ur stign priellek
evit ur spered liesprederiet.
- 16 Gant poan ec'h empennomp pezh a zo war an
douar
ha pezh a zo etre hon daouarn a gavomp a-vec'h ;
met ar pezh a zo en neñvoù piv en deus e zizoloet?
- 17 Ha da youl, piv en deus hec'h anavezet,
mar n'ec'h eus ket Te roet ar Furnez,
ha kaset da Spered santel eus an nec'h ?
- 18 Evel-se eo bet eeunaet hentoù ar re a zo war an
douar, hag o deus desket an dud ar pezh a blij dit,
ha gant ar Furnez ez int bet salvet.

10. Ar Furnez en istor, betek an Ermaeziadeg.

- 1 Ganti an den kentañ furmet, tad ar bed,
krouet e-unan-penn a voe diwallet,
ha ganti e voe tennet eus e bec'hed,
- 2 hag e roas dezhañ nerzh da vestroniañ pep tra.
- 3 Met o pellaat diouti, an den direizh, en e gounnar,
a yeas da goll gant e fulorioù lazhe-vreur.
- 4 En abeg dezhañ e voe liñvadennet an douar,
hag a-nevez saveteet gant ar Furnez,
o leviañ an den reizh war ur c'hoadañ dister.

10, 1 : tad ar bed : Adam (Gen. 1)
3 : an den direizh : Kain (Gen. 4)
4 : an den rfeizh : Noah (Gen. 7)

- 5 Hi ivez, pa voe bet kenluziet ar broadoù,
a-unvan en o fallagriezh,
a anavezus an den reizh,
hag hen miras direbech dirak Doue,
hag hen dalc'has kreñv enep e denerded
evit e vugel.
- 6 Hi eo a saveteas an den just, gant distrujadeg ar re
fallakr, pa dec'has dirak an tan o tiskenn war ar
pemp kêr.
- 7 Un testeni a zo c'hoazh eus ar fallagriezh-se :
un douar fraost o terc'hel da zivogediñ,
ha plant o tougen frouezh e koulzoù diglok,
hag eñvoradur un ene difeiz :
ur peul-holen a-sav-sonn.
- 8 Rak o pellaat diouzh ar Furnez,
n'o deus ket hepken c'hwitet da anaout ar mad,
met lezet o deus c'hoazh d'ar re vev
un eñvorad eus o follentez,
evit na c'hellfe ket bezañ kuzhet o felladennoù.
- 9 Met ar Furnez he deus dieubet eus o foanioù
ar re a servij anezhi.
- 10 Ganti an den reizh o tec'hout dirak kounnar e vreur
a voe bleinet dre hentoù eeun ;
diskouez a reas dezhañ rouantelezh Doue,
ha reiñ dezhañ anaoudegezh an traoù santel ;
e bourvezañ a reas en e drevelloù,
ha frouezhusaat a reas e labourioù.
- 11 E skorañ a reas a-enep youlerezh e waskerion,
ha pinvidikaat a reas anezhañ.
- 12 E ziwall a reas diouzh e enebourion,
hag e wareziñ a-enep ar stennerion bechoù ;
ar priz a roas dezhañ en ur stourm kalet,
ma oufe ez eo an deolieghe galloudekoc'h eget tra.
- 13 Hi ne zilezas ket an den reizh bet gwerzhet,
met e virout a reas diouzh ar pec'hed.

10, 5 : an dn direbech : Avraham (Gen. 22)
6 : an den just : Lot (Gen. 19)
10 : an den reizh : Yaakov (Gen. 27)
13 : an den reizh : Yosef (Gen. 37)

- 14 Diskenn a reas gantañ er puñs,
hag en ereoù n'hen lezas ket,
betek ma tegasas dezhañ ar vazh-roue
hag ar veli war e vistri ;
betek ma tiskouezas e oa faos e damallerion,
ha ma roas dezhañ klod peurbadel.
- 15 Hi eo a zieubas ar bobl santel hag ar ouenn
direbech, a-dre ur vroad a heskinerion.
- 16 Mont a reas en ene servijer an Aotrou,
ha derc'hel a reas penn da rouaned spouronus
gant marzhoù hag arouezioù.
- 17 Paeañ a reas d'ar sent gopr o labourioù,
o bleinañ a reas dre un hent estlammus,
bez' e voe evito un andor war an deiz,
hag evel sklaerded ar stered e-pad an noz.
- 18 Ober a reas dezho treizhañ ar Mor Ruz,
hag o sturiañ a reas a-dreuz dourioù bras.
- 19 Liñvañ a reas o enebourion,
hag o bourbouilhañ eus donderioù an islonk.
- 20 En abeg da se e tibourc'has an dud reizh ar re
fallakr, kanmeuliñ a rejont, Aotrou, da Anv santel,
ha lidañ a-unvouezh da zorn diwallour.
- 21 Rak ar Furnez a zigoras genou ar vuded,
hag a zistagellas teod ar vugaligoù.

11. Tonkadur an Ejiptiz e-skoaz an Israeliz.

- 1 Lakaat a reas o oberoù d'ober berzh
dre zorn ur profed santel.
- 2 Treuziñ a rejont ur gouelec'h digenvez,
ha plantañ e lec'hioù dizarempred o zeltannoù
- 3 Derc'hel a rejont penn d'an enebourion
ha dizarbenn an eneberion.

10, 16 :servijer an Aotrou : Moshe (Erm. 3, 4)
11, 1 : ur profed santel : Moshe.

- 4 Sec'hed o devoe ha da c'hervel a rejont
hag eus ar roc'hell serzh e voe roet dour dezho,
eus ur maen put, ul louzaouenn d'o sec'hed.
- 5 Evel-se, ar pezh o devoa bet o enebourion
evel kastiz, a zeuas evito ur mad en o dienez.
- 6 E-lec'h stivell un aven diheskus,
strafuilhet gant ur gwad kailharek,
- 7 evel kastiz d'ar c'hemenadur da lazhañ bugale
e roes dezho un dour fonnus, a-enep pep esper,
- 8 en ur ziskouez, dre ar sec'hed o devoe neuze,
penaos e kastizes an eneberion.
- 9 Rak pa voent bet amprouet,
daoust ma oant bet kenteliet gant truez,
e c'houvezjont penaos e vez garwasket
an dud fallakr barnet gant kounnar.
- 10 Ar re-se, evel un tad o skandalat, e reuzies anezho,
ar re-mañ avat, evel ur roue garv o tougen
barnedigezh, e raes enklask warno.
- 11 Pa vezent pell pe dost, e vezent asiket
en hevelep doare.
- 12 Rak ur glac'har doubl a grogas enno,
hag un hirvoud, gant soñj ar pezh a oa tremenet.
- 13 Rak o klevout e oa dre o c'hastiz o-unan
e oa en em gavet mat ar re all,
e santjont (dorn) an Aotrou.
- 14 Rak an hini o devoa distaolet gwechall
ouzh hen diskouez, ha dislavaret en ur c'hoapaat,
e voent estlammet gantañ a-benn diwezh an
degouezhioù, p'o devoa bet sec'hed,
disheñvel diouzh an dud reizh.
- 15 Evit direizhded o soñjoù diskiant, diheñchet enno,
e keheljont stlejviled diboell hag anavelad dibrizius

11, 4 : Sell. Erm. 17
7 : kemennadur roue an Ejipt : Erm. 1, 16

e kasjout dezho un engroez a loened dispered
evit o c'hastizañ,

- 16 en doare ma oufent eo dre ar pezh a bec'h,
dre-se e vezer kastizet.
- 17 Rak ne oa ket dibourvez da zorn hollc'halloudek,
en deus krouet ar bed eus un danvez distumm
evit kas a-enep dezho bagadoù arzhed pe leoned
dispont.,
- 18 pe loened gouez dianav, nevez-krouet ha leun a
gounnar, pe o c'hwezhañ un anal leskidik,
pe o wentañ ur bouilhard a voged,
pe o dardiñ eus o daoulagad fulennoù spontus :
- 19 (loened) gouest n'eo ket hepken d'eo distrujañ
gant an droug, met c'hoazh d'eo lakaat da vervel
gant ar gwel spouronus anezho.
- 20 Hep ar re-se zoken e c'hallent kouezhañ
gant ur c'hwezhadenn hepken, argaset gant ar justis
ha gwentet gant avel da c'halloud ;
met urzhiet ec'h eus pep tra gant muzul, niver ha
pouez.
- 21 Rak da c'halloud bras a vez dalc'hmat ganit,
ha piv a c'hell derc'hel penn ouzh nerzh da vrec'h ?
- 22 Evel luskad ar valañs emañ an hollved dirazout,
evel ur berad glizhenn-veure diskennet war an
douar.
- 23 Met trueziñ a rez ouzh an holl, pa c'hellez pep tra,
ha disellout a rez pec'hedoù an dud
evit m'eo devo keuz.
- 24 Rak karout a rez an holl voudoù,
ha ne gasaez netra a gement ac'h eus graet ;
rak mar az pije kasaet unan bennak,
n'az pije ket e grouet.
- 25 Penaos en dije padet un dra mar n'az pije ket
goulet, ha penaos en em viret,
hep n'az pije hen galvet da vezañ ?
- 26 Espern a rez pep tra, rak (an holl draoù) a zo dit,
Mestr, karour ar vuhez.

12. Doue damantus ouzh ar broadoù.

- 1 Da Spered divreinus a zo en holl draoù.
- 2 Setu perak eo tamm-ha-tamm e karezez ar re a
gouezh : kemenn a rez, o tegas soñj dezho
e petra o deus pec'het, evit ma tilezint an droug
ha ma kredint ennout, Aotrou.
- 3 Rak annezidi gozh da zouar santel,
- 4 az poa kasoni outo dre ma oa argarzhus ar pezh
a raent, oberoù a hudouriezh ha lidoù disakr ;
- 5 muntrerion digar a vugale, debrerion flugez
en o banveziou kig-den ha gwad,
an dud-se deskoniet er mezvadegoù,
- 6 ar gerent-se o trouklazhañ buheziou dizifenn,
mennet e oas d'eo c'has da get dre zorn hon tadoù,
- 7 evit ma tegemerfe un drevadennad, evel dleet,
a vugale Doue an douar-se karet ganit dreist d'an
holl.
- 8 Ac'hanta, ar re-se zoken ac'h eus espernet
dre ma oant tud, kaset ec'h eus gwesped evel
diaraogerion d'az arme evit o distrujañ tamm-ha-
tamm.
- 9 Ne oa ket dic'hallus dit, gant un emgann,
lakaat ar re fallakr etre daouarn ar re reizh,
pe c'hoazh, gant loened kriz pe ur gomz didruez,
o c'has da get en un taol ;
- 10 met o tougen tamm-ha-tamm da varn,
e roes lec'h d'ar pened, daoust ne oa ket dianav dit
e oa divat o geneliezh hag orinel o fallagriezh,
ha ne gemmfe biken o zemb-spered.
- 11 Rak ur ouenn villiget e oant adal an derou ;
ha n'eo ket muioc'h gant aon rak unan bennak
e roes an digastiz d'eo fec'hedoù ;
- 12 rak piv a lavaro : "Petra ac'h eus graet ?"

Ha piv a enebo ouzh da varnedigezh ?

Piv az kalvo (d'ar varn) evit bezañ distrujet broadoù graet ganit ? Piv a zeuio da sevel a-enep dit evel dialour tud direizh ?

- 13 Rak n'eus ket a Zoue estr egedout, oc'h ober war-dro an holl, ma tleves diskouez (dezhañ) n'ec'h eus ket barnet direizh.
- 14 N'eus ket a roue nag a rener a c'hellfe enebañ ouzhit en abeg d'ar re ac'h eus kastizet.
- 15 Reizh out-te, ha gant reizhder e renez pep tra, ha kondaoniñ unan na zle ket bezañ kastizet a zo sellet ganit evel estren d'az kalloud.
- 16 Rak da nerzh a zo diazez ar reizhder, ha bezañ mestr war bep tra a ra dit kaout damant da bep tra.
- 17 Rak da nerzh a ziskouezez pa ne greder ket eo peurvat da c'halloud, ha divarc'hañ a rez o balc'hder d'ar re hen anav.
- 18 Te avat, mestr war da nerzh, a varn gant kerreizhded, ha gant kalz a zamant hon bleinez, rak ganit emañ, pa fell dit, ar c'halloudegezh.
- 19 Desket ec'h eus d'az pobl, dre an oberoù-se, e tle an den reizh bezañ hegarat ouzh an dud, ha graet ec'h eus d'az mibion kaout esperañs vat, dre ma roez ar glac'har evit ar pec'hedoù.
- 20 Hag enebourion da vugale, dleet dezho ar marv, pa 'c'h eus o c'hastizet gant kement a evezhiegezh hag a zamant, o reiñ amzer ha tu dezho da zistreiñ diouzh o fallagriez, hag emglevioù gant promesaoù ken kaer !
- 21 gant pebezh evezhiañs n'ec'h eus ket barnet da vibion, te hag ec'h eus roet d'o zadoù ledouedoù hag emglevioù gant promesaoù ken kaer !
- 22 Ouzh hon divankañ, e skourjezatez mil gwech muioc'h hon enebourion, evit m'hor bo soñj eus da vadelezh pa varnomp, ha pa vezomp barnet, ma vezimp engortoz d'an drugarez.

- 23 Setu perak, ar re o devoa, en o follentez, bevet o buhez en difeizhded, ac'h eus boureviet gant o euzhusterioù o-unan.
- 24 Rak diheñchet o devoa re bell dre hentoù ar fazierezh, o kemer evel doueoù ar re zispletañ ha dismegusañ eus al loened, touellet ma oant evel bugaligoù hep skiant.
- 25 Setu perak, evel gant bugale diboell, ec'h eus kaset dezho ur setañs d'ober fent.
- 26 Met ar re na oant ket bet skandalet gant fentigelloù ar rebech-se, o devoa da c'houzañv ur varnadenn dellezek eus Doue.
- 27 Hegaset gant al loened-se a rae dezho diwaskañ, kastizet gant ar re-se end-eeun a sellent evel doueoù, o welout se, an hini a nac'hent gwechall anavezout, a anzavjont evel an Doue gwirion : dre-se e kouezhas warno ar c'hastiz diwezhañ.

13. An idolerezh liesdoare.

- 1 Berrboell enta dre natur an holl dud na oa ket enno anaoudegezh Doue, ha na oant ket bet, diwar ar madoù gwelus, evit anavezout an Hini-a-zo, nag evit spourmantiñ an oberour dre eveshaat ouzh an oberennoù.
- 2 Met an tan, pe an avel, pe an aer link, pe ar volz stergannek, pe an dour diroll, pe gouleier an neñv, eo o deus sellet evel doueoù, mistri ar bed.
- 3 Mard eo boemet gant o c'haerder eo o deus o c'hemeret evel doueoù, ra ouezint pegement eo gwelloc'h Mestr an traoù-se rak krouer ar c'haerder eo en deus o graet.
- 4 Mard eo gant o galloud hag o oberiantiz

12, 23 : o euzhusterioù : o idolennoù.

24 : ar c'hastiz diwezhañ : marv ar re gentañ-ganet hag islonkadur an Ejiptiz er Mor Ruz

13, 3 : an Hini-a-zo : Sell. Erm. 3, 14

ez int bet saouzanet, ra vezint, diwar an traoù-se, pegen galloudusoc'h eo an Hini en deus o oberiet.

- 5 Rak diwar braster ha kaerder ar c'hrouadurioù e vez dre zamheñvelded arvestet ouzh o C'hrouer.
- 6 Ar re-se koulskoude n'eus outo nemet ur rebech skañv, rak diheñchañ a reont marteze, en ur glask Doue ha gant ar c'hoant d'e gavout.
- 7 Pennboellet gant e oberoù, e vezont o santeal, hag e vezont kendrec'het dre ar gweled, rak kaer eo ar pezh a welont !
- 8 Ha neoazh ar re-se ned int ket da zigareziñ ;
- 9 rak mard int bet gouest da c'houzout a-walc'h evit gallout imbours'h an egor, penaos n'o deus ket dizoloet kentoc'h ar Mestr anezhañ ?
- 10 Reuzeidik int, gant o esperañs en traou divuhez, ar re o deus anvet doueoù oberennoù daouarn an dud ; aour hag arc'hant oberiet gant un arzour, skeudennoù anevaled; pe maen didalvoud labouret gwechall gant an dorn.
- 11 Sed ur c'hoadour bennak, ur c'halvez, en deus heskennet ur wezenn hezoug ; rasket en deus gant ampartiz hec'h holl rusk, hag o labourat diouzh an doare, en deus stummet ur benveg talvoudus evit servij ar vuhez.
- 12 Ar restachoù avat eus e labour en deus dêvet, evit aozañ boued hag en deus bet e walc'h.
- 13 Met un tamm blod anezho ha n'eo mat da netra, ur c'hoad gweet ha leun a skodoù a gemer da gizellañ en emell e amzer vak, hag e ro stumm dezhañ gant chemet hag ijin, hag en deus e skeudennet diouzh patrom un den.
- 14 Pe hañval ouzh ul loen displed bennak en deus e laketa, hag ouzh e lifrañ a ruz-tane,

13,10 : ober skeudennoù doueoù a oa difennet gant al Lezenn
11 : Sell. Yirmia , 10, 3-5

ruziet a livaj e druskenn, en ur libouzañ kement namm a oa outañ.

- 15 Ha goude bezañ graet evitañ ul log dellezek anezhañ, en deus e laketa er voger ha gwarantet gant houarn,
- :16 evit na gouezhfe ket en deus pledet gantañ, o c'houzout ne c'hell ket en em harpañ e-unan, rak ur skeudenn ned eo ken, hag ezhomm he deus skoazell.
- 17 Met pa vez o pediñ evit e vadoù, e wreg hag e vugale, n'en devez ket mezh o komz ouzh an (dra) divuhez-se, hag an dra dic'halloud-se a vez galvet evit ar yec'hed,
- 18 evit ar vuhez ec'h asped un dra marv,, evit ar skoazell e c'hourfed an dra diakuitañ, evit ar veaj, ar pezh ned eo ket evit implijout e dreid,
- 19 evit ar gounid, al labour ha berzh-mat an daouarn, e c'houlenn nerzh digant an dra dinerzhusañ gant e zaouarn.

14. Orin ha heuliadoù an idolouriezh.

- 1 Un all bennak, goude bezañ en em brientet, ha war-nes treizhañ an tonnoù ferv, a c'halv d'e sikour un tamm koad breskoc'h eget al lestr ouzh e zougen.
- 2 Hemañ avat, c'hoant ar gounidoù en deus e ijinet, met ar furnez vicherel he deus e frammet.
- 3 Met da ragevezh, Tad, eo a vez ouzh e sturiañ, rak er mor zoken ec'h eus roet un hent, hag er c'hoummoù, ur wenodenn asur.
- 4 Diskouez a rez e c'hallez diwall diouzh pep tra, en doare ma c'heller lestrañ kuit a vailhoni.
- 5 Ne fell ket dit e vefe difrouezh oberoù da Furnez; dre-se e vez an dud o fiziout o buhez en ur c'hoad dister, ha goude treizhañ an houlennoù war ur radell, en em gavont dibistig..

14, 1 : un tamm koad :e diaraog al listri e veze laketa an idolenn

- 6 Hag en derou, pa 'n em golle ar ramzed lorc'hus, en em repuas goanag ar bed war ur radell, ha lomanet gant da zorn, e viras evit an dazont un hadenn a remziad (nevez);
- 7 Rak benniget eo ar c'hoad-se maz eo deuet drezañ ar reizhder.
- 8 Labour an dorn avat, milliget eo, eñ hag an hini en deus e c'hraet, hemañ, dre m'en deus e labouret, hag hennezh, breinadus, dre m'eo bet anvet doue.
- 9 Rak an hevelep kasoni en deus Doue ouzh ar fallakr hag ouzh ar fallagriez, ha dre-se eo deuet drezañ ar reizhder.
- 10 hag an oberenn a vezo kastizet a-unan gant an oberou
r.
- 11 Setu perak e vezo ivez ur weladenn evit idolennoù ar broadoù, rak e krouadelezh Doue ez int deuet da vezañ un euzhusted, ur gwallskouer evit eneoù an dud, un antell evit treid ar re ziboell.
- 12 Pennabeg ar gastaouerezh e voe kavaden an idolennoù, o ijinadenn, breinadur ar vuhez.
- 13 Ne oa ket anezho en derou, ne vezo ket anezho da viken.
- 14 Gant emc'hloar an dud ez int deuet er bed, ha dre-se eo rakverket dezho un diwezh trumm.
- 15 Garwasket gant ur c'hañv kentrat, en deus graet un tad ur skeudenn eus e vogel skrapet re vuan ar pezh a oa un deiz korf un den marv a zo enoret bremañ evel un doue, ha deroet en deus d'e goskor misterioù ha lidoù.
- 16 Goude, gant an amzer ez eo bet krenvaet ar c'hustum disakr ha miret eo bet evel lezenn.

14, 6 :ur radell : arc'h Noah

11 :ur weladenn : : evit distrujañ an idolennoù amañ

12 : gastaouerezh : avoultriezh, pe gadaliezh a zo difealded ouzh Doue ha lezennoù an emglev

- 17 Dre urzhioù ar rouaned e veze kehelet an idolennoù ar re na oa ket an dud evit enoriñ a-wel, dre ma oant o chom re bell, goude bezañ skeudennet o dremm a-bell, e rejont ur skeudenn welus eus ar roue a enorent, en doare da fistoulat a-hast an ezveziad evel bezant.
- 18 Atizet e voe zoken, gant uhelegezh an arzour ar re n'hen anavezent ket, da astenn e geheladur
- 19 Hennezh moarvat gant e c'hoant plijout d'ar mestr, a strivas en e arz d'ober kaeroc'h eget ar patrom.
- 20 Hag an engroez, dedennet gant kened an oberenn, a sellas bremañ evel azeulus an hini a enorent ergentaou evel un den.
- 21 Ha kement-mañ a zeuas da vezañ ur pec'h evit o buhez ; tud reuziet gant ar gwalleur pe ar garwaskerezh o deus roet an anv digehentus da vein ha da dammoù koad.
- 22 Ha ne voe ket a-walc'h dezho diheñchañ a-fet anaoudegezh Doue, met o vevañ en ur stourm bras a-fet o diouiziegezh emaint oc'h envel peoc'h drougoù ken bras !
- 23 Rak gant o lidoù laz- bugale, pe o misterioù kevrinek, pe o banvezioù droch gant o doareoù iskis
- 24 ne viront ken o buhezioù nag o dimezioù glan, an eil a laz egile dre dreitouriezh, pe hen boagn gant avoultriezh.
- 25 Dre-holl, mesk-ha-mesk, n'eus nemet gwad ha muntr, laeroñsi ha touellerezh, gwastadur, diskealded, dispac'h, falsle,
- 26 strafuilh ar re vat, ankounac'h ar madoberoù, saotradur an eneoù, darempredoù enep-natur, dizurzhioù an dimezioù, avoultrerezh ha gadaliezh.

14, 21 : an anv digehentus : ne c'hell ket anv Doue bezañ roet d'un all estr egetañ

- 27 Rak azeulerezh an idolennoù dizanv
a zo penn-orin, abeg ha diwezh pep gwall.
- 28 Bez' e vezont o pennfolliñ gant o flijadurioù,
pe o tiouganañ gevier, pe o vevañ en direzhder,
pe o falstouiñ a-daol-trumm.
- 29 O vezañ m'o deus fiziet en idolennoù divuhez,
ne c'hortozont gaou ebet evit o falsleoù.
- 30 Met ar varn a zeuio warno, unan doubl :
rak drouksoñjet o deus diwar-benn Doue
o stagañ ouzh an idolennoù, ha touet o deus
e gaou dre widre, o tisprizañ ar santelezh.
- 31 Rak n'eo ket galloud ar re kemeret da destoù,
hogen kastiz ar re o deus pec'het,
a sav dalc'hmat enep mankoù ar re zireizh.

15. Diskianterezh an idolennoù.

- 1 Te avat, hon Doue, a zo mat ha gwirion,
hirc'hortozus hag o ren pep tra gant trugarez.
- 2 Ha mar pec'homp, ez omp c'hoazh dit-Te,
oc'h anaout da vestroni, met ne bec'himp ket,
o c'houzout ez omp kontet e-touez da re.
- 3 Rak da anavezout eo ar reizhder peurglok,
ha gouzout da vestroni, gwrizienn an divarvelezh.
- 4 Rak n'omp ket bet diheñchet gant kavadenn gor-
vigellek an dud na gant labour difrouezh al liverion,
ur skeudenn vastaret gant livioù liesdoare,
- 5 maz eo ar gwel anezho un atiz da c'hoantegezh
ar re ziboell, a lakont da orgediñ ouzh neuz divuhez
ur skeudenn zianal.
- 6 Karerion an droug, dellezek eus an hevelep
goanagoù, eo ar re a ra anezho,
ar re o c'hoanta hag ar re a gehel anezho.
- 7 Ha sed ur poder o mezañ gant oberiantiz

14, 27 : idolennoù dizanv : Sell. Erm. 23, 13.
28 : bez' e vezont : an idolourion

douar gwak, hag o stummañ pep tra evit hon servij
gant an hevelep pri e ra al listri evit an implijoù
naet, hag evit ar re gontrol, an holl heñvel-dra ;
met pe hini eo implij an eil hag egile ?
an hini a ziviz eo ar poder.

- 8 Hag o labourat en aner, e stumm un doue
didalvoud gant an hevelep pri,
eñ, bet ganet n'eus ket pell eus an douar,
hag a yelo dindan berr-amzer d'al lec'h
maz eo bet tennet dioutañ,
pa vo goulennet digantañ an ene prestet dezhañ.
- 9 Met ar soñj a zo gantañ ne zle ket gouzañv,
na kaout ur vuhez berraet, kevezañ avat a ra
ouzh an orfebourion hag an deuzerion arc'hant,
drevezañ a ra ar c'hovelierion,
hag e kav dezhañ eo un enor stummañ traoù faos.
- 10 Ludu eo e galon, ha displetoc'h eget pri e esperañs
truekoc'h eget kailhar, e vuhez ;
- 11 rak dianavezet en deus an Hini en deus e stummet,
en deus c'hwezhet ennañ un ene oberiant,
en deus enc'hwezhet anal e vuhez.
- 12 Met soñjet en deus ez eo un diduell hor buhez,
hag hor buhezegezh, un ebat spletus, rak
"ret eo, emezo, gounit koustet-a-gousto,
zoken dre wall".
- 13 Henezh a oar muioc'h eget an holl
emañ o pec'hiñ, eñ hag a vez o stummañ,
gant un danvez douarek, listri bresk hag idolennoù
- 14 Diskiant-kenañ ez int holl, ha truekoc'h eget ene ur
bugelig, enebourion da bobl, p'o deus he gwasket,
- 15 rak holl idolennoù ar broadoù o deus sellet evel
doueoù,
goude ne reont ket gant o daoulagad evit gwelout,
na gant o divfron evit c'hwezhañ an aer
na gant o divskouarn evit klevout,
na gant bizied o daouarn evit tastornat,
hag o zreid ne reont netra evit kerzhout.

- 16 Rak un den en deus o graet,
unan amprestet e anal en deus o stummet,
rak n'eus den ebet a c'hellfe stummañ
un doue hañval outañ.
- 17 Marvel eo, hag un dra marv eo a ra gant e
zaouarn dizoue :
gwelloc'h eo c'hoazh eget an traoù azeulet gantañ,
eñ en deus bet buhez, int avat, morse !
- 18 Hag al loened an argarzhusañ eo a gehelont ;
rak sellet diouzh o amoedigezh,
ez int gwashoc'h eget ar re all.
- 19 N'eus enno netra kaer evit dedennañ (an den),
evel o welout loened (all), met tec'het int diouzh
grad-vat Doue ha diouzh e vennozh.

**16. Al loened evit Israeliz hag Ejiptiz.
Grizilh ha manna.**

- 1 Setu perak ez int bet kastizet ez-reizh gant loened
hañval, ha boureviet gant amprevaned e-leizh.
- 2 E-lec'h ar c'hastizadur-se ec'h eus graet vad d'az
pobl, hag evit he c'hoant-debriñ, ur boued espar
d'hec'h ilboued, koailhed ac'h eus aozet dezhi evel
magadur.
- 3 Ar re-se avat, gant o c'hoant-debriñ boued, en
abeg da euzhusted ar pezh a oa bet kaset dezho,
a voe heuget, daoust d'an ilboued a oa ouzh o
derc'hel ; hag int, goude bezañ bet diouer ur
pennadig, o devoe lod en ur vagadurezh espar.
- 4 Ret e oa e kouezhfe war ar vac'homerion-se
un dienez didruez, d'ar re-mañ avat, a-walc'h
bezañ diskouezet penaos e oa bet boureviet
o enebourion.
- 5 Zoken pa gouezhas warno kounnar spontus al
loend gouez pa varvent dindan kreier an naered
gwidilus, ne badas ket da gounnar betek ar penn.

16, 1 : loened hañval : ouzh ar re veneget uheloc'h : **15,18**
2 : koailhed : Sell. Niv. **11,** 32.
3 : ar re : an Ejiptiz heuget gant ar raned (Erm. **7,** 28)
int : an Israeliz . 5 : naered : Sell. Niv. **21,** 6

- 17 Met an iskisañ a zo kement-mañ : en dour a laz
pep tra, en devoa an tan muioc'h a wrez,
rak an hollved a stourm evit ar re reizh.
- 18 Gwech e tistane ar flamm evit na vefe ket losket
al loened kaset enep an dud difeiz, hag ec'h oufe
ar re-mañ, o welout se, e oant hemolc'het gant
barn Doue.
- 19 Gwech all, e-kreiz an dour, e tève gant muioc'h
a nerzh eget an tan, evit ma vefe distrujet
holl frouezh un douar direizh.
- 20 E-lec'h-se, ec'h eus maget da bobl gant magadur
aelez, pourvezet dezho eus an neñv,
ha diboan evito, ur bara peuraozet, gouest da reiñ
pep dudi ha mat diouzh pep blaz.
- 21 An danvez-se, roet ganit, a ziskoueze da zouster
e-keñver da vugale, o plegañ da c'hoant an hini
en em vage gantañ, diouzh ma felle da bep unan
e veze kemmet.
- 22 Erc'h ha skorn a c'houzañve an tan hep teuziñ,
evit ma oufent e oa evit distrujañ trevadoù an
enebourion, an tan o leskiñ e-mesk ar grizilh,
hag o luc'hediñ e-kreiz ar glaveier.
- 23 An tan-se end-eeun, evit ma c'hellfe en em vagañ
ar re reizh, ankouaat a rae e nerzh dezhañ e-unan.
- 24 Ar grouadelezh, a zo ouzh da servij-Te, ar C'hrouer,
a zo stennet evit ar c'hastiz enep an dud direizh,
ha distennet evit ar vadelezh war ar re o deus
fiziañs ennout.
- 25 Hag evel-se ivez o klask en em ober diouzh pep tra
e veze o sujañ ouzh da vrokusted hollvagerez,
hag oc'h ober diouzh youl ar re o deveze ezhomm.
- 26 Evel-se e teskfe da vibion, ac'h eus karet, Aotrou,
n'eo ket ar gounidoù frouezh a vez o vagañ an den,
met da gomz, a vez o tiwall ar re a gred ennout.
- 27 Rak ar pezh na veze ket distrujet gant an tan,
a deuze kerkent ha tommet gant ur bann-heol
berbad,

16, 20 : Sell. Erm. **16**

- 6 Ur gentel e voe dezho evit un herradig,
pa voent bet trubuilhet, hag o devoe un arouez
a silvidigezh evit degas soñj dezho
eus gourc'hemenn da Lezenn
- 7 Rak an hini en em droe a veze salvet,
n'eo ket dre ar pezh a wele,
met ganit-Te, salver an holl.
- 8 Ha gant-se, ec'h eus laket hon enbourion
da grediñ eo Te an Hini a denn a bep droug.
- 9 Int eo gant flemmadoù ar c'harveded hag ar
c'helion e voent lazhet, ha ne voe ket kavet
a louzaouenn evit o buhez, rak dellezek e oant
da vezañ kastizet gant seurt loened.
- 10 Da vibion avat, ne voe ket kreier an naered
binimus evit trec'hiñ warno, rak da drugarez
a zeuas war-arbenn dezho hag o yac'haas.
- 11 Evit m'eo defe soñj eus da lavarioù e vezent
flemmet, ha buan pareet, gant aon,
ur wech kouezhet e donder an ankounac'h
na zeufe da vezañ dilamet diganto da vadelezh.
- 12 Rak n'eo ket ul louzaouenn nag ur palastr
o defe o gwellaet, met da gomz-Te, Aotrou,
hi hag a bare pep tra.
- 13 Rak Te a zo mestr ar vuhez hag ar marv,
lakat a rez da ziskenn betek dorjoug an Ades
ha da adsevel.
- 14 An den, gant e fallagriezh, a c'hell lazhañ,
met nann degas en-dro an anal a zo aet kuit,
na dieubiñ an ene a zo bet degemeret.
- 15 Tec'hout diouzh da zorn a zo dic'hallus.
- 16 An dud difeiz, na felle ket dezho da anaout,
gant da vrec'h nerzhus a zo bet skourjezet,
heskinet gant doureier iskis, kazarc'h ha
kaouadoù didruez, ha pulluc'het gant an tan.

16, 14 : degemeret : gant Doue, pe gant an Ades
16 : Sell. Erm. 9, 23-25.

- 28 evit ma vefe gouezet e tleer sevel a-raok an heol
evit da drugarekaat ha kendivizout ganit da goulz
tarzh-an-deiz.
- 29 Rak goanag an den dic'hrad a deuzo evel riell ar
goañv, hag a zinaouo evel dour displetus.
- 17. An Ejipt hag Israel, teñvalijen ha sklerijenn.**
- 1 Bras eo da varnedigezhioù ha diaes da ziskleriañ,
en abeg da se eo bet diheñchet eneoù dizesk.
- 2 Goude ma soñjent gwaskañ ar bobl santel,
int, tud dilezenn, a oa gourvezet evel sklaved
an deñvalijenn ha prizonidi an noz hirbad,
serret dindan o zoennoù, forbannet eus ar
Ragevezh peurbad.
- 3 Goude ma kredent chom kuzhet en o fec'hedoù
kuzh, dindan gouel teñval an ankounac'h,
e voent stlabezet, sabatuet spontus,
ha treboulet gant tasmantoù.
- 4 Rak an toull-kuzh o dalc'he , n'o mire ket
diouzh ar spont trouzioù braouac'hus a skiltre
en-dro dezho, ha spesoù kudennek gant dremmoù
euzhus en em ziskoueze dezho.
- 5 Ne oa tan ebet evit o sklerijennañ,
ha flammoù lugernus ar stered
ne oant ket evit goulaouiñ an noz teñval-se.
- 6 En em ziskouez a rae hepken dezho
un dolzenn-dan emlosk, karget a spont,
ha braouac'het gant ar weledigezh-se diveizadus,
e kavent gwashoc'h c'hoazh ar pezh o devoa
spurmantet.
- 7 Touelladurioù an achantouriezh a oa aet traoñ,
hag e arvez war ar skiant a voe ur faezhadur
mezhus ;
- 8 rak ar re a oa mennet da argas diouzh an ene klañv
spontoù ha trefuoù, a oa klañv o-unan gant
ul lentegezh fentus.
- 9 Ha zoken mar ne oa strafuilh ebet ouzh o spontañ,

17, 2 : int, an Ejiptiz : (Erm. 10, 21-23)

laket da dec'hout gant al loened o tremen hag an naered o pufal, e varvent, taget gant an aon, hag o nac'hañ sellout ouzh an aer, ha n'heller e nep doare tremen heptañ

- 10 Laosk eo ar fallagriezha hag en em gondaoniñ a ra hec'h-unan, bepred he deus en em staget ouzh ar gwall, dalc'het maz eo gant he c'houstiañs.
- 11 Ned eo an aon netra all nemet dilez skoazelloù ar prederiadur.
- 12 Pa vez bihan ar gortoz en diabarzh, muioc'h-a-se e vez santet diouer an anaoudegezh eus ar pezh a zo o tegas ar reuz.
- 13 Int avat, e-kerz an noz dic'halloudus-se, morvitellet en hevelep kousk,
- 14 gwech e vezent hegaset gant tasmantoù euzhus, gwech e vezent seizet gant falladenn o ene, rak ur spont trumm ha dic'hortoz a oa en em skuilhet warno.
- 15 Evel-se, nep piv bennak en em gave eno, pa gouezhe, a veze dalc'het, serret er c'harc'har-se hep morailh.
- 16 Gounideg pe mesaer e veze, pe micherour o poaniañ er gouelec'h, sourprenet, e kouezhe dindan ar redi didec'hus, rak ereet e oant bet holl gant ar memes chadenn a deñvalijenn
- 17 Pe an avel o yudal, pe kan hesonus an evned er barroù bodennek, pe bourbouilh an dour o redek gant herr, pe storlok rust ar vein penndraouilhet,
- 18 pe redadenn diwelus al loened o sailhañ, pe yudadeg al loened gouez o krozal, pe tregern an heklek o tont eus kev ar menezioù, pep tra o hegase, hag e vezent spouronet.
- 19 Rak ar bed a-bezh a oa sklerijennet gant ur sklerijenn skedus hag a zalc'he gant e labourioù diharz

17, 13 : an Ades dic'halloudus, rak n'heller ober netra eno.
15 : eno : en Ejipt.

20 Warno hepken en em astenne un noz pounner, skeudenn an deñvalijenn a zlee o degemer ; met pounneroc'h e oant evito o-unan eget an deñvalijenn.

18. Distrujadeg ar re gentañ-ganet.

- 1 Evit da sent avat, e oa bras-meurbet ar sklerijenn, hag ar re all a gleve o mouezh hep gwelout o dremm, hag a lavare ar re-mañ evurus, dre n'o devoa ket bet da c'houzañv ;
- 2 o zrugarekaat a raent, dre n'enebent ket outo goude bezañ gouzañvet, ha goulenn a raent pardon evit bezañ bet taget anezho.
- 3 E-lec'h an (deñvalijenn)-se eo ur peul entanet, bleiner un hentad dianav hag heol dinoaz evit o divroadeg klodus, ac'h eus roet dezho.
- 4 Dellezout a rae ar re-se kaout diouer a sklerijenn ha bezañ toullbac'het en deñvalijenn, int hag o devoa dalc'het da vibion serret, goude ma tlee sklerijenn divarvus da Lezenn bezañ roet ganto d'ar bed.
- 5 Divizet e oa ganto lazhañ bugaligoù ar sent, hag unan eus ar vugale, bet laketa a-wel, a voe saveteet ; evit o c'hastizañ ec'h eus lamet diganto ur maread a vugale, hag o distrujet a-gevret e bouilh an doureier.
- 6 An noz-se a oa bet kentanavezet gant hon tadoù, hag evel-se o c'houzout peseurt leoù o devoa kredet, e voent laouen en o surentez.
- 7 Gortozet e oa bet gant da bobl silvidigezh ar re reizh ha distrujadeg an enebourion.
- 8 Dre ar pezh a gastize an eneberion, dre-se e roes gloar dimp ouzh hon dedennañ davedout.

18, 1 : ar re all : an Ejiptiz-ar re-mañ : an Israeliz(Erm. 10,23)
3 : ar peul entanet : Erm. 13, 21-22.
6 : an oz-se : nozvezh Pask : Erm. 12, 21-28.

- 9 E kuzh e kinnigas bugale santel ar re vat aberzhoù, hag a-unvan e tivizjont al lezenn doueel-mañ : o lod o defe ar sent kerkoulz er madoù hag er riskloù ; ha raktal e kanent en a-raok meulganoù an tadoù.
- 10 Respont a rae dezho garmadeg diheson an enebourion, hag en em ledañ a rae mouezh klemmus ar re a leñve d'o bugale.
- 11 Gant an hevelep poan e oa kastizet ar sklav hag ar mestr, an den eus ar bobl a c'houzañve an hevelep kastiz hag ar roue.
- 12 An holl gwitibunan, dre an hevelep tremenvan, o devoa tud varv diniver, hag ar re vev ne oant ket a-walc'h evit o sebeliañ, peogwir en ur predad hepken e oa bet distrujet ar pep gwellañ eus o gouenn.
- 13 Hag ar re a ziskrede a-grenn en abeg d'o achantouriezh, gant distruj o re gentañ-ganet a anzavas e oa ar bobl-se mab da Zoue.
- 14 Ur sioulder didrouz a c'hronne pep tra, hag an noz a oa e-kreiz e redadenn ;
- 15 hag e lammas da gomz hollc'halloudek eus an neñv eus an tron roueel, evel ur brezelour didruez, e-kreiz an douar milliget, o tougen evel ur c'hleze lemm da urzh didorrus.
- 16 Hag o sevel, e leunias pep lec'h gant ar marv ; stekiñ a rae ouzh an neñv ha kerzhout a rae war an douar.
- 17 Neuze ; a greiz-holl, e voe teuzioù skeudoù spouronus ouzh o zrefuiñ, ha spontus dic'hortoz o kuezhañ warno.
- 18 Stlapet unan amañ, un all aze, hanter-varv, e tisklerie pep hini perak e varve ;

18, 9 : e kuzh : rak lidet e-barzh an tiez.
13 : mab da Zoue : erm. 4, 22-23.
16 : o sevel, pe : oc'h arsavñ.

- 19 rak an huñvreoù o devoa o strafuilhet, (ha) roet dezho da c'houzout en a-raok, evit na varvfent ket hep gouzout perak e oant bet skoet.
- 20 Tizhet e voe ivez ar re reizh gant amproenn ar marv, ha skoet e voe un niver bras a dud er gouelec'h, met ne badas ket pell ar gounnar.
- 21 Hastañ a reas un den direbech d'o diwall, dre gemer armoù e vistrerezh : ar bedenn ha dic'haouadur an ezañs ; diarbenn a reas ar fulor ha lakat un termen d'ar gwallreuz, o tiskouez e oa da servijer.
- 22 Trec'hiñ a reas war ar reuz, n'eo ket gant nerzh ar c'horf, pe dre c'halloud an armoù, met gant ar gomz eo e vestronias ar c'hastizer, en ur zegas soñj dezhañ eus al leoù, hag an emglevioù gant an hendadoù.
- 23 Rak a-vernioù e oa kouezhet endeo ar re varv an eil war egile, hag oc'h en em lakat etre, e tizarbennas ar gounnar hag e stankas an hent etrezek ar re vev.
- 24 Rak war e sae o tiskenn d'e dreid e oa an hollved, hag anvioù klodus an tadoù a oa engravet war beder renkad mein, ha da veurded war dalgen e benn.
- 25 Dirak kement-se e kilas an distrujer, spontet, rak a-walc'h e oa bet gant amproenn da gounnar

19. Ar Mor Ruz.

- 1 Met war ar re fallakr e pouezas betek ar fin ur fulor didruez ; rak gouzout a rae en a-araok ar pezh a zleent ober ;
- 2 goude bezañ o aotreet da vont kuit, ha graet dezho loc'hañ gant hast, deuet keuz dezho, ez ejont war o lerc'h.

18,20: ar re reizh: an Israeliz tizhet gant ar Reuz (Niv 17, 9-..

21 : an den direbech : Aharon (Niv 17, 11-13)

24 : anvioù an tadoù² : Erm. 28, 17-21.

19, 1 : gouzout a rae (Doue)

2 : Sell. Erm. 12, 31-33 ha 14, 5-6

LEVR AR FURNEZ 19

- 3 Evit gwir, edont c'hoazh gant o c'hañvoù,
hag o hirvoudiñ e-tal beziou ar re varv,
pa zeuas dezho ur mennad all a follentez :
ar re o devoa aspedet da vont kuit,
ar re-se a heskinjont evel tec'hidi.
- 4 O bountañ a rae ur rediezh reizh betek an diwezh
hag o lakaat a rae da ankouaat an tremened,
en doare m'eo defe da c'houzañv betek ar penn
ar c'hastiz a vanke c'hoazh d'eo foanioù ;
- 5 ha da bobl neuze a rafe an amprou
eus un dreizhadenn espar,
tra ma kavfent-i ur marv iskis.
- 6 Rak ar grouadelezh a-bezh a voe adstummet
adarre en he natur, o sentiñ ouzh da urzhioù,
evit ma vefe diwallet da vugale dibistig.
- 7 Ur goabrenn a voe gwelet o c'holeiñ ar c'hamp,
hag an douar sec'h o tont er-maez
eus ar pezh a oa dour diagent,
un hent diharz eus ar Mor Ruz, hag ur gompezenn
c'hlasvezek, eus an tonnoù bouilhus.
- 8 Drezi, gant ar boblad a-bezh, e tremenas
ar re warezet gant da zorn,
oc'h arvestiñ ouzh burzhudoù marzhus.
- 9 Evel kezeg e oant o peuriñ, evel oaned o lammat,
ha da veuliñ a raent, Te, Aotrou, o dieuber.
- 10 Rak soñj o devoa c'hoazh eus ar pezh a oa
c'hoarvezet en douar estren,
penaos, e-lec'h genel eus al loened,
e oa deuet c'hwibu eus an douar,
hag e-lec'h pesked he devoa ?r stêr dislonket
ur morad gleskered.
- 11 Diwezhatoc'h e weljont c'hoazh un nevez-
c'henelezh a evned, pa c'houlennjont,
bountet gant ar c'hoantegezh, boued saourus,

19, 7 : ur goabrenn : Erm. 14, 19-20
9 : da veuliñ : Erm. 15, 1-21

LEVR AR FURNEZ 19

- 12 hag e pignas, diwar ar mor, koailhed evit o
dic'hoantañ.
- 13 Hag ar c'hastizoù a gouezhas war ar bec'herion,
met nann hep bezañ bet ragaroueziet
dre nerzh ar c'hurunoù :
rak ez-reizh o devoa da c'houzañv evit o zorfedoù,
rak garvoc'h kasoni o devoa diskouezet ouzh an
estren.
- 14 Darn n'eo devoa ket degemeret an dud dizanav
o tegouezhout ganto,
int avat o devoa laket da sklaved ostizidi
vadoberus
- 15 Ha n'eo ket se hepken, met ur weladenn
a vo evit ar re-se, dre ma tegemerent gant
enebiezh an estrenion.
- 16 ar re-mañ eo gant gouelioù o devoa degemeret
ar re o devoa endeo lod ganto en hevelep gwirioù
met o gwaskañ a rejont gant labourioù poanius
- 17 Dre-se e oant bet dallet evel ar re-hont ouzh
dorioù an den reizh, pa oant, gronnet a deñvalijenn
distrad, o klask pep unan tremenvoe e zor.
- 18 Evel-se ec'h eskemme an elfennoù o ferzhioù
kenetrezo, evel war an delenn e kemm ar sonioù
o mentad, en ur virout o zoniezh ;
ar pezh a zo sklaer da welout,
pa seller mat ouzh an darvoudoù.
- 19 Rak loened an douar a zeue da vezañ loened-dour,
har ar re o vont war neuñv a gerzhe war an douar.
- 20 An tan a greñvae en dour e nerzh,
hag an dour a ankouae e c'halloud-mougañ.

19, 14 : Darn : tud Sedom (Gen. 19)

16 : labourioù poanius : Erm. 1, 8-14.

17 : an den reizh : Lot (Gen. 19, 11)

19 : loened an douar : kezeg an Ejiptiz, pe chatal an
Israeliz.

- ar re o vont war neuñv : ar gleskered

FURNEZ SIRAC'H

Miret hon eus evel titl d'al levr-mañ an hini roet dezhañ en droidigezh c'hresianek embannet gant Rahlfs (Septuaginta, 1935). Darn eus an dornskridoù gresianek a ginnig en un doare resisoc'h : 'Furnez Yesous, mab Sirac'h'. Anvet eo bet ivez 'Eklesiastikos', d.l.e. levr ar vodadeg ha bremañ, embannadurioù arnevez a ro dezhañ an anv a "Sirasid'. Evel ma c'heller lenn er raklavar, ez eo bet troet oberenn Yesous gant e vab bihan, war-dro ar bloaz 140 KHS evit Yuzevion an Ejipt ha pergen ar re a oa o chom eveltañ e kêr Aleksandria. 50 vloaz bennak en a-raok e oa bet savet e oberenn gant mab Sirac'h, en hebraeg. E-pad kantvedoù e oa bet kollet an destenn-se, hag adkavet eo bet a-dammoù an darn vrasañ anezhi e-doug ar c'hant bloaz diwezhañ.

Piv eo mab Sirac'h ? Un den desket, sur-mat, eus Yerousalem, ur skrib moarvat hag en deus studiet ez-yaouank al Lezenn, klasket ha goulennet ar Furnez gant aked en e bedenn, tennet gounid eus e gantreadennoù niverus, dastumet skiant-pren ha gouiziegezh, mennet da lezel e zeskadurezh d'ar rummadoù da zont ha da skuilhañ frouezh e brederiadennoù e-touez "an holl re a glask kelennadurezh" (33, 18).

Hag e oberenn ? Ul lezenna a vuhezgezh vat a c'heller ober anezhi, un dastumad kuzulioù, evezhiadennoù, sturiennoù, reolennoù diwar-benn pep tra, evit pep den hag e pep degouezh. Ne hañval ket danvez al levr bezañ bet urzhiet-tre gant e oberour ; dre vras, goude pennadoù hir-pe-hiroc'h a gelennadurezh evit en em ren gant furnez, ent-personel hag er gevredigezh; e kaver gwech-hag-amzer, evel un diskan, ur veuleudi : meuleudi d'ar Furnez, meuleudi d'al Lezenn, meuleudi d'an Doue krouer, ha war an diwezh, meuleudi d'an hendadoù o deus kendalc'het gant oberenn an Aotrou a-drugarez d'ar Furnez

FURNEZ SIRAC'H 1

- 1 Pep furnez a zeu eus an Aotrou,
ha gantañ emañ da virviken.
- 2 Traezh ar morioù, takennoù ar glav,
deizioù ar beurbadelezh, piv o nivero ?
- 3 Uhelder an neñvoù, led an douar,
islonk ha furnez, piv o imbroudo ?
- 4 A-raok pep tra e voe krouet ar Furnez,
ha skiant ar poell, a viskoazh.
- 5 *Andon ar Furnez eo komz Doue e barr an neñvoù,
hag hec'h hentoù eo ar gourc'hemennoù peurbad.*
- 6 Gwrizienn ar Furnez, da biv e voe diskuliet ?
he menozioù kuzh, piv a oar (anezho) ?
- 7 *Gouiziegezh ar Furnez, da biv ez eo bet diskouezet
hag he liesijinegezh, piv en deus hec'h anavezet ?*
- 8 Unan hepken a zo fur, doujus-meurbet,
an Hini azezet war e dron.
- 9 An Aotrou e-unan en deus he c'hrouet ;
he gwelet ha diniveret en deus,
hgz he skuilhet war e holl oberoù ;
- 10 war bep krouadur, hervez e largentez ;
he roet en deus d'ar re a gar anezhañ.

Doujañs an Aotrou.

- 11 Doujañs an Aotrou a zo klod ha lorc'hentez,
drantz ha kurunenn a levenez.
- 12 Doujañs an Aotrou a laouena ar galon,
hag a ro joa, levenez hag hirhoal.
- 13 Evit neb a zouj an Aotrou ez ay mat en diwezh,
ha da zeiz e varv e vezo benniget.
- 14 Derou ar Furnez ez eo doujañ an Aotrou,
ha gant ar feizidi, en askre ez eo bet krouet evito.
- 15 E-touez an dud he deus graet he neizh,
(he) diazez peurbad,
ha gant o diskennidi e vezo o chom e fiziañs.
- 16 Leunder ar Furnez ez eo doujañ an Aotrou,
mezviñ a ra an dud gant he frouezh.
- 17 O zi a-bezh a leugn gant o mennadoù,
hag o solieroù gant he frouezh.
- 18 Kurunenn ar Furnez ez eo doujañ an Aotrou,
a ra bleuniañ peoc'h ha yec'hed ar pare.

- 1, 3 : islonk ha furnez : troidigezh all : donder an islonk
- piv o imbroudo, pe : piv o dizoloio, pe : piv a heulio
o roudoù
17 : gant o mennadoù, pe gant an traoù a c'hoantaont

FURNEZ SIRAC'H 1 - 2

- 19 Gwelet ha niveret en deus anezhi,
gouiziegezh ha skiant ar poell en deus glaviet,
ha gloar he dalc'hourion en deus uhelaet.
- 20 Gwrizienn ar Furnez ez eo doujañ an Aotrou,
hag he barradur, hirhoal
- 21 *Doujañs an Aotrou a bella ar pec'hedoù,
an hini a chom enni a zistro ar gounnar.*

Divuanegezh

- 22 N'hell ket bezañ reizhet ur vuanegezh direizh,
rak keflusk e vrouez a zo diskar evitañ.
- 23 Betek ar pred e talc'ho start an den habask,
ha da c'houde e vezo daskoret dezhañ levenez.
- 24 Betek ar mare e kuzho e gomzoù,
ha kalz a vuzelloù a zanevello e speredegezh.

Furnez hag eeunded.

- 25 E teñzorioù ar Furnez emañ sturiennoù ar skiant,
hogen euzhusted eo evit ar pec'her an deoliez.
- 26 C'hoantaat a rez Furnez ? Mir ar gourc'hemennoù,
hag an Aotrou he roio dit.
- 27 Rak Furnez ha deskamant ez eo doujañs an Aotrou,
hag e drugar eo ar fealded hag an duster.
- 28 Na vez ket disuj ouzh doujañs an Aotrou,
ha na dosta ket outañ gant ur galon daouek.
- 29 Na vez ket pilpous dirak an dud,
hag ouzh da vuzelloù taol evezh.
- 30 N'en em uhela ket da-unan gant aon da gouezhañ
ha da zegas warnout dizenor,
rak dizoleiñ a ray an Aotrou da sekredoù,
ha da deurel e-kreiz ar vodadeg,
dre ma n'out ket deuet da zoujañ an Aotrou,
ha dre maz eo leun da galon a douellerezh.

2. Bezañ dalc'hus en amprou.

- 1 Mab, mar deuez da servijañ an Aotrou,
prient da ene evit an amprou.
- 2 Eeuna da galon ha dalc'h start ;
na zifrae ket en amzer a reuz.
- 3 En em stag outañ ha na bella ket,
ma vezi uhelaet d'an deiz diwezhañ.
- 4 Kement a c'hoarvez ganit, degemer (anezhañ),
e kemmoù-digemm an dismegañs bez habask,

- 1, 22 : e vrouez : vrouez an den direizh.
2, 2 : na zifrae ket : d.l.e. n'a ket da veskañ, da vezañ
strafuilhet.

- 5 rak en tan eo e vez amprouet an aour,
hag an dud deuet-mat, e fornez an dismegañs
- 6 Bez fiziañs ennañ, ha da ziwall a raio,
eeuna da hentoù hag esper ennañ
- 7 C'hwi, doujerion an Aotrou, gortozit e drugarez,
na zihēñchit ket, gant aon da gouezhañ.
- 8 C'hwi, doujerion an Aotrou, ho pet fiziañs ennañ,
ha ne c'hwito ket ho karedon.
- 9 C'hwi, doujerion an Aotrou, goanagit ar madoù,
al levenez peurbad hag an druez.
- 10 Sellit ouzh ar rummadoù kozh ha gwelit :
piv en deus fiziet en Aotrou ha bet mrehekaet ?
piv a zo chomet en e zoujañs ha bet dilezet?
piv en deus e bedet hag a zo bet disprizet ?
- 11 Rak truezus ha trugarezus eo an Aotrou,
ha pardoniñ a ra ar pec'hedou
ha salviñ da goulz an enkrez.
- 12 Gwa d'ar c'halonou laosk ha d'an daouarn digalon,
ha d'ar pec'her o vont gant daou hent !
- 13 Gwa d'ar galon dinerzh, dre n'he deus ket fiziañs !
en abeg da se ne vezo ket gwarezet.
- 14 Gwa, c'hwi hag hoc'h eus kollet an dalc'husted !
Petra a reot p'ho kweladenno an Aotrou ?
- 15 Ar re a zouj an Aotrou ne vezont ket disent ouzh
e gomzoù; hag ar re a gar anezhañ a vir e hentoù.
- 16 Ar re a zouj an Aotrou a glask e c'hrad-vat,
hag ar re a gar anezhañ o devez o gwalc'h gant
e Lezenn.
- 17 Ar re a zouj an Aotrou a zalc'h prest o c'halon,
ha dirazañ ec'h izelaont o eneoù (en ur lavarout) :
- 18 "Kouezhomp etre daouarn an Aotrou,
ha nann etre daouarn an dud ;
rak evel m'eo e veurdez, evel-se ivez e drugarez.

3. Deverioù e-keñver ar gerent.

- 1 Ouzhin, ho tad, selaouit, bugale,
ha grit kement-se evit bezañ salvet !
- 2 Rak an Aotrou a ro gloar d'an tad en e vugale,
hag a greñva beli ar vamm war he mibion.

- 2, 5 : deuet-mat : gant Doue.
9 : madoù, levenez, truez : ar gopr miret evit ar re a zouj
an Aotrou
14 : an Aotrou a zeu da reiñ da bep hini ar gopr pe ar
c' hastiz dleet.
15 : doujañ ha karout an Aotrou a zo an hevelep tra.

- 3 Neb a enor e dad a zic'haou e bec'hedoù,
4 ha neb a ro gloar d'e vamm a zo evel o tastum
un teñzor.
- 5 An hini a enor e dad en devo joa gant e vugale,
hag en deiz e bedenn e vezo selaouet.
- 5 An hini a ro gloar d'e dad en devo hir deizioù,
an hini a sent ouzh an Aotrou a roio diskuizh
d'e vamm;
- 7 hag evel mistri e servijo ar re o deus hen ganet.
- 8 Dre an ober hag ar gomz enor da dad,
evit ma teuo warnou bennozh digantañ.
- 9 Rak bennozh un tad a stabil tiez ar vugale,
hogen mallozh ur vamm a ziwrienni an diazezoù.
- 10 Na gemer ket gloar diwar dizenor da dad,
rak ned eo ket gloar evidout dizenor da dad.
- 11 Rak gloar un den a zeu eus enor e dad,
hag un dismegañs eo evit ar vugale ur vamm a
wallvrud.
- 12 Va mab, harp da dad en e gozhni,
n'azrec'h ket anezhañ e-pad e vuhez.
- 13 Na pa gollfe e skiant, bez damant (outañ),
ha n'hen dispriz ket, gant da holl nerzh.
- 14 Rak da vadelezh e-keñver da dad ne vezo ket
ankouaet, hag e-lec'h da bec'hedoù
e vezo evidout evel un ti nevez.
- 15 E devezh da reuz e vezo soñj ac'hanout,
evel frim ouzh an heol e teuzo da bec'hedoù.
- 16 Evel ur falstouer an hini a zilez e dad,
ha milliget gant an Aotrou an hini e gounnar
e vamm.
- 17 Va mab, seven da oberoù gant kuñvelezh,
hag e vezi karet gant an den a c'hrad-vat.
- 18 Seul vrasoc'h ma vezez,
seul vihanoc'h en em ra da-unan,
ha dirak an Aotrou e kavi grad-vat.
- 19 *Niverus eo an dud uhel ha brudet,
met d'ar re guñv eo e tiskuilh e gevriñoù.*
- 20 Rak bras eo galloud an Aotrou,
ha gant ar re izel eo en devez gloar.

- 3, 1 : evit bezañ salvet : evit kaout eurvad hag hirhoal.
9 : tiez ar vugale : ar wrizienn, en destenn hebraeg.
an diazezoù : ar blantenn (heb.)
14 : evel un ti nevez, pe : kresket da savadurioù.
15 : e vezo soñj : Doue en devo soñj.
- evel frim... : g.e.g. evel amzer gaer war ar frim.
17 : ggnt kuñvelezh, pe gant douster

- 21 Ar pezh a zo re ziaes evidout, n'e glask ket, hag ar pezh a zo re greñv, n'e imbourc'h ket.
- 22 Ar pezh a zo gourc'hemennet dit, soñj ennañ, rak n'ec'h eus ket ezhomm eus an traoù kuzhet.
- 23 Na imbroud ket en tu-hont d'az oberoù, rak muioc'h eget na vez spered an dud a zo bet diskouezet dit.
- 24 Rak kalz a zo bet diheñchet gant o foelladennoù, ur veizouriezh fall he deus diroudet o menozioù.
- 25 *Mar n'ec'h eus ket ibilioù-lagad, n'az po ket a sklerijenn, mar n'ec'h eus ket anaoudegezh, na geleñn ket.*
- 26 Ur galon galetaet a droio da fall a-benn ar fin, ha neb a gar an argoll a vezo kollet ennañ.
- 27 Ur galon galetaet a vezo gwallvec'hiet a boanioù, hag ar pec'her a lakaio pec'hed war bec'hed.
- 28 Da walleur an uheleg n'eus ket a louzaouenn, rak plantenn ar fallagriezh a zo gwriennet ennañ.
- 29 Kalon an (den) poellek a ro preder d'ar skouerenn, ha skouarn ur selaouer ez eo c'hoant ar fur.
- 30 An tan o flamminañ a vez lazhet gant an dour, hag an aluzen a zic'haou ar pec'hedoù.
- 31 An hini a zaskor madoberoù a soñj en dazont, ha da vare e felladenn e kavo skoazell.

4. Aluzen - Madelezh - Poellegezh.

- 1 Va mab, na zinac'h ket ar bevañs ouzh ar paour, na lez ket dizeriañ daoulagad an tavanteg.
- 2 Na c'hlac'har ket ene an naoneg, na feulz ket un den en dienez.
- 3 Na hegas ket ur galon feulzet, na ra ket hiraezhiñ d'az tonezon an ezhommeg.
- 4 Na ziarbenn ket un aspeder azrec'het, ha na zistro ket da zremm diouzh ur paour.
- 5 Diouzh an tavanteg na zistro ket da lagad, ha na ro lec'h da zen d'az milligañ,
- 6 rak mar millig ac'hanout, e c'hwervoni e ene, e selaouo e bedenn an Hini en deus e grouet.
- 7 Gra diouzh bezañ karet gant ar gevredigezh, hag izela da benn dirak unan bras.
- 8 Stou da skouarn ouzh ar paour, ha respont dezhañ komzoù a beoc'h gant douster.

4, 1 : ar bevañs : g.e.g. ar vuhez.

2 : ene an naoneg : g.e.g. an ene en deus naon

- 9 Diframm an hini gwasket diouzh daouarn ar gwasker; na vez ket digalon pa vezi o varn.
- 10 Bez evit an emzivaded evel un tad, hag evel he gwaz evit o mamm ; hag e vezi evel mab an Uhel-meurbet, ha da garout a ray muioc'h eget da vamm.
- 11 Ar Furnez a uhela he mibion, hag a gemer preder gant ar re he c'hlask.
- 12 An hini a gar anezhi a gar ar vuhez, hag ar re a ya abred daveti a vezo karget a levenez
- 13 Neb a zalc'h anezhi en devo gloar da hêrezh, hag e-lec'h maz ay, hen bennigo an Aotrou.
- 14 Ar re a servij anezhi a gehel ar Sant, hag ar re a gar anezhi, o c'harout a ra an Aotrou.
- 15 An hini a selaou outi a varno ar broadoù, hag an hini a bleustr warni a vo o chom e savete.
- 16 Neb en deus fiziañs enni en devo anezhi da hêrezh, hag he derc'hel a ray e ziskennidi.
- 17 Rak a-dreuz e kerzho gantañ da gentañ, aon ha spont a zegaso warnañ, hag e gastizañ a ray gant he reizhadurezh, ken n'he devo fiziañs en e ene, hag hen amprouiñ a ray gant he c'hemennadurioù.
- 18 Ha goude e tistroio war-eeun davetañ d'e laouenaat hag e tizoloio dezhañ he sekredoù.
- 19 Mar deu da ziankañ, e tilezo anezhañ, hag e zereiñ a ray e-kerz e felladenn.
- 20 Evesha ouzh an degouezh ha diwall diouzh an droug, ha diwar-benn da ene arabat dit kaout mez
- 21 rak ur vezh a zo a gas d'ar pec'hed, hag ur vezh a zo gloar ha grad-vat.
- 22 Na ra stad eus den a-enep dit da-unan, na vez ket chalet gant da felladenn.
- 23 Na harz ket ouzh ur gomz pa vez ezhomm, *ha na guzh ket da furnez dre emlorc'h,*
- 24 rak er gomz e vezo anavezot ar Furnez, hag an deskamant e lavarioù an teod.
- 25 Na zislavar ket ar wirionez, ha bez mezhek eus da azenerezh.

4, 12 : ar re a ya abred daveti = ar re a glask gant aked.

14 : ar Sant : d.l.e. an Aotrou, Sant Israel.

15 : ar broadoù (gres.) : gant reizhder (heb.)

19 : e-kerzh : g.e.g. : e daouarn

FURNEZ SIRAC'H 4 - 5

- 26 Arabat kaout mezh oc'h anzav da bec'hedoù,
na harz ket ouzh red ar stêr.
- 27 Na blad ket dirak un den dispered,
na ra ket stad eus ur galloudeg.
- 28 Betek ar marv stourm evit ar wirionez,
hag an Aotrou Doue a emganno evidout.
- 29 Na vez ket dichek gant da gomzoù,
na lezirek na digas gant da labourioù.
- 30 Na vez ket evel ul leon ez ti,
na rambreer gant da goskor.
- 31 Gant na vezo ket da zorn astennet evit kemer,
ha didennet evit reiñ.

5. Madoù - Eeuded.

- 1 Na 'n em harp ket war da vadoù,
ha na lavar ket : "A-walc'h eo evidon !"
- 2 N'a ket da heul da c'hoantegezh na da nerzh,
evit mont war-lerc'h froudennoù da galon.
- 3 Ha na lavar ket : "Piv am mestronio ?"
rak an Aotrou, sur-mat, a gastizo.
- 4 Na lavar ket : "Pec'het em eus, ha petra 'zo c'hoar-
vezet ganin ?" rak an Aotrou a zo hirc'hortozer
- 5 Diwar-benn an distaol na vez ket dizaon,
o lakaat pec'hed war bec'hed ;
- 6 ha na lavar ket : "E gendruer a zo fonnus,
niver bras va fec'hedoù a bardono".
rak an drugar hag ar gounnar a zo dezhañ,
ha war ar bec'herion e kouezho e fulor.
- 7 Na zale ket da zistreiñ d'an Aotrou,
na c'hoursez ket a zeiz da zeiz ;
rak a-daol-trumm e tarzho kounnar an Aotrou,
ha da goulz ar c'hastiz e vezi peurgollet.
- 8 Na 'n em harp ket war binvidigezhioù direizh,
da netra ne servijint dit da zeiz ar reuz.
- 9 Na went ket e pevar avel,
ha na gerzh ket war an holl raventoù,
evel ma ra ar pec'her daoudeodek.
- 10 Bez divrall gant da venoz,
ha ra vezo unel da gomz !

5, 2 : da c'hoantegezh : g.e.g. da ene ; an ene eo sez ar
c'hoantegezhioù hag an trivliadoù

8 : da zeiz ar reuz : da zeiz ar varn hag ar c'hastiz.

FURNEZ SIRAC'H 5 - 6

- 11 Bez herrek da selaou,
ha gorrek da lavarout da respont.
- 12 Maz eus ganit ur menos, respont d'az nesañ,
mar n'eus ket, ra vezo da zorn war da c'henou !
- 13 Gloar ha dizenor ez eus en emziviz,
ha teod an den (a c'hall bezañ) e ziskar.
- 14 Diwall da vezañ anvet labenner,
ha gant da deod, da lakaat antelloù ;
rak war al laer emañ ar vezh,
ha kondaonidigezh rust war an daoudeodeg.
- 15 Ez-vras pe ez-vihan, diwall da faziañ,
hag e-lec'h mignon, na zeu ket da vezañ enebour.

6. Mignoniezh - Deskoni ar Furnez.

- 1 Rak ur brud fall a zegas da hêrezh mezh ha
dismegañs, evel ma ra ar pec'her daoudeodek.
- 2 N'a ket da 'n em uhelaat e kuzul da ene,
ma na vezo ket dispennet, evel ur c'hole, da ene.
- 3 Peurzebriñ a rafes da zeil ha koll da frouezh,
ha da lezel da-unan evel ur c'hoad sec'h.
- 4 Un ene fallakr a goll an hini en deus anezhañ,
hag a ra anezhañ goapadenn e enebourion.
- 5 Genou flour a liesa e vignoned,
ha teod hegarat a liesa al lavariantizoù.
- 6 Ar re e peoc'h ganit da vezo niverus,
da guzulierion avat, unan a-douez mil !
- 7 Mar akuizitez ur mignon, akuizit-eñ gant amprou,
ha n'a ket re vuan da fiziout ennañ.
- 8 Rak mignon eo en e amzer,
ha ne chomo ket en deiz da enkrez.
- 9 Ha bez' ez eus ur mignon a dro da enebour
hag a zizolq ur rendael evit da zismegañs.
- 10 Ha bez' ez eus ur mignon da vezañ keneil ouzh
taol, ha ne chomo ket en deiz da enkrez.
- 11 E-doug da verz-mat e vezo evelout,
ha gant da goskor e komzo digabestr ;
- 12 Mar kouezhez izel, e vezo a-enep dit,
ha diouzh da zremm en em guzho.

5, 12 : da zorn war da c'henou : sioul, digomz, tav.

6, 5 : genou : g.e.g. korzailhenn

6 : ar re e peoc'h ganit : d.l.e. ar re az salud

FURNEZ SIRAC'H 6

- 13 Pella diouzh da enebourion,
en em ziwall diouzh da vignoned.
- 14 Ur mignon feal, un andor asur,
neb e gav en deus kavet un teñzor.
- 15 Ouzh ur mignon feal n'eus ket a gevatal,
n'eus ket a bouez d'e dalvoudegezh.
- 16 Ur mignon feal, ul louzaouenn a vuhez,
ha doujerion an Aotrou a gavo anezhañ.
- 17 Neb a zouj an Aotrou a ren mat e vignoniezh,
rak evel maz eo e-unan, evel-se ivez e geneil.

- 18 Va mab,adal da yaouankiz,dibab ar gelennadurezh,
ha betek ar blev gwenn e kavi ar Furnez.
- 19 Evel an arer hag an hader, deus daveti,
ha gortoz he frouezh mat ;
rak o pleustriñ warni e kavi un tamm poan,
met afo e tebri eus he frouezh.
- 20 Na rust-meurbet eo an diouizieion,
ha ne gendalc'ho ket gant an den digalon
- 21 Evel ur maen-arnodiñ e vezo pounner warnañ,
ha dizale e taolo anezhi kuit.
- 22 Rak ar Furnez a zo evel hec'h anv :
n'eo ket d'an niver bras emañ a-wel.

- 23 Selaou, mab, ha degemer va menoz,
ha na zistaol ket va c'huzul :
- 24 Laka da dreid en he heudoù,
hag en he gwakol da c'houzoug ;
- 25 Stou da skoaz evit he dougen,
ha na vez ket displijet gant he stagoù.
- 26 Gant da holl ene kae daveti,
ha gant da holl nerzh mir he hentoù.
- 27 Kerzh war he roudoù d'he c'hlask
hag en em roio da anaout dit,
ha pa vezi krog enni, n'he dizalc'h ket.
- 28 Rak d'an diwezh e kavi he diskuizhlec'h,
hag e troio evidout da levenez.
- 29 Hag e teuio he heudoù da vezañ evidout
ur gwarez kreñv, hag he gwakol ur vantell a c'hloar
- 30 Ur brageriz aour a zo warni,
hag he stagoù a zo evel neudennoù limestra.

6, 20 : digalon, pe dispered.

21 : ur maen-arnodiñ : maen-pouez evit ar c'henstrivadegoù

22 : ar Furnez n'eo ket aezet da dizhout, rak pell emañ, hag
en heb. ar ger pell ha furnez a zo damheñvel

39 : ar brageriz ..a zo warni (gres.) : a zo he yev .(heb.)

FURNEZ SIRAC'H 6 - 7

- 31 Evel ur vantell a c'hloar e pourc'hi anezhi,
ha `vel ur gurunenn a levenez hen gourizi warnout.
- 32 Mar fell dit, mab, e vezi kelennet,
ha mar be aketus da ene, e vezi ijinus.
- 33 Mar karez selaou, e teski,
ha mar stouez da skouarn, e vezi fur.
- 34 En em zalc'h e bodadeg ar re gozh ;
hag unan bennak a zo fur ? en em stag outañ.
- 35 Kement prezeg (o tont) eus Doue, selaou-eñ,
hag ar c'hrennlavarioù poellek, n'o lez ket da vont
kuit.
- 36 Mar gwelez un den speredek, kae beure-mat
davetañ ha ra vo da droad oc'h uzañ treuzoù e zor.
- 37 Ra vezo da breder gant urzhioù an Aotrou,
ha bez aketus dalc'hmat ouzh e c'hourc'hemennoù
Eñ e-unan a gennerzho da galon,
hag ar Furnez a c'hoantaez a vezo roet dit.

7. Sturiennoù a bep seurt.

- 1 Na ra ket a zroug, ha n'en devo ket an droug
krog warnout.
- 2 Pella diouzh an direizhder hag e tistroio diwarnout.
- 3 Mab, na had ket en irvi an direizhder,
ha n'hen medi ket d'ar seizhkement.
- 4 Na c'houl ket digant an Aotrou an dreistbeli,
na digant ar roue ur sez a enor.
- 5 Na ra ket da reizh dirak an Aotrou,
ha dirak ar roue, na ra ket da fur.
- 6 Na glask ket bezañ barner,
gant aon na c'hellfes skarzhañ an direizhderioù,
gant aon da vezañ abafet dirak ur galloudeg,
ha da lakaat un antell d'az eeunded.
- 7 Na bec'h ket a-enep kevredigezh ar gêr,
ha na `n em izela ket da-unan e-kreiz at bobl.
- 8 Na gevre ket div wech ar pec'hed,
rak gant unan hepken ne vezi ket digastiz.
- 9 Na lavar ket: "Sellout `ray ouzh fonnusted va profoù
ha p'o c'hinnigin d'an Doue uhel-meurbet, e
tegemero".
- 10 Na vez ket digalon gant da bedenn,
ha na dremen ket hep ober aluzen.

7, 8 : na gevre ket.. : d.l.e. na gouezh ket div wech en
hevelep pec'hed

- 11 Na ra ket goap eus an den en deus c'hwervoni en e ene, rak Unan a zo, a izela hag a uhela.
- 12 N'a ket da arat gevier a-enep da vreur, na d'ober kemend-all a-enep ur migon.
- 13 Diwall da lavarout gaou ebet, rak o kenderc'hel gantañ n'eus mad ebet.
- 14 N'a ket da glakenniñ e bodadeg ar re gozh, ha n'adlavar ket ur gomz ez pedenn.
- 15 Na vez ket o kasaat un trevell poanius, nag al labour-douar krouet gant an Uhel-meurbet.
- 16 N'a ket da 'n em gontañ e kevredigezh ar bec'herion : bez soñj ne vez ket ar gounnar o taleiñ
- 17 Izela hag izela da ene, rak kastiz an den difeiz eo tan ha preñved.
- 18 Na eskemm ket ur mignon evit arc'hant, nag ur breur gwirion evit aour Ofir.
- 19 Na bella ket diouzh ur wreg fur ha mat, rak he c'hened a zo muioc'h eget aour.
- 20 Na wallgas ket ur servijer a labour gant eeunded, nag ur goprad a ra (e labour) a holl galon.
- 21 Ra garo da ene ur servijer poellek, na zinac'h ket outañ e frankiz.
- 22 Chatal ac'h eus ? evesha outo, ha mar dalvezont dit, mir anezho.
- 23 Bugale ac'h eus ? desav anezho, ha pleg o choug a-vihanik.
- 24 Merc'hed ac'h eus ? evesha ouzh o c'horf, ha na ra ket laouen da zremm dirazo.
- 25 Dimez da verc'h hag az po sevenet ur gefridi vras, met ro anezhi d'un den poellek.
- 26 Ur wreg ac'h eus diouzh da galon ? n'he argas ket, met da unan a gasaez, na ro ket da fiziañs.
- 27 A holl galon ro enor d'az tad, ha diwall d'ankouaat poanioù da vamm.
- 28 Bez soñj ez out bet ganet anezho, ha penaos e renti dezho ar pezh o deus graet evidout ?
- 29 Gant da holl ene douj an Aotrou, hag azaouez e veleion.
- 30 Gant da holl nerzh kar da Grouer, ha na zilez ket e vinstred.

7, 21 : frankiz : goude 6 bloavezh servij, e tlee ar mestr reiñ frankiz d'e servijer (Erm. 21, 2)
30 : da Grouer g.e.g. an Hini en deus da c'hraet

- 31 Douj an Aotrou hag enor ar beleg, ro dezhañ e lod evel gourc'hemennet dit: preveudioù, dic'haouadennoù ha donezon ar skoazioù, aberzh a santelezh ha profadoù diwar an traoù santel.
- 32 D'ar paour ivez astenn da zorn, ma vezo peursevenet da vennoz.
- 33 Ra vezo grad-vat da zonezon dirak pep bev, hag ouzh unan marv na zinac'h ket da vadelezh.
- 34 Na ra ket diouer d'ar re a ouel, ha gant ar re c'hlac'haret, bez er glac'har.
- 35 Na vez ket war vordo evit gweladenniñ un den klañv, rak gant oberoù seurt-se e vezi karet.
- 36 E kement tra a lavari, bez soñj eus da finvez, ha morse ne bec'hi.

8. Poellegezh hag evezhiegezh.

- 1 Na dabut ket gant un den galloudek, gant aon da gouezhañ etre e zaoarn.
- 2 Na rendael ket gant un den pinvidik, gant aon na enebfe ouzhit gant e bouez, rak kalz en deus kollet an aour, ha kalonoù roueel en deus laket da blegañ.
- 3 Na dabut ket gant un den latennek, ha na zaspugn ket koad war e dan.
- 4 Na vourd ket gant ur palod, gant aon na vefe disprizert da hendadoù.
- 5 Na zismeg ket un den a zistro diouzh ar pec'hed, bez soñj ez omp holl kablus.
- 6 Na zispriz ket un den en e gozhni, rak darn ac'hanomp a zo o kozhañ.
- 7 Na vez ket laouen gant unan marv, bez soñj e tleomp holl mervel.
- 8 Na lez ket a gostez kendivizoù ar furion, ha deus en-dro d'o sturiannoù ;

7, 31 : preveudioù (Niv. 18, 11-18), dic'haouadennoù (Lev 5,6), skoazioù (Adl 18, 3), aberzh a santelezh (Lev 2, 1-16, profoù diwar an traoù santel (Niv 18, 8-10)
32 : da vennoz : bennoz an Aotrou warnout.
36 : e kement tra a lavari, pe : ez holl oberoù.
8, 2 : e bouez : pouez e binvidigezh.
5 : kablus (heb.) er gondaonidigezh (gres.)d.l.e. er c'hastiz dleet d'ar pec'hed

- rak diganto e teski kelennadurezh,
hag (an doare) da servijañ an uhelidi.
- 9 Na bella ket diouzh kendivizoù ar gozhidi,
rak desket o deus, int ivez, digant o zadoù,
ha diganto e teski poellegezh,
ha reiñ respont, pa vo ezhomm.
- 10 Na entan ket glaouennoù ar pec'her,
gant aon da leskiñ e tan e flammoù.
- 11 Na zalc'h ket penn d'an den dichek,
gant aon na 'n em lakfe evel ur pech ouzh da
c'henou.
- 12 Na brest ket d'un den galloudusoc'h egedout,
ha ma rez, ra vezo (evidout) evel un dra gollet.
- 13 Na ro ket kred dreist d'az kalloud,
ha ma roez, soñj evel tra da baeañ.
- 14 N'a ket da brosezañ gant ur barner,
rak diouzh e veno-eñ e vezo barnet evitañ.
- 15 N'a ket en hent gant unan her,
gant aon na vefe ouzh da wallvec'hiañ,
rak eñ a ray e benn e-unan,
ha dre e follentez en em golli gantañ.
- 16 Na ra ket tabut gant unan buanek,
ha na dreuz ket gantañ ar gouelec'h ;
rak evel netra ouzh e zaoulagad eo ar gwad,
hag e-lec'h n'eus ket a skoazell az tiskaro.
- 17 Na guzulia ket gant unan diboell,
rak ne c'hello ket tevel ar gomz.
- 18 Dirak un estrañjour na ra ket kuzhiadenn,
rak ne oarez ket petra a c'hello genel.
- 19 Na zizolo ket da bep den da galon,
ne zegasfe ket warnout a c'hrad-vat.

**9. Darempredoù gant ar merc'hed
ha gant an dud.**

- 1 Na c'hourvenn ket gwreg da askre,
ha na ro ket tu dezhi da zeskiñ droug a-enep dit.
- 2 Na ro ket da ene d'ur vaouez,
gant aon na savfe dreist d'az kalloud.
- 3 N'a ket war arbenn d'ur serc'h,
gant aon da gouezhañ en he rouedoù.

8, 8-9 : kendivizoù, pe : prezegoù
11 : na zalc'h ket penn...pe : na 'n em denn ket a-zirak..
14 : e veno, pe e uhelgarg.

- 4 Na zarempred ket ur ganerez,
gant aon da vezañ tapet en he ardoù.
- 5 Na stag ket da sell war ur plac'h yaouank,
gant aon da vezañ paket en he c'hondaonidigezh.
- 6 Na ro ket d'ar gisti da ene,
gant aon da goll da hêrezh.
- 7 Na sell ket tro-dro dre straedoù ar gêr,
ha na gantré ket en he lec'hioù didud.
- 8 Distro da sell diouzh ur vaouez koant,
ha na daol ket evezh ouzh kened estren ;
gant kened ur vaouez o deus kalz dianket,
ha ganti, evel un tan, e vez enaouet ar garantez.
- 9 Gant ur vaouez dimezet n'azez nepred,
ha n'a ket ouzh taol ganti da evañ gwin,
gant aon na drofe da ene daveti,
ha na linkfes gant da c'hoantegezh betek
ar gollidigezh.
- 10 Na zilez ket ur mignon kozh,
rak unan nevez n'eo ket par dezhañ ;
gwin nevez, mignon nevez :
mar deu da gozhañ, ec'h evi dioutañ gant levenez.
- 11 Na erez ket berzh ar pec'her ,
rak ne oarez ket petra vezo e finvez.
- 12 Na vez ket plijet gant plijadur an difeizidi,
bez soñj ne vezint ket digastiz betek an Ades.
- 13 En em zalc'h pell diouzh an den en deus galloud
da lazhañ, ha n'az po ket da zoujañ rak ar marv ;
mar deuez davetañ, n'a ket da faziañ,
gant aon na lemfe da vuhez (diganit).
Goar emaoût o tremen e-kreiz pechoù
hag o vale war granelloù kêr.
- 14 Hervez da c'halloud, pleustr da amezeion,
ha kuzulia gant ar re fur.
- 15 Gant ar re boellek ra vezo da gendiviz,
ha da holl brezeg gant Lezenn an Uhel-meurbet.
- 16 An dud reizh da vezo da gengouvidi,
hag e doujañs an Aotrou ra vezo da lorc'hentez !
- 17 Dre zorn an arzourion e vez meulet un oberenn,
ha rener ur bobl, gant maz eo fur en e gomzoù
- 18 Doujet en e gêr eo an den latennek,
hag an hini brouezek en e gomzoù a vez kasaet.

9, 4 : na zarempred ket, pe : na zalc' ket gant..
12 : an Ades : lec'h ma vez dalc'het ar re varv (sheol)
13 : war granelloù kêr :lec'h ma vezer dindan biroù an
enebour

10. Ar renerion - Lorc'hentez hag izelegezh.

- 1 Ur rener fur a ro kentel d'ar bobl,
hag aotrouniezh un den poellek a vez divrall.
- 2 Evel rener ur bobl, evel-se e vinistred,
hag evel gouarner ar gêr, evel-se hec'h holl
annezidi.
- 3 Ur roue dizesk a goll e bobl,
hag ur gêr a vez diazezet war speredegezh ar
briñsed.
- 4 E dorn an Aotrou emañ aotrouniezh an douar,
ha lakaat a ray da sevel an (den) talvoudek
e koulz warnañ.
- 5 E dorn an Aotrou emañ berzh-mat an den,
war benn ar skrib e laka e c'hloar.
- 6 Evit gaou ebet na vez kounnaret enep da nesañ,
ha na ra netra gant oberoù a feulster.
- 7 Kasaus dirak an Aotrou hag an dud eo an ourgouilh
hag evito o-daou ez eo fazius an direizhder.
- 8 Ar roueelezh a dremen a vroad da vroad,
en abeg d'an direizhderioù, d'ar feulstedoù ha d'ar
madoù.
- 9 Perak e kemer lorc'h ar pezh n'eo nemet uloc'h ha
ludu, rak e-pad e vuhez e tistaol e ziabarzh
- 10 (Pa vez) hir ar c'hleñved, e ra fent ar mezeg :
hag (an hini) a zo roue hiziv, arc'hoazh a varvo.
- 11 Rak pa vez marv un den, en devez da hêrezh
stlejviled, gouezviled ha preñved.
- 12 Derou brasoni an den eo bezañ distaget diouzh an
Aotrou, ha pa vez pellaet e galon diouzh e Grouer.
- 13 Rak derou ar vrasoni eo ar pec'hed,
an hini en em stag outañ a ra glavian euzhusted ;
dre-se en deus degaset an Aotrou an drougeurioù,
hag en deus erziwezh o diskaret.
- 14 Tronioù ar briñsed en deus an Aotrou diskennet,
ha diazezet en deus ar re habask en o lec'h.
- 15 Gwrizioù ar broadoù en deus tennet an Aotrou,
ha plantet en deus ar re izel en o lec'h.

10, 1 : ur rener, pe : ur barner.

3 : a vez diazezet war, pe : a vez savet gant.

5 : ar skrib (gres.) al lezennataer (heb.)

13 : o diskaret : diskaret al lorc'heion.

- 16 Toleadoù ar broadoù en deus an Aotrou reverzhiet,
hag o distrujet en deus betek diazezoù an douar.
- 17 Dibradet en deus darn anezho hag o distrujet,
ha lemet en deus diwar an douar an eñvor anezho.
- 18 N'eo ket bet krouet ar vrasoni evit an dud,
na gwrez ar gounnar evit bugale ar maouezed.
- 19 Petore gouenn a zo enorus ? gouenn an den.
Petore gouenn a zo enorus ? doujerion an Aotrou.
Petore gouenn a zo dismegus ? gouenn an den.
Petore gouenn a zo dismegus ? ar re a dorr ar
gourc'hemennoù.
- 20 E-touez breudeur, o mestr a vez enoret,
ha doujerion an Aotrou, enoret ouzh e zaoulagad.
- 21 *Derou an degemeridigezh eo doujañs an Aotrou,
met derou an distaolidigezh eo kaleter ha
lorc'hentez.*
- 22 Pijnvidik, brudek pe baour,
o lorc'hentez eo doujañs an Aotrou.
- 23 N'eo ket reizh disprizout ur paour speredek,
ha n'eo ket dleet klodusaat un den pec'her.
- 24 Ar brasañ, ar barner hag ar galloudeg a vez enoret,
met n'eus nikun anezho brasoc'h eget doujer an
Aotrou.
- 25 Ar servijer fur en devo tud dieub ouzh e servijiñ,
hag an den gouizieket ne c'hrozmol ket.
- 26 Na gorigell ket oc'h ober da labour,
na fouge ket e mare da reuz.
- 27 Gwelloc'h eo al labourer en deus puilhder e pep tra
eget an hini a ya gant fouge, hogen hep bara.
- 28 Mab, ro klod gant douster d'az ene,
ha ro dezhañ enor hervez e zellid.
- 29 An hini a bec'h a-enep e ene, piv hen reishaio ?
ha piv a roio gloar d'an hini en em zispriz e-unan ?
- 30 Ur paour a vez enoret evit e skiant,
ur pinvidig a vez enoret evit e binvidigezh.
- 31 An hini enoret er baourentez, na pegement muioc'h
er binvidigezh ?
Hag an hini disprizet er binvidigezh, na pegement
muioc'h er baourentez ?

10, 17 : dibradet, pe : rasket.

11. Arabat fiziout war an neuz.

- 1 Furnez an den izel a sav (dezhañ) e benn, hag a ro dezhañ un azez e-touez ar re vras.
- 2 Na veul ket un den evit e gened, ha na heug ouzh den evit e neuz.
- 3 Bihan eo ar wenanenn e-touez al loend-nij, ha mestr eus an dousterioù eo he frouez.
- 4 Gant ar vantell a zougez n'a ket da fougeal, na da 'n em sevel en deiz a c'hloar, rak burzhudus eo oberoù an Aotrou, ha kuzhet eo e oberoù ouzh an dud.
- 5 Kalz a briñsed o deus azezet war an douar, hag an hini dic'hortoz en deus douget an talgen.
- 6 Kalz a c'halloudeion a zo bet dismeget-meurbet, ha tud illur, deroet etre daouarn reoù all.
- 7 A-raok enklask, na damall ket, imbroud da gentañ ha rebech goude.
- 8 A-raok bezañ selaouet, na respont ket, hag e-kreiz ar c'homzoù, n'a ket da emellout.
- 9 War un dra n'ac'h eus ket ezhomm, arabat tabutal, hag e rendael ar bec'herion, arabat en em luziañ.
- 10 Va mab, na glask ket bezañ war ur bern aferioù, ouzh o liesaat ne vezi ket divlam ; o vont war o lerc'h, n'o dizhi ket, hag o tec'hout ne c'helli ket diflipañ.
- 11 Unan a labour, a boagn hag a hast, ha muioc'h-a-se ez eo bet war-lerc'h.
- 12 Un all a zo lugudus hag ezhomm en deus skoazell, n'en deus ket a nerzh ha chom a ra er c'horkerezh; met daoulagad an Aotrou o deus sellet outañ gant madelezh, hag hen adsavet eus e izelded,
- 13 hag uhelaet e benn ; ha souezhet eo bet diwarnañ kalz a dud.
- 14 Madoù ha gwalloù, buhez ha marv, dienez ha pinvidigezh a zeu a-berzh an Aotrou.
- 15 *Furnez, gouiziegezh hag anaoudegezh al Lezenn a zo a-berzh an Aotrou : karantez ha hentoù an oberoù mat a zo eus e berzh*
- 16 *Diboellegezh ha teñvalded a zo bet krouet evit ar bec'herion, evit ar re a gemer lorc'h gant an droug*

11, 5 : kalz a briñsed (gres.) : kalz a dud izelaet (heb.)

a gosha gant an droug.

- 17 Largetez an Aotrou a chom gant an dud deol, hag e vadelezh a ray berzh da viken
- 18 Unan a zeu pinvidik dre berzh e evezh hag e dostoni, ha setu e lod a c'haredon :
- 19 Pa lavar dezhañ e-unan : "Kavet em eus diskuizh, ha bremañ ec'h an da zebriñ eus va madoù". ne oar ket pegeit amzer a dremenno, hag e lezo e vadoù da reoù all, hag e varvo.
- 20 En em zalc'h gant da emglev ha bev gantañ, ha kosha gant da labour.
- 21 Na souezh ket gant oberoù ar pec'her, bez fiziñs en Aotrou ha kendalc'h gant da drevell, rak aes eo, ouzh daoulagad an Aotrou, pinvidikaat buan hag a-daol-trumm an ezhommeg.
- 22 Bennozh an Aotrou eo garedon an den deol, hag e berr amzer e ra bleuniañ e vennozh.
- 23 Na lavar ket : "Petra am eus ezhomm, ha petore madoù am eus da gaout hiviziken ?"
- 24 Na lavar ket : "A-walc'h am eus, petore droug a c'hoarvezo ganin hiviziken ?"
- 25 Da zeiz an eurvad e tisoñjer an drougeur, ha da zeiz an drougeur ne vez ket soñj eus an eurvad.
- 26 Rak aes eo d'an Aotrou, da zeiz an diwezh, daskoriñ d'an den hervez e hentoù.
- 27 Poan un eurvezh a ra ankouaat an hevoud, hag e termen an den emañ diskuliadur e oberoù.
- 28 A-raok an diwezh na lavar den evurus, rak en e finvez e vez anavezet an den.
- 29 Na zegas ket du-se n'eus forzh piv, rak niverus eo stignoù an toueller.
- 30 Klujar an hemolc'her er gaoued, evel-se kalon al lorc'heg : evel ur spier emañ o c'hedal da gouezhadenn.
- 31 Rak o treiñ ar mad da fall e stign pec'hoù, ha war ar gwellañ traoù e laka dismeg

11, 17 : an dud deol : an dud reizh, ar re a seven al Lezenn

20 : da emglev : an Emglev gant Doue dre al Lezenn.

da labour : seveniñ ar gourc'hemennoù.

28 : en e finvez (heb.) en e vugale (gres.)

- 32 Gant ur fulenn-dan e vez enaouet un tantad,
hag an den pec'her a vez en api a wad.
- 33 Diwall diouzh ar fallakr, rak itrikañ a ra an droug,
gant aon na lakfe warnout un dismegañs peurbad.
- 34 Degemer an estrañjour du-se, hag az tiruilho
en trubuilhoù, hag e lako enep dit tud da di.

12. Keneiled gwir ha diwir.

- 1 Ma rez vad, goar da biv e rez,
hag az po grad evit da vadoberoù.
- 2 Gra vad d'an den deol hag e kavi da c'hopr,
mar n'eo ket eus e berzh, da nebeutañ digant
an Uhel-meurbet.
- 3 N'eus ket eurvad evit an hini a gendalc'h gant an
droug, nag evit an hini na aotren ket aluzen.
- 4 Ro d'an den deol, met na harp ket ar pec'her.
- 5 Gra vad d'an den izel ha na ro ket d'an difeizad ;
dinac'h outañ e vara ha na ro ket dezhañ,
gant aon na zeufe gantañ kreñvoc'h egedout,
rak an daougementad a zroug a gavfes,
evit an holl vad az pefe graet dezhañ.
- 6 Rak an Uhel-meurbet a gasa ar bec'herion,
ha d'an dud difeiz e paeo ar c'hastiz.
- 7 Ro d'an hini mat ha na ro ket d'ar pec'her.
- 8 N'eo ket en eurvad e vez amprouet ur mignon,
nag er gwalleur e vez kuzhet an enebour.
- 9 Pa vez un den en eurvad, e vez e enebourion er
glac'har, hag en e walleur e pella zoken e vignon
diwar e dro.
- 10 Na ro morse da fiziañs d'az enebour,
rak evel an arem o verglañ emañ e fallagriez.
- 11 Ha mar en em ra izel ha mar kerzh daoubleget,
sipa da spered hag en em ziwall dioutañ ;
bez gantañ evel ul lufre melezeour,
ha goar ne zalc'ho ket e vergl da viken.
- 12 N'hen diazez ket ez-kichen,
gant aon n'az tiskarfe evit kemer da lec'h ;
na ra ket un azez dezhañ ouzh da zehou,
gant aon na glaskfe da sez ;
hag a-benn an diwezh e komprenfes va c'homzoù
hag az pefe morc'hed gant va lavarioù.

12, 8 : amprouet : diasur eo an destenn.

- 13 Piv a druezo ouzh un teoger flemmet gant un naer
hag ouzh an holl re a dosta d'ar gouezviled ?
- 14 Evel-se an den a ya davet ur pec'her,
hag a zo mesket en e bec'hedoù.
- 15 Un eurvezh e chomo ganit,
hogen mar brañskellez, ne zalc'ho ket pelloc'h.
- 16 War e vuzelloù en deus an enebour doster,
met en e galon en deus c'hoant d'az stlepel er foz ;
en e zaoulagad en deus an enebour daerou, ha mar kav an tu,
n'en devo ket a-walc'h a wad.
- 17 Mar degouezh warnout gwalleur,
e gavout a ri aze a-raozout,
hag e skeud reiñ skoazell e tapo da seul.
- 18 Horellañ a ray e benn ha stlakañ e zaouarn,
saraç'hañ a ray ur bern ha kemmañ e zremm.

13. Diwall diouzh ar pinvidig hag ar galloudeg

- 1 Neb a stok ouzh ar peg a vez saotret,
ha neb a zarempred ul lorc'heg a zeu hañval outañ.
- 2 Na samm ket ur pouez re bouner evidout,
ha n'a ket da hentiñ kreñvoc'h na pinvidikoc'h
egedout.
Penaos e kejo ar pod-pri gant ar chidhouarn ?
Hemañ a steko, hag egile a vezo freuzet.
- 3 Ar pinvidig en deus graet gaou,
hag eñ eo a zo kounnaret,
ar paour a zo bet gaouet,
hag eñ eo a c'houlenn digarez.
- 4 Mard out spletus, e tenno gounid diwarnout,
ha mar c'hwitez, az tilezo.
- 5 Mar c'h eus (peadra), e vevo ganit,
ha da c'houlonderiñ a ray ha n'en devo ket poan.
- 6 Ezhomm en deus ac'hanout ? da douellañ a ray,
minc'hoarzhin ouzhit ha reiñ dit esper ;
komz brav a ray ouzhit ha lavarout
"Petra ac'h eus ezhomm ?"
- 7 Mezhañ a ray dit gant e festoù,
betek da zibourc'hañ div pe deir gwech ;
ha d'an diwezh e ray goap ac'hanout,
goude-se, ouzh da welout, az tilezo,
hag e benn a horello warnout.
- 8 Bez war evezh, gant aon bezañ touellet,
hag izelaet en arbenn d'az follentez.

12, 18 : horellañ a ray e benn : dre c'hodiserezh

- 9 Mar bevez galvet gant ur galloudeg, en em denn a-dreñv, ha muioc'h -a-se e vezi pedet.
- 10 N'a ket a-lamm, gant aon bezañ diarbennet, na 'n em zalc'h ket re bell, gant aon bezañ ankouaet.
- 11 Na ijin ket komz a-gevatal gantañ, na fiziañ en e bern lavarioù ; rak gant e vern prezegoù ez amprou ac'hanout, hag evel o vousec'hoarzhin e ra arnod warnout.
- 12 Didruez eo an hini na vir ket ar c'homzoù, ha n'esperno ket warnout taolioù na chadennoù.
- 13 Evesha ha diwall mat, rak gant da ziskar, e kerzhez.
- 14 *Pa glevéz se dre da gousk, dihun, da vuhez-pad, kar an Aotrou, hag hen asped evit da silvidigezh.*
- 15 Kement (boud) bev a gar an hini heñvel outañ ha pep den, e nesañ.
- 16 Pep kig en em unvan hervez e ouenn, hag ouzh e genseurt en em stag an den.
- 17 Perak e kenvevfe ar bleiz gant an oan ? Evel-se ar pec'her a-geñver d'an den deol.
- 18 Petore peoc'h etre ar bleizbroc'h hag ar c'hi, ha peseurt peoc'h etre ar pinvidig hag ar paour ?
- 19 Preizh al leoned eo an ezen-gouez er gouelec'h, evel-se e vez ar beorion paskadur ar binvidion.
- 20 Un euzhusted evit al lorc'heg eo an izelidigezh, evel-se eo ar paour un euzhusted evit ar pinvidig.
- 21 Pa vez horellet ar pinvidig, e vez harpet gant e vignoned, met an den izel, pa gouezh, a vez diarbennet gant e vignoned.
- 22 Pa riskl ur pinvidig, e vez kalz ouzh e skorañ, pa lavar sotonioù, e vez reishaet. Unan izel a riskl, hag e vez tamallet, komz a ra ez-poellek, ha ne vez ket roet lec'h dezhañ.
- 23 Ar pinvidig a gomz, hag an holl a dav, hag e brezeg a savont betek an ebroù. Ar paour a gomz, hag e lavaront : Piv eo hennezh ? ha mar asoup, e roont lamm dezhañ.
- 24 Mat eo ar binvidigezh, pa vez hep pec'hed, ha fall ar baourentez, gouez d'an den difeiz.

13, 22 : ne vez ket... dezhañ : ne vez graet van ebet dezhañ
24 : gouez d'an den difeiz (gres.) ; diouzh e rogentez (heb.)

- 25 Kalon an den a gemm e zremm, war well pe war wazh.
- 26 Merk ur galon vat eo un dremm laouen, met kaout krennlavarioù a zo preder gant poan.

14. Hent an eurvad.

- 1 Eürus an den n'en deus ket felladennet gant e c'henou, ha n'eo ket enkrezet gant morc'hed e bec'hedoù.
- 2 Eürus an hini n'eo ket kondaonet gant e ene, ha n'eo ket diskennet eus e esperañs.
- 3 D'un den pizh n'eo ket mat ar binvidigezh, ha d'an den avius, petra a dalv ar madoù ?
- 4 Neb a zastum diwar goust e ene a zastum evit ar re all, ha gant e vadoù e vevo reoù all er pom-padoù.
- 5 An hini a zo fall evitañ e-unan, da biv e vezo mat ? Ne vezo ket dudiet gant e beadra.
- 6 An hini erezus outañ e-unan, n'eus ket gwashoc'h (egetañ), ha sed aze gopr e fallagriezh.
- 7 Ha ma ra vad, dre zisoñj eo e ra, hag erziwezh e tiskouezo e fallentez.
- 8 Fall eo an hini a zo gwarizius e lagad, a zistro e zremm hag a zispriz an dud.
- 9 Lagad ar gwallc'hoanteg n'en devez ket e walc'h gant e lod, an direizhded fallakr a zisec'h e ene.
- 10 Al lagad fall a zo tost war ar bara, ha na n'eus ket war e daol.
- 11 Va mab, diouzh da beadra, gra vad dit da-unan, ha 'an Aotrou profadoù dereat.
- 12 Bez soñj ne zaleo ket ar marv, ha n'eo ket bet diskleriet dit emglev an Ades.
- 13 A-raok mervel, gra vad d'az mignon, ha diouzh da c'halloud, dispak (da zorn) ha ro dezhañ.
- 14 Na ziouer ket un devezh mat, ha na lez ket da dremenn da lod a c'hoant mat.

14, 4 : diwar goust e ene : war bouez diouerñ pep tra.
8 : an dud : g.e.g. an eneoù.

10 : al lagad fall d.l.e. an den erezus, kres.

11 : profadoù dereat : ar profadoù dleet d'an Aotrou.

12 : emglev an Ades : diviz an Aotrou a-fet marv pep den.

- 15 Daoust ha n'eo ket d'un all e lezi (frouezh) da boanioù, ha da drevelloù da vezañ lodennet gant ar sord?
- 16 Ro ha degemer ha tun da ene, rak n'eus ket, en Ades, da glask plijadurezh.
- 17 Pep kig, evel ur pezh-dilhad, a gozha, rak al Lezenn eo, a viskoazh : "Mervel a ri, a-dra-sur !"
- 18 Evel an delienn c'hlas war ur wezenn vodennek -unan a gouezh, un all a vount, evel-se ar rummadoù kig ha gwad : unan a varv, un all a zo o c'heneh.
- 19 Pep oberenn vreinadus a ya da get, hag an oberour a yelo ganti.
- 20 Eürus an den a bleustr war ar Furnez, hag a vreuta gant e speredegezh,
- 21 a brederi war he hentoù en e galon, hag a imbourc'h he sekredoù.
- 22 Mont a ra war he lerc'h evel un hemolc'her, ha war he roudoù e vez war api.
- 23 Sellout a ra dre he fenestroù, ha selaou a ra ouzh he stalafioù.
- 24 Arsav a ra e-kichen he zi, ha sankañ ur pikerom en he mogerioù.
- 25 Stignañ a ra e deltenn en he c'hichen, hag e annez a ra e lojeiz an eurvad.
- 26 Lakaat a ra e vugale en he goudor, ha kampañ a ra dindan he barroù.
- 27 Andoret eo ganti diouzh an tommder, hag en he gloar e ra e chomlec'h.

15. Da bep hini dibab e hent.

- 1 Neb a zouj an Aotrou a ra kement-se, an hini a zo mestr al Lezenn a dapo (ar Furnez).
- 2 Dont a ray war arbenn dezhañ evel ur vamm, hag evel ur wreg gwerchez hen degemero.
- 3 E vagañ a ray gant bara ar skiant, ha dour ar Furnez a roio dezhañ da evañ.
- 4 Eñ a harpo warni ha ne vrallo ket, stagañ a ray outi ha ne vo ket mezhekaet

14 : 16 : tun da ene : diduell da ene.
 28 : e vugale en he goudor (gr) e neizh en he skourrou (heb)
 17 : en he gloar : dindan he gwarez.
 15 , 1 : an hini a zo mestr al Lezenn: evit he seveniñ
 2 : ur wreg gwerchez (gr.) gwrezh e yaouankiz (heb)

- 5 E sevel a ray-hi a-us d'e geneiled, hag e-kreiz ar vodadeg e tigo (dezhañ) e c'henou
- 6 Levez ha kurunenn a joa a gavo, hag un anv peurbad en devoa da hêrezh.
- 7 Ne vezo ket tapet gant an dud diskiant, hag ar bec'herion ne welint ket anezhi.
- 8 Pell emañ diouzh ar lorc'hentez, hag an dud c'haouiat n'o devo ket soñj anezhi.
- 9 Digoulz eo ar veuleudi e genou ar pec'her, rak n'eo ket degaset (dezhañ) a-berzh an Aotrou.
- 10 Rak er Furnez e vez lavaret meuleudi, hag an Aotrou eo a ren anezhi.
- 11 Na lavar ket : "En abeg d'an Aotrou em eus diheñchet", rak ar pezh a gasa, n'hen gra ket.
- 12 Na lavar ket : "Eñ eo en deus va diroudet", rak ezhomm n'en deus ket eus un den pec'her.
- 13 Pep euzhusted a zo kasaet gant an Aotrou, ha n'eo ket karet gant ar re hen douj.
- 14 Eñ, en derou, eo en deus graet an den, hag e lezet en deus e dorn e guzul.
- 15 Mar fell ganit, e viri ar gourc'hemennoù, hag ober fiziañs (ennañ) a zo diouzh da c'hrad.
- 16 Laket en deus dirazout tan ha dour : e-lec'h ma kari ec'h astenni da zorn.
- 17 Dirak an dud emañ ar vuhez hag ar marv, hag ar pezh a blij da bep hini a vezo roet dezhañ.
- 18 Rak bras eo Furnez an Aotrou, kreñv eo e c'halloud ha gwelout a ra pep tra.
- 19 Emañ e zaoulagad war ar re hen douj, hag anavezout a ra holl oberoù an den.
- 20 N'en deus gourc'hemennet da zen bezañ difeiz, na roet da zen an aotre da bec'hiñ.

16. Kastiz ar bec'herion.

- 1 Na c'hoanta ket bugale e-leizh didalvez, ha na vez ket laouen gant mibion difeiz.
- 2 Mar liesaont, na vez ket laouen ganto, mar n'emañ ket doujañs an Aotrou ganto.
- 3 Na vez ket fizius en o buhez, ha na harp ket war o niver ; rak gwell eo unan eget mil, ha mervel hep bugel eget kaout bugale difeiz

16, 3 : na vez ket fizius en o buhez : n'esper ket hir vuhez evito.

- 4 Rak gant un den speredek hepken e vezo poblet ur gêr, met rumm ar re zilezenn a vezo distrujet.
- 5 Kalz traoù evel-se en deus gwelet va lagad, ha kreñvoc'h egeto he deus klevet va skouarn.
- 6 E bodadeg ar bec'herion ez eo enaouet an tan, hag ouzh ur bobl gilpennek ez eo entanet ar gounnar.
- 7 N'en deus ket pardonet d'ar ramzed kozh, o devoa dispac'het en abeg d'o nerzh.
- 8 N'en deus ket espernet ar re a oa gant Lot, en devoa heug outo en abeg d'o brasoni.
- 9 N'en deus ket truezet ouzh ur vroad a gollidigezh ouzh ar re a oa lorc'h enno gant o fec'hedoù,
- 10 na kennebeut ouzh ar c'hwec'h kant mil troadeg o devoa en em strollet e kaleter o c'halon.
- 11 Na pa vefe nemet unan, reut e choug, souezhus eo e vefe lezet digastiz, rak truez ha kounnar ez eus en e gichen, an Aotrou eo a bardon, ha skuilh a ra kounnar.
- 12 Diouzh maz eo bras e drugarez, ez eo bras ivez e ziabennadur, ha barn a ray an den hervez e oberoù.
- 13 Ne dec'ho ket gant e breizh ar pec'her, ha ne vezo ket daleet gortoz an den deol.
- 14 D'an holl drugareziou e ray ul lec'h, ha pep hini a gavo hervez e oberoù.
- 15 *An Aotrou en deus kaletat Faraon, ma n'hen anavezfe ket, evit ma vefe anavezet e oberoù dindan an neñv.*
- 16 *Da bep krouadur ez eo anat e drugarez, hag e sklerijenn han an deñvalijenn en deus rannet da vab-den.*
- 17 Na lavar ket "Kuzhat a rin ouzh an Aotrou, hag eus an nec'h, piv en devoa soñj ac'hanon ? En ur bobl ken niverus ne vezin ket anavezet, rak piv on-me er grouadelezh dreist-muzul ?"

16, 6 : e gounnar : kounnar an Aotrou.
 7 : ar ramzed : Gen. 6, 4
 8 : Lot : Gen. 19.
 9 : ur vroad a gollidigezh : Kenaan.
 10 : 600 000 troadeg : Niv. 14, 22-23.
 11 : en e gichen : e-kichen an Aotrou.
 14 : e ray : (an Aotrou) ul lec'h.

- 18 Sell ! an neñv ha neñv an neñvoù, an islonk hag an douar a vez brallet gant e weladenn.
- 19 A-ser ar menezioù ha diazezoù an douar, pa sell outo, a vez o krenañ gant ar spont.
- 20 Met war an traoù-se ne vez ket ar galon o prederiañ, hag ouzh e hentoù piv a daol evezh ?
- 21 An arnev ivez, ha na wel ket an den, hag an darn vuiañ eus e oberoù a zo kuzhet.
- 22 "Oberoù e reizhded, piv (o) c'hemenn ? pe biv (o) gortoz ? Pell emañ an Emglev"
- 23 An hini dister a spered a soñj kement-se, hag an den diskiant ha trellet ne soñj nemet diotach.
- 24 Selaou ouzhin, mab, ha desk ar ouiziegezh, ha war va c'homzoù bez aketus ez kalon.
- 25 Diskouez a rin gant pouez ar gelennadurezh, ha gant resisted e kemennin ar ouiziegezh.
- 26 Dre ziviz an Aotrou emañ e oberoù adal an derou, hag adal o c'hrouidigezh en deus rannet o lodennoù
- 27 Urzhiet en deus evit bepred e oberoù, hag o bleinerezh evit ar rummadoù ; n'o devez na naon na skuizhder, ha n'eont ket kuit diwar o labourioù.
- 28 Hini ebet n'en deus flastret e nesañ, ha morse ne vezint disensus ouzh e gomz.
- 29 Ha goude-se en deus an Aotrou troet e sell ouzh an douar, hag e leuniet gant e vadoù.
- 30 A bep seurt boudoù bev en deus goloet e c'horre, ha davetañ emañ o distro.

17. Krouidigezh an den.

- 1 An Aotrou en deus krouet an den eus an douar, hag a-nevez e ra dezhañ distreiñ ennañ.
- 2 Deizoù niveret hag amzer dereat en deus roet dezho, hag ivez galloud dezho war draoù an douar.
- 3 Eveltañ e-unan en deus o gwisket a nerzh, ha diouzh e skeudenn en deus graet anezho.
- 4 Laket en deus aon razañ war bep kig, ma vezo mestr war ar gouezviled hag an evned.

16, 18 : an islonk : ar mor bras
 26 : dre ziviz (gr) : dre grouidigezh (heb).a

17, 2 : dezho : d'an dud.
 3 : diouzh e skeudenn : Gen. 1, 26-27
 4 : aon razañ : aon rak an den

- 6 Meiz ha teod ha daoulagad, divskouarn ha kalon evit kompren en deus roet dezho
- 7 A ouiziegezh hag a speredegezh en deus o leuniet ar mad hag ar fall en deus diskouezet dezho.
- 8 Laket en deus e lagad war o c'halonou, da ziskouez dezho braster e oberou ;
- 9 *ha roet lec'h dezho da 'n em fougeal da viken gant e vuzhudoù.*
- 10 hag e Anv a santelezh a veulint, en doare da zanevellañ braster e oberou.
- 11 Ouzhpenn en deus roet dezho gouiziegezh, ha legadet dezho ul Lezenn a vuhez.
- 12 Un Emglev peurbad en deus diazezet ganto, hag e urzhioù en deus diskleriet dezho.
- 13 Meurdez e glod o deus gwelet o daoulagad, ha gloar e vouezh o deus klevet o divskouarn.
- 14 Ha lavaret en deus dezho : "Diwallit diouzh pep direizhded", ha roet gourc'hemenoù da bep hini anezho a-fet an nesañ.
- 15 O hentoù a vez dirazañ dalc'hmat, ne vezont ket kuzhet ouzh e zaoulagad.
- 16 *O hentoù, adal ar yaouankiz, a ya etrezek an droug ha n'hellont ket, e-lec'h o c'halonou mein, ober kalonou kig, rak e lodennadur an douar a-bez da bep broad en deus laket ur rener, met lodenn an Aotrou eo Israel.*
- 17 *Eñ, e gentañ-ganet, e vagon a ra gant e gelenna-durezh, hag en ur lodennañ sklerijenn ar garantez, n'hen dilez ket.*
- 19 O holl oberou a zo evel an heol dirazañ, hag e zaoulagad a vez diastal war o hentoù.
- 20 N'eo ket kuzhet o direizhderioù outañ, hag o holl bec'hedoù a zo dirak an Aotrou.
- 21 *An Aotrou a zo mat hag anaout a ra e grouadur, n'o dilez tamm ebet, met o espern a ra.*
- 22 Aluzen an den a zo evel ur siell evitañ, ha mirout a ra madelezh an den evel an ibil-lagad
- 23 Goude-se e savo hag e rento o c'hont dezho, hag o gopr a baeo dezho war o fenn.

- 17, 6 : kalon : sez ar skiant ha pep obererezh emskiantek
8 : e lagad : ar meiz evit prizañ braster oberou Doue.
10 : e Anv a santelezh : Anv santel Doue.
11 : ul Lezenn a vuhez : ar gourc'hemenoù (Asl. 30, 15
22 : evel ur siell, evel an ibil-lagad : evel traoù a briz

- 24 Hogen d'ar re o devez keuz e ro un distro, ha kennerzhañ a ra ar re a zilez an dalc'husted.
- 25 Distro davet an Aotrou ha dilez ar pec'hedoù, asped dirak e zremm ha distera ar gaou.
- 26 Deus en-dro d'an Uhel-meurbet, ha distro diouzh an direizhded, ha bez kas bras ouzh an euzhusted.
- 27 Piv a veulo an Uhel-meurbet en Ades, e-lec'h ar re vev a zo o tougen bri (dezhañ) ?
- 28 Adal ar marv, pa ne vezer ken, kollet ar veuleudi, neb a zo bev ha yac'h, dezhañ eo meuliñ an Aotrou
- 29 Pegen bras eo madelezh an Aotrou, hag e drugarez e-keñver ar re a zistro davetañ !
- 30 Rak gallout pep tra n'emañ ket en dud, peogwir n'eo ket divarvel mab an den.
- 31 Petra skedusoc'h eget an heol ?
Fallaenniñ a ra koulskoude, met war an droug emañ o poelladiñ ar c'hig hag ar gwad.
- 32 Ensellout a ra armead uhelderioù an neñv, hag an dud ned int holl nemet douar ha ludu.

18. Meurdez ha drugarez an Aotrou.

- 1 An Hini a vev da viken en deus krouet pep tra en ur ser.
- 2 An Aotrou hepken a vezo diskleriet reizh, *ha n'eus ket un all estregetañ.*
- 3 *Sturiañ a ra ar bed gant palv e zorn, ha pep tra a sent ouzh e youl, rak Eñ eo roue pep tra dre e c'halloud, o tistrannañ enno ar re sakr diouzh ar re zisakr.*
- 4 Da zen ebet n'en deus roet (urzh) da embann e oberou ; ha piv a zizoloio e vrasterioù ?
- 5 Galloud e veurdez, piv hen muzulio ?
ha piv en em lakaio da zanevellañ e drugareziou ?
- 6 N'eus netra da zilemel na da ouzhpennañ, ha n'eus tu ebet da ziguzhan meuroberoù an Aotrou.
- 7 P'en devez echu un den, neuze eo e krog, ha pa baouez, neuze e vez en entremar.

- 17, 24 : un distro : an distro a galon davet an Aotrou.
29 : a drugarez, pe : a bardon.
31 : ar c'hig hag ar gwad : an den pec'her gant e wander e c'hoantegezh hag e dechoù fall
32 : armead...an neñv : strolladoù ar stered
18, 4 : da zen... pe, da div en deus...

- 8 Petra eo an den, ha pehini e dalvoudegezh ?
Pehini eo e vad ha pehini e fall ?
- 9 Niver deizioù an den a vez bras p'en devez kant vloaz.
- 10 Un dakenn dour eus ar mor, ur c'hrouanenn, evel-se e nebeut bloavezhioù a-geñver d'ar beurbadelezh.
- 11 Setu perak ez eo divuanek an Aotrou ganto, hag e skuilh warno e drugarez.
- 12 Gwelout ha gouzout a ra pegen reuzeudik eo o finvez, ha dre-se e ra kreskiñ e drugarez.
- 13 Truez an den a vez war e nesañ, met truez an Aotrou a vez war gement kig a zo ; gourdrouz, kenteliañ, kelenn a ra, ha degas en-dro, evel ur mesaer, e dropell.
- 14 Ouzh ar re a zegemer ar gentel en devez truez, hag ouzh ar re a zifrae betek e urzhioù.
- 15 Va mab, gant da vadelezhioù na ra ket mez, ha gant pep donezon, (na ro ket) tristidigezh ar c'homzoù.
- 16 Daoust ha ne ro ket ar c'hlizhenn diskuizh eus ar wrez? Evel-se eo gwelloc'h ur gomz eget un donezon.
- 17 Ne welez ket ez eo dreist ur gomz d'ur roadenn vat An eil hag eben a vez en den madelezh.
- 18 An den diboell a rebech hep karantez, ha donezon ar gourvenneg a ra gouelañ an daoulagad.
- 19 A-raok komz, kemer kelenn, hag a-raok ar c'hleñved, kemer louzoù.
- 20 A-raok ar varn, sell pizh ouzhit da-unan, ha da eur ar weladenn e kavi trugarez.
- 21 A-raok bezañ klañv, en em izela, hag e mare ar pec'hedoù, diskouez da zistro.
- 22 Na harz ket ouzh ur gouestl da vezañ sevenet e koulz ; na c'hortoz ket betek ar marv evit bezañ reishaet.
- 23 A-raok ober ur gouestl, en em brient, ha na vez ket evel un den oc'h amprouiñ an Aotrou
- 24 Bez soñj eus ar gounnar e deizioù an diwezh, hag eus amzer ar c'hastiz, pa zistroio e zremm.

18, 11 : ganto : gant an dud.
16 : ar wrez pe: an avel-skaot
18 : a ra gouelañ : pe : a beurzêv.

- 25 Bez soñj eus amzer an naonegezh en amzer a builhentez, eus ar baourentez hag an dienez en deizioù a binvidigezh.
- 26 Eus ar beure d'an abardaez e kemm an amzer, ha pep tra a zo tremeniat dirak an Aotrou.
- 27 An den fur a vez war evezh e pep tra, hag e deizioù ar pec'hedoù e tiwall diouzh ar mankoù.
- 28 Pep den poellek ac'h anavez ar Furnez hag a ro meuleudi d'an hini a gav anezhi.
- 29 Ar re boellek en o c'homzoù a zo int ivez furion, ha skuilhañ a reont a-builh sturiennoù reizh.
- 30 N'a ket war-lerc'h da c'hoantegezhioù, ha kabestr da zrouk-youloù.
- 31 Mar roez d'az ene seveniñ e wallc'hoantegezh, e ray ac'hanout goapadenn da enebourion.
- 32 Na gemer ket plijadur gant kalz ebatou, n'a ket da `n em stagañ outo.
- 33 Na zeu ket da baouraat o banvezañ gant amprestoù goude n'ec'h eus netra ez yalc'h.

19. Emzalc'h er gomz.

- 1 Ar micherour mezvier ne zeuio ket pinvidik an hini a zispiz an traoù bihan, tamm-ha-tamm a gouezho.
- 2 Ar gwin hag ar merc'hed a ra diankañ an dud poellek, ha dichekoc'h c'hoazh eo an hini en em stag ouzh ar gisti.
- 3 Kontron ha preñved a vezo e hêrezh, hag an ene dichek a vezo rasket.
- 4 An hini a ro buan e fiziañs a zo skañv a galon, hag an hini a bec'h, d'e ene a ra gaou.
- 5 An hini a gemer plijadur en e galon a vezo kondaonet ; *an hini a eneb ouzh ar plijadurioù a gurunenn e vuhez ;*
- 6 *an hini a zalc'h war e deod a vevo didabut,* an hini en deus kas ouzh ar fistilherezh en em denn eus an droug.

18, 29 : skuihañ : g.e.g. glavaiñ
19, 1 : micherour mezvier : heb. an hini a ra se.
4 : d'e ene : d.l.e. d'ezhañ e-unan

- 7 Na adlavar kammed ur gomz,
ha netra n'az po da goll.
- 8 N'he lavar ket d'ur mignon na d'un enebour,
ha mar n'eus ket a bec'hed evidout,
na zezrevell ket anezhi ;
- 9 rak goude da glevout, en em ziwallfe diouzhit,
ha d'an ampoent en defe kas ouzhit.
- 10 Klevet ec'h eus ur gomz ? Ra varvo ganit ;
bez dizaon, ne ray ket dit tarzhañ.
- 11 Diwar neuz ur ger en devez ar sod gwentloù,
evel diwar he c'hrouadur ur vaouez e poan-vugale
- 12 Ur bir sanket e kigenn ar vorzhed,
evel-se ul lavar e kof an diod.
- 13 Goulennata da vignon, marteze n'en deus ket graet
ha mar en deus graet un dra bennak, marteze ne
ray ken.
- 14 Goulennata da nesañ, merteze n'en deus ket
lavaret, ha mar en deus komzet, marteze ne ray
ken.
- 15 Goulennata da vignon, rak alies e vez falstamall,
ha n'a ket da fiziañ en holl lavarioù.
- 16 Emañ o kouezhañ, met n'eo ket a-ratozh,
ha piv n'en deus ket pec'het gant e deod ?
- 17 Goulennata da nesañ a-raok e c'hourdrouz,
ha ro lec'h da Lezenn an Uhel-meurbet,
hep drougiezh.
- 18 *Doujañs an Aotrou eo pennderou an degemer,
met ar Furnez eus e berzh a bourchas e garantez.*
- 19 *Anaoudegezh gourc'hemennou an Aotrou
a zo kelennadurezh a vuhez,
ar re a ra pezh a blij dezhañ a gutuilh (frouezh)
gwezenn an divarvelezh.*
- 20 Pep furnez a zo doujañs an Aotrou,
hag e pep furnez ez eus sevenidigezh al Lezenn
hag anaoudegezh e hollc'halloudegezh.
- 21 *Ar servijer a lavar d'e vestr :Ne rin ket pezh a blij
dit, zoken ma ra goude-se , e feuls e vager.*
- 22 Ha n'eo ket furnez skiant an droug,
ha n'emañ ket ar poell e kuzul ar bec'herion.
- 23 Bez' ez eus un ijin a zo euzhusted,
ha diskiant eo an hini n'en deus ket a furnez.

19, 8 : mar n'eus ket...evidout :mar n'eo ket dleet dit komz.
16 : n'eo ket a-ratozh : g.e.g. n'eo ket a-berzh an ene

- 24 Gwelloc'h eo bezañ disteroc'h dre ar skiant,
ha doujus, eget bezañ dreist dre ar poell,
ha tremen dreist al Lezenn.
- 25 Bez' ez eus un ijin dreist hag a zo direizh,
ha hen-ha-hen a gorvigell evit prouiñ e wir.
- 26 Bez'ez eus un drougoberour o vont krommet gant
ar glac'har, hag e zibarzh a zo leun a widre ;
- 27 kuzhat a ra e zremm hag ober skouarn vouzar,
ha pa ne vez ket eveshaet, e tremen araozout.
- 28 Hag unan, dre zioer a nerzh maz eo harzet da
bec'hiñ, pa gavo an tu, e ray an droug.
- 29 Diouzh e welout, e vez anavezet un den,
diouzh neuz e zremm e vez anavezet an den
poellek;
- 30 gwiskamant un den ha c'hoarzh e zent,
ha kerzhed an den a ro da c'houlzout
ar pezh a zo anezhañ.

20. Frouezh ar Furnez.

- 1 Bez' ez eus teñsador hag a zo digoulz,
hag unan o tevel eo a zo poellek.
- 2 Gwell eo teñsañ eget feulzañ,
3 hag an hini a anzav a zo diwallet diouzh an
izelidigezh.
- 4 Evel c'hoantad an tizog da ziflourañ ur plac'h
yaouank, evel-se an hini (a fell dezhañ) ober
justis dre heg.
- 5 Unan o tevel a vez kavet fur,
hag un all kasaus dre galz fistilherezh.
- 6 Unan a dav dre n'en deus ket a respont,
hag un all a dav dre ma oar ar c'houlz.
- 7 Un den fur a ro peoc'h betek ar poent,
met ar fougeer hag an diboell a dremen anezhañ.
- 8 An hini a gomz re a vezo heuget,
hag an hini a re-aotrounia a vezo kasaet.
- 9 Bez' ez eus berzh er gwalleur evit un den,
ha bez' ez eus gounid en izelidigezh.
- 10 Bez' ez eus donezon ha n'eo ket talvoudus evidout
ha bez' ez eus donezon hag a dalvez dit
daougementad.

20, 6 : ar c'houlz : ar c'houlz mat evit tevel

- 11 Bez' ez eus izelidigezh dre forzh gloar,
ha goude mezhekadur unan a sav e benn.
- 12 Unan a bren kalz gant nebeut,
hag un all a bae anezho seizh gwech re.
- 13 Ar fur a denn outañ karantez gant e gomzoù,
met karadegzhioù ar sodion a ya da goll.
- 14 Donezon an diboell ne dalvezo ket dit,
rak e zaoulagad n'int ket unan, met kalz.
- 15 Nebeut a ro, ha kalz a rebech,
ha digeriñ a ra e c'henou evel un embanner ;
hiziv e prest, hag arc'hoazh ec'h azgoulenn ;
kasaus eo un den evel-se.
- 16 An amoed a lavar : "N'em eus ket a geneil,
ha n'eus grad ebet evit va madoberoù.
- 17 Ar re a zebr va bara ez eo lezirek o zeod".
pet gwech ha pegement e reont goap anezhañ !
- 18 Ur riskladenn war ar pavez a zo gwelloc'h
eget gant an teod ;
ken buan all e teu ar re fall da gouezhañ.
- 19 Un den dic'hrad, ur marvailh digoulz :
e genou an dud dizesk e vez dalc'hmat.
- 20 Eus genou an diod ne vez ket degemeret a sturienn
rak na lavar ket anezhi en he c'houlz.
- 21 Unan a zo miret a bec'hiñ dre davantegezh,
hag en e ziskuizh n'en devez ket a vorc'hed.
- 22 Un all a goll e ene gant ar vezh,
ha dirak un diskiant eo e koll anezhañ.
- 23 Un all, gant ar vezh, a ra promesa d'ur mignon,
hag a ra anezhañ un enebour evit netra.
- 24 Ur c'housi grevus evit un den eo ar gaou,
e genou an dud dizesk e vez dalc'hmat.
- 25 Gwelloc'h eo ul laer eget ur gaouiad diarsav,
met o-daou o devo ar gollidigezh da hêrezh.
- 26 Tech un den gaouiat a zo dizenor,
hag e zismegañs a vez dalc'hmat warnañ.
- 27 Ar fur gant e gomzoù a ra dezhañ e-unan araokaat
hag an den poellek a blij d'ar re vras.
- 28 Neb a labour an douar a uhela e verniad,
hag an hini a blij d'ar re vras
en devo pardon eus e zireizhded.
- 29 Profoù ha donezonoù a zall daoulagad ar furion,
hag evel ur vinell ouzh ar genou,
e lakont harz d'an tamalloù.

- 30 Furnez kuzhet ha teñzor rinek,
peseurt talvoudegezh dezho o-daou ?
- 31 Gwelloc'h eo un den a guzh e sottoni
eget an den a guzh e furnez.
*Gwelloc'h eo habaskted dalc'hus o klask an Aotrou
eget ren e vuhez hep mestr.*

21. Tec'hel diouzh ar pec'hed.

- 1 Va mab, pec'hed ec'h eus ? Na ra ken,
ha goulenn (pardon) evit da vankoù tremenet.
- 2 Evel a-zirak an naer, didec'h diouzh ar pec'hed,
rak mar tostaez, e krogo ennout ;
dent ul leon eo e zent,
o kas ganto buhez an dud.
- 3 Evel ur c'hleze divzremmet eo pep torradur-lezenn,
ar gloazadur anezhi n'en deus ket a bare.
- 4 Spont ha feulster a wast ar binvidigezh,
evel-se e vezo gwastet ti al lorc'hég.
- 5 Pedenn ar paour a ya eus e c'henou
betek divskouarn (an Aotrou),
hag e varnedigezh a zeuio dizale .
- 6 An hini na gar ket ar rebechoù
a zo war roudenn ar pec'her, hag an hini a zouj an
Aotrou a zistro a galon.
- 7 Anavezet a-bell e vez ar parlanter,
met an den poellek a oar pegoulz e vez o risklañ
- 8 An hini a sav e di gant arc'hant ar reoù all
a zo evel o tastum mein evit ar goañv.
- 9 Stoub dastumet eo ur vodadeg a dud dilezenn,
hag o diwezh a vezo flamm an tan.
- 10 Hent ar bec'herion a zo kompez ha divein,
met en e dermen emañ islonk an Ades.
- 11 An hini a vir al Lezenn a vestronia e zoug,
ha termen doujañs an Aotrou eo ar Furnez.
- 12 Ne vezo ket deskoniet an hini n'eo ket akuit,
met bez' ez eus un ampartiz a zo leun a c'hwervoni
- 13 Gouiziegezh ar fur a builh evel ul liñvadenn,
hag e guzul a zo evel un andon a vuhez.
- 14 Diabarzh an diod a zo evel ul lestr freuzet :
gouiziegezh ebet n'eo evit derc'hel.
- 15 Mar klev an den desket ur gomz fur,
e kav mat anezhi hag e laka warni.

- He c'hlevet en deus an den diroll ?
n'he deus ket plijet dezhañ,
hag he distaolet en deus a-drek e gein.
- 16 Prezeg an diod a zo evel ur samm en hent,
met war vuzelloù an den speredek e vez kavet
bourrusted.
- 17 Genou an den poellek a vez klasket er vodadeg,
hag e gomzoù a vez prederiatet er galon.
- 18 Evel un ti dismantret eo ar Furnez evit an diod,
gouiziegezh an dispered eo al lavarioù digempenn
- 19 Hualoù ouzh e dreid eo ar gelennadurezh evit an
droch, hag evel grizilhonoù war e zorn dehou.
- 20 An diod, pa c'hoarzh, a sav e vouezh,
an den akuit, a-vec'h ma vousec'hoarzh goustadik.
- 21 Evel kinkladur aour eo d'an den poellek an deska-
durezh, evel ur gerc'henn ouzh e vrec'h dehou.
- 22 Troad an diod a ya buan en ti,
met an den a skiant-pren en devez douj dirazañ.
- 23 An den diboell, a-dal an nor, a ensell ouzh an ti,
met an den seven en em zalc'h er-maez.
- 24 Diseven eo an den a selaou ouzh an nor,
met an hini poellek a vije karget a vezh.
- 25 Muzelloù ar reoù all a fistilh a bep seurt traoù,
komzoù ar re boellek a vez pouezet war ar valañs.
- 26 E genou an dioded emañ o c'halon,
met kalon ar furion eo o genou.
- 27 Pa villig an den difeiz e eneber,
eñ e-unan eo a villig.
- 28 En em saotrañ e-unan a ra ar flatrer,
ha gant e amezion e vez kasaet.

22. Furnez, sotoni ha mignoniezh.

- 1 Ouzh ur maen priellek eo heñvel al lezireg,
hag an holl a c'hwitell war e zismegañs.
- 2 Ouzh ur beuzel failhañs eo heñvel al lezireg,
neb a dap anezhañ a hej e zorn.
- 3 Mez un tad eo bezañ laket er bed ur mab dizesk,
met ur verc'h a zeu er bed evit e vezhekadur.
- 4 Ur verc'h poellek he devo da hêrezh ur pried,
met an hini vezhekaus a ray glac'har he zad.

21, 25 : ar reoù all, pe : ar re deodek.

26 : d.l.e.unan a gomz hep preferiañ, egile a boellad
a-raok komz

- 5 Un divergondez a ra mez d'he zad ha d'he fried,
ha ganto o-daou e vezo disprizet.
- 6 Sonadeg ar c'hañvoù eo ur prezeg digoulz,
met skourjez ha kastiz a zo e pep mare Furnez.
- 7 *Ar vugale o deus bevañs hag a ren ur vuhez vat
a guzh orin uvel o c'herent;*
- 8 *ar vugale disprizus gant o lorc'h ha savet fall
a vastar o uhelouenn.*
- 9 Adpegañ un darbod eo kelenn un darsod,
dihunañ ur c'houzker eus e voritellerezh.
- 10 Divizout gant ur moreder eo divizout gant un diod;
d'an diwez e lavaro : "Petra 'zo ?"
- 11 Gouel war unan marv, rak kuitaet en deus ar
sklerijenn, ha gouel war unan sod, rak kuitaet
en deus e skiant-vat.
Gouel plarikoc'h war unan marv, rak kavet en deus
diskuizh, met buhez ar sod a zo gwashoc'h eget ar
marv.
- 12 Kañvoù unan marv a bad seizh deiz,
re an diod hag an difeiz a bad holl deizioù o buhez
- 13 Gant unan diboell na lavar ket re a gomzoù,
ha n'a ket davet un den dispered :
en em ziwall dioutañ, gant aon da gaout kerse,
ha da vezañ saotret o stekiñ outañ ;
distro dioutañ hag e kavi diskuizh,
ha ne vezi ket brellet gant e zibellegezh.
- 14 Petra a zo pounneroc'h eget plom ?
ha pe anv dezhañ, mar n'eo ket an diod ?
- 15 Traezh, holen ha tolzenn houarn
a zo aezetoc'h da zougen eget un den dispered.
- 16 Frammadur ur c'hoadaj liammet evit ur savadur
ne vezo ket diempret gant ur c'hren-douar :
evel-se ar galon startaet en ur mennad youlek
ne vezo ket strafuilhet war an taol.
- 17 Ur galon diazezet war ur-menez a skiant
a zo evel induadur traezh war ur voger lufr.
- 18 Peulgaeoù lec'hiet war an uhelder a-dal d'an avel
ne zalc'hint ket ; evel-se ur galon laosk
gant ur mennad amoet ne zalc'ho dirak aon ebet
- 19 An hini a sko gant ul lagad a ra dont an daeroù,
hag an hini a sko gant ar galon a lak a-wel an
trivliad.
- 20 Neb a daol ur maen war an evned
a ra dezho tec'hel, ha neb a gunujenn e vignon
a freuz ar vignoniezh.

- 21 War ur mignon ec'h eus dic'houinet ar c'hleze ?
na zic'hoanag ket, rak un distro a zo.
- 22 War ur mignon ec'h eus digoret da c'henou ?
bez dizaon, rak un adunvanidigezh a zo.
met dismegañs ha lorc'hentez ha diskuliadur
ur sekred, ha taol ganas, gant kement-se
e tec'ho pep mignon.
- 23 Dalc'h da fiziañs en e baourentez gant da nesañ
evit kaout da walc'h gantañ en e verz-mat ;
en amzer an enkreuz chom gantañ
en doare da vezañ kenhêr gantañ en e hêrezh.
- 24 A-raok an tan e vez aezhenn ar fornez ha moge-
denn : evel-se a-raok ar gwad e vez kunujennoù.
- 25 Ne vezin ket mezhus o warezañ ur mignon,
ha ne guzhin ket a-zirazañ ;
- 26 ha ma c'hoarvez droug ganin en abeg dezhañ,
an holl re a glevo en em zivallo dioutañ.
- 27 Piv a lako gwardoniezh ouzh va genou ;
hag ouzh va muzelloù ur siell dereat,
ma na gouezhin ket en abeg dezho,
ha na vezin ket kollet gant va zeod ?

23. Pedenn - Ledouedoù - Orged.

- 1 Aotrou, Tad ha Mestr va buhez,
n'am dilez ket en o mennad ;
n'am lez ket da gouezhañ en abeg dezho.
- 2 Piv a lakaio war va soñjoù ar skourjez,
ha war va c'halon kastiz ar Furnez,
ma vezint dizamant ouzh va faziou,
ha ma na lezint ket da dremen o mankoù ?
- 3 Evit na liesaio ket va faziou,
na fonnusaio ket va fec'hedoù,
na gouezhin ket dirak va enebourion ;
ha na laouenaio ket diwarnon va enebour !
- 4 Aotrou, Tad ha Doue va buhez,
na ro ket din rogentez an daoulagad,
ha distro diouzhin ar c'hoantegezh.
- 6 C'hoantegezh ar c'hig ha darempredoù ar c'horf
gant na dapint ket ac'hanon, ha n'am dero ket
d'ar c'hoant dieleveziek.

22, 27 : dereat, pe : evezhiak.

23, 1 : o mennad...en abeg dezho : mennad ar muzelloù.

2 : o mankoù : mankoù va soñjoù ha va c'halon

- 7 Selaouit, bugale, kelennadur ar genou ;
an hini hen mir ne vezo ket tapet.
- 8 Gant e vuzelloù e vez paket ar pec'her,
kunujenner ha lorc'heg a vez laket da gouezhañ
ganto.
- 9 Na voaz ket ouzh al ledoued da c'henou,
ha na gustum ket da envel ar Sant.
- 10 Rak evel ur mevel, aterset dizehan,
na 'n em denno ket dic'hloaz,
evel-se an hini a dou hag a lavar an Anv dalc'hmat
ne vezo ket glan a bec'hed.
- 11 An den liestouer a vez karget a zireizhded,
ha ne bellaio ket ar skourjez eus e di ;
mar felladenn, e bec'hed a vezo warnañ,
mard eo gant dispriz, en deus pec'het div wech,
mar en deus touet en aner, ne vezo ket reishaet,
rak leuniet e vezo e di a wallreuzioù.
- 12 Bez' ez eus un doare-komz keveratet gant ar marv
gant na vezo ket kavet e hêrezh Yakob !
rak diouzh an dud deol (e tle) kement-se holl
chom pell, gant na vezint ket o torimellat er
pec'hedoù !
- 13 Na voaz ket da c'henou ouzh an disevender
divalav, rak bez' ez eus ennañ ur gomz a bec'hed.
- 14 Bez soñj eus da dad hag eus da vamm,
pa vezez azezet e-touez ar re vras,
gant aon da 'n em ankouaat dirazo
ha da amodiñ dre voaz,
hag az pefe c'hoant da nannbout ganet,
hag e villigfes deiz da c'hanedigezh.
- 15 Un den boazet ouzh ar c'homzoù a gunujenn
ne vezo morse deskoniet en e holl zeizioù.
- 16 Daou rummad a vez leun a bec'hedoù,
hag an trivet a sach ar gounnar :
- 17 Ur c'hoantegezh wrezus evel un tan leskidik
ne vezo ket mouget kent bezañ peurlasket ;
an den orgeder en e gorf a gig
n'ehano ken na vezo enaouet an tan ;
d'an den orgeder ez eo mat pep bouetaj,
ne zistano ket, kent bezañ marv.

23, 12 : keveratet gant ar marv, pe : gwisket a varv.

13 : ur gomz a bec'hed, pe : un abeg, un elfenn a bec'hed

- 18 An den a dreuztremen war e wele en ur lavarout ennañ e-unan : "Piv am gwelo ? Teñval eo en-dro din, hag ar mogerioù a zo ouzh va c'huzhat, ha n'eus den evit va gwelout : petra a zoujfen ? Eus va fec'hedoù n'en devo ket soñj an Uhel-meurbet"
- 19 Daoulagad an dud eo e aon, ha ne oar ket emañ daoulagad an Aotrou, dek mil gwech skedusoc'h eget an heol, o sellout ouzh hentoù an dud, hag o verzout betek al lec'hioù kuzhet.
- 20 A-raok bezañ bet krouet, e oa anavezet an holl draoù gantañ, hag en hevelep doare goude bezañ bet peurc'hraet.
- 21 An den-se a vezo kastizet war leurennoù ar gêr, hag e-lec'h na oa ket en-gortoz, e vezo paket.
- 22 Kemend-all evit ar wreg a zilez he gwaz, hag a c'han dezhañ hêr diwar unan all.
- 23 Rak da gentañ, he deus disantet ouzh Lezenn an Uhel-meurbet, d'an eil he deus felladennet a-enep he fried, d'an trede he deus graet avoultrezezh en orgederezh, hag he deus ganet bugale eus un den estreget (he gwaz).
- 24 Hec'h-unan e vezo degaset dirak ar gevredigezh, ha war he bugale e vezo ur weladenn...
- 25 Ne vezo ket lezet he bugale d'ober gwizioù, hag he barroù ne zougint ket frouezh.
- 26 Lezel a ray d'ar vallozh an eñvor anezhi, hag he dizenor ne vezo ket diverket.
- 27 Hag e ouezo ar re a vano n'eus netra gwelloc'h eget doujañs an Aotrou, ha n'eus netra c'hwekoc'h eget seveniñ gourc'hemenoù an Aotrou.

24. Meuleudi ar Furnez hag al Lezenn.

- 1 Ar Furnez a ra he meuleudi hec'h-unan, hag e-kreiz he fobl e ra he c'hlod.
- 2 E kevredigezh an Uhel-meurbet e tigor he genou, ha dirak e c'halloud e ra he c'hlod.
- 3 "Me a zo deuet eus genou an Uhel-meurbet, hag evel ur goabrenn em eus goloet an douar.

24, 2 : e kevredigezh an Uhel-meurbet, d.l.e. en Israel, kevredigezh ar Sent

- 4 Me, en uhelderioù em eus stignet va zeltenn, ha va zron, war ur peul-koumoul.
- 5 Kelc'henn an neñv em eus graet va-unan an dro anezhi, hag e kondon an islonkoù em eus baleet.
- 6 War donnoù ar mor ha dre-holl war an douar, war bep pobl ha war bep broad em eus bet beli.
- 7 Etrezo holl em eus klasket un diskuizh, hag en hêrezh pehini ober va annez.
- 8 Neuze en deus roet urzh din Krouer an holl draoù, hag an Hini en deus va c'hrouet en deus arsavet va zltenn ha lavaret : "E Yakob stign da deltenn, hag en Israel ra vezo da hêrezh !"
- 9 A-raok ar c'hantvedoù adal an derou en deus va c'hrouet, ha betek ar c'hantvedoù n'ehanin ket.
- 10 En deltenn santel em eus lidet dirazañ, hag evel-se, e Sion, em eus graet va annez.
- 11 Er Gêr muiañ-karet ivez en deus graet din arsav, hag e Yerousalem emañ va aotrouniezh.
- 12 Gwriennet em eus en ur bobl uhel-vrudet, e lodenn an Aotrou, en e hêrezh.
- 13 Kresket em eus evel ur sedrezenn war al Liban, hag evel ur siprezenn war venezioù an Aermon.
- 14 Evel ur balmezenn em eus kresket en En-gadi, hag evel plantennoù-roz e Yeric'ho, evel un olivezenn gaer er gompezenn, ha kresket em eus evel ur blatanenn.
- 15 Evel kinamona ha draeneg frondus em eus roet c'hwez-vat, evel mir eus an dibab em eus roet frond c'hwek, evel galbanom, oniks ha stakt, evel moged an ezañs en Deltenn.
- 16 Me, evel an dourmantinenn em eus ledet va barroù ha va skourroù a zo skourroù a c'hloar hag a c'hras.
- 17 Me, evel ar winienn em eus graet bountañ bourrusted, ha va bleuñv a zo frouezh a c'hloar hag a binvidigezh.
- 18 *Me a zo mamm d'ar garantez kaer ha d'an doujañs, d'an anaoudegezh ha d'an esperañs santel : roet on enta d'am holl vugale, a-vepred, d'ar re a zo galvet gantañ.*
- 19 Deuit davedon, c'hwia a zo ouzh va c'hoantaat, ha bezit ho kwalc'h eus va frouezh.
- 20 Rak va eñvor a zo c'hwekoc'h eget ar mel, ha va hêrezh, eget un direnn-vel.
- 21 Ar re am debr o devo c'hoazh naon, hag ar re am ev o devo c'hoazh sec'hed.

- 22 An hini am selaou n'en devo ket mez, hag ar re a labour ganin ne bec'hint ket".
- 23 Kement-se holl, sed levr Emglev an Doue uhel-meurbet, al Lezenn en deus kemennet dimp Moses., evel hêrezh evit bodadegoù Yakob.
- 24 *Na baouezit ket da vezañ kreñv en Aotrou, en em stagit outañ en doare m'ho startaio ; an Aotrou hollc'halloudek eo an Doue unel, ha n'eus ket a salver estregetañ.*
- 25 Leuniañ a ra ar Furnez evel ar Pishon, hag evel an Tigris e deizioù ar frouezh kentañ ;
- 26 leun eo a skiant evel an Euftrat, hag evel ar Yordan e deizioù an east ;
- 27 bouilhañ a ra an deskadurezh evel ar Stêr, hag evel ar Gihon e deizioù ar vendem.
- 28 N'en deus ket ar c'hentañ he feuranavezet, ha n'en deus ket an diwezhañ he dizoloet.
- 29 Rak brasoc'h eget ar mor eo he meiz, hag he mennad, eget an islonk-meur...
- 30 Ha me, evel ur c'hanol (o tont) eus ar stêr, evel un dourbont ez on aet d'ul liorz.
- 31 Lavaret em eus : "Douarañ a rin va frouezheg, mezviañ a rin va bleuñveg". Ha setu deuet va c'hanol da vezañ stêr, ha va stêr da vezañ mor.
- 32 Diskleriañ a rin c'hoazh va c'helennadurezh evel tarzh-an-deiz hag he diskouez betek er pellder.
- 33 Skuilhañ a rin c'hoazh va deskadurezh evel un diouganadenn, hag he lezel d'ar rummadoù da zont
- 34 Gwelit, n'eo ket evidon hepken em eus poaniet, met evit an holl re ouzh he c'hask.

25. Traoù plijus ha traoù displijus d'ar Furnez.

- 1 Gant tri zra en em fichaén hag en em ran kaer dirak an Aotrou ha dirak an dud : kenunvaniezh etre breudeur ha mignoniezh etre amezeion, ha gwreg ha gwaz oc'h en em glevout.
- 2 Met tri seurt (a dud) en deus kas outo va ene, hag ez on drouklaouen gant o buhez :

24, 25 : Pishon...stêrioù an Eden (Gen. 2, 11-14).
27 : ar Stêr, d.l.e. an Nil, ha nann ar sklerijenn (grs.)
28 : ar c'hentañ...an diwezhañ, d.l.e. an holl dud

- ur paour lorc'hus hag ur pinvidig gaouiat, hag ur c'hoziad avoultrer, kollet e skiant gantañ.
- 3 E-pad da yaouankiz n'ec'h eus ket dastumet, ha penaos e rafes da gaout e-pad da gozhni ?
- 4 Pegen kaer d'ar blev gwenn (gouzout) barn, ha d'ar gozhidi, kuzuliañ !
- 5 Pegen kaer furnez ar re gozh, ha d'an dud vrudet, meizerezh ha kuzulierezh !
- 6 Kurunnenn ar gozhidi eo ar skiant-prenañ, hag o lorc'hentez, doujañs an Aotrou.
- 7 Nav zra a gavan eürus, d'am soñj, em c'halon, hag un deket a lavarin gant va zeod : un den a vez laouen gant e vugale, an hini, hag eñ bev, a wel diskar e enebourion.
- 8 Eürus an hini a zo dimezet gant ur wreg speredek, hag an hini n'en deus ket risklet gant e deod, hag an hini n'en deus ket servijet ur mestr dizellezek anezhañ e-unan.
- 9 Eürus an hini en deus kavet evezhiegezh, hag an hini he diskleir ouzh divskouarn selaouerion
- 10 Pegen bras an hini en deus kavet ar Furnez ! met n'eo ket dreist an hini a zouj an Aotrou.
- 11 Doujañs an Aotrou a zo dreist da bep tra, an hini a zalc'h anezhi, ouzh piv e geñveriañ ?
- 12 *Doujañs an Aotrou eo derou e garantez, met ar feiz eo derou ar stagellañ outañ.*
- 13 An holl c'hloazioù, met nann gloaz ar galon ! An holl fallonioù, met nann falloni ur vaouez !
- 14 An holl zrougeurioù, met nann drougeur a-berzh kasaerion, an holl gastizoù, met nann kastiz a-berzh enebourion !
- 15 N'eus ket gwashoc'h binim eget binim un naer, ha n'eus ket gwashoc'h ernez eget ernez ur vaouez
- 16 Gwelloc'h eo ganin bezañ o chom gant ul leon pe un aerouant, eget o chom gant ur vaouez fallakr.
- 17 Drougiezh ur vaouez a gemm he neuz hag a deñvala he dremm evel un arzh.
- 18 Mont a ra he gwaz da azezañ e-touez e amezeion, hag en desped dezhañ e skuilh daeroù c'hwerv.

25,3 : dastumet : nann madoù, met ar mad dreist, ar Furnez.
14 : kastizoù, pe : dialoù.
15 : binim, ha nann penn (grs.)
ernez ur vaouez, ha nann ernez un enebour (grs.)
18 : en desped dezhañ, pe : ouzh e selaou

- 19 Bihan eo pep fallentez e-kichen fallentez ur vaouez, tonkad ar pec'her da gouezho warni !
- 20 Ur grapenn draezhek dindan treid ur c'hozhiad, evel-se ur wreg latennek evit un den sioul.
- 21 N'a ket da gouezhañ dirak kened ur vaouez, na da gaout c'hoantegezh evit ur vaouez.
- 22 Kounnar, dismegañs ha mezhegezh bras, pa vez ur vaouez oc'h ober bevañ he gwaz.
- 23 Kalon displeberet ha dremm voulbennek, ha gouli kalon eo (labour) ur vaouez fallakr ; daouarn o fatañ ha daoulin o laoskaat, (sed labour) an hini na ra ket eürus he den.
- 24 Dre ur vaouez en deus deraouet ar pec'hed, hag en abeg dezhi eo e varvomp holl.
- 25 Na ro d'an dour toull-digor ebet, na d'ar vaouez fallakr, frankiz da gomz.
- 26 Mar ne gerzh ket dindan da zorn, distag-hi diouzh da gorf.

26. Gwreg fallakr ha gwreg a-zoare.

- 1 Eus ur wreg mat, eürus ar gwaz : niver e zeizioù a vezo doubl !
- 2 Ur wreg kalonek a laouena he gwaz, hag e vloavezhioù a leunio a beoc'h.
- 3 Ur wreg mat a zo ul lodenn vat, al lodenn a vez roet d'ar re a zouj an Aotrou.
- 4 Pinvidik pe baour, e galon a vez eürus, hag e pep degouezh e vez laouen e zremm.
- 5 Rak tri zra he deus aon va c'halon, ha dirak ar pevare e c'houlennan truez : droukprezegenn ur gêr, ha tolpad an engroez, hag ur falstesteni, traoù gwashoc'h holl eget ar marv.
- 6 Rann-galon hag azrec'h, ur vaouez oc'h ereziñ ur vaouez all, ha gwalenn an teod he deus he lod e kement-se holl.
- 7 Ur yev ejened horjellet eo ur wreg fallakr, he c'hemer
- 8 (Abeg) a vuanegezh bras eo ur wreg mezvierez, ne vezo ket evit kuzhat he gwallvuhezegezh.
- 9 Dirollerezh ur vaouez, gant divergontiz an daou-lagad, ha gant he malvennoù e vez anavezet.

26, 4 : e galon : kalon an hini a zouj an Aotrou

- 10 War ur verc'h diemzalc'h gra gwardoniezh start, gant aon na rafe he gounid gant da laoskentez.
- 11 En em vir diouzh al lagad dichek, ha na vez ket souezhet mar degas pec'hed warnout.
- 12 Evel ma tigor ur beajour sec'hedek e c'henou, ha ma ev eus kement dour a gav, a-dal da bep ibilh ec'h a da azezañ, ha dirak ur bir e tigor he c'hlaouier.
- 13 Kened ur vaouez a zudi he gwaz, hag he chemet a sasun e eskern
- 14 Un donezon digant an Aotrou eo ur wreg didrouz, ha n'eus ket par d'un ene savet mat.
- 15 Gras ar grasoù eo ur wreg eleveziek, na n'eus ket a bouez dellezek eus un ene trec'h d'e youloù.
- 16 Un heol o sevel en uhelderioù an Aotrou eo kened ur vaouez vat en urzh vat he zi.
- 17 Ur c'houlouenn o skediñ war ar c'hantolor sakr, evel-se kaerder un dremm war ur c'horfadur serzh.
- 18 Peulioù aour war un diazez arc'hant, evel-se divhar kenedus war seulioù postek.
- 19 *Mab, mir er yec'hed da oad flour, ha na ro ket d'an estrenion da nerzh.*
- 20 *Goude bezañ klasket er blaenenn a-bezh un dachenn douar mat, had da had-te en ur fiziout ez uhelouenn.*
- 21 *Evel-se e treistbevo da c'hrouadurioù, hag e fougeint o kaout frankiz ur ouenn uhel.*
- 22 *Ur vaouez c'hopraet a vezo sellet evel ur skopadenn met unan dimezet, evel un tour a varv evit ar re a ya ganti.*
- 23 *Ur vaouez difeiz a vezo roet evel lod d'an dilezenn met unan deol a vezo roet da neb a zouj an Aotrou.*
- 24 *Ur vaouez divezh a dremen he buhez en dizenor, met ur verc'h eleveziek a vezo emzalc'hus zoken gant he gwaz.*
- 25 *Ur vaouez dichek a vezo sellet evel ur c'hi, met an hini he deus elevez a zoujo an Aotrou.*
- 26 *Ur vaouez a enor he gwaz a seblanto fur d'an holl, met an hini hen dizenor a vezo sellet gant an holl evel difeiz en he lorc'hentez. Eus ur wreg mat eürus ar gwaz, rak niver e vloavezhioù a vezo doubl.*
- 27 *Ur vaouez safarus ha fistilherez a vezo sellet evel un drompilh da gas kuit an enebourion ;*

kement den a zo heñvel outo

a dremeno e vuhez e reverzhioù ar brezel.

- 28 A-fet daou dra he deus glac'har va c'halon,
hag a-fet an trede e teu ennon kounnar :
un den a vrezel o tioueriñ en dienez,
ha tud a spered distaolet gant dispriz ;
an hini a zeu en-dro eus ar reizhded d'ar pec'hed
emañ an Aotrou ouzh e brientiñ evit ar c'hleze.
- 29 Diaes eo d'ur marc'hadour diwall diouzh ar fazioù,
ha d'ur c'henwerzher bezañ didamall a bec'hed.

27. Koñvers - Reizhded - Lealded.

- 1 Dre garantez an arc'hant ez eus kalz o pec'hiñ,
an hini a glask pinvidikaat a zistro e lagad.
- 2 E-kreiz juntoù ar vein e vez sanket un ibilh,
hag e-kreiz gwerzh ha pren en em sil ar pec'hed.
- 3 An hini na 'n em zalc'h ket gant evezh e doujañs
an Aotrou, a-barzh nemeur e kouezho e di en e
boull.
- 4 Pa vez hejet ar c'hrouer e van al lostachoù,
evel-se, skubadur an den en e brezegoù.
- 5 Listri ar poder a vez amrouet er forn,
hag amrou an den a zo en e gendiviz.
- 6 Frouezh ar wezenn a ziskouez an dachenn labou-
ret, evel-se komzoù an arguzenn, kalon an den.
- 7 A-raok e brezegenn, na veul ket an den,
rak eno emañ amrou an dud.
- 8 Mar heuilhez ar reizhded, he zapout a ri,
hag he fourc'hañ evel ur sae a c'hloar.
- 9 An evned a ra diskuizh gant ar re heñvel outo,
hag ar wirionez a zistro gant ar re a seven anezhi.
- 10 Al leon a vez o c'hedal e breizh,
evel-se ar pec'hed, war c'hed ar re a seven
direizhded.
- 11 Prezeg an den deol a vez dalc'hmat furnez,
met an diboell a vez o kemm evel al loar.
- 12 E-kreiz an dud diskiant, mir evidout da amzer,
met e-touez ar re speredek, kendalc'h (ganto).
- 13 Prezeg an dioded a vez kasaus,
hag o c'hoarzh, en dirollerezh ar pec'hed.

27, 1 : a zistro e lagad : diouzh an doujañs da Zoue ha d'e
Lezenn

2 : en em sil : g.e.g. : en em vrev

- 14 Komz al liestouer a stign ar blev,
hag e dabut a stouv an divskouarn.
- 15 Skuilherezh gwad eo rendael al lorc'heion,
hag o salmenn a zo poanius da glevout.
- 16 An hini a ziskuilh sekredoù a zistruj ar fiziañs,
ha ne gav ken ur mignon evitañ e-unan.
- 17 Kar da vignon ha bez leal gantañ,
met mar diskuliez e sekredoù, na red ket war e
lerc'h,
- 18 rak evel m'en deus kollet un den an hini a zo marv
evel-se ec'h eus distrujet mignoniezh da nesañ,
- 19 hag evel un evn ac'h eus lezet da vont kuit eus
da zorn, evel-se ec'h eus lezet da dec'hout da
nesañ, ha n'hen tapi ken.
- 20 N'a ket war e lerc'h, rak re bell emañ,
hag aet eo kuit evel ur c'hazelenn diouzh ar roued.
- 21 Rak ur c'hloazadenn a vez lienet,
ha goude kunujenn ez eus adunvanidigez'h,
met an hini en deus diskuliet sekredoù
n'en deus ken esper.
- 22 An hini a wign e lagad a zo oc'h itrikañ droug,
ha n'eus den evit e zistreiñ dioutañ.
- 23 Ouzh da zaoulagad ez eo bamet,
hag ouzh da gomzoù ez eo bamet,
met da c'houde e kemm e gomz,
ha gant da lavarioù e ra un antell.
- 24 Kalz traoù a gasaan, met netra kement hag eñ,
an Aotrou ivez en deus kasoni outañ.
- 25 An hini a vann ur maen ouzh krec'h a vann war e
benn, hag un taol ganas a genlodenn ar gloazioù.
- 26 An hini a doull ur foz a gouezho e-barzh,
hag an hini a stign ur roued a vezo paket enni.
- 27 An hini a ra an droug, warnañ e tistroio a-ruilh,
ha ne ouio ket a belec'h e teu dezhañ.
- 28 Flemm ha salmenn gant al lorc'heg,
met ar c'hastiz, evel ul leon, a zo ouzh e c'hedal
- 29 Er roued e vezo paket ar re a vez laouen
gant diskar an dud deol,
hag ar boan o c'huzumo a-raok o marv
- 30 Droukrañs ha kounnar, setu c'hoazh traoù euzhus,
hag an den pec'her a zo, mestr enno.

27, 14 : e dabut : o zabut (gres.) : tabut an douerion.

16 : evitañ e-unan : g.e.g. : evit e ene

28. Pardon - Tabutoù - Lañchenn.

- 1 An hini a glask dial a gavo dial an Aotrou,
hag (Eñ) a viro (ar gont) strizh eus e bec'hedoù.
- 2 Pardon e zireizhderioù d'az nesañ,
ha neuze, pa bedi, e vezo pardonet da bec'hedoù.
- 3 Un den a vir ernez ouzh un den (all),
hag a c'houlenn ar pare digant an Aotrou ?
- 4 Ouzh un den heñvel outañ n'en deus ket truez,
hag evit e bec'hedoù emañ oc'h aspediñ?
- 5 Eñ, hag a zo kig, a vir droukrañs,
piv a bardonfe e bec'hedoù ?
- 6 Bez soñj eus an diwezh, ha paouez da gasaat,
eus ar breinadur hag eus ar marv,
ha dalc'h d'ar gourc'hemennoù.
- 7 Bez soñj eus ar gourc'hemennoù,
ha na zalc'h ket drougiezh ouzh da nesañ,
hag eus Emglev an Uhel-meurbet,
ha lez a-gostez ar fazienn.
- 8 Pella diouzh ar rendael hag e tigreski da bec'hed,
rak an den buanek a entan an tabut,
hag an den pec'her a drefu mignoned,
hag a daol disranniez e tre tud o vevañ e peoc'h.
- 10 Hervez koad an tan, diouzh-se e vez entanet,
ha diouzh ma vez aheurtet an tabut, e vez o
flammañ ;
hervez nerzh an den e vez ivez e vuanegzh,
hag hervez e binvidigezh e sav e gounnar.
- 11 Ur rioterezh trumm a enaou un tan,
hag ur rendael o fougasiñ a skuilh gwad.
- 12 Mar c'hwezhez war ur fulenn, ec'h entano,
ha mar tufez warni, e varvo ;
hag an daou dra a zeu eus da c'henou.
- 13 Ar c'huzhuliker hag an daoudeodeg, millig-int !
rak kalz, a veve e peoc'h, o deus kollet.
- 14 An teod tridoubl en deus horellet kalz,
hag o disrannet a vroad da vroad,
ha distrujet kêrioù mogeriet,
ha diskaret tiez ar re vras.
- 15 An teod tridoubl en deus argaset maouezed
kalonek, ha lemet diganto (frouezh) o labourioù.

28, 3 : ar pare : diouzh e bec'hedoù.

13 : ar c'huzhuliker, pe : ar flatrer.

14 : an teod tridoubl : d.l.e. an divruder, ar falstamaller.

- 16 Neb a daol evezh outañ ne gavo ken a ziskuizh
ha ne vezo ken o chom e savete.
- 17 Un taol skourjez a ra ur brondudur,
met un teodad a dorr an eskern.
- 18 Kalz a zo kouezhet dindan lemm ar c'hleze,
met nann evel ar re gouezhet en arbenn d'an teod.
- 19 Eürus an hini a zo diwallet dioutañ,
an hini n'eo ket tremenet dindan e ernez,
an hini n'en deus ket stlejet e yev,
ha n'eo ket bet erjet gant e botailhoù.
- 20 Rak e yev a zo ur yev-houarn,
hag e chadennoù, chadennoù arem.
- 21 Ur gwall varv eo ar marv drezañ,
ha gwelloc'h eo an Ades egetañ.
- 22 N'en devo ket a grog war an dud deol,
hag en e flammoù ne vezint ket losket.
- 23 Ar re a zilez an Aotrou a gouezho en e zalc'h,
ha dêviñ a ray enno ha ne vezo ket mouget ;
stlapet e vezo warno evel ul leon,
hag evel ur banterenn e tiskolpo anezho.
- 24 Sed : kloc da zomani gant spern,
da arc'hant ha da aour, stag mat (anezho) ;
- 25 hag evit da gomzoù gra ur valañs ha pouezioù
hag evit da c'henou gra un nor hag ur sparl.
- 26 Taol evezh, gant aon da risklañ gantañ,
gant aon da gouezhañ dirak an hini a zo war c'hed.

29. Prestoù ha kredoù.

- 1 An hini a ra trugarez a brest d'e nesañ,
hag an hini e harp gant e zorn a vir ar gourc'he-
mennoù.
- 2 Prest d'an nesañ da vare e zienez,
ha d'az tro daskor dezhañ d'ar c'houlz.
- 3 Dalc'h mat da gomz, ha bez leal gantañ,
hag e pep mare e kavi da ezhomm.
- 4 Kalz a sell ar prest evel ur bevez,
hag a zegas poan d'ar re o deus o skoazellet.
- 5 Tra ma ne vez ket resevet, e poker d'e zaouarn,
ha war madoù an nesañ ec'h izelaer ar vouezh ;
met da vare an daskor e luguder war an amzer,
hag e renter komzoù a rec'h, hag e tamaller ar
marevezh.
- 6 Maz eus tu, a-boan ma vo degaset an hanter,
hag e vo prizet se evel ur bevez ;
anez-se ez eo dizorniet eus e vadoù,

- hag en deus graet anezhañ un enebour evit netra ;
mallozh ha salmenn a baeo dezhañ,
hag e-lec'h enor e rento dezhañ dismegañs.
- 7 Kalz, nann dre fallagriez, a nac'h (prestañ),
rak aon o devez da vezañ dibourc'het evit netra.
- 8 Koulskoude, bez damantus ouzh an tavanteg,
hag evit e aluzen, na vez ket o landrenniñ.
- 9 En arbenn d'ar gourc'hemenn, ro skoazell d'an
ezhommeg, hag en abeg d'e zienez, n'e gas ket
kuit dibourvez.
- 10 Koll arc'hant evit ur breur hag ur mignon,
ma na vezo ket o verglañ dindan ur maen evit e
goll.
- 11 Gra gant da deñzor hervez gourc'hemennoù an
Uhel-meurbet, hag e vezo talvoudusoc'h evidout
eget an aour.
- 12 Serr da aluzen e-barzh da virlec'hioù,
ha da dennañ a raio a bep droug.
- 13 Gwelloc'h eget ur skoed fetis hag ur goaf pounner
dirak an enebour e ray brezel evidout.
- 14 Un den mat a ya da gred evit e nesañ,
hag an hini en deus kollet (pep) mezh eo hen dilez
- 15 N'a ket da ankouaat madoberou da gretaer,
rak roet en deus e galon evidout.
- 16 Madoù e gretaer a foran ar pec'her,
ha dianaoudek en e spered e tilez e saveteer.
- 17 Ar c'hred en deus kollet kalz a dud reizh,
hag o horellet evel tonnoù ar mor.
- 18 Gwazed kreñv en deus forbannet,
hag o deus kantreet er broadoù estren.
- 19 Ar pec'her, en em daol da gretaat
hag a glask trafikerezh, en em daol d'ar varne-
digezh.
- 20 Ro skoazell d'an nesañ diouzh da c'halloud,
ha taol evezh ouzhit da-unan gant aon da
gouezhañ.
- 21 Ar pep-retañ eus ar vuhez eo an dour, ar bara
hag an dilhad hag un ti da c'holeiñ an noazhder.
- 22 Gwelloc'h eo buhez ur paour dindan un doenn a
goadennoù, eget meuzioù c'hwek e ti an estrenion.

29, 9 : ar gourc'hemenn : Sell. Adl. 15, 7.
15 : e galon :g.e.g. : e ene.

21 : ar pep-retañ, pe : ar penn-kentañ
an noazhder : g.e.g. ar vezh

- 23 Gant nebeut pe gant kalz bez laouen;
ha ne glevi ket tamall dit bezañ eus an estren.
- 24 Ur wallvuhez eo mont a di da di,
hag e-lec'h ma tremenez, ne zigorez ket da c'henou
- 25 Da zebriñ ha da evañ a roez evit kaout displijedur,
ha war gement-se e klevez komzoù c'hwerv.
- 26 "Deus amañ, estrañjour, da aozañ an daol,
ha maz eus tra bennak ez torn, mag-me"
- 27 "Kae kuit, estrañjour, er-maez a-zirak ar c'hloar,
herberc'h a roan d'am breur,ezhomm am eus an ti".
- 28 Pounner eo kement-se evit un den en deus poell :
rebech un ti ha kunujenn ur prester.

30. Desaverezh - Yec'hed.

- 1 An hini a gar e vab a zalc'h ar skourjez warnañ,
a-benn kaout levenez gantañ erziwezh.
- 2 An neb a gastiz e vab a ray e vad anezhañ,
hag e-touez e anaoudeion en devo lorc'h gantañ.
- 3 An hini a gelenn e vab a ra gourvennañ e enebour,
ha dirak e vignoned e trid a levenez.
- 4 Mervel a ra e dad ? Evel na vije ket marv,
rak lezet en deus war e lerc'h unan heñvel outañ.
- 5 E-pad e vuhez en deus e welet hag ez eo bet
laouen, ha gant e varv n'eo ket bet glac'haret.
- 6 Enep e enebourion en deus lezet un dialer,
ha d'e vignoned, unan da rentañ ar madoberou.
- 7 Neb a gaezh e vab a lieno e c'hloazioù,
ha gant pep garm e vezo trefuet e vouzelloù.
- 8 Ur marc'h dizoñv a zeu da vezañ argilus,
hag ur mab lezet en e roll a zeu da vezañ dichek.
- 9 Koulouch ur bugel, hag e ray spont dit,
c'hoari gantañ, hag e ray glac'har dit.
- 10 Na c'hoarzh ket gantañ, gant aon bezañ rec'het
gantañ, ha d'an diwezh e skrignfes da zent.
- 11 Na ro ket frankiz dezhañ en e yaouankiz,
12 brondou e gostezioù, e-keit ha maz eo bugel,
gant aon, o kaletaat, na zisentfe ouzhit.
- 13 Kentelia da vab ha stumm-eñ,
gant aon da reuziñ ouzh e zizonestiz.
- 14 Gwelloc'h eo ur paour yac'h ha kreñv a-ratre
eget ur pinvidig skourjezet en e gorf.

30, 14 : skourjezet :kastizet gant Doue dre ar c'hleñved

- 15 Yec'hed ha nerzhusted a zo gwelloc'h eget an holl aour, hag ur c'horf bagol eget peadra divent
- 16 N'eus ket gwelloc'h pinvidigezh eget yec'hed ar c'horf, ha n'eus ket eurvad dreist da levezeg ar galon.
- 17 Gwelloc'h eo ar marv eget ur vuhez c'harv, ha diskuizh peurbad eget kleñved diastal.
- 18 Traoù mat skuilhet war ur genou serret evel profoù boued lakaet war ur bez.
- 19 Petra a dalvez ur brofadenn d'un idolenn ? rak n'eo ket evit debriñ na c'hwesaat. Evel-se an hini a zo heskinet gant an Aotrou :
- 20 gwelout a ra gant e zaoulagad hag hirvoudiñ a ra evel un tizog o vriata ur werc'hez hag o huanadiñ.
- 21 Na ro ket d'an dristidigezh da ene, ha n'a ket d'en em ankeniañ da-unan ez spered.
- 22 Levezeg ar galon eo buhez an den, ha laouenidigezh un den a zo hirhoal.
- 23 Ro dudi d'az ene ha frealz d'az kalon, ha kas pell diouzhit an dristidigezh ; rak kalz he deus kollet an dilevezeg, ha n'eus gounid ebet ganti.
- 24 Erez hag ernez a zigresk an deizioù, ha trubuilh a zegas kozhni a-raok an oad.
- 25 Kalon laouen a vez mat war ar boued, ha d'ar magadur en em ro a-youl-gaer.

31. Madoù - Banveziou - Gwin.

- 1 Anhun ar pinvidig a wana e gorf, hag e brederi a zilam ar c'houssked.
- 2 Prederi an dihun a bella an dargud, ha kleñved grevus a zihun eus ar c'houssk.
- 3 Skuizhañ a ra ar pinvidig gant an dastum madou, hag en e ziskuizh en em garg a blijadurioù.
- 4 Skuizhañ a ra ar paour gant e grakvevañ, hag en e ziskuizh e teu da vezañ dibourvez.
- 5 An hini a gar an aour ne vezo ket reishaet, hag an hini a ya war-lerc'h ar gounidoù a vezo dianket ganto.
- 6 Kalz a zo bet deroet d'ar rivin en abeg d'an aour, ha deuet eo o diskar dirazo

31, 2 : prederi an dihun : ar brederi a zeu gant an dihun

- 7 Ur c'hoad-asoup eo evit ar re a zo sod gantañ, hag an holl ziskianted a vez tapet ennañ.
- 8 Eürus ar pinvidig a vez kavet dinamm, ha n'en deus ket kerzhet war-lerc'h an aour.
- 9 Piv eo ? m'hen lavarimp evurus, rak graet en deus marzhoù en e bobl.
- 10 Piv a zo bet amrouet gantañ ha kavet peurvat ? Kement-se a vezo dezhañ evit e c'hloar. Piv a c'halle treuztremen ha n'en deus ket graet, drougober, ha n'en deus ket graet ?
- 11 Diazezet-mat e vezo e vadoù, ha danevellañ a ray ar vodadeg e aluzenoù.
- 12 Ouzh un daol vras emañ azezet ? na zigor ket warni da c'hourlañchenn, ha na lavar ket : "Nag a draoù a zo warni !"
- 13 Bez soñj ez eo fall ul lagad siek, Siekoc'h eget al lagad, petra 'zo bet krouet ? dre-se e vez o ouelañ e pep degouezh.
- 14 E-lec'h ma vez o sellout, n'astenn ket da zorn, ha na vount ket warnañ er plad.
- 15 Soñj diwar-benn da nesañ diouzhit da-unan, ha meizata war bep afer.
- 16 Debr evel un den ar pezh a zo dirazout, ha n'a ket da chagellañ gant aon bezañ kasaet.
- 17 Ehan da gentañ, dre sevended, ha na vez ket rankles, gant aon da feukañ.
- 18 Mard out azezet e-kreiz kalz a dud, en o raok n'astenn ket da zorn.
- 19 Na bastus eo un nebeud evit un den savet-mat ! Gant-se, war e wele, ne vez ket o tianalañ
- 20 Kousked yac'haus evit ur sac'h-boued dilontek, sevel a ra (an den) abred, hag e spered a vez gantañ. Poan an digousk hag ar galonask hag ar gwentl a vez gant an den rankles.
- 21 Ha mard out bet rediet da zebriñ (re), sav, distaol en diabell hag e vezi disammet.
- 22 Selaou-me, va mab, ha n'am dispriz ket, hag erziwezh e kavi va c'homzoù : gant da holl oberoù bez akuit, ha kleñved ebet ne zeuio warnout.
- 23 An hini a vez splann gant e bredoù, e veuliñ a ra ar muzelloù, ha testeni e splanner a vez din a fiziañs.

- 24 An hini a vez strizh gant e bred,
grozmoz a ra ar gêr warnañ,
ha testeni e strizhder a vez reizh.
- 25 Gant ar gwin na ra ket da greñv,
rak kalz en deus kollet ar gwin.
- 26 Ar fornez a amprou an dir en temz,
evel-se ar gwin evit ar c'halonou
e kann ar vrabañserion.
- 27 Evel ar vuhez eo ar gwin evit an dud,
pa vez evet gant muzul.
Petore buhez, pa vez diouer a win ?
Rak krouet eo bet evit levenez an dud.
- 28 Levenez ar galon ha laouenidigezh
eo ar gwin evet er mare ha nebeudik
- 29 C'hwervder an ene eo ar gwin evet betek re
en arfleu hag en droukverzh
- 30 Ar mezverezh a gresk ernez an diod b tek an
asoupadenn, o tigriskiñ an nerzh hag o tegas
gloazioù.
- 31 En ur banvez-gwin na damall ket da nesañ,
ha n'hen dispriiz ket en e levenez ;
komzoù a gunujenn na lavar ket dezhañ,
ha n'hen fourgas ket gant da glemmadenn.

32. Ar banveziou - An doujañs d'an Aotrou.

- 1 Da gadoriad ez out bet laket ? Na gemer ket lorc'h,
bez ganto evel unan anezho.
Kemer preder ganto, ha goude, kae d'azezañ.
- 2 Hag ur wech graet an holl redioù, kae ouzh taol,
ma vezi laouen ganto ha ma resevi ur gurunenn,
evit bezañ urzhiet mat an traoù.
- 3 Komz, kozhiad, rak dereout a ra se ouzhit,
gant gouiziegezh resis hag hep herzel ouzh ar
sonerezh.
- 4 E-kerz ar sonadenn, na skuilh ket kaozioù,
ha na rez ket da fur en digoulz.
- 5 Ur siell skarbouklez war ginkladur aour
eo ur sonadeg kensonus e-kerz ur banvez gwin.
- 6 Ur siell wervaen en ur stern aour
eo un ton hesonus gant ur gwin c'hwek.

31, 27 : evit levenez an dud, pe : en derou.

- 7 Komz, den yaouank, mard eo ret dit,
met a-boan div wech, mar bez goulennet.
- 8 Prezeg e berr gomzoù, kalz e nebeut gerioù
bez evel unan o c'houzout hag e-ser o tevel.
- 9 E-touez ar re vras, na vez ket o kevatalañ,
ha pa vez un all o komz, bez kerterius war da
lavarioù.
- 10 A-raok ar c'hurun e tiffrae al luc'hed,
ha dirak an den emzalc'hek e kerzh ar c'hrad-vat.
- 11 Pa vez an eur, sav ha na chom ket en a-dreñv,
red d'ar gêr ha na c'houlerc'h ket.
- 12 Eno en em ziduell ha gra da soñjennoù,
met na bec'h ket gant ur prezeg lorc'hus.
- 13 Ha war gement-se, meul an Hini en deus da c'hraet
hag a vezv ac'hanout gant e vadou.
- 14 Neb a zouj an Aotrou a zegemer ar gentel,
hag ar re abred-savet a gav e c'hrad-vat.
- 15 Neb a imboursc'h al Lezenn en devez e walc'h ganti
met neb a c'hoari a vez diskaret ganti.
- 16 Ar re a zouj an Aotrou a gav ar gwir,
hag a ra skediñ o barnioù evel ur c'houlaouenn.
- 17 An den pec'her a gasa ar rebech,
hag a gav un diskleriadur diouzh e c'hoant.
- 18 Un den a guzul ne dremen ket hep prederiañ,
an estren hag al lorc'heg n'o devez doujañs ebet.
- 19 Anez prederiañ, na ra netra,
ha war ar pezh a ri n'az po ket da geuziañ.
- 20 Na gerzk ket war un hent skosellek,
ha n'asoupi ket ouzh ar vein.
- 21 Na ro ket fiziañs d'un hent diskoasell,
hag ouzh da vugale bez war evezh.
- 22 E kement tra a rez, bez fiziañs ennout da-unan,
rak kement-se ivez a zo mirout ar gourc'hemennoù
- 24 Neb a gred el Lezenn a daol evezh ouzh ar gour-
c'hemennoù, ha neb a ro e fiziañs d'an Aotrou
ne ziwask gaou ebet.

33. Al Lezenn hag oberoù Doue.

- 1 Gant an hini a zouj an Aotrou ne c'hoarvez droug
ebet, met en amprou zoken e vezo dieubet.

32, 7 : mard eo ret dit, pe : mar bez rediet.
19 : anez prederiañ, pe : hep kuzul

- 2 An den fur na gasa ket al Lezenn,
met an hini a glufan ganti a zo evel ul lestr
er gorventenn.
- 3 Un den poellek en devez fiziañs el Lezenn,
hag al Lezenn evitañ a zo din a fiziañs evel an
diouganou.
- 4 Aoz da brezeg hag evel-se e vezi selaouet,
dastum da ouiziegezh ha ro ur respont.
- 5 Ur rod-karr eo trivliadoù an diod,
hag evel un ahel o treiñ, e boellataerezh.
- 6 Ur marc'h kalloc'h a zo evel ur mignon godiser :
dindan kement hini a sav warnañ e vez o
c'hwirinat.
- 7 Perak un deiz a zo trec'h d'un all, goude ma teu
holl sklaerder an deiz eus an heol a-hed ar bloaz ?
- 8 Dre ouiziegezh an Aotrou ez int bet diforc'het,
ha laket en deus disheñvel amzerioù ha gouelioù.
- 9 Darn anezho en deus uhelaet ha santelaet,
ha darn en deus laket e niver an deizioù (boutin)
- 10 An holl dud a zo (tennet) diouzh al lec'hid,
hag eus an douar ez eo bet krouet Adam.
- 11 En e Furnez vras, an Aotrou en deus o diforc'het,
ha laket en deus disheñvel o hentoù.
- 12 Darn anezho en deus benniget hag uhelaet,
ha darn en deus santelaet ha tostaet outañ
darn all en deus milliget hag izelaet,
hag o distroadet eus o lec'hiadur.
- 13 Evel m'emañ pri ar poder en e zorn,
-hag e holl hentenoù diouzh e c'hrad-
evel-se emañ an dud e dorn an Hini en deus o
c'hraet, evit reiñ dezho hervez e varnedigezh.
- 14 A-dal d'an droug emañ ar mad,
hag a-dal d'ar marv emañ ar vuhez ;
evel-se, a-dal d'an den deol emañ ar pec'her.
- 15 Hag evel-se, sell ervat ouzh holl oberoù an
Uhel-meurbet : daou-ha-daou emaint, unan
a-geñver egile.
- 16 Ha me, an diwezhañ, em eus evezhiet,
evel ur bodaouer goude ar mendemoù :
- 17 gant bennozh an Aotrou ez on bet en diaraog
hag evel ur mendemer em eus karget ar waskell.

33, 3 : evel an diouganou : g.e.g. evel goulnnataerezh an
Ourim (Niv. 27, 21)

4 : dastum : g.e.g. kenstag

5 : ur rod-karr : d.l.e. o treiñ dalc'hmat

- 18 Merzit n'eo ket evidon hepken em eus poaniet,
met evit an holl re a glask kelennadurezh.
- 19 Selaouit-me, pennoù ar bobl,
kadoridi ar vodageg, roit skouarn.
- 20 Mab pe wreg, breur pe vignon,
na ro da zen beli warnout e-pad da vuhez ;
ha na ro ket d'un all da vadoù,
gant aon da gaout keuz ha n'az pefe d'o
adgoulenn
- 21 E-keit maz eus c'hoazh buhez hag anal ennout,
n'a dindan gazel-ge gant nep den.
- 22 Rak gwelloc'h eo e vefe da vugale o c'houlenn
diganit, eget te da-unan o sellout ouzh daouarn
da vibion.
- 23 Ez holl oberennoù bez ar mestr,
na laka saotr ebet war da vrud..
- 24 En deiz diwezhañ eus deizioù da vuhez,
da bred an diwezh, lodenna an hêrezh.
- 25 Ar bouetaj, ar vazh hag ar bec'hioù d'an azen,
ar bara, ar c'hastiz hag al labour d'ar servijer.
- 26 Laka da sklav da labourat, hag e kavi diskuizh,
diliamm dezhañ e zaouarn hag e klasko ar frankiz.
- 27 Yev ha rañjenn a ra plegañ ar choug,
hag ar servijer divat, gant jahinadur ha
boureviadur.
- 28 Ro dezhañ labour, ma na vezo ket dioberiant,
rak kalz a fallagriezh a gelenn an dioberiantiz.
- 29 Lak-eñ da labourat diouzh ma tere outañ,
ha mar ne sent ket, gwask dezhañ e dreid.
- 30 Ha n'a ket re bell war bep korf,
ha na ra netra enep ar reizhdred.
- 31 Maz eus ganit ur servijer, ra vezo evel doud,
pan eo er gwad ec'h eus bet anezhañ.
- 32 Maz eus ganit ur servijer, gra dezhañ evel d'ur
breur, rak evel eus da ene ec'h eus ezhomm
anezhañ.
- 33 Mar hen gwallgasez hag e kemer an tec'h
war betore hent en e glaski ?

33, 26 : da sklav, pe da vevel, da servijer.
30 : ar reizhdred : d.l.e. al Lezenn

34. Hunvreoù -Beajoù -Aberzhoù.

- 1 Ar goanagoù goulo ha touellus a zo evit an den diboell, hag an hunvreoù a ro eskell d'an dioded.
- 2 Evel o tapout krog er skeud, hag o vont war-lerc'h an avel, eo an hini a lak e breder gant an hunvreoù.
- 3 Un dra diwar un all, sed a vez gwelet en hunvreoù a-geñver un dremm, skeudenn un dremm.
- 4 Diwar an dic'hlan, petra a vezo glan ? ha diwar ar gaou, petra a vezo gwir ?
- 5 Divinouriezh, ragarouezioù hag hunvreoù a zo didalvoud, hag evel faltaziennoù kalon ur vaouez er gwentloù.
- 6 Nemet ha kaset e vefent gant an Uhel-meurbet en ur weladenn, na ro ket d'an traoù-se da galon.
- 7 Rak an hunvreoù o deus dianket kalz a dud, ha kouezhet int bet, ar re a espere enno.
- 8 Hep touellerezh e vez peursevenet al Lezenn, hag ar Furnez en ur genou feal ro ar beurvadelezh.
- 9 An den en deus kantreet en deus desket kalz (a draoù), hag unan a skiant-pren a zanevell traoù poellek.
- 10 An hini n'eo ket bet amprouet a oar nebeut a dra, met an hini en deus kantreet a zo leun a ijin.
- 11 Kalz am eus gwelet em c'hantreadennoù, ha muioc'h eget va c'homzoù am eus komprenet.
- 12 Alies on bet e tro ar marv, hag ez on bet saveteet dre gement-mañ :
- 13 Spered ar re a zouj an Aotrou a vevo, rak o esper a zo war an Hini a salv anezho.
- 14 An hini a zouj an Aotrou n'en devez aon rak netra, ha ne vez ket spontet, rak Eñ eo e esper.
- 15 Eürus eo eñ an hini a zouj an Aotrou ; war biv emañ o harpañ, ha piv a zo ouzh e skorañ ?
- 16 Daoulagad an Aotrou a vez war ar re a gar anezhañ gwardoniezh c'halloudus ha skor nerzhus goudor ouzh an avel skaot hag andor ouzh kreiz an deiz, gwarez ouzh ar maen-skoilh ha skoazell ouzh al lamm ;

34, 9 : kantreet : d.l.e. baleet un tamm dre-holl.

11 : ha muioc'h : g.e.g.ha brasoc'h eget va c'homzoù eo va skiant

12 : dre gement-mañ, pe : dre va ijin ha va skiant-pren

- 17 uhelaat a ra an ene ha sklaeraat an daoulagad, ha reiñ a ra pare, buhez ha bennozh.
- 18 Aberzhañ gant traoù direizh a zo ur brofadenn a c'hodiserezh, ha ne blij ket donezonoù an dud dilezenn.
- 19 Ne blij ket d'an Uhel-meurbet profoù ar re fallakr, ha n'eo ket diouzh niver an aberzhoù e pardon ar pec'hedoù.
- 20 Lidlazhañ ur mab dirak e dad (a ra) an hini a ginnig un aberzh diwar madoù ar beorion.
- 21 Bara an ezhommeion eo buhez ar beorion, an hini a zilam anezhi a zo un den a wad.
- 22 Lazhañ e nesañ a ra an hini a denn (digantañ) ar bevañs, ha skuilh a ra gwad an hini a lez ur goprad hep e c'hopr.
- 23 Unan a sav, un all a ziskar ; petra o deus gounezet, mar n'eo ket poanioù ?
- 24 Unan a bed, hag un all a villig : mouezh pehini a selaouo ar Mestr ?
- 25 An hini glanaet diwar-dro unan marv hag a stok outañ goude, petra en deus gounezet gant e gibelladenn ?
- 26 Evel-se an den o yunañ evit e bec'hedoù, hag a ya a-nevez d'ober an hevelep traoù : ouzh e bedenn, piv a selaouo ? ha petra en deus gounezet oc'h en em izelaat ?

35. Ar profadennoù - Reizhder an Aotrou.

- 1 An hini a vir al Lezenn a ra kalz a brofadennoù, un aberzh a silvidigezh a ra an hini a evesha ouzh ar gourc'hemennnoù.
- 2 An hini a rent gras a ginnig flourenn, hag an hini a ra aluzen, un aberzh a veuleudi.
- 3 Ar pezh a blij d'an Aotrou eo pellaat diouzh ar fallagriezh, hag an dic'haouadenn pellat diouzh an direizhded.
- 4 Na `n em ziskouez ket dirak an Aotrou gant daouarn goulo, rak kement-se holl a zo (da ober) hervez ar gourc'hemenn.

34,26 : oc'h en em izelaat : pe o yunañ, o poaniañ e ene

35, 1 : aberzh a silvidigezh, pe aberzh a beoc'h (Lev 3)

2 : flourenn : (Lev 2) -aberzh a veuleudi (Lev 7, 12-13)

3 : dic'haouadenn : (Lev 16)

- 5 Profadenn an den reizh a lard an aoter,
hag he c'hwez-vañ (a sav) dirak an Uhel-meurbet.
- 6 Aberzh an den reizh a vez degemeret,
hag e eñvoradur ne vezo ket ankouaet.
- 7 Gant ul lagad mat ro gloar d'an Aotrou,
ha na vez ket o krennañ diwar preveudioù da
zaouarn.
- 8 Gant pep donezon, ra vezo drant da zremm,
ha gouestl an deog gant levenez.
- 9 Ro d'an Uhel-meurbet diouzh e zonezonou,
ha gant ul lagad mat, diouzh ma kav da zorn,
rak an Aotrou a rent d'e dro,
hag ar seizhkement a zaskoro dit.
- 11 Na douell ket (anezhañ) gant da brofoù,
rak n'o degemero ket ;
na zalc'h ket da soñj gant un aberzh direizh ;
rak an Aotrou a zo ur barner,
ha n'eus ket evitañ klod an dremm.
- 12 Ne zegemer ket un den diwar-goust ur paour,
ha pedenn an hini gwasket a selaou.
- 14 Ne zispri ket aspedenn an emzivad,
nag an intañvez, pa fenn he c'hlemmoù.
- 15 Daoust ha ne ziskenn ket daerou an intañvez
war he divjod, hag he garmadenn war an hini
a ra dezho diskenn ?
- 16 Neb a servij gant dudi a vez kavet mat,
hag e c'houlenn a dizh betek an ebroù.
- 17 Pedenn an den izel a dreuz an ebroù,
ha keit ha n'eo ket degouezhet, ne vez ket frealzet
- 18 ha n'en deus ket ehan ken n'en deus an Uhel-
meurbet sellet (outañ). ha barnet an dud reizh
ha graet justis.
- 19 Hag an Aotrou ne zaleo ket,
ha n'en devo ket hirc'hortoz en o c'heñver,
ken n'en devo freget lounezhi an dud didruez,
ha bet dial diwar ar broadoù,
- 21 ken n'en devo rasket tolpad an dud dichek,
ha freuzet bazh an dud direizh,

35, 7 : gant ul lagad mat : gant brokusted.
9 : diouzh ma kav da zorn : diouzh da c'halloud.
16 : kavet mat (gant an Aotrou)
18 : sellet (outañ), pe : e weladennet
19 : en o c'heñver : e-keñver ar waskerion.

- 22 ken n'en devo rentet da bep den hervez e oberoù
ha (gopraet) oberiadoù an dud hervez o mennadoù,
23 ken n'en devo barnet kaoz e bobl,
hag o laouenaet gant e drugarez.
- 24 Deuet-mat eo e drugarez da goulz an enkrez,
evel koabrennoù glav da vare ar grinded.

36. Pedenn evit pobl an Aotrou.

- 1 Bez truez ouzhimp, Mestr, Doue pep tra, ha sell,
ha skuilh da zoujañs war an holl vroadoù.
- 2 Sav da zorn war ar broadoù estren,
ha ra welint da c'halloudegezh !
- 3 Evel m'ec'h eus dirazo en em ziskouezet santel
ennomp, evel-se, dirazomp, en em ziskouez bras
enno,
- 4 m'az anavezint evel m'hon eus-ni anavezet
na n'eus ket a Zoue estr egedout, Aotrou.
- 5 Nevesa ar sinoù ha gra burzhudoù all,
klodusa da zorn ha da vrec'h dehou.
- 6 Dihun da gounnar ha skuilh da ernez,
tenn kuit an enebour ha distruj an eneber.
- 7 Difrae, poent eo, bez soñj eus al ledoued,
ha ra vezo danevellet da veuroberoù !
- 8 Gant gwrez an tan ra vezo lonket an dreist-bev,
hag ar re a wallgas da bobl, ra gavint o c'hollidi-
gezh !
- 9 Torr o fennoù da vestroù an enebourion,
o lavarout : "N'eus nemedomp !"
- 10 Dastum holl veuriadoù Yakob,
ha daskor dezho o hêrezh, evel en derou.
- 11 Bez truez, Aotrou, ouzh ar bobl galvet dre da Anv
hag ouzh Israel, ac'h eus graet evel ur c'hentañ-
ganet.
- 12 Bez trugarezuz ouzh da Gêr santel,
Yerousalem, lec'h da ziskuizh.
- 13 Karg Sion gant meuleudi da berzhioù;
ha gant da c'hloar, da bobl.
- 14 Ro testeni d'ar re gentañ eus da grouadurioù,
ha seven an diouganou bet graet ez Anv.

35, 23 : o laouenaet : laouenaet tud e bobl.

36, 7 : al ledoued : an hini graet d'ar roue David
(Shm 7, 10-16)

13 : meuleudi da berzhioù, pe displegadur da guriou

- 15 Ro ,o gopr d'ar re a zo ouzh da c'hortoz
ha da brofeded, ra vezint kavet gwirion !
- 16 Selaou, Aotrou, pedenn da aspederion,
hervez bennozh Aaron war da bobl,
- 17 ha ra ouezo an holl re a zo war an douar
ez out an Aotrou, Doue ar c'hantvedoù.
- 18 A bep boued e tebr ar stomok,
met bez' ez eus magadur gwelloc'h eget un all.
- 19 Ar staoñ a anav diouzh ar blaz ar jiber,
evel-se ar galon boellek, ar c'homzoù touellus.
- 20 Ur galon gorvigellek a ro glac'har,
met un den a skiant-pren a respont dezhi.
- 21 Ur vaouez a zegemer ne vern petore gour,
met bez' ez eus merc'hed gwelloc'h eget reoù all.
- 22 Kened ur wreg a laouena an dremm,
hag a zo dreist da holl c'hoantoù an den.
- 23 Mar he deus war he zeod madelezh ha douster,
n'eo ket he gwaz a-douez mibion an dud.
- 24 An hini a zeu da gaout ur wreg en deus derou an
eurvad, ur skoazell eveltañ hag ur peul da harpañ.
- 25 Lec'h n'eus ket a gloued e vez preizhet an domani,
lec'h n'eus ket a vaouez e huanad (an den) en ur
gantreal.
- 26 Rak piv a roje fiziañs d'ur forbann mibion
o lammat eus ur gêr d'un all ?
- 27 Evel-se d'an den n'en deus ket a neizh,
hag a ra arsav e-lec'h m'en em gav da noz.

37. Mignoned - Kuzulierion - Furnez.

- 1 Pep mignon a lavar : "Ur mignon on, me ivez".
Met bez' ez eus mignon ha n'eo mignon nemet a
anv.
- 2 Daoust ha n'eo ket glac'har betek mervel
ur c'heneil, ur mignon a dro da enebour ?
- 3 O ! gwallbleg, a belec'h ec'h eus ruilhet
evit goleiñ an douar a douellerezh ?
- 4 Keneil ur mignon a vez laouen gant e levenez,
ha da vare an enkrezh, e vez a-enep dezhañ.

36, 16 : da aspederion, pe : da servijerion.
23 : n'eo ket...an dud : :d.l.e. rouez eo ar wazed o deus
ur wreg evel-se

- 5 Ur c'heneil a gemer poan gant e vignon en abeg d'e
gof, da geñver ar brezel e kemer ar skoed.
- 6 N'ankounac'h ket ur mignon ez ene,
ha n'hen disoñj ket e-kreiz da binvidigezh.
- 7 Pep kuzulier a ganmeul e guzul,
met o kuzuliañ emañ evitañ e-unan.
- 8 Ouzh ar c'huzulier diwall da ene,
ha goar da gentañ petra en deus ezhomm,
-rak evitañ e-unan emañ o tivizout-,
gant aon na daolfe ar sord warnout,
- 9 ha na lavarfe dit : "Mat eo da hent",
ha na 'n em zalc'hfe en tu enep da welout
ar pezh a c'hoarvezo ganit.
- 10 Na c'houl ket kuzul digant an hini a sell ouzhit
dre zindan, ha kuzh da vennad ouzh ar re a
c'hourvenn ouzhit,
- 11 na digant ur vaouez diwar-benn he c'hevezerezh,
na digant ur c'houard diwar-benn ar brezel,
na digant ur marc'hadour diwar-benn eskemmoù,
na digant ur prener diwar-benn ur werzh,
na digant un avius diwar-benn an anaoudegezh,
na digant un didruez diwar-benn ar vadelezh,
na digant ul lezireg diwar-benn pep labour,
na digant ur goprad bloaziek diwar-benn peur-
aoadur (e labour),
na digant ur servijer diek diwar-benn un oberenn
vras ; na 'n em harp war an dud-se evit nep kuzul.
- 12 Met dalc'h (da vont) gant an den deol,
o c'houzout e vir ar gourc'hemennoù,
hag emañ e ene diouzh da ene,
ha mar kouezhez, e c'houzañvo ganit.
- 13 Dalc'h neuze da vennad da galon,
rak n'eus ket evidout fealoc'h egetañ.
- 14 Rak ene an den a zo boas a-wechoù da gemenn,
(gwelloc'h) eget seizh gedour laket war un uhelenn
da c'headal.
- 15 Ha dreist da bep tra, ped an Uhel-meurbet,
ma reno da hent davet ar wirionez.
- 16 Derou pep oberenn eo ar preder,
hag a-raok pep labour, ar c'huzul.

37, 5 : e kemer ar skoed (da 'n em zifenn) ; e-lec'h ar
c'hleze (da zifenn e vignon)
6 : ez ene, pe : ez kalon (gres.) pe er stourm (heb.)

- 17 Hent emzistro ar galon a zifluk e peder lodenn
- 18 mad ha fall, buhez ha marv,
hag an hini a zo dizehan mestr warno eo an teod
- 19 Hen-ha-hen a zo ampart da genteliañ kalz (a dud),
hag evitañ e-unan n'eo mat da netra.
- 20 Hen-ha-hen, ur mailh gant e brezegoù, a zo kasaus
hennezh a vezo berzet outañ pep bevañs,
- 21 rak n'eo ket bet roet dezhañ grad-vat a-berzh an
Aotrou, dre maz eo dibourvez a bep furnez.
- 22 Hen-ha-hen a zo fur evitañ e-unan,
ha frouezh e skiant, en e c'henou, a zo gwiriek.
- 23 Un den fur a gelenn e bobl,
ha frouezh e skiant a zo gwiriek.
- 24 Un den fur a zo karget a vennozhioù,
hag eürus a ra anezhañ an holl re hen gwel.
- 25 Buhez un den he deus un niver a zeizioù,
met deizioù Israel a zo diniver.
- 26 Ar fur en deus da hêrezh ar fiziañs e-kreiz e bobl
hag e anv a vev da virviken.
- 27 Va mab, e-kerz da vuhez, amprou da ene,
ha gwel ar pezh a zo fall evidout,
ha na ro ket se dit,
- 28 rak ne zere ket an holl draoù d'an holl,
ha ne blij ket pep tra d'an holl.
- 29 Na vez ket diwalc'hus a bep plijadurezh,
ha na 'n em daol ket war ar bouedoù ;
- 30 rak diwar kalz a voued e vez kleñved,
hag al lontegezh a zegas droug-kof.
- 31 En abeg d'al lontegezh ez eus marvet kalz (a dud),
met an hini en em ziwall a astenn e vuhez.

38. Mezeged - Kañvoù - Micherourion.

- 1 Ro enor d'ar mezeg evit e servijoù, an enorioù dleet
rak eñ ivez, an Aotrou en deus e grouet.
- 2 Rak a-berzh an Uhel-meurbet eo ar pareañs,
hag a-berzh ar roue e vez degemeret donezon.
- 3 Gouiziegezh ar mezeg a sav dezhañ e benn,
hag ar re vras a vez estlammet dirazañ.
- 4 An Aotrou en deus krouet louzeier eus an douar,
hag an den poellek n'o dispriiz ket.

37, 17 : testenn amsklaer e gres. En heb : gwizienn ar
prederioù eo ar galon.

26 : ar fiziañs (gres.) pe : ar c'hloar (heb)

- 5 Ha n'eo ket gant ur goadenn e voe dousaet an dour
evit reiñ da anaout he nerzh ?
- 6 Eñ ivez en deus roet d'an dud ar ouiziegezh,
evit e glodusaat gant e vurzhuoù.
- 7 Ganto e ra war-dro (ar re glañv) hag e tenn ar
boan, an drammour a ra ganto meskadou,
- 8 hag evel-se n'eo ket echuet e oberoù,
hag e vez ar peoc'h eus e berzh war c'horre an
douar.
- 9 Va mab, gant da gleñved na sell ket a-dreuz,
met ped an Aotrou hag Eñ az yac'haio.
- 10 Pella ar fazi hag eeuna da zaouarn,
hag a bep pec'hed glana da galon.
- 11 Kinnig ar c'hwez-vat hag an eñvoradur a flourenn,
ha lard da brofadenn, evel ma ne vije ken
ac'hanout.
- 12 Ha ro lec'h d'ar mezeg, rak e grouet en deus an
Aotrou, ha gant na bellaio ket diouzhit,
rak ezhomm ac'h eus anezhañ.
- 13 Ur c'houlz a zo m'emañ etre o daouarn ar berzh
mat,
- 14 rak int ivez a bedo an Aotrou ma roio dezho gras
an diboan hag ar pareañs evit mad da vuhez.
- 15 An neb a bec'h dirak an Hini en deus e grouet,
ra gouezho etre daouarn ar mezeg !
- 16 Va mab, skuilh daeroù war an hini marv,
hag evel unan o c'houzañv spontus, krog gant
ar c'hlemmigan ha diouzh e zivizoù, kemer soursi
gant e gorf ha na zilez ket e sebeliadur.
- 17 Skuilh daeroù c'hwerv, gra gouelvan tomm,
ha gra kañvoù hervez e zellid, un devezh, ha daou,
en abeg d'an droukkomzoù, ha neuze, bez frealzet
diouzh da c'hlac'har.
- 18 Rak diwar ar glac'har e teu ar marv,
hag enkreiz ar galon a ziskar an nerzh.
- 19 Gant ar reuz e chom ivez ar glac'har,
ha buhez ur paour a zo enep e galon.
- 20 Na ro ket d'ar glac'har da galon,
pella dioutañ, bez soñj eus an diwezh

38, 5 : ur goadenn (Erm. 15, 23-26).

7 : ganto : gant al louzeier

8 : e oberoù : oberoù an Aotrou.

9 : na sell ket a-dreuz : na zistro ket da sell diouzh Doue.

11 : evel...ac'hanout : d.l.e. hep sellout pizh

19 : testenn amsklaer : re a c'hlac'har a zinerzh ar galon

- 21 Na zisoñj ket, rak n'eus ket a zistro,
evitañ ne vefes ket talvoudus,
ha dit da-unan e rafes droug.
- 22 Bez soñj eus va barnadenn, a vezo ivez da hini :
evidon, dec'h ; hag evidout, hiziv !
- 23 Gant diskuizh unan marv, ro diskuizh d'e eñvor,
ha bez frealzet dioutañ gant ermaeziadenn e anal.
- 24 Furnez ar skrib a zeu gant an amzer vak,
hag an hini en deus nebeut a labour
a zeu da vezañ fur.
- 25 Penaos e teuo fur an hini a zo krog an alar,
hag emañ e lorc'h e bann ar broud,
o kas war-raok ejened hag o vont gant o labourioù
hag emañ e brezeg gant kelin koleed ?
- 26 E galon a zo da ober ervennoù,
hag e veilhadenn, da reiñ bouetaj d'an ounered
- 27 Evel-se 'mañ gant pep kalvez ha saver tiez,
a vez noz ha deiz gant o labour ;
gant ar re a engrav enlouc'hadur ar sielloù,
hag a vez dalc'hmat o kemmañ ar c'hinkladurioù
e galon a ro da eilskeudenniñ an daolenn,
hag e veilhadenn, da beurechuiñ an oberenn.
- 28 Evel-se 'mañ gant ar gov azezet e-tal e annev,
hag o studiañ oberiadurioù an houarn ;
aezhenn an tan a deuz e gigennoù,
hag enep gwrez ar forn e vez o stourm ;
ouzh trouz ar morzhol e stou e skouarn,
hag a-dal da skouerenn ar benveg 'mañ e zaoulagad
e galon a ro da beurechuiñ e oberoù,
hag e veilhadenn, da beuraozañ ar c'hlozadur.
- 29 Evel-se 'mañ gant ar poder azezet ouzh e oberenn,
hag o treiñ an turgn gant e dreid ;
e brederi a vez dalc'hmat war e labour,
ha muzuliet e vez e holl oberennoù.
- 30 Gant e vrec'h e ro stumm d'ar pri,
ha dindan e dreid e pleg e nerzh ;
e galon a ro da berober al livaj,
hag e veilhadenn, da naetaat ar fornez
- 31 An holl re-se a laka o fiziañs en o daouarn,
ha pep hini a zo akuit war e labour

38, 21 : n'eus ket a zistro : an distro d'ar vuhez evit an hini marv
22 : evidon : an hini marv eo a gomz
24 : nebeut a labour (korf), rak amzer vak en deus da studiañ
26 : e galon : e breder
29 : muzuliet, pe : niveret.

- 32 Hepto ne vefe ket savet a gêr,
ha ne vefe ket tud o chom nag o vale enno.
- 33 Met evit kuzul ar bobl ne vezint ket klasket,
hag er vodadeg ne savint ket dreist ar re all ;
war gador ar barnar n'azezint ket,
ha ne vezint ket emglev ar c'hemennadur.
- 34 Ne raint ket skediñ ar gelennadurezh nag ar gwir,
ha ne vezint ket kavet er sturiennoù ;
koulskoude e harpont ar grouadelezh peurbad,
hag o fedenn a zo e labour o micher.

39. Meuleudi d'ar skrib -Meulgan d'an Aotrou.

- 1 N'eo ket evel-se gant an hini a laka e ene
da brederiañ war Lezenn an Uhel-meurbet,
a ra enklask war furnez an holl gozhidi,
hag a bled gant an dioganou.
- 2 Mirout a ra danevelloù an dud vrudet,
ha mont a ra betek troidelloù ar sturiennoù.
- 3 Klask a ra ster kuzhet ar c'hrennlavarioù,
ha distreiñ war zivinadelloù ar sturiennoù.
- 4 E ti ar re vras e ra e servij,
ha dirak ar renerion e vez gwelet.
E tiriad ar broadoù estren e tremen,
rak arnodiañ a ra ar mad hag ar fall e-touez an dud.
- 5 E galon a ro da vont beure-mat
e-kichen an Aotrou, en deus e grouet,
ha dirak an Uhel-meurbet e ped :
hag e tigor e c'henou evit ar bedenn,
hag evit e bec'hedoù ec'h asped.
- 6 Ha mar fell d'an Aotrou, (a zo) bras,
e vezo karget gant spered ar skiant ;
glaviañ a ray lavarioù a Furnez,
hag en e bedenn e veulo an Aotrou.
- 7 Eeunañ a ray e guzul hag e ouiziegezh,
ha prederiañ war e sekredoù.
- 8 Diskouez a ray deskamant e gelennadurezh,
hag en em veuliñ e Lezenn emglev an Aotrou.
- 9 Kalz a veulo e speredegezh,
ha morse ne vezo ankouaet.

38, 32 : enno : er c'hêrioù.

39, 4 : arnodiañ a ra...an dud : klask a ra gouzout ar pezh
a zo mat hag ar pezh a zo fall e-ouez an dud
7 : e sekredoù : sekredoù an Aotrou.

- Ne vezo ket lezet a-gostez an eñvor anezhañ,
hag e anv a vevo a rumm da rumm.
- 10 Ar broadoù a zanevello e furnez,
hag ar vodadeg a embanno e veuleudi.
- 11 Mar chom, e lezo muioc'h a vrud eget mil,
ha ma varv, a-walc'h eo evitañ.
- 12 Goude bezañ prederiet, em eus c'hoazh da zisplegañ,
hag evel ar c'hann ez on leun.
- 13 Selaouit ouzhin, mibion santel, ha kreskit,
evel ur rozenn o vountañ e-kichen an dour-red.
- 14 Ha roit c'hwez-vat evel an ezañs,
ha bleuñvit bleuñ evel al lilienn,
skuilhit frond ha kanit ur ganenn,
bennigit an Aotrou evit e holl oberoù.
- 15 Meulit e Anv meurdezus hag embannit e veuleudi,
dre gantikoù ar muzelloù hag an telennoù,
ha komzit evel-henn en drugarekadenn :
- 16 Oberoù an Aotrou a zo, holl, kaer-meurbet,
ha pep urzh a c'hoarvez en hec'h amzer.
N'eus ket da lavarout :
"Petra eo kement-mañ, perak kement-se ?"
rak kement tra a vezo klasket en hec'h amzer.
- 17 Ouzh e gomz en em lakas an dour en ur bern,
ha gant ur ger eus e c'henou e voe mirlec'hioù-dour
- 18 Ouzh e urzh (e c'hoarvez) kement tra a blij dezhañ,
ha n'eus den ebet evit herzel ouzh e silvidigezh
- 19 Oberoù pep kig a vez dirazañ,
ha ne c'heller ket kuzhat ouzh e zaoulagad
- 20 Abaoe an derou betek an diwezh emañ o sellout,
ha n'eus netra souezhus dirazañ.
- 21 N'eus ket da lavarout :
"Petra kement-mañ, petra kement-se ?"
rak an holl draoù a zo bet krouet evit o zalvoudegezh.
- 22 E vennozh a zo evel ur stêr o tic'hlannañ,
hag evel ul liñvadeg o vezviñ an douar.
- 23 Evel-se o devo ar broadoù e gounnar da hêrezh,
evel p'en devoa troet o doureier da hili.
- 24 E hentoù a vez eeun evit ar sent,
evel ma vezont mein-asoup evit an dud dilezenn.
- 25 Ar madoù a zo bet krouet evit ar re vat adal an
derou ; evel-se evit ar bec'herion, an drougou.
- 26 Derou pep ezhomm evit buhez an den :
dour ha tan, ha houarn ha holen,
flourenn winizh ha laezh ha mel,
gwad ar blokad hag eoul ha dilhad

- 27 An holl draoù-se a zo evit mad an dud deol,
evel ma troont da fall evit ar bec'herion.
- 28 Bez' ez eus avelioù a zo bet krouet evit ar c'hastiz,
hag en E fulor e ra start o gwalennoù.
Da goulz ar peurzistruj e skuilhont o feulster,
hag e tistanont ernez an Hini en deus o c'hrouet.
- 29 Tan ha grizilh, naonegezh ha marv,
an holl draoù-se en deus krouet evit ar c'hastiz.
- 30 Dent ar gouezed ha kruded ha naered,
hag ar c'hleze dialour evit distruj an dud difeiz,
- 31 a vez laouen gant E urzhioù ;
ha war an douar e vezont prest evit an ezhomm,
hag en o marevezhioù ne dreuzont ket E lavar.
- 32 Setu perak e oan dilaosk adal an derou ;
prederiet em eus ha laket dre skrid :
- 33 "Oberoù an Aotrou a zo, holl, mat,
ha da bep ezhomm, pa vez poent, e pourvez.
- 34 Ha n'eus ket da lavarout :
Kement-mañ a zo gwashoc'h eget kement-se,
rak pep tra a vezo prizet en hec'h amzer
- 35 Ha bremañ, a holl galon hag a c'henou, kanit,
ha bennigit Anv an Aotrou.

40. Dienez mabden -Sturiennoù diseurt.

- 1 Tregasoù bras a zo bet krouet evit pep den,
hag ur yev pounner a zo war vibion Adam,
abaoe an deiz ma teuont er-maez eus kof o mamm
betek an deiz ma tistroont da vamm an holl.
- 2 O frederiadennoù hag aon o c'halon
eo soñjal er pezh a c'horthozont : deiz ar marv.
- 3 Adalek an hini azezet war un tron illur,
ha betek an hini gwisket war an douar hag al ludu,
- 4 adalek an hini a zoug al limestra hag ar gurunenn,
ha betek an hini gwisket a lien kriz,
ned eo nemet ernez hag erez, trefu ha turmud,
aon rak ar marv, brouez ha tabut.
- 5 Ha da vare an diskuizh war ar gwele,
hun an noz a zistres ar meizadennoù.

40, 1 : da vamm an holl : d'an douar.
4 : al limestra hag ar gurunenn (gres.) : an tulban
hag an talgen (heb.)

- 6 Un nebeudig, evel netra, en diskuizh,
ha kentizh en huñvreoù, evel en un devezh a c'hed,
e vez trefuet (an den) gant pezh a wel e galon,
evel unan o tec'hout a-zirak ar brezel.
- 7 Da vare an ezhomm e tihun,
o souezhañ gant e aon evit netra.
- 8 Evit pep korf, adalek an den betek al loen,
hag evit ar bec'herion seizh gwech muioc'h,
marv ha gwad, tabut ha kleze,
reuzioù, naonegezh, distruj ha gwalenn !
- 10 Enep an dud dilezenn eo bet krouet an holl draoù-
se, hag en abeg dezho ez eo deuet al liñvadeg.
- 11 Kement tra a zeu eus an douar a zistro d'an douar,
hag eus an doureier, a zistro d'ar mor.
- 12 Pep donezon ha direizhded a vezo distrujet,
met ar fealded a bado da viken.
- 13 Madoù ar re fallakr a yelo da hesk evel ur froud,
evel un taol kurun bras o tregerniñ er barrad-glav.
- 14 An hini a zigor e zaouarn a vezo laouen,
evel ma ya da get ar re a dorr (al Lezenn).
- 15 Broustennoù ar re fallakr n'o devez ket kalz barroù,
hag ar gwrizioù dic'hlan a vez war ur roc'hell serzh.
- 16 Ar raosklenn e-tal an dourioù ha war ribl ar stêr,
a vez tennet a-raok pep geotenn all.
- 17 Ar vadelezh a zo evel ul liorz a vennozhioù,
hag an aluzen a bad da viken.
- 18 Buhez an den dizalc'h hag ar micherour a vez
dudius, ha muioc'h eget o-daou an hini a gav un
teñzor.
- 19 Bugale ha savidigezh ur gêr a ra divrall un anv,
ha muioc'h eget o-daou e vez prizet ur wreg
direbech.
- 20 Ar gwinn hag ar sonerezh a ra laouen ar galon,
ha muioc'h eget o-daou karantez ar furnez.
- 21 Ar fleüt hag an delenn a ro sonioù dudius,
ha muioc'h eget o-daou un teod flour.
- 22 Koantiz ha kened a ro c'hoant d'al lagad,
ha muioc'h eget o-daou glazur ar parkeier.
- 23 Ar mignon hag ar c'heneil en em gav d'ar c'houlz,
ha muioc'h eget o-daou ar wreg gant he gwaz.

49, 6 : evel un devezh a c'hed, pe e poagn 'vel 'pad an deiz
12 : pep donezon : pep road toueller.
14 : troidigezh all : pa zigor e zaouarn e vez laouen

- 24 Breudeur ha skoazellerion a zo evit amzer an
enkreiz, ha muioc'h eget o-daou an aluzen a zieub.
- 25 An aour hag an arc'hant a ra kadarn an troad,
ha muioc'h eget o-daou e vez prizet ar c'huzul.
- 26 Ar madoù hag an nerzh a sav ar galon,
ha muioc'h eget o-daou an doujañs d'an Aotrou,
gant doujañs an Aotrou ne vez diouer a netra,
ha ganti n'eus ket da glask skoazell.
- 27 Doujañs an Aotrou a zo evel ul liorz a vennozh,
ha muioc'h eget pep gloar e ro gwarez.
- 28 Va mab, na ren ket ur vuhez a gochennerezh,
gwelloc'h eo mervel eget kloc'hañ.
- 29 Un den a vez o sellout ouzh taol un all
n'eo ket e vuhez da gontañ evel ur vuhez ;
saotrañ a ra e ene gant meuzioù estren,
met un den poellek ha savet-mat a ziwall diouto.
- 30 E genou an den dichek ez eo c'hwek ar c'hochen-
nerezh, met en e gof e lesko un tan.

41. Ar marv.

- 1 O ! marv, na c'hwerv eo da eñvoradenn
evit an den a vev e peoc'h e-kreiz e vadoù,
evit an den dibreder a ra berzh e pep tra,
hag en deus c'hoazh nerzh da gemer boued !
- 2 O ! marv, mat eo da varnadenn
evit an den ezhommek ha koazhet e nerzh,
evit ar c'hoziad kabac'h ha diviet a-grenn,
ha disuj ha kollet (gantañ) e c'houzañvusted !
- 3 Bez dizaon rak barnadenn ar marv,
bez soñj eus da ziaraogerion hag eus da war-
lerc'hidi.
- 4 Sed ar varnadenn a-berzh an Aotrou evit pep den :
perak disteurel pezh a gav mat an Uhel-meurbet ?
Pe dek, pe gant, pe mil bloaz,
n'eus ket en Ades a rebech war ar vuhez.
- 5 Bugale dichek e teu da vezañ bugale ar bec'herion,
ha daremprediñ a reont chomlec'hioù an dud difeiz.
- 6 Hêrezh bugale ar bec'herion a ya da get,
ha gant o diskennidi e talc'h an dismegañs.

40, 29 : e ene (gres.) : e gorzhailhenn (heb.)

30 : en e gof, pe : en e vouzelloù.

41, 1 : da gemer boued (gres.) : da gemer plijedur (heb.)

4 : war ar vuhez : d.l.e. war hirded ar vuhez;

- 7 D'un tad difeiz e tamallo e vugale,
rak en abeg dezhañ eo e vezont disprizet.
- 8 Gwa c'hwi, tud difeiz,
dilezet ganeoc'h Lezenn an Doue uhel-meurbet !
- 9 Mard emaoch ganet, ez eo evit ar vallozh ez oc'h
bet ganet, ha mar varvit, ez eo ar vallozh a vezo
ho lodenn.
- 10 Kement tra a zeu eus an douar a zistro d'an douar,
evel-se an dud difeiz, eus ar vallozh d'ar gollidigezh
- 11 Kañvoù an dud a vez evit o c'horfoù,
met anv ar bec'herion, ha n'eo ket mat, a vezo
diverket.
- 12 Kemer preder gant da anv, rak chom a ray ganit,
gwelloc'h eget mil teñzor bras aour.
- 13 Ur vuhez vat he deus un niver a zeizioù,
hag un anv mat a bad da viken.
- 14 Mirit er peoc'h an deskadurezh, bugale !
Ur furnez kuzhet hag un teñzor diwelus,
da betra e servijont, an eil hag egile ?
- 15 Gwelloc'h eo un den a guzh e follentez,
eget un den a guzh e furnez.
- 16 Neuze 'ta, ho pezet mezh hervez va lavar,
rak n'eo ket mat mirout pep mezhegezh,
ha ne vez ket sellet an holl draoù gant fiziañs
gant an holl.
- 17 Ho pezet mezh, dirak tad ha mamm, gant an
orgederezh, ha dirak mestr ha galloudeg gant ar
gaou.,
- 18 dirak barner ha reizhaouer, gant ar felladenn,
ha dirak bodadeg ha pobl, gant torridigezh al
Lezenn,
- 19 dirak keneil ha mignon, gant an direizhded,
ha dirak lec'h da annez, gant al laeroñsi,
- 20 dirak gwirionez Doue hag an emglev,
(mezh) da harpañ an daoulin war ar baraennoù,
- 21 da zismegañs, en ur gemer pe en ur reiñ,
da devel dirak ar re a vez ouzh da saludiñ,
- 22 da sellout ouzh ur vilgen,
ha da zistreiñ a-zirak un neskar,
- 23 da zilemel lodenn ha donezon (un all),
da barañ da selloù war ur vaouez dimezet,

41, 11 :testenn disheñvel ben jeb. :Korf an den a zo
disterded (moged), met brud a zeolieg ne vo ket diverket.

16 : hervez va lavar : d.l.e. d'am soñj

- 24 da gaout re-breder ouzh da servijerez,
ha da dostaat ouzh he gwele,
- 25 da lavarout traoù dismegus dirak da vignoned,
ha goude bezañ roet, da ober dismegañs,
- 26 da adlavarout ur gomz ac'h eus klevet,
ha da ziskleriañ lavarioù kuzhet.
- 27 Evel-se e vezi eleveziek evit gwir,
hag e kavi gras dirak pep den.

42. Kuzelioù liesseurt -Meulgan d'ar C'hrouer.

- 1 Arabat kaout mezh gant an traoù-mañ,
ha na gemer ket (ganto) digarez da bec'hiñ,
2 gant Lezenn an Uhel-meurbet hag an Emglev,
ha gant ar varnadenn a zidamall an den difeiz,
3 gant brud ur c'heneil ha beajourion,
ha gant reiñ hêrezh d'az mignoned,
4 gant gwirionded ar valañs hag ar pouezioù,
ha gant perc'henniezh kalz pe nebeut,
5 gant arc'hant ur werzh d'ar varc'hadourion,
ha gant reizherezh stank da vugale,
ha gant ober gwadañ kostezioù ar servijer fall.
6 Gant ur vaouez fall eo mat ar siell,
hag e-lec'h maz eus kalz daouarn, alc'hwezañ.
7 Pa rez fiziadur, (ra vezo) gant niver ha pouez,
ha roet pe zegemeret, an holl dre skrid ;
8 gant kastiz an den diboell hag amoet,
gant ar c'hoziad hirhoalek o vreutaat gan tud
yaouank; hag e vezi un den seven evit gwir
ha prizet dirak pep bev.
- 9 Ur verc'h a vez evit he zad un digousk kuzhet,
hag ar preder anezhi a bella ar c'houked :
e-pad he yaouankiz, gant aon na vefe divleuniet,
ha pa vez dimezet, gant aon na vefe difrouezh ;
10 en he gwerc'hted, gaont aon na vefe gwallet,
hag e ti he zad, gant aon na zeufe da vezañ brazez,
gant he gwaz, gant aon na vefe difeal,
ha pa vez dimezet, gant aon na vefe difrouezh.
11 War ur verc'h diemzalc'h gra gwardoniezh start,
gant aon na rafe ganit ur godiserezh evit da ene-
bourion, ur vojenn e kêr ha tolpadeg ar bobl,
ha na rafe mezh dit dirak ur bern tud.

42, 8 : (arabat kaout mezh) gant kastiz...

9 : un digousk kuzhet :(gres;) : un teñzor touellus (heb.)

11 : dirak ur bern tud (gres.) : e bodadeg an nor (heb.)

- 12 Evit pep den, na sell ket ouzh ar gened,
hag e-kreiz ar maouezed n'a ket da azezañ,
- 13 rak eus an dilhad e teu an tagn,
hag eus ar vaouez, drougiezh a vaouez.
- 14 Gwelloc'h eo drougiezh un den eget ur plac'h
vadoberus, hag ur vaouez a ra mezh ha dismegañs
- 15 Kounaat a ran bremañ oberoù an Aotrou,
ha dezrevellañ ar pezh am eus gwelet.
Dre gomzoù an Aotrou (e voe graet) e oberoù.
- 16 An heol o lugerniñ a sell ouzh pep tra,
ha gant gloar an Aotrou ez eo leun e oberenn.
- 17 N'eo ket bet roet da Sent an Aotrou
danevellañ e holl vurzhudoù ;
ar pezh en deus diazezet an Aotrou hollc'hallou-
dek, evit ma vezo divrall an hollved en e c'hloar.
- 18 Sonteañ a ra an islonk hag ar galon,
ha meizañ a ra o zouelladennoù,
rak anaout a ra an Uhel-meurbet pep gouiziegezh,
ha sellout a ra ouzh arouezioù an amzer ;
- 19 kemenn a ra an tremened hag an dazont,
ha diskuliañ roudennoù an traoù kuzhet ;
ne dremen e-biou dezhañ menoz ebet,
ha n'eo kuzhet outañ nep lavarenn.
- 21 Neuroberoù e Furnez en deus urzhiatet,
rak a-viskoazh emañ ha da holl viken ;
netra n'eo bet laketañ ouzhpenn, netra dilamet,
ha n'en deus bet ezhomm a guzul ebet.
- 22 Na pegen hetus e holl oberoù,
hag evel un elienenn eo ar pezh a vez gwelet !
- 23 Kement-se holl a vev hag a bad da viken
evit an holl ezhommoù, ha pep tra a zo sentus.
- 24 Holl emaint daou-ha-daou, unan a-geñver egile,
ha n'en deus graet netra diglok ;
- 25 unan a ziogel mad un all,
ha piv en devo e walc'h o welout e c'hloar ?

43. Marzhoù.

- 1 Lorc'hentez an uhelderioù, un oabl a c'hlanded,
setu gwel an neñv en e arvest a c'hloar !
- 2 An heol o parañ a embann en ur darzhañ :
pebezh tra vurzhodus, oberenn an Uhel-meurbet !

42, 18 : arouezioù an amzer, d.l.e. ar stered

- 3 En e greistevezh e tisec'h an douar,
ha dirak e wrez piv a zalc'hfe ?
- 4 Tommañ a reer ar forn evit labourat war domm,
teir gwech muioc'h ec'h entan an heol ar menezier
c'hwezhañ a ra aezhennoù leskidik,
hag o strinkañ e vannoù e trell an daoulagad.
- 5 Bras eo an Aotrou, en deus graet anezhañ,
ha war E urzhioù, e tifrae e redadenn .
- 6 Al loar ivez, bepred en he c'houlz,
a verk an amzerioù, arouez a beurbadelezh.
- 7 Eus al loar (e teu) merk ar gouelioù,
gant he sklaerder o tigrskiñ betek an diwezh.
- 8 Loariad a zo diouzh hec'h anv ;
kreskiñ a ra souezhus en he c'helc'hdro,
letern an armeoù en uhelder,
gwelevus en ebr an neñvoù.
- 9 Kaerder an neñv eo gloar ar steredegi;
kinkladur lugernus e uhelderioù an Aotrou
- 10 War gomz ar Sant en em zalc'hont hervez E urzh,
ha ne laoskaont ket en o gwardoù.
- 11 Gwel ar ganevedenn ha bennig an Hini en deus
he c'hraet, kaer-meurbet en he splannder..
- 12 Bolzañ a ra an neñv gant ur gelc'henn a c'hloar,
daouarn an Uhel-meurbet o deus he stegnet..
- 13 Ouzh E c'hourc'hemenn e tifrae an erc'h,
hag hastañ a ra al luc'hed war E urzh.
- 14 Setu perak e tigor ar mirlec'hioù,
hag e tinij ar c'houmoul evel evned.
- 15 Gant E vraster e ro nerzh d'ar c'houmoul,
hag e vezont frigaset e mein-grizilh.
- 16 Hag ouzh E welout e vez brallet ar menezioù,
diouzh E c'hoant e c'hwezhañ avel-c'hevred.
- 17 Mouezh E gurun a c'hourdrouz an douar,
hag ar c'horvent-sterenn hag ar barr-korbell.
- 18 Evel evned o plavañ e tasstrew an erc'h,
hag evel ar c'harveg o tiskenn, e vez e ziskar ;
kaerder e gannded a vam an daoulagad,
ha pa gouezh, e vez estlammet ar galon.
- 19 Hag ar rev war an douar a skuilh evel hollen,
ha gant ar skorn e teu da vezañ broudoù-spern.
- 20 An avel-sterenn yen a c'hwezhañ,
hag a galeta ar skorn war an douar ;
war bep poullad-dour e tiskenn,
hag evel gant un hobregon e vez gwisket an douar.

43, 8 : an armeoù : ar sterenoù.

- 21 Lonkañ a ra ar menezioù ha leskiñ ar gouelec'h, ha pulluc'hañ a ra ar geot evel un tan..
- 22 Ul louzaouenn da gement-se eo ur goabrenn drumm, ur c'hlizhenn o tont war-lerc'h avel-skarin a sedera
- 23 Gant E boell en deus sioulaet an islonk, ha plantet ennañ enezennoù.
- 24 Ar re a vez war vor a zanevell e riskloù, ha gant ar pezh a glevomp e vez souezhet hon divskouarn.
- 25 Bez' ez eus aze oberennoù iskis ha marzhus, morviled a bep seurt hag hil an euzhviled.
- 26 En abeg dezhañ (e c'hell) E gannad sturiañ, ha gant E gomz e vez kempenn pep tra.
- 27 Kalz a c'hellfemp lavarout hep tizhout ar pal, ha disoc'h ar c'homzoù eo :Eñ a zo pep tra.
- 28 Evit E ganmeuliñ, pelec'h kavout an nerzh ? rak Eñ eo an Hini bras, dreist e holl oberoù.
- 29 Doujus eo an Aotrou ha bras-meurbet, ha marzhus eo E c'halloud.
- 30 Evit kanmeuliñ an Aotrou, uhelvelit-Eñ, kement ha ma c'hellit, rak uheloc'h emañ c'hoazh ; hag evit hen uhelveuliñ, bezit leun a nerzh, na faezhit ket, rak ne dizhot ket ar pal.
- 31 Piv en deus E welet, ha graet an danevell ? Ha piv hen meurekaio diouzh maz eo ?
- 32 Kalz a draoù kuzhet a zo brasoc'h eget ar re-se, rak nebeut hon eus gwelet eus E oberoù.
- 33 Rak pep tra en deus graet an Aotrou, ha d'an dud deol en deus roet ar Furnez.

44. An Uheldadoù.

- 1 Meulomp eta an dud hollvrudet, hag hon hendadoù, en o rummadoù.
- 2 Kalz a c'hloar en deus krouet an Aotrou, ha (diskouezet) E veurdez abaoe an hanamzer.
- 3 Penndiarned e oant en o rouantelezhioù, ha tud vrudet dre o c'halloud, kuzulierion dre o sperelegezh, kannadourion dre an diouganou, renerion ar bobl dre o c'huzulioù, hag o foellegezh evit kelenn ar bobl, ha dre gomzoù fur o c'helennadurezh.

43, 23 : sioulaet, pe damesaet.

- 5 Tud pinvidik (anezho), ha pourvezet a c'halloud o vevañ e peoc'h en o chomlec'hioù.
- 5 An holl re-se a voe klodusaet en o rummadoù, hag en o deizioù e voent abeg a lorc'hentez.
- 8 Darn anezho o deus lezet un anv, hag e c'heller danevellañ o meuleudioù ;
- 9 darn ivez, n'eus ket eñvoradur anezho, hag aet int diouzh gwel evel ma ne vijent ket bet ha deuet int evel ma ne vijent ket bet ganet, hag o bugale en o goude.
- 10 Met sed amañ tud feal, ha n'eo ket bet ankounac'haet o reizhoberoù :
- 11 Gant o lignez eo chomet an hêrezh vat eo o diskennidi.
- 12 Derc'hel a ra o lignez d'an emglevioù, hag o bugale, en arbenn dezho.
- 13 Da viken e pado o lignez, hag o gloar ne vezo ket diverket.
- 14 O c'horfoù a zo bet sebeliet er peoc'h, hag o anv a vev evit ar rummadoù.
- 15 Ar pobloù a zanevell o furnez, hag ar vodadeg a embann o meuleudi.
- 16 Enoc'h a blijas d'an Aotrou hag a voe treuzdouget : skouer an distro (da Zoue) evit ar rummadoù.
- 17 Noe a voe kavet peurvat ha reizh : en amzer ar gounnar e voe un divroc'hadenn ; en abeg dezhañ e voe un nemorant evit an douar pa c'hoarvezas al liñvadeg.
- 18 Emglevioù peurbad a voe diazezet gantañ, ma na vije ken distrujet nep den gant al liñvadeg
- 19 Abraam eo tad meur un tolpad a vroadoù, ha n'eus bet kavet nikun par dezhañ e klod.
- 20 Mirout a reas Lezenn an Uhel-meurbet, ha dont a reas en emglev gantañ ; en e gorf e tiazezas an emglev, hag en amprou e voe kavet feal.

- 44, 10 : tud feal, pe : tud deol, tud a druez.
- 16 : Enoc'h : Hanoc'h (heb.) (Gen. 5, 24)
- 17 : divroc'hadenn, pe an daoladenn (heb.) : divizet an deus Doue distrujañ an dud, panevet da reizhder Noe , a servij eta da zaspren(Noah), ha Doue a ro d'ar bed un daoladenn dre Noe hag e dud (Gen. 6)
- 20 : en e gorf : an amdroc'h (Gen 17, 10-13) ; an amprou : aberzh e vab (Gen. 22)

- 21 Setu perak e touas dezhañ dre ledoued
e vefe benniget ar broadoù en e lignez,
e liesafe anezhañ evel uloc'h an douar,
hag evel ar stered e lakfe uhel e lignez,
hag e rofe da hêrezh dezho,
adal ar mor betek ar mor,
hag adal ar Stêr betek dibenn an douar.
- 22 Ha gant Isaak e tiazezas hevelep tra,
en abeg da Abraam, e dad.
- 23 Bennozh an holl dud hag an emglev
a lakas war benn Yakob ;
e ziogetiñ a reas en e vennozhioù,
ha reiñ dezhañ an hêrezh ;
rannañ a reas he lodoù
hag o lodennañ etre an daouzek meuriad.

45. Moses - Aaron - Finees.

- 1 Hag e tennas er-maez anezhañ un den mat,
a gavas gras ouzh daoulagad an holl, :
a voe karet gant Doue hag an dud, oses :
an eñvor anezhañ da vezo benniget !
- 2 Gloar a roas dezhañ, par da hini ar sent,
hag e vrasaat a reas, evit spouron an enebourion.
- 3 Gant e gomzoù e reas paouez ar marzhoù,
ha gloar a roas dezhañ dirak ar rouaned ;
gourc'hemmennoù a roas dezhañ evit E bobl,
ha diskouez a reas dezhañ (un diskeud) eus E
c'hloar.
- 4 Er fealded hag en douster en e santelaas,
hag e zilenn a reas a-douez an holl.
- 5 Ober a reas dezhañ klevout E vouezh,
hag e lakaat da vont er goabrenn ;
reiñ a reas dezhañ, tal-ouzh-tal, ar gourc'he-
mennoù, ul Lezenn a vuhez hag a boellegezh,
evit kelenn da Yakob an Emglev,
hag e gemennadurioù da Israel.
- 6 Uhelaat a reas Aaron, ur sant hañval outañ,
e vreur, eus meuriad Levi.

44, 22 : Isaak (Is'hak) : Gen. 26, 3-4.

23 : Yakob (Yaakov) Gen. 27, 27-29.

45, 1 : un den mat, pe un den a druez.
3 : ar marzhoù : ar gwalennoù kaset war vro-Ejipt

- 7 E ziazezañ a reas evel emglev peurbad,
ha reiñ a reas dezhañ belegiezh ar bobl ;
hen eürusaat a reas gant pompad,
hag e c'hourizañ gant ur sae a c'hloar.
- 8 E wiskañ a reas a splannder peurglok,
hag e lakaat divrall gant arouezioù a nerzh,
bragoù ha toneg hag efod.
- 9 E gelc'hiañ a reas a c'hreunadez,
a gleierigoù aour e-leizh tro-dro,
a sone skiltr pa gerzhe, hag a roe da glevout
o brimbalezeh en templ, evel eñvoradur eus
mibion E bobl.
- 10 Ur gwiskamant sakr alaouret ha mouk,
ha limestra, oberenn a vroder,
ur brennid-barn, diskuilhoù ar wirionez,
gant neudennoù skarlek, oberenn un arzour ;
- 11 mein priziuz engravet evel sielloù,
gant liammoù aour, oberenn a vaenour,
evel eñvoradur, gant ar skrid engravet,
hervez niver meuriadoù Israel ;
- 12 ur gurunenn aour dreist an turban,
arouez engravet a sakradur,
arouezenn a enor, oberenn a c'halloudeg,
dudi an daoulagad, ar c'hinkladurioù-se !
- 13 Ne oa bet gwelet en e raok netra ken kaer all,
ha morse ne voe gwisket un estrañjour evel-se,
nemet e vibion hepken, hag e ziskennidi da vepred.
- 14 E aberzhoù a vez kinniget en holloskadoù
div wech bemdez ha dibaouez.
- 15 Kargañ a reas Moses e zaouarn,
hag hen oleviñ gant eoul santel ;
hag e voe se evitañ un emglev peurbad,
hag evit e lignez e-pad deizioù an neñv,
evit lidañ dezhañ ha war-an-dro ober e garg a
veleg, ha bennigañ E bobl dre e Anv.
- 16 E zilenn a reas a-douez an holl re vev,
evit kinnig ar brofadenn d'an Aotrou,
an ezañs hag ar frondoù, evel eñvoradur,
hag ober an dic'haouadenn evit da bobl.
- 17 Reiñ a reas dezhañ, dre E c'hourc'hemmennoù,
galloud war aozadurioù ar c'hemmennoù,

45, 10 : diskuilhoù ar wirionez : an Ourim hag an Toumim
(Erm. 28, 30)

15 : kargañ e zaouarn : rein dezhañ e garg a veleg

16 : evit da bobl : evit pobl an Aotrou

- evit kelenn da Yakob an testeniou,
ha sklerijennañ Israel gant E Lezenn.
- 18 En em sevel a reas a-enep dezhañ estrenion,
hag erez o devoe outañ er gouelec'h,
an dud a oa gant Datan hag Abiron,
ha bagad Kore, e barr o c'hounnar.
- 19 Gwelout a reas an Aotrou ha ne blijas ket se
dezhañ, hag e voent distrujet gant ernez E fulor,
ober a reas a-enep dezho marzhou,
dre o lonkañ gant E flammou-tan.
- 20 Hag e kreskas gloar Aaron,
hag e roas dezhañ un hêrezh :
preveudioù ar frouezh kentañ a roas dezhañ da lod,
bara, da gentañ, a brientas a-fonn (evitañ).
- 21 Rak debriñ a reont aberzhou an Aotrou,
en deus roet dezhañ hag ivez d'e lignez.
- 22 Nemet en douar ar bobl n'en deus ket a hêrezh,
ha n'eus ket a lodenn evitañ e-touez ar bobl :
rak "Me va-unan eo da lod ha da hêrezh".
- 23 Ha Finees, mab Eleazar, eo an trede e gloar,
evit ar gred en devoa bet e doujañs an Aotrou,
hag evit bezañ dalc'het, e dispac'h ar bobl,
gant ur gaer a bevded a oa en e ene ;
hag e tic'haouas evel-se evit Israel.
- 24 Setu perak e voe diazezet gantañ un emglev a
beoc'h, oc'h ober anezhañ rener ar santual hag e
bobl, ma vefe dezhañ ha d'e lignez
ar velegiezh-veur da virviken.
- 25 Hag e voe iv ez un emglev gant David,
mab Yese, eus meuriad Youda ;
hêrezh ar roue (a dremen) hepken a vab da vab,
hêrezh Aaron, d'e lignez ivez.
- 26 Ra lako (an Aotrou) furnez deoc'h en ho kalon,
evit barn E bobl gant reizhded,
ma ned ay ket da get o berzh-mat
hag o gloar a-hed o rummadou.

46. Yesous - Khaleb - Barnerion - Samouel.

- 1 Kadarn er brezel e voe Yesous, mab Nave,

45, 18 Datan...: Niv. 16-17

- 22 : Me va-unan...komzoù an Aotrou da Aaron (Niv.18,20)
23 : an trede, goude Moses hag Aaron - ar gred :Niv.25,
26 : deoc'h : da ziskennidi Aaeon 11-13)

- ha warlerc'hiad Moses er brofediezh,
a zeuas, hervez e anv,
da vezañ bras evit silvidigezh e zibabidi,
evit kastizañ an enebourion emsavet,
en doare da lakaat Israel da berc'hennañ (ar vro)
- 2 Pebezh gloar en devoa, pa savas e zaouarn
hag e hejas e gleze enep ar c'hêrioù !
- 3 Piv, en e raok, en em zalc'has evel-se ?
rak stourmoù an Aotrou eo eñ o renas.
- 4 Ha n'eo ket dre e zorn e voe arsavet an heol,
hag e teuas un devezh da vezañ daou ?
- 5 Peditañ a reas an Uhel-meurbet, ar Galloudeg,
p'edo an enebourion ouzh e waskañ a bep tu,
hag e selaou a reas an Aoytrou Bras,
gant mein-griziilh nerzhus-meurbet.
- 6 En em strinkañ a reas war an armead enebour,
hag en dinaou e kasas da get an enebourion,
evit d'ar broadoù anavezout e holl armoù,
peogwir e oa dirak an Aotrou e vrezel.
- 7 Rak kerzhout a reas war-lerc'h ar Galloudeg,
hag e deizioù Moses en em ziskouezas deol,
eñ ha Khaleb, mab Yefone,
o tirc'hel penn dirak ar vodadeg,
o tistreiñ ar bobl diouzh ar pec'hed,
hag o tistanañ grozmol an drougiezh.
- 8 Hag o-daou nemetken a voe salvet
a-douez c'hwec'h kant mil troadeg,
evit bezañ kaset e-barzh an hêrezh,
d'ar vro ma tever diouti laezh ha mel.
- 9 Hag e roas an Aotrou da gKhaleb un nerzhegezh
a chomas gantañ betek er gozhni,
da bignat war uhelennoù ar vro,
hag e lignez he devoe (anezho) da hêrezh,
ma ouezas holl vibion Israel
ez eo mat kerzhout war-lerc'h an Aotrou.
- 11 Hag ar Varnerion, pep hini hervez e anv,
an holl re n'eo ket bet difeal o c'halon,

46, 1 : Yesous (Heshosouac mab Noun.

- an anv Yesous a dalvez an Aotrou a salv.
3 : stourmoù an Aotrou : 1 Shm 18, 17.
4 : arsavet an heol : Yeh 10, 12-14.
6 : dirak...brezel : ober a reas brezel en anv an Aotrou.
7 : en em ziskouezas deol; pe : e tiskouezas truez.
9 : uhelennoù ar vro : uhel-gompezennoù Hevron
(Yeh 14, 14-14)

- ha n'o deus ket distroet diouzh an Aotrou,
ra vezo benniget an eñvor anezho !
- 12 O eskern da advleuniañ eus o lec'h,
hag o anv da vezañ digollet
war mibion an dud vrudet-se !
- 13 Karet gant e Aotrou e voe Samouel ;
profed an Aotrou, e tiazezas ar roueelezh,
hag ec'h olevas renerion war e bobl.
- 14 Diouzh Lezenn an Aotrou e varnas ar gevredigezh,
hag an Aotrou a weladennas Yakob.
- 15 Dre e fealded en em ziskouezas evel gwir brofed,
hag en e gomzoù e voe anavezet evel gwelout
gwirion.
- 16 Pediñ a reas an Aotrou, ar Galloudeg,
p'edo an enebourion ouzh e waskañ a bep tu,
en ur ginnig un oan-laezh.
- 17 Hag e taranas an Aotrou eus lein an neñv,
ha gant trouz bras e roas da glevout e vouezh.
- 18 Hag e frikas penngadourion an dTuriz
hag holl briñsed ar Fulistiz.
- 19 Hag a-raok amzer e gousk peurbadus,
e testenias dirak an Aotrou hag e olevad :
"Na madoù na zoken solennoù
n'am eus tapet digant den",
ha ne reas tamall dezhañ den ebet.
- 20 Ha goude ma voe aet en e gousk e tiouganas,
hag e kemennas d'ar roue e ziwezh,
hag eus an douar e savas e vouezh,
gant un diougan evit diverkañ fallagriezh ar bobl.

47. Nathan - David - Salaun.

- 1 Hag en e c'houde e savas Nathan
evit diouganañ e deizioù David.
- 2 Evel al lard a vez savet diwar ar peoc'h-aberzhoù,
evel-se David, diwar vibion Israel.
- 3 Diwar c'hoari e reas gant leoned evel gant
menned-gevr, ha gant arzhed evel gant
menned-deñved.

46, 11 : ar re..o c'halon:g.e.g. n'he deus ket gastaouet o
c'halon

15 : gwelour gwirion :g.e.g. gwirion er weledigezh

18 : an dTuriz (gres.) an enebour (heb)

47, 3 :leoned....arzhed :1 Shm. 17, 34-35

- 4 En e yaouankiz, ha n'en deus ket lazhet ur ramz
ha dilamet dismegañs ar bobl,
en ur sevel e zorn gant ur maen-batalm
a ziskaras rogentez Goliath ?
- 5 Rak pediñ a reas an Aotrou, an Uhel-meurbet,
a roas nerzh d'e zehou
da zilemel un den galloudus er brezel,
da adsevel galloud e bobl.
- 6 Evel-se e voe roet dezhañ gloar a zek mil,
hag e voe meulet gant bennozhioù an Aotrou,
pa voe kinniget dezhañ an talgen a c'hloar.
- 7 Rak flastrañ a reas an enebourion tro-war-dro,
ha pladañ ar Fulistiz, e argaderion
betek hiziv e frikas o galloud.
- 8 En e holl oberoù e roas meuleudi
d'ar Sant uhel-meurbet, gant komzoù a c'hloar ;
gant e holl galon e veulganas,
hag e karas an Hini en devoe hen graet.
- 9 Diazezañ a reas salmerion dirak an aoter,
ha diouzh o mouezh (e teuas) sonioù hesonus.
- 10 Reiñ a reas d'ar gouelioù splannder,
hag urzhiañ ar marevezhoù betek ar peurvad,
en ur ober dezho meuliñ e Anv santel,
hag en ur lakaat, adal ar beure,da zistonañ
ar santual.
- 11 An Aotrou a zilemas e bec'hedoù,
hag a savas evit bepred e c'halloud ;
reiñ a reas dezhañ un emglev roueel,
hag un tron a c'hloar en Israel.
- 12 En e c'houde e savas ur mab a boell,
a vevas, en abeg dezhañ, el ledanoù.
- 13 Salaun a renas e deizioù a beoc'h,
ha Doue a roas dezhañ diskuizh tro-dro,
evit ma savfe un Ti d'e Anv,
ha ma prientfe ur santual evit bepred.
- 14 Na fur e oas ez yaouankiz,
ha leun, evel ur stêr, a speredegezh !
- 15 Da ene en deus goloet an douar,
hag e leuniet a lavarennoù damguzh.
- 16 Betek an inizi, er pellder, ez eo aet da anv,
hag e voes karet evit da beoc'h

47, 5 :galloud, g.e.g. korn

8 : gant komzoù a c'hloar : gant ar salmoù.

- 17 Gant da ganennoù, da grennlavarioù, da sturiennoù
ha da ziskleriadurioù e voe bamet ar broioù.
- 18 En Anv an Aotrou Doue,
an Hini a vez galvet Doue Israel,
ec'h eus dastumet aour evel staen,
hag evel plom ec'h eus berniet arc'hant.
- 19 Deroet ec'h eus da gostezioù d'ar merc'hed,
ha kammc'hraet ec'h eus gant da gorf.
- 20 Lakaet ec'h eus un namm war da c'hloar,
ha disakret da ouenn,
o sachañ kounnar war da vugale,
da vezañ broc'het gant da follentez.
- 21 Daouhanteret e voe ar rouantelezh,
hag eus Efraim e teuas ur rouantelezh disuj.
- 22 Met an Aotrou ne zilezas ket e drugarez,
ha ne gollas hini ebet eus e gomzoù,
ha ne ziverkas ket diskennidi e zilennad,
ha ne zistrujas ket lignez an hini en devoa e garet
ha da Yakob e roas un dilerc'hiad,
ha da Zavid, ur wrizienn dioutañ
- 23 Hag e tiskuizas Salaun gant e hendadoù,
hag e lezas war e lerc'h unan eus e lignez,
an diskiantañ eus ar bobl, dibourvez a boell,
Roboam, a zistroas ar bobl dre e guzul.
- 24 Ha Yeroboam, mab Nabat, a lakas Israel da bec'hiñ
hag a roas da Efraim hent ar pec'hed.
Ha ken stank e teuas da vezañ o fec'hedoù,
ma voent kaset pell diouzh o douar.
- 25 Hag e klaskjont pep seurt fallagriez,
ken na zeuas ar c'hastiz warno.

48. Elia - Elisa - Ezekias - Esaia.

- 1 Hag e savas Elia, ar profed, evel un tan,
hag e brezeg a leske evel un etev-goulaouiñ.
- 2 Hemañ a zegasas warno an naonegezh,
ha gant e c'hred e tigreskas o niver.
- 3 Dre gomz an Aotrou e serras an neñv,
hag e reas diskenn tan teir gwech.
- 4 Na klodus ez out bet, Elia, gant da vurzhudoù !
ha piv a c'hellfe fougeal da vezañ par dit ?

47, 19 : deroet : g.e.g. : ledet

48, 2 : warno : war an Israeliz
a zegasas an naonegezh(gr), a dorras o bazh-bara(he)
3 : e serras an neñv : 1 R 17, 1 ; an tan : 2 R 1, 10

- 5 Te hag ec'h eus savet unan a-douez ar re varv,
hag eus an Ades, dre gomz an Uhel-meurbet ;
- 6 te hag ec'h eus diskaret rouaned d'ar gollidigezh,
ha tud vrudet diwar o gwele ;
- 7 te hag ec'h eus klevet er Sinai rebechoù,
hag er C'Horeb setañsoù a gastiz ;
- 8 te hag ec'h eus olevet rouaned evit ar gopr,
ha profeded evit kemer da lec'h ;
- 9 te hag a voe treuzdouget en un trowent a dan,
gant ur c'harr ha kezeg tane ;
- 10 te hag a voe merket, er rebechoù evit an amzerioù
evit distanañ ar gounnar a-raok na zirollfe,
evit distreiñ kalon an tad war-zu ar mab
ha diazezañ en-dro meuriadoù Yakob.
- 11 Eürus ar re o deus da welet,
hag a zo aet da gousket er garantez,
rak ni ivez a vevo a dra sur.
- 12 Pa voe goudoret Elia er gorventenn,
e voe leuniet Elisa gant e spered ;
hag en e zeizioù ne voe horellet gant priñs ebet,
ha ne voe gwasket gant den ebet.
- 13 Netra ne voe dreist dezhañ,
ha betek en e gousk e tiouganas e gorf.
- 14 Hag e-pad e vuhez e reas marzhoù,
hag en e varv e voe souezhus e oberoù.
- 15 Daoust da gement-se, ne benedas ket ar bobl,
ha ne zistrojont ket diouzh o fec'hedoù.,
ken na voent harluet diouzh o bro,
ha stlabezet dre an douar a-bezh.
- 16 Hag e vanas ur bobl dibaot-tre,
hag ur gouarnner eus ti David ;
darn anezho a reas ar pezh a zere,
met darn all a lieskementas ar pec'hedoù.
- 17 Ezekias a greñvaas e Gêr,
hag a zegasas dour en he c'hreiz ;
toullañ a reas gant houarn ar roc'hell,
hag ober mirlec'hioù evit an dourioù.

48, 5 : mab an intañvez 1 R 17, 17-24
8 : evit ar gopr : d.l.e. evel barnierion.
9 : un trowent a dan : 2 R 2, 9-22.
17 : Ezekias : 2 Dnv. 32, 5.

- 18 En e zeizioù e pignas Senac'herim,
hag e kasas Rabsakes ; hemañ a yeas
hag a savas e zorn enep Sion,
hag a vrabañsas gant e lorc'hentez.
- 19 Neuze e krenas o c'halonou hag o daouarn,
hag o devoe gwentlou evel maouezed o wilioudiñ.
- 20 Hag e pedjont an Aotrou, an Trugarezus,
oc'h astenn davetañ o daouarn,
hag ar Sant, eus an neñv, o selaouas raktal,
hag o saveteas dre zorn Esaia.
- 21 Skeiñ a reas gant kamp an Asurianed,
hag o distrujañ a reas e ael.
- 22 Rak ober a reas Ezekias ar pezh a blij d'an Aotrou,
ha derc'hel start a reas gant hentoù David e dad,
a gemennas (dezhañ) Esaia, ar profed,
bras ha gwirion en e weledigezhioù.
- 23 En e zeizioù e teuas an heol war e giz,
hag e voe astennet buhez ar roue.
- 24 Gant e spered bras e welas an amzer diwezhañ,
hag e frealzas tud azrec'het Sion ;
- 25 betek ar beurbadelezh e tisklerias an dazont,
hag an traoù kuzhet, kent dezho c'hoarvezout.

49. Ar rouaned hag ar brofeded diwezhañ.

- 1 Eñvorad Yosias a zo evel ur meskad frondoù,
aezet gant labour ur frondaer ;
e pep genou evel mel ez eo c'hwek,
evel ur sonerezh en ur banvez gwin.
- 2 Eñ eo a renas distro ar bobl,
hag a zilemas an euzhusterioù direizh ;
- 3 ren a reas e galon etrezek an Aotrou,
e deizioù an dud difeiz e nerzhekaas an deoliezh.
- 4 Nemet David, hag Ezekias, ha Yosias,
ne rejont holl nemet pec'hiñ ;
rak dilezet ganto Lezenn an Uhel-meurbet,
rouaned Youda a voe dilezet.
- 5 Rak o nerzh a rojont da reoù all,
hag o gloar d'ur vroad estren.

48, 18 : Rabsakes (gr) : eil-a-gamp (he) : 2 R 18, 18.

20 : Esaia (Yeshai) : 2 R 19, 5-7.

49, 1 : Yosias (Yoshia) : 2 R 22.

- 6 (Ar re-mañ) a dangwallas Kêr dibabet ar santual,
hag a lakas digenvez he straedoù ;
- 7 dre zorn Yeremia, rak e wallgaset o devoa,
eñ hag a oa bet kensakret da brofed adal
ar mammoù, evit diwriziennañ ha distrujañ
ha kas da goll, evel ivez evit sevel ha plantañ.
- 8 Yezekiel a welas un arvest a c'hloar,
a ziskouezas dezhañ (Doue) war garr ar Geroubed
- 9 rak soñj en devoe eus an enebourion er gaouad,
ha vad a reas d'ar re a ya eeun gant o hent.
- 10 Hag an daouzek profed, o eskern,
da vleunio eus o lec'h,
rak frealzet o deus Yakob,
hag e saveteet dre fealded an esperañs.
- 11 Penaos uhelveuliñ Zorobabel ?
eñ hag a voe evel ur siell war an dorn dehou :
- 12 hag ivez Yesous, mab Yosedeck :
int, en o deizioù, eo a savas an Ti,
hag a adsavas an Templ, kensakret d'an Aotrou,
prientet evit ur c'hloar beurbadus.
- 13 War Neemia ivez e vefe kalz da eñvoriñ :
eñ hag a adsavas dimp ar mogerioù diskaret,
a lakas dorojoù ha morailhoù,
hag a adsavas hor chompajoù.
- 14 N'eus ket krouet den war an douar par da Enoc'h,
rak dibradet eo bet a-ziwar an douar.
- 15 Hag evel Yosef ivez n'eus bet ganet den,
mestr e vreudeur ha skoazell e bobl ;
ha miret e voe gant evezh e eskern.
- 16 Sem ha Seth a zo bet enoret e-touez an dud,
met dreist da bep bev er grouadelezh emañ Adam.

50. Simon, ar beleg-bras.

- 1 Simon, mab Onias, eo ar beleg-bras

49, 7 : dre zorn, pe : en abeg da.

8 : Yezekiel (Yehezkel) : Yhz 1, 4-28.

9 : testenn amsklaer(gr.)Meneg a reas ivez eus Yob, a
zalc'has holl hentoù ar reizhded (heb)

10 : o lec'h, pe : o bez.

15 : miret gant evezh : pe : gweladennet

- a adresas, e-pad e vuhez, an Ti,
hag a startaas, en e zeizioù, ar santual.
- 2 Gantañ e voe graet diazezoù ar (voger) uhel doubl
solenn uhel moger-dro an Templ.
- 3 En e zeizioù e voe toullet mirlec'h an dourioù,
ul lenn bras evel ur mor.
- 4 O kemer preder gant e bobl evit he (mirout) diouzh
an diskar, e kreñvaas ar Gêr enep ur seziz .
- 5 Na glorius e veze e-kreiz ar bobl en-dro dezhañ,
pa zeue er-maez eus Ti ar ouel !
- 6 Evel ar werelaouenn e-kreiz ar c'hoabr,
evel al loar e deizioù ar c'hann,
7 evel an heol o skediñ war santual an Uhel-meurbet,
evel ar ganevedenn o lugerniñ er c'houmoul a
c'hloar,
8 evel bleunienn ar roz en nevez-amzer,
evel al lili war ribl an dour,
evel broustenn al Liban e deizioù an hañv,
9 evel an tan hag an ezañs war al losker-frondoù,
evel ul lestr aour fetis,
kinklet a bep seurt mein prizius,
10 evel an olivezenn o c'hlasveziñ he frouezh,
hag evel ar siprezenn o sevel betek ar c'hoabr.
- 11 Pa wiske warnañ sae ar c'hloar,
hag e lakae warnañ e zilhad--lidañ pompadus,
pa save ouzh an aoter santel,
e leunie a c'hloar ar santual tro-dro.
- 12 Pa zegemere al lodennoù eus daouarn ar veleion,
e veze eñ en e sav e-tal oaled an aoter,
en-dro dezhañ ur gurunenn a vreudeur,
evel plantennoù sedrez war al Liban,
ouzh e c'hronnañ evel kefiou palmez,
13 hag holl vibion Aaron en o gloar,
ha profoù an Aotrou en o daouarn,
dirak holl gevredigezh Israel !
- 14 E-keit ha ma peurechue al liderezh ouzh an aoter,
en ur aozañ profadenn an Uhel-meurbet,
an Hollc'halloudeg,
15 ec'h astenne war ar c'hop e zorn,
hag e rae berañ eus gwad ar blokad,
hag e fenne dioutañ ouzh troad an aoter,
frond a c'hwez-vat d'an Uhel-meurbet, roue an
hollved.

50, 1 : Simon II, mab Onias II, a varvas war-dro 195 KHS
12 : al lodennoù : da vezañ losket war an aoter.

- 16 Neuze e youc'he mibion Aaron,
en ur seniñ gant trompilhoù metal goveliet,
hag a roe da glevout un trouz bras
evel un eñvorad dirak an Uhel-meurbet.
- 17 Neuze ar bobl a-bezh, a-gevret, a haste
da gouezhañ war o dremmoù, d'an douar
evit azeuliñ o Aotrou, an Hollc'halloudeg,
an Doue uhel-meurbet.
- 18 Hag e veule ar salmerion gant o mouezhioù,
en ul laz-kanañ niverus-tre ha tonioù heson.
- 19 Hag ec'h aspede ar bobl an Aotrou uhel-meurbet
en ur bedenn dirak an Trugarezus,
ken na voe echu lidadeg an Aotrou,
ha kaset da benn e servij.
- 20 O tiskenn neuze, e save e zaoarn
war holl gevredigezh mibion Israel,
evit reiñ bennozh an Aotrou dre e vuzelloù,
hag en em veuliñ en e Anv.
- 21 Hag un eil gwech e stouent
evit degemer ar vennozh a-berzh an Uhel-meurbet.
- 22 Ha bremañ, benniget Doue an hollved,
a ra traoù bras dre-holl,
en deus uhelaet hon deizioù adal ar mammoù,
hag a ra ganimp hervez e drugarez.
- 23 Salv ma roio dimp levenez ar galon,
ha ma teuo ar peoc'h en hon deizioù
en Israel, evel en deizioù diagent !
- 24 Ra chomo ganimp e drugarez,
hag en hon deizioù ra zaspreno ac'hanomp !
- 25 Div vroad a heug outo va ene,
hag an deirvet n'eo ket ur vroad :
- 26 ar re o chom war venez Seir hag ar Fulistiz,
hag ar bobl amoet o chom e Sikem.
- 27 Ur gelennadurezh a boellegezh hag a ouiziegezh,
sed en deus engravet el levr-mañ
Yesous, mab Sirac'h, mab Eleazar, eus Yerousalem
a reas glaviañ Furnez eus e galon.

50, 20 : bennozh an Aotrou : Niv. 6, 23-27.
26 : menez Seir (heb), e-lec'h ma oa an Edomiz o chom
Samaria (gres)
- ar bobl amoet...Sikem : tud Samaria.

- 28 Eürus an hini a zistroio diehan war an traoù-se,
hag ouzh o lakaat war e galon, e teuo fur.
- 29 Ma ra diouto, e vezo kreñv e pep tra,
rak sklerijenn an Aotrou eo e hent.

51. Pedenn Yesous, mab Sirac'h.

- 1 Emaon ouzh da drugarekaat, Aotrou Roue,
hag ouzh da veuliñ, Doue va Salver.
Trugarekaat a ran da Anv,
- 2 rak ur gwarez hag ur skoazell ez out bet evidon,
ha dieubet ec'h eus va c'horf eus ar gollidigezh,
hag eus rouedoù an teod falstamallus,
eus muzelloù an distagerion c'hevier ;
hag a-dal d'am eneberion
ez out bet va skoazell ha va dieuber,
- 3 -hervez braster da drugarez ha da Anv,-
diouzh krogadoù an dud war-nes va lonkañ,
diouzh dorn ar re a glaske va buhez,
diouzh ar bern enkreziou am eus bet,
diouzh mougadur an tantez en-dro din,
hag a-greiz un tan n'am boa ket enaouet,
diouzh donderioù kalon an Ades,
diouzh an teod dic'hlan hag ar gomz c'haouiat.
- 6 Tamallet dirak ar roue gant un teod direizh,
edo va ene tost d'ar marv,
ha va buhez a oa e-kichen an Ades en diaz.
- 7 Va enkelc'hiañ a raed a bep tu, ha ne oa ket a
skoazell; sellout a raen da gaout sikour
a-berzh an dud, ha ne oa den.
- 8 Hag em boe soñj eus da drugarez, Aotrou,
hag eus da oberoù, a-viskoazh,
hag e tieubez ar re a vez ouzh da c'hortoz,
hag o saveteiñ a rez diouzh dorn an enebourion.
- 9 Hag em eus laket va fedenn da sevel eus an douar
ha pedet evit bezañ diwallet diouzh ar marv.
- 10 Hag em eus aspedet an Aotrou, tad va Aotrou :
"N'am dilez ket en deizioù a enkrez,
da vare al lorc'heion, pa vezan diskoazell.
Meuliñ a rin da Anv, dibaouez,
ha kanañ a rin en ur drugarekaat".

51, 3 : krogadoù, pe : rouedoù.

5 : kalon : g.e.g. bouzelloù, kof.

6 : tamallet...direizh, pe : diouzh biroù un teod direzi.

- 11 Hag e voe selaouet va fedenn :
rak va saveteet ac'h eus diouzh ar gollidigezh,
ha va dieubet eus ar predad fall.
- 12 Setu perak e fell din da drugarekaat ha da veuliñ,
ha bennigañ Anv an Aotrou.
- 13 Pa oan c'hoazh yaouank, a-raok bezañ kantreet,
em eus klasket ar Furnez ent-dizolo em fedenn ;
- 14 dirak ar santual em eus he goulennet,
ha betek an diwezh e rin enklask warni.
- 15 Gant he bleunienn, evel gant ur bloakd o tareviñ
ez eo bet plijet va c'halon ;
aet eo va zroad war-raok gant an hent eeun,
adal va yaouankiz em eus heuliet he roudenn.
- 16 Damzigoret em eus va skouarn hag he degemeret,
ha kalz am eus kavet evidon a zeskadurezh.
- 17 Un araokadenn a zo deuet ennon ganti ;
d'an Hini a ro din Furnez e roin gloar.
- 18 Rak divizet em eus ober ganti,
gred am eus bet evit ar mad ha n'em bo ket a vezh
- 19 Stourmet en deus va ene eviti,
ha da seveniñ al Lezenn em eus taolet evezh.
Va daouarn am eus astennet d'an nec'h,
ha keuziet em eus d'am fazioù dirak en he c'heñver.
- 20 Va ene am eus sturiet war-zu enni,
hag er c'hlanded em eus he c'havet.
Kalon am eus bet ganti adal an derou ;
setu perak ne vezin morse dilezet.
- 21 Ha va bouzelloù a zo bet fromet ouzh he c'hask
setu perak em eus perc'hennet un dra vat.
- 22 Roet en deus din an Aotrou un teod evel va c'hopr,
ha gantañ e veulin anezhañ.
- 23 Didostait ouzhin, tud dizesk,
ha deuit da chom e ti ar ouiziegezh.
- 24 Perak - a lavarit - e ra diouer ennomp-ni,
tra m'emañ hoc'h eneoù ken c'hoantek anezhi ?
- 25 Digoret em eus va genou ha komzet :
pourc'hasit-hi evidoc'h hep arc'hant,
- 26 lakit ho choug dindan ar yev,
ha ra zegemero hoc'h ene an deskadurezh

51, 12 - 13 : etre 12 ha 13 e kaver en heb. gwerzhadoù
a lakomp amañ war-lerc'h ar gwerzhad 30

14 : e rin enklask warni : g.e.g. e klaskin anezhi

18 : ober ganti :, pe seveniñ anezhi

22 : gantañ : gant va zeod - anezhañ an Aotrou

23 : ti ar ouiziegezh : skol al Lezenn

- Tostik-tost emañ da gavout.
- 27 Gwelit gant ho taoulagad pegen nebeut em eus poaniet, hag em eus kavet evidon diskuizh e-leizh
- 28 Kemerit perzh en deskadurezh diwar goust kalz arc'hant, ha kalz aour ho pezo ganti.
- 29 Ra vezo laouen hoc'h ene gant trugarez (an Aotrou) ha n'ho pezet ket mezg gant e veuleudi !
- 30 Sevenit ho labour a-raok ar c'houlz, hag e roio deoc'h ho kopr en e goulz.

.....

Meulit an Aotrou rak mat eo ha peurbad eo e garantez;
 Meulit Doue ar meuleudioù, rak peurbad eo e garantez
 Meulit mesaer Israel, rak peurbad eo e garantez,
 Meulit an Hini en deus kroued an hollved, rak peurbad..
 Meulit an Hini a zaspren, Israel, rak peurbad eo e g...
 Meulit an Hini a zastum harluidi Israe, rak peurbad...
 Meulit an Hini a sav e Gêr hag e santual, rak peurbad...
 Meulit an Hini a ra advountañ galloud tiegezh David, ...
 Meulit an Hini en deus dilennet da veleion mibion Sa-
 Meulit skoed Abraam, rak peurbad eo e garantez -dok
 Meulit toc'hell Isaak, rak peurbad eo e garantez,
 Meulit galloudeg Yakob, ra peurbad eo e garantez,
 Meulit an Hini en deus dibabet Sion, rak peurbad....
 Meulit Roue touaned ar rouaned, rak peurbad....
 Hag adsavet en deus galloud e bobl,
 abeg a veuleudi evit e holl feizidi,
 evit mibion Isrtael, ar bobl tost outañ
 Allelouia !

xxxxxxxxxxxxxxxxxxxxxxxxxxxx
 nnnnnnnnnnnnnnnnnnnnnnnnn
 vvvvvvvvvvvvvvvvvvvvvvvvvvv
 ccccccccccccccccccccccccccc
 uuuuuuuuuuuuuuuuuuuuuuuuu
 ooooooooooooooooooooooooooooo

BAROUC' H

Levr Barouc'h a zo deuet betek ennomp dre an droidigezh c'hresianek eus ar LXX (Septuaginta), e-lec'h m'emañ etre levr Yeremia hag ar C'heinvanoù. Teir lodenn a c'heller ober ennañ : goude ur raskrid istorek e kaver ur bedenn a binijenn, ur barzhoneg war ar Furnez hag ur brezegenn a frealzidigezh.

Ar raskrid a lavar dimp e peseurt degouezh hag evit piv eo bet savet an oberenn (1, 1-14) : Pemp bloaz goude distruj Yerousalem, war an douar estren, e lenn Barouc'h e oberenn dirak ar roue hag e genvroiz harluet e Babulon ; da c'houde e voe kaset al levr da-gichen o breudeur chomet e Yerousalem, marteze gant Barouc'h e-unan, ha war an hevelep tro, un tamm arc'hant dastumet e-touez an harluidi evit ober kinnig aberzhoù ha lavarout pedennoù evit roue Babulon hag e vab.

Al lodenn gentañ a zo ur bedenn a binijenn (1, 15--3,8) : an harluidi, anzavet ganto o fec'hedoù dirak an Aotrou, a c'houlenn digantañ e dreez ouzh hen aspediñ da lemel diwarno ar reuzioù degaset en abeg d'o mankoù.

An eil lodenn a zo ur barzhoneg war ar Furnez (3, 9-4, 4) ; dre m'en deus dilezet andon ar Furnez ez eo bet harluet Israel ; ha n'eus den da anaout hent ar Furnez nemet an Hini a oar pep tra. Eñ eo en deus he roet da Israel, a zo bet evurus o c'houzout ar pezh a blij da Zoue, ar pezh a zo diskleriet el Lezenn, rak enni hepken emañ ar gourc'hemennoù a vuhez.

An trede lodenn a zo ur brezegenn a frealzidigezh (4, 5-5, 9) : en ur gemenn d'an harluidi an drugarez a-berzh Doue, an dieubidigezh hag an distro eus an harlu, e ro an oberour kalon da vugale Israel ha levenez da Yerousalem gwelout a ra o tont daveti he mibion, eus ar Sav-heol hag eus ar C'huzh-heol, rak graet en deus Doue trugarez ouzh Israel.

Piv eo Barouc'h ? An den-mañ, mab da Nerias, a zo diskibl da Yeremia ha karget gantañ da skrivañ e ziouganou ha d'o lenn dirak ar bobl; mont a ra gantañ d'an harlu d'an Ejipt, ha goude moarvat ez a da vBabulon e-lec'h ma skriv ha ma lenn e oberenn dirak ar roue hag ar bobl, a gas anezhañ da c'houde da Yerousalem. Hervez darn eus ar Viblourion ne vije ket Barouc'h oberour al levr-mañ ha ne vije ket bet aozet an holl lodennoù gant an hevelep skrivagner ; hervezo e vije bet savet an oberenn war-dro an bloaz 200 KHS.

BAROUC' H

1. Rakskrid

1 Sed amañ lavarioù al levr a skrivas Barouc'h, mab Nérias, mab Maasia, mab Sedekias, mab Asadias, mab Helkias, e Babulon, 2 er pempvet bloavezh, d'ar seizhvet deiz eus ar miz, d'ar mare m'eo devoa kemeret ar Galdeiz Yerousalem hag he fulluc'het en tan.

3 Hag e lennas Barouc'h lavarioù al levr-mañ ouzh divskouarn Yec'honias, mab Yoakim, roue Youda, hag ouzh divskouarn an holl bobl deuet evit (klevout) al levr, 4 hag ouzh divskouarn ar c'halloudeion ha mibion rouaned, hag ouzh divskouarn an henaourion, hag ouzh divskouarn an holl boblad, bihan ha bras, an holl re a oa o chom e Babulon, e-tal ar stêr Soud. 5 Hag (an dud) a ouele hag a yune hag a bede dirak an Aotrou. 6 Hag e tastumjont arc'hant, pep hini diouzh e c'halloud, 7 hag hen kasjont da Yerousalem, da Yoakim, mab Helkias, mab Salom, ar beleg, ha d'ar veleion (all) ha d'an holl boblad en em gave gantañ e Yerousalem. 8 Kemeret en devoa, eñ (Barouc'h), listri Ti an Aotrou, ar re a oa bet dilamet eus an Templ, evit o distreiñ da vro Youda, an dekvet eus Siouan, al listri arc'hant en devoa graet Sedekias, mab Yosias, roue Youda, 9 goude m'en devoa Nabouc'hodonosor, roue Babulon, harluet Yec'honias hag ar briñsed, ar brizonidi, ar pennoù, hag ar werin eus ar vro, hag o derenet da vBabulon.

10 Hag e lavarjont : "Setu ma kasomp deoc'h arc'hant, ha prenit gant an arc'hant-se holloskadou ha dibec'hadennoù hag ezañs, ha grit profadennoù ha kinnigit

1, 1 : Barouc'h : Sell. yirmia 36, 4.

2 : Svet bloavezh : goude distruj Yerousalem (Yrm 52,12) = 582 KHS

3 : ouzh divskouarn ar bobl : d.l.e. en doare da vezañ klevet

Yec'honias : anvet Yehoyac'hin e 2 R 24, 6, kaset d'an harlu da vBabulon (2 R 24, 12, ha dieubet 37 vloaz goude 2 R 25,27

4 : mibion rouaned ; , pe : ar briñsed.

6 : diouzh e c'halloud : g.e.g. diouzh ma c'helle dorn pep hini

7 : Yoakim : beleg (Yoyakim : Nehemia 12, 26

8 : Siouan : miz Mae-Mezheven

(anezho) war aoter an Aotrou, hon Doue, 11 ha pedit evit buhez Nabouc'hodonosor, roue Babulon, ha buhez Baltasar, e vab, ma vezo o deizioù evel deizioù an neñv war an douar. 12 Hag e roio an Aotrou nerzh dimp hag e sklerijenno hon daoulagad, hag e vevimp dindan skeud Nabouc'hodonosor, roue Babulon, ha dindan skeud Baltasar, e vab, hag o servijimp e-pad deizioù niverus, hag e kavimp gras dirazo. 13 Pedit ivez evidomp deirak an Aotrou, hon Doue, ha n'eo ket distroet fulor an Aotrou nag e gounnar diwarnomp betek an deiz-mañ. 14 Ha lennit al levr-mañ, a gasomp deoc'h evit e zisplegañ e Ti an Aotrou da zeiz ar gouel hag en deizioù ar mare (divizet), 15 ha lavarout a reot :

D'an Aotrou, hon Doue, ar reizhded, dimp avat ar vezh war hon dremmoù, evel en deiz-mañ, evit tud Youda hag annezidi Yerousalem, 16 hag evit hor rouaned, hor renerion, hor beleion, hor profeded hag hon tadoù, 17 rak pec'het hon eus enep an Aotrou, 18 disentet hon eus outañ ha n'hon eus ket selaouet ouzh mouezh an Aotrou, hon Doue, (o lavarout) dimp kerzhout gant gourc'hemennou an Aotrou, ar re en deus laket dirazomp. 19 Adal an deiz ma tennas an Aotrou hon tadoù eus bro-Ejipt, ha betek an deiz-mañ, ez omp bet disuj ouzh an Aotrou, hon Doue, ha lezirek evit selaou e vouezh. 20 Hag ez eo staget ouzhimp ar reuzioù hag ar vallozh en devoa divizet an Aotrou dre vMoses, e servijer, en deiz ma tennas hon tadoù eus bro-Ejipt, evit reiñ dimp ur vro o teverañ gant laezh ha mel evel m'emañ en deiz-mañ. 21 Ha n'hon eus ket selaouet ouzh mouezh an Aotrou, hon Doue, hervez holl gomzoù ar profeded en deus kaset dimp, 22 hag ez omp aet, pep hini hervez droukyoul e galon fall, da servijañ doueoù arall ha da ober ar pezh a zo fall ouzh daoulagad an Aotrou, hon Doue.

2. Kofezadur ar pec'hedoù.

1 Hag en deus sevenet an Aotrou e gomz, en devoa lavaret a-enep dimp, enep hor barnerion a varnas Israel,

1, 10 : profadennoù : manna, (Gr.) a dalvez greun-ezañs

11 : Baltasar : (Belshasar), n'eo ket mab da Nabouc'hodonosor, met da Nabonid

12 : dindan skeud : d.l.e. dindan gwarez.

14 : evit e zisplegañ, pe evit e reiñ da anaout, pe evit kofes ar pec'hedoù - da zeiz ar gouel : al Logelloù (1 R 8, 2) - deizioù

ar mare , pe deizioù ar vodadeg

20 : ar vallozh : sell. Lev.26, 14

hag enep hor rouaned hag hor renerion, hag enep tud Israel ha Youda. 2 N'eus ket bet graet dindan an neñv a-bezh evel ma reas e Yerousalem, hervez ar pezh a zo bet skrivet e Lezenn vMoses : 3 e teufemp da zebriñ, unan kig e vab, un all kig e verc'h. 4 Hag o deroet en deus etre daouarn an holl rouantelezhioù a zo en-dro dimp, d'an dismegañs ha d'ar gwastadur e-touez ar pobloù a-ziwar-dro, e-lec'h m'en deus o stlabezet an Aotrou. 5 Hag ez int bet koll e-lec'h bezañ trec'h, rak pec'het hon eus enep an Aotrou, hon Doue, o chom hep selaou e vouezh.

6 D'an Aotrou, hon Doue, ar reizhdred, dimp avat ha d'hon tadoù, ar vezh d'hon dremmoù evel en deiz-mañ ! 7 Ar pezh en devoa lavaret an Aotrou a-enep dimp, an holl reuzioù-se a zo deuet warnomp. 8 Ha n'hon eus ket goulennet digant an Aotrou distreiñ, pep hini (ac'hanomp), diouzh mennadoù e galon fall. 9 Hag an Aotrou en deus taolet evezh ouzh ar reuzioù-se, hag en deus an Aotrou o degaset warnomp, rak reizh eo an Aotrou en e holl oberoù en deus kemennet dimp. 10 Met n'hon eus selaouet e vouezh evit kerzhout gant gourc'hemennoù an Aotrou, en devoa laket warnomp.

11 Ha bremañ, Aotrou, Doue Israel, Te hag ec'h eus ermaeziet da bobl eus bro-Ejipt gant un dorn kreñv, ha gant sinoù ha marzhoù, ha gant nerzh bras ha brec'h astennet, Te hag ec'h eus graet dit da-unan un Anv evel en deiz-mañ, 12 pec'het hon eus, bet omp difeiz, bet omp direizh, Aotrou, hon Doue, e-keñver da holl gemennadurioù. 13 Ra zistroio da fulor diwarnomp, rak dilezet omp, un nebeudad e-touez ar broadoù e-lec'h m'ec'h eus hon dastrewet.

14 Selaou, Aotrou, ouzh hor pedenn hag hor goulenn, dieub-ni en abeg dit, ha ro dimp gras dirak ar re o deus hon harluet, 15 ma ouezo an douar a-bezh ez out-Te an Aotrou, hon Doue, peogwir ez eo bet galvet da Anv war Israel ha war e ouenn. 16 Aotrou, sell eus lein da annez santel ha soñj ennomp ; stou, Aotrou, da skouarn ha selaou ; 17 digor, Aotrou, da zaoulagad ha gwel : n'eo ket ar re varv, en Ades, int hag ez eo bet dilamet o anal diouzh o bouzelloù, a roio gloar ha reizhdred d'an Aotrou, 18 met an

2, 2 : skrivet : Lev. 26, 27-29 hag Adl. 28, 53-57.

3 : kig e vab... 2 R 6, 28-29 ha Yrm. 19, 9.

8 : goulennet digant : g.e.g. pedet dremm

15 : ez eo bet galvet ...d.l.e. emañ perc'henniezh Israel gant an Aotrou

ene glac'haret dreist-penn, a gerzh daoubleget ha dinerzh, an daoulagad o tizeriañ, hag an ene marnaoniek eo a roio dit gloar ha reizhdred, Aotrou !

19 Rak-se n'eo ket abalamour da oberoù a reizhdred hon tadoù hag hor rouaned e taolomp hon drougeur dirazout, Aotrou, hon Doue, 20 rak kaset ec'h eus da fulor ha da gounnar a-enep dimp, evel m'az poa lavaret dre da servijerion, ar brofeded, o lavarout : 21 "Evel-henn e komz an Aotrou : Soubilit ho skoaz, ha servijit roue Babulon, hag e chomot war an douar am eus roet d'ho tadoù. 22 Ha mar ne selaouit ket mouezh an Aotrou evit servijañ roue Babulon,, 23 e rin mont kuit eus kêrioù Youda hag eus Yerousalem, mouezh ar joa ha mouezh al levenez, mouezh an den yaouank ha mouezh ar plac'h nevez, hag e teuo ar vro a-bezh da vezañ ur fraosteg diannez". 24 Ha n'hon eus ket selaouet da vouezh (o lavarout dimp) servijañ roue Babulon, hag ec'h eus sevenet da gomzou, az poa lavaret dre da servijerion, ar brofeded ; dilamet e vefe eskern hor rouaned hag eskern hon tadoù diouzh o lec'h. 25 Ha setu maz int bet taolet da wrez an deiz ha da yender an noz ; marvet int bet e poanioù kriz, dre ar gernez hag ar c'hleze hag ar vosenn. 26 Ha laket ec'h eus an Ti, maz eo bet galvet da Anv warnañ, evel m'emañ en deiz-mañ, en abeg da fallagriez ti Israel ha ti Youda.

27 Met graet ec'h eus ouzhimp, Aotrou, hon Doue, gant da holl vadelezh ha gant da holl drugarez vras, 28 evel m'az poa lavaret dre da servijer Moses en deiz ma kemennas dezhañ skrivañ da Lezenn dirak mibion Israel en ur lavarout : 29 "Mar ne selaouit ket ouzh da mouezh, ya, hep mar, e teuo an engroaziad vras ha niverus-mañ da vezañ un nebeudad e-touez ar broadoù e-lec'h m'o stlabezin ; 30 rak gouzout a ran n'am selaouint ket, dre maz eo ur bobl kilpennek he choug. Met dont a raint en-dro en o c'halon e bro o harlu, 31 hag e ouezint ez eo Me, an Aotrou, o Doue ; hag e roin dezho ur galon ha divskouarn da selaou da glevout, 32 ha va meuliñ a raint e bro o harlu, ha soñj o devo eus va Anv, 33 hag e tistroint diouzh o choug reut ha diouzh o drougeroù, rak soñj o devo eus

2, 19 : hon drougeur ; pe hor reuzeudigezh, pe hon aspedenn.

21 : servijit : sell. Yrm 27, 12.

23 : mouezh ar joa : Yrm. 16, 9 ha 25, 10.

24 : o lec'h : o bez.

25 : ar vosenn : (heb. Yrm. 32, 36 ha 14, 12) ; ac'h eus kaset

30 : ur bobl kilpennek.. Erm. 32, 9

hent o zadoù pa bec'hent enep an Aotrou. 34 Hag o distreiñ a rin d'ar vro am eus gouestlet d'o zadoù, da Abraam ha da Isaak ha da Yakob, hag e vezint mistri enni ; o niverusaat a rin ha ne vezint ken nebeutaet. 35 Ha diazezañ a rin evito un emglev peurbad, ma vezin-Me evito un Doue ha ma vezint-i evidon ur bobl, ha ne zilec'hin ken va fobl Israel eus ar vro am eus roet dezho"

3. Pedenn an harluidi - Meulgan d'ar Furnez.

1 Aotrou hollc'halloudek, Doue Israel, un ene en enkrez hag ur spered ankeniet a zo o c'harmañ war-zu ennout. 2 Selaou, Aotrou, ha bez truez, rak pec'het hon eus enep dit. 3 Rak Te a zo azezet evit bepred, ha ni a zo kollet evit bepred. 4 Aotrou hollc'halloudek, Doue Israel, selaou pedenn tud varv Israel ha mibion ar re o deus pec'het enep dit, ar re n'o deus ket selaouet mouezh an Aotrou, o Doue, hag ez eo staget ouzhimp ar reuzioù. 5 Na gouna ket direizhioù hon tadoù, met bez soñj eus da zorn hag eus da Anv er mare-mañ, 6 rak Te eo an Aotrou, hon Doue, ha da veuliñ a raimp, Aotrou ! 7 Dre-se ec'h eus laketa da zoujañs en hor c'halon : evit gervel da Anv; ha da veuliñ a raimp en hor harlu, rak distroet hon eus diouzh hor c'halon holl zireizhded hon tadoù, pa bec'hent enep dit. 8 Setu ni hiziv en hor harlu, e-lec'h m'ec'h eus hon dastrewet evit an dismegañs, ar vallozh hag an dell-gastiz, en arbenn da holl zireizhioù hon tadoù, a zo en em zistaget diouzh an Aotrou, hon Doue.

- 9 Selaou, Israel, ar gourc'hemennou a vuhez, roit skouarn evit anaout ar boellegezh.
- 10 Perak se, Israel, perak emañ e bro an enebourion, o kozhañ war un douar estren,
- 11 oc'h en em saotrañ gant ar re varv, hag ez out kontet gant ar re aet d'an Ades ?
- 12 Dilezet ec'h eus andon ar Furnez.
- 13 Mar az piñe kerzhet gant hent Doue, e vijes o chom er peoc'h evit bepred.

2, 35 : un Doue...ur bobl :Yhz 36, 28

3, 4 tud varv :an harluidi a zo evel tud varv(Yesh 59, 10

5 : eus da zorn :eus da c'halloud (Niv. 11, 23)

9 : gourc'hemennou a vuhez :Adl. 4, 1

11 : ar re varv : ar baganed.

12 : andon ar Furnez : Doue.

- 14 Desk pelec'h emañ ar boellegezh, pelec'h emañ an nerzh, pelec'h emañ ar skiant, evit gouzout war un dro pelec'h emañ an hirhoal hag ar vuhez, pelec'h emañ sklaerder an daoulagad hag ar peoc'h.
 - 15 Piv en deus kavet he lec'h, ha piv a zo aet betek he zeñzorioù ?
 - 16 Pelec'h emañ mistri ar broadoù, hag ar re a gabestr ar gouezed war an douar,
 - 17 ar re a ra dre c'hoari gant evned an neñv, ar re a zastum teñzorioù arc'hant hag aour, ma laka an dud o fiziañs enno, ha n'eus fin ebet d'o feadra,
 - 18 ar re a labour an arc'hant hag a gemer preder hep na vije dizoloet o oberoù ?
 - 19 Aet int a-ziwar wel ha diskennet d'an Ades, ha reoù all a zo savet war o lerc'h.
 - 20 Reoù yaouankoc'h o deus gwelet ar sklerijenn, ha graet o annez war an douar, met hent ar ouiziegezh n'o deus ket anavezet,
 - 21 na merzet he raventoù na klasket he c'haout ; o mibion a zo aet pell diouzh o hent.
 - 22 Ha n'eo ket bet klevet e Khanaan na gwelet e Talman ;
 - 23 na mibion Agar o klask ar skiant war an douar, na marc'hadourion eus Merran ha Talman, na konterion vojennou pe klaskerion skiant, n'o deus anavezet hent ar Furnez, na bet soñj eus he raventoù.
 - 24 O Israel, na bras eo Ti Doue, hag ec'hon lec'h e zomani !
 - 25 Bras eo ha diziwezh, uhel eo ha divent !
 - 26 Aze e voe ganet ar ramzed vrudet a-gentañ-penn, tud ventek hag embreget d'ar brezel.
 - 27 N'eo ket ar re-se en deus dilennet Doue, hag hent ar ouiziegezh n'en deus ket roet dezho ;
 - 28 aet int da get dre n'o devoa ket a boellegezh, aet int da goll en arbenn d'o diskiantegezh.
- 3, 15 he lec'h : lec'h ar Furnez
 18 : a labour, pe : a zastum hep na vije...pe : ken e vez diveizus o oberoù.
 21 : o hent :hent o zadoù, (pe kentoc'h : hent ar Furnez)
 22 : Talman : bro-Edom.
 23 : Agar : gwreg Abraam - Merren, pe : Madian.
 2' Ti Doue, e zomani : an holloed

- 29 Piv a zo pignet d'an neñv hag en deus he zapet,
hag en deus he diskennet eus an ebroù ?
- 30 Piv en deus treizhet ar mor hag en deus he
c'havet, hag he dezouget evit aour eus an dibab ?
- 31 N'eus den ebet da anaout hec'h hent
na da ijinañ he minotenn.
- 32 Met an Hini a oar pep tra hec'h anavez,
he dizoloet en deus gant e skiant ;
Eñ hag en deus diazezet an douar evit bepred,
hag e leuniet a loened pevarzroadek :
- 33 Eñ hag a gas ar sklerijenn hag ec'h a en hent ,
he gervel a ra hag e selaou outañ en ur grenañ
ar stered ivez a sked en o beilhadennoù
hag a vez laouen ;
- 35 o gervel a ra hag e lavaront : Setu ni amañ !
skediñ a reont gant levenez evit o C'hrouer.
- 36 Eñ eo hon Doue, ha n'eus ket un all,
da vezañ kontet en e gichen.
- 37 Dizoloet en deus holl hent ar ouiziegezh,
hag e roet da Yakob, e servijer,
ha da Israel, e vuiañ-karet.
- 38 Goude-se ez eo bet gwelet war an douar,
hag he deus kevanezet gant an dud.

4. Erbedadur.

- 1 Hi eo levr gourc'hemennoù Doue,
hag al Lezenn a bad da viken ;
an holl re a grog enni a yelo d'ar vuhez,
met ar re hen dilez a varvo.
- 2 Deus en-dro, Yakob, ha krog enni,
kerzh war-zu ar sklerijenn, war-arbenn d'he
splannder.
- 3 Na ro ket d'un all da c'hloar,
na da c'hounidoù d'ur vroad estren.
- 4 Eürus omp-ni, Israel,
rak pezh a blij da Zoue a zo anavezet ganimp.
- 5 Kalon, va fobl, eñvoradur Israel !
- 6 Gwerzhed oc'h bet d'ar broadoù,
nann evit ar gollidigezh,

4, 2 : Deus en-dro : distro a galon (Yzh 14, 6)

5 : eñvoradur Israel : Niv. 5, 26 ha Lev. 24, 7 : an
harluidi a zo evel un aberzh a c'hwez-vat o tegas soñj
anezho da Zoue

6 : gwerzhed : deroet evel sklaved.

- met dre m'hoc'h eus kounnaret Doue,
ez oc'h bet deroet d'an enebourion.
- 7 Rak peurhegaset hoc'h eus ho Krouer
en ur aberzhañ da ziaouled ha nann da Zoue.
- 8 Disoñjet hoc'h eus an Hini en deus ho maget,
an Doue peurbad, ha glac'haret an hini he deus
ho pasket, Yerusalem ;
- 9 rak gwelet he deus o plavañ warnoc'h
ar gounnar a-berzh Doue, hag he deus lavaret :
"Selaouit, amezeion Sion,
derenet en deus Doue warnon ur c'hañv bras.
- 10 Rak gwelet em eus sklavelezh va mibion ha va
merc'hed,, en deus degaset warno ar Peurbadus ;
- 11 rak o fasket am boa gant levenez,
met o lezet am eus da bellaat gant daeroù ha
kañvoù.
- 12 Gant na vezo den laouen (ouzh va gwelout)
intañvez ha dilezet gant kalz ;
digenvezet on bet evit pec'hedoù va bugale,
dre m'o deus distroet diouzh Lezenn Doue,
- 13 n'o deus ket anavezet e gemennadurioù,
na kerzhet gant hentoù gourc'hemennoù Doue,
na heuilhet raventoù ar gemennadurezh hervez
e reizhded.
- 14 Ra zeuint, amezeion Sion !
Hag ho pet soñj eus sklavelezh va mibion ha va
merc'hed, en deus degaset warno ar Peurbadus.
- 15 Rak derenet en deus enep dezho ur vroad a bell
ur vroad dichek hag aralliezh, tud dizouj
ouzh ar c'hozhiaed ha didruez ouzh ar bugel,
16 hag o deus kaset (ganto) karediged an intañvez
hag he lezet hec'h-unan-penn, hep he merc'hed.
- 17 Ha me, penaos e c'hellfen ho skoazellañ ?
- 18 Rak an Hini en deus degaset ar reuzioù warnoc'h
ho tilemo diouzh dorn hoc'h enebourion.
- 19 Kit, bugale, kerzhit !
Rak me a zo dilezet, digenvezet.
- 20 Diwisket em eus brozh ar peoc'h,
ha pourc'het sac'h va aspedenn ;
garm a rin etrezek an Hollbadus a-hed va deizioù

4, 7 : da ziaouled (Adl.32, 17 - ha nann da Zoue :pe ha n'int
ket Doue

9 : ur c'hañv bras, pe : un azrec'h bras

10 : sklavelezh, pe prizonerezh, pe forbannerezh

15 : ur vroad a bell : Yrm 5, 15 ha&g Adl. 28, 49

LIZHER YEREMIA

Al lizher-mañ eo ar pennad 6 eus levr Barouc'h er **Vulgata**, tra m'emañ war-lerc'h ar C'heinvanoù er LXX. Un adskrid a vefe anezhañ eus ul lizher kaset gant ar profed Yeremia d'an Israeliz war-nes mont d'an harlu da vBabulon.

Pal an oberenn eo o lakaat war evezh ouzh an idolouriezh : an idoloù n'hellont na komz, na gwelout, na fiñval, nag en em zifenn enep an amzer, al loened, al laeron, ha n'hellont ket kennebeut gwareziñ o fideled.

An idolouriezh a zo bet dalc'hmat temptadur pobl Israel a-hed hec'h istor ; ha muioc'h c'hoazh p'en em gavent en un amvevad a baganiezh, e veze dedennet Israeliz gant al lidoù a welent dirak o daoulagad.

Met daoust ha n'eo ket ivez tonkad mab-den war an douar, holet gant traoù didalvoud, ha techet ganto da ankounac'haat ha da zilezel an Doue nemetañ, en deus graet an neñv hag an douar, ha krouet an den diouzh e skeudenn evit hen anavezout ha servijañ a holl galon hag a holl ene ?. An idoloù ? "Arabat kaout aon razo, rak an traoù-se ned int ket doueoù !"

LIZHER YEREMIA

Enep an idolennoù.

Eiskrid al lizher a gasa Yeremia d'ar re a oa da vezañ kaset evel prizonidi da vBabulon gant roue ar vBabuloniz, evit kemenn dezho ar pezh a oa bet gourc'hemennet dezhañ gant Doue.

1 En abeg d'ar pec'hedoù hoc'h eus graet enep Doue, emaoch o vont da vezañ kaset evel prizonidi da vBabulon gant Nabouc'hodonosor, roue ar vBabuloniz. 2 Degouezhet e Babulon, e viot eno bloavezhioù niverus hag e-pad pell-amzer, betek seizh remziad ; met goude-se e rin deoc'h dont er-maez alehont gant peoc'h. 3 Met a-vremañ e welot e Babulon doueoù arc'hant hag aour ha koad, douget war an divskoaz, hag e tiskouez doujañs outo ar broadoù. 4 Diwallit enta na zeufec'h, c'hwil ivez, da vezañ heñvel ouzh an estrenion ; gant na zeuio ket evelto an doujañs da gregiñ ennoc'h ouzh an (doueoù)-se, 5 o welout un engroeziad, dirak hag a-dreñv dezho, o stouiñ dirazo, met lavarit en ho spered : "Te eo a zo da azeuliñ, Mestr !" 6 Rak va ael a zo ganeoc'h, hag eñ eo a evesha ouzh hoc'h eneoù.

7 Rak teod ar re-se a zo bet briket gant un dornvicherour, an traoù-se a zo alaouret hag arc'hantet, met touellus int ha n'hellont ket komz. 8 Evel evit ur plac'h yaouank a gar bezañ kaer-fichet e vez kemeret aour hag oberiet kurunennoù da (lakaat) war bennoù o doueoù. 9 A-wechoù zoken e laer ar veleion, diwar o doueoù, aour hag arc'hant evit o dispignoù dezho o-unan, ha da reiñ zoken

2 : bloavezhioù niverus : 70 vloaz, hervez Yrm 29, 10 ha 25, 11;
4 : doujañs, pe : aon Yrm 10, 5.
6 : va ael : an Aotrou e-unan, pe : Mic'hael, priñs bras Israel.

LIZHERR YEREMIA

diwarno da c'histi al leurdoenn. 10 O fichañ a reont evel tud gant dilhad, an doueoù arc'hant hag aour ha koad ; met ar re-mañ ne vezont ket diwallet diouzh ar mergl nag ar breinadur. 11 Pa vez laket warno dilhad mouk, e vez c'hoazh torchet o dremm en abeg da uloc'h an templ, a vez a-builh warno. 12 Unan en deus ur vazh-roue evel un den a vefe barner ur rannvro, met n'eo ket evit kas d'ar marv an hini a bec'h enep dezhañ. 13 Un all en deus ur goustilh en e zehou hag ur vouc'hal,, met n'eo ket evit en em zifenn ouzh ar brezel nag ouzh ar forbidden. 14 Dre-se ec'h anavezet ned int ket doueoù : n'ho pet ket enta aon razo !

15 Evel ma teu lestr un den, pa vez torret, da vezañ didalvoud, evel-se e c'hoarvez gant o doueoù, ur wech lakaet en temploù. 16 O daoulagad a vez leun a uloc'h gant treid ar re a zeu e-barzh. 17 Hag evel war unan bennak a vez bet kablus ouzh ar roue, e vez serret ar perzhier, dre ma vezer ouzh e gas d'ar marv, evel-se e sparl ar veleion o zemploù gant stalafioù, potailhoù ha morailhoù, evit na vefent ket preizhet gant ar forbidden. 18 Gouleier a enaouont, ha muioc'h eget evito o-unan, ha n'eus hini ebet a c'hellfent gwelout. 19 Evel un dreustenn emaint, eus re an templ : o c'halon, a lavarer, a zo debret, plaouiet maz int gant ar preñved a zeu eus an douar, int hag o dilhad, met ne santont ket ! 20 Duet eo o dremm gant ar moged eus an templ. 21 War o c'horf ha war o fenn e vez o tarnijal logod dall, gwennillet hag evned (all), hag ivez kizhier zoken. 22 Dre gement-se, e ouiot ned int ket doueoù ; n'ho pet ket aon razo enta !

23 An aour a vez laket warno d'o c'haeraat, mar ne vez ket unan da dorchañ an intr, ned int ket evit e lufrañ, ha zoken paz int bet teuzet, n'o deus ket santet. 24 Pe briz bennak ez int bet prenet, n'eus enno anal ebet. 25 Pa n'o deus ket a dreid, e vezont douget war an divskoaz ; diskouez a reont o disleberded d'an dud, ha mezho o devez ar re a servij anezho en abeg da se, rak pa gouezhont d'an douar eo ganto e vezont adsavet ; 26 ha pa vez laket unan en e sav, ne fiñvo ket drezañ e-unan, ha mard eo stouet, n'en em sonno ket, met evel d'ar re varv eo e vez laket dezho profadennoù. 27 O aberzhidi a vez gwerzhet gant ar

25 : pa gouezhont (an idolennoù) - ganto (gant an dud)
26 : unan en e sav : ur falsdou, un idolenn.

LIZHER YEREMIA

veleion, a ra o gounid ganto ; hag o gwraez ivez a sall un darn anezho e-lec'h o darnaouiñ d'ar paour pe d'an hini nammet ; o aberzhidi, ar vaouez en he mizioù hag an hini wilioudet a lak o dorn warno. 28 O c'houzout enta gant-se ned int ket doueoù, n'ho pet ket aon razo !

29 Penaos end-eeun ez int anvet doueoù ? rak merc'hed eo a vez o kinnig aberzhoù d'an doueoù arc'hant hag aour ha koad. 30 Hag ar veleion, en o zemploù, a vez o kas ar c'harrigennoù gant o zonegoù roget, o fennoù hag o barvoù razhet, hag ar pennoù a vez dizolo. 31 Yudal a reont en ur vlejal dirak o doueoù, evel ma ra darn e pred-kañv unan marv. 32 Diwar o dilhad e kemer ar veleion evit gwiskañ o gwraez hag o bugale. 33 Droug pe vad a vez graet d'unan bennak (anezho), ne c'hellint ket rentañ ; ha diazezañ ur roue n'hellont ket (ober), nag e zidroadañ ; 34 Heñveldra, ne c'hellint ket reiñ na pinvidigezh na moneiz ; ha ma ra unan bennak ur gouestl dezho, ha ne seven ket (anezhañ), n'hellont ket azgoulenn. 35 Ne zieubint ket un den eus ar marv, ha ne dennint ket an hini gwan diouzh (dorn) an hini kreñv. 36 Ne lakint ket un den dall da welout, ha ne zieubint ket unan en dienez. 37 Ouzh un intañvez n'eo devo ket truez ha d'un emzivad ne raint ket a vad. 38 Ouzh ar vein o tont eus ar menez ez eo hañval an traoù koad-se, ar re alaouret hag ar re arc'hantet ; met ar re a servij anezho a vezo mezhekaet. 39 Penaos enta kredin pe lavarout ez int doueoù ?

40 Kaldeiz o-unan zoken o deus disprievit : pa welont ur mud na c'hell ket komz, en e degaset davet Bel hag e c'houlennont ar gomz evitañ, evel pa vije gouest da gompren ; 41 ha ned int ket barrek da brederiañ evit dilezel an traoù-se, pa n'o deus ket a vez. 42 Ar merc'hed, gourizet a gerdin, a ya da 'n em lakaat war an hentoù ha da zêviñ brenn evel ezañs, 43 ha pa vez bet unan bennak anezho, hoalet gant un tremeniad bennak, o kousket gantañ, he devez disprievit hec'h amezegez dre ma n'eo ket bet prizet evelti ha dre ma n'eo ket bet torret he

29 : ar velegiezh en Israel, ne veze ket roet d'ar merc'hed.

30 : an aberzhidi, moarvat, a veze degaset war garrigennoù

31 : Sell. 1 R 18, 26

32 : o dilhad : dilhad an idoloù

35-36-37 : Doue a zo gouest d'ober an traoù-mañ : reiñ buhez

(1 Shm 2, 6); ar gweled (Ysh 42, 7) dieubiñ (Yrm 14, 8)

difenn intañvez hag emzivad (Adl. 10, 18)

41 : an traoù-se : an idoloù; n'o deus ket a vez: an idoloù pe ar Galdeiz.

LIZHER YEREMIA

c'hordenn. 44 Kement tra a vez sevenet evito a zo touellerezh : penaos enta krediñ pe lavarout ez int doueoù?

45 Gant micherourion hag orfebourion ez int bet oberiet ; netra all ne zeuint da vezañ estreget ar pezh a fell d'ar vicherourion-se e teufent. 46 Ar re end-eeun o deus o graet n'o deus ket pell-amzer da vevañ ; penaos neuze e vije an traoù graet ganto doueoù ? 47 Rak n'o deus lezet nemet touell ha mezh d'o diskennidi. 48 Rak pa zeu warno brezel ha reuzioù, en em guzul ar veleion kenetrezo (da c'houzout) pelec'h kuzhat ganto. 49 Penaos enta ne vez ket komprenet ned int ket doueoù, pa n'int ket evit en em saveteiñ diouzh ar brezel hag ar reuzioù ? 50 An danvezioù koad-se, alaouret hag arc'hantet, a vezo gouvezet da c'houde ned int nemet touellereh ; d'an holl vroadoù ha d'ar rouned e vezo anat ned int ket doueoù, met oberoù daouarn an dud, ha n'eus netra eus oberenn un doue enno. 51 Evit piy enta n'eo ket anavezadus ned int ket doueoù ?

52 N'int ket evit lakat ur roue d'ur vro, nag evit reiñ glav d'an dud, 53 nag ober ur varn evito o-unan, na gwareziñ unan a vez graet gaou outañ : dic'halloud ez int, rak evel kavaned emaint etre an neñv hag an douar. 54 Rak pa gouezh an tan war dempl an doueoù-se a goad alaouret pe arc'hantet, e tec'ho o beleion hag e vezint dibistig, tra ma vezint-i pulluc'het evel treustoù e-kreiz an tan. 55 Ouzh ur roue nag ouzh enebourion ne zalc'hint penn. 56 Penaos enta anzav pe soñjal ez int doueoù ?

57 Ne c'hellont ket en em ziwall diouzh al laeron na diouzh ar forbanned, an doueoù koad hag arc'hant hag aour-se, hag ar re greñv a zilam an aour hag an arc'hant, hag a ya kuit gant an dilhad a oa en-dro dezho, ha ned int ket evit en em skoazellañ o-unan. 58 Rak-se eo gwelloc'h bezañ ur roue o tiskouez e gadarnded, pe ur benveg talvoudus en ti o servijout d'e berc'henn, eget ar falsdoueoù-se. 59 An heol, al loar hag ar stered, a zo o skedin hag oc'h ober al labour fiziet enno, a zo hesent. 60 Evel-se un daredenn, pa 'n em ziskouez, a zo kaer da welout ; ha kenkoulz all an avel a vez o c'hweshañ war bep tolead, 61 hag ar c'houmoul, pa gemenn Doue dezho redrek

48 : warno : war an idoloù.

50 : oberoù daouarn an dud : (Adl. 4, 28)

52 : reiñ glav : Yrm 14, 22.

LIZHER YEREMIA

dre an douar a-bezh, a seven an urzh bet roet dezho ;
hag an tan, kaset eus an nec'h evit pulluc'hañ menezeier ha
koadeier, a ra ar pezh a vez kemennet. 62 Met an
traoù-se, na dre o stumm na dre o galloud, n'int ket da
geñveriañ outo. 63 Dre-se n'eus ket da soñjal na da
lavarout ez int doueoù, pa n'hallont ket reiñ ar gwir nag
ober vad d'an dud. 64 O c'houzout enta ned int ket
doueoù,, n'ho pet ket aon razo !

65 Rak ne c'hellont na milligañ na bennigañ ar
rouaned, 66 na diskouez arouezioù d'ar broadoù en neñv ;
ned int ket evit skediñ evel an heol, nag evit sklerijennañ
evel al loar. 67 Ar gouezed a zo dreist dezho, paz int
gouest, en ur dec'hout d'ur goudor, da 'n em warediñ
o-unan. 68 E nep doare enta n'eo anat evidomp e vijent
doueoù ; setu perak n'ho pet ket aon razo !

69 Rak evel ur spontailh e-mesk kokombrez, ha na
ziwall netra, evel-se eo o doueoù koad alaouret hag
arc'hantet. 70 Un hevelep stumm o deus hag ur bod-spern
en ul liorz, ma plav warnañ an holl evned, pe c'hoazh evel
unan marv taolet en ul lec'h teñval ez int da geñveriañ, o
doueoù koad alaouret hag arc'hantet. 71 Gant al limestra
hag ar mouk o vreinañ warno e ouezot ned int ket doueoù ;
erziwezh e vezo debret an traoù-se, hag e vezint ur vezh
e-barzh ar vro. 72 Gwelloc'h enta eo an den reizh ha n'en
deus ket idolennoù, rak pell emañ diouzh an dismegañs.

69 : spontailh : Yrm **10**, 5.

71: debret: Yrm. **10**, 11.

YYY

YYY

YYY

UUUUUUUUUU

UUUUUUUUUU

UUUUUUUUUU

HHH

HHH

HHH